TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

55'nci Birleşim
17 Şubat 2022 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İ Ç İ N D E K İ L E R

	Sayfa
I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	**164**
II.- GELEN KÂĞITLAR	**168**
III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR	**186**
A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI	*186:190*
1.- Samsun Milletvekili Bedri Yaşar'ın, Millî Mücadele'nin simge eserlerinden Samsun Atatürk Parkı'ndaki Onur Anıtı'na yönelik saldırıya ilişkin gündem dışı konuşması	186:187
2.- İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, İzmir'in sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması	187:188
3.- Bursa Milletvekili Mustafa Esgin'in, Bursa'nın 2022 Türk Dünyası Kültür Başkenti olmasına ilişkin gündem dışı konuşması	188:190

Sayfa

IV.- AÇIKLAMALAR **190,258,266**

1.-Adana Milletvekili Ayşe Sibel Ersoy'un, Türk Medeni Kanunu'nun kabul edilişinin 96'ncı yıl dönümüne ilişkin açıklaması 190

2.- Muğla Milletvekili Mürsel Alban'ın, kadına yönelik şiddete ilişkin açıklaması 190

3.- Mersin Milletvekili Baki Şimşek'in, Tarsus'a yapılan devlet hastanesinin çevre düzeninin bitirilmesi ve Adana-Mersin Hızlı Tren Hattı'nın yer altına alınması gerektiğine ilişkin açıklaması 190:191

4.- Muğla Milletvekili Süleyman Girgin'in, Muğla'nın Dokuzçam ve Göktepe Mahalleleri arasındaki yol sorununa ilişkin açıklaması 191

5.- Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın'ın, sigara bağımlılığına ilişkin açıklaması 191

6.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, emeklilere verilen bayram ikramiyesine ilişkin açıklaması 191:192

7.- Kahramanmaraş Milletvekili Sefer Aycan'ın, Türk Medeni Kanunu'nun kabulünün yıl dönümüne ve ortak velayet hakkına ilişkin açıklaması 192

8.- Osmaniye Milletvekili İsmail Kaya'nın, hain terör örgütü PKK'nın 17 Şubat 2016'da Ankara Merasim Sokak'ta gerçekleştirdiği saldırının yıl dönümüne ilişkin açıklaması 192

9.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, Cumhurbaşkanı tarafından açıklanan hayvan yemlerindeki indirimin piyasada uygulanmadığına ilişkin açıklaması 192:193

10.- Kocaeli Milletvekili Sami Çakır'ın, Avrupa'nın göçmenlerle ilgili politikalarına ilişkin açıklaması 193

11.- Hatay Milletvekili Serkan Topal'ın, elektrik faturalarına ve Hatay'ın Hassa ilçesinde yaşanan doğal afete ilişkin açıklaması 193

12.- Aydın Milletvekili Hüseyin Yıldız'ın, seyahat acentelerinin sorunlarına ve Kuşadası esnafının kredi talebine ilişkin açıklaması 193:194

13.- Karaman Milletvekili İsmail Atakan Ünver'in, Konyalı çiftçilerin sorunlarının çözümü için atılması gereken adımlara ilişkin açıklaması 194

14.- Adana Milletvekili Ayhan Barut'un, üniversite giriş sınavında baraj uygulamasının kaldırılmasına ilişkin açıklaması 194

15.- Erzincan Milletvekili Süleyman Karaman'ın, Hükûmet desteklerine ilişkin açıklaması 194:195

16.- İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, esnafın sorunlarına ve beklentilerine ilişkin açıklaması 195

17.- Samsun Milletvekili Neslihan Hancıoğlu'nun, Türk Medeni Kanunu'nun kabul edilişinin 96'ncı yıl dönümüne ilişkin açıklaması 195

18.- Iğdır Milletvekili Habip Eksik'in, cezaevlerinin ölüm evlerine dönüştüğüne ilişkin açıklaması 195

Sayfa

19.- Adana Milletvekili Burhanettin Bulut'un, aile sağlığı merkezi çalışanlarının sorunlarına ve taleplerine ilişkin açıklaması 196

20.- Uşak Milletvekili İsmail Güneş'in, Hükûmetin dünyadaki gıda, emtia ve enerji fiyatlarındaki artışa karşı aldığı tedbirlere ilişkin açıklaması 196

21.- Gaziantep Milletvekili İmam Hüseyin Filiz'in, Gaziantep'teki vatandaşların sorunlarına ilişkin açıklaması 196

22.- Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, Eskişehirspor'un ve diğer Anadolu kulüplerinin desteğe ihtiyacı olduğuna ilişkin açıklaması 197

23.- Giresun Milletvekili Cemal Öztürk'ün, Trabzon Milletvekili Ahmet Kaya'nın 54'üncü Birleşimde TMO'yla ilgili yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 197

24.- Trabzon Milletvekili Ahmet Kaya'nın, Giresun Milletvekili Cemal Öztürk'ün yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 197

25.- Giresun Milletvekili Cemal Öztürk'ün, Trabzon Milletvekili Ahmet Kaya'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 198

26.- Trabzon Milletvekili Ahmet Kaya'nın, Giresun Milletvekili Cemal Öztürk'ün yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 198

27.- Amasya Milletvekili Mustafa Tuncer'in, Amasya'nın okullarından sürekli olarak karantina haberleri geldiğine ilişkin açıklaması 198:199

28.- Sakarya Milletvekili Engin Özkoç'un, Medeni Kanun'un kabul edilmesinin 96'ncı yıl dönümünü kutladığına, Ankara ve İstanbul Büyükşehir Belediyelerinin topladığı bağışlara el konulduğuna, şehit ve yardım paralarına el koyan AKP iktidarını kınadıklarına, Recep Tayyip Erdoğan'ın elektrik fiyatlarına ilişkin açıklamasına ve Uluslararası İstatistik Kurumunun TÜİK'le ilgili açıklamasına ilişkin açıklaması 199:200

29.- Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın, alçak terör örgütünün altı yıl önce Ankara'da askerî servis aracına gerçekleştirdiği saldırının yıl dönümüne, Jandarma Genel Komutanı Orgeneral Eşref Bitlis ve beraberindekilerin şehadetinin 29'uncu yıl dönümüne, Sıla Şentürk cinayetine, Sakarya Milletvekili Engin Özkoç'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ve dün Mersin'de yerel bir gazeteye yapılan saldırıya ilişkin açıklaması 200:201

30.- Bursa Milletvekili İsmail Tatlıoğlu'nun, Jandarma Genel Komutanı Orgeneral Eşref Bitlis ve Sağlık Bakanı Lütfi Kırdar'ın vefatlarının seneidevriyesine, hain terör örgütü PKK-YPG'nin altı yıl önce Ankara Merasim Sokak'ta gerçekleştirdiği saldırının yıl dönümüne, Trabzon'un Akçaabat ile Tonya ilçelerinin ve Erzincan'ın Tercan ilçesinin düşman işgalinden kurtuluş yıl dönümüne, Kosova'nın bağımsızlık ilanının yıl dönümüne, Sıla Şentürk cinayetine, ilaç zamlarına, Kığı Barajı'na, elektriğin devlet eliyle dağıtılması gerektiğine, İznik Gölü'nün kurumakta olduğuna ve Merkez Bankasının Ankara'da olması gerektiğine ilişkin açıklaması 201:202

Sayfa

31.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, HDP Parti Meclisi üyesi Seçkin Kır'ın vefatına, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanının esnafın indirimli tarifeden yararlanacağına ilişkin açıklamasına, AK PARTİ Genel Başkan Vekili Binali Yıldırım'ın dolardaki ritim bozukluğuna ilişkin açıklamasına, AK PARTİ Genel Başkanının faiz-enflasyon tezinin bilimsellikle ilgisi olmadığına ve Konrad-Adenauer-Stiftung Vakfının gençler hakkında yaptığı araştırmaya ilişkin açıklaması 202:204

32.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Şanlıurfa ve diğer güneydoğu illerindeki vatandaşların elektrik hususunda mağdur olduklarına ilişkin açıklaması 205

33.- Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın, Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in 76 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesi üzerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 258:259

34.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in 76 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesi üzerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 259:260

35.- Kayseri Milletvekili İsmail Özdemir'in, MHP Kayseri eski İl Başkanı Zeynel Temur'un vefatına ilişkin açıklaması 266

V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI **205**

A) TEZKERELER *205*

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Mustafa Şentop ve beraberindeki Parlamento heyetinin Gürcistan Parlamentosu Başkanı Shalva Papuashvili'nin vaki davetine icabetle 21 Şubat 2022 tarihinde Gürcistan'a resmî bir ziyarette bulunmasına ilişkin tezkeresi (3/1861) 205

VI.- ÖNERİLER **206**

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ *206:224*

1.- İYİ Parti Grubunun, Grup Başkan Vekili Samsun Milletvekili Erhan Usta tarafından, ülkemizde çalışan motokuryelerin mesleki sorunlarının tespit edilmesi, sektör çalışanlarının hayatlarını tehlikeye atan kötü çalışma koşullarına son verilip insani çalışma şartlarının sağlanması için gerekli önlemlerin alınması, bu vatandaşlarımızın sigortalı ve güvenceli çalıştırılması için gerekli düzenlemelerin yapılması amacıyla 17/2/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 17 Şubat 2022 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi 206:211

2.- HDP Grubunun, Grup Başkan Vekili Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş ve Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından, tütün üreticilerinin sorunlarının araştırılması amacıyla 17/2/2022

Sayfa

tarihinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 17 Şubat 2022 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi 211:219

3.- CHP Grubunun, Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminin "Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Öngörüşmeler" kısmında yer alan esnaf ve sanatkârların sorunlarının incelenerek bu sorunların çözümü için izlenecek yolların belirlenmesi amacıyla verilmiş olan (10/1250) esas numaralı Meclis Araştırması Önergesi'nin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 17 Şubat 2022 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi 219:224

VII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER 225,253,260,266,268

A) KANUN TEKLİFLERİ *225:252,253:258,260:266, 266:267,268:286*

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesi Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1797) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 76) 225:252,253:258,260, 268:286

2.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Karayolları İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesi, Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesine Ek Avrupa Anlaşması ve Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesine Ek Avrupa Anlaşmasına Ek Karayolu Yatay İşaretleme Protokolüne Katılmamızın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3178) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 273) 261:262,268:286

3.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve İsviçre Federal Konseyi Arasında Diplomatik Misyon, Konsolosluk ve Daimi Temsilcilik Mensuplarının Refakatçilerine İlişkin Kazanç Getirici Faaliyetler Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2223) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 125) 262:263,268:286

4.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Fildişi Sahili Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ve Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2371) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 194) 263

5.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunmasına İlişkin Kanun Teklifi (2/2058) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 290) 264

Sayfa

6.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2663) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 291) 264

7.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2599) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 190) 264

8.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Gümrük Konularında İş Birliği ve Karşılıklı Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2498) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 172) 264

9.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Cezaî Konularda Adlî Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1794) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 98) 264

10.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Zimbabve Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1455) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 205) 265:266,266,268:286

11.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Brezilya Federatif Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1197) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 25) 267

12.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Belarus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1363) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 31) 267

VIII.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI **253**

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Haydar Akar'ın, bundan sonraki birleşimlerde kürsüdeki hatibe selamlama için ek süre vermeyeceğine ilişkin konuşması 253

IX.- OYLAMALAR **268**

1.- (S. Sayısı: 76) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesi Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi'nin oylaması 268:286

Sayfa

2.- (S. Sayısı: 273) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Karayolları İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesi, Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesine Ek Avrupa Anlaşması ve Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesine Ek Avrupa Anlaşmasına Ek Karayolu Yatay İşaretleme Protokolüne Katılmamızın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi'nin oylaması 268:286

3.- (S. Sayısı: 125) Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve İsviçre Federal Konseyi Arasında Diplomatik Misyon, Konsolosluk ve Daimi Temsilcilik Mensuplarının Refakatçilerine İlişkin Kazanç Getirici Faaliyetler Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi'nin oylaması 268:286

4.- (S. Sayısı: 205) Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Zimbabve Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi'nin oylaması 268:286

X.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI **287**

1.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, üniversitelerde akademisyen olarak görev yapan veya dil eğitimi için yurt dışına gönderilen personele ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç'in cevabı (7/57620) 287:289

2.- İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, İzmir ve ilçelerindeki okullarda karantinada bulunan sınıf sayıları ile Covid-19 vakalarına,

- Diyarbakır Milletvekili Dersim Dağ'ın, seçmeli ders seçimlerinde bazı yerlerde Kürtçenin bulunmamasına,

- Şırnak Milletvekili Nuran İmir'in, okullarda seçmeli ders olarak Kürtçenin seçilmesine ve Kürtçe öğretmeni atamalarına,

- İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'ün, sözleşmeli öğretmenlere eş durumundan dolayı tayin hakkı verilmesi talebine,

İlişkin soruları ve Millî Eğitim Bakanı Mahmut Özer'in cevabı (7/57845), (7/58115), (7/58116), (7/58117) 290:301

3.- Adana Milletvekili Tulay Hatımoğulları Oruç'un, Temel Eğitim Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Birim Faaliyet Raporu'nda yer alan bazı hedeflerin gerçekleştirilememesine,

- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, 2012-2022 yılları arasında Kürtçeyi seçmeli ders olarak seçenlere ve Kürtçe öğretmeni atamalarına,

İlişkin soruları ve Millî Eğitim Bakanı Mahmut Özer'in cevabı (7/58119), (7/58222) 302:308

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 14.02'de açılarak üç oturum yaptı.

Amasya Milletvekili Mustafa Levent Karahocagil, 14 Şubat 1075 tarihinin Amasya'nın fethi olmasına,

Bingöl Milletvekili Erdal Aydemir, Bingöl'ün sorunlarına,

Antalya Milletvekili Cavit Arı, Manavgat orman yangınlarında evleri yanmış olan vatandaşların mağduriyetlerine,

İlişkin gündem dışı birer konuşma yaptılar.

İzmir Milletvekili Murat Çepni, İzmir-Çeşme Turizm Projesi'ne,

Mersin Milletvekili Olcay Kılavuz, İçel İdman Yurdu'na Esenler Erokspor'la yapacağı müsabakada başarılar dilediğine, Mersin İdman Yurdu'nun kulüp tarihini aktaracak müzenin açılışının hayırlı olmasını temenni ettiğine ve Mersinlilerin beklentilerine,

Gaziantep Milletvekili Bayram Yılmazkaya, sağlık emekçilerinin sorunlarına,

Bursa Milletvekili Erkan Aydın, Gemlik Körfezi'ni kirletecek sanayi tesisinin ÇED raporu dâhil bütün süreçlerinin bir an önce durdurulması gerektiğine,

Tokat Milletvekili Yücel Bulut, Sebastapolis Antik Kenti'ne ve Tokat'ın Sulusaray ilçesindeki kamulaştırma problemine,

Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın, Türkiye'nin ihracat rekorlarına,

Mersin Milletvekili Baki Şimşek, Mersin'deki bir yerel gazeteye yapılan saldırıyı şiddetle kınadığına,

Muğla Milletvekili Süleyman Girgin, taşeron işçilerin zorunlu emekliliğe tabi tutulmasının sakıncalarına,

Kahramanmaraş Milletvekili Sefer Aycan, 696 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'yle kamuda istihdam edilen işçilerin yaşadığı mağduriyete,

Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu, yüksek fiyatlardan gübre alan çiftçilere geri ödeme yapılması gerektiğine,

Kocaeli Milletvekili İlyas Şeker, Kocaeli'ye yapılan çevre yatırımlarına,

Kırşehir Milletvekili Metin İlhan, Kırşehir valilik binası inşaatında bir türlü ilerleme sağlanamadığına,

Trabzon Milletvekili Ahmet Kaya, fındığın zahmetini üretici çekerken kârını Toprak Mahsulleri Ofisinin aldığına,

Şırnak Milletvekili Hüseyin Kaçmaz, Koçerlerin DEDAŞ'ın elektrik kesintisi sebebiyle binlerce hayvanını yitirmekle karşı karşıya olduğuna ve Şanlıurfa'daki Çocuk Korumaeviyle ilgili işkence ve kötü muamele iddialarına,

Bursa Milletvekili Yüksel Özkan, Türkiye Gençlik Araştırması 2021 araştırma sonuçlarına,

İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm, elektrik ve doğal gaz soygununa,

Balıkesir Milletvekili Fikret Şahin, sağlık çalışanlarının özlük haklarıyla ilgili yasal düzenlemenin bir an önce yapılması gerektiğine,

Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey, Balıkesir'de Susurluk Belediye Meclisinin AK PARTİ'li üyesi İbrahim Dürmüş'ün Meclis üyeliğinin düşürülmesine,

Uşak Milletvekili Özkan Yalım, su faturalarındaki artışın köylülere çok fazla geldiğine,

Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur, sabit kâr marjı uygulaması sebebiyle akaryakıt istasyonlarının bir bir kapandığına,

Antalya Milletvekili Hasan Subaşı, yerel basının sorunlarına,

İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç, Adli Tıp Kurumunun Aysel Tuğluk'la ilgili çıkardığı rapora ve Kahramanmaraş Milletvekili Mahir Ünal'ın zamlarla ilgili yaptığı açıklamaya,

Sakarya Milletvekili Engin Özkoç, ekonomik krize, enerji krizine ve ülkedeki bütün krizlerin AKP iktidarının kötü yönetiminden kaynaklandığına,

Çanakkale Milletvekili Bülent Turan, Genel Kurulda kavas olarak görev yapan Adem Demirtaş'ın babası Yakup Demirtaş'ın, Arif Şentürk'ün ve Onur Çetin Kumbaracıbaşı'nın vefatına ve İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç ile Sakarya Milletvekili Engin Özkoç'un yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine,

Samsun Milletvekili Erhan Usta, Arif Şentürk'ün vefatına, Bitlis'in Tatvan ilçesinin düşman işgalinden kurtuluşunun 104'üncü yıl dönümüne, Fırat Çakıroğlu davasına, Osman Çallı'nın serbest bırakılmasına, kadın cinayetlerine, artık kurumsal firmaların bile ikinci el kıyafetler satmaya başladığına, Kredi ve Yurtlar Kurumuna olan borçlarını ödeyemeyen öğrencilere ilişkin İYİ Partinin çözüm önerisine ve TÜİK'in açıkladığı 4'üncü çeyrek iş gücü istatistiklerine,

Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül, Genel Kurulda kavas olarak görev yapan Adem Demirtaş'ın babası Yakup Demirtaş ile Arif Şentürk'ün vefatına, 16 Şubat 1976 tarihinde ASALA terör örgütü tarafından şehit edilen Beyrut Büyükelçiliğimizin Başkâtibi Oktar Cirit ve bütün vatandaşlarımızı rahmet ve minnetle andıklarına ve Lozan ve Paris Anlaşmalarıyla silahsızlandırma koşuluyla Yunanistan'a verilen adaların statüsünün ihlal edildiğine,

İstanbul Milletvekili Turan Aydoğan, vatandaşları Kanal İstanbul Projesi'nin imar planlarına itiraza davet ettiğine,

Erzincan Milletvekili Süleyman Karaman, Erzincan'ın düşman işgalinden kurtuluşunun 104'üncü yılı münasebetiyle yapılan etkinliklere,

Adana Milletvekili Burhanettin Bulut, ilaçta KDV oranının düşürülmesi gerektiğine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Sakarya Milletvekili Engin Özkoç, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın yaptığı açıklaması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle bir konuşma yaptı.

İYİ Parti Grubunun, 16/2/2022 tarihinde İstanbul Milletvekili Ümit Beyaz ve arkadaşları tarafından, temel tüketim ürünlerinde yaşanan enflasyonun nedenlerinin doğru şekilde tespit edilmesi ve çözüme kavuşturularak enflasyonun düşürülmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak,

HDP Grubunun, 16/2/2022 tarihinde, Grup Başkan Vekili Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş ve Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından, suç ekonomisinin araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin (16876 sıra no.lu), diğer önergelerin önüne alınarak,

CHP Grubunun, 16/2/2022 tarihinde Aydın Milletvekili Bülent Tezcan ve arkadaşları tarafından, ülkemizdeki ekonomik kriz ve hayat pahalılığının etkilerinin tespiti amacıyla, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin (3186 sıra no.lu), diğer önergelerin önüne alınarak,

Görüşmelerinin, Genel Kurulun 16 Şubat 2022 Çarşamba günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerileri yapılan görüşmelerden sonra kabul edilmedi.

Aksaray Milletvekili Ayhan Erel, Aksaray'daki Ağaçören Sarıağıl ve merkez Gülağaç göletlerinin bir an önce bitirilmesini umut ettiklerine,

Uşak Milletvekili İsmail Güneş, Aydın Milletvekili Bülent Tezcan'ın CHP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmının:

1'inci sırasında yer alan, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kamerun Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1534) ve Dışişleri Komisyonu Raporu'nun (S. Sayısı: 109),

2'nci sırasında yer alan, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uganda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî İş Birliği Mutabakat Muhtırasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1454) ve Dışişleri Komisyonu Raporu'nun (S. Sayısı: 108),

3'üncü sırasında yer alan, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kamerun Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Askerî Eğitim İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1535) ve Dışişleri Komisyonu Raporu'nun (S. Sayısı: 110),

Görüşmeleri tamamlanarak,

4'üncü sırasında yer alan, İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kamboçya Krallığı Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1596) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 150),

5'inci sırasında yer alan, İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Fildişi Sahili Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1594) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 182)

Yapılan açık oylamalarından sonra kabul edildi.

6'ncı sırasında yer alan, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesi Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1797) ve Dışişleri Komisyonu Raporu'nun (S. Sayısı: 76),

7'nci sırasında yer alan, Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Karayolları İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesi, Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesine Ek Avrupa Anlaşması ve Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesine Ek Avrupa Anlaşmasına Ek Karayolu Yatay İşaretleme Protokolüne Katılmamızın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3178) ve Dışişleri Komisyonu Raporu'nun (S. Sayısı: 273),

Görüşmeleri Komisyon yetkilileri Genel Kurulda hazır bulunmadığından ertelendi.

İstanbul Milletvekili Hayrettin Nuhoğlu, Karayollarında işçi statüsünde görev yapan personele uygulanan ücret politikasındaki adaletsizliğe,

Hatay Milletvekili İsmet Tokdemir, tarımdaki elektrik zamlarının acilen geri alınması gerektiğine,

Adana Milletvekili Orhan Sümer, miras kalan tarlalarda tarımsal üretim yapan çiftçilerin yaşadığı mağduriyete,

Giresun Milletvekili Necati Tığlı, Giresun'da eski nişanlısı tarafından öldürülen Sıla Şentürk'e,

Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin, devlet kurumlarındaki liyakatsiz atamalara,

Mersin Milletvekili Hacı Özkan, Türkiye'nin yaşadığı sancıların bir kısmının büyük dönüşüm, değişim, hedef büyütme, seviye yükseltme iradesinin neticeleri olduğuna,

Hatay Milletvekili Suzan Şahin, AKP Hükûmetinin temel gıda ürünlerindeki KDV indiriminin yükünü esnafın sırtına yüklediğine,

Antalya Milletvekili Aydın Özer, gıda fiyatlarının düşürülmesi için iktidarın üretim maliyetlerini düşürmesi gerektiğine,

Çanakkale Milletvekili Bülent Turan,

Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül,

Diyarbakır Milletvekili Hişyar Özsoy'un 109 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesi üzerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine;

Çanakkale Milletvekili Bülent Turan, dün kalp krizi geçirdikten sonra baypas ameliyatı olan Bayburt Milletvekili Fetani Battal'ın sağlık durumuna,

Adana Milletvekili Ayhan Barut, hayata geçirilmesi gereken tarımsal desteklemelere,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Haydar Akar, İç Tüzük 60'a göre herkese söz verme çabası suistimal edildiği için bundan sonra birleşimin başındaki ilk 20 kişi dışında kalanların Divana gelip niçin söz talep ettiğini söylemesi şartıyla değerlendirip kendilerine söz vereceğine ilişkin bir açıklamada bulundu.

Diyarbakır Milletvekili Hişyar Özsoy, Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün yaptığı açıklaması sırasında şahsına,

Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül, Diyarbakır Milletvekili Hişyar Özsoy'un sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Millîyetçi Hareket Partisine,

Diyarbakır Milletvekili Hişyar Özsoy, Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün sataşma nedeniyle yaptığı konuşması sırasında Halkların Demokratik Partisine,

Sataşması nedeniyle birer konuşma yaptılar.

Alınan karar gereğince, 17 Şubat 2022 Perşembe günü saat 14.00'te toplanmak üzere 20.29'da birleşime son verildi.

Haydar AKAR
Başkan Vekili

İshak GAZEL
Kütahya
Kâtip Üye

Emine Sare AYDIN
İstanbul
Kâtip Üye

Şeyhmus DİNÇEL
Mardin
Kâtip Üye

Mustafa AÇIKGÖZ
Nevşehir
Kâtip Üye

II.- GELEN KÂĞITLAR

No: 98

17 Şubat 2022 Perşembe

Milletvekili Teklifleri

1.- Diyarbakır Milletvekili Garo Paylan ve 3 Milletvekilinin; Elektrik ve Doğalgazın Borç Nedeniyle Kesilmesinin Yasaklanması Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi (2/4182) (Plan ve Bütçe ile Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.02.2022)

2.- İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin; Devlet Memurları Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi (2/4183) (İçişleri ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.02.2022)

3.- İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin; Devlet Memurları Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi (2/4184) (Adalet ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.02.2022)

4.- İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin; Devlet Memurları Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi (2/4185) (Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.02.2022)

5.- İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin; Devlet Memurları Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi (2/4186) (Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.02.2022)

6.- İzmir Milletvekili Mehmet Ali Çelebi'nin; Devlet Memurları Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi (2/4187) (Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor ile Plan ve Bütçe Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 16.02.2022)

7.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kamerun Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik Alanında İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4188) (İçişleri ile Dışişleri Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 17.02.2022)

Yazılı Soru Önergeleri

1.- İstanbul Milletvekili Özgür Karabat'ın, Cumhurbaşkanının 12 Ocak 2022 tarihinde yaptığı bir konuşmaya ilişkin Cumhurbaşkanı Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/58268) (Başkanlığa geliş tarihi: 21.01.2022)

2.- Burdur Milletvekili Mehmet Göker'in, yolsuzluk algı endeksi sonuçlarına ilişkin Cumhurbaşkanı Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/58269) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.01.2022)

3.- İstanbul Milletvekili Özgür Karabat'ın, Rauf Denktaş için anıt mezar yapılması çalışmalarının akıbetine ilişkin Cumhurbaşkanı Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/58270) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.01.2022)

4.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Cumhurbaşkanlığının periyodik yayın alımlarına ve haberleşme giderlerine ilişkin Cumhurbaşkanı Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/58271) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

5.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, ülke genelinde ve ÇAYKUR bünyesinde çalışan mevsimlik işçilerin özlük haklarının iyileştirilmesi talebine ilişkin Cumhurbaşkanı Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/58272) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

6.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, THK'ya ait yangın söndürme uçaklarının bakımlarının yaptırılmasına ilişkin Cumhurbaşkanı Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/58273) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

7.- İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, sevgi evlerinde görevlendirilen manevi rehber sayısına ilişkin Cumhurbaşkanı Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/58274) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

8.- Kırklareli Milletvekili Türabi Kayan'ın, emekli maaşlarına yapılan zamlara ilişkin Cumhurbaşkanı Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/58275) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

9.- Uşak Milletvekili Özkan Yalım'ın, akademisyenlerin yurt dışında görevlendirilme şartlarına ilişkin Cumhurbaşkanı Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/58276) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

10.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, üniversitelerin otobüs kaptanlığı bölümünden mezun olan öğrencilere ve bunlardan 2017'den bu yana şoför olarak istihdam edilenlere ilişkin Cumhurbaşkanı Yardımcısı'ndan (Fuat Oktay) yazılı soru önergesi (7/58277) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

11.- İstanbul Milletvekili Zeynel Emre'nin, adil yargılanma hakkının ihlali ile ilgili açılan davalara ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58278) (Başkanlığa geliş tarihi: 20.01.2022)

12.- Şanlıurfa Milletvekili Ayşe Sürücü'nün, Sincan Kadın Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkûmun denetimli serbestlik hükümlerinden yararlandırılmadığı iddiasına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58279) (Başkanlığa geliş tarihi: 27.01.2022)

13.- Ağrı Milletvekili Abdullah Koç'un, Diyarbakır 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Cezaevinde bulunan hasta mahkûmların çeşitli iddialarına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58280) (Başkanlığa geliş tarihi: 27.01.2022)

14.- Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2010-2022 yılları arasında hâkimlerin sorumluluğundan kaynaklı açılan tazminat davalarına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58281) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.01.2022)

15.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Silivri 9 Nolu Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan bir kişi hakkında gizli tanık ifadesi ile hüküm verildiği iddiasına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58282) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.01.2022)

16.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Şanlıurfa 1 Nolu T Tipi Kapalı Cezaevinde yaşandığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58283) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.01.2022)

17.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Antalya S Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan bir mahkûmun denetimli serbestlik hükümlerinden yararlandırılmadığı iddiasına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58284) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.01.2022)

18.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Sincan 2 Nolu F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan bir mahkûmun bazı iddialarına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58285) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.01.2022)

19.- İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'ün, Edirne Cezaevinde bulunan hasta mahkûmların bazı hak ihlallerine maruz kaldığı iddiasına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58286) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.01.2022)

20.- Şırnak Milletvekili Nuran İmir'in, Kayseri Bünyan 1 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda mahkûmlara kötü muamelede bulunulduğu iddiasına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58287) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.01.2022)

21.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Silivri 1 Nolu Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan bir mahkûmun infaz koruma memurları tarafından kötü muameleye maruz kaldığı iddiasına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58288) (Başkanlığa geliş tarihi: 31.01.2022)

22.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Sincan Kadın Kapalı Cezaevinde bulunan bir hükümlünün tahliye edilmemesine ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58289) (Başkanlığa geliş tarihi: 31.01.2022)

23.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Diyarbakır 4 Nolu T Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir hükümlünün tahliye edilmemesine ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58290) (Başkanlığa geliş tarihi: 31.01.2022)

24.- Ankara Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, 20 Eylül 1992 tarihinde bir gazetecinin öldürülmesi hakkında yürütülen adli işlemlere ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58291) (Başkanlığa geliş tarihi: 31.01.2022)

25.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Bakanlığın periyodik yayın alımlarına ve haberleşme giderlerine ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58292) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

26.- Van Milletvekili Murat Sarısaç'ın, Elâzığ 2 Nolu Yüksek Güvenlikli Cezaevi ile ilgili hak ihlali iddialarına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58293) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

27.- Diyarbakır Milletvekili Dersim Dağ'ın, İzmir Şakran Kadın Kapalı Cezaevine yönelik hak ihlali iddialarına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58294) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

28.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Malatya Akçadağ T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan bir mahkûmun iddialarına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58295) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

29.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Sincan T Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkûmun denetimli serbestlik hükümlerinden yararlandırılmadığı iddiasına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58296) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

30.- Tunceli Milletvekili Alican Önlü'nün, Patnos L Tipi Kapalı Cezaevi ile ilgili hak ihlali iddialarına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58297) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

31.- Tunceli Milletvekili Alican Önlü'nün, Van Açık Cezaevi ile ilgili hak ihlali iddialarına ilişkin Adalet Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58298) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

32.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Bakanlığın periyodik yayın alımlarına ve haberleşme giderlerine ilişkin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58299) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

33.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2020 ve 2021 yıllarında psikososyal destek uygulayıcı programından yararlanan kişi sayısına ilişkin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58300) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

34.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2020 ve 2021 yılında ALO 191 Hattına yapılan başvurulara ilişkin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58301) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

35.- Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, kadın cinayetlerine dair verilere ve bunların önlenmesi için yürütülen çalışmalara ilişkin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58302) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

36.- Şanlıurfa Milletvekili Ayşe Sürücü'nün, Şanlıurfa'da bir çocuk destek merkezinde kız çocuklarına şiddet uygulandığı iddiasına ve yürütülen soruşturmaya ilişkin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58303) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

37.- Şırnak Milletvekili Hüseyin Kaçmaz'ın, otizmli bir kişinin Bakanlığa bağlı bir bakım merkezinde görevli personel tarafından darp edildiği iddiasına ilişkin Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58304) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

38.- Gaziantep Milletvekili Mahmut Toğrul'un, OSB'lerde yaşanan elektrik ve doğal gaz kesintilerinden ötürü işçilerin hak ihlaline uğradığı iddiasına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58305) (Başkanlığa geliş tarihi: 27.01.2022)

39.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, Aydın'ın Yenipazar ilçesindeki aktif sigortalı sayısına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58306) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

40.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, Aydın'ın İncirliova ilçesindeki aktif sigortalı sayısına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58307) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

41.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, Aydın'ın Germencik ilçesindeki aktif sigortalı sayısına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58308) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

42.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, Aydın'ın Karacasu ilçesindeki aktif sigortalı sayısına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58309) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

43.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, Aydın'ın Sultanhisar ilçesindeki aktif sigortalı sayısına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58310) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

44.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, Aydın'ın Karpuzlu ilçesindeki aktif sigortalı sayısına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58311) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

45.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, Aydın'ın Didim ilçesindeki aktif sigortalı sayısına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58312) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

46.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, Aydın'ın Koçarlı ilçesindeki aktif sigortalı sayısına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58313) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

47.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, Aydın'ın Çine ilçesindeki aktif sigortalı sayısına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58314) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

48.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, Aydın'ın Köşk ilçesindeki aktif sigortalı sayısına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58315) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

49.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, Aydın'ın Buharkent ilçesindeki aktif sigortalı sayısına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58316) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

50.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, Aydın'ın Kuşadası ilçesindeki aktif sigortalı sayısına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58317) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

51.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, Aydın'ın Bozdoğan ilçesindeki aktif sigortalı sayısına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58318) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

52.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, Aydın'ın Kuyucak ilçesindeki aktif sigortalı sayısına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58319) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

53.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, Aydın'ın Efeler ilçesindeki aktif sigortalı sayısına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58320) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

54.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, Aydın'ın Nazilli ilçesindeki aktif sigortalı sayısına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58321) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

55.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, Türkiye genelindeki aktif sigortalı sayısına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58322) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

56.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, Aydın'ın Söke ilçesindeki aktif sigortalı sayısına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58323) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

57.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Bakanlığın periyodik yayın alımlarına ve haberleşme giderlerine ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58324) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

58.- Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal'ın, taşerondan kadroya geçenlerden kendi kadrosunun bulunduğu yerde çalışmayanlara ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58325) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

59.- İstanbul Milletvekili Dilşat Canbaz Kaya'nın, Akkuyu Nükleer Santral inşaatında çalışan işçilerin maaşlarının ödenmediği iddiasına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58326) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

60.- İstanbul Milletvekili Oya Ersoy'un, çalışma hayatında şiddet ve tacizin önlenmesi ile kadın istihdamının artırılmasına yönelik yürütülen çalışmalara ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58327) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

61.- Diyarbakır Milletvekili Dersim Dağ'ın, MKE'nin Elmadağ'da bulunan fabrikasında çalışan bir işçinin haksız yere işten çıkarıldığı iddiasına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58328) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

62.- İstanbul Milletvekili Erkan Baş'ın, Kocaeli'nin Derince ilçesinde kapanan bir fabrikanın işçilerinin alacaklarına ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58329) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

63.- Giresun Milletvekili Necati Tığlı'nın, Giresun'un Şebinkarahisar ilçesindeki bir maden ocağının kimyasal atıklarının baraj sularına karışmasına ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58330) (Başkanlığa geliş tarihi: 25.01.2022)

64.- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, Meteoroloji Genel Müdürlüğü tarafından yapılan tahminlere ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58331) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.01.2022)

65.- İstanbul Milletvekili Ümit Özdağ'ın, Antalya'nın Manavgat ilçesinde çıkan orman yangını sonrası afetzedeler için yapılması planlanan konutlara ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58332) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.01.2022)

66.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Bakanlığın periyodik yayın alımlarına ve haberleşme giderlerine ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58333) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

67.- Tekirdağ Milletvekili Candan Yüceer'in, 2018-2021 yılları arasında yapılan atık ithalatına ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58334) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

68.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, Elâzığ'da yapımı planlanan Bema Biyokütle Enerji Santrali ve Atık Yakma Tesisine ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58335) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

69.- Mersin Milletvekili Behiç Çelik'in, Mersin'de bulunan binaların depreme karşı dayanıklılıklarına ve olası bir depreme karşı alınan önlemlere ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58336) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

70.- Mersin Milletvekili Behiç Çelik'in, millet bahçelerinin ziyaretçi sayısına dair verilere ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58337) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

71.- Kocaeli Milletvekili Tahsin Tarhan'ın, Kocaeli'de ihale ile satışa çıkarılan bazı arsaların TOKİ tarafından satın alınmasına ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58338) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

72.- İstanbul Milletvekili Yunus Emre'nin, Bolu'daki bir alanın turizm amacıyla ihaleye çıkarılmasına ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58339) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

73.- Ankara Milletvekili Gamze Taşcıer'in, Ankara Büyükşehir Belediyesi Teftiş Kurulu tarafından bir ihale hakkında yapılan tespitlere ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58340) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

74.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Bakanlığın periyodik yayın alımlarına ve haberleşme giderlerine ilişkin Dışişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58341) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

75.- Gaziantep Milletvekili Mahmut Toğrul'un, 24-26 Ocak 2022 tarihleri arasında OSB'lerde yaşanan elektrik kesintisine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58342) (Başkanlığa geliş tarihi: 27.01.2022)

76.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Bakanlığın periyodik yayın alımlarına ve haberleşme giderlerine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58343) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

77.- Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 1 Ocak 2022 tarihinden önergenin yanıtlandığı tarihe kadar geçen sürede elektriği kesilen abone verilerine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58344) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

78.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, elektrik faturalarındaki kademeli tarife uygulamasına ve Artvin'de elektrik birim fiyatına indirim yapılması talebine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58345) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

79.- Antalya Milletvekili Aydın Özer'in, tarımsal sulamada kullanılan elektrik fiyatlarının düşürülmesi talebine ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58346) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

80.- Ağrı Milletvekili Abdullah Koç'un, elektrik ve doğal gaz fiyatına yapılan zamlara ilişkin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58347) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

81.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Bakanlığın periyodik yayın alımlarına ve haberleşme giderlerine ilişkin Gençlik ve Spor Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58348) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

82.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Bakanlığın periyodik yayın alımlarına ve haberleşme giderlerine ilişkin Hazine ve Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58349) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

83.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, araç muayene ücretlerinin düşürülmesi talebine ilişkin Hazine ve Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58350) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

84.- Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 1 Ocak 2022 tarihinden önergenin yanıtlandığı tarihe kadar geçen sürede elektriği kesilen abone verilerine ilişkin Hazine ve Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58351) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

85.- İstanbul Milletvekili Özgür Karabat'ın, 15 Temmuz 2016'dan sonra Bakanlık personelinden ihraç edilenlere ve bunlardan iadesi yapılanlara ilişkin Hazine ve Maliye Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58352) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

86.- Tunceli Milletvekili Polat Şaroğlu'nun, Munzur Üniversitesi öğrencisi bir kadının kaybolmasına dair yapılan soruşturmanın akıbetine ve bazı iddialara ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58353) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.01.2022)

87.- Ordu Milletvekili Seyit Torun'un, haklarında mahkeme kararı bulunan bazı belediye başkanlarına dair Bakanlıkça yapılan işlemlere ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58354) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.01.2022)

88.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Bakanlığın periyodik yayın alımlarına ve haberleşme giderlerine ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58355) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

89.- İstanbul Milletvekili Oğuz Kaan Salıcı'nın, Türk vatandaşlığını istisnai yollardan kazandırmaya çalışan bir suç örgütüne dair yürütülen soruşturmaya ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58356) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

90.- Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın, Suriye'de ilan edilen af sonrası ülkemizdeki geçici koruma statüsü sahibi Suriyelilerin durumuna ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58357) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

91.- Çanakkale Milletvekili Özgür Ceylan'ın, Çanakkale'nin Biga ve Çan ilçelerinden geçen Kocabaş Çayında meydana gelen taşkın öncesi alınan önlemlere ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58358) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

92.- Ankara Milletvekili Gamze Taşcıer'in, 18 Eylül 2018 tarihinden bu yana yatırım karşılığı Türk vatandaşı olan kişilere ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58359) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

93.- İstanbul Milletvekili Özgür Karabat'ın, İstanbul'un Büyükçekmece ilçesi Pınartepe Mahallesi'nde yapılan kazı çalışmalarına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58360) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

94.- Batman Milletvekili Mehmet Ruştu Tiryaki'nin, Diyarbakır'a bağlı Bağlar Belediyesi tarafından kurulan semt pazarına ilişkin İçişleri Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58361) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

95.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Bakanlığın periyodik yayın alımlarına ve haberleşme giderlerine ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58362) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

96.- İstanbul Milletvekili Yunus Emre'nin, Bolu'daki bir alanın turizm amacıyla ihaleye çıkarılmasına ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58363) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

97.- Muğla Milletvekili Mürsel Alban'ın, Türkiye Turizm Tanıtım ve Geliştirme Ajansının banka hesaplarında bulunan döviz miktarına ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58364) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

98.- İstanbul Milletvekili Özgür Karabat'ın, 15 Temmuz 2016'dan sonra Bakanlık personelinden ihraç edilenlere ve bunlardan iadesi yapılanlara ilişkin Kültür ve Turizm Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58365) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

99.- Kahramanmaraş Milletvekili Ali Öztunç'un, Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesinde bazı okulların ısınma problemine ilişkin Millî Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58366) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.01.2022)

100.- İzmir Milletvekili Ahmet Tuncay Özkan'ın, Bakanlık tarafından düzenlenecek bilgi yarışmasının organizasyonunun bir vakıf tarafından yapılacağı iddiasına ilişkin Millî Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58367) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.01.2022)

101.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Bakanlığın periyodik yayın alımlarına ve haberleşme giderlerine ilişkin Millî Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58368) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

102.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, KYK yurt başvurusu yapmasına rağmen yerleşemeyen öğrenci sayısına ilişkin Millî Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58369) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

103.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, Türkiye'de doktoralı AR-GE personeli sayısının artırılmasına ilişkin Millî Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58370) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

104.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 24-34 yaş aralığındaki yükseköğretim mezunlarına ilişkin Millî Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58371) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

105.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, son 5 yılda yapılan uluslararası yayın ve teşvikten faydalanan kişi sayılarına ilişkin Millî Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58372) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

106.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, açık öğretim sisteminin niteliğinin artırılmasına ilişkin Millî Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58373) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

107.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, öğrenci yurdu kapasitesinin artırılması talebine ilişkin Millî Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58374) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

108.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, 2014 yılında yapılan şube müdürü atamalarına yönelik itirazlara ilişkin Millî Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58375) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

109.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, yükseköğretim mezunlarının istihdam oranlarının artırılmasına yönelik çalışmalara ilişkin Millî Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58376) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

110.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, uzman öğretmenlik sınavı ve kadrolarına ilişkin Millî Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58377) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

111.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, YÖK tarafından verilen doktora burslarına ilişkin Millî Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58378) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

112.- Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, son 5 yılda özel öğrenci teşviki verilen öğrenci sayısına ilişkin Millî Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58379) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

113.- Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman'ın, Atatürk Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesinin Oltu ilçesine taşınmasına ilişkin Millî Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58380) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

114.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, üniversitelerin otobüs kaptanlığı bölümünden mezun olan öğrencilere ve bunlardan 2017'den bu yana şoför olarak istihdam edilenlere ilişkin Millî Eğitim Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58381) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

115.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Bakanlığın periyodik yayın alımlarına ve haberleşme giderlerine ilişkin Millî Savunma Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58382) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

116.- İstanbul Milletvekili Özgür Karabat'ın, 2018 yılından bu yana bedelli askerlik yapan kişi sayısına ilişkin Millî Savunma Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58383) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

117.- İstanbul Milletvekili Özgür Karabat'ın, 15 Temmuz 2016'dan sonra Bakanlık personelinden ihraç edilenlere ve bunlardan iadesi yapılanlara ilişkin Millî Savunma Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58384) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

118.- Muğla Milletvekili Suat Özcan'ın, sağlık sisteminin iyileştirilmesine ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58385) (Başkanlığa geliş tarihi: 26.01.2022)

119.- Batman Milletvekili Feleknas Uca'nın, döviz kurundaki artış nedeniyle bazı ilaçların temininde yaşanan sorunlara ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58386) (Başkanlığa geliş tarihi: 26.01.2022)

120.- Muğla Milletvekili Suat Özcan'ın, doktorların yaşadıkları sorunlara ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58387) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.01.2022)

121.- İzmir Milletvekili Aytun Çıray'ın, sağlık çalışanlarının yurt dışında çalışmak için yaptıkları başvurulara ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58388) (Başkanlığa geliş tarihi: 31.01.2022)

122.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Bakanlığın periyodik yayın alımlarına ve haberleşme giderlerine ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58389) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

123.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Rize Şehir Hastanesi dolgu işi ihalesine ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58390) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

124.- İstanbul Milletvekili Yunus Emre'nin, ülkemizdeki antibiyotik ilaç kullanımına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58391) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

125.- Burdur Milletvekili Mehmet Göker'in, LGMD hastalığına ve nadir hastalıklara yönelik çalışmalara ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58392) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

126.- Afyonkarahisar Milletvekili Burcu Köksal'ın, Sandıklı Devlet Hastanesinin doktor ihtiyacına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58393) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

127.- İstanbul Milletvekili Yunus Emre'nin, son 10 yılda istifa eden ve yurtdışına göç eden sağlık çalışanı sayısına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58394) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

128.- Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, Kocaeli Devlet Hastanesinde MR ve bilgisayarlı tomografi çekimleri yapılamamasına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58395) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

129.- Konya Milletvekili Abdulkadir Karaduman'ın, istifa eden sağlık çalışanlarına ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58396) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

130.- Hatay Milletvekili İsmet Tokdemir'in, ilaç temininde yaşanan sorunlara ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58397) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

131.- Ankara Milletvekili Gamze Taşcıer'in, Türkiye'de çalışma izni almış yabancı uyruklu doktorlara ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58398) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

132.- Muğla Milletvekili Suat Özcan'ın, 112 Acil çağrı merkezlerine yapılan çağrılarda yaşanan suistimallere ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58399) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

133.- İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadıgil Sütlü'nün, çeşitli hastalıklar için verilen randevu tarihlerine ilişkin Sağlık Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58400) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

134.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Bakanlığın periyodik yayın alımlarına ve haberleşme giderlerine ilişkin Sanayi ve Teknoloji Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58401) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

135.- Adana Milletvekili Ayhan Barut'un, narenciye üreticilerinin desteklenmesi talebine ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58402) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.01.2022)

136.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Bakanlığın periyodik yayın alımlarına ve haberleşme giderlerine ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58403) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

137.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, ülkemizden ihracatı yapılan bazı ürünlerde bitkisel hastalık tespit edilmesine ve bu konuda yapılan denetimlere ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58404) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

138.- Manisa Milletvekili Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu'nun, Et ve Süt Kurumunun Ankara Büyükşehir Belediyesine sattığı bazı konservelere ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58405) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

139.- Muğla Milletvekili Mürsel Alban'ın, 2002-2021 yılları arasında Muğla'da çiftçi kayıt sistemine kayıtlı üretici sayısına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58406) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

140.- Bursa Milletvekili Yüksel Özkan'ın, Uludağ Millî Parkı'nın Kültür ve Turizm Bakanlığına devri yönünde bir çalışma bulunup bulunmadığına ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58407) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

141.- Aksaray Milletvekili Ayhan Erel'in, Aksaray Ağaçören Sarıağıl ve Merkez Gülağaç göletleri için yapılacak ihaleye ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58408) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

142.- Çanakkale Milletvekili Özgür Ceylan'ın, Kocabaş Çayında meydana gelen taşkına ve rüsubat kontrollerine ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58409) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

143.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, tarım sektörüne yatırım yapan yabancı yatırımcılara ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58410) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

144.- Antalya Milletvekili Aydın Özer'in, tarımsal sulamada kullanılan elektrik fiyatlarının düşürülmesi talebine ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58411) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

145.- Şanlıurfa Milletvekili Ayşe Sürücü'nün, Şanlıurfa'nın Bozova ilçesinde yaşanan kar yağışı sonrasında mağdur olan çiftçilerin desteklenmesine ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58412) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

146.- Mersin Milletvekili Rıdvan Turan'ın, Antalya ve Mersin'de yaşanan sel, hortum ve don sebebiyle ürünleri zarar gören üreticilere yapılacak yardımlara ilişkin Tarım ve Orman Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58413) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

147.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Bakanlığın periyodik yayın alımlarına ve haberleşme giderlerine ilişkin Ticaret Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58414) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

148.- Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, PTT bünyesinde çalışan kargo teslimat görevlilerine baskı yapıldığı iddiasına ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58415) (Başkanlığa geliş tarihi: 28.01.2022)

149.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, İstanbul'da 24 Ocak 2022 tarihinde meydana gelen kar yağışı nedeniyle aksayan ulaşım hizmetlerine ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58416) (Başkanlığa geliş tarihi: 31.01.2022)

150.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, Bakanlığın periyodik yayın alımlarına ve haberleşme giderlerine ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58417) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

151.- Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, ocak ayında olumsuz hava koşulları sebebiyle sebze ve meyve tedarikinde yaşanan sıkıntılara ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58418) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

152.- Mersin Milletvekili Behiç Çelik'in, Türkiye genelinde ve Mersin özelinde internet altyapısının kalitesine ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58419) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

153.- Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, Denizli-Çardak arasındaki kara yolunun iyileştirilmesine yönelik projenin akıbetine ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58420) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

154.- Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan'ın, Kocaeli'ye bağlı Piri Reis Mahallesinde yürütülen fiber internet çalışmalarının akıbetine ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58421) (Başkanlığa geliş tarihi: 03.02.2022)

155.- Şanlıurfa Milletvekili Aziz Aydınlık'ın, Şanlıurfa GAP Havalimanı'nda yaşanan aksaklıklara ve direkt sefer sayılarına ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58422) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

156.- Bursa Milletvekili Erkan Aydın'ın, Doğancı Tüneli inşaatının ne zaman tamamlanacağına ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58423) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

157.- Muğla Milletvekili Mürsel Alban'ın, Erzincan'ın Üzümlü ilçesine bağlı Altınbaşak beldesinde bulunan PTT şubesinin kapatılma gerekçesine ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58424) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

158.- Uşak Milletvekili Özkan Yalım'ın, yap işlet devret modeliyle yapılan köprü ve otoyollarda olumsuz hava koşulları nedeniyle ulaşım hizmetlerinde yaşanan aksamalara ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58425) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

159.- Bitlis Milletvekili Mahmut Celadet Gaydalı'nın, İstanbul Havalimanındaki kargo binasının çökmesine ilişkin Ulaştırma ve Altyapı Bakanı'ndan yazılı soru önergesi (7/58426) (Başkanlığa geliş tarihi: 04.02.2022)

Süresi İçinde Cevaplandırılmayan Yazılı Soru Önergeleri

Cumhurbaşkanı Yardımcılığı (Fuat Oktay)

1.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Şanlıurfa'nın Suruç ilçesinde iki aile arasında çıkan kavganın kamera görüntülerinin akıbetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/57621)

2.- Şanlıurfa Milletvekili Nusrettin Maçin'in, bir tıp fakültesi öğrencisinin intiharına ve vakıf yurtlarının denetimine ilişkin yazılı soru önergesi (7/57622)

3.- İstanbul Milletvekili Ümit Beyaz'ın, İstanbul'un Esenyurt ilçesinde toplumsal huzur ve asayişin sağlanması için alınan önlemlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/57623)

4.- Hatay Milletvekili Lütfi Kaşıkçı'nın, Diyanet İşleri Başkanlığına bağlı vekil ve geçici statüde çalışan imam hatip, müezzin ve öğreticilerin kadroya alınmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/57624)

5.- Yozgat Milletvekili İbrahim Ethem Sedef'in, Yozgat Bozok Üniversitesinde taşerondan daimî işçi kadrosuna alınan çalışanların maaş düzenlemesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/57625)

6.- Tunceli Milletvekili Polat Şaroğlu'nun, Tunceli'ye yapılan yatırımlara ve ilde devam eden projelere ilişkin yazılı soru önergesi (7/57626)

Adalet Bakanlığı

7.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Şanlıurfa'nın Suruç ilçesinde iki aile arasında çıkan kavganın kamera görüntülerinin akıbetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/57627)

8.- Şırnak Milletvekili Hüseyin Kaçmaz'ın, cezaevlerinde bulunan tutuklu çocuklara ilişkin yazılı soru önergesi (7/57628)

9.- Şırnak Milletvekili Hüseyin Kaçmaz'ın, 2015 yılında Cizre'de ilan edilen sokağa çıkma yasağı sırasında hayatını kaybeden bir çocukla ilgili yürütülen soruşturma sürecine ilişkin yazılı soru önergesi (7/57629)

10.- Şırnak Milletvekili Hasan Özgüneş'in, 2015 yılında Cizre'de ilan edilen sokağa çıkma yasağı sırasında hayatını kaybeden bir çocukla ilgili yürütülen soruşturma sürecine ilişkin yazılı soru önergesi (7/57630)

11.- Şırnak Milletvekili Nuran İmir'in, 2015 yılında Cizre'de ilan edilen sokağa çıkma yasağı sırasında hayatını kaybeden bir çocukla ilgili yürütülen soruşturma sürecine ilişkin yazılı soru önergesi (7/57631)

12.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, bir mahkûmun eşinin iddialarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/57632)

13.- Muş Milletvekili Şevin Coşkun'un, Van ilinde bulunan cezaevlerinde yaşandığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/57633)

14.- Şırnak Milletvekili Nuran İmir'in, İzmir 2 Nolu F Tipi Kırıklar Kapalı Cezaevinde şizofren bir hükümlünün mahkûmlar arasında tutulduğu iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/57634)

15.- Diyarbakır Milletvekili Dersim Dağ'ın, İzmir Şakran 1 Nolu T Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan ağır hasta bir tutuklunun tedavisine ilişkin yazılı soru önergesi (7/57635)

16.- Diyarbakır Milletvekili Dersim Dağ'ın, İzmir Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ile ilgili bazı iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/57636)

17.- Diyarbakır Milletvekili Dersim Dağ'ın, Patnos L Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan hasta bir hükümlünün nakil talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/57637)

18.- Diyarbakır Milletvekili Dersim Dağ'ın, Şırnak İl Emniyet Müdürlüğünde gözaltına alınan kişilere kötü muamele uygulandığı yönündeki bazı iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/57638)

19.- Mersin Milletvekili Fatma Kurtulan'ın, İzmir 2 Nolu F Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan mahkûmların bazı iddialarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/57639)

20.- Tunceli Milletvekili Alican Önlü'nün, Bafra T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda yaşandığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/57640)

21.- Tunceli Milletvekili Alican Önlü'nün, Rize Kalkandere L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda yaşandığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/57641)

22.- Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Patnos L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bazı mahkûmların hak ihlallerine maruz kaldığı iddialarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/57642)

23.- Mersin Milletvekili Behiç Çelik'in, Mersin'in Toroslar ilçesinde işlenen bir kadın cinayetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/57643)

24.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Eşen T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bir mahkûma infaz indiriminin uygulanmadığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/57644)

25.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Batman T Tipi Kapalı Cezaevi personeli ile ilgili iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/57645)

26.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Kayseri 1 Nolu T Tipi Kapalı Cezaevinde bir mahkûmun kötü muameleye maruz kaldığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/57646)

27.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, İskenderun T Tipi Cezaevinde kalan bir mahkûmun ilacının verilmediği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/57647)

28.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Edirne F Tipi Kapalı Cezaevinde yaşandığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/57648)

29.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Adana F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan bir mahkûmun sağlık durumuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/57649)

30.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Bakırköy Kadın Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkûmun sağlık durumuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/57650)

31.- Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2003-2022 yılları arasında AİHM'e başvuruda bulunan Türk vatandaşı sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/57651)

32.- Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2003-2022 yılları arasında görevini yaptığı esnada darp edilen avukat sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/57652)

33.- Adana Milletvekili Tulay Hatımoğulları Oruç'un, İskenderun T Tipi Cezaevinde kalan bir mahkûmun ilacının verilmediği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/57653)

34.- Muş Milletvekili Şevin Coşkun'un, Diyarbakır 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Cezaevinde bulunan ağır hasta bir mahkûmun tahliye edilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/57654)

35.- Diyarbakır Milletvekili Remziye Tosun'un, Diyarbakır 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Kapalı Cezaevinde bulunan ağır hasta bir mahkûmun tahliye edilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/57655)

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

36.- Ankara Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, vakıf yurdunda kalan bir öğrencinin intiharına ilişkin yazılı soru önergesi (7/57656)

37.- İstanbul Milletvekili Arzu Erdem'in, EKPSS sınavına zihinsel engelli kategorisinden girerek ataması yapılan kişilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/57659)

38.- Karabük Milletvekili Hüseyin Avni Aksoy'un, Karabük'te intihar vakalarının önlenmesine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/57663)

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

39.- Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, Genel Sağlık Sigortası Fonunda biriken prim gelirlerine ve prim borcu olan kişi sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/57664)

40.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, SMA hastası Suriyeli bir çocuğun ilaçlarının SGK tarafından karşılanmadığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/57665)

41.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, bir şirketin işçilerinin sigorta primlerini eksik yatırdığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/57666)

42.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, 2020 yılında emekli olduğu halde çalışmaya devam eden kişi sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/57667)

43.- İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadıgil Sütlü'nün, bir mağazanın asgari ücret artışı sonrası çalışanlarını işten çıkardığı iddialarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/57668)

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı

44.- İzmir Milletvekili Murat Çepni'nin, bir firmanın Muğla'nın Marmaris ilçesinde yapımını devam ettirdiği proje ile ilgili çeşitli iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/57669)

45.- İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadıgil Sütlü'nün, bir firmanın Muğla'nın Marmaris ilçesinde yapımını devam ettirdiği proje ile ilgili çeşitli iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/57670)

46.- Mersin Milletvekili Rıdvan Turan'ın, bir madencilik şirketine ait krom atık arıtma ve depolama havuzu toprak seddinin çökmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/57671)

47.- Iğdır Milletvekili Habip Eksik'in, termik santrallerin çevreye etkilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/57672)

48.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Düzce ilinde bulunan İstanbul Caddesinin yeniden trafiğe açılması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/57673)

49.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesinin hizmet verdiği binalar için ödenen kira bedeline ilişkin yazılı soru önergesi (7/57674)

Dışişleri Bakanlığı

50.- Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2003-2022 yılları arasında AİHM'e başvuruda bulunan Türk vatandaşı sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/57675)

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

51.- Muğla Milletvekili Süleyman Girgin'in, evde elektrikli cihazlarla tedavi gören hastaların elektrik faturalarından muaf tutulması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/57676)

52.- Kütahya Milletvekili Ahmet Erbaş'ın, Kütahya'da faaliyet gösteren doğal gaz dağıtım firması ile ilgili iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/57677)

53.- İstanbul Milletvekili Arzu Erdem'in, güneş enerjisinin kullanımının yaygınlaştırılması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/57678)

54.- Kahramanmaraş Milletvekili Sefer Aycan'ın, Kahramanmaraş ilindeki doğal gaz kullanımına ilişkin yazılı soru önergesi (7/57679)

55.- Eskişehir Milletvekili Jale Nur Süllü'nün, Alpu Termik Santrali ve Sevinç Kömür Ocağı projelerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/57680)

56.- Antalya Milletvekili Cavit Arı'nın, zamlı elektrik tarifelerinin bir önceki ayın faturalarına yansıtıldığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/57681)

57.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Suriye'nin ülkemiz sınırına yakın kentlerine elektrik hizmeti sunulup sunulmadığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/57682)

58.- İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu'nun, zamlı elektrik tarifelerinin bir önceki ayın faturalarına yansıtıldığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/57683)

Gençlik ve Spor Bakanlığı

59.- Hatay Milletvekili Suzan Şahin'in, bir tıp öğrencisinin intiharına ve vakıf yurtlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/57684)

60.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Öğrenim Kredisi Yönetmeliği'nin 11'inci maddesi kapsamında 2021 yılında öğrenim bursu ve kredisi kesilen öğrencilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/57685)

61.- Bartın Milletvekili Aysu Bankoğlu'nun, tarikat ve cemaatlere ait yurtlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/57686)

Hazine ve Maliye Bakanlığı

62.- İzmir Milletvekili Selin Sayek Böke'nin, kur korumalı mevduat hesaplarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/57687)

63.- Kayseri Milletvekili Mustafa Baki Ersoy'un, Kayseri'de Vergi Denetim Başkanlığının Konya bölgesine bağlanmasının yarattığı mağduriyetlerin giderilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/57688)

İçişleri Bakanlığı

64.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Şanlıurfa'nun Suruç ilçesinde iki aile arasında çıkan kavganın kamera görüntülerinin akıbetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/57689)

65.- İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, 6. Dönem PAEM Komiser Yardımcılığı Sınavı ile ilgili çeşitli iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/57690)

66.- Giresun Milletvekili Necati Tığlı'nın, bir vakfın Giresun'un Bulancak ilçesindeki temsilciliğinin giderlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/57691)

67.- Diyarbakır Milletvekili Dersim Dağ'ın, Şırnak İl Emniyet Müdürlüğünde gözaltına alınan kişilere kötü muamele yapıldığı iddialarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/57692)

68.- Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı verilen bir kişi ile ilgili iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/57693)

69.- İstanbul Milletvekili Ümit Beyaz'ın, İstanbul'un Esenyurt ilçesinde toplumsal huzur ve asayişin sağlanması için alınan önlemlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/57694)

70.- Mersin Milletvekili Behiç Çelik'in, Mersin'in Toroslar ilçesinde işlenen bir kadın cinayetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/57695)

71.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Adana F Tipi Kapalı Cezaevinde görevli jandarma personeli hakkındaki iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/57696)

72.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, KHK ile ihraç edilen bir kişinin pasaport başvurusuna cevap verilmediği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/57697)

73.- Ankara Milletvekili Nevin Taşlıçay'ın, muhtarlar tarafından düzenlenen fakirlik belgelerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/57698)

74.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, Aydın ili Bozdoğan ilçesinde KADES uygulamasının kullanımına ilişkin yazılı soru önergesi (7/57699)

75.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, 2021 yılında Aydın'ın Didim ilçesinde ele geçirilen uyuşturucu miktarına ve bağımlılıkla mücadele çalışmalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/57700)

Kültür ve Turizm Bakanlığı

76.- Ağrı Milletvekili Dirayet Dilan Taşdemir'in, Ağrı'nın Eleşkirt ilçesinde define arama çalışmaları yapıldığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/57701)

77.- İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadıgil Sütlü'nün, Kırklareli'nin Demirköy ilçesinde yapımı devam eden restoran, bungalov ve otopark yapım projesinin çevreye etkilerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/57702)

Millî Eğitim Bakanlığı

78.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, yükseköğretim programlarının istihdam olanaklarına göre açılması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/57714)

79.- Yalova Milletvekili Özcan Özel'in, İstanbul'un Küçükçekmece ilçesindeki bazı okullarda bir siyasi parti grubu teşkilat mensuplarının toplantı yaptığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/57717)

Sağlık Bakanlığı

80.- İstanbul Milletvekili Nazır Cihangir İslam'ın, Turkovac aşısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/57718)

81.- İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'ün, HPV aşısının ulusal aşı takvimine dahil edilmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/57719)

82.- Adana Milletvekili Tulay Hatımoğulları Oruç'un, uçak harici toplu ulaşımlarda aşı kartı ve PCR testi zorunluluğunun kaldırılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/57720)

83.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, KHK ile ihraç edilen ve işe iade edilen bir doktorun mecburi hizmet yapma yükümlülüğüne ilişkin yazılı soru önergesi (7/57721)

84.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, SMA hastası Suriyeli bir çocuğun ilaçlarının SGK tarafından karşılanmadığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/57722)

85.- İstanbul Milletvekili Arzu Erdem'in, alzheimer hastaları ile bakım ve tedavilerine yönelik yürütülen çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/57723)

86.- İstanbul Milletvekili Arzu Erdem'in, atama bekleyen radyoloji teknisyenlerine ve bu kişilerin mali haklarının iyileştirilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/57724)

87.- İstanbul Milletvekili Arzu Erdem'in, sağlık yönetimi bölümü mezunlarının istihdamına ilişkin yazılı soru önergesi (7/57725)

88.- Zonguldak Milletvekili Ünal Demirtaş'ın, özel diyaliz merkezlerinin sorunlarına ve desteklenmelerine yönelik çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/57726)

89.- Ankara Milletvekili Levent Gök'ün, Covid-19 sebebiyle organ bağışlarında yaşanan düşüşe ilişkin yazılı soru önergesi (7/57727)

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

90.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, ölçü aletlerinin muayene ve kontrollerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/57728)

Tarım ve Orman Bakanlığı

91.- Mersin Milletvekili Fatma Kurtulan'ın, Mersin'in Yenişehir ilçesinde bulunan bazı bölgelerin orman sınırı dışına çıkartılması hakkındaki iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/57729)

92.- İstanbul Milletvekili Ali Kenanoğlu'nun, Tokat'a bağlı Çaylı köyüne yapılacağı iddia edilen taş ocağına ilişkin yazılı soru önergesi (7/57730)

93.- Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Büyük Çay Barajı Projesine dair bazı iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/57731)

94.- Kayseri Milletvekili Dursun Ataş'ın, Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumuna yönelik hazırlanan 2020 yılı Sayıştay raporunda yer alan bazı bulgulara ilişkin yazılı soru önergesi (7/57732)

95.- Denizli Milletvekili Yasin Öztürk'ün, TİGEM tarafından yapılan kiralamalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/57733)

96.- İstanbul Milletvekili Arzu Erdem'in, kedi ve köpek mamalarına uygulanan KDV oranının düşürülmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/57734)

97.- Kahramanmaraş Milletvekili Sefer Aycan'ın, hayvan üreticilerine uygulanan geniş kapsamlı büyükbaş hayvan hayat sigortası yaptırma zorunluluğuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/57735)

98.- Eskişehir Milletvekili Jale Nur Süllü'nün, şeker temininde yaşanan sorunlar ile şeker fiyatlarındaki artışa ilişkin yazılı soru önergesi (7/57736)

99.- Ankara Milletvekili Bülent Kuşoğlu'nun, 4734 sayılı Kanun kapsamında kamu kurumlarının Türkiye Tarım Kredi Kooperatiflerinden mal almasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/57737)

Ticaret Bakanlığı

100.- Eskişehir Milletvekili Jale Nur Süllü'nün, şeker temininde yaşanan sorunlar ile şeker fiyatlarındaki artışa ilişkin yazılı soru önergesi (7/57738)

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı

101.- Düzce Milletvekili Ümit Yılmaz'ın, Yığlıca yoluna kısa viyadük ve küçük tünel yapımı projesinin akıbetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/57739)

102.- İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, Ödemiş-Kiraz demir yolu projesinin akıbetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/57741)

103.- Tunceli Milletvekili Polat Şaroğlu'nun, Pülümür-Erzincan kara yolu yapım projesinin akıbetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/57742)

104.- Tunceli Milletvekili Polat Şaroğlu'nun, Pertek-Hozat yol yapım projesinin akıbetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/57743)

17 Şubat 2022 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.00

BAŞKAN: Başkan Vekili Haydar AKAR

KÂTİP ÜYELER: İshak GAZEL (Kütahya), Emine Sare AYDIN (İstanbul)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 55'inci Birleşimini açıyorum. (x)

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Gündeme geçmeden önce 3 sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

Gündem dışı ilk söz, Millî Mücadele'nin simge eserlerinden Samsun Atatürk Parkı'ndaki Onur Anıtı'na yönelik saldırı hakkında söz isteyen Samsun Milletvekili Sayın Bedri Yaşar'a aittir.

Buyurun Sayın Yaşar. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) MİLLETVEKİLLERİNİN GÜNDEM DIŞI KONUŞMALARI

1.- Samsun Milletvekili Bedri Yaşar'ın, Millî Mücadele'nin simge eserlerinden Samsun Atatürk Parkı'ndaki Onur Anıtı'na yönelik saldırıya ilişkin gündem dışı konuşması

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Samsun ilimizde Atatürk Onur Anıtı'na yapılan saldırıyla ilgili konuşma yapmak üzere gündem dışı söz aldım. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, 3 Şubat tarihinde Samsun'umuzun sembollerinden biri olan Atatürk Onur Anıtı'na menfur bir saldırı gerçekleşmiş, 2 kişi Atatürk Anıtı'na halat bağlayıp çekmeye çalışmıştır ancak çevredekilerin tepkisi üzerine kişiler kaçmış ve daha sonra bu kişiler yakalanarak tutuklanmıştır. Üstelik, bu saldırı öncesi şahısların parkta keşif yaptıkları da ortaya çıkmıştır. Kişilerin suç dosyası da hayli kabarıktır. Ortada planlı bir saldırı olduğu aşikârdır. Olayın üzerine detaylı olarak gidilmesi şarttır. Sadece bu kişilerin tutuklanmasıyla kalınmamalı, ardından bu eylemi azmettiren kişilerin olup olmadığı da sorgulanmalıdır. Aksi takdirde, bu tür eylemler farklı illerde de görülür ve bunun toplumun huzurunu bozacağı aşikârdır. Nitekim, bu olayın peşi sıra Edirne'de Adalet Anıtı'na bir saldırı gerçekleşmiştir. Öncelikle şunu belirtmeliyim ki bu yapılan saldırı, ortak değerlerimize yapılan bir saldırıdır; bu saldırı, Ata'mızın fikir ve düşüncelerine yapılan saldırıdır.

Değerli milletvekilleri, hemen hemen birçok şehrimizin düşman işgalinden kurtuluş günü vardır ve her yıl bu günler de coşkulu törenlerle kutlanmaktadır ancak Samsun'un bir kurtuluş günü yoktur çünkü Samsun kurtulan değil, kurtaran şehirdir ve bu özelliğiyle diğer vilayetlerden farklılaşmıştır.

Başkomutan Mustafa Kemal Atatürk Samsun'a dair bakın ne söylemiş: "Ben, Samsun'u ve Samsun halkını gördüğüm zaman, memlekete ve millete ait bütün düşünce ve kararlarımın yerine getirilebileceğine dair bir defa daha kuvvetle inanmıştım. Samsunluların hâl ve durumlarında gördüğüm, gözlerinden okuduğum vatanseverlik ve fedakârlık ümit ve tasavvurlarımı olumlu bir inanca götürmeye yetmişti." Aynı zamanda, Ulu Önder Atatürk "19 Mayıs 1919, benim doğum tarihimdir." diye vurgulamıştır ve Atatürk Anıtı da işte bu noktada çok önemlidir. Bu anıt, Başkomutanımız Ulu Önder Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün Millî Mücadele'yi başlattığı noktayı simgeleyen bir anıttır.

(x) 7/4/2020 tarihli 78'inci Birleşimden itibaren coronavirüs salgını sebebiyle Genel Kurul Salonu'ndaki Başkanlık Divanı üyeleri, milletvekilleri ve görevli personel maske takarak çalışmalara katılmaktadır.

Bu anıt bir tarihtir. Bu anıt Samsun'umuzun şerefidir, onurudur, gururudur. Bu anıtı yapan ünlü heykeltıraş Krippel'in ifade ettiği gibi "Bu anıtta, azim dolu gözleriyle şahlanan atın üzerinde Gazi Mustafa Kemal Atatürk dimdik bir şekilde oturuyor. Bu oturuşta korkusuzluk, kolun kılıca uzanışında ise Türklüğün gücü vardır." Türklüğün millî birlik ve beraberliğinin en güzel örneği bu anıttır. Bu coğrafyada millî birlik ve beraberliğimizi, millî duygularımızı yıkmak, sarsmak ya da ülkemizde huzursuzluk yaratan gündem dışına çıkmak adına, zaman zaman bu tür provokatif eylemler ne yazık ki olmaktadır, olacaktır da. Ancak, burada bizim önemli görevimiz sağduyuyu korumaktır. Provokasyona gelmediği için Samsun halkına, Samsun yöneticilerine, tüm siyasi partilere buradan teşekkür etmeyi bir borç biliyorum. Samsun bu eyleme en güzel cevabı birlik ve bütünlüğüyle, gösterdiği tepkiyle ortaya koymuştur. Gündüzü karartmak isteyenlere inat, geceyi aydınlatan, anıt önünde nöbet tutan tüm Samsunlu hemşehrilerime minnet duygularımı iletmeyi bir borç biliyorum. Yapılan bu alçak saldırıyı Samsunlu vatandaşlarım adına kınıyorum. Kurtuluş Savaşı'nın gururu olan Samsun'da böyle bir provokatif eylemin olmasını tekrar buradan telin ediyorum, tutuklanan şahısların, yaşanabilecek provokatif eylemler için de caydırıcı olması adına, en ağır şekilde cezalandırılmalarını Samsun adına buradan talep ediyorum. Samsun'umuzun Atatürk'ün açtığı bu onurlu yolda, gösterdiği hedefte, durmadan yürüyeceğine inancımızı ifade etmek istiyorum.

Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Gündem dışı ikinci söz, İzmir'in sorunları hakkında söz isteyen İzmir Milletvekili Sayın Bedri Serter'e aittir.

Buyurun Sayın Serter. (CHP sıralarından alkışlar)

2.- İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, İzmir'in sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması

BEDRİ SERTER (İzmir) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

İzmir'in sorunları üzerine söz aldım. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Toprağına çomak diksen meyve ağacı, zeytin ağacı fışkıran, Körfezi'nde çipura, levrek, kaya balıkları, yunus balıklarının yüzdüğü, tarihî kimliği sekiz bin beş yüz yıla dayanan ve kazmayı vurduğunuz her yerden tarih fışkıran, Cenevizlilerden beri liman kenti ve Ege'nin ticaret merkezi olan, yaşayanların hangi kentten gelirlerse gelsinler kendilerini kısa bir süre içinde parçası hissettiği, tüm dünyada ve Türkiye'de yaşayan vatandaşların gıptayla baktığı ve herkesin ister turist olarak geldiği isterse yerleştiği, kendine münhasır, huzurlu, özgür, sosyal ve demokrat bir kent İzmir. Yirmi yıldır iktidar olan AKP zihniyetinin oy alamadığı ve başarılı olamadığı için böylesi bir kente, şaşı bile değil, kör bakan zihniyetini hatırlatmak için çıktım bu kürsüye. İzmirliler, AKP'nin baktığı her yeri oy ve beton olarak görmeye devam ettiğini bildikleri için yaşadıkları tüm engellere göğüs gererek "Kendi yağımızla kavruluruz." diyerek, dayatmalara karşı koyup itaat etmeyi kabul etmeyerek son yirmi yıldır yapılan seçimlerde AKP zihniyetine paye vermemişlerdir ve bugün gelinen noktada, ülkenin birleştirici gücü olan Cumhuriyet Halk Partisine karşı her türlü iftiraya rağmen, AKP'ye karşı dimdik durmaya devam etmektedirler.

Ey iktidar, Samos depremi sonrasında yaşadığımız kayıplar ve gerçekleşen hasarlar sonucunda her yaptığınız işte olduğu gibi depremi de siyasete alet ettiniz. "Betona dayalı politikalarınıza mahkûm ettiğiniz ve depremde evleri ağır ve orta hasar gören bina sahiplerini düşürdüğünüz durumun sonucu ne oldu?" diye soruyor İzmirli. Ben söyleyeyim: Siyasi şovlarınız bir işe yaramadı, İzmir'de size inanan da kalmadı. "Yıllardır Gediz'den geleceğini söylediğiniz su ne oldu? Yine mi sorumlusu Cumhuriyet Halk Partisi?" diye soruyor İzmirli. "2014 seçimlerinde son Başbakan Binali Yıldırım'ın sözünü verdiği 35 projenin sonucu ne oldu?" diye soruyor İzmirli. "On beş yıldır 1 kilometre ray döşeyemediğiniz, on beş

yılda 4 defa ihale düzenlediğiniz Ankara-İzmir Hızlı Tren Hattı Projesi'nde bugüne kadar boşa giden on milyonlarca liraya ne oldu?" diye soruyor İzmirli. "Merkezî Hükûmete yılda 100 milyar 700 milyon TL vergimi ödüyorum, bu gönderdiğimin karşılığında bana bu gelirin 1,78'i hibe gibi gönderiliyor, neden?" diye soruyor İzmirli. İşin öz Türkçesi "Merkezî Hükûmete 10 veriyorum, 1 alabiliyorum, 9'u nereye gidiyor?" diye soruyor İzmirli.(CHP sıralarından alkışlar) "Bu yapılanlar Türkiye'nin umudu olan bir şehrin geleceğine, yaşayan insanlarına reva değil, günahtır ve sizin ayıbınızdır, unutmayacağız." diyor İzmirli. "İzmir Büyükşehir Belediyesinin kendi başına tedarik ettiği ve kentin beklediği yatırımlara temel olacak yurt dışı kredilerine neden AKP imza atmıyor?" diye soruyor İzmirli. Yine, duyumlara göre, 2018 yılında kapalı kapılar ardında yapılan ikinci çevre yolu ihalesi neden saklanmaktadır? Nereden geçeceği, nerede biteceği, hangi adımlarda tarihî eserlerin çıkacağı ve kaça mal olacağı açıkça belirlenmeyen ihalenin kimlere verildiğini soruyor İzmirli. "Sekiz yıldır şehrin tepesinde şehir hastanesi denilen heyula bina şehir efsanesine döndü, neden açılmıyor?" diye soruyor İzmirli. "Daha nice irili ufaklı işler birilerinin masasında duruyor, bekliyor Ankara'da, neden?" diye soruyor İzmirli. "Mesela limanların kapasitelerinin artırılması gibi, mesela tarıma dönük yatırımların acilen gündeme alınması gibi, mesela İzmirlilerin kesilen vergileriyle bir daha yaşamak istemediğimiz yangınlarda uçak niye almıyoruz?" diye soruyor İzmirli. Mesela yıllardır bekleyen tarım ve endüstri OSB'lerinin kurulması gibi, İzmirliler soruyor "Bunlar neden olmuyor." diye. Zannetmeyin ki AKP zihniyeti tarafından yapılması engellenen veya kapalı kapılar ardından yandaşa peşkeş çekilen projeler İzmirlilerin oylarıyla iktidar olan Cumhuriyet Halk Partisine fatura edilecek, hepsi size dönecektir. İzmir'in kime oy verdiği de milletin gerçek hizmetkârlarının ortaya koyduğu hizmetler de ortada.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

BEDRİ SERTER (Devamla) – Teşekkür ederim.

Demokrasinin kalesi İzmir'de yaşayan bütün İzmirli dostlarım, her şeyi, İzmir'in hak ettiği gibi, kentimize yakışan şekliyle de çözüyoruz. Belediyelerimizin bütün engellemelere rağmen gerçekleştirdiği ve yurttaşlarımızın hizmetine sunduğu projeler yapmamız gereken işlerimizdir; üç gün önce temeli atılan ve tarihî bir yatırım olan Buca metrosu gibi. İzmir için attığımız her adım boynumuzun borcudur. İktidarımız çok yakında. Az kaldı, İzmir'de doğan güneş İzmir'i çok daha güzel aydınlatacak, Türkiye'ye baharı getirecek. İktidarımız yakın, heyecanımız yüksek. Geliyor gelmekte olan.

Teşekkürler ederim. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Gündem dışı üçüncü söz, Bursa'nın 2022 Türk Dünyası Kültür Başkenti olması hakkında söz isteyen Bursa Milletvekili Mustafa Esgin'e aittir.

Buyurun Sayın Esgin (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

3.- Bursa Milletvekili Mustafa Esgin'in, Bursa'nın 2022 Türk Dünyası Kültür Başkenti olmasına ilişkin gündem dışı konuşması

MUSTAFA ESGİN (Bursa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulumuzu ve aziz milletimizi selamlayarak sözlerime başlıyorum.

Bugün sizleri köklü tarihi ve kültürüyle tüm zamanların güzel şehri Bursa'ya götüreceğim. Ertuğrul Gazi'nin hayali ve rüyası, Osman Gazi'nin inancı ve vasiyeti, Orhan Gazi'nin fethi ve mirası olan bir şehirdir Bursa. Bursa, Anadolu'nun özeti, birlik ve beraberliğin odak noktasıdır. Yaşadığı şehre sevdalı insanlar vardır bir de sevdalı insanların yaşadığı şehirler. İşte, bu iki tanıma da uyabilen bir şehirdir Bursa. Ne diyor Ahmet Hamdi Tanpınar "Bursa'da Zaman" şiirinde: "Başındayım sanki bir mucizenin…" Tarihî sokaklarında o yaşanmışlığı hissedebileceğiniz, duvarların hatta mezar

taşlarının sizinle konuştuğu, hayallerinize sığmayacak kadar büyük ama her an bir yerinde kendinizi bulabileceğiniz bir şehirdir Bursa. Ecdat, bu şehri ilk başkent yapmakla kalmadı, aynı zamanda medeniyetin başkenti de yaptı; hanlar, çarşılar, bedestenler, hamamlar, çeşmeler, camiler, medreseler ve ilk vakıf eserleri bu ulu şehirde inşa edildi; ilk ticari sözleşme bu şehirde imzalandı; ilk hastane ve ilk bedesten yine burada kuruldu. Ayrıca dünyanın ilk hayvan hastanesi yine Bursa'da yapıldı. İşte, o merhametli ve kalbi güzel insanların şehridir Bursa.

Değerli milletvekilleri, "gönül coğrafyası" diye bir tabir var, benim de çok sevdiğim bir tabir. Bizim gönül coğrafyamız, fiziki coğrafyamızdan çok daha geniş ve derindir. Kültür dünyasının UNESCO'su olarak tanımlanan Uluslararası Türk Kültürü Teşkilatı (TÜRKSOY) gönül coğrafyamız ve aynı zamanda kardeşlerimiz olan Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Türkmenistan ve Türkiye Cumhuriyeti Kültür Bakanları tarafından 1993 yılında kurulmuştur. TÜRKSOY, ortak kültürümüzü gelecek nesillere aktarmak ve dünyaya tanıtmak için çalışmaktadır. Bursa'mız TÜRKSOY tarafından 2022 Türk Dünyası Kültür Başkenti olarak seçilmiştir. Kadim tarih ve kültürümüzü yıl boyunca düzenlenecek etkinliklerle dünyaya tanıtma gayretiyle Sayın Valimiz, Büyükşehir Belediye Başkanımız ve kent dinamikleriyle birlikte çalışmaktayız. Tarihî Baharat Yolu ve İpek Yolu'nun kesiştiği, sekiz bin beş yüz yıllık tarihiyle farklı medeniyetlerin izlerini taşıyan, zengin bir kültüre ev sahipliği yapan Bursa'mız, ekonomik ve sosyal dokusunun yanı sıra doğal güzellikleri, şifalı suları, yaz ve kış turizmi imkânları gibi zenginliklerle harmanlanmış olan bir şehirdir. Aynı zamanda, Cumalıkızık, Tarihî Çarşı ve Hanlar Bölgesi, Sultan Külliyeleriyle UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer almaktadır. Tüm bu ayrıcalıkların yanı sıra, çini ve Bursa ipeğinin ön planda olduğu zanaat ve halk sanatları dalında Yaratıcı Şehirler Ağı'na dâhil olan şehrimiz, Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği Dönem Başkanlığına da seçilmiştir.

Kıymetli milletvekilleri, insanlığın hafızası şehirlerdir, medeniyetin ömrü şehirlerin ömrü kadardır. Türklerin büyük tarihî yürüyüşünde medeniyet atlasına armağan ettiği 3 büyük oyun kurucu şehir vardır: Gönül kuran Buhara, imparatorluk kuran Bursa ve insanlık kuran Bosna. Bursa'nın Türk Dünyası Kültür Başkenti olması, Türk tarihine ve dünyaya kazandırdıklarını Bursa hafızasından, dilinden, tecrübesinden dinlemek anlamına gelmektedir. Bugün Bursa'mızda Osmanlı'nın 6 padişahı ruhaniyetiyle varsa, 5 külliyesiyle medeniyetin boynundaki gerdanlık olarak diziliyse ve cumhuriyetin kurucu sanayi ve tarım şehri olarak modern zamanların kültürünü de inşa edici tecrübesi varsa o zaman Bursa'mız tayin edilmiş Kültür Başkenti değil, kültür şehirlerinin tarihteki başkenti olma hikâyesini bu yıl paylaşacağımız "kültürün irade şehri" olarak tanımlamakta elbette yarar vardır.

Bursa, AK PARTİ iktidarıyla birlikte büyük ve güçlü bir yatırım ve hizmet ağıyla buluşmuştur. Ulaşımdan sağlığa, eğitimden tarıma, gençlik ve spor yatırımlarından daha birçok alanda büyük yatırımları hizmete kazandırdık.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

MUSTAFA ESGİN (Devamla) – Teşekkür ederim Başkanım.

Yapılan yatırımlar saymakla bitmez fakat özellikle birine burada değinmek istiyorum: Bursalıların her zaman içinde bir ukde olan, Ulu Cami ve çevresindeki Tarihî Çarşı ve hanlarımızı bir duvar gibi kapatan örtü yapılaşmayı ortadan kaldırıyoruz ve Çarşıbaşı Meydan Projemizle geleceğimiz ile geçmişimizi buluşturuyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) İşte "eski Bursa" diye tabir edeceğimiz bölge Çevre ve Şehircilik Bakanlığımız ile Bursa Büyükşehir Belediye Başkanlığımız tarafından yeniden Bursa'ya kazandırılıyor. Bu anlamlı hizmet tamamlandığında Balibey Han'a sırtınızı dayadığınızda ve Hanlar Bölgesi'ne baktığınızda tarihin vazgeçilmez kültür başkenti Bursa'yı yeniden göreceksiniz.

Öyleyse şimdi Bursa zamanıdır. Tüm milletvekillerimizi ve aziz milletimizi kadim başkent Bursa'ya beklediğimizi ifade ediyor, Genel Kurulumuzu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Helal olsun!

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Bravo!

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, şimdi, sisteme giren ilk 20 milletvekiline yerlerinden birer dakika söz vereceğim.

Sayın Ersoy…

IV.- AÇIKLAMALAR

1.-Adana Milletvekili Ayşe Sibel Ersoy'un, Türk Medeni Kanunu'nun kabul edilişinin 96'ncı yıl dönümüne ilişkin açıklaması

AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Türk Medeni Kanunu'nun Türk toplumuna kazandırdığı en önemli yeniliklerden biri kadın-erkek eşitliğini getirmiş olmasıdır. Bir ülke, eğitim, hukuk ve istihdam gibi önemli toplumsal alanlarda kadın-erkek eşitliğini kabul eder, cinsiyet eşitsizliğini ortadan kaldırırsa kültürel, ekonomik gelişimini hızlandırmış olur.

Doksan altı yıl önce bugün kabul edilen Türk Medeni Kanunu, çağdaş medeniyet yolunda atılan en önemli adımlardan biridir. Kadın ile erkeği eşit kılan Medeni Kanun'un kabul edilmesiyle kanun önünde kadın-erkek eşitliği sağlanmış, kadınların ve toplumun ilerlemesinin önü açılmıştır. Bu vesileyle, Mustafa Kemal Atatürk'ü ve Medeni Kanun'un oluşmasında emeği geçen herkesi saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Alban…

2.- Muğla Milletvekili Mürsel Alban'ın, kadına yönelik şiddete ilişkin açıklaması

MÜRSEL ALBAN (Muğla) – Birisi 19, diğeri 16 yaşında, daha çocuk yaşlarda sayılacak 2 kızımız üç gün içerisinde katledildi.

19 yaşında, kendisi çocukken karnında taşıdığı dört aylık bebeğiyle birlikte imam nikâhlı eşi tarafından 20 yerinden bıçaklanarak katledilmiştir.

İstanbul Sözleşmesi'ni yırtıp atan Erdoğan ve AKP yönetimi, şiddetin önüne geçecek önlemleri almak yerine, bunları uygulamak yerine kadınların ölümünü izliyor.

Kadın hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliği, bir ülkenin demokrasisinin temel ölçüsüdür. Demokrasiyi amaç olarak değil, araç olarak görenler kadına yönelik şiddeti önleyemezler.

İstanbul Sözleşmesi, Millet İttifakı tarafından yeniden bu Mecliste kabul edilecek, kadına yönelik şiddet ve cinayetlerin önüne geçilecek ve bunlar son bulacaktır.

BAŞKAN – Sayın Şimşek…

3.- Mersin Milletvekili Baki Şimşek'in, Tarsus'a yapılan devlet hastanesinin çevre düzeninin bitirilmesi ve Adana-Mersin Hızlı Tren Hattı'nın yer altına alınması gerektiğine ilişkin açıklaması

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Tarsus'a yakışan bir devlet hastanesi yapılmış ve inşaatı tamamlanmıştır. Yalnız, çevre düzeniyle ilgili eksikliklerden dolayı hastanenin açılışı gerçekleşememektedir. Bununla ilgili de ihaleler yapılmakta ama piyasadaki dengesizlikten dolayı firmalar iş bırakmaktadır. Buranın acilen pazarlık usulüyle ya da acele iş yaptırma tekniğiyle yapılıp çevre düzeninin bitirilmesi ve 350 bin nüfuslu kentin devlet hastanesinin hemen hizmete açılması gerekmektedir.

Bir de Adana-Mersin Hızlı Tren Hattı'nın yer altına alınması Tarsus'ta yaşayan hemşerilerimizin beklentisidir. Buranın mutlaka yer altına alınarak demir yolunun geçtiği mevcut güzergâhın ve üzerinin de yeşil alan olarak değerlendirilmesi ve kent içi trafiğin rahatlatılması Tarsuslu hemşehrilerimin beklentisidir.

Teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Girgin…

4.- Muğla Milletvekili Süleyman Girgin'in, Muğla'nın Dokuzçam ve Göktepe Mahalleleri arasındaki yol sorununa ilişkin açıklaması

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığına: Karayolları Genel Müdürlüğü Muğla 26'ncı Şube Şefliğine bağlı Dokuzçam Mahallesi ile Göktepe Mahallesi arasında kalan 9 kilometrelik bağlantı yolu oluşan heyelanlar ve yolun çökmesi sonucu ulaşıma tamamen kapatılmıştır. Özellikle Çamoluk, Göktepe, Esençay, Günlüce, Avcılar, Kuzluk, Bozyer, Dokuzçam, Sungur Mahalleleri, ulaşımlarda mesafeleri büyük ölçüde kısalttığı için bu yolu tercih etmektedirler. Göktepe Mahallesi bölgesinde yukarıda adı geçen mahalleler, bu yol ağı üzerinden Sungur Mahallesi'ne ulaşarak Kavaklıdere ilçesine, Yatağan ilçesine ve İzmir yoluna varabilmektedirler. Söz konusu yolun bakım ve onarımı için ilgili bir çalışma var mıdır? Çift yönlü trafik akışının sağlanması için, bu yolun genişletilmesi ve standartlara uygun hâle getirilmesi için bir çalışma bulunmakta mıdır?

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Taşkın…

5.- Mersin Milletvekili Ali Cumhur Taşkın'ın, sigara bağımlılığına ilişkin açıklaması

ALİ CUMHUR TAŞKIN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Her yıl milyonlarca insanın hastalanmasına ve ölümüne yol açan bir bağımlılık olan sigara, dünyada ve ülkemizde önemli bir halk sağlığı sorunudur. Dünyada 1 milyarın üzerinde kişi sigara içiyor ve bu kişilerin yüzde 80'i az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde yaşıyor.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bravo!

ALİ CUMHUR TAŞKIN (Mersin) – Sigara kullanımı nedeniyle dünyamızda her yıl 7 milyon insan doğrudan, 1,2 milyon insan ise pasif içici olması sebebiyle hayatını kaybediyor. Türkiye'de 15 milyondan fazla kişi sigara tüketiyor ve her sene ortalama 100 bin kişi tütün kullanımına bağlı hastalıklar sebebiyle hayatını kaybediyor.

Türkiye, Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın güçlü liderliğinde sigarayla mücadele konusunda 2002 yılından bu yana elde ettiği başarılarla dünyada örnek bir ülke konumundadır.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Helal olsun!

ALİ CUMHUR TAŞKIN (Mersin) – Tüm vatandaşlarımıza öldürücü madde olan sigaradan uzak durmalarını tavsiye ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Gürer…

6.- Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, emeklilere verilen bayram ikramiyesine ilişkin açıklaması

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Ekonomik krizden en çok etkilenen toplumsal grupların başında gelen emeklilerimize Ramazan ve Kurban Bayramlarında verilen bayram ikramiyesinin 1.100 liradan 4.253 liraya çıkarılması için

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına kanun teklifi verdim. Eğer 2008 yılında katsayı oranı düşürülmeseydi, bugün en düşük emekli maaşı asgari ücret düzeyinde olacaktı. Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Sayın Kemal Kılıçdaroğlu'nun önerisi doğrultusunda başlayan bayram ikramiyelerinin emeklilerin içinde bulunduğu koşullarda yaşadıkları sorunlara karşı 4.253 liraya çıkarılması onlara nefes aldıracaktır. Ramazan ve Kurban Bayramlarında en düşük bayram ikramiyesi 4.253 lira olmalı. Ayrıca, özel bankalarda çalışanlara da emekli bayram ikramiyesi verilmelidir diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Aycan…

7.- Kahramanmaraş Milletvekili Sefer Aycan'ın, Türk Medeni Kanunu'nun kabulünün yıl dönümüne ve ortak velayet hakkına ilişkin açıklaması

SEFER AYCAN (Kahramanmaraş) – Sayın Başkan, bugün, Türk Medeni Kanunu'nun kabulünün yıl dönümüdür, kanunun kabulünü kutluyorum. Kadına verilen haklar, aile yapımızla ilgili düzenlemeler nedeniyle Mustafa Kemal Atatürk'ü rahmet ve minnetle anıyorum.

Türk Medeni Kanunu, kabul edildiği yıllarda çağına göre ve diğer ülkelere göre çok ilericiydi. Bugün, aile kurumumuzda sorunlar vardır; maalesef, boşanmalar hızla artmaya devam etmektedir. Her boşanma yeni sorunlara ve çatışmalara neden olmaktadır. Keşke boşanmalar olmasa ama çare yoksa da süreyi uzatmanın kimseye faydası yoktur. Adil bir şekilde hızlıca sonlandırmak, çatışmayı önlemek gerekir. Boşanma sonrasında en büyük çatışma, yoksulluk nafakası ve çocuk velayeti konusundadır. Çocuğun ortak velayeti çatışmayı önleyecektir, çocuk için de anne için de baba için de ortak velayet haktır ve bu hak korunmalıdır.

Saygılarımla.

BAŞKAN - Sayın Kaya…

8.- Osmaniye Milletvekili İsmail Kaya'nın, hain terör örgütü PKK'nın 17 Şubat 2016'da Ankara Merasim Sokak'ta gerçekleştirdiği saldırının yıl dönümüne ilişkin açıklaması

İSMAİL KAYA (Osmaniye) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Birilerinin "barış meleği" diye göstermeye çalıştığı eli kanlı teröristler Ankara'nın ortasında 29 masum vatandaşımızı şehit etmişlerdi, üzerinden tam altı yıl geçti. Hain terör örgütü PKK, 17 Şubat 2016'da Ankara Merasim Sokak'ta askerî personel taşıyan servis araçlarını hedef almıştı. Bomba yüklü otomobille saldırı gerçekleştiren PKK, aralarında sivillerin de bulunduğu 29 vatandaşımızın ölümüne, 75 kişinin de yaralanmasına sebep oldu. Türkiye'yi yasa boğan bu saldırıda bugün altı yılı geride bıraktık. PKK'nın üst yönetiminin talimatlarıyla gerçekleştirilen saldırıları unutmadık, asla unutmayacağız.

Bu vesileyle, tüm şehitlerimize Cenab-ı Allah'tan rahmet diliyorum. Türkiye'de son terörist de etkisiz hâle getirilinceye kadar kararlı mücadelemiz sonuna kadar devam edecektir diyerek Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Sümer…

9.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, Cumhurbaşkanı tarafından açıklanan hayvan yemlerindeki indirimin piyasada uygulanmadığına ilişkin açıklaması

ORHAN SÜMER (Adana) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Cumhurbaşkanı Hayvancılıkla uğraşan vatandaşlarımızın girdi maliyetini düşürmek amacıyla hayvan yemi yüzde 12 indirimle satılmaya başlanacaktır." açıklamasında bulundu. Hemen ardından tüm yandaş basın kuruluşları "çiftçiye büyük destek" diye haber yaptı ancak işin aslı öyle değil. Besi yemi torba başına 230 liraya satılıyordu, yüzde 12'lik indirim sonrası 200 liraya inmesi

hesaplanmıştı. Bugün, Adana'da besicilikle uğraşan vatandaşlarımız Tarım Kredi Kooperatiflerinden yem almak istediklerinde indirimin torba başına sadece 10 lira olarak yansıtıldığını söylüyorlar. Cumhurbaşkanı tarafından açıklanan indirim bile piyasada uygulanmıyor. Çiftçinin, besicinin, bu ülkenin temel gıda üreticisinin kandırılmasına toplumun her kesimi artık çok sıkıldı. Ya bir yol açın ya da üreticinin ve tüketicinin sorunlarına çare bulun.

BAŞKAN – Sayın Çakır…

10.- Kocaeli Milletvekili Sami Çakır'ın, Avrupa'nın göçmenlerle ilgili politikalarına ilişkin açıklaması

SAMİ ÇAKIR (Kocaeli) – Sayın Başkan, acının rengi var mıdır bilemem. Dünyanın sahte insanlık havarisi kesilmesinin tiyatrodan başka bir şey olmadığını her yeni olayda yeniden yaşıyoruz. "Medeniyet merkezi" diye yutturulmaya çalışılan Avrupa'nın göçmenlerle ilgili politikalarının, tarihin en karanlık sayfalarından biri olarak anılacağı inkâr edilemez bir gerçektir. Duyduklarımız ve gördüklerimiz acınası acziyetlerinin, zorbalık ve faşist zihniyetlerinin sadece basit bir tezahürüdür. Göçmenlerin kıymetli eşyalarına el konulduğunu, aç susuz, tel ve duvarların arkasına mahkûm edildiklerini, farklı muamelelere tabi tutulduklarını, botlarının zıpkınlandığını tüm dünyanın gördüğünü ve sustuğunu biliyoruz. Birkaç gün önce, Yunanistan sınırında elbisesiz bir şekilde 19 göçmenin donmaya mahkûm edilmelerinin dünyanın umurunda olmamasına üzülmemek elde değil elbette ama galiba asıl üzülmemiz gereken şey hâlâ onların bu yüzünü görmek istemeyenlerin hâlipürmelalidir diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bravo!

BAŞKAN – Sayın Topal…

11.- Hatay Milletvekili Serkan Topal'ın, elektrik faturalarına ve Hatay'ın Hassa ilçesinde yaşanan doğal afete ilişkin açıklaması

SERKAN TOPAL (Hatay) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

İktidara bir kez daha sesleniyorum: Elektrik faturaları vatandaşımızın cebini çarpmaya devam ediyor. Bu, soygun değil de nedir? Bakın, Hataylı bir hemşehrimin bir faturası; önceki ay 303 lira, bu ay 1.246 lira, tam 4 katı. El insaf, el vicdan ya! Yeter artık! Böyle bir şey olamaz arkadaşlar, biraz da vatandaşımızı düşünün. Allah şahit, gün gelir çarpılırsınız, günaha girersiniz.

Ayrıca, Hatay ilimizin Hassa ilçesinde doğal afet yaşanıyor, vatandaşımız mağdur oluyor, doğal afet bölgesi ilan edilmiyor. Neden arkadaşlar? Hassa ilçemizdeki vatandaşlarımız mağdur. Bir an önce doğal afet bölgesi ilan edelim, o vatandaşlarımızın mağduriyetini birlikte giderelim.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Yıldız…

12.- Aydın Milletvekili Hüseyin Yıldız'ın, seyahat acentelerinin sorunlarına ve Kuşadası esnafının kredi talebine ilişkin açıklaması

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Türkiye'de, 2019 yılında turizmde 35 milyar ciro yapan 14 bin seyahat acentesi var. Maalesef, 2020'den beri fatura kesmeyen seyahat acentelerimiz var. Hükûmet olarak bütün umudu turizme bağlayan iktidar, maalesef, bu seyahat acentelerini ikinci plana atıp hiçbir kredi sunmadı. Ben buradan özellikle Turizm Bakanına ve Maliye Bakanına seslenmek istiyorum: Bu 14 bin acenteye destek vermediğiniz takdirde, uzun vadeli kredi vermedikten sonra önümüzdeki sezonda yani bu sezonda kesinlikle ve kesinlikle hiçbir beklentiniz olmasın.

İkincisi, yine Aydın bölgemizde, Kuşadası turizm bölgesinde hem otelcilerle hem restorancılarla hem kafelerle, herkesle konuştuğumuzda "Bu enerjiyle bizim otel açma şansımız yok. Bir an önce Hükûmet bize uzun vadeli kredi versin ki otellerimizi, kafelerimizi, restoranlarımızı açalım, aksi takdirde hizmet edemeyiz." diyorlar. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Ünver…

13.- Karaman Milletvekili İsmail Atakan Ünver'in, Konyalı çiftçilerin sorunlarının çözümü için atılması gereken adımlara ilişkin açıklaması

İSMAİL ATAKAN ÜNVER (Karaman) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Geçtiğimiz günlerde, Konya Karapınar İlçe Başkanlığımızın düzenlediği programda Karapınar'a bağlı İslik, Hasanoba ve Hotamış köylerimizi ziyaret ederek vatandaşlarımızla buluştuk. Tüm ülkede olduğu gibi burada da çiftçimiz, elektrik ve akaryakıt başta olmak üzere, tarımsal girdi maliyetleri altında ezilmekte, tarlasından kaldıracağı ürünün hak ettiği değeri bulamayacağı düşüncesiyle kara kara düşünmektedir. TÜİK'e göre bile Tarım-ÜFE aylıkta yüzde 14,80'e, yıllıkta yüzde 52'ye yükselmiştir. Bu maliyeti karşılayabilmesi için çiftçimizin desteklenmesi, Tarım Kredi ve banka borçlarının faizlerinin silinmesi gerekmektedir. Çiftçimiz Karaman ve Konya Ovası'nın tarımsal sulama sorununun çözülmesini, bu kapsamda Göksu Nehri'nin sularının bir an evvel verimli topraklarıyla buluşmasını beklemektedir. Buradan iktidara sesleniyorum: Acilen KOP projesini bitirin, Konya ve Karaman Ovası'nı bir an önce Göksu'yla buluşturun. O gün gelinceye kadar da çiftçimizin enerji maliyetlerini düşürme tedbirlerini alın. (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Barut…

14.- Adana Milletvekili Ayhan Barut'un, üniversite giriş sınavında baraj uygulamasının kaldırılmasına ilişkin açıklaması

AYHAN BARUT (Adana) – Sayın Başkan, AKP yirmi yıllık iktidarı boyunca eğitimi âdeta yapboz tahtasına çevirirken toplumda yükselen haklı eleştirileri hep görmezden geldi. Başına buyruk kararlarla geleceğimizin teminatı çocuklarımızın yarınlarına hep darbe vurdu. Bilimsel, laik, demokratik, nitelikli, herkese eşit ve parasız eğitim taleplerine kulak tıkayanlar şimdi yine bildiğini okumayı sürdürüyor. Bu vahim uygulamalardan biri de üniversite giriş sınavında baraj uygulamasının kaldırılması oldu. Yine, milyonlarca gencin yaşamını etkileyecek bir konuda tek bir gencimize ve uzmanlara sormadan adım attılar. Genç işsizlik rakamlarını az gösterebilmek için, öğrencilerden müşteriymiş gibi kâr etmek için bu kararı aldılar. Milyonlarca gencimiz bilimsel, erişilebilir, demokratik ve nitelikli bir üniversite istiyor. Tabeladan ibaret üniversiteler kapatılmalıdır. Bilim üreten, akademik özgürlüklere sahip, rektörünü ve yönetici kadrosunu kendi bileşenleriyle seçen üniversite istiyoruz. (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Karaman…

15.- Erzincan Milletvekili Süleyman Karaman'ın, Hükûmet desteklerine ilişkin açıklaması

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, AK PARTİ olarak yirmi yıldır halkımızın hizmetindeyiz. Birçok sıkıntıların üstesinden geldik ve Allah'ın izniyle hep birlikte, dünyada olduğu gibi ülkemizde de etkisini gösteren küresel, sosyal, ekonomik sorunların da üstesinden geleceğiz. Genel Başkanımız ve Cumhurbaşkanımızın liderliğinde bakanlarımız, milletvekillerimiz hep birlikte "İnsanı yaşat ki devlet yaşasın." anlayışıyla devlet-millet el ele çalışıyoruz. Elektrik desteğini 2,1 milyon haneden 4 milyon haneye çıkarıyoruz. Öğrencilerimize beslenme yardımını 570 TL'den 750 TL'ye çıkarıyoruz. Tarımda

destekleri artırıyoruz; üre, çay, CAN, amonyum sülfat gübrelerinde yüzde 30, karma hayvan yeminde yüzde 12… Pancar üreticisine ödemeler bir ay öne çekildi. Pancar alımında ton başına 15 TL prim ödenecek. Gıda ürünlerinde KDV yüzde 8'den yüzde 1'e düşürüldü.

Destekler için Sayın Cumhurbaşkanımıza ve Bakanlar Kuruluna teşekkür eder, saygılar sunarım. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Serter…

16.- İzmir Milletvekili Bedri Serter'in, esnafın sorunlarına ve beklentilerine ilişkin açıklaması

BEDRİ SERTER (İzmir) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Pandemi boyunca imdat çığlıklarını duymadığınız, boğulurken son nefeste minik minik destekler verdiğiniz esnafımız artık dayanamıyor. Pandeminin başladığı yirmi üç aylık süreçte dağ gibi biriken kredi borçları yetmezmiş gibi, artan maliyetler ve ödenemez hâle gelen elektrik ve doğal gaz faturaları esnafları tek tek kepenk indirme noktasına getirdi. Sadece son bir yılda kapanan esnaf sayısı 102 bin. Ekmeksiz, aşsız kalan insan sayısı 1 milyonu geçti. Esnaf acilen enerji tüketim bedellerinde özel tarifeler uygulanmasını, taşımacı esnafı ise akaryakıtta ÖTV'nin alınmamasını istiyor. Esnaf acilen faizsiz ve uzun vadeli kredi desteği bekliyor. Ülkenin bel kemiğini çatlattınız, ayakta duracak hâl bırakmadınız; yeter artık, duyun bu sesleri. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Hancıoğlu…

17.- Samsun Milletvekili Neslihan Hancıoğlu'nun, Türk Medeni Kanunu'nun kabul edilişinin 96'ncı yıl dönümüne ilişkin açıklaması

NESLİHAN HANCIOĞLU (Samsun) – Sayın Başkan, bugün toplumsal, ekonomik ve siyasal hayatta kadın-erkek eşitliğini esas alan, cumhuriyet devrimlerimizin temelini oluşturan Medeni Kanun'un Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabulünün 96'ncı yıl dönümü. Medeni Kanun, bu yüce Meclisin altına imza attığı en değerli hukuk metinlerinden biridir. Medeni Kanun, kadınlara tanıdığı haklar açısından toplumun aydınlık yüzü olmuş, biz kadınlara eşit ve özgür bireyler olarak toplumsal ve kamusal yaşamda yer alma imkânı tanımıştır. Başta bu büyük devrimin mimarı, ulusumuzun ebedî lideri Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere, çağımızın en başarılı çağdaşlaşma, aydınlanma atılımının mimarlarını ve devamındaki süreçte bu mücadeleye emek veren herkesi şükran, saygı ve minnetle anıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Eksik…

18.- Iğdır Milletvekili Habip Eksik'in, cezaevlerinin ölüm evlerine dönüştüğüne ilişkin açıklaması

HABİP EKSİK (Iğdır) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Türkiye'de cezaevleri âdeta ölüm evlerine, âdeta nazi kamplarının ölüm evlerine dönüşmüştür. Yaşları 70'den fazla olan Iğdırlı Kerim Boran, Hacı Ferzende Elbi, Ehettin Kaynar, Abdullah Ateş, Mecit Baştaş cezaevinde kalamayacak kadar yaşlıdırlar ve hastalıklara sahiptirler ama bütün bunlara rağmen hâlâ cezaevinde tutulmaktadırlar. Kerim Boran'la ilgili, Meclis İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna yapılan başvurudan sonra gelen cevap şöyle diyor: "Cezaevinde tek başına kalabilir." Ve birçok rahatsızlığı sayılmasına rağmen maalesef "Kalabilir." diyor. Yine, Iğdır S Tipi Cezaevinde hukuksuz bir şekilde tutuklular tek başlarına, tekli odalarda tutuluyorlar. Iğdır'da, İHD'nin hazırladığı rapora göre, birçok usulsüzlük ve aynı zamanda işkenceye varan uygulamaların olduğu ortaya konulmuştur. Bu nedenle, Meclisin bu konuda İnsan Hakları İnceleme Komisyonunu Iğdır Cezaevine, Iğdır S Tipi Cezaevine göndermesi elzemdir ve bu yaşlıların derhâl tahliyesi için…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Bulut…

19.- Adana Milletvekili Burhanettin Bulut'un, aile sağlığı merkezi çalışanlarının sorunlarına ve taleplerine ilişkin açıklaması

BURHANETTİN BULUT (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Aile sağlığı merkezleri, ekonomik kriz ve fahiş zamlardan en çok etkilenen kurumların başında gelmektedir. Ekonomik kriz ortamında giderlerin olağanüstü artması yanında maaşlarda yapılan sözde artışlar yeterli olmamış, ASM'lerin işleyişini zora sokmuştur. Çalışma koşullarının ağırlaşması, artan şiddet olayları, güvencesiz çalışma, angaryalar ve ceza yönetmeliğinin dayatılması ASM çalışanlarında mutsuzluğa ve umutsuzluğa gitmiştir. Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası, ASM'lerin, sağlık çalışanlarının sorunlarının giderilmesi için 17-18 Şubat tarihlerinde iş bırakma kararı almıştır. Talepleri; emekliliğe yansıyacak temel ücretler, cezalandırma yönetmeliğinin geri çekilmesi, ASM çalışanlarının kadrolu güvenceye alınması, şiddete karşı etkileyici, caydırıcı bir yasa, ASM'lerin elektrik ve doğal gaz giderlerinden ücret alınmaması. Sağlık Bakanlığı…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Güneş…

20.- Uşak Milletvekili İsmail Güneş'in, Hükûmetin dünyadaki gıda, emtia ve enerji fiyatlarındaki artışa karşı aldığı tedbirlere ilişkin açıklaması

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; son iki yıldır dünyada yaşadığımız Covid salgını neticesinde tüm dünyada gıda fiyatları, emtia fiyatları, enerji fiyatları önemli ölçüde artmıştır. Bundan ülkemiz de maalesef etkilenmiştir. Bu etkilenmeyi en aza indirmek için Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan önderliğindeki Hükûmetimiz, temel gıdada KDV'yi yüzde 8'den yüzde 1'e indirmiştir. Tarım Kredi Kooperatiflerinde gübre fiyatlarında yüzde 30 indirime gidilmiştir. Elektrik fiyatlarında yaşanan sıkıntılarla ilgili yeni çözüm önerileri getirilecektir. Yurtlarda kalan öğrencilerimizin yemek ücretleri artırılmış, internet kotalarının 2 katına çıkarılması gibi pek çok kolaylık hayata geçirilmiştir.

Şimdiye kadar "İnsanı yaşat ki devlet yaşasın." prensibiyle halkımızın yanında olan Adalet ve Kalkınma Partisi, bundan sonra da halkımızın yanında olmaya ve halkımızın sorunlarını çözmeye devam edecektir diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Filiz…

21.- Gaziantep Milletvekili İmam Hüseyin Filiz'in, Gaziantep'teki vatandaşların sorunlarına ilişkin açıklaması

İMAM HÜSEYİN FİLİZ (Gaziantep) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Geçen hafta, seçim bölgem Gaziantep'te esnafları ve bazı meslek odalarını ziyaret ettim. Fahiş elektrik ve doğal gaz faturaları, tonu 4.500 lirayı aşan kömür fiyatıyla vatandaş, ısınma ve geçim derdine düşmüş. Semra Öğretmen "Maaşım anca kira ve faturaları karşılayabiliyor." diyor. Berber Cuma, faturaların yüksekliğinden dolayı BAĞ-KUR'unu yatıramıyor, dükkân kirasını ödeyemiyor; tıraş parasını ödeyemeyenler için "Askıda tıraş başladı." diyor.

Çiçeğin Patileri Hayvan Barınağını ziyaretimizde görevliler, hayvan yemi olarak kullandıkları tavuk kırıntısını artık vatandaşın yemeklerde kullanmak için satın almaya başladığını ve kırıntının kilo fiyatının 1 liradan 7 liraya çıktığını anlattılar.

Oto ve Makina Sanatkârları Esnaf Odasını ziyaretimizde Başkan, çırak ve kalfa bulamadıklarını, zanaatkârlığın ölmekte olduğunu içi yanarak anlattı. Gaziantep'ten farklı kesimlerin durumlarını iktidarın dikkatine sunuyor, Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Kabukcuoğlu…

22.- Eskişehir Milletvekili Arslan Kabukcuoğlu'nun, Eskişehirspor'un ve diğer Anadolu kulüplerinin desteğe ihtiyacı olduğuna ilişkin açıklaması

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Eskişehirspor, kurulduğu günden bugüne futbolcularıyla, taraftarıyla Türk futboluna önemli katkılar sunmuştur; 60'ların sonu ve 70'lerin başında Süper Lig şampiyonluğunu 3 kez kıl payı kaybetmiştir, Türk futbolunda Anadolu devriminin simgesi olarak görülür.

Eskişehirspor bugünlerde maalesef ki büyük çapta borçlarla boğuşmaktadır. Anadolu kulüplerine başarılarıyla öncülük eden Eskişehirspor'umuzun olduğu gibi diğer Anadolu kulüplerinin de desteğe ihtiyacı vardır. Yarım asrı aşan emeklerle bugüne gelmiş Anadolu kulüpleri bir başına bırakılmamalıdır. Devletimiz, uygun mevzuatla kulüplerin sağlıklı yönetilmelerini sağlamalı ve onların ayakta kalmasına imkân tanıyacak maddi destekte bulunmalıdır.

Saygılarımı sunarım.

BAŞKAN – Sayın Öztürk…

23.- Giresun Milletvekili Cemal Öztürk'ün, Trabzon Milletvekili Ahmet Kaya'nın 54'üncü Birleşimde TMO'yla ilgili yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Dün, Trabzon Milletvekili Ahmet Kaya Bey Toprak Mahsulleri Ofisinin fındık satışıyla ilgili bir açıklamada bulundu. Burada eksik ve doğru olmayan bilgiler var, onları düzeltmek istiyorum.

Toprak Mahsulleri Ofisi düzenleyici bir kuruluş olarak fındık mübayaası yapmıştır. Aldığı fiyatlar da Sayın Kaya'nın dediği gibi değil… 26,5 lira Levant kalite ve 27 lira Giresun kalite fiyat ilan etmiştir. Açıkladığı satış fiyatı ise 39 lira olarak 20 bin ton ihaleye çıkmış. Aradaki kredi maliyetleri, diğer bütün maliyetler dikkate alındığında ve özellikle de fındığın ihraç ürünü olması hasebiyle piyasa düzenleyicisi kurum olarak TMO'nun bu fiyatı uygun bir fiyattır. Buradan üreticinin mağduriyeti söz konusu değildir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Öztürk.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Bu konu önemli Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Ama böyle bir usulümüz yok. Daha sonra belki. Şimdi, Ahmet Bey de söz istedi. Oradan belki bir şey çıkar, bakalım.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Tamam, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Kaya…

24.- Trabzon Milletvekili Ahmet Kaya'nın, Giresun Milletvekili Cemal Öztürk'ün yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

AHMET KAYA (Trabzon) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Dün yaptığım açıklamada verdiğim rakamları Cemal Bey de ifade ettiler. Üreticimiz 26,5-27 lira olarak açıklanan fındığını bu sene 23-24 lira ortalamayla sattı, yani -ben de fındık üreticisiyim- randımanıdır, nemidir, şuyudur, buyudur derken bir de TMO'nun almamak için yaptığı bir sürü işler var. Hepsini üst üste koyduğumuz zaman fındığı 23-24 lira ortalamadan aldı ve yapılan hesaplamalarda fındığın 1 kilosunun üretim maliyeti bu yıl 23-24 lira civarındaydı zaten. Toprak Mahsulleri Ofisi üreticiden ortalama bu fiyatlara aldığı fındığı toptan olarak 39 liradan satıyor. 1 kilogram fındıktan üretici 1 lira kazanmazken TMO'nun bu kadar para kazanması Allah'tan reva mıdır? Dün ben, bunu söyledim, yineliyorum yine. Bizim TMO'nun kuruluş amacına baktığımız zaman TMO üreticiyi korumak, piyasayı regüle etmek amaçlı kurulmuş bir kurum.

BAŞKAN – Sayın Öztürk, buyurun.

25.- Giresun Milletvekili Cemal Öztürk'ün, Trabzon Milletvekili Ahmet Kaya'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Sayın Başkanım, Ahmet Bey'in dediği ifadelerde eksiklikler var. Çünkü 50 randıman üzerinde fındık alıyor Toprak Mahsulleri Ofisi, doğrudur ama Türkiye fındık ihracatında ve üretiminde dünyada 1 numaradır. Dolayısıyla bu ürünün fiyatlarının belirlenmesi de Türkiye'ye aittir, olmalıdır. O bakımdan, açıklanan 39 lira fiyat piyasa şartlarına göre 3 doların da altına düşmüş durumdadır. Aslında bizim istediğimiz, Türk fındığının 3 doların altına asla ve asla düşmemesidir. Dolayısıyla 26,5 ve 27 lira ilan edilen fiyatlar ya da Ahmet Bey'in dediği gibi 24 liraya fındık satılması farklı bir olay. Burada Toprak Mahsulleri Ofisini yıpratıcı bir lisan kullanmamalıyız diye düşünüyorum çünkü Türkiye aynı zamanda uluslararası piyasayı da regüle eden, düzenleyen bir durumdadır. Toprak Mahsulleri Ofisinin zaten 20 bin ton ihalesi…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Öztürk.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Toprak Mahsulleri Ofisi ithalatçı kurum oldu.

BAŞKAN – Sayın Kaya, size de bir söz vereceğim, ikinize de ikişer kez söz vermiş olacağım, bir daha üçüncü sözü vermeyeceğim. Böyle bir usul yok, ilk kez yapıyoruz.

Buyurun Sayın Kaya.

26.- Trabzon Milletvekili Ahmet Kaya'nın, Giresun Milletvekili Cemal Öztürk'ün yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

AHMET KAYA (Trabzon) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Şimdi, meram anlaşılmıştır aslında. Cemal Bey'in de ifade ettiği gibi TMO kuruluş amacına uygun iş yapmıyor. TMO'yu rencide etmek için, tenkit etmek için ben bunu söylemiyorum, sadece bir tespitte bulunuyorum. Kuruluş amacı ne? Piyasayı düzenlemek, üreticiyi korumak ama ortaya çıkan tablo TMO'nun yüksek oranda kâr ettiğini, üreticinin zarar ettiğini gösteriyor. Fındık 3 doların altına elbette düşmemeli, TMO fındığı hemen hemen 3 dolar civarında satıyor şu anda ama üreticiden aldığı fiyat düşüktür. Biz sezon başında bütün bunları öngörerek fındığın fiyatının en az 35 lira olarak açıklanması gerektiğini ifade ettik. Keşke 35 lira olarak açıklanmış olsaydı, üretici de zarar etmemiş olsaydı; bizim derdimiz budur.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

CEMAL ÖZTÜRK (Giresun) – Son bir söz istiyorum efendim.

BAŞKAN – Cemal Bey, Ahmet Bey; bir araya gelin, fındık üreticisi kazansın; biz de fındık yiyelim, biz de fındık bekliyoruz sizden.

Sayın Tuncer…

27.- Amasya Milletvekili Mustafa Tuncer'in, Amasya'nın okullarından sürekli olarak karantina haberleri geldiğine ilişkin açıklaması

MUSTAFA TUNCER (Amasya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Millî Eğitim Bakanı, 22 sınıflı Amasya Lisesinde 20 sınıf karantinada. Mart 2020 tarihinden bu yana pandemi gerçeğiyle yaşıyoruz. Geçen günlerde açıklanan verilere göre vaka sayıları bakımından Türkiye'de en ön sıralarda yer almakta olan Amasya'nın okullarından sürekli olarak karantina haberleri gelmektedir. Amasya'nın en büyük okullarının birkaçında bile durum çok vahim boyutlara ulaşmıştır. 22 sınıfı bulunan Amasya Lisesinde 20 sınıf, 19 sınıflı 12 Haziran Lisesinde 11 sınıf, Amasya Anadolu Lisesindeyse 10 sınıf karantina nedeniyle kapalıdır. Yine, ilkokul ve ortaokullardaki durum hiç de

iç açıcı değildir. Erken ve test yapmadan sonlandırılan karantina süreçleri, durumu daha vahim hâle getirmiştir. Gelişmiş ülkelerde uygulanan hızlı test yöntemi acilen ülkemiz okullarında da uygulanmaya başlanmalıdır. Öğrencilerimizin…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Şimdi, söz talep eden Sayın Grup Başkan Vekillerimizin söz taleplerini karşılayacağım.

Engin Özkoç, Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkan Vekili.

Buyurun Sayın Özkoç.

28.- Sakarya Milletvekili Engin Özkoç'un, Medeni Kanun'un kabul edilmesinin 96'ncı yıl dönümünü kutladığına, Ankara ve İstanbul Büyükşehir Belediyelerinin topladığı bağışlara el konulduğuna, şehit ve yardım paralarına el koyan AKP iktidarını kınadıklarına, Recep Tayyip Erdoğan'ın elektrik fiyatlarına ilişkin açıklamasına ve Uluslararası İstatistik Kurumunun TÜİK'le ilgili açıklamasına ilişkin açıklaması

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; Medeni Kanun'un kabulü cumhuriyetin temelini oluşturan laik, demokratik devlet sisteminin yapılanması açısından çok önemlidir. Medeni Kanun'un kabul edilmesinin 96'ncı yıl dönümünü kutluyorum.

Pandemide ekonomik zorluk yaşayan vatandaşlarımıza destek için Ankara Büyükşehir Belediyesi ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından başlatılan kampanyalarda İstanbul Büyükşehir Belediyesi 6,2 milyon TL, Ankara Büyükşehir Belediyesi ise 3,5 milyon TL para toplamıştır. Bunlar, Belediye Başkanlarımıza olan güven ve elinde imkânı olan vatandaşımız ile mağdur olan vatandaşımızın birbiriyle iletişimi sağlanarak mağdur olan vatandaşımızı refah noktasına getirmek için yapılan girişimler neticesinde toplanan paralardır. Bu paralara maalesef bugün usulsüzce el konulmuştur, Defterdarlık hesaplarına geçirilmiş; milletin, mağdur olan insanlarımızın cebine gitmesi gereken, ailesinin evdeki çorbasını kaynatacak olan bu miktara el konulmuştur. Bugün, bu el konulan bağışların İstanbul Büyükşehir Belediyesine ait olan kısmının İstanbul Defterdarlığına aktarıldığı haberini de aldık.

Şimdi, değerli arkadaşlarım, 15 Temmuz kalkışmasında şehit yakınları için toplanan 300 milyon lira para ile Beşiktaş'ta terör saldırısına uğrayan polislerimiz için toplanan paralar da kamuoyunun çok iyi bildiği gibi maalesef bu vatandaşlarımıza aktarılmamıştır. Aradan uzun süreler geçtikten sonra, Cumhuriyet Halk Partisinin muhalefeti doğrultusunda vakıf kurarak ayda bin lira gibi verdikleri para, vatandaşımız için toplanan paralar açısından kesinlikle çözüm değildir. Şehit parasına el koyan, yardım parasına el koyan AKP iktidarını Cumhuriyet Halk Partisi olarak sonuna kadar buradan kınıyoruz.

Vatandaşın maaşına yüzde 25-30, elektrik fiyatlarına yüzde 127 zam yapan AKP Genel Başkanı ve AKP iktidarı "Türkiye, vatandaşlarına en uygun fiyatla elektrik hizmeti sunan 3'üncü ülke durumundadır." demiş. Recep Tayyip Erdoğan, Türkiye'nin, Avrupa'nın en düşük asgari ücretini veren ülkesi olduğunu saklıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Türkiye'de brüt 328 euro olan asgari ücretin Almanya'da 1.658 euro, Hollanda'da 1.725 euro olduğundan söz etmiyor. Türkiye'de asgari ücretle çalışan bir saatlik çalışması karşılığında sadece 19 kilovatsaat elektrik alabiliyor ancak asgari ücretli örneğin Fransa'da 49 kilovatsaat, Almanya'da 24 kilovatsaat, Hollanda'da 50 kilovatsaat elektrik kullanabiliyor. AKP ve

Erdoğan'ın ekonomideki yalanlarının sonu gelmiştir. Vatandaşımız mağdurdur; vatandaşımızın gözünün içine baka baka ilk önce doları, dövizi 18 liraya, 20 liraya çıkartıp ondan sonra "13,6 liraya biz indirdik." diyerek övünen bir anlayış ancak vatandaşımızla dürüst bir şekilde iletişim kurmayan bir anlayıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Vatandaşlarımızın bugün de çok iyi bildikleri gibi Cumhurbaşkanlığı sistemi daha Türkiye'nin başına bela olmadan önce dolar 4,5 liraydı ve o zamanlar AKP Genel Başkanı söz konusu dövizle ilgili diyordu ki: "Dolar 10 lira olacak, siz Cumhurbaşkanlığı sistemiyle gerektiği gibi bu yetkiyi bana verin, dolar kaç liraya inecek görürsünüz." Şimdi, biz buradan soruyoruz: Dolar 13 lira 60 kuruşa geldiği hâlde siz nasıl bir indirimden bahsediyorsunuz, bunu açıklayın. Elektriğe yüzde 127 zam yapıp, ondan sonra "Biz yüzde 27'sini kaldırırız." deyince elektriğe yapılan yüzde 100 zam yok olmuş mu oluyor? Milleti kandırarak milleti özgür, refah bir düzeye çekemezsiniz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayalım lütfen.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Onun için bir kere daha söylüyoruz: Demokratik toplumlarda demokrasinin çaresi her zaman vardır. Türkiye'yi yönetemiyorsunuz. Yangın çıkıyor, uçağınız yok; doğal gaz sıkıntısı var, üretim yapamıyoruz, doğal gaz kısıntısına gitmek zorunda bırakıyorsunuz ülkeyi. İnsanları soğuktan tir tir titreyerek akşamları evlerinde huzur içerisinde yaşamlarını sürdüremez bir hâle getirdiniz, artık marketlerden değil pazar artıklarından geçinen bir duruma düşürdünüz.

Bugün de Uluslararası İstatistik Kurumu TÜİK'le ilgili açıklama yapıyor, Türkiye'ye diyor ki: "Biz size güvenmiyoruz, size güvenebilmemiz için bize güvence verin."

Millet AKP iktidarına güvenmiyor, bir an önce sandık diyoruz. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkan Vekili Sayın Bülent Turan.

Buyurun Sayın Turan.

29.- Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın, alçak terör örgütünün altı yıl önce Ankara'da askerî servis aracına gerçekleştirdiği saldırının yıl dönümüne, Jandarma Genel Komutanı Orgeneral Eşref Bitlis ve beraberindekilerin şehadetinin 29'uncu yıl dönümüne, Sıla Şentürk cinayetine, Sakarya Milletvekili Engin Özkoç'un yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ve dün Mersin'de yerel bir gazeteye yapılan saldırıya ilişkin açıklaması

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Altı yıl önce bugün Ankara'da en kara günlerden biri yaşanmıştı, askerî servis aracının geçişi esnasında alçak terör örgütünün düzenlediği bombalı saldırı sonucunda asker ve sivillerimizden oluşan 29 kardeşimiz şehit olmuştu. Ben tüm şehitlerimizi rahmetle, gazilerimizi saygıyla anmak istiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yirmi dokuz yıl önce bugün Jandarma Genel Komutanımız Orgeneral Eşref Bitlis Paşamız, 3 subayımız, 1 astsubayımız ve 1 PTT çalışanımızla beraber şehit olmuştu, hem Paşamıza hem de ekibine Allah'tan rahmet diliyorum.

Aynı şekilde, dün, 16 yaşındaki Sıla Şentürk'ün canice katledilmesi hepimizi derinden sarstı. 16 yaşındaki bir çocuğun yaşı nişan yaşı değil, okul yaşı olması gerekir. Sıla evladımıza ölümü reva gören herkesin adalet önünde, karşısında en ağır derecede hesap vermesini, caninin adalet önünde hak ettiği cezayı almasını yakından hep beraber takip edeceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; şehit ve gazilerimiz için kurulan vakfın para meselesini Genel Kurulda çok uzun tartışmıştık, bu konuyu tekrar polemik olmasın diye açmayacağım; tüm bilgileri, belgeleri vermiştik. Şehitlerimizin ailelerinin ve gazilerimizin yanındayız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; basın özgürlüğü esastır, basının bizim gibi düşüneni, bizim gibi düşünmeyeni olmaz; hepsinin mesleğine eşit derecede saygı duyma görevimiz var. Dün, maalesef, Mersin'de bir yerel gazeteye yapılan çok dehşet bir saldırıyla sarsıldık; elimde fotoğraflar, görüntüler var; bunları arzu edenlerle paylaşmak isterim. Mersin'de bir siyasi partinin gençlik kollarının, maalesef, yoğun bir şekilde yumurtalar, taşlar, hakaretler, tehditlerle beraber basına saldırdığını görmüş olduk. Bir daha, basının hür ve özgür olması gerektiğini, gerekli tedbirlerin alınması gerektiğini ama en öncesi tüm siyasi partilerimizin bu konuyu kınamasını yürekten diliyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – İYİ Parti Grup Başkanı Sayın İsmail Tatlıoğlu.

Buyurun Sayın Tatlıoğlu.

30.- Bursa Milletvekili İsmail Tatlıoğlu'nun, Jandarma Genel Komutanı Orgeneral Eşref Bitlis ve Sağlık Bakanı Lütfi Kırdar'ın vefatlarının seneidevriyesine, hain terör örgütü PKK-YPG'nin altı yıl önce Ankara Merasim Sokak'ta gerçekleştirdiği saldırının yıl dönümüne, Trabzon'un Akçaabat ile Tonya ilçelerinin ve Erzincan'ın Tercan ilçesinin düşman işgalinden kurtuluş yıl dönümüne, Kosova'nın bağımsızlık ilanının yıl dönümüne, Sıla Şentürk cinayetine, ilaç zamlarına, Kığı Barajı'na, elektriğin devlet eliyle dağıtılması gerektiğine, İznik Gölü'nün kurumakta olduğuna ve Merkez Bankasının Ankara'da olması gerektiğine ilişkin açıklaması

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bütün Genel Kurulu saygıyla selamlarım.

Bugün, 32'nci Jandarma Genel Komutanı Eşref Bitlis'in şehit edilişinin yıl dönümünü ve aynı zamanda Sağlık Bakanı Lütfi Kırdar'ın ölüm yıl dönümünü idrak ediyoruz. Merhum Bitlis'e ve merhum Kırdar'a vefatlarının seneidevriyesinde bir kez daha Allah'tan rahmet diliyor, mekânları cennet, ruhları şad olsun diyoruz.

Altı yıl önce bugün, Ankara Merasim Sokak'ta Türk Silahlı Kuvvetlerimize ait askerî servis araçlarının geçişi sırasında hain terör örgütü PKK-YPG tarafından bomba yüklü aracın patlatılması sonucu 29 asker ve sivil vatandaşımız şehit edilmiştir. Şehitlerimize Allah'tan bir kez daha rahmet diliyoruz; ruhları şad olsun, mekânları cennet olsun.

Bugün, Trabzon'un Akçaabat ile Tonya ilçelerinin ve Erzincan'ın Tercan ilçesinin düşman işgalinden kurtuluş yıl dönümünü idrak ediyoruz. Hem Trabzonlu hem de Erzincanlı vatandaşlarımızı tebrik ediyor, en içten duygularımızla selamlıyoruz. Bağımsızlık için mücadele eden aziz milletimizi ve toprakları vatan yapan aziz şehitlerimizi rahmet ve minnetle yâd ediyoruz.

Bugün, aynı zamanda Kosova'nın bağımsızlık ilan yıl dönümü ve bunu da kutluyoruz.

Dün, 16 yaşındaki kızımız Sıla Şentürk'ün vahşice öldürüldüğü haberini büyük bir üzüntüyle okuduk ve öğrendik. Ne yazık ki ülkemizde kadın cinayetleri durdurulamıyor, her geçen gün gittikçe artıyor. Hukuk eksik kalıyor, cezalar yeterli gelmiyor ve kadınlarımız, hem de gencecik kadınlarımız, kızlarımız her gün ölüyor; kadınlar ve kız çocukları fiziksel, duygusal, cinsel şiddete ve istismara maruz kalıyor. Kadına karşı şiddet cezaları artırılmalı, iyi hâl indirimi muhakkak kaldırılmalıdır. İYİ Parti olarak çocuklara ve kadınlara yaşanacak özgür bir Türkiye'yi sağlayana dek mücadelemize yılmadan devam edeceğiz.

Bugün Türkiye'nin önemli bir konusu var, o da tüm ilaçlara euro kuru güncellemesi nedeniyle yaklaşık yüzde 37,43 oranında zam gelmesi. Gerçekten Türkiye'yi yönetenler, temel ürünlere ve ilaçlara gelen zamlarla milletimizi enflasyona karşı ve sağlık hizmetlerinin alımı ve tedavi konusunda hem ezdirmişler hem de güç duruma düşürmüşlerdir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – Özellikle elektrik faturaları milletimizi perişan ederken 2,4 milyara mal olan Kığı Barajı yapılan hatalar nedeniyle tam yirmi aydır üretim yapamamaktadır ve anlaşılmıştır ki burada da bir yandaş müteahhit söz konusudur. Zarar, iki yıldır duran üretimle beraber 1 milyar lirayı bulmaktadır. İşte bu yönetim anlayışı hem milyarlarca lira zarara neden olmakta hem de ihtiyaç zamanında vatandaşımızı elektriksiz bırakmaktadır. Özelleştirilen elektrik şirketleri ve elektrik üreten barajlar yandaş müteahhitlere para kazandırırken aziz milletimiz de mağdur edilmiştir. Elektrik temel insani bir ihtiyaçtır ve elektrik dağıtımı ise millî bir politika olup devlet eliyle dağıtılması daha doğrudur ve geçtiğimiz süreç bu özelleştirmelerin nasıl bir yanlış kurguyla yapıldığını ortaya koymuştur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – Bu nedenle, iktidarı daha fazla yandaş firmalara değil milletimize hizmet etmeye davet ediyoruz.

Bursa'da, Marmara ve Bursa'mızın değerli su kaynağı, Türkiye'nin 5'inci büyük gölü, İznik Gölü kurumaktadır. İklim şartları ve çevresel etkenler nedeniyle İznik Gölü 30 metre çekilmiş durumdadır. Aynı zamanda buradan milyonlarca metreküp suyun firmalara satılması ve bunun düzensiz yapılması ayrı bir garabet olarak karşımıza çıkmaktadır. Kamu yönetimini İznik Gölü'ne ve doğaya hassasiyetle sahip çıkmaya davet ediyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayalım lütfen.

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – Saygıdeğer Genel Kurul, son olarak da merkez bankaları başkentlerin kurumlarıdır. Dolayısıyla, büyük ülkelerin büyük kurumları vardır ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası da Türkiye'nin büyük kurumudur ve başkentte olmalıdır. Bugün artık bankacılıkta operasyonlar bankanın nerede olduğuna bakılmaksızın yapılabilmektedir ama Merkez Bankası gibi siyasetin bir bütünlüğünde de yürüyen bankanın Ankara'da olması daha doğrudur. Özellikle, bugünlerde, İstanbul'daki Merkez Bankası personeline, taşıma süreci içerisinde istifa baskıları gerçekten manidardır ve bu işin sahibi olunmalıdır.

Saygılar sunarım, teşekkür ederim.

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grup Başkan Vekili Sayın Hakkı Saruhan Oluç.

Buyurun Sayın Oluç.

31.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, HDP Parti Meclisi üyesi Seçkin Kır'ın vefatına, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanının esnafın indirimli tarifeden yararlanacağına ilişkin açıklamasına, AK PARTİ Genel Başkan Vekili Binali Yıldırım'ın dolardaki ritim bozukluğuna ilişkin açıklamasına, AK PARTİ Genel Başkanının faiz-enflasyon tezinin bilimsellikle ilgisi olmadığına ve Konrad-Adenauer-Stiftung Vakfının gençler hakkında yaptığı araştırmaya ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Vekiller, bugün maalesef çok üzücü bir haber aldık, Parti Meclisi üyemiz Seçkin Kır'ı sağlık sorunları nedeniyle kaybettik. Ailesine, arkadaşlarına, sevenlerine başsağlığı ve sabır diliyoruz; mekânı cennet olsun diyoruz. Seçkin Kır, 12 Eylül 1980 öncesinde Karadeniz DEV-GENÇ Genel Sekreterliği yapmış bir Samsunlu arkadaşımızdı. 12 Eylül darbesi sonrasında bütün devrimcilerin, sosyalistlerin ağır baskılara maruz kaldığı gibi Seçkin Kır da yargılamalarla ve cezaevi yaşamıyla karşı karşıya geldi. 80'li yılların son döneminde "Yeni Öncü" ve "İşçi Dünyası" dergi ve gazetelerinde yayın kurulu üyeliği yaptı. Seçkin Kır kararlı bir sosyalist ve devrimci olarak işçi ve emekçilerin mücadelesine olan inancıyla faaliyetlerini sürdürdü ve son dönemde de Halkların Demokratik Partisi Parti Meclisi üyesiydi. Gerçekten çok üzgünüz ve bir kez daha ailesine, arkadaşlarına ve sevenlerine başsağlığı diliyoruz; mekânı cennet olsun diyoruz.

Şimdi, sayın vekiller, Enerji Bakanınız var -iktidara sesleniyorum- bugün açıklamalar yaptı ve esnafın indirimli tarifeden yararlanabilir hâle geleceğini söyledi "Yüzde 25 gibi bir indirim olacak elektrik fiyatlarında." dedi. Hakikaten bazen sizin bakanlarınızın şaka gibi konuşması çok etkileyici oluyor yani akıl sağlığımızı korumak gerektiğini her gün bir kez daha söylüyoruz, niye? Ya, siz buraya bir kanun teklifiyle geldiniz ve elektrik için dediniz ki: "150 kilovatsaat üzerinde kullanma bedeli... Bu bedelleri kademeli olarak belirliyoruz." Biz o zaman, muhalefet olarak size dedik ki: "150 kilovatsaat yanlıştır." Önerge verdik, sizin bir vekiliniz kalktı -adı da lazım değil- çok ilginç konuşmalar yaptı bu 150 kilovatsaat üzerine. Aradan bir hafta geçti, Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı dedi ki: "Ya, bu 150 kilovatsaat olmadı, onu 210'a çıkartıyoruz." Hani, o vekiliniz kalkıp burada demedi "Ya, ben yanlış demişim." diye; onu da geçtik. "210 kilovatsaat olmaz." dedik, bu da tutmadı. Şimdi diyorsunuz ki: "Esnafa yüzde 25 indirim yapacağız." Neden yüzde 25 indirim yapıyorsunuz? Yüzde 127 elektrik zammından yüzde 25'ini indiriyorsunuz yani esnaf gine yüzde 102 zamlı olarak elektriğini ödeyecek çünkü zaten esnafın 210 kilovatsaat üzerinde elektrik harcaması; çok açık herkes bunu biliyor. Yani siz hakikaten halkı aldatmaya çalışıyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) - Bu Enerji Bakanı, çok önemli bir şeymiş gibi bu açıklamayı bugün yaptı. Tabii, esnaf biliyor durumu yani bunu yutacak durumda değil. Mesele, o yaptığınız yüzde 127 zamdan yüzde 25'ini indirmek değil, esnaf açısından bu zamların geçerli olmadığını ilan etmektir esas itibarıyla, bunu yapacak durumda değilsiniz.

Şimdi, böyle, ekonomideki bu durum karşısında ilginç açıklamalar yapıyorsunuz ya hep -dün de söylemiştim- bugün de bir ilginç açıklamayla karşılaştım. Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkan Vekili Binali Yıldırım dolardaki bu ritim bozukluğu üzerine demiş ki: "Bunun bilimsel bir izahı yok." Zaten biz de hep bunu söylüyorduk, dolardaki o ritim bozukluğunun bilimsel bir izahı gerçekten yok. İzahı çok açık, izah şuradan kaynaklanıyor: Bir zırva tez ortaya attı sizin Genel Başkanınız, faiz-enflasyon ilişkisi üzerine.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Bu faiz-enflasyon zırva tezinin bilimsellikle bir ilgisi olmadığını hep söyledik, şimdi Binali Yıldırım da söylemiş oldu. Örneği yok bunun dünyada, herhangi bir ülkede de örneği yok, yaşanmış bir örneği de yok. Ama zaten bu tez yüzünden her şey bu hâle geldi, bunun bilimsellikle açıklanabilir hâli yok, çok doğru söylemiş Sayın Binali Yıldırım.

Bakın, Eylül 2021'de faiz 19'du, bugün 14'e indirdiniz. Bugün Merkez Bankası toplantı yaptı, "14'te tutuyoruz faizi." dedi. Hani, bu tez doğru idiyse niye indirmeye devam etmiyor Merkez Bankası yüzde 14'ten, niye korkuyorsunuz? Ya, o gün, Eylül 2021'de enflasyon 19,58'di, bugün enflasyon TÜİK'in sahte rakamlarına göre bile yüzde 49'a varmış vaziyette, değil mi?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Toparlayalım Sayın Oluç.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Toparlıyorum efendim.

Şimdi, dolar o zaman 8,4 liraydı, şimdi olmuş 13,60; ihtiyaç kredisi o gün 23,5'muş, şimdi 31'e gelmiş faizi. Yani bu, bilimsellikle açıklanacak bir durum değil gerçekten ve bunu siz yaptınız.

Bakın, son bir şey söyleyeceğim. Bu, Almanya merkezli bir vakıf var, Konrad-Adenauer-Stiftung. Hani, bu, sizin çok yakın dostunuz vardı, Merkel, Almanya Şansölyesi, bu vakıf ona bağlı olan bir vakıftır yani Hristiyan Demokrat Partiye. Evet, toparlıyorum efendim. Şimdi, bu vakıf bir araştırma yapmış -sizin yol arkadaşınız olanlar- 18-25 yaş kuşağı gençler için, Türkiye'deki Z kuşağı için. O araştırmada öyle ilginç sonuçlar çıkmış ki mesela bu gençlerin yüzde 82,9'u demiş ki: "Türkiye'de gelir dağılımı çok dengesiz." Görüyorlar ve bunu kimin yaptığını da biliyorlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım Sayın Oluç.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Yine, bu gençlerin yüzde 87,3'ü demiş ki: "Büyük işsizlik var Türkiye'de." Ve bunun birinci nedeni olarak "adam kayırmacılık ve torpil" demiş, "Kamuya, işe alımlarda ehliyet ve liyakate göre davranılmadığını düşünüyoruz." demiş gençlerin çok büyük bir kısmı; kimin yaptığını biliyorlar. "Bu politikacılara hiç güvenmiyoruz." demiş gençlerin çok önemli bir kısmı. "Siyasi partilere de güvenmiyoruz." demişler, "Bunu kimin bu hâle getirdiğini de biliyoruz." demişler. Ee, "Cumhurbaşkanına da hiç güvenmiyorum." diyenlerin oranı yüzde 48, "Güvenmem." diyenlerle birlikte bu oran yüzde 58,8'e çıkmış. Gençler gerçekleri görüyorlar yani. "Bu ülkenin bugünkü yönetiminden hiç memnun değilim." diyenler yüzde 62,5. "Memnunum." diyenlerin oranı ne biliyor musunuz? 5,9 bu gençler arasında. Şimdi, bütün bu durumu göz önünde bulundurarak son bir rakam daha verip bitireceğim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Son cümlem, evet.

BAŞKAN – Evet, son rakamı alalım lütfen.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Son rakam da şu: Gençlerin, Z kuşağının yüzde 72,9'u "Fırsat verilse veya imkânım olsa Türkiye dışındaki bir ülkede yaşamak istiyorum." diyor. Neden? Bu iktidar bu hâle getirdiği için bu ülkeyi. Ve bunlar nereye gitmek istiyorlar? Almanya'ya, İngiltere'ye, Fransa'ya, Avrupa ülkelerine, ABD'ye, Kanada'ya, İskandinavya'ya gitmek istiyorlar ağırlıklı olarak. Yani mesela Afganistan'a, Suudi Arabistan'a, Kuveyt'e, İran'a filan gitmek isteyen yok aralarında. Şimdi, bunları niye söylüyorum? Size yakın vakfın araştırması da aslında bu iktidarın Türkiye'yi nereye getirdiğini gösteriyor, hani bir kez daha hatırlatmış olalım dedik.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Enerji Bakanımızın da Binali Bey'in de takibini yapsınlar böyle, çok yakından takip ediyorlar. Başarılarımızı görecekler Sayın Başkan.

BAŞKAN – Peki.

Sayın Tanal…

32.- İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Şanlıurfa ve diğer güneydoğu illerindeki vatandaşların elektrik hususunda mağdur olduklarına ilişkin açıklaması

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkanım, çok teşekkür ederim.

Diyarbakır, Şanlıurfa, Batman, Siirt, Şırnak ve Mardin illerindeki elektrik sayaçları ya direklere dikiliyor veyahut da kapalı, kilitli bir dolabın içerisine alınıyor. Burada 81 ilimizden milletvekili arkadaşlarımız var.

Mesela, AK PARTİ Grup Başkan Vekili Sayın Turan, Çanakkale'de sizin elektrik sayaçları direklere dikiliyor mu, kapalı dolapların içerisine konuluyor mu? Şanlıurfa'ya siz niye böyle bir muamele yapıyorsunuz?

Yani hem Şanlıurfalılardan oy alıyorlar hem belediyeyi alıyorlar hem milletvekillerini alıyorlar ama onlara hırsız muamelesi yapıyorlar Sayın Başkanım. Burada Urfa milletvekilleri yok mu AK PARTİ'nin? Ya, Allah rızası için, bunlar kavurma sofralarından kalksınlar, artık o vatandaşa hizmet için bu kürsüde konuşsunlar. Şanlıurfalılar elektrik hususunda mağdur, perişan. Hepsini bu kürsüden söyledik ama maalesef dile getiren yok. Burada Şanlıurfa milletvekillerini, Diyarbakır, Batman, Siirt, Şırnak milletvekillerini halka şikâyet ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Gelsinler, burada halkın hukukunu, hakkını, özgürlüğünü savunsunlar. Halkımız perişan, mağdur. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN – Mahmut Bey, iyi ki yoklar çünkü hepsine birer dakika söz vermek zorunda kalırdım.

Gündeme geçiyoruz.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanının bir tezkeresi vardır, okutup oylarınıza sunacağım.

V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) TEZKERELER

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Mustafa Şentop ve beraberindeki Parlamento heyetinin Gürcistan Parlamentosu Başkanı Shalva Papuashvili'nin vaki davetine icabetle 21 Şubat 2022 tarihinde Gürcistan'a resmî bir ziyarette bulunmasına ilişkin tezkeresi (3/1861)

17/2/2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın Mustafa Şentop ve beraberindeki Parlamento heyetinin Gürcistan Parlamentosu Başkanı Sayın Shalva Papuashvili'nin vaki davetine icabetle, 21 Şubat 2022 tarihinde Gürcistan'a resmî bir ziyarette bulunması hususu 28/3/1990 tarihli ve 3620 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dış İlişkilerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 6'ncı maddesi uyarınca Genel Kurulun tasviplerine sunulur.

Mustafa Şentop

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Başkanı

BAŞKAN - Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Kabul edilmiştir.

İYİ Parti Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

VI.- ÖNERİLER

A) SİYASİ PARTİ GRUBU ÖNERİLERİ

1.- İYİ Parti Grubunun, Grup Başkan Vekili Samsun Milletvekili Erhan Usta tarafından, ülkemizde çalışan motokuryelerin mesleki sorunlarının tespit edilmesi, sektör çalışanlarının hayatlarını tehlikeye atan kötü çalışma koşullarına son verilip insani çalışma şartlarının sağlanması için gerekli önlemlerin alınması, bu vatandaşlarımızın sigortalı ve güvenceli çalıştırılması için gerekli düzenlemelerin yapılması amacıyla 17/2/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 17 Şubat 2022 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

17/2/2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 17/2/2022 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından, grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Erhan Usta
Samsun
Grup Başkan Vekili

Öneri:

İktidarın başarısız politikaları nedeniyle genç iş gücümüz etkin bir şekilde değerlendirilememekte, gençlerimiz sigortasız ve güvencesiz olarak motokuryelik yapmak zorunda bırakılmaktadır. Bu meslek için ise gerekli düzenlemeler yapılmamakta ve gençlerimizin çalışma koşulları e-ticaret şirketlerinin insafına bırakılmaktadır. Ülkemizde çalışan motokuryelerin mesleki sorunlarının tespit edilmesi, sektör çalışanlarının hayatlarını tehlikeye atan kötü çalışma koşullarına son verilip insani çalışma şartlarının sağlanması için gerekli önlemlerin alınması, bu vatandaşlarımızın sigortalı ve güvenceli çalıştırılması için gerekli düzenlemelerin yapılması amacıyla Samsun Milletvekili ve Grup Başkan Vekili Erhan Usta tarafından 17/2/2022 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 17/2/2022 Perşembe günkü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - İYİ Parti grup önerisinin gerekçesini açıklamak üzere söz talep eden Mersin Milletvekili Sayın Behiç Çelik.

Buyurun Sayın Çelik. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA BEHİÇ ÇELİK (Mersin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İYİ Parti grup önerisi üzerinde konuşma yapmak için söz aldım. Grup önerimizin dayanağı olan Meclis araştırması önergesi Sayın Erhan Usta tarafından verilmişti, bunu hatırlatmak istiyorum. Bu vesileyle Genel Kurulu, halkımızın ihtiyaçlarına koşarken zamanla yarışan motosikletli kurye çalışanlarını saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, grup önerimizin söz konusu olan motosikletli kuryeler içinde bulunduğumuz devlet krizinden en çok etkilenen mesleklerden biridir. İşsizliğin, umutsuzluğun kol gezdiği; kamu kaynaklarının hoyratça kullanıldığı, yamalandığı; ülke zenginliklerinin bir bir peşkeş çekildiği ülkemizde üniversite mezunu gençlerimiz, bu ülkenin aydınlık yarınları, motokuryeliğe zorlanıyor. 15 yaşından büyük işsiz sayımız 4 milyona yaklaşırken yandaşlara, rantçılara, vurguncu ve talancılara oluk oluk kaynak aktarılıyor.

Açıkça ifade etmek istiyorum ki bu ülkenin gençlerini işsizlik belasından kurtarmadan kamu düzeni ve iş hayatı işletilemez; umutsuzluk, gerginlik artar, istikrar bozulur. Genel Başkanımız Sayın Meral Akşener'in dün yaptığı grup toplantısında ifade ettiği gibi, biz, dünyanın en eğitimli motokurye ağına sahibiz arkadaşlar; bu, modern dünyada hem ayıptır hem de utançtır. Ülkemizin dinamizm kaynağı olan genç nüfusumuza daha iyi bir gelecek, daha müreffeh bir kariyer planlaması sunamayanlar da bu ayıbın mimarıdır. Kadrosuz, sigortasız, hiçbir yasal güvencesi olmadan karın tokluğuna çalışan bu insanları e-ticaret şirketlerinin insafına bırakanlar da bu utancın sorumlusudur.

Değerli arkadaşlar, içinde bulunduğumuz pandemi süreci motokuryelerin durumunu daha da zorlaştırdı. Dijital platformlara yönelik talepler arttı. Böylece e-ticaret şirketleri kârlarını katlarken motokuryelerin hayati risklerinde belirgin bir artış gözlendi; kazalar ve ölümler çoğaldı. "Ürün depodan çıktıktan sonra beni ilgilendirmez." diyen bu şirketler bütün yükü motokuryelerin üzerine yıkmaya devam ediyor. Sayıları toplamda 1 milyon civarında olduğu tahmin edilen motokuryeler, daha güvenli ve daha adil bir çalışma düzenini hak etmiyor mu arkadaşlar? Hiçbir sosyal güvencesi, sağlık sigortası olmadan çalışan bu insanlar için yapılabilecek hiçbir şey yok mu? Arkadaşlar, elbette var, yeter ki niyet olsun, yeter ki gayret olsun, yeter ki biraz vizyon, biraz da vicdan olsun.

Değerli arkadaşlar, konuya ilişkin bazı verileri de burada sizlerle paylaşmak isterim. Her yıl 100'ün üzerinde can kaybı söz konusu. Sadece 2019 yılında ölümle sonuçlanan 103 kazanın 75'inde motokuryelerin varlığı acı gerçeğe işaret etmektedir. Ülkemizde Covid-19'un ilk ortaya çıkışından bugüne kadar motokuryeler 63 binden fazla kazaya karışmıştır. Bu süre zarfında 190'ın üzerinde motokurye trafik kazaları sonucunda hayatını kaybetmiştir. Buradan anlaşılıyor ki fizik kanunlarına ve mevzuata aykırı olarak 10 kilometre mesafeyi beş dakikada katetme zorlamasına ve on dört-on altı saate varan fazla çalışma, aşırı çalışma dayatmasına ve hukuk dışılığa, güvencesizliğe, gayriinsani ve gayriahlaki işleyişe son vermek bizim Parlamentonun boynunun borcu olsa gerektir, iktidarın boynunun borcu olsa gerektir. Bizim buna seyirci kalmamız da mümkün değildir.

Değerli milletvekilleri, bu konuda bir soru önergesi de vermiştik. İş güvenliğini düzenlemek, erken teslimat zorlamasına yönelik hususlar ve mesai başlangıç bitiş saatlerine ilişkin soruları Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına verdik, maalesef iki aydır en ufak bir cevap gelmedi.

Değerli milletvekilleri, temel mesele, ülkede kendini geniş ölçekte hissettiren bir devlet krizinin varlığıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

BEHİÇ ÇELİK (Devamla) – Biz buna "Erdoğan krizi" diyoruz. Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi Türk tarihine acı bir tecrübe olarak geçmiştir, bedeli çok ağır olmuştur. Allah'tan dileğimiz, en az hasarla bu ucube sistemden bir an önce kurtulmaktır. Bakınız, hiçbir soruna çözüm bulunamıyor, 1 milyon kişinin çalıştığı sektörle de ilgilenen yok. Değerli arkadaşlar, bu gerekçelerle buradan bir çağrıda bulunuyoruz: Gelin, motokuryelerin mesleki sorunlarını tespit edelim; gelin, yeni hukuki düzenlemeler yapalım; gelin, bu sektör çalışanlarının hayatlarını tehlikeye atan kötü çalışma koşullarına son verelim diyoruz.

Hepinize saygılar sunarım. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına söz talep eden İzmir Milletvekili Sayın Serpil Kemalbay.

Buyurun Sayın Kemalbay. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Sayın Başkan, sayın vekiller; DİSK-AR'a göre 15-24 yaş geniş tanımlı genç işsizliği erkeklerde yüzde 35 iken, genç kadın işsizliği yüzde 51'lerdedir. Türkiye'de 10 kişiden sadece 3'ü kayıtlı ve tam zamanlı istihdam edilebiliyor. Gençler gerçek bir iş bulma konusunda büyük bir umutsuzluk yaşıyor. Gençlerin ülkeden kaçmak için birbirini çiğnediği bu ortamı AKP yarattı, son yirmi yılda bunu başardınız, kendinizle gurur duyabilirsiniz. Gençlerimizin üçte 1'i ne işte ne de okulda; sayenizde hepsi depresyonda.

Bugün Medeni Kanun'dan da bahsedildi; Medeni Kanun var ama kadınlar çalışma yaşamında ayrımcılığa uğramaya devam ediyor, kadınlar daha fazla işsiz. Ucuz emek rejimi kadın emeğini esnek, güvencesiz işlere yönlendiriyor ve kadını eve hapsediyor. Evlerde sarf edilen, görünmeyen kadın emeğinden de fayda sağlanıyor ve bu şekilde kadınlar daha da işsiz bırakılıyor.

Sizin genç işsizliğine sunduğunuz çözüm barajsız üniversitedir. Bu barajsız üniversite modeli özel üniversitelerin boş kontenjanlarını doldurarak aslında özel üniversitelerin sorunlarını çözmeye yarıyor. Bize göre, gençleri diplomalı işsizler yapan, eğitim kurumlarını AKP'nin arka bahçesi yapan ticarileşen eğitim sistemimiz çöpe atılmalıdır. Çözüm olarak gençleri diplomalı işsiz olmaktan çıkaracak, hayata hazırlayacak, meziyetlerle donatacak bilimsel, demokratik, laik, politeknik eğitim altyapısını oluşturmalıyız. Birazdan çıkıp burada afaki nutuklar atacaksınız. Çocuklarımıza güvenceli bir gelecek sağlamadıktan sonra patlattığınız ihracatlar olsa olsa sizlerin kasalarınızı dolduracaktır. Elektrik zamlarıyla çarpılan 84 milyon buna tanıktır. Siz, gençlere güvenceli bir gelecek sağlama peşinde değilsiniz; sizin bütün derdiniz, 5'li çeteleriniz, yandaş sermayedarlarınız. Sayenizde gençler ya işsiz ya da kötü koşullarda boğaz tokluğuna çalışmak zorunda. Güvencesizlik, işsizlik, kötü çalışma koşulları, iş cinayetleri, meslek hastalıkları, uzun iş saatleri, motokuryelerde olduğu gibi esnek istihdam modellerini gençler nasıl beğensinler? Hepsi ucuz emek rejiminin bir sonucu olan bu politikalardan artık vazgeçilmelidir. Bazıları çıkıp diyebilir ki: "Gençler iş beğenmiyor." Bu koşullar nasıl beğenilsin? Ucuz emeğe dayalı sermaye birikim modeli iktidarınızın bilinçli bir tercihidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (Devamla) – Sadece ve sadece Mart 2020'den Mayıs 2021'e kadar geçen süre içerisinde, bakın, bizim elimizdeki verilere göre, 237 motokurye işçisi iş cinayetinde yaşamını yitirdi, 63 bin motokurye işçisi kazaya karıştı. Bu nasıl bir çalışma düzenidir? Bakan çıkıp bunu açıklamalıdır; önergelerimize cevap vermiyor. İktidarınız bu ölümlerden direkt sorumludur. Aynı şekilde, Aliağa gemi söküm işçileri şu anda kötü çalışma koşullarına karşı grevdedirler. Niye Türkiye'de Türkiyeli işçiler hayatları pahasına çalışmak zorunda, bu kadar kötü koşullar yaratılıyor, işçilerin çalışma koşulları bu kadar kötü oluyor? Genç işsizlerin sorunları böyle mi çözülecek diye sormak istiyoruz.

Zaman kısıtlı, ancak bu kadar aktarabildim.

Sağ olun. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz talep eden İstanbul Milletvekili Sayın Yüksel Mansur Kılınç.

Buyurun Sayın Kılınç. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA YÜKSEL MANSUR KILINÇ (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İYİ Partinin motokuryelerin sorunlarının araştırılmasıyla ilgili önergesi üzerinde söz aldım. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, binlerce Yemeksepeti çalışanı motokuryenin eylemleri bugün 17'nci gününde. Önceki gün Meclisimizin çatısı altında ağırladığımız motokurye kardeşlerimiz çok ağır koşullarda çalıştırılıyorlar, çok ağır biçimde sömürülüyorlar. Pandemi koşullarında canları pahasına çalışarak hayatın akışını sağladılar, çalıştıkları şirketler ise değerlerine katbekat değer kattılar, değerlerini katbekat artırdılar. Ama motokuryeler sefalet ücretiyle çalışmaya zorlanıyor. Bir gecede binlerce motokuryenin iş kolu değiştirilerek sendikaya üye olma hakları ellerinden alındı. Ülkemizde yaklaşık 900 bin motokurye yaşam savaşı veriyor. Yaşam savaşı veriyorlar çünkü sefalet ücretleriyle ağır sömürü koşullarında çalıştırılıyorlar; yaşam savaşı veriyorlar çünkü erken teslimat baskısıyla trafikte âdeta ölüme gönderiliyorlar. 2020 yılında 280 motokurye trafik kazalarında yaşamını yitirdi, vücutlarının bir yerinde kaza izi olmayan motokurye neredeyse yok.

İktidar, yüz binlerce motokuryeyi e-ticaret sektörünün devasa çarklarının arasına terk etmiş durumda. Ticaret Bakanlığı, motokuryelere ölümüne baskı kuran şirketlerin erken teslimat kampanyalarına karşı sessiz. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, yüz binlerce motokuryenin kayıt dışı çalıştırılmasına, iş sağlığı ve güvenliğinin ihlal edilmesine karşı sessiz. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, yüzlerce motokuryenin ölümüne neden olan katil bariyerlerin düzenlenmesi, motokuryelerin köprü ve tünellerden güvenli şekilde geçişlerinin sağlanması taleplerine karşı sessiz. Maliye Bakanlığı, motokuryelerin koruma ekipmanlarının ÖTV, KDV ve gümrük vergilerinin kaldırılması taleplerine karşı sessiz. İçişleri Bakanlığının, MOBESE kameralarıyla bütün görüntüler elde edilebildiği hâlde motokuryelerin trafikte yaşadığı kazaların ve sorunların azaltılması için gözleri kapalı.

Peki, bunca zor koşullarda canı pahasına çalıştırılan motokuryelerin talepleri nelerdir? En temel, en insanca haklarını istiyor motokuryeler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen.

YÜKSEL MANSUR KILINÇ (Devamla) - Değerli milletvekilleri, motokurye ve Yemeksepeti çalışanlarından bir grup temsilci, Genel Başkanımız Sayın Kemal Kılıçdaroğlu'yla Mecliste görüşerek sorunlarını anlattı. Genel Başkanımız, motokurye temsilcilerine sorunlarına sahip çıkacağımızı ifade etti. Motokuryelerin sorunlarının Mecliste araştırılmasını sağlayarak öncelikle sahipsiz olan, her gün onlarca kazanın yaşandığı motokurye alanını can pazarı olmaktan çıkarabiliriz.

Önergeyi destekliyoruz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına söz talep eden Ankara Milletvekili Sayın Orhan Yegin.

Buyurun Sayın Yegin. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani aslında Orhan Bey arkadaşımız adaletli bir arkadaşımız ama… Herhâlde destek verecek gibime geliyor.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Öyle görünüyor; yürüyüşü öyleydi, yürüyüşünden öyle anlaşılıyor.

BAŞKAN – Mahmut Bey iltifatlarda bulunuyor sizin için Orhan Bey, Mahmut Bey iltifat ediyor size.

AK PARTİ GRUBU ADINA ORHAN YEGİN (Ankara) – Sağ olsunlar, teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İYİ Parti Grubunun vermiş olduğu öneri üzerinde grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Aziz milletimizi ve onu temsil eden Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

Kıymetli milletvekilleri, günümüzde giderek artan dijitalleşme, bunun yaygınlaşması, internet üzerinden yapılan işlemlerin, alışverişlerin hızla büyümesi yeni iş alanlarını ve yeni iş modellerini de beraber getirirken bu yeni oluşan alanlara ilişkin problemleri, sıkıntıları ve mağduriyetleri de beraberinde çalışma hayatının içerisine getirmiş oldu.

Hepimizin şahit olduğu üzere, özellikle Covid-19'un dünya genelinde yaygınlaşmasıyla beraber insanların hayatlarında birçok değişiklik olurken bunlardan biri de bizim de kendi tüketim alışkanlarımızda, alışveriş alışkanlıklarımızda ortaya çıkan değişiklikler ve özellikle pandemi şartlarında e-ticaretin hızla yaygınlaşmasıyla ortaya çıkan bir istihdam biçimi veya ihtiyacı tüm dünyada hızla büyüyen bir iş kolunu da, iş alanını da beraberinde doğurmuş oldu. Türkiye'de pandemiyle beraber on-line alışveriş ve siparişlerin artması, aynı zamanda evrak ve eşya taşıma sektöründeki büyüme nedeniyle kargo faaliyetleri ve motosikletle kuryelik hizmetinde de ciddi bir artış oldu.

Tabii ki yeni ve giderek artan bu iş alanıyla ilgili yeni hukuki düzenlemelere de kesinlikle ihtiyaç duyulmaktadır. Bu hizmet alanında çalışanların statüsü, hukuki hakları, ücretleri ve daha farklı sorunlarıyla ilgili olarak da bütün alanlarda karşımıza çıkan gündemler olmaya başlamaktadır. Bu iş modeline göre çalışanların, özellikle de motokuryelerin iş ve sosyal güvenlik hukukuna göre statülerinin belirlenmesi, bu statüleri kapsamındaki hakların öğrenilmesi ve hayata geçirilmesi gerçekten büyük önem arz etmektedir. Evet, bu iş kolunda bazı riskli ve sorunlu alanların olduğu kesinlikle ortadadır ve aşikârdır. Bu alanda çalışan vatandaşlarımızın çalıştığı süre boyunca sürekli motor üzerinde ve trafikte zamanla yarışarak siparişlerin hızlı yetiştirilmesine ilişkin ortaya koydukları çaba, siparişin hızla teslim edilmesi ve belki de müşterilerinden şikâyet almamak için sürecin onları trafikte belli problemlere zorlaması, motorlarının bakım ve benzeri ihtiyaçlarının belki de aksatılmak zorunda kalınması, güvencesiz çalışma, sigortasız ve kayıt dışı çalışma, fazla çalışma, işsizlik primiyle ilgili sorunlar, problemler, düşük ücretle veyahut da gelirle çalıştırılmaya zorlanılması gibi benzeri alanlarda sorunlar oluşurken diğer taraftan sipariş süreçlerine ilişkin hususlar hem kurye olarak çalışanlarımızı -bunu yetiştirmeye çalışan çalışanlarımızı- hem de trafikte bulunan diğer kişileri de bir riskin içerisine, bir riskin altına sokmaktadır.

Kıymetli milletvekilleri, gelişen ve büyüyen bu alanda riskleri ve sorunları görüp buna yönelik bir adımı ilk defa belki de 29 Kasım 2017 tarihinde attık.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayalım lütfen.

ORHAN YEGİN (Devamla) – Başkanım, teşekkür ederim.

Bu konudaki ilk adımımızı 29 Kasım 2017 tarihinde attık. Mesleki Yeterlilik Kurumumuz, uluslararası standartları da dikkate alarak, çalışmasını ve hazırlığını yaparak motosikletli kuryelik mesleğini Resmî Gazete'de yayımlanan Motosikletli Kurye Ulusal Meslek Standardı'yla tanımladı. Bilindiği üzere, bir kişinin motosikletli kuryelik mesleğinde mesleki yeterlilik belgesi alabilmesi için MYK tarafından yetkilendirilmiş sınav ve belgelendirme kuruluşlarında teorik ve pratik sınava girerek başarılı olabilmesi de gerekmektedir. Bu alanda çalışan emekçi kardeşlerimizin hem can güvenliği hem de sosyal güvenliği açısından alınması gereken tedbirleri alacağımızdan, atılması gereken adımları atacağımızdan endişeniz olmasın. Zaten tüm bunlara ilişkin olarak gerek Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığımız ve ona bağlı ve ilgili kuruluşlar olan Mesleki Yeterlilik Kurumu, SGK, İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü ve Çalışma Genel Müdürlüğüyle beraber İçişleri Bakanlığımız ve Ticaret Bakanlığımızda bu alanda, hem ücretler, sosyal güvence, sosyal haklar, ücret hakları, çalışma hakları hem de diğer alanlarda bir çalışma yürütmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Selamlayın lütfen Sayın Yegin.

ORHAN YEGİN (Devamla) – Sürem doldu.

Başkanım, çok teşekkür ediyorum selamlama süresi de verdiğiniz için.

Değişen hayat, değişen koşullar yeni sorunlar, yeni problemler getiriyor. Bu sorunlara kör kalmak hiçbirimizin yapabileceği bir şey değil. Hep beraber, el ele verip, bu sorunları tespit edip kurumlarımıza yardımcı olarak, onların düzenlemekte yetersiz kaldığı hususlarda biz de Meclis olarak onlara destek olarak en iyisini hayata geçirmeye ve sürekli takip ederek güncellemeye devam edeceğiz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

AHMET KAYA (Trabzon) – Arada bizim dediklerimizi de dikkate alın ama, hep sizin dediğiniz olmasın, arada söz dinleyin.

BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Tam zamanı, tam zamanı.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

İYİ Parti grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Etmeyenler… Kabul edilmemiştir.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkan, burada kabul edenlerin sayısı reddedenlerin sayısından fazla.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – 22'ye 17 Sayın Tanal, 22'ye 17.

AHMET KAYA (Trabzon) – Nerede ağabey? 22 nerede?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Siz kaç kişisiniz, biz kaç kişiyiz? Ya, ağabey, sayar mısınız; siz 13 kişisiniz, biz burada muhalefet partileri olarak 50 kişiyiz.

Başkanım, AK PARTİ 13 kişi; 13 kişiyle nasıl reddediliyor Başkanım ya?

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Sayı sayma konusunda sıkıntın var.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ya, canım ağabeyciğim, şu anda AK PARTİ 13 kişi.

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Mahmut ağabey, senin sayı sayma konusunda sıkıntın var; sana sataşıyorum ağabey.

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

2.- HDP Grubunun, Grup Başkan Vekili Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş ve Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından, tütün üreticilerinin sorunlarının araştırılması amacıyla 17/2/2022 tarihinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 17 Şubat 2022 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

17/2/2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 17/2/2022 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Hakkı Saruhan Oluç

İstanbul

Grup Başkan Vekili

Öneri:

17 Şubat 2022 tarihinde Siirt Milletvekili Grup Başkan Vekili Meral Danış Beştaş ve İstanbul Milletvekili Grup Başkan Vekili Hakkı Saruhan Oluç tarafından (16915 grup numaralı) tütün üreticilerinin sorunlarının araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 17/2/2022 Perşembe günkü birleşiminde yapılması önerilmiştir.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkanım, ben bunun üzerine konuşmak istiyorum, bunun üzerine söz almak istiyorum ben.

BAŞKAN – Buyurun Mahmut Bey.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bu önerge üzerine söz almak istiyorum.

BAŞKAN – Anlayamadım…

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Bu önerge üzerine söz almak istiyorum.

MİHRİMAH BELMA SATIR (İstanbul) – CHP adına kim konuşacak?

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Erken başlamış Başkanım.

BAŞKAN – Nasıl yani, anlayamadım.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Biz de anlamadık.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkanım…

BAŞKAN – İç Tüzük'ün hangi maddesine göre bu önerge üzerine söz alacaksınız?

NAZIM MAVİŞ (Sinop) – İç Tüzük mü değişti bu arada?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Evet, söyleyeceğim, İç Tüzük'e göre.

Başkanım, biraz önce kuryelerin sorunlarının araştırılmasıyla ilgili öneriyi oylamaya sundunuz. AK PARTİ sıralarında şu anda 13 kişi var, muhalefet partilerinin sırasında 50 kişi var.

FEHMİ ALPAY ÖZALAN (İzmir) – Ya, oyladıktan sonra çıktılar arkadaş ya!

BAŞKAN – Mahmut Bey…

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani bu 13 kişinin oyu nasıl bizden üstün oluyor, ben onu anlamak istiyorum ya.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Aday olsun, Kâtip Üye olsun Başkanım.

BAŞKAN – Mahmut Bey, bir soru soracağım, tek bir soru soracağım.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Buyurun, dinliyorum Başkanım.

BAŞKAN – Bana güveniyor musunuz?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Evet Başkanım.

BAŞKAN – Nokta, bitti.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Kâtip Üye olsun Başkanım, aday olsun da.

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi grup önerisinin gerekçesini açıklamak üzere Iğdır Milletvekili Sayın Habip Eksik.

Buyurun Sayın Eksik. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA HABİP EKSİK (Iğdır) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

2017 yılında bir torba yasayla tütün üreticisini ve ticaretini yapan yüz binlerce kişiyi mağdur edecek bir yasa çıkarıldı, sarmalık tütün üreticileriyle ilgili. Bu yasayla ilgili çok sayıda protesto yapıldı ve eylem yapıldı; hatta bununla ilgili Adıyamanlı bir çiftçimizin "Tırşıkçı kapitalistlere hayır!" sözü gündeme damga gibi oturdu ve hepimizin kulaklarında çınladı. Bunun üzerine bu yasa 1 Ocak 2022'ye kadar defalarca ertelendi ve maalesef ama maalesef, 1 Ocak 2022 tarihinde bu yasa yürürlüğe girdi ve yüz binlerce insanın mağdur edilmesine sebep oldu. Çünkü bu sarmalık tütün üretimini yapan en az 200 bin aile Adıyaman'da yaşamaktadır. Bakın, Malatya'da, Çanakkale'de, Artvin'de, Bitlis'te, Düzce'de,

Mardin'de, Muş'ta, Bingöl'de, Batman'da, Diyarbakır'da, Hakkâri'de, Hatay'da yüz binlerce aile bu tütün sayesinde geçimini sağlamaktadır. Öyle çok uçuk rakamlar da kazanmıyorlar, 1-2 dönümlük arazilerde 20-30 bin TL kazanabilecekleri bir paradan bahsediyoruz ama maalesef, iktidar gerçekten bu insanların son geçim kalesi olan, son geçim noktası olan alanı da ellerinden aldı ve binlerce çiftçi mağdur edildi. Bugün bu çiftçilerin birçoğu eğer ürettikleri bu tütünleri satarlarsa üç ile altı yıl arasında ceza yiyecek. Bakın, kokain, eroin, esrar satışı değil; tarlasında ürettiği tütünü satmaya götürürse üç ile altı yıl arasında ceza yiyecektir maalesef iktidarın çıkardığı yasa yüzünden. Sadece üreticiler, çiftçiler mağdur değil, aynı zamanda atölyelerde tütünü işleyen binlerce insan bu işten dolayı işsiz kalacaktır ve mağdur olacaktır.

Baktığınız zaman çıkarılan yasaya o kadar absürt düzenlemeler var ki aklınız hayaliniz şaşar. Bakın, çıkarılan yasada şunu diyor: "Kooperatif olmadan tütünü satamaz." Tamam, çiftçiler kooperatif kurabilir, 4 ile 7 kişi arasında rahatlıkla bir kooperatif kurulabilir ama iktidar diyor ki: "Yok, sen, üretici olarak, en az 250 üretici bir araya geleceksin ve aynı zamanda bu tütünü işleyecek fabrikayı kuracaksın." Yani her çiftçi oraya en az 100 bin TL para koymak zorunda kalacak. Zaten o kadar parası olsa, sermayesi olsa o işi yapmaz, emin olabilirsiniz ama maalesef böyle bir düzenleme.

Bununla bitmiyor, çıkarılan yasada bir de şöyle bir düzenleme var: Tarım ve Orman Bakanlığına bağlı olması gerekirken, tarımsal bir işlem olmasına rağmen Ticaret Bakanlığına bağlıyor kooperatifi. Niçin? Çünkü tarımsal desteklemelerden faydalanılmaması için. Biz kooperatifçiliğe karşı değiliz ama bu şekilde, insanların tamamıyla geçim kaynaklarından edilmesine karşıyız. O açıdan da biz, bu tırşıkçı kapitalistlere yarayacak olan yasanın derhâl geri çekilmesini, ertelenmesini ve hatta Mecliste yeni bir düzenlemeyle iptal edilmesini talep ediyoruz Halkların Demokratik Partisi olarak çünkü bu düzenleme yüz binlerce insanın aç kalmasına, yoksul kalmasına sebep olacaktır; açlıkla biraz daha karşı karşıya kalmasına sebep olacaktır. Bu açıdan, bu düzenleme derhâl ertelenmeli ve sonrasında da bir düzenlemeyle geri çekilmelidir.

Bakın, daha önce, 2008 yılında TEKEL özelleştirildi ve özelleştirildikten sonra da bunun ülke için büyük bir olanak olduğu, üretimin artacağı söylendi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Tamamlayın lütfen.

HABİP EKSİK (Devamla) - Teşekkürler Sayın Başkan.

2008 yılında TEKEL'in özelleştirilmesinden sonra geçen yıllara baktığınız zaman, Türkiye'de tütün üretiminin oranı yüzde 42'den yüzde 11'e düştü, tütün üreticilerinin sayısı da 405 binden 57 bine düştü. Kısacası, şunu net bir şekilde belirtelim: Bugün sarmalık tütün üreticileri için çıkarılan, mecburi kılınan yetki belgesi düzenlemesi de ulusal yani yerel ve aynı zamanda uluslararası emperyal şirketlere yarayacak bir düzenlemedir. Türkiye'nin üretimden uzaklaştırılması, Türkiye halklarının kendi toprağını işleyememesi, açlığa, yoksulluğa ve sefalete sevk edilmesi için yapılan bir düzenlemedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HABİP EKSİK (Devamla) – Selamlama için Sayın Başkan…

BAŞKAN – Selamlayalım lütfen.

HABİP EKSİK (Devamla) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Kısacası, Türkiye'yi büyük bir pazar hâline dönüştürmenin devamıdır. O açıdan, biz tekrar söylüyoruz: Tırşıkçı kapitalistlere hayır! Gelin, bu düzenlemeye karşı "evet" verin araştırma önergemize ve biz bu kapitalistlere "hayır" diyelim, halklarımızın yanında yer alalım diyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – İYİ Parti Grubu adına söz talep eden, Konya Milletvekili Sayın Fahrettin Yokuş.

Buyurun Sayın Yokuş. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA FAHRETTİN YOKUŞ (Konya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İYİ Parti Grubu adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tütün mamulleri, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de yoğun olarak tüketilmektedir. Siyasi iktidar, 1 Ocak 2022'de çıkarmış olduğu bir yasal düzenlemeyle üreticilerimizi maalesef mağdur etmiştir, yetki belgesi almayan tütün üreticilerine üç yıldan altı yıla kadar hapis cezası öngörmüştür. Bu yasal düzenlemeyle kendi üreticimizi korumak yerine uluslararası şirketleri korumayı tercih etmişlerdir. Uluslararası büyük şirketlerin ve tekellerin önünü sonuna kadar açmışlardır. Kendi tütünümüzü üreten çiftçimiz de mağdur edilmiş, edilmeye de hâlen devam edilmektedir. Hükûmetinizin çiftçiye maalesef faydası yok. Şimdi, "Ekim yaparsanız ceza keserim, hapse atarım." diyorsunuz; yerli çiftçimiz ve tütünümüzü korumuyorsunuz, sonra da çıkıp "Hem yerli hem de millîyiz." diyorsunuz.

Bir diğer konu, vergide yapılan zam nedeniyle sigara fiyatlarındaki artış. Sigara üzerindeki ÖTV maktu vergilerini yüzde 47 artırdınız. Şu anda sigaradan toplamda yüzde 63 vergi alıyorsunuz. Sadece ocak ayı sigara vergisi 9 milyar 200 milyon Türk lirası. Vatandaşlarımızdan, sigara içen vatandaşlarımızdan yıllık 100 milyar lira vergi alıyorsunuz; insaf, vicdan nerede?

Değerli milletvekilleri, iktidarın uyguladığı yanlış politikalar tütün üreticimize can çekiştiriyor, binlerce TEKEL işçimiz perişan. Yılda yaklaşık 500 milyon dolar ihracat yapılırken şu anda bu bedele yakın ithalat yapıyoruz, döviz ödüyoruz. TAPDK'nin de kapatılmasıyla Tarım ve Orman Bakanlığı iç piyasayı çok uluslu şirketlere peşkeş çekmekten başka bir işe yaramıyor, resmen tütünde de kapitülasyonları sonuna kadar uyguluyorsunuz. Biz, Türkiye olarak ihracat yaparken ithalat yapar konuma geldik. 1988 yılında yalnızca 600 ton olan tütün ithalatımız, 2020 yılında maalesef 115 bin tona yükselmiştir. Ülkemizde üretilen tütünün yüzde 75'i ihraç edilmekteydi ve bu ihracattan 500 milyon dolar elde ediyorduk.

Değerli milletvekilleri, TEKEL özelleştirilmiş, tütün üreticileri tüccarın insafına bırakılmış, yerli tütünü koruma anlamında en önemli faktörlerden biri olan kilogram başına ithalatta Tütün Fonu kaldırılmış ve Türk tütünü maalesef uluslararası tütün tröstlerine teslim edilmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım.

FAHRETTİN YOKUŞ (Devamla) – Teşekkür ederim.

Şu anda TAPDK'nin kapatılması, Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığına tamamen siyasi kadroların yerleştirilmesi, TAPDK kapatıldıktan sonra da denetleme ve düzenleme sisteminin bu hususta tamamen ortadan çıkması, maalesef Türk tütününe yapılan en büyük yanlışlık idi. Eskiden dünyaca ünlü sigara markalarının üzerinde "Türk tütününden üretilmiştir." yazardı; şimdi, maalesef "Amerikan Virginia tütünü" sloganlı tütün paketlerinden sigara içiyor bizim vatandaşlarımız. Sayın Genel Başkanımız Meral Akşener'in dediği gibi, Türkiye'de tütünü ortadan kaldırarak Virginia tütününü yaydılar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Selamlayalım lütfen.

FAHRETTİN YOKUŞ (Devamla) – Size söz veriyoruz ki aracıları kaldıracağız, Adıyaman tütününü dünyada marka yapacağız ve inşallah o günler yakındır diyor, hepinize saygılar sunuyorum. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz talep eden, Adıyaman Milletvekili Sayın Abdurrahman Tutdere.

Buyurun Sayın Tutdere. (CHP sıralarından alkışlar)

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Tütünün esas sahibi geldi; tütüncülerin hakkını hukukunu savunacak.

CHP GRUBU ADINA ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Peşin olarak şunu ifade ediyoruz: Biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak tütün üreticilerinin sorunlarının araştırılmasına ilişkin önergeyi destekliyoruz. 1 Ocaktan bu yana, özellikle 2017 yılında çıkarılan kanunla getirilen hapis cezası yürürlüğe girdi, 1 Ocaktan bu yana Türkiye'nin her tarafında tütün işi yapan, üreten, satan ve hatta tüketen insanlarda ciddi bir karamsarlık ve ciddi bir bekleyiş devam ediyor. Milletin gözü Mecliste, milletin gözü hukukta, adalette ve vicdanda yeri olmayan bu hapis cezasının ortadan kaldırılması için Meclisin yapacağı çalışmada. Bugün, ben, buradan bütün gruplara ve bütün grupların vicdanına sesleniyorum: Türkiye'de üretilen, bu toprakların tanığı, Türkiye'nin uluslararası piyasalardaki marka değeri olan bir ürünün satılmasına üç yıldan altı yıla kadar hapis cezası getiren bir düzenlemeyi öyle inanıyorum ki hiçbir vicdanlı milletvekili kabul etmeyecektir.

Bu konuya ilişkin Millîyetçi Hareket Partisinin geçenlerde açıklamış olduğu bir rapor vardı. Diğer muhalefet milletvekilleri zaten bu konunun ve bu cezanın kaldırılması için gruplar bu konuda çalışma yaptılar. Aslında AK PARTİ'nin içinde de geçen kamuoyuna yansıyan özellikle Malatya milletvekillerinin yapmış olduğu bir çalışma vardı. Hazır bu çalışmalar yapılmışken, hazır Parlamentodaki bütün gruplar bu işe gerçekten yanaşmışken gelin, hep beraber gerçekten hukuk tarihimize bir kara leke olarak düşen bu yasayı yerli tütün için tamamen kaldıralım ve üreticilerimiz rahat bir nefes alsınlar.

Şimdi, iktidar biraz sonra gelecek, diyecek ki: "Biz kooperatiflerin önünü açtık. Biz efendim, tütünün önünü açtık." Değerli milletvekilleri, ben bu kürsüden defalarca söyledim; sizin getirmiş olduğunuz bu kooperatifleşme modeliyle yerli tütün üreticilerinin büyük uluslararası sigara şirketleri karşısında kalma şansı, dayanma şansı yoktur. Bir kez daha söylüyorum: Bu işi tekrar bir masaya yatırmakta fayda var. Bu şekilde tütün üreticilerini siz uluslararası sigara şirketlerinin insafına bırakmış durumdasınız. Çıkarmış olduğunuz yönetmelikte, yapmış olduğunuz ÖTV indiriminde yerli tütüne ilişkin hiçbir avantaj sağlamadınız. Bakınız, ÖTV'yi indirdiniz; daha önce Türkiye piyasasında sarmalık tütün üretmeyen firmalar hepsi sarmalık işine girdi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Devamla) – Şu anda, 20'ye yakın uluslararası şirket sarmalık tütün işine girmiş, onlar zaten piyasayı çoktan ele geçirdiler. Daha Adıyaman'da, Türkiye'nin dört bir yanında çiftçiler örgütlenmek için uğraşırken onlar piyasayı ele geçirdiler, onun için yapılması gereken işler var. Gelin, hep beraber bu sorunu çözelim, kendi üreticimizi koruyalım, kendi tütün üreticilerimizi koruyacak mekanizmaları derhal devreye sokalım. İş işten geçmeden bütün grupları bu konuda duyarlı olmaya davet ediyoruz. Bu konu, tütün meselesi, sadece Adıyaman'ın meselesi değildir; tütün meselesi, Malatya'nın meselesidir, Diyarbakır'ın meselesidir, Urfa'nın meselesidir, İstanbul'un meselesidir, Ankara'nın meselesidir; tütün meselesi, Türkiye'nin meselesidir. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, bu sorununun biz Cumhuriyet Halk Partisi olarak çözümü konusunda her türlü desteği, katkıyı vermeye hazırız. İktidarı milletten yana, üreticiden yana tavır koymaya davet ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına söz talep eden, Adıyaman Milletvekili Sayın İbrahim Halil Fırat.

Buyurun Sayın Fırat. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA İBRAHİM HALİL FIRAT (Adıyaman) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; HDP grup önerisi üzerine söz almış bulunmaktayım. Öncelikle, sizleri, Genel Kurulu ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, öncelikle, şunu belirtmek istiyorum: AK PARTİ iktidara geldiğinden bu yana Türkiye'de kalmış birçok sorunu çözdü ve çözmeye devam ediyor. Allah'ın izniyle yine bu tütün meselesini de, yasak olan tütünü yasal hâle getirecek olan hükûmet AK PARTİ Hükûmetidir ve bunun için de çalışmalar yapıyoruz.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Zaten AK PARTİ bu hâle getirdi.

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) – Hep öyle oluyor zaten, önce zam sonra indirim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Zaten AK PARTİ yasakladı arkadaşım.

İBRAHİM HALİL FIRAT (Devamla) – Bakın, yıllarca bu tütün yasaktı, bu yasak olan tütünü, birçok Hükûmet geldi geçti ama hiçbir Hükûmet hem halkın mağduriyetini gidermek adına hem de bu tütünü serbest hâle getirmek adına hiçbir işlem yapmadı.

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) – Yüzde 600 zam, yüzde 10 indirim!

HABİP EKSİK (Iğdır) – Bu dediğinin anlamı, ölümü gösterip sıtmaya razı etmektir.

İBRAHİM HALİL FIRAT (Devamla) – Ancak biz kooperatifler aracılığıyla, inşallah, Allah'ın izniyle, bunu serbest hâle getireceğiz. Biz tütünün ne olduğunu biliyoruz, tütünün hangi aşamalardan geçtiğini de çok iyi biliyoruz.

HABİP EKSİK (Iğdır) – Yasaklayan da sizsiniz.

İBRAHİM HALİL FIRAT (Devamla) – Eskiden bir sigaralık tütünün ne kadar cezalarla karşılaştığını çok iyi biliyoruz hatta tütünün içine sarıldığı sigara kâğıdının yasak olduğu dönemden bu dönemlere geldik.

HABİP EKSİK (Iğdır) – Hapse atıyorsunuz.

İBRAHİM HALİL FIRAT (Devamla) – Bugün hatta AK PARTİ'den önce, 2001 yılında, sözde Türkiye'yi kurtaracak olan…

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Günümüze gel, günümüze.

İBRAHİM HALİL FIRAT (Devamla) – …ve Türkiye'nin ekonomisini kurtaracak olan, Amerika'dan getirilen Kemal Derviş'in çıkarmış olduğu yasalarla hepimizin ekmiş olduğu tütün ortadan kaldırıldı. (CHP sıralarından gürültüler) O tütünle bütün milletimiz geçimini sağlıyordu.

HABİP EKSİK (Iğdır) – 2008 yılında TEKEL'i siz özelleştirdiniz.

İBRAHİM HALİL FIRAT (Devamla) – Adıyaman'daki bütün topraklarda tütün ekiliyordu ve bununla birlikte, Kemal Derviş'in çıkarmış olduğu yasalarla birlikte, sarmalık kıyılmış tütüne de bulundurma cezası, bir sigaralığı bulundurmanın bile bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası vardı.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Kemal Derviş mi attı içeri milleti be!

HABİP EKSİK (Iğdır) – Üretici sayısını 405 binden 57 bine düşürmüşsünüz.

İBRAHİM HALİL FIRAT (Devamla) – Sarmalık kıyılmış tütünde, 2008 yılında, yine AK PARTİ iktidarı döneminde, milletvekilimiz, Millî Savunma Komisyonu Başkanımız Sayın Ahmet Aydın'ın ve diğer o dönemdeki milletvekili arkadaşlarımızın vermiş olduğu önergelerle 50 kilograma kadar

bulundurma serbestisi getirildi. Daha sonra 2010 yılında "Bu tütünü serbest hâle getirmek için neler yapabiliriz." dedik, Adıyaman'dan gelen sivil toplum kuruluşları, o zaman tütün platformu, ziraat odaları ve üreticilerin talepleri doğrultusunda…

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) - "Yasaklayın." dediler he.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Ufacık bir yasa değişikliğiyle hallolacak şeyi oraya buraya sürüyorsunuz ya. Bir Kanun maddesi değişecek, başka bir şey lazım değil, ben anlatayım sana. Bir dünya laf…

İBRAHİM HALİL FIRAT (Devamla) – …bu kooperatiflerin kurulması gerektiğini ve bu tütünün ancak kooperatifler yoluyla serbest hâle gelebileceğini söylediler.

HABİP EKSİK (Iğdır) – Hapis cezasına gel hapis. Bu hapis cezasını doğru buluyor musun?

İBRAHİM HALİL FIRAT (Devamla) – O günden bu yana bu kooperatiflerin çalışmaları başladı ve şu anda Adıyaman'da 18'in üzerinde kooperatif kuruldu ve bunlar tütün alımına başladı.

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Kanunda 2 kelime… Sor da ben anlatayım.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Hiçbiri yetki almamıştı.

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Hapis cezaları ne olacak hapis cezaları? Oraya bir gel.

İBRAHİM HALİL FIRAT (Devamla) – Yine, Sayın Cumhurbaşkanımızın kararnamesiyle ÖTV vergi oranı yüzde 60'ların üzerindeyken yüzde 40'a düşürüldü.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Uyuşturucu tüccarı dışarıda gezecek, gariban köylü yargılanacak!

İBRAHİM HALİL FIRAT (Devamla) – Bu kooperatifler kurulurken HDP'nin hatibinin söylediği "Ya, 7 kişiyle kurulması gerekiyordu." Arkadaşlar, biz burada üreticiyi korumak durumundayız. En az 250 üretici bir araya gelecek ki üretici, orada ekmiş olduğu tütününü kooperatifler aracılığıyla satabilsin. Kendi kooperatiflerini kendileri kuracaklar. Biz, kartellere yol vermiyoruz, o kartellere yol vermemek adına da en az 250 kişinin bir araya geleceği kooperatifler… Şu anda kurulan kooperatiflerin hiçbirinin -18 tane kooperatif kurulmuş- 300'ün altında üyesi bulunmamaktadır.

Değerli arkadaşlar, bir de şunu söyleyeyim: Tütün, tarım ürünü olmaktan çıkarılmıştı. Yine, AK PARTİ hükûmetleri döneminde bunu tarımsal ürün olarak biz getirdik. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HABİP EKSİK (Iğdır) – Hapis cezasına ne diyorsunuz Sayın Vekilim?

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Hapis cezaları ne olacak, hapis cezaları?

BAŞKAN – Selamlayın, selamlayın.

İBRAHİM HALİL FIRAT (Devamla) – Şunu da belirtmek gerekir: Daha öncesinde de hükûmetler geldi, geçti, bu tütünü serbest hâle getirmek ve milletin mağduriyetini gidermek adına hiçbir işlem yapmadılar, Allah'ın izniyle AK PARTİ iktidarında bu kooperatifler aracılığıyla tütünü sorun olmaktan çıkaracağız, tekrardan vatandaşımız yasal bir şekilde tütününü satacak, hiçbir engele maruz kalmayacak.

Ben değerli arkadaşlara soruyorum: Bu tütün şu anda yasak mı? Yasak.

HABİP EKSİK (Iğdır) – Yasak.

İBRAHİM HALİL FIRAT (Devamla) - Peki, bu kooperatifler yoluyla serbest hâle getirmeye çalışıyoruz ve aziz milletimizden şunu istiyorum, şunu talep ediyorum, şunu rica ediyorum: Bir şeye başlarken her şeyi dört dörtlük yapmak belki mümkün değildir ama bir yasağı ortadan kaldırmak için bir yerden de başlanılması gerekiyor.

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Siz yönetmelik çıkarırken zaten işi yanlış yaptınız, yönetmelik çıkınca yanlış oluyor.

İBRAHİM HALİL FIRAT (Devamla) - Biz bir yerden başlıyoruz. İleride bu kooperatiflerle ilgili, kanuni düzenlemelerle ilgili birtakım aksaklıklar, eksiklikler olur, bunlar da Allah'ın izniyle giderilir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ABDURRAHMAN TUTDERE (Adıyaman) – Yirmi yıl oldu. Daha ne zaman giderilecek?

İBRAHİM HALİL FIRAT (Devamla) - Çünkü bu kooperatifler kurulduğunda son teknoloji şartı vardı. Üreticilerimiz dedi ki: "Son teknolojiyi kullanamayız, yapamayız, çok ciddi anlamda maliyetleri var." Biz de bunlara dedik ki: Vatandaş kullandığı o makineleri getirsin, orada kullansınlar. Yani eksikleri bu şekilde gidereceğiz. Allah'ın izniyle AK PARTİ iktidarları döneminde tütünü serbest hâle getireceğiz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Fırat, teşekkür ediyoruz.

HABİP EKSİK (Iğdır) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Niçin söz istiyorsunuz?

HABİP EKSİK (Iğdır) – Sayın Başkan, "HDP'li hatip, kooperatiflerin 7 kişiyle kurulabileceğini söyledi." dedi.

BAŞKAN – Öyle söylediniz.

HABİP EKSİK (Iğdır) – Sonrasında da "Kartellere uygun hâle getirmeyi amaçlıyor." dedi.

BAŞKAN – Şimdi, öyle söylemedi, ben ne dediğini iyi biliyorum. Siz "4-7 kişi arasında kurulur." dediniz, o da "Biz 250 kişilik, 280 kişilik kurdurduk karteller oluşmasın diye, onlara hizmet etmesinler çiftçiler, üreticiler diye." dedi. Size bir sataşma yok. Neyini düzelteceksiniz?

HABİP EKSİK (Iğdır) – Sayın Başkan, konuşmamı anlamından bence kopardı.

BAŞKAN – Öyle bir sataşma usulü yok. Tütünü tartışın diyelim, tartışalım; tütün önemli bir konu.

HABİP EKSİK (Iğdır) – Ben kayıtlara geçmesi açısından söyleyeceğim…

BAŞKAN - Bence tütün konusunda yapılması gereken şey şu: "O hükûmet, bu hükûmet şunu yaptı, bunu yaptı." değil, aslında tütün konusunda iktidar partisi de muhalefet partileri de dertleniyorlar. Ben de iki kez gittim, Adıyaman'daki sıkıntıyı biliyorum. Bir araya gelin, ortak çözüm üretin, hep beraber getirin, burada çözelim bu işi.

HABİP EKSİK (Iğdır) – Kayıtlara geçmesi açısından söylüyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyurun.

HABİP EKSİK (Iğdır) – Kooperatiflerin kurulma şekli kanunla belirlenmiştir.

SALİH CORA (Trabzon) – Başkanım, fındıkla ilgili kanaatiniz neyse tütünle ilgili konuşan vekiller için de aynısını söyleyin. Dışarıda çay içsinler.

HABİP EKSİK (Iğdır) – Eğer ki orada tütün üreticileriyle ilgili bir özel düzenleme yapılıyorsa orada aslında bir kartellere uygunluk hâli getirme amaçlanmıştır.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Bunları söyledin zaten.

HABİP EKSİK (Iğdır) – 250 üye ve yüz binlerce para isteniyorsa, fabrika kurulması mecbur kılınıyorsa…

YAKUP TAŞ (Adıyaman) – Her kooperatifin 700-800 üyesi var, nerede kartellere peşkeş çekiliyor? Her kooperatifin 800-900 üyesi vardır. Gerçek çiftçi burada, aracılar, sizin savunduğunuz aracılar.

HABİP EKSİK (Iğdır) – …o zaman işte Amerikan firmalarının nasıl tekeli ele geçirmesini istemişlerse aynısını amaçlamışlardır diyebiliriz Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Konuyu siz kürsüde izah ettiniz. Kürsüde bu durumu izah ettiniz, sizinle ilgili bir sataşma yok. Onlar da kendi açısından tütünü tanımladılar.

HABİP EKSİK (Iğdır) – Teşekkür ederim.

SALİH CORA (Trabzon) – Başkanım, dışarıda çay içsinler, fındık sorunlarını…

BAŞKAN – Sayın Cora, sizden rica ediyorum, siz gelene kadar gayet iyi gidiyorduk burada. Lütfen rica ediyorum, rica ediyorum.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Çıkarayım mı Sayın Cora'yı?

SALİH CORA (Trabzon) – Hayır Sayın Başkanım, fındıkla alakalı sorunu dışarıda çay içerek çözdüler.

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

3.- CHP Grubunun, Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminin "Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Öngörüşmeler" kısmında yer alan esnaf ve sanatkârların sorunlarının incelenerek bu sorunların çözümü için izlenecek yolların belirlenmesi amacıyla verilmiş olan (10/1250) esas numaralı Meclis Araştırması Önergesi'nin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 17 Şubat 2022 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

17/2/2022

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 17/2/2022 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından, grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Engin Özkoç
Sakarya
Grup Başkan Vekili

Öneri:

Türkiye Büyük Millet Meclisi gündeminin "Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Öngörüşmeler" kısmında yer alan esnaf ve sanatkârların sorunlarının incelenerek bu sorunların çözümü için izlenecek yolların belirlenmesi amacıyla verilmiş olan (10/1250) esas numaralı Meclis Araştırması Önergesi'nin görüşmesinin Genel Kurulun 17/2/2022 Perşembe günkü (bugün) birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grup önerisinin gerekçesini açıklamak üzere Trabzon Milletvekili Sayın Ahmet Kaya.

Salih'i dışarı yolladım insicamını bozmasın diye.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sataşmadan söz isteyecek Başkanım.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Kaya. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA AHMET KAYA (Trabzon) – Çok teşekkür ediyorum Değerli Başkanım.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubumuz adına ekranları başında bizleri izleyen yurttaşlarımızı ve Genel Kurulumuzu saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlar, ekonomimizin belkemiği olan esnaflarımızın sorunlarının tespit edilmesi ve çözüm önerilerinin üretilmesi için bir önerge verdik, birazdan bu önerge oylanacak ve her zaman olduğu gibi -malumun ilamı olarak söylüyorum- Cumhur İttifakı'nın oylarıyla bu önergemiz reddedilecek. Niye reddedilecek? Çünkü Cumhur İttifakı'nın esnaf diye bir derdi yok, esnafın derdiyle dertlenmedikleri için önergemizi hiç dikkate almadan maalesef reddedecekler diye düşünüyorum.

Bakın, arkadaşlar, "esnaf" deyince Türkiye'de yaklaşık 2 milyon 43 bin insandan bahsediyoruz, aileleriyle birlikte 10 milyonu aşkın insandan bahsediyoruz, ekonominin belkemiği olan bir kesimden bahsediyoruz. Bugün Türkiye'de esnaf maalesef çok büyük sıkıntılar içinde. Bir arkadaşımla konuşurken bana şunu söyledi: "Babam esnaftı, dedem esnaftı, ben de esnafım ama esnaf esnaf olalı böyle zulüm hiç görmedi." (CHP sıralarından alkışlar)

Bakın, memleketim Trabzon'da sık sık esnaf ziyaretleri yaparım arkadaşlar. Bakın, arkadaşımızın, bir esnaf kardeşimizin dükkânının vitrinine astığı "Devren satılık; namuslu bir şekilde battık." ilanı. Yine, Trabzon'da bir başka esnafımız isyan ederek, feryat ederek "Coronadan değil, açlıktan öleceğiz." diye dükkânına bir levha astı. Yine, Trabzon'da 1924 yılında kurulmuş bir Selim Pastanemiz vardı, Trabzon'un marka değerlerinden biri, "Şimdilik buraya kadar." deyip dükkânını kapattı. Yine, Trabzon'un marka değerlerinden Galip Kuru Temizleme diye bir iş yerimiz vardı, yetmiş beş yıllık dükkânına maalesef bu levhayı asarak faaliyetlerine son verdi.

Değerli arkadaşlar, esnafın durumu maalesef çok vahim. 29 harf, inanın 29 harfle kurabileceğimiz hiçbir cümle esnafın bugün içinde bulunduğu sıkıntıyı ifade etmeye yetmez. Biz sürekli grup olarak, milletvekilleri olarak esnaflarla temas hâlindeyiz. İktidar milletvekillerini sahada göremediklerinden, yanlarında göremediklerinden dert yanıyor esnaflarımız, bunu da buradan kendilerine iletmiş olayım.

SALİH CORA (Trabzon) – Her hafta sonu Trabzon'dayız Sayın Kaya, her hafta sonu Trabzon'dayız.

AHMET KAYA (Devamla) – Gezdiğim esnafların birçoğu maalesef dükkânında karanlıkta oturuyor, birçok esnaf soğukta oturuyor, tabelasını yakan esnaf görmedim. Geçmişte caddelerimiz, sokaklarımız ışıl ışıldı, elektrik zamlarından sonra esnaflar tabelalarını kapattı arkadaşlar, akşam vakitleri sokaklar karanlığa büründü. Niye? Bu fahiş zamlar, bu elektrik zamları esnafın belini gerçekten büktü. Bakın, öyle elektrik faturaları geliyor ki esnafın kirasını geçen elektrik faturaları var. Az önce toplantıdan çıkıldı, Sayın Bakan bir açıklama yaptı, güya bu soruna çözüm için toplanmışlardı, yüzde 25 gibi bir indirim yapabileceklerini bir varsayım olarak iletti. Şunu anlıyoruz ki arkadaşlar, esnafın yaşadığı sıkıntıdan bihaberler.

Bakın, yine bir esnaf ziyaretinde bir manzarayla karşılaştım. "İşleriniz nasıl?" diye sordum esnaf arkadaşa, bana şu kâğıdı gösterdi. Arkadaşlar, lütfen dikkatle bakın, esnafımızın önündeki kâğıt; bu bir yağlı boya tablosu değil, Picasso'nun, Abidin Dino'nun, Gençağa Küçük'ün yağlı boya tablosu değil, bir esnafın iş yerinde otururken önünde karaladığı bir kâğıt. "Nedir bu?" dedim, dedi ki: "Vekilim, içim, ruh hâlim, psikolojim bu hâlde; psikolojimi yansıtıyor." Bakın, arkadaşlar, "Ben, kiramı, elektrik paramı, personel giderlerimi, SSK'mi, BAĞ-KUR'umu, aracımın yakıtını nasıl ödeyeceğim, evime nasıl ekmek götüreceğim diye kara kara düşünürken istem dışı ellerim bu karalamayı yapmış." dedi. Bir arkadaşla konuştum, bu işlerden biraz anlar, onunla konuştum, dedim ki: "Ya, bana bunu yorumlar mısın, burada ne var?" Dedi ki: "Sayın Vekilim, burada sıklıkla daireler çizmiş arkadaş -bu resim analizi konusunda biraz bilgi sahibi bu arkadaşımız- daireler birliği, bütünlüğü, var olanı korumayı anlatır. Bu arkadaşımız öyle bir kaygı içinde, var olanını yani dükkânını, tezgâhını koruma kaygısı içinde." dedi.

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Malına konulacak ya! Malına konacaklar diye korkuyor.

AHMET KAYA (Devamla) – "Bakın, sıklıkla daireler çizmiş, içinde o gelişigüzel çizilmiş çizgiler var, bunlar da duyduğu kaygıları ifade ediyor, belirsizliği ifade ediyor." dedi. İşte, esnafın hâlini özetleyen fotoğraf arkadaşlar, lütfen dikkatle bakın, esnaf bu hâlde, esnaf kan ağlıyor, esnaf şu anda yoğun bakımda.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

AHMET KAYA (Devamla) – Teşekkür ederim Başkanım.

Eğer müdahale edilmezse, ivedi olarak esnafımıza destek paketleri açıklanmaz esnafımız sahipsiz bırakılırsa bugüne kadar bırakıldığı gibi, korkumuz odur ki, endişemiz odur ki toplu esnaf iflasları olacak, esnaf entübe olacak. Bunun müsebbibi olmayın, gelin önergemize destek verin; esnaflarımızın sorunlarını araştıralım, çözüm önerilerini hep birlikte geliştirelim ve memlekete, millete bir hayrınız dokunsun en azından.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

TURAN AYDOĞAN (İstanbul) – Olmazsa hayır dualarını okuyacaklar.

ORHAN SÜMER (Adana) – Ahmet Başkan, İbrahim Bey yarın televizyonda nasıl olduğunu açıklar CHP tarafından(!)

AHMET KAYA (Trabzon) – İbrahim ağbey 1 tane domates alıyor, 1 tane salatalık alıyor, esnafa faydası olmuyor ki. (CHP sıralarından alkışlar)

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Size bir kasa göndereceğim.

BAŞKAN – İYİ Parti Grubu adına söz talep eden Adana Milletvekili Sayın Mehmet Metanet Çulhaoğlu.

Buyurun Sayın Çulhaoğlu. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA MEHMET METANET ÇULHAOĞLU (Adana) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisinin, esnaf ve sanatkârlarımızın sorunlarının belirlenerek çözüm yollarının ortaya konulması için vermiş olduğu Meclis araştırması önergesi üzerinde söz aldım. Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, bugün esnaf ve sanatkârlarımızın içinde bulunduğu bunalım ortada. Binlerce esnafımız kepenk kapatmış, birçok esnafımız siftah yapmadan kepenk kapattığı için bunalıma girmiş, aile facialarına yaşanmıştır ve bu facialar hâlen devam etmektedir.

Vergisini, SGK'sini, BAĞ-KUR primini ödeyemeyen esnafımızın korunması için "Alışveriş mağazaları, zincir marketler şehir merkezlerinin 25-30 kilometre uzağına çıkarılsın, esnafımız da iş yapabilsin." dedik; kulaklarınızı kapattınız, çözüm üretilmedi. Ülke tarihimizin en büyük ekonomik krizini milletimize yaşatan AK PARTİ neden hâlâ esnafımıza vergi muafiyeti uygulamıyor? Bu zor günlerde esnafımızın vergisi, Sosyal Güvenlik Kurumu, BAĞ-KUR primi borçları, kredi ödemeleri ve özellikle toplu taşıma yapan esnafımızı sıkıntıya sokan trafik cezalarının en az on sekiz ay ertelenmesi ve yapılandırma yapılarak takside bağlanması çok mu zor? Taşımacılık esnafının aldığı mazota destek vermeyi neden düşünmüyorsunuz? (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Esnafımıza kamu ve özel bankalar ile KOSGEB ve Kredi Garanti Fonu aracılığıyla düşük faizli ve uzun vadeli kredi imkânı sağlamamakta neden ısrar ediyorsunuz? Kredi ve kefalet kooperatiflerinin, kredi kullanan esnafımıza eskiden olduğu gibi ödemeleri devam ederken ek kredi kullanma imkânı sağlamak ve esnafımızın kimseye muhtaç olmadan faaliyetlerini sürdürebilmesi neden AK PARTİ iktidarının işine gelmemektedir? Hâlbuki bunlar yapılsaydı esnafımız biraz rahatlar, iş yapar, evine ekmek götürebilirdi. Üstüne üstlük işletmeler bu kadar sorunla boğuşurken bir de Ocak 2022 tarihi itibarıyla elektrik ve doğal gaz faturalarının katlanarak gelmesi esnafımızın belini iyice bükmüştür.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; daha önce 2 defa bu kürsüden, Adana Karataş ilçemizde balıkçılık yaparak yaşamlarını idame ettiren ve 5 bin kişiye istihdam sağlayan esnaf kardeşlerimizin isteklerini dillendirmiştim. Sorunların çözülmediği gibi artarak devam ettiği bana tekrar iletildi. Hepinizin bildiği gibi, Tarım Bakanlığının açıkladığı tebliğler denizlere göre uygunluk göstermiyor. Akdeniz, Ege, Marmara, Karadeniz için özelliklerine göre genelgeler hazırlanmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

MEHMET METANET ÇULHAOĞLU (Devamla) – Tamamlıyorum Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Bakın, buradan Bakanlık yetkililerine tekrar sesleniyorum: Balıkçılarımızın balık ağı, işçilerin tulumları, çizme fiyatları katlanarak arttı; hiç değilse bunların maliyetlerinin düşürülmesi için ivedi bir çalışma başlatılması gerekir. Bir teknenin denize açılıp geri dönmesindeki sadece mazot maliyeti 10 ile 15 bin lira arasında oluyor. ÖTV'si indirilmiş mazot fiyatları hâlen 13 Türk lirası civarında, bunun da makul bir seviyeye getirilmesi gerekiyor. Turistik sefer yapan feribotlara sıfır ÖTV'li mazot verilirken balıkçılık yapan tekneler neden bu uygulamadan yararlandırılmıyor? Kazanma garantisi olmayan balıkçılarımız balık avına çıkmak istememektedirler.

İktidarı aklıselime davet ediyor, CHP'nin Meclis araştırması önergesini desteklediğimizi belirtiyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına söz talep eden İstanbul Milletvekili Sayın Ali Kenanoğlu.

Buyurun Sayın Kenanoğlu. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Esnaf, tabii ki toplumumuzda, ülkemizde önemli bir yere sahip. İşletme sahibi insanlar ve toplam itibarıyla 2 milyon 43 bin 541 esnaftan, 2 milyon 221 bin 410 iş yerinden bahsediyoruz yani devasa bir rakam var, aileleri de işin içine kattığınız zaman oldukça geniş kesimi temsil eden bir işveren grubundan bahsediyoruz. Tabii ki yaşanılan krizler, özellikle pandemi sürecinde yaşanılan krizler en çok esnafları vurdu. AKP iktidarı, bir taraftan kendileri için hiçbir yasak dinlemezken, hani lebalep kongreler falan yaparken diğer taraftan da esnafa tümüyle yasaklar getirdi. İşte, iş yerlerini açamaz hâle geldiler, saat kısıtlaması yapıldı, iş kollarına göre farklı düzenlemeler yapıldı ve çoğunlukla da bu esnafın sırtına yük olarak kaldı. Tabii, diğer taraftan da büyük holdinglerin, işte yandaş şirketlerin kimi borçları silinirken, kimi önemli krediler, büyük yüklü miktarda krediler faizsiz bir şekilde ertelenirken, büyük çoğunluğunun da üzerine kalem çekilirken; sıra esnafa gelince, esnafın sadece faturaları, borçları, vergi ödemeleri ve benzeri şeyler sadece ötelendi yani ertelendi. Tabii, şimdi, bu erteleme nelere yol açtı? Yani ertelenen şey sonuçta sizin borcunuz ve üç ay sonra, beş ay sonra tekrar karşınıza çıkıyor. Bu süreç içerisinde esnaf çalışabildi mi? O süreç içerisinde esnaf çalışamadı ve buradan kaynaklı olarak çok ciddi sıkıntı yaşıyor.

Şimdi, gelinen noktada, tabii, elektrik zamları, doğal gaz zamları çok ciddi ve dövizdeki artışlar, buna bağlı sonuçlar, maliyet artışları, emtia girişleri, bunlardaki artışlar tümüyle esnafı kepenk kapatan noktaya getirdi, kapatmamak için direnenler de sadece vaziyeti koruyabilmek için, gününü kurtarabilmek için, dükkânının tezgâhını kapatıp kapatmamak için direniyor ve kârı bıraktılar yani siftah yapmadan kapatanların çoğunlukta olduğunu biliyoruz.

Şimdi, bütün bunlar karşısında yapılması gereken ve alınması gereken tedbirler var. Peki, iktidar ne yapıyor bunu yaparken? İktidar tümüyle şunu söylüyor: "Ya, işte dünyanın her tarafında enflasyon var, Avrupa enflasyonla boğuşuyor; Amerika bitmiş, mahvolmuş, batmış durumda; dünyada her tarafta sıkıntılar yaşanıyor." Enerji Bakanı çıkıyor, diyor ki: "Avrupa'nın en ucuz benzinini, en ucuz elektriğini, doğal gazını biz kullanıyoruz." Yani sanki bu vatandaş böyle hesap kitap, matematik, hiçbir şey bilmiyor, bu yurttaşlar hiçbir şey bilmiyor; bu endekslerin nasıl kıyaslanacağını, hiçbir şeyi bilmiyor; tutuyor, orada kullanılan fiyatı döviz cinsinden çeviriyor Türk lirasına.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

ALİ KENANOĞLU (Devamla) – Oradaki fiyatı döviz cinsinden yani oranın para birimi cinsinden çeviriyor Türk lirasına ve ondan sonra bir kıyaslama yapıyor. Böyle bir kıyaslama olur mu ya? Yani o ülkelerdeki millî gelir nedir, asgari ücret nedir, insanların geçim standardı nedir; bütün bunları kıyaslamadan, tek başına rakamı Türk lirasına çevirerek yapılan bir kıyaslama neye yol açıyor, biliyor musunuz? Yani bizim açımızdan sıkıntı yok, bizim seçmenlerimiz zaten sizin o uyuşturucu niteliğindeki yandaş kanallarınızı izlemediği için sorun yok ama siz kendi seçmeninize hakaret ediyorsunuz esasında. Yani onları böyle başka bir yere koyuyorsunuz sanırım herhâlde. Yani böyle bir kıyaslama mümkün mü? Avrupa'nın bütün verileri burada, en yakın rakibiyle Türkiye'nin arasındaki fark 30 puandan fazla yani Türkiye'de resmî rakamlara göre açıklanmış enflasyon yüzde 48,69; en yakın rakibi Estonya'da yüzde 12. Şimdi, bütün bu gerçeklikler ortadayken bunları nasıl söylüyorsunuz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz.

ALİ KENANOĞLU (Devamla) – Dolayısıyla, önergeyi desteklediğimizi ve esnafın sorunlarının ortadan kaldırılması için gereken her şeyin yapılmasını söylüyoruz.

Teşekkür ederim. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Mersin Milletvekili Sayın Hacı Özkan.

Buyurun Sayın Özkan. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA HACI ÖZKAN (Mersin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisi Grubu önerisi hakkında AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle Gazi Meclisimiz başta olmak üzere ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimize ve değerli esnaf ve sanatkâr kardeşlerime sevgilerimi, saygılarımı sunuyorum.

Değerli arkadaşlar, kırk beş senelik esnafım. 7 yaşımdan beri esnaflık yapıyorum, hâlen de esnafım, on beş sene de Esnaf ve Sanatkârlar Başkanlığı yaptım, hâlen de camiayla iç içeyim. Bu vesileyle, büyüyen Türkiye'nin belkemiği olarak gördüğümüz kıymetli esnaflarımız üretiyor, istihdam sağlıyor, ekonomiyi ayakta tutuyor, unutulan sanatları yaşatıyor. Bu anlayışla, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde AK PARTİ hükûmetlerimiz tarafından değerli esnaf ve sanatkârlarımıza her konuda tam destek sağlayarak yanında olduk ve olmaya da devam edeceğiz.

Covid-19 salgınının Türkiye'de de ortaya çıkmasıyla hayata geçirilen ekonomik istikrar kalkanı tedbirleri çerçevesinde yapılan muhtelif düzenlemeler ve sağlanan desteklerle ticaret erbabının ve kıymetli esnafımızın mali açıdan korunması için Hükûmetimiz tarafından kapsamlı adımlar atıldı. Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul edilerek yasalaşan kanunla, cirosu 240 bin TL'nin altındaki 850 bin küçük esnafımıza vergi muafiyeti getirdik. Mali kayıplarının telafisi için gelir kaybı desteği, kira desteği ve ciro kaybı desteği uygulamaya konuldu. Sigorta primi desteğinin yanında, esnaf ve sanatkârların

salgın koşulları nedeniyle kredi ve kefalet kooperatiflerine gecikmiş borçları için TESKOMB tarafından yapılandırma imkânı getirilmiştir. Son dönemlerde yaşanan enerji fiyatları konusunda da ticarethane statüsünde fatura ödeyen kuruluşların elektrik bedelleri önemli oranda düşürülecek.

Aziz milletimizin hamurunda kardeşlik, dayanışma, birlik ve beraberlik vardır; devirler geçse, dünya değişse de bu değişmeyecektir. Bizi çimento gibi birbirimize kenetleyen kardeşliğimiz sayesinde, Allah'ın yardımı, milletimizin desteğiyle yaşadığımız her sorunun ve sıkıntının üstesinden geldik. İnşallah, bundan sonra da aynı şekilde engelleri aşarak büyük ve güçlü Türkiye'nin inşasını hep birlikte gerçekleştireceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen, buyurun.

HACI ÖZKAN (Devamla) – Unutmayalım ki esnaf güvenin kapısıdır, esnaf kardeşliğin teminatıdır, esnaf birliğin sigortasıdır, esnaf ekonomimizin temel taşıdır, esnaf toplumumuzun taşıyıcı omurgasıdır.

AHMET KAYA (Trabzon) – Esnaf sayenizde battı, battı!

HACI ÖZKAN (Devamla) – Ekonomimizin can damarı olan esnaf ve sanatkârlarımızdan desteğini esirgemeyen Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a şükranlarımı sunuyorum.

AHMET KAYA (Trabzon) – Esnaf beddua ediyor, beddua!

HACI ÖZKAN (Devamla) – Tüm esnaflarımıza bereketli işler temenni ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

Birleşime on dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.19

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 16.34

BAŞKAN: Başkan Vekili Haydar AKAR

KÂTİP ÜYELER: İshak GAZEL (Kütahya), Emine Sare AYDIN (İstanbul)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 55'inci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

Alınan karar gereğince denetim konularını görüşmüyor ve gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmına geçiyoruz.

1'inci sırada yer alan Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesi Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi ve Dışişleri Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine başlayacağız.

VII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesi Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1797) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 76) (x)

BAŞKAN – Komisyon? Yerinde.

Komisyon Raporu 76 sıra sayısıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

Teklifin tümü üzerinde söz isteyen Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Oğuz Kaan Salıcı.

Buyurun Sayın Salıcı. (CHP sıralarından alkışlar)

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkanım, bu elektrik parasına yazık, 10 milletvekili burada ya! Sayın Sadi Bilgiç bu işten sorumlu; çağırsın, millet gelsin, burada izlesin.

SÜREYYA SADİ BİLGİÇ (Isparta) – Başkan Sayın Haydar Akar, Sayın Akar çağıracak.

CHP GRUBU ADINA OĞUZ KAAN SALICI (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesi Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi üzerine söz almış bulunuyorum.

Müsaadenizle, genel olarak Türkiye dış politikasına dair partimizin görüşlerini ve kendi görüşlerimi ifade etmek istiyorum. Bu anlaşmanın dışında biraz genelleştirerek söz almış bulunuyorum.

Sayın Dışişleri Bakanımız Mevlüt Çavuşoğlu Covid pozitif çıkmış. Dolayısıyla kendisine de buradan -birazdan kulaklarını çınlatacağım- geçmiş olsun dileklerimi ileteyim; umarım, bir an önce sağlığına kavuşur ve pozisyonuna tekrardan, hızlı bir şekilde döner.

(x) 76 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

Değerli arkadaşlar, Türkiye Adalet ve Kalkınma Partisi döneminde dış politika yapımıyla ilgili sıkıntılar yaşıyor. "Dış politika yapımı" derken kastımız şu: Türkiye Cumhuriyeti bir dış politika hamlesi yapacağı zaman, bir değişiklik yapacağı zaman ya da yeni bir adım atacağı zaman o adım nasıl şekillenir, Türkiye'de nasıl bir dış politika yapım aşamasından geçer ve bir nihai karara varır, o nihai kararın üzerinden de Dışişleri Bakanlığının bürokratları eliyle, büyükelçilikleri eliyle yürütmüş olduğu bir dış politikaya dönüşür?

Şimdi, normal koşullar altında olması gereken şudur: Sivil toplum örgütlerinin, kamuoyunun, düşünce kuruluşlarının dış politikayla ilgili görüşleri olur. Yani kamuoyu görüşü önemlidir, kamuoyunun görüşüne rağmen kamuoyunun görüşünün aksine dış politika uygulanamaz, arkasında bir destek bulamaz.

İkincisi: Siyasi partilerimiz var. Siyasi partiler bu konuya kafa yorarlar, bütün siyasi partilerin bu konuyla ilgili görüşleri vardır, önemli bir karar alınacağı zaman bir araya gelinir çünkü alınacak olan bazı kararlar bir hükûmetin ömrünü aşan kararlar olur; onu istikrarlı bir şekilde, yirmi sene, otuz sene, o sorun çözülene kadar ya da oradaki pozisyon değişine kadar sürdürmeniz gerekir. Örnek, Kıbrıs konusudur. Eğer Kıbrıs konusunda bizim siyasi partilerimiz arasında ya da -işte, biz doksan sekiz yıllık partiyiz ama- Adalet ve Kalkınma Partisinin öncesindeki partiler arasında, yeni kurulan diğer partilerin gelenekleri arasında bir mutabakat olmazsa, bir anlayış birliği olmazsa Kıbrıs meselesinde Türkiye'nin çıkarları uzun erimli bir şekilde savunulamaz. Bir diğer örnek, Avrupa Birliğidir. 1963'te rahmetli İsmet İnönü imzalamıştır Ankara Anlaşması'nı; bugüne kadar gelmiştir, bundan sonra da devam edecek bir mücadeledir Türkiye'nin Avrupa Birliğine üyeliği. Siyasi partiler bu açıdan önemlidir.

Meclis Genel Kurulu… Meclis Genel Kurulu da önemlidir çünkü burada dış politikaya dair eleştirilerimizi ortaya koyarız; iktidarın, Hükûmetin, yönetenlerin buradaki eleştiriler üzerinden, yapıcı eleştiriler üzerinden ders çıkarmasını, bir yanlışlık varsa bunu düzeltmesini bekleriz.

Dışişleri Komisyonu önemlidir. Genel Kurula gelmeden önce, bütün bu anlaşmalarda olduğu gibi, Dışişleri Komisyonuna gelir, Dışişleri Komisyonunda bu konular tartışılır, eksikler varsa giderilir.

Daha ötesinde, Millî Güvenlik Kurulu bunu konuşur, tartışır; Dışişleri Bakanlığı bunları konuşur, tartışır; devlet aklı, devlet birikimi orada temsil edilir.

Bu saymış olduğum 6 alanda Adalet ve Kalkınma Partisi döneminde çok büyük bir ilerleme sağlanamadı çünkü az önce Trabzon Milletvekilimiz Cumhuriyet Halk Partisinin esnafla ilgili önerisinden bahsederken ifade etti "Evet, biz çıkacağız, esnafın sorunlarını dile getireceğiz, anlatacağız ama Cumhur İttifakı'nın oylarıyla reddedilecek." dedi. Nitekim de öyle oldu. Dış politikayı da bu çerçeveye koyarsanız, o zaman Türkiye'nin 84 milyon nüfusuyla, bölgedeki ağırlığıyla, stratejik konumuyla alakalı yanlışlar yapmaya başlarsınız ki birazdan o yanlışların bir kısmından bahsedeceğim zaten.

Adalet ve Kalkınma Partisi döneminde, bu söylemiş olduğum dış politika yapım aşaması takip edilmedi, üzerine bir şey eklendi: Saray. Sarayda dış politikaya karar veriliyor, bugünden yarına zikzaklar içeren adımlar atılıyor ve o adımların sonucunda, Dışişleri Bakanlığı da maalesef Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu da Dışişleri Komisyonu da düşünce kuruluşları da siyasi partiler de yani aslında, ortak dış politika yapım aşamasının bir unsuru olması gereken bütün kesimler dışlanmış oluyor ve tek bir kararla ani dönüşler, ani zikzaklar ortaya çıkıyor. Bunu yaptığınız zaman Türkiye'nin bulunmuş olduğu stratejik konumu doğru değerlendirmiş olmuyorsunuz, Türkiye'nin ekonomik büyüklüğünü, Türkiye'nin tarihsel derinliğini doğru değerlendirmiş olmuyorsunuz dar bir kadroyla Türkiye'de dış politika uygulamış oluyorsunuz. O da birazdan ortaya koyacağımız arızaları yaratıyor.

Biliyorsunuz, Adalet ve Kalkınma Partisinin ilk iktidar döneminde komşularla sıfır sorun politikası izlendi. Açıkçası biz bu politikayı destekledik çünkü komşularımızla sorun yaşayan bir Türkiye'nin, diplomatik yollardan bu sorunları çözebilecek olan bir Türkiye'nin gerek refah açısından gerek toplumsal barış açısından gerek komşularla olan ilişkiler açısından rahatlayabileceğini düşündük. Nitekim bir süre Türkiye ciddi bir sorun yaşamadı ama sonra atmış olduğu yanlış adımlarla beraber değerli yalnızlık politikasına dönüldü. İşte, bunu ilk defa İbrahim Kalın "'Türkiye Orta Doğu'da yalnız kaldı.' iddiası doğru değil ama eğer bu bir eleştiri ise o zaman söylemek gerekir; bu, değerli bir yalnızlıktır." sözüyle, "tweet"iyle ifade etmiş oldu. Daha sonra kendisiyle röportajlar yapıldı, konuşmalar oldu, değerli yalnızlıktan ifade edilen şey şuydu: "Biz Türkiye Cumhuriyeti olarak, Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarı olarak değerleri olan bir dış politika izliyoruz, bu değerleri olan dış politikayı savunacağız. Nedir bu değerler? Demokrasidir, insan haklarıdır, insan hayatıdır, demokratik rejimlerin devamıdır. Dolayısıyla eğer etrafımızdaki ülkeler, Orta Doğu bölgesindeki ülkeler bu değerlere aykırı davranıyorlarsa o onların bilecekleri şey; biz buna katlanmayız, değerlerimizi ön plana çıkarırız, gerekiyorsa yalnız kalırız." Adalet ve Kalkınma Partili arkadaşların iyi tanıdığı, düzenli olarak okuduğu İbrahim Karagül, Yeni Şafak'ta şunu yazıyor: "Amerika ve Batı için tehlike Müslüman Kardeşler anlayışının bütün Arap devletlerinde iktidarlara -yıl 2013- akın etmesidir. Bu akımın önünü kesmek istiyorlar. Savaşların, darbelerin, siyasi krizlerin sebebi budur. Önümüzde iki seçenek var: Ya, bu dalganın önüne geçeceğiz, onu ezenlerle birlikte olacağız ve coğrafyayı bir yüzyıl daha rehin alacak cephenin parçası olacağız ya da büyük değişim lehine tercih yapacağız." Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarı, 2013 yılında, İhvan hareketini destekleyerek, Müslüman Kardeşler hareketini destekleyerek kendince bu büyük değişim hareketinin içinde yer aldığını düşündü. Bundan ana muhalefet partisi olan Cumhuriyet Halk Partisinin haberi, bilgisi var mı? Yok. Millîyetçi Hareket Partisi o zaman muhalefetteydi -şu anda iktidar ortağı- onların bilgisi, haberi var mı? Yok. Parlamentodaki diğer partilerin haberleri var mı? Yok. Önemli bir aks değişikliğinden bahsediliyor ve bu da "değerli yalnızlık" adı altında ifade edilmeye çalışılıyor.

Peki, şimdi, eğer biz değerlerimize sahip çıkıyorsak, değerlerimizin doğrultusunda hareket ediyorsak Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı olarak, dış politikası olarak... Mısır'la ilişkilerimizi iyileştirmeye çalışıyoruz bugün. Bu, bizim eleştiri noktalarımızdan biriydi. Cumhuriyet Halk Partisi dedi ki... Mısır'da darbe oldu, Sisi iktidara geldi, Adalet ve Kalkınma Partisi bunu sert bir şekilde eleştirdi ki eleştirilecek bir şey. Darbe yoluyla bir iktidarın el değiştirmesini hiçbirimiz temenni de etmeyiz, bunu doğru da bulmayız ama devletlerin çıkarı söz konusu olduğunda devletler arasındaki ilişkiyi de kesmeyiz. Büyükelçilik maslahatgüzar seviyesine indirildi. Biz bunu eleştirdik, dedik ki: "Devletler arasındaki ilişkiyi bozmayın, devletler arasındaki ilişki devam etsin." Adalet ve Kalkınma Partili arkadaşlar, en üst düzeyde, Recep Tayyip Erdoğan'dan Dışişleri Bakanına kadar bu konuyla ilgili, bizim sözlerimizle ilgili ağır ithamlarda bulundular. Daha öteye geçtiler, rabia onlar için siyasi bir simgeye dönüştü. Mısır'daki gösterileri işaret eden, onlara şiddet kullanılmasını gösteren rabia onlar için bir siyasi simgeye dönüştü. Peki, bizi ya da "Devletler arası ilişkileri önemseyin." diye söyleyen herkesi, bütün siyasileri darbecilikle suçladılar, itham ettiler, bu meseleyi Türkiye'nin bir iç meselesi hâline dönüştürmeye çalıştılar. Hatta iktidarın önemli gazeteleri -işte örneğin- Sisi'yle ilgili "Son Firavun" diye manşet attı; yetmedi, Recep Tayyip Erdoğan "Darbeciyle oturmam." dedi. Biliyorsunuz, Donald Trump'ın masasında Sisi'nin bulunduğunu haber alınca Sayın Erdoğan, o masaya oturmayacağını ifade etti. Daha ileri gittiler, "Firavun ve Cellatları" dediler. Bunların tamamını Mısır'daki yönetimle ilgili söylediler. Şimdi, Mısır'la ilişki geliştirmek için dört dönüyorlar, Mısır niyetli değil, diyor ki: "Sen, İhvan mensuplarının ya da onu destekleyenlerin Türkiye'deki faaliyetlerine bir son ver. Onlar oradan yayın yapıyorlar, bunları Türkiye'nin dışına çıkar." Ki bu konuyla ilgili Adalet ve Kalkınma Partisinin Mısır'ın talebini yerine getirdiğine dair ciddi iddialar var.

İkincisi: "Artık, Sisi'ye 'darbeci' demekten vazgeç, bizim buradaki rejimimizi eleştirme. Bunları yapmadığın sürece biz seninle kolay kolay ilişki geliştirmeye, ilişkiyi daha ileri bir noktaya götürmeye razı olmayız." diyorlar.

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Yapar, yapar!

OĞUZ KAAN SALICI (Devamla) – Sadece Mısır mı bunu söylüyor? Hayır. Geçmişte de 15 Temmuz hain darbe girişiminin arkasında olduğu bütün yetkililer tarafından söylenen Birleşik Arap Emirlikleri'nde, hatta fonladıkları, 3 milyar dolar para akıtıldığı söylenen Birleşik Arap Emirlikleri'nde de benzer şeyler oluyor. Bütün bunlar söylenmişken, Birleşik Arap Emirlikleri suçlanmışken "Bugün 13 tane önemli anlaşma yaptık." diye toplumun karşısına çıkıp bu ilişkiyi, yeni kurulan ilişkiyi övmeye çalışıyorlar. Daha önce ne demişlerdi? Bakın, yine Yeni Şafak gazetesi Birleşik Arap Emirlikleri yetkililerini hedef alarak "Şerefsiz Bunlar" diye manşet atmış. Daha ileriye gitmiş; Birleşik Arap Emirlikleri'nin PKK'ya destek verdiğini, çocuk ticareti yapıldığını ifade eden haberler yapmış. Daha ileriye gitmiş; Suriye'de İdlib'de ortaya çıkan bazı karışıklıkların aslında CIA ve Körfez'deki iş birliği sonucunda olduğunu ifade etmiş. Yani bize bu kadar ağır işler yapan, hamleler yapan bir ülkeye neredeyse Bakanlar Kurulunun yarısını alarak Sayın Tayyip Erdoğan gitti ve dedi ki: "Çok önemli işler yapacağız. Bundan sonra ilişkilerimizi geliştireceğiz."

Dış politika yapım aşamasından bahsetmemin nedeni şu: Bu işler bir günde olmaz. Değerlendirildi mi? Türkiye'nin Körfez ülkeleriyle yeni ilişki geliştiriyor olması, geliştirme çabası içinde olması Türkiye'nin önümüzdeki süreçteki stratejik adımlarıyla uyumlu mudur ya da daha önce niye bu kadar keskin açıklamalar yaptınız, bugün kendinizi bu kadar boş bir duruma düşürdünüz, boşluğa düşürdünüz? Bunlarla ilgili bir değerlendirme yapıldı mı? Hayır, yapılmadı. Yine sarayda dar bir grup oturdu, karar verdi ve önümüzdeki dönemde Türkiye'nin nasıl bir rota izleyeceğiyle ilgili bırakın Dışişleri Bakanlığını, Millî Güvenlik Kurulunu, Meclis Genel Kurulunu, Dışişleri Komisyonunu, dar bir yapıyla bu karar verildi.

Şimdi, anlıyoruz ki Birleşik Arap Emirlikleri'yle de, önümüzdeki günlerde muhtemelen Suudi Arabistan'la da olacak olan bu ilişkileri geliştirme çabası… İsrail'e de -mart ayında, biliyorsunuz, İsrail Cumhurbaşkanı Herzog Türkiye'ye ziyarette bulunacak- ağır açıklamalar yapılmıştı, yine büyükelçimiz geri çekilmişti, elçiliğin seviyesi düşürülmüştü. Bütün bu çabalar, bütün bu yapılan işler, herhangi bir arka plan düşünülmeden, herhangi bir şekilde Türkiye Cumhuriyeti'nin stratejik çıkarlarına hizmet ediyor mu etmiyor mu buna bakılmadan sadece "Bizim değerlerimiz var, bu değerlere karşı davranıyorsunuz ama biz haklıyız." mantığı içinde yapılmış. Peki, değerli yalnızlık doğru ise, rabia doğru ise hâlâ Adalet ve Kalkınma Partisi o rabia işaretinin arkasında duruyor mu? Mısır'da Sisi'yle ilişki geliştirdikten sonra bir daha rabiayı telaffuz edecek mi Adalet ve Kalkınma Partisi?

ALİ ÖZTUNÇ (Kahramanmaraş) – Eder, eder!

OĞUZ KAAN SALICI (Devamla) - Ne olacak o işaret? Meydanlarda iç siyaset malzemesi hâline getirdiğiniz o işaret, Adalet ve Kalkınma Partililere sorulmayacak mı? Suudi Arabistan'la ilişki geliştirmek istiyorsunuz; geliştirilebilir, oturulur, konuşulur, değerlendirilir, geliştirilebilir. Bir günde bir ilişki geliştirmek istiyorsanız bundan sonra Cemal Kaşıkçı cinayetinin arkasında durmayacak mısınız, Cemal Kaşıkçı ismini bir daha ağza almayacak mısınız? Bunların sonucu bu mu olacak ya da Mısırla ilişki geliştirildiğinde bir zamanlar "O masaya oturmam." diyen Recep Tayyip Erdoğan, Sisi'yle masaya mı oturacak? Darbecilerin yapmış olduğu darbeyi kabul mu etmiş olacak? Meseleye buradan mı bakılacak? Adalet ve Kalkınma Partisi, maalesef, Türkiye'de birçok meselede olduğu gibi dış politikayı da muhalefetin sözlerini dikkate almayan, sadece kendi bildiğini uygulayan bir hâle getirdi ki dış politikada bunu yapmak, maalesef, Türkiye'nin geleceği açısından ağır bir sıkıntı yaratıyor.

Değerli arkadaşlar, Mısır'la ilgili ilişkilerde Sayın Genel Başkanımız Kemal Kılıçdaroğlu "Mısır'la başından itibaren bir diyalog kurulsa Doğu Akdeniz'de bu gerilim olmazdı." diyor; doğru söylüyor. İlişkiyi tamamen ortadan kaldırdığınız zaman gerilimlere açık bir hâle geliyorsunuz. Ama dönüyor Adalet ve Kalkınma Partisi'nin o dönemde sözcüsü olan Ömer Çelik "Siz oturun, Sisi'yle konuşun, Esad'la konuşun, Hafter'le konuşun. Hafter, Birleşmiş Milletlerin tanımadığı bir güç, -Tarhuna'daki toplu mezarların arkasında- biz bununla ne konuşalım." diyor. Şimdi, diyoruz ki: Madem Sisi'yle ilişki geliştirmek için özel bir çaba gösteriyorsunuz, bu işin devamı Hafter'le gelecek mi? Yani Hafter'le de mi oturacaksınız? Bizim Millî İstihbarat Teşkilatındaki görevlilerimizi şehit edenlerle oturup bir araya mı geleceksiniz? Bunun için bir arka plan çalışması yaptınız mı? "Katil, diktatör" dediğiniz Esad'la da arka planda görüşmeler yapıyorsunuz, yarın öbür gün orada da bir el sıkışması olacak mı? Hani değerler vardı, bu değerlerden vazgeçtiniz mi? Adalet ve Kalkınma Partisi değerleri tamamen bir kenara bıraktı, bundan sonra sadece oportünizmin olduğu bir dış politika anlayışına mı geçti? Bunu da realizm çatısı altında, çerçevesi içinde bizlere mi aktarmaya çalışıyor?

Değerli arkadaşlar, görüyoruz ki Birleşik Arap Emirlikleri'yle yapılan bu son manevralar aslında Körfez'deki ekonomik bazı yatırımların Türkiye'ye çekilmesi amacını taşıyor, Katar'la ilişkilerde olduğu gibi. Yani arkasında bir stratejik bakış yok, bir güven unsuru yok, bir kurumsallaşma yok, Türkiye'nin bugün Adalet ve Kalkınma Partisi eliyle yaratılan ekonomik krizini hafifletme ya da iktidarı zora düşmüşken bu zorluktan çıkarma çabası olarak görülüyor.

Şimdi, az önce ben size bazı gazetelerin manşetlerini gösterdim. Aynı gazeteler, Birleşik Arap Emirlikleri'yle yapılan ziyaretten, anlaşmalardan sonra -ki onlar mutabakat zaptı ya da niyet mektubudur- bu başlıkları atıyor "Gelin Geleceği Birlikte Kuralım" diyor. Değerler gitti, rabia yok, değerler konuşulmuyor. "Körfez Kırmızı-Beyaz" diyor yani "Hep beraber iyi işler yapacağız." diyor. Ne değişti? Hani bizim değerlerimiz vardı, hani Adalet ve Kalkınma Partisi, değerleri temsil eden bir siyasi partiydi. "Türkiye'ye yatırım yapan kazanır." diyor. Şimdi, Adalet ve Kalkınma Partisi, bizim dış politikadaki duruşumuzu maalesef böyle bir noktaya getirdi.

Şimdi değerli arkadaşlar, Birleşik Arap Emirlikleri'yle ilgili bir cümle de Sayın Hulusi Akar'a söylemek lazım. 15 Temmuzdan sonra şöyle bir demeci olmuş, diyor ki: "Birleşik Arap Emirlikleri, bize zarar vermek amacıyla Türkiye'ye düşman terör örgütlerini destekliyor. Birleşik Arap Emirlikleri küçüklüğünü ve etkisini göz önünde bulundurarak bunu yapmamalı. Abu Dabi, Libya ve Suriye'de zararlı hareketlerde bulundu, doğru zaman ve doğru yerde hesabını soracağız." Vallahi siz bir hesap sorulduğunu gördünüz mü? El sıkışıldı, 13 tane mutabakat zaptı imzalandı, bu da gururla anlatıldı. Adalet ve Kalkınma Partisinin borazanlığını yapan, propaganda mekanizmasını oluşturan gazeteler bile mahcup sahip çıkabiliyor. (CHP sıralarından alkışlar) Yakında İsrail'le de bu adımlar atılacak. Biz haklı olarak soracağız tabii "Mavi Marmara'yı Adalet ve Kalkınma Partisi unuttu mu?" diye soracağız. Mavi Marmara'da Adalet ve Kalkınma Partisinin göstermiş olduğu canhıraş tutumu hatırlayalım. "Mavi Marmara'dan vazgeçti mi Adalet ve Kalkınma Partisi?" diye soralım. "Önümüzdeki dönemde Filistin davasıyla ilgili ne tür adımlar atılacak, Filistin davasından vazgeçti mi Adalet ve Kalkınma Partisi?" diye soralım. Suudi Arabistan'la ilgili Cemal Kaşıkçıyı tekrardan hatırlatalım.

Şimdi, problem şurada arkadaşlar: Adalet ve Kalkınma Partisi, maalesef, dış politikayı meydanlarda konuşulabilir bir iç politika malzemesi hâline dönüştürdüğü için biz bunları sorma ihtiyacı duyuyoruz. 31 Mart yerel seçimlerine giderken ve daha sonra İstanbul'da tekrar edilen seçimlerde yani yargı yoluyla iptal edilip tekrar edilen seçimlerde meydanlarda Recep Tayyip Erdoğan şunu söyledi, dedi ki:

"Binali Yıldırım'a mı oy vereceksiniz, Sisi'ye mi oy vereceksiniz?" Şimdi ben size soruyorum: Sisi'nin yanına gidip el pençe divan mı duracaksınız yoksa o bahsetmiş olduğunuz değerleri savunmaya devam eden bir dış politika mı izleyeceksiniz? (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen.

OĞUZ KAAN SALICI (Devamla) – Sizden ricamız şu: Nereden dönülürse, ne kadar erken dönülürse kârdır; dış politikayı bir iç siyaset malzemesi hâline getirmeyin. Bizim stratejik bir bakışa, kurumsallığa, sürdürülebilirliğe, güvene, ilişkide olduğumuz ülkelere güven vermeye ve temsil ettiğimiz değerlere bağlılığa ihtiyacımız var. Dış politika bir günden öbür güne değişen bir siyaset olduğu zaman zikzaklarla örülmüş bir siyaset olur ve biz de başka ülkelerin gözünde güvenilmez müttefiklere dönüşürüz. Onun için, biz Türkiye'nin komşularıyla iyi ilişkiler geliştirmesini uzun zamandır savunan bir siyasi partiyiz; Orta Doğu'da iyi ilişkiler kurması gerektiğini savunan bir siyasi partiyiz; Avrupa Birliğiyle, Amerika'yla ilişkilerin iyileştirilmesi gerektiğini, düşmanlıklar üzerinden bu siyasetin götürülemeyeceğini savunan bir siyasi partiyiz. Ama bu siyaseti, dış politikayı iç siyasete bu kadar malzeme ettiğiniz için dönüp size bu soruları sormak bizim boynumuzun borcu.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Kabul edilmiştir.

1'inci maddeyi okutuyorum:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÛMETİ İLE MOLDOVA CUMHURİYETİ HÜKÛMETİ ARASINDA KONGAZ SÜLEYMAN DEMİREL MOLDOVA TÜRK LİSESİ MUTABAKAT ZAPTININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- (1) 17 Ekim 2018 tarihinde Kişinev'de imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesi Mutabakat Zaptı"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN – İYİ Parti Grubu adına söz talep eden Mersin Milletvekili Sayın Zeki Hakan Sıdalı.

Buyurun Sayın Sıdalı.(İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ZEKİ HAKAN SIDALI (Mersin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu hafta Genel Kurulda uluslararası anlaşmaların onaylanması üzerine görüşmeler yapıyoruz. Bu, ülkemizin uluslararası itibarı ve dış dünyaya dalgalanışı açısından elbette ki çok önemli. Muhataplarımızla faydamıza anlaşmalar yapabilmek, istikrarlı, güçlü ve güven veren bir ekonomiyle mümkün ancak gidişata baktığımızda bu tariften çok uzak bir tabloyla karşı karşıyayız.

TÜİK verilerine göre, yoksul sayısı son üç yılda 2 milyon kişi arttı. Ocak ayının sonunda yine buradan yoksulluk sınırının 13 bin lirayı geçtiğini söylemiştim. Son paylaşılan verilere göre yoksulluk sınırı 14.288 lira oldu yani bir ayda en az yüzde 10 artış. Açlık sınırıysa yeniden asgari ücrete dayandı. Tabii, sadece adı asgari ücret, aslında ortalama ücret. Asgari ücret ve biraz üstüyle geçinmeye çalışanların sayısı neredeyse 4 kişiden 3'ü. Hepimiz eşitlenen Türkiye istiyoruz ama nerede eşitlenen? Siz yoksullukta eşitlenen bir Türkiye yaratmaya çalışıyorsunuz, biz ise refahta eşitlenen bir Türkiye yaratacağız.

Yapılan araştırmalara göre, her 100 hanenin 36'sının geliri giderinden az, 51'i ise geliri giderine denk yaşamaya çalışıyor. Bu hazin tabloya rağmen, Maliye Bakanı çıkıp "Sen maaş alıyorsun, en fazla neyi kaybedersin?" diyebiliyor. Maaşını kaybedenin de her şeyini kaybedeceğini göremeyenler tarafından idare ediliyoruz.

TÜRK-İŞ'in 2019 rakamlarında açıkladığı sınırlara göre, ülkemizde 10,7 milyon kişi aç, 54 milyon kişi ise yoksul. Mevcut şartlarda 2021'in sonuçlarını hayal bile edemiyoruz. Mesela, gıda enflasyonu yoksulluğun yanında yoksunluğu da derinleştiriyor. En yoksul yüzde 10'luk grupta yer alan 8 milyon vatandaşımız 2020'de bir ayda gıdaya sadece aylık 149 lira ayırabildi. Gıda enflasyonu en çok en düşük gelirli grubu vuruyor hem de ekmeğini bile vuruyor. Yoksullar ekmeği çok, diğerlerini az tüketmek değil, maalesef, her şeyi yetersiz tüketmek durumunda yani yoksul vatandaşlarımız ekmeği bile daha az tüketiyorlar. Maalesef, ekmeği bile fakire lüks hâline getirdiniz. Yoksulluk AK PARTİ iktidarlarının halkımıza dayattığı kader oldu. Bunu değiştirmek de İYİ Partinin kaderidir. Bizi, yoksul bir ülkenin kaderini kabullenmiş mazlumları yapamazsınız. İYİ Parti, Türkiye Cumhuriyeti'ni de Türk halkını da hak ettiği demokrasiye, adalete, refaha taşıyacaktır.

Kıymetli milletvekilleri, yoksulluk döngüsünü kırmanın ilk ve en önemli adımı ülkemizde fırsat eşitliğinin yeniden tesisi. Fırsat eşitliği ve kapsayıcı kurumlar, cumhuriyet idealimizin vücut bulmuş hâlidir. Hazır, Moldova'daki Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesiyle ilgili mutabakat üzerine konuşuyoruz; bu vesileyle, merhum Demirel'in meşhur vecizesini de hatırlatmış olmak isterim: "Cumhuriyet benim işte! İslamköy'den çıkmış bir köy çocuğunu Cumhurbaşkanı yapan cumhuriyettir. Bunu Büyük Atatürk'e borçluyuz." Demirel'in fırsat eşitliğini örneklediği bu durum artık sadece güzel bir anıdan ibaret. Türkiye, iktidarın uyguladığı yanlış politikalar neticesinde eğitime erişim, iş olanakları, çalışma koşulları ve kapsayıcı kurumlar açısından hem gelişmiş ülkelerin hem de kendi grubunun gerisinde kaldı. Sebebiyse basit; siz yoksullukla mücadele etmiyor, yoksulluğu yönetiyor, bundan siyaset devşirmeye çalışıyorsunuz, bu sizin siyasi tercihiniz. Bugün genç, yetişkin, yaşlı fark etmeksizin herkes bu yoksulluk döngüsünün mağduru. Dünya Ekonomik Forumu'na göre, iktidarınız çocuklara, anne-babalarının sahip olduğundan daha kötü fırsatlar sunuyor yani bugün, ülkemizde 18 yaşındaki bir genç, ebeveynlerinin 18 yaşındaki hâline göre daha kötü şartlarda yaşıyor. Bunlar sadece bizim değil, İYİ Parti Kalkınma Kongrelerimize katılan tarafsız akademisyen ve ekonomistlerin de eleştirileri.

Kıymetli milletvekilleri, iktidar sürekli ekonomik büyümeyle övünüyor. Verilere baktığımızdaysa verimliliğini artması, tarım ve sanayi üretiminin gelişmesiyle değil, nakit girişiyle hormonlu büyüyen bir ekonomik tablo bu. Ülkeye giren nakdin nerelere harcandığının izini sürdüğümüzde ise ticaret, inşaat ve gayrimenkul alanlarında bir kümelenmeyle karşılaşıyoruz. Gelecek nesilleri borçlandırarak alınan bu krediler Hükûmet tarafından verimsiz kullanılıyor, plansız programsız şekilde harcanıyor ve sonucunda emeğin hakkını vermeyen, istihdama katkısı olmayan suni bir büyüme olarak karşımıza çıkıyor. İstihdam konusunda ne kadar geride olduğumuzu Dünya Bankası ve ILO verilerine bakarak net bir şekilde görebiliriz. Kendi gelir grubumuzdaki ülkeler vatandaşlarına ortalama yüzde 58,8 oranında istihdam sağlarken, ülkemizdeki istihdam oranı sadece yüzde 43'lerde yani kendi gelir grubumuzdaki ortalamayı yakalamamız için bile en az 10 milyon kişiye daha istihdam sağlamalıyız. Fakat bizde durum tam tersi, her gelir grubunda işsizlik artıyor, iş gücüne katılım oranı azalıyor; hâl böyle olunca da işsizlik, yoksulluk sarmalı en önemli problemimiz oluveriyor. Bu sarmal gençlerin geleceğe dair umutlarını yok ediyor. TÜİK'in dar tanımlı genç işsizlik oranı yüzde 21 ancak iş bulacağına dair inancını yitirenleri, başvurusu sonuçsuz kalanları da dâhil ettiğimizde bu oran yüzde 31'lere yani 3 kişiden 1 kişiye ulaşıyor. 3 gencinden 1'i işsiz olan bir ülke büyüse ne çıkar, uçsa ne olur? İstihdam politikaları üreteceğinize üniversite baraj puanını kaldırma yoluna gidiyorsunuz. Bunun eğitim kalitesine bir katkısı olacak mı? Hayır. Bunun istihdama bir katkısı olacak mı? Hayır. Peki ne olacak? Hiçbir fizibilite yapılmadan ülkenin dört bir yanına açılan, bir çoğu tabela ve binadan ibaret olan o üniversitelerdeki boş kalan kontenjanlar dolacak, on binlerce gencin işsiz sayılması da en az dört yıl daha ertelenmiş olacak; yine bir meşguliyetle tedavi örneği. Bu durum diploma enflasyonunu körükleyecek, unvanlı işsizler ordusuna yeni neferler eklenmesinden başka hiçbir işe yaramayacak. Mesleklerini yapamayan

üniversite mezunları, sağlık sigortasız, güvencesiz şekilde çalıştıkları dünyanın en uyumsuz eğitimli motokurye ağına dâhil olacaklar. Oysaki iktidarın ivedilikle yapması gereken, iş gücü talebi ve arzındaki uyumsuzluğu gidermek ve verimlilik sorununu çözmek olmalıydı çünkü emek piyasasının verimliliği hem çalışanların memnuniyeti hem de ekonominin işleyişi açısından kritik. Bakıyoruz, ülkenin istihdamının yaklaşık yüzde 36'sı mezuniyet branş uyumsuzluğu, yüzde 43'ü yeterlilik uyumsuzluğu yaşıyor. Dijital dönüşümün ve otomasyonun bu uyumsuzluğu daha da geliştireceği, derinleştireceği çok açık; hâliyle bu dönüşüme ayak uydurmak için gençlerin yeni roller edinmesi şart.

Emek piyasası küresel bir dönüşümden geçerken iş gücünü de aktif politikalarla yarına hazırlamak zorundayız. Küresel dönüşümü ya yakalayacağız ya da daha fazla uzaklaşacağız, arası yok. Yarının dünyasında, bugünün uygulamalarıyla ayakta kalamayız. Gelecek on yılda mevcut ve potansiyel iş gücümüze sosyal ve teknolojik yetkinlikler kazandırmak zorundayız. Sosyal ve teknolojik yetkinliklere ihtiyacın artacağı bu dünyada eğitimimizi de buna göre yenilemek zorundayız. Sistematik şekilde derinleşen ve artık nesiller arası devreden yoksulluk sarmalından çıkmak, teknolojik gelişmeler ve insana yakışır işlere yönelmek ve eşitlenen Türkiye'de buluşmak için, İYİ Parti olarak önceliklerimizi belirledik. Fırsat eşitliğini sağlayan, yoksulluk döngüsünü kıran, vatandaşlarda sosyal transfer bağımlılığı yaratmayan bir sosyal devlet inşa ederek yoksulluğu azaltan, derin yoksulluğu tamamen ortadan kaldıran, hak temelli bir sosyal devlet mekanizması kuracağız. Yarının beceri ve yeteneklerini kazandıracak kurumsal altyapıyı oluşturarak, çalışanların asgari ücrette eşitlenmesinin önüne geçerek iyi ve yeni işler yaratan şirketleri destekleyeceğiz. Şirketler kazanacak, çalışanlarına daha yüksek maaş ödeyecekler.

Vasat halklar vasatlığa razı olur; biz Türk'üz, olamayız. Refahı hep birlikte hak ediyoruz. Yüksek oranda asgari ücret, asgari ülke yaratıyor. Asgari ülke değiliz, olmak da istemiyoruz. Buradan bir kez daha vurgulamak istiyorum; vasatlığı hak etmiyoruz, vasat olmayacağız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

ZEKİ HAKAN SIDALI (Devamla) – Tamamlıyorum Başkanım.

Herkesin asgari ücrette eşitlendiği bir iş gücü piyasasını kabul etmiyoruz. Başta gençler olmak üzere toplumun her kesimine iyi işler sağlayacak, suni büyümelerle yoksullukta değil, sürdürülebilir kalkınmayla refahta eşitlenen Türkiye istiyoruz; iktidarımızda da inşa edeceğiz.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Millîyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz talep eden Iğdır Milletvekili Sayın Yaşar Karadağ.

Buyurun Sayın Karadağ. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA YAŞAR KARADAĞ (Iğdır) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan uluslararası anlaşmalar hakkında Millîyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, Orta Asya cumhuriyetleriyle ilişkilerimiz dış politikamızın temel ve stratejik önceliklerinden biridir. Asya'nın kalbinde yer alan Orta Asya, Türk kimliğinin doğduğu ve yeşerdiği yerdir. Soğuk savaşın sona ermesinden sonra ülkemizin bölge ülkeleriyle ilişkilerinin yeniden tesisi, Türk dış politikasında yeni bir boyut olarak öne çıkmıştır. Türkiye için Kafkasya'yla ilgilenmek her bakımdan zorunludur. Üstelik Kafkaslar Türkiye'yi Orta Asya'ya bağlayan kuşak içinde stratejik açıdan anahtar konumda olduğu gibi, Kafkas ülkeleri için de Türkiye onların Batı dünyasına açılan kapısıdır. Bu kapsamda, Türkiye'nin bölgeye yaklaşımı, özgürlüklerine kavuşan bu ülkelerin bağımsızlıklarının pekişmesi, siyasi ve ekonomik istikrara kavuşmaları, kendi aralarında ve komşularıyla iş birliği

içerisinde demokratik değerleri benimsemiş devletler olarak varlıklarını sürdürmelerinin desteklenmesi gibi parametreler üzerinde şekillenmiştir. Bağımsızlıklarını kazanmalarından itibaren bölge ülkeleriyle ilişkilerimiz her alanda pekiştirilmiş, karşılıklı üst düzey ziyaretler, yüksek düzeyli stratejik iş birliği konseyleri, ortak stratejik planlama grupları, karma ekonomik komisyonlar gibi mekanizmalarla iş birliğimiz kurumsallaştırılmıştır.

Değerli milletvekilleri, bağımsızlığını ilan eden Türk devletlerinden biri de coğrafi konumu, doğal kaynakları, nüfusu ve yetişmiş insan gücüyle Orta Asya'nın itici gücü olan Özbekistan'dır. 34 milyonu aşkın nüfusuyla Orta Asya Türk Cumhuriyetleri arasında en kalabalık ve en genç nüfusa sahip ülkedir. Ülkede tarım ürünleri ve zengin yer altı kaynaklarına bağlı çeşitli sanayi kolları gelişmiştir. Bunların başında tarım ve tekstil makinaları, gıda, gaz ve otomobil sektörü gelir. Orta Asya'nın en büyük tekstil fabrikası ve tek uçak fabrikası Taşkent'tedir.

Eskiden "Turan", Orta Çağ'da "Türkistan", günümüzde "Özbekistan" denilen bu topraklar zengin bir tarihî geçmişe sahiptir. Buhara, Semerkant, Taşkent gibi şehirleri görmek insana huzur vermektedir. Yüzyılların verdiği bütün tahribata rağmen, bırakılan eserler o dönemde oluşmuş medeniyetin mükemmelliğini yansıtmaya yetiyor. Köklerimizi ve kültürel değerlerimizi anlamak açısından mutlaka gidilmesi ve görülmesi gereken bir ülkedir.

Sovyetler Birliği sisteminin çökmesiyle birlikte 31 Ağustos 1991 tarihinde Özbekistan Cumhuriyeti bağımsızlığını ilan etti. Orta Asya'da yaşayan diğer Türk boyları gibi Özbekler de Orhun Yazıtları'nı ve eski Uygur metinlerini ilk edebî eserleri olarak kabul etmektedir. Bugün Özbekistan sınırları içerisinde yer alan Fergana ve Siriderya havzasında 20 civarında runik Türk yazıtı bulunmuştur. Buradan şunu da belirtmeliyim ki Kırgızistan'da kurulan Manas Üniversitesi, Kazakistan'daki Hoca Ahmet Yesevi Üniversitesi gibi bir üniversitenin Özbekistan'da da kurulması şarttır.

Değerli milletvekilleri, Türkiye, 16 Aralık 1991 tarihinde Özbekistan'ın bağımsızlığını tanıyan ilk ülke olmuştur. 4 Mart 1992 tarihinde ise iki ülke arasında diplomatik ilişkiler tesis edilmiştir. İlişkilerin hukuki temelini oluşturmak amacıyla bu ülkeyle 100'ün üzerinde ikili anlaşma ve protokol imzalanmış, karşılıklı çok sayıda üst düzey ziyaretler yapılmıştır. Hatta, bu kapsamda en son 9 Şubat 2022 tarihinde Tarım ve Orman Bakanlıklarımız arasında tarımsal iş birliğinin geliştirilmesi alanında birtakım protokoller de imzalanmıştır. Sayın Cumhurbaşkanımızın Özbekistan'ı ziyareti sırasında ülkelerimiz arasındaki Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi mekanizmalarının ihdası ve yapılan çalışmalar büyük önem arz etmektedir. Özbekistan'la aramızda oluşturulan ticari ve ekonomik ilişkiler her iki ülkenin de ticaret hacmini büyük oranda artırmıştır. Öyle ki Özbekistan'la ikili ticaret hacmimiz 2021 yılında 3,4 milyar dolara ulaşmıştır. Ülkemiz tarafından da yakından takip edilen Özbekistan'da hayata geçirilen reformların olumlu etkisi ve Özbekistan'ın vize muafiyeti getirmesinin bu ticaret hacmini daha da artıracağı düşüncesindeyiz.

Değerli milletvekilleri, Orta Asya Türklüğün beşiğidir. Atılacak her adım Türk dünyasını şahlandıracaktır. Özbekistan'ın 15 Ekim 2019 tarihinde Bakü'de gerçekleştirilen Türk Konseyi 7'nci Zirvesi'ne tam üye olarak katılması da bu anlamda adımların hızla atıldığının göstergesidir.

Sayın Genel Başkanımız Devlet Bahçeli'nin dediği gibi, bugün Türk dünyası uyanmaktadır, Türkistan ruhu dirilmektedir, rüyaların gerçeğe dönüşmesi için güçlü adımlar atılmaktadır. 2009'da Nahçıvan'da imzalanan Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi, Türk dünyasının siyasi çatı konumunu oluşturmuştur. Bu anlamda, Türk birliği projesinin en etkili zeminidir. Bu konsey, 12 Kasım 2021'de İstanbul'da toplanmış, bu toplantıda Türk Dili Konuşan Ülkeler Konseyinin adı da "Türk Devletleri Teşkilatı" olarak değiştirilmiştir.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Bravo!

YAŞAR KARADAĞ (Devamla) – Türk Devletleri Teşkilatı, Orta Asya'daki yeni yüzyıla dair hedeflerimizi, hayallerimizi, bağlarımızı hiç kuşku yok ki daha da genişletmiş ve heveslerimizi artırmıştır. Türk Devletleri Teşkilatının 2'nci zirvesinin de 2022'deki Özbekistan'da yapılacak olması ayrı bir önem arz etmektedir. Özbekistan'la ilişkilerimize her alanda karşılıklı saygı, eşitlik ve ortak fayda temelinde, kardeşlik hukukuna uygun biçimde devam etmek de son derece elzemdir.

Değerli milletvekilleri, vaktiyle Türkiye dışındaki Türklerin dertleriyle dertlenenler faşistlikle, ırkçılıkla suçlanıp sıkıyönetim mahkemelerinde yargılanırken, kardeşlerimiz esaret altında işkence görürken, Türkistan işgal altındayken, 1940'lı yıllarda bayrak şairimiz ve 9'uncu Dönem Seyhan Milletvekilimiz Sayın Arif Nihat Asya, acılarımızı "Bir Bayrak Rüzgar Bekliyor" eserindeki "ağıt" şiiriyle dile getiriyordu. Arif Nihat Asya diyordu ki:

"Ağlayın, parmakları nur
Sularından kınalı kızlarım
Ağlasın Meraga göklerinden
Meraga'ya bakıp yıldızlarım
Yollara Kürşadlar uzanmış ölü
Ağlasın Akülke, ağlasın Sütgölü
Yiğitlerim uyur gurbet ellerde
Kimi Semerkant'ta bekler beni
Kimi Caber'de
Caber yok, Tiyanşan yok, Aral yok
Ben nasıl varım?
Ağla ey Tanrı dağlarından
İndirilmiş Tanrım
Şu yakın suların
Kolu neden bükülmez
Fırat niçin, Dicle niçin, Aras niçin
Benden doğar, bana dökülmez?
Ben ki ateşle konuşurdum, Selle konuşurdum
İdil'le Tuna'yla Nil'le konuşurdum
'Sangaryos'u 'Sakarya' yapan
'İkonyom'u 'Konya' yapan
Dille konuşurdum" (MHP ve AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Şimdi ise Gazi Meclisimizin çatısı altında anımızın bir, tasamızın bir, kökümüzün bir olduğu bu kardeş ülkelerimizle alakalı, birbirimizin gücüne güç katacak uluslararası anlaşmaların oylanması için el kaldırıyor olmanın büyük gurur ve mutluluğunu yaşıyoruz.

Millîyetçi Hareket Partisi olarak elli üç yıllık mazimizde siyasetimizin mihenk taşını oluşturan Türk milleti ve Türk dünyası için bu anlaşmaların hayırlı uğurlu olmasını diliyor, Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına söz talep eden İzmir Milletvekilli Sayın Serpil Kemalbay.

Buyurun Sayın Kemalbay. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Sayın Başkan, sayın vekiller; ben size biraz emek dünyasından bahsetmek istiyorum. Şu anda işçi direnişleri artarak devam ediyor. İzmir Aliağa'da, bahsetmiştim, gemi söküm işçileri direnişte. İzmir Şehir Hastanesi inşaatında çalışan işçiler ayakta. İzmir Çiğli Organizede VANSAN fabrikası işçileri, Migros işçileri, Farplas işçileri, HepsiJET, Scotty, Aras Kargo, Sürat Kargo, Yurtiçi Kargo ve Yemeksepeti Banabi işçileri ayakta. Yine, geçen hafta Türkiye'nin birçok ilinde tabipler, sağlık emekçileri "G(ö)revdeyiz" grevindeydiler ve bu devam edecek. Asgari ücrete gelen zamdan sonra işçileri, iş yerleri tarafından yapılan maaş artırımlarını yeterli bulmayan Beşler Un, Gürteks, Şireci Tekstil, Sanat Halı, Zafer Tekstil, Has Çuval, Güler Çuval gibi Antep Organize Sanayide pek çok yerde direniş var. Yine, Ahmet Aslansoy Tekstil Fabrikası, Beylikdüzü'nde bulunan Darinda Çorap işçileri, Eskişehir'de Osmangazi Elektrik Dağıtım AŞ işçileri, Antep'te Elyaf İplik işçileri, Esenyurt'ta bulunan Öztaş Çorap işçileri direnişte. Antep'te bulunan Melike Tekstil işçileri, Profilsan işçileri, Adapak bardak fabrikasındaki işçiler, Artemis Halı işçileri grevde, direnişte. Mersin Akkuyu Nükleer şantiyesinde de yine işçiler hakları için mücadele ediyor.

Ben biraz bu İzmir Aliağa gemi söküm işçilerinden biraz daha detaylı bahsetmek istiyorum. İzmir Aliağa'da 22 ayrı işletmede işçiler ücretlerinin artırılması ve eşit ücret, iş güvenliği ekipmanlarının ve iş kıyafetlerinin işveren tarafından karşılanması gibi taleplerle greve çıktılar. Gemi söküm işçilerinin grevini buradan selamlıyorum. Patronlar grevi yasaklamak için hukuki yola başvurdular, o da yetmedi ne yaptılar biliyor musunuz? Aliağa Emniyet Müdürü geldi, patronların yanında grev kırıcılığına soyundu. Sendikaların, siyasi partilerin greve çıkan işçilerle dayanışmasının önü engellenmeye çalışılıyor.

Buradan ona sesleniyorum: Aliağa Emniyet Müdürü, senin görevin grev kırıcılığı mıdır yoksa o tersanelerde dönen karanlık işlerin, suçluların peşine düşmek midir?

Dünyanın hiçbir limanının kabul etmediği çok tehlikeli, asbestli, ağır kimyasallar içeren ve radyoaktif bulaşılı gemiler neden hep Türkiye'ye getirilip Aliağa'da gemi sökümü yapılıyor hiç düşündünüz mü? Sözde yerli ve millî Hükûmetiniz çıksın ve açıklasın; zehir saçan, asbest, radyoaktivite saçan bu kirli gemilerin yanaştığı İzmir Limanı Batı'nın çöplüğü müdür? Avrupalı devletler kendi limanlarında bu tip gemi söküm işlerini yaptıramıyorlar çünkü işçi sağlığı, iş güvenliği kurallarına azami derecede uymak gerekiyor, çevreyi, doğayı kirletmemek gerekiyor. Kurallara uydukları zaman sermayedarlar, gemi sökümü kârlı değil ama bunları yapmak için Türkiye uygun, Türkiye'de bunlar serbest ve kârlı bulunuyor, o yüzden de Türkiye'deler. Çünkü Türkiye'de işçiler asbest soluyarak radyoaktif bulaşılı atıklarla temas etse de meslek hastalığı takibi yapılmıyor, iş cinayetleri cezasız kalıyor. Dünyada en az meslek hastası da Türkiye'de var; bu, patronların başarısı değil bu, aslında sosyal güvenlik kurumlarının ve Çalışma Bakanlığının başarısı. Gerçekten, Amerika sermaye sınıfı da Almanya ve diğer Avrupa ülkelerindeki sermayedarlar da Türkiye'yi kıskanıyorlar, onların işçileri öldürme hakları yok. Aliağa Limanı'nda her yıl en az 3-4 işçi iş cinayetinde yaşamını yitiriyor, meslek hastalığını bilmiyoruz. Bu cinayetler sonucunda ne yapılmış diye bakıyoruz, hangi patron ceza almış; böyle bir şey de yok. Türkiye'de 2021 yılında en az 2.170 işçi iş cinayetinde yaşamını yitirdi. Daha geçen hafta İstanbul Güngören'de 4'ü mülteci 5 işçi yanarak can verdi.

Türkiye devleti, işçilerin sağlığını ve haklarını korumadığı gibi işçilerin kendi kendilerini korumasının da önüne geçiyor; bunun için polisi, jandarmayı işçinin, direnişin karşısına yığıyor. Sendikalaşmak sanki suçmuş gibi polisler bastırıyorlar. Sendikal yetki haklarıysa Çalışma Bakanlığından bir türlü gelmiyor. Aliağa gemi söküm işçilerinin grevinde olduğu gibi Aliağa Emniyet Müdürüne grev kırıcılığı düşüyor. Aliağa gemi söküm işçilerinin grevine yapılan bu devlet baskısını, grev kırıcılığını kınıyorum; Aliağa Emniyet Müdürüne de ellerini işçiden çek diyorum. Aliağa gemi söküm işçileri yalnız değildir, işçilerin söylediği gibi direne direne kazanacağız!

Değerli arkadaşlar, işçilerin kazanması için bu otoriter, ucuz emek rejiminin sona ermesi gerekiyor. Bunun için en azından şu anki iktidar olan AKP-MHP faşist blokunun sonlanması gerekiyor.

ARZU ERDEM (İstanbul) – Faşist sizsiniz!

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (Devamla) – İşçi sınıfının örgütlenmesinin önündeki engelleri kaldırmalıyız. Güvencesizlik ve işsizlik sermayenin ücretleri düşürme politikalarıdır, bu politikalardan bir an önce vazgeçilmesi gerekiyor. Yine ücretleri düşürecek ihracatı yükseltme politikalarına son verilmesi gerekiyor. Türkiye'nin ucuz emek cenneti olmasının önüne geçilmesi gerekiyor.

İnsana yakışır çalışma koşulları bir haktır; her yurttaş ya bir işe, dolayısıyla gelire ya da gelir güvencesine erişebilmelidir. Bunu serveti vergilendirerek sağlayabiliriz; az kazanandan az, çok kazanandan çok vergi almalıyız. Türkiye'de varlıklarımız, gelirlerimiz bir avuç sermayedar için değil, halk için seferber edilebilir. Bunun önünde tek engel sermaye sınıfının hizmetkârlığını yapan iktidarlardır.

Halkçı bir anlayışla toplumcu, ekolojik, cinsiyet eşitlikçi bir perspektifle üretim ve paylaşım düzenini baştan, yeniden dizayn etmeliyiz. Ucuz emek rejimine mahkûm olmayacağımız politikalara yönelmeliyiz. Bunun için sermaye sınıfına, savaşa ve çatışmaya aktarılan kaynaklarımıza "Dur!" dememiz gerekiyor. 5'li çetelere, militarizme yatırım yapmak yerine toplumsal kaynakları hem ekoloji dostu hem de üretkenliği yüksek alanlara yönlendirmeliyiz.

Gençlerin üretime katılabilmeleri için çok yönlü bir biçimde politeknik üretime yönelebiliriz. Okullardan mezun olan gençleri yapayalnız bırakan, piyasa cehennemine atan politikalar yerine güvenceli iş ve gelir olanakları yaratabiliriz. Gençlerimize "Asla yalnız yürümeyeceksiniz." diyebilmeliyiz.

Kadınlar bu toplumda hep yok sayılıyorlar; pandemide de gördük, kadınlar hem işlerini kaybettiler hem de ev içinde ağır bir iş yüküne maruz kaldılar. Bakım emeği sadece kadınların sorumluluğunda değil, bütün toplumun sorumluluğunda olmalıdır. O nedenle bize göre kreşler, yaşlı ve engelli bakım merkezleri de kamulaştırılmalıdır. Başta kamu kurumları olmak üzere iş yerlerinde toplumsal cinsiyet eşitlikçi istihdam politikaları hayata geçirilmelidir. LGBTİ+'lara ayrımcılık ve nefret söyleminden vazgeçilmesi gerekiyor.

Şimdiden demokratik halk iktidarı perspektifiyle kanun teklifleri veriyoruz. Kanun tekliflerimizi tabii ki bu Hükûmet değerlendirmiyor, dikkate almıyor ancak biz halkımızla bunları paylaşmaya devam edeceğiz.

Her haneye 250 kilovatsaat elektrik bize göre insan hakkıdır ve bu devlet, Türkiye büyük bir ekonomidir, bunu sağlayabilir. Türkiye ekonomisi için bu bir lüks değildir. 250 kilovatsaat elektrik bedelsiz olmalı ve temel ihtiyaçların faturaları ödenemediğinde hizmetler asla kesilmemelidir. Eğitim, sağlık, barınma, elektrik, su, doğal gaz ve ısınma giderleri, internet gibi hizmetler insan hakkıdır; hiçbir koşulda halkımız bu hizmetlere erişimden mahrum edilemez. Elektrik ve doğal gaz üretim ve dağıtım şirketleri kamulaştırılmalıdır.

Bize göre toplumsal adalet için, eşitlik için ve bugün yaşadığımız ekonomik krizin, ekonomik buhranın ortadan kalkması için bu köklü çözüm önerilerinden bir an önce faydalanmak gerekiyor. Elbette ki bunu yapabilmemiz için önce AKP-MHP faşist blokundan kurtulmamız gerekiyor.

Teşekkür ederim. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – 1'inci madde üzerinde grupların söz talepleri karşılandı.

Şahıslar adına söz taleplerini karşılayacağız.

İlk söz, Rize Milletvekili Sayın Osman Aşkın Bak'a ait.

Buyurun Sayın Bak. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 76 sıra sayılı Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesi Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi üzerine şahsım adına söz aldım.

Türk siyasetine önemli hizmetler vermiş, merhum Cumhurbaşkanı Sayın Süleyman Demirel'i rahmetle anıyorum, kendisi de benim gibi İTÜ'lü bir mühendisdi.

17 Ekim 2018 tarihinde imzalanan mutabakat zaptıyla Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesinin faaliyetlerine ilişkin hukuki çerçeve düzenlenmektedir.

Yarın yani 18 Şubat günü, güçlü bir müttefiki olduğumuz Avrupa Atlantik bölgesinin güvenlik ve istikrarının korumasında vazgeçilmez bir aktör olmaya devam eden NATO'ya Türkiye'nin üye oluşunun 70'inci yıl dönümüdür. 18 Şubat 1952'de 5886 sayılı Kanun'la Türkiye Büyük Millet Meclisi NATO anlaşmasını onaylamış ve Türkiye resmen NATO üyesi olmuştur.

Türkiye, bugün, NATO harekât ve misyonlarına en çok katkı sağlayan ilk 5, ortak bütçeye en fazla katkı veren ilk 7 müttefik arasında yer almakta, NATO'nun 2'nci büyük askerî gücü olarak ön plana çıkmaktadır. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde savunma sanayisinde yaptığı atılımlar, yerli taarruz helikopteri, balistik füze sistemleri, millî savaş gemileri, dünyada savaş paradigmasını değiştiren yerli SİHA'lar, elektronik harp sistemleri, askerî yazılım ve donanımlarla Silahlı Kuvvetlerinin gücüne güç katmış ve NATO'nun da en güçlü ordularından biri hâline dönüşmüştür. Farklı coğrafyalarda sahadaki üstünlüklerini göstermiş olan yerli silah ve mühimmatlarımız, Kuzey Atlantik İttifakının en önemli unsurlarından olan caydırıcılığına büyük katkılar sunmaktadır. Ayrıca, Türkiye, gerek müttefikler gerekse NATO ortaklarıyla savunma teknolojilerini paylaşmaktan geri durmamakta, bazı müttefiklerin çeşitli siyasi saiklerle müttefik ve ortaklara silah satmaktan imtina ettikleri durumlarda bile ittifakın kolektif savunmasını güçlendirecek her türlü adımı atmaktan çekinmemektedir.

Türkiye, aynı zamanda, Suriye sahasında DEAŞ'la göğüs göğüse savaşan ve bu terör örgütünü hezimete uğratan tek NATO ülkesi olmuştur. NATO Genel Sekreteri Stoltenberg 23 Kasım 2020 tarihinde NATO Parlamenterler Asamblesi Genel Kurulunda yaptığı konuşmasında, Türkiye'nin DEAŞ'la göğüs göğüse çarpışarak DEAŞ'ı sahada etkisiz hâle getiren ülkelerin başında olduğunu ifade etmiştir.

Esasen, Türkiye PKK, DEAŞ, PYD/YPG ve FETÖ gibi terör örgütleriyle mücadelesini tüm NATO müttefiklerine örnek olacak seviyede yürütmektedir. Bu itibarla hem NATO hem de tüm müttefikler ülkemizin terörle mücadele stratejisinden istifade etmenin yolunu araştırmalıdırlar.

Geçtiğimiz yıl, Afganistan'da Taliban'ın tekrar hükûmeti ele geçirmesi, Amerika Birleşik Devletleri'nin belki de hiç kimsenin beklemediği şekilde Afganistan'dan ardına bakmadan ayrılması, yirmi yıllık yatırımın ne kadar temelsiz olduğunun görülmesi ve yirmi yıllık süreç neticesinde âdeta hiçbir kazanım elde edememesi gösteriyor ki NATO ve Amerika Birleşik Devletleri ancak ve ancak Türkiye gibi bir müttefikle güçlüdür.

Afganistan'da şu anda halk çok zor durumda, çok zor şartlarda. Dolayısıyla, burada da Türkiye'nin önemli roller üstleneceğini görmekteyiz.

Avrupalı dostlarımız ve müttefikler, Amerika Birleşik Devletleri'nin radarını ve odağını büyük ölçüde Asya-Pasifik'e taşıması ve artık Amerika Birleşik Devletleri'nin en önemli önceliğinin Pasifik olacağının açıkça ortaya çıkmasıyla birlikte kıtanın güvenliği için Türkiye'nin oynadığı rolün kilit konumda olacağını açıkça görmelidir. NATO sadece askerî bir birlik olmaktan öte, temel olarak siyasi bir birlik de aynı zamanda.

Sayın Cumhurbaşkanımızın katıldığı Liderler Zirvesi her iki senede bir gerçekleştirilmekte ve ittifakın kaderine ilişkin temel kararlar bu zirvelerde alınmaktadır. Bugün için de ittifakın en önemli önceliği yenilenen stratejik konsepttir. 2022 yılı Haziran ayında Madrid'de gerçekleşecek Liderler Zirvesi'yle de gelecek on seneye yön verecek stratejik konsept kabul edilecektir. Yeni stratejik konseptte bir önceki stratejik konsepte göre kısmen bazı değişiklikler olacağı söz konusudur.

NATO'nun şu anda gündeminde biliyorsunuz Rusya-Ukrayna krizi var. Biz de on beş gün önce Ukraynalı muhataplarımızla Brüksel'de toplantıdaydık, pazar günü tekrar gideceğiz. NATO Parlamenterler Asamblesi Türk Delegasyonu Başkanıyım. Cumhuriyet Halk Partisinden 4 arkadaşımız, AK PARTİ'den 9 arkadaşımız, Millîyetçi Hareket Partisinden 2 arkadaşımız, Halkların Demokratik Partisinden 2 arkadaşımız ve İYİ Partiden 1 arkadaşımızla beraber ittifakın yumuşak gücünün önemli bir unsuru olmaya devam eden NATO Parlamenterler Asamblesinde…

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

OSMAN AŞKIN BAK (Devamla) – …delegasyonumuz ülkemizi en nitelikli şekilde temsil etmekte ve Parlamenter düzeyde de millî çıkar ve menfaatlerimizi korumaktadır. Burası parlamenterler için çok önemli bir platform; orada NATO üyesi ülkelerin milletvekilleriyle fikir alışverişinde bulunuyoruz, görüşlerimizi, tezlerimizi anlatıyoruz. Grubumuz, NATO Parlamenter Asamblesi Türk Grubu gerçekten uyum içerisinde; ben buradan tekrar üye arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Sözlerime son verirken bir kez daha ifade etmek istiyorum ki Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın önderliğinde savunma sanayisinde, dış politikada yaptığımız hamlelerle Türkiye, NATO'nun en güçlü ülkelerinden bir tanesidir, olmaya da devam edecektir.

Türkiye'nin NATO'ya üye oluşunun 70'inci yılını bir kez daha kutluyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Buyurun.

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Sadece kayıtlara geçsin diye söylüyorum; Sayın Osman Milletvekilimizin, eski Bakanımızın, önceki Bakanımızın yaptığı konuşmayı muhalefet olarak büyük bir dikkat, nezaket ve sessizlik içerisinde dinledik. Kendisinin de bundan sonra muhalefet konuşurken bunu hatırlamasını rica ediyorum. (CHP, HDP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

HALİS DALKILIÇ (İstanbul) ¬– O tahrik etmeden konuşuyor, tahrik etmiyor konuşmasında.

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Seviliyoruz demek ki teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Şahısları adına son söz, İzmir Milletvekili Sayın Aytun Çıray'a ait.

Buyurun Sayın Çıray. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

AYTUN ÇIRAY (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; önce hafızalarınızı tazelemek için kısa bir tarihî bilgiyle, hepinizin bildiği bilgilerle girmek istiyorum. On iki Ada 1911'deki Trablusgarp Savaşı sonrasında 18 Ekim 2012'de İtalya'yla imzalanan Uşi Antlaşması'yla geçici olarak İtalya'ya bırakıldı. Bu sırada Birinci Dünya Savaşı'nın başlamasıyla Ege adaları Yunanistan'da, On iki Ada İtalya'da kaldı; Türkiye elinde ise fiilen Gökçeada, Bozcaada ve Meis'ten başka hiçbir ada kalmadı. O sırada padişah, Vahdettin'di. Musul ise Mondros'tan hemen sonra 10-11 Kasım 1918'de İngilizler tarafından işgal edildi; yine padişah, Vahdettin'di.

Bir de “Lozan Anlaşması’yla maden ve petrol çıkaramıyoruz.” yalanı var. Osmanlı Dönemi’nde, 19’uncu yüzyılda, petrolleri ve madenleri yabancıların kontrolündeydi. II. Abdülhamit Türkiye’nin bor kaynaklarını 1887’de bir İngiliz şirketine, Ereğli Kömür İşletmelerini de 1882’de Fransız ve İtalyan şirketlerine teslim etmişti. Değerli arkadaşlar, eğer bu Lozan’la maden bulma yasağı olduğu doğru olsaydı, siz televizyonlara çıkıp “Gaz bulduk.” propagandası yapamazdınız.

Şimdi, bütün bunları niye söyledim, niye söyledim? Hepimize sesleniyorum, tüm Meclise muhalefeti ile iktidarıyla: Esasen şimdi adı geçecek olan şahsı muhatap almak istemezdim çünkü Sayın Tayyip Erdoğan kendisini siyaset dışına iterek hak ettiği yere göndermişti ama son zamanlarda çocuklarının Sayın Cumhurbaşkanının uçağında tekrar ortaya çıkmaları ve kendisinin de Cumhurbaşkanlığı danışmanı olacağına dair dedikodular bu “tweet”i ciddiye almamı gerektirdi. Şimdi bu “tweet”e iyi bakın, bütün Türkiye iyi baksın. Eski Ankara Büyükşehir Belediye Başkanı Melih Gökçek “tweet”inde “Batum’u, Musul’u, Halep’i, Rakka’yı, Süleymaniye’yi ve Kerkük’ü Lozan’da satanlara lanet olsun.” diyor, “Bugün buralar Türkiye topraklarına dâhil olsa ekonomik sıkıntı mı kalırdı?” diye devam ediyor ve ekliyor FETÖ’vari bir bedduayla bitiriyor, FETÖ’vari bir bedduayla: “Bu toprakları yabancılara peşkeş çekenlerin mezarları ateşle dolsun inşallah.” diyor.

ŞENOL SUNAT (Ankara) – Yuh olsun ona!

AYTUN ÇIRAY (Devamla) – Şimdi, bakınız, burada ekonomik başarısızlığa kılıf arayacağım derken önce Lozan’ın bence başarılı kahramanı İsmet Paşa’ya, sonra yaptığı bütün işleri Atatürk’ün bilgisi dâhilinde yaptığı için Büyük Atatürk’e ve en sonunda da Lozan Anlaşması’nı imzalayan Gazi Meclise ağır bir hakaret vardır, Gazi Meclise hakaret edilmiştir! Bu şahıs, sıradan bir şahıs değildir; Türkiye Cumhuriyeti devletinde o şikâyet ettiği cumhuriyet sayesinde yirmi beş sene büyükşehir belediye başkanlığı yapmış bir şahsiyettir. Buradan, hepimizin ortak kararıyla ve Sayın Başkan Vekilimize seslenerek Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından bu şahıs hakkında Meclisin manevi şahsiyetine ve kurucularımıza, kurtarıcılarımıza hakaret suçundan suç duyurusu yapılmasını teklif ediyorum arkadaşlar. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Şahıslar adına söz talepleri karşılanmıştır.

1’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… 1’inci madde kabul edilmiştir.

2’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – 2’nci madde üzerinde İYİ Parti Grubu adına söz talep eden Bursa Milletvekili Sayın İsmail Tatlıoğlu.

Buyurun Sayın Tatlıoğlu. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – Sayın Başkan, Meclisimizin saygıdeğer mensupları; uluslararası anlaşmaları görüşmekteyiz. Gerçekten de uluslararası ilişkilerin her zaman önemli olduğu fakat son yarım yüzyılda uluslararası ilişkilerin ulus içi ilişkileri belirlediği, coğrafyaları şekillendirdiği, ekonomileri sarmaladığı, hatta bireysel davranışları ve bireysel tercihleri çok yakından etkilediği bir dönem içerisindeyiz. Dünya bu yüzyılda, özellikle de son yarım yüzyıldaki değişimini belki on binlerce yıl yapmadı. Baktığımızda, İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra dünyada kurulan Birleşmiş Milletler, Uluslararası Para Fonu ve Dünya Bankası gibi dünyanın siyasi ve ekonomik mimarisinin yeniden çakıldığını görüyoruz. Dünyada bu mimarinin artık çalışmadığını ve dünyanın, Birleşmiş Milletlerin, Uluslararası Para Fonunun ve Dünya Bankasının yerine başka yapılar arayışı içerisinde olduğunu görüyoruz ve İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra ortaya çıkan bloklaşmaların yıkıldığına, yerine yeni blokların ve yeni iş birliklerinin yapıldığına şahit oluyoruz.

Bugün dünya üretiminin üçte 2'si RCEP ve Trans-Pasifik iş birliği tarafından yapılıyor. 1950'lerde şöyle denirdi: Dünya ekonomisinin yarısını Amerika, yarısını diğer dünya yapıyor. 1980'lerde dünya ekonomisinin üçte 1'ini Amerika üretiyor, üçte 1'ini Avrupa ve Japonya üretiyor, üçte 1'ini de diğer dünya üretiyor diye bir kavram vardı. Bugün dünya ekonomisinin üçte 2'sini Pasifik merkezli iş birliği üretiyor. Gerçekten RCEP'e baktığımızda, 2,4 milyar nüfus ve 31 trilyon dolarlık bir üretim hacmi görüyoruz. Trans-Pasifik'e de baktığımızda 500 milyon nüfus, Amerika'yla beraber 850 milyon nüfus ve de burada da gerçekten 32 trilyon dolarlık bir üretim hacmi görüyoruz. Dünyanın nasıl Çin Denizi merkezinde yeniden şekillendiğini çok açık ve net görmekteyiz. Bu değişim, tabii ki dünya ekonomisinde kendine has birtakım gelişimleri de beraberinde getirmiştir. Türkiye'yi de Türk ekonomisini de birlikte etkilediğini söylememiz gerekir ve gerçek bir ifade olarak ortaya da koymamız gerekir. Türkiye bu anlamda dünya ekonomisindeki bu değişimden etkilenmiştir, gelişmekte olan ülkelerde bu anlamda ciddi bir etkiye sahip olmuştur. Bakın, son yirmi yılda gelişmekte olan ülkelerin dünya ekonomisinden aldıkları pay yüzde 27'den 41'e çıkmış ama Türkiye'nin gelişmekte olan ülkelerden aldığı pay yüzde 3,7'den 2,6'ya düşmüştür. Bütün rakamları üst üste koyduğumuzda Türkiye'nin gelişmekte olan ülkeler içerisinde aldığı payın düştüğünü görüyoruz; bu önemli. Neden önemli? Çünkü gelişmekte olan ülkelerin dünya ekonomisinden aldığı pay gerçekten önemli bir yere geldi ama Türkiye 1980'lerde yüzde 0,89 olan dünya ekonomisinden aldığı payı tam kırk bir yıl sonra 0,86'ya düşürmüştür. Yani şunu çok net ifade etmemiz gerekiyor: 1980 ve 2021 arasında uluslararası anlamdaki ilişkileri, gelişmeleri, 2000'li yıllardaki bu büyük finansal akışları bir araya koyduğumuzda ne yazık ki gelişmekte olan ülkelerin lehine olan bu büyük gelişmenin Türkiye tarafından okunamamış ve âdeta kör geçildiğini görmekteyiz. Mesela, son yirmi yılda dünya ticaretinde 3 trilyon dolarlık bir ticaret kayması var; Çin bundan yüzde 10'luk bir pay almıştır, dünya ticaretindeki payını yüzde 15'e çıkarmıştır. Polonya buradan yüzde 9'luk bir pay almış, Güney Kore buradan yüzde 16'lık bir pay almış ama Türkiye yüzde 6'lık bir pay almıştır.

Bu çerçevede baktığımızda, bizim uluslararası ilişkiler anlamında ekonomimizi çok önemsememiz gerekiyor. Bizim İYİ Parti olarak çok başından beri, kuruluşundan beri söylediğimiz bir kavram var, "ekonomik coğrafya" kavramı. Türkiye dış politikasının merkezine bu ekonomik coğrafyayı koymak durumundadır. Çok sık olarak söylediğimiz İbni Haldun'un "Coğrafya kaderindir." sözünü genellikle olumsuz kullanıyoruz ve beceriksizliklerimizi ve eksikliklerimizi, yapamadıklarımızı bu tür kavramlara yükleyip milletin ve devletin hesabına yazıyoruz; hâlbuki Türkiye, coğrafya kaderi olması için uğraşması gereken bir ülkedir.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Çok güzel bir yerde yaşıyoruz.

İSMAİL TATLIOĞLU (Devamla) - Bakın, bu bölgede istikrarı aramamak Türkiye'nin aleyhine çalışmakla eş değerdir. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

İkinci Dünya savaşından sonra, gelişmekte olan ülkeler, akıllı ülkeler kavgayı bölgelerinden kovmuştur. Avrupa Birliği bunun sonucudur ve büyük bir Avrupa gücü ortaya çıkmıştır. Amerika kendi bölgesinde bunu gerçekleştirmiş. Bugün Uzak Doğu'daki büyümenin, gelişmenin temel esprisi Japonya'nın, Çin başta olmak üzere, Uzak Doğu'yu tedarikleşme süreciyle ekonomik anlamda geliştirmesidir ve dünyada en büyük ekonomik yapı burada ortaya çıkmıştır. Bizim bu anlamda bölgeyi güçlendirmemiz lazım. Şunu çok net söylüyoruz: Güçlü bir Irak daha güçlü bir Türkiye demek, güçlü Suriye daha güçlü bir Türkiye demek, güçlü Rusya, güçlü Bulgaristan, güçlü Yunanistan daha güçlü bir Türkiye demek.

Türkiye bölgedeki itilafların tarafı olmak durumunda değildir, tarihî misyonuna da yanlıştır. Türkiye bölgedeki ittifakların lideri olmalıdır ve Türkiye'nin büyüklüğüne yakışan da gerçekten budur. Bu anlamda, baktığımızda, hemen çeperimizde yaklaşık 570 milyon nüfus ve 7 trilyon dolarlık bir ekonomi var. Bu yıl özellikle ihracat anlamında çok da haklı olarak öne çıkardığımız rakamlar var; 220-225 milyar dolarlık ihracatı öne çıkarıyoruz, doğrudur ama bakın, bir şeyi hatırlatmak istiyorum: Eğer biz güneyimizdeki ilişkileri siyasal nedenlerle bozmasaydık bugünkü 225 milyar dolarlık ihracatımızın minimum 256 milyar dolar olması gerekirdi. Bu nedenle, Türkiye hem Orta Doğu'daki hem Kuzey Afrika'daki bu ekonomik coğrafya bölgesinde istikrarı birinci derecede arayan ülke olmalıdır; bozup düzelten, yükseltip indiren istikrarsız politikaların yer aldığı, at oynattığı bir ülke olmak durumunda değildir ve bizim tarihî geçmişiz, dış politika alanımız, çizgimiz, kodlarımız da bunu göstermemektedir.

Bakın, Türkiye, en sakin olduğu dönemlerde bile en dip ve belirleyici bir dış politikanın sahibi olmuştur. Bu yumuşak gücü, "soft power" dediğimiz gücü çok iyi kullanan bir ülke olmak durumundayız. Bu nedenle Türkiye'nin ekonomik gelişimi bölge istikrarıyla çok özdeştir, Türkiye bunu çok öncelemelidir. Eğer bölgeniz güçlü olursa güçlü bir ülke olursunuz, eğer bölgeniz kavgalı ve zayıfsa… Zayıf bölgelerin güçlü ülkeleri olmaz, zayıf bölgelerin savaşan ülkeleri ve burada enerjisini tüketen ülkeleri olur. O nedenle de Suriye'den başlayan bu siyasal gelişmeler son on yılda bu bölgedeki gücün enerjisini tüketmiştir. O nedenle de yeni bir… Baktığımızda, inşallah Erdoğan sonrası dönemde bölgesel istikrarı merkeze koyan, ekonomik coğrafyayı merkeze koyan bir dış politika takip etmek birinci önceliğimizdir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

İSMAİL TATLIOĞLU (Devamla) – Buradan hareketle Türkiye'nin gerçekten 17'nci ülke olabilmesi 1 trilyon dolarlık gelir üretmesine bağlıdır. Bugün, 745 milyar dolarlık bir Türkiye'yi konuşuyoruz. 745 milyar dolar Türkiye'ye yakışmaz. 745 milyar dolarlık İstanbul'u konuşabiliriz, hatta İstanbul bile yetmez İzmir'i, Bursa'yı konuşabiliriz ama Türkiye'yi konuştuğumuzda 2 trilyon civarında kavramları konuşmamız lazım. Biz 700 milyar lirayı konuştuğumuzda markaları, bölgeleri konuşmamız lazım ama bunun gerisine düşüyoruz. Bakın, Türkiye'nin buna yönelik ihtiyaçlarını karşılamamız lazım. Birinci oranda uluslararası ilişkileri konuşuyoruz ama uluslararası anlamda geri düşmememiz, kamu yatırımlarını günün, zamanın ruhuna göre değiştirmemiz lazım. Mesela Türkiye'nin çok acil 3 milyon kilometre fiber optik kabloya ihtiyacı var ki hem bilgide hem teknolojide hem sanayide hem de uluslararası ilişkilerde bir rekabet gücü olsun.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İSMAİL TATLIOĞLU (Devamla) – Son…

BAŞKAN – Selamlayalım lütfen.

İSMAİL TATLIOĞLU (Devamla) – Türkiye bunu yapabilecek güçtedir. Türkiye, bugün, işsizliği konuşmak değil, 10 milyon yeni istihdam yaratabilecek bir güce sahiptir nüfusuyla ve potansiyeliyle beraber. O nedenle, üretim ve istihdamı merkeze alan, bölgesel istikrarı birinci derecede dikkate alan politikalar dizisine acil ihtiyaç vardır. Bugün devlet krizi olarak önümüze çıkan krizin siyasal iklimle arınmasından sonra inşallah böyle bir sürecin başlayacağına inanıyoruz.

Saygılar sunarım. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Millîyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz talep eden Kütahya Milletvekili Sayın Ahmet Erbaş.

Buyurun Sayın Erbaş. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA AHMET ERBAŞ (Kütahya) – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; uluslararası anlaşmalarda MHP Grubu adına söz almış bulunuyorum. Gazi Meclisi ve yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, dünya üzerinde Asya'dan sonra en büyük 2'nci kıta olan Afrika, asırlardır güzellikleri, dünyanın en doğal toprakları, dünyanın en muhteşem doğa harikaları, nehirleri, ormanlarıyla ilgili değil, zengin kaynakları ama yoksul insanlarıyla, istikrarsız ve dışa bağımlı devletleriyle anılmaktadır. Halkın yoksul ama madenlerin, toprağın, iş gücünün ve güneşin en zengin olduğu yerlerdir. İşte, bu nedenledir ki Batı dünyası, kıtaya, yüzlerce yıldır işgal etmek, yağmalamak ve bu sayede ticaretini artırmak için gelmiştir. Batı, böl ve yönet anlayışıyla sadece siyasi ve ticari güç elde etmekle kalmamış, bir de tarihin en acı, en aşağılık insanlık suçlarından birini Afrika'da işlemiştir.

Değerli milletvekilleri, eskiden, genellikle kralların hayvan koleksiyonları olarak ortaya çıkan hayvanat bahçeleri yabani hayvanların sergilenmesinden dolayı her daim insanların ilgisini çekmiştir ama hayvanat bahçeleri aslında hapishanedir, doğal ortamından koparılmış hayvanların kafeslerin içinde hapsedildiği yerlerdir. Günümüzde hayvan aktivistleri ve hepimizin karşı çıktığı hayvanat bahçelerinde, çok da uzak olmayan bir geçmişte hem de medeniyetin sözde beşiği sayılan Avrupa'da, Afrikalılar başta olmak üzere Uzak Doğulular ve Kızılderililer tıpkı hayvanlar gibi kafeslere kapatılıp ziyaretlere açılıyordu. 1958'de -altmış dört yıl önce- Paris'te, Hamburg'da, Barselona'da, New York'ta, Londra'da, Milan'da ve Varşova gibi şehirlerde kurulan bu sergiler tüm Avrupalılar tarafından da ilgiyle karşılanıyordu. En son, 1958'de Brüksel'de sergilenen bu acımasız "insanat" bahçelerini, medeni olduğunu iddia eden 400 milyon Avrupalı ziyaret etmiştir. Fransa'nın Cezayir'de sivil halka yaptığı katliamlarda 1,5 milyon insan soykırıma kurban gitmiştir; on binlerce kişi kaçırıldı, bir daha da haber alınamadı. Ruanda'da daha dün, 90'lı yıllarda -otuz yıl önce- iki büyük kabile birbirlerine düşürülerek binlerce insanın katledilmesine sebep olunmuştur. Afrika'nın bütün yer altı, yer üstü kaynaklarını kendi zenginlikleri için sömüren Avrupa, Afrikalıları altın madenlerinde, kendi topraklarında köle yaptılar. Kendi coğrafyaları hariç tüm coğrafyalarda problem oluşturan Batı, Afrika'da bu planlarını, desteklediği darbelerle sürdürmüştür. Sadece son elli yılda, Afrika Kıtası'nda, başarılı başarısız en az 200'e yakın darbe girişimi olmuştur.

Peki, ya biz, Osmanlı Devleti'nin 1500'lü yıllardan sonra himayesine giren Kuzey Afrika ve Afrika içleri uzun yıllar Batı sömürgesinden kurtulmuştur. Asla zulmetmedik, kimseye fırsat vermedik. Anadolu insanı, gencecik yavrularını Afrika'nın Avrupa tarafından istila edilmemesi için feda etmiştir, ne yer altı ne de yer üstü kaynakları için onları asla sömürmedik. Batı "Medeniyeti getireceğim." diye "insanat" bahçeleri kurarken biz her yıl 30 bine yakın Afrikalı öğrenciye yurdumuzda barınma ve eğitim imkânları sağlıyoruz. Buradaki inancımız bir Afrika atasözüyle özdeşleşiyor: "Yüzümüzün ve gözlerimizin rengi ne olursa olsun gözyaşlarımızın rengi aynıdır." Yine, Büyük Önder Atatürk'ün şu önemli sözü de Türk milletinin sömürgeciliğe karşı duruşunu özetlemektedir: "Sömürgecilik ve emperyalizm yeryüzünden yok olacak ve yerlerine milletlerarasında hiçbir renk, din, ırk farkı gözetmeyen yeni bir ahenk, yeni bir iş birliği çağı gelecektir."

Değerli milletvekilleri, Afrika'ya açılım politikamız ülkemizin çok boyutlu dış politikasının önemli bir parçasıdır. Karşılıklı olarak tarihsel ve kültürel bağlarımızın bulunduğu, şehitlerimizin var olduğu Afrika topraklarında yaşayanların Türk milletine ve Türk devletine karşı olumlu ve güvenli yaklaşımları bizleri ziyadesiyle memnun etmektedir. Kıtayla ilişkilerimizi eşit ortaklık ve karşılıklı fayda temelinde geliştirmekte, Afrika ülkelerinin siyasi, ekonomik ve sosyal kalkınmalarına katkıda bulunmak, Afrika Kıtası'nda barış ve istikrarın tesisine katkı sağlamak, Afrika kaynaklarının Afrikalılara yarar sağlayacak şekilde geliştirilmesini hedeflemek en önemli meselelerimizdir.

Afrika'ya açılım politikamızla Sahraaltı Afrika ülkeleriyle başta siyasi ilişkiler olmak üzere ticari yatırımlar, kültürel projeler, güvenlik ve askerî iş birliği ve kalkınma projeleri gibi birçok alanda hızlı ilerlemeler sağlanmıştır.

Türkiye, kıtanın dört bir yanında geniş, diplomatik temsil ağıyla Afrika halklarının daha fazla kalkınmasının, refah arayışının yanındadır ve kıtada 43 büyükelçimiz bulunmaktadır. Türkiye'nin Afrika ülkelerine yaklaşımı, Afrika Birliğinin kurucu ilkelerinin tümüyle örtüşmekte; kıtada bütüncül, kapsayıcı, karşılıklı saygı ve kazan-kazan temelinde eşit ortaklığı temel almaktadır. Kıtayla toplam ticari hacmimiz 2021 yılı sonu itibarıyla 40 milyar dolar civarındadır. Bu tabii ki yeterli değildir. Bu rakamın artacağına, kıtaya bakış açımızın da partilerüstü olduğuna inanıyoruz.

Değerli milletvekilleri, işte bu 40 milyar doları aşan ticaretimizin içinde Kütahya'nın da çok önemli bir hacmi vardır. Kütahya olarak çinide dünyanın en büyük üreticilerinden biriyiz. Ayrıca, seramikte, camda dünyaya, özellikle Çin'e kafa tutuyoruz. Sağlık turizminde, kaplıcalarda ve sera alanında Türkiye'nin öncü şehirlerinden biri olma yolundayız. 2021 yılı Türkiye İhracatçılar Meclisi verilerine göre 400 milyon dolar ihracat gerçekleştirdik. 7 adet organizasyon sanayi bölgesiyle, 177 üretim yapan fabrikasıyla 20 bin kişiye istihdam sağlanmaktadır. Yatak kılıfı ve ev tekstili, enerji sektörü ve kuru akü, rafineri ekipmanları ve tank teknolojileri, iklimlendirme, bitkisel destek ürünleri imalatı gibi pek çok alanda faaliyet gösteren fabrikalarımızın yanı sıra Simav'dan 17 ülkeye rot ihraç ediyoruz. Türkiye'de iki noktada soğuk dövme çelik üretimi var, bunlardan biri Simav'dadır. İnşaatlarda çatı ve kalıp malzemelerinin birçoğu Simav'da üretiliyor. Çok ciddi bir pekmez üretim merkeziyiz. Türkiye'de kullanılan tüm Hyundai ve Ford arabalarının iç dizayn aksamındaki elektrik kabloları Tavşanlı'da üretiliyor. 1.000 kW'ye kadar elektrik güç kaynakları Tavşanlı'da üretiliyor yani Tavşanlı yalnızca leblebiden ibaret değil. Gediz'de 52 adet sanayi tesisimiz var; mermer, tarım, tarım makineleri, plastik ve hepimizin bildiği ve kullandığı bir tekstil markasının ana üssü Gediz'dir. Yurdumuza bu kadar katma değer kazandıran ve istihdam sağlayan sanayicimizin bir kaygısı var: Bölgesel iklim koşullarına göre belirlenecek kademeli doğal gaz satışının Kütahya için dezavantaj olacağını düşünüyorlar. BOTAŞ'ın bu kararı tekrar gözden geçirmesini bekliyoruz.

İlimizde 1.780 endemik bitki türü bulunmakta; 282 bitki türü literatüre girmiş ve 11 bitki türü yalnızca ve yalnızca Kütahya'da yetişmektedir. İlimizin zenginliklerinin tamamını vakit azlığından dolayı paylaşamıyorum ama orada bir şehir var; şimdiye kadar gitmediyseniz ya da gelmediyseniz o şehir bizim şehrimizdir ve adı Kütahya'dır. Bu şehre, Kütahya'ya yatırım için bekliyoruz, sanayi için bekliyoruz. Bu şehre turizm için bekliyoruz, kaplıca tedavisi için bekliyoruz, seralar için bekliyoruz, Murat Dağı için bekliyor. Sizi Aizanoi için bekliyoruz; Domaniç, Haymana tarihimizi anmak için sizi bekliyor. Emet'te, Hisarcık'ta dünya bor işletmelerinin merkezini görmeniz için bekliyoruz. Kısaca, değerli vekillerim, sizleri bu şehri gezmek, doğası ve tarihini görmek için ve yatırım yapmanız için davet ediyoruz.

Bu arada, adım adım 2. Lig'e doğru yürüyen, eski başarılarını tekrar yaşatacağına inandığımız Belediye Kütahyaspor'a da başarılar diliyorum.

Değerli milletvekilleri, bizler Meclisimizin kürsüsünden sesleniyoruz, yerel, ulusal ve uluslararası konularda açıklamalar yapıyoruz ama sesimizi ulusal basından ziyade yerel basın aracılığıyla duyuruyoruz. Daha önce de bu kürsüden ifade ettiğim gibi, bizim sesimizi bulunduğumuz bölgelerden yurdumuza ve tüm dünyaya duyurmamızı sağlayan önemli bir kaynak olan ve ülke yönetiminin dördüncü gücü olarak kabul edilen yerel basınımız ekonomik olarak çok ciddi sıkıntılar yaşıyor. Bu nedenle, tarafsız, bağımsız, yerli ve millî yerel basınımıza hep beraber destek olalım. Kâğıt fiyatları tonajda geçen yıl 675 dolar iken bu yıl 940 dolara çıkmıştır. Yerel basın sadece "basılı gazete" demek

değildir, özel radyolar ve televizyonlar da aynı sıkıntıları yaşamaktadır. Bu nedenle, Basın İlan Kurumunun payının, yüzde 15 diliminin KDV'de yapılan düzenleme gibi düşürülmesi, bunun yerel gazeteler için yapılması gerekmektedir. Ayrıca "doğrudan temin" adı altında yapılan ihalelerin de en aza indirilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde yerel gazeteler daha fazla kapanacak ve bu sorun ciddi bir istihdam sorunu olarak yansıyacaktır.

Bu duygu ve düşüncelerle sözlerime son verirken Gazi Meclisi ve büyük Türk milletini saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Birleşime beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.01

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 18.08

BAŞKAN: Başkan Vekili Haydar AKAR

KÂTİP ÜYELER: Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir), Şeyhmus DİNÇEL (Mardin)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 55'inci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

76 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

2'nci madde üzerinde Halkların Demokratik Partisi Grubu adına söz talep eden İstanbul Milletvekili Sayın Zeynel Özen.

Buyurun Sayın Özen. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; içinde bulunduğumuz şubat ayı biz Aleviler için kutsal bir aydır. Aleviler sessizce, şatafattan uzak, gösterişten uzak oruç tuttular, cemlerini yaptılar. Ben tüm Alevi halkının yaptığı hizmetlerin Hak katında kabul edilmesini diliyorum.

Değerli milletvekilleri, iktidar 84 milyonu temsil ettiğini iddia etmekte. Buraya çıkan her hatip de kürsüde "Kürt-Türk kardeştir, Alevi- Sünni kardeştir." der. Bu, hamasettir arkadaşlar. Şimdi, bu sözün doğru olmadığını, gerçekliğe aykırı olduğunu size tek tek, madde madde açıklayacağım.

Alevilerin eşit yurttaşlık talepleri yıllardır çeşitli bahanelerle görmezden geliniyor, bunun için kendi aramızda birlik olmadığımıza dair bahaneler öne sürülüyor. Aleviler arasında çeşitli yorum farklılıkları olabilir. Kaldı ki Sünni tarikatlar ve mezhepler arasında da çok daha fazla farklılıklar vardır. Alevilikte zaten yol bir, sürek binbirdir. Alevilikte şeyhülislamlık, halifelik gibi makamlar olmadığı için tekçilik diye bir şey olamaz. Alevilikte yolun farklı sürekleri olabilir ama Alevilerin temel talepleri doğrultusunda herhangi bir farklılık yoktur. Türkiye'de, Alevilerin 7 çatı kuruluşunun, ortak açıklamaları mevcuttur. Bu talepleri bir kez daha dikkatinize sunmak için detaylandırıyorum. Bu talepleri sağır sultan bile duydu ama ne yazık ki bu Meclis duymadı.

1) Alevi inancı tanınmalı ve gerekli yasal düzenlemeler yapılmalıdır. Cumhuriyetin kuruluşundan bu tarafa Alevilik ve Aleviler yok sayılmış; yapılan Anayasa'da, yasalarda, yönetmeliklerde ne Alevilere ne de Alevilerin inanç ve ibadetlerine yer verilmemiştir. Bu yönde, Anayasa, yasalar ve tüm yönetmelikler taranmalı, Köy Kanunu'ndan İmar Kanunu'na kadar tüm alanlardaki yok saymalar, eksiklikler giderilmelidir. Ki bununla ilgili Meclise detaylı bir kanun teklifi verdim, maalesef Meclis gündeme bile almadı.

2) Alevilerin ibadethanesi cemevleridir. Arkadaşlar, inançlarda esas olan beyandır. Devletin görevi ise bu beyanı kabul edip gereğini yerine getirmektir. Alevi toplumu, tartışmasız bir şekilde, toplu ibadetlerinin cem, ibadethanelerinin de cemevi olduğunu beyan etmektedir. Bu hakikati yok sayıp cemevlerine farklı statüler aramak yerine, cemevlerine ibadethane statüsü tanınıp anayasal güvenceye kavuşturulmalıdır. Buradan muhalefete de sesleniyorum: Muhalefet, siz, elinizde olan belediyelerdeki cemevlerinin tapusunu derhâl Alevi kurumlarına teslim edin. Hiçbir sinagog, cami, kilise yok ki tapusu devletin veya belediyelerin, elinde olsun.

3) Okullarda okutulan zorunlu din dersleri ve mevcut eğitim sistemi Aleviler için bir asimilasyondur. Okullarda okutulan zorunlu din kültürü ve ahlak bilgisi dersi, dayatılan seçmeli din dersleri Sünni İslam dersleridir. Alevi çocukları Sünnileştirilmektedir. Bu konuda yıllardır Alevi örgütleri mücadele etmekte, mitingler yapmakta, davalar açmaktadır. Bu derslerin Alevi çocukları açısından bir asimilasyon dersi olduğu Danıştay ve AİHM kararlarıyla birçok kez teyit edilmiştir. Son Millî Eğitim Şûrası'nda 4-6 yaş arası bebeklere zorunlu din dersi için tavsiye kararı alınmıştır. Başta Aleviler olmak üzere, asimilasyon tehdidi yaşayan ve çocuğun pedagojik gelişiminden endişe eden birçok kesimde infial yaratmıştır. Demokratik kitle örgütleri bu karara karşı seslerini duyurmak için 27 Şubatta Kadıköy'de demokrasi ve laiklik mitingi gerçekleştirecektir.

4) Madımak Oteli ibret müzesi olmalıdır. 2 Temmuz 1993 tarihinde Pir Sultan Abdal'ı anma etkinliğine katılan 33 canımız katledildi. Sivas Madımak Oteli ibret müzesine dönüştürülmelidir; katliamı teşhir eden, lanetleyen görseller yer almalıdır. Böylece bu insanlık dışı katliamlardan ders çıkartılmalı ve bir daha tekrar etmemesi için, yaşananlar lanetlenmelidir. İleri demokrasilerde bu tür mekânların müzeye dönüştürülmesi gelecek kuşakların böylesi katliamları bir daha yaşamaması için elzemdir. Bu minvalde, Koçgiri, Dersim, Maraş, Çorum, Sivas ve Gazi gibi geçmişte yaşanan Alevi katliamlarıyla yüzleşilip rızalaşma sağlanmalıdır. Alevi katliamlarıyla ilgili ayrı ayrı hakikatler komisyonu kurulmalı, devlet bu katliamlarla ilgili gizli arşivleri açıklamalıdır; dava süreçleri yeniden ele alınmalı, bu katliamlarla ilgili ibret müzeleri ve anıtlar yapılmalıdır.

5) Alevi inanç merkezleri Alevilere iade edilmelidir. Alevi toplumunun inanç ve ibadet merkezleri olan başta dergâhlar ve ocak merkezleri olmak üzere birçoğu Vakıflar Genel Müdürlüğü, Kültür Bakanlığı veya belediyelerin mülkiyetindedir. Bu inanç merkezleri, Hacı Bektaş Dergâhı örneğinde olduğu gibi, ya müze olarak kullanılmakta ya da Çorum Osmancık'taki Koyunbaba Türbesi gibi Sünni inanç temsilcilerine verilip amaç dışında kullanılmaktadır. Bu duruma son verilmeli ve tüm Alevi inanç merkezleri, dergâhları Alevilere iade edilmelidir.

Değerli arkadaşlar, biz Aleviler yurttaşlık görevimizi eksiksiz yerine getirmemize karşın taleplerimiz hiçbir zaman dikkate alınmadığı gibi, ne kamuda varız ne de yasalar karşısında eşitiz. Alevi ibadethaneleri olan cemevlerimiz bugün, elektrik faturalarında hâlen ticarethane olarak tanımlanıyor. Yedi yüz yıllık Şahkulu Dergâhı Cemevi'ne 55 bin Türk lirası, Garip Dede'ye 30 bin TL, Pir Sultan Abdal Kültür Derneklerine bağlı cemevlerine -yıllardır süren- ticarethane faturaları olarak 9 milyon 200 bin lira civarında borç çıkarılmakta. Biz kimseye "Gelin, elektriğimizi, suyumuzu ödeyin." demiyoruz. Bir inanç olarak tanındıktan sonra zaten bu sorunlar olmayacaktır. Laikliğin gerçek anlamda uygulandığı tüm demokratik ülkelerde olduğu gibi devlet, inançlara tarafsız ve eşit mesafede olmalıdır. Laik bir devletin belirli bir dinî yapılanması, dinî bir kurumu olmamalıdır; dinleri, inançları ve ibadethaneleri devlet finanse etmemelidir; devlet, sadece, herkesin kendi inancını finanse etmesine aracı olmalıdır. Demokratik, özgür bir sistemde dinler, inançların esas sahibi olan o inancın mensuplarına bırakılır; Aleviler olarak bizim talebimiz de tam olarak budur. Dedelere maaş gibi Alevi inancında asla yeri olmayan vaatlerle Alevi inanç hizmeti sunan pirleri de camide ellerine tutuşturdukları hutbeyi okuyan imama çevirmek isteyenlere rızalık vermeyeceğiz. Laiklik ve demokrasinin evrensel değeri neyse o ilkelerden asla uzaklaşmayacağız, Alevilerin bunda kullanılmasına da izin vermeyeceğiz.

Geçen hafta Alevilere karşı yoğun saldırılar yaşandı, "Yakup Tilki" isimli bir şahıs Alevilere dakikalarca ağır hakaretler yağdırdı. Bu şahıs cesaretini Alevilere karşı uygulanan nefret suçlarındaki cezasızlıktan almıştır. Neyse ki kamuoyundan gelen yoğun tepkiler üzerine, bu Yezid, Muaviye soylu edepsiz yobaz şimdi tutukludur. Bu durum "Yakup Tilki" isimli aşağılık şahsiyetten öte, sırtını dayandığı egemen zihniyetin Alevilere reva gördüğü gerçekliğin bir yansımasıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

ZEYNEL ÖZEN (Devamla) - Cumhurbaşkanı Başdanışmanı Hayrettin Karaman'ın "Alevilerle evlenilmez." açıklaması, eski AKP Milletvekili Hüseyin Besli'nin "Kürt Aleviler çifte kavrulmuş yalancılardır." hakareti bunun ibretlik örneklerindendir.

Cumhurbaşkanına en ufak bir eleştiri yapanın bile çoluk çocuk demeden hayatının karardığı bir ülkede Alevilere karşı işlenen nefret suçlarına her gün bir yenisinin eklenmesinin tek sorumlusu iktidardır. Dersim'in Nazımiye Kaymakamı Uğur Tutkan, sosyal medyada Düzgün Baba Cemevi'ne ithafen "Cemevlerini biz ticarethane olarak göreceğiz. Kanunsuzluk, usulsüzlük kıblesi olanlara doğru yolu göstereceğiz. Sana da uzantılarına da devletimizin gücünü göstereceğiz." diyerek tehditler savurdu. Ardından, eli silahlı kişilerle beraber çekilen bir fotoğrafla da Alevilere gözdağı vermeye çalıştı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Selamlayalım.

ZEYNEL ÖZEN (Devamla) – İşte, bu Hükûmetin Alevilere yaklaşımının resmi burada arkadaşlar, buraya bakın; uzun namlulu silahlarla çekiyor ve bu lafları söylüyor.

Değerli milletvekilleri, bir sorunu yok sayarak çözemezsiniz. Kürt sorununu, Alevi sorununu demokratik yollarla çözmezseniz, nasıl Kürt sorunu bugün ülkemizin sorunu olmaktan çıkmış, uluslararası bir sorun hâline gelmiş, Alevi sorunu da bu yolda ilerler çünkü AİHM'in, Danıştayın verdiği kararlar var; bu kararlara bu Hükûmet uymuyor ve uluslararası bir sorun olacak.

Son olarak, hepinizi selamlıyorum, diyorum ki yaşasın inançların ve halkların kardeşliği.

Teşekkür ederim. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına söz talep eden, Ankara Milletvekili Sayın Levent Gök.

Buyurun Sayın Gök. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA LEVENT GÖK (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Mustafa Kemal Atatürk'ün 11 Haziran 1937'de tarım, ziraat gelişsin diye hazineye şartlı olarak bahşettiği, bağışladığı Atatürk Orman Çiftliği arazisi, 52 bin dönüm tapulu, 50 bin dönüm kullanım hakkı olmak üzere 102 bin dönümden şu an 33 bin dönüme kadar düşerek üçte 2'sini kaybetmiştir. Atatürk Orman Çiftliği, özel yasalarla, yürütme eliyle birtakım özel yöntemlerle, satışlarla ve kiralamalarla yasaya aykırı olarak devredilmiştir.

Atatürk Orman Çiftliği arazisi üzerinde son zamanların en çok tartışmalı konularından bir tanesi de şu anda Cumhurbaşkanının oturduğu Cumhurbaşkanlığı sarayıdır.

Değerli milletvekilleri, Osman Kavala'nın Avrupa İnsan Hakları Mahkemesince verilen hak ihlali kararı üzerine, şubat ayının başında Sayın Cumhurbaşkanı şöyle bir söz söyledi, dedi ki: "Bizim mahkeme kararlarımızı tanımayanı biz de tanımayız. Türk mahkemelerine herkes saygı duysun."

Değerli milletvekilleri, o hâlde beni can kulağıyla dinlemenin tam da sırasıdır.

İBRAHİM AYDEMİR (Erzurum) – Dinliyoruz Başkanım.

LEVENT GÖK (Devamla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Atatürk Orman Çiftliği arazisi üzerinde yapılan Cumhurbaşkanlığı sarayına birçok sivil toplum örgütü, Cumhuriyet Halk Partisi olarak bizler, pek çok duyarlı yurttaş o konuya itiraz ettik, dedik ki: "Buraya çivi dahi çakamazsınız çünkü burası birinci derecede tarihî sit alanıdır." Ama bütün itirazlara rağmen, orada, Cumhurbaşkanlığı sarayı

yapıldı, 1.150 oda mı, 1.250 oda mı? Ben bile sayısını şu anda bilmiyorum. Şu anda çalışan binlerce kişiyle, suyuyla, elektriğiyle, doğal gazıyla Atatürk Orman Çiftliği arazisinde Atatürk'ün vasiyetine aykırı olarak bir bina inşa edildi. Bu inşaatın kaçak olduğunu herkes söylüyordu ama kaçak olduğu biline biline yapılmış bu durumdan herkesin de haberi vardı.

Değerli milletvekilleri, şöyle bir gelişme oldu: Saray kaçak olunca buna bir yasal kılıf bulmak gerekiyordu. Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu, 2014 yılında şöyle bir ilke kararı aldı, dedi ki: "Millî park dâhilinde ve tarihî sit alanları üzerinde kamu hizmet binası yapılabilir." Bakın, Koruma Yüksek Kurulu "Kamu hizmet binası yapılır." diyerek Cumhurbaşkanlığı sarayına yasal bir kılıf bulmaya çalıştı. 2014 yılında Koruma Yüksek Kurulunun almış olduğu bu ilke kararı üzerine duyarlı yurttaşlar, sivil toplum örgütleri, odalar dava açtılar. Sonunda gelinen noktada Danıştay 6. Dairesi ve Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulundan geçerek, Kültür Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulunun "Tarihî sit alanları üzerinde ve millî parklar üzerinde kamu binası yapılabilir." şeklindeki ilke kararı iptal edildi. Dolayısıyla, Cumhurbaşkanlığı sarayının yasal kılıfı olarak Koruma Yüksek Kurulu tarafından alınan bu karar iptal edilmiş oldu.

Şimdi, Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ortada kapı gibi bir mahkeme kararı var. Danıştay dedi ki: "Burada kamu binası dahi yapamazsın."

Değerli milletvekilleri, bildiğiniz gibi, idare mahkemesi kararlarının uygulanması zorunluluğu vardır. Bu kararı, uygulanmak üzere mahkeme tebligat gönderdi ve Koruma Yüksek Kurulu da şöyle bir cinlik yaptı: Aldı kararı önüne, Danıştayın kararını uyguluyoruz gibi gözüktü ve 2021 yılının Mart ayında, geçtiğimiz yıl, dedi ki: "Millî parklar ve tarihî sit alanları üzerinde Danıştay kararını uyguluyoruz. Kamu kurumu değil, resmî kurum yapılır." şeklinde bir laf cambazlığı yaptı yani kamu kurumu yapılamazmış ama resmî kurum yapılabilirmiş! Değerli hukukçu milletvekili arkadaşlarım, "resmî" ile "kamu" arasındaki farkı bana anlatacak bir arkadaşımız var mıdır acaba? Yani "Kamu kurumu olmaz, resmî kurum olur." demekle aynı şeyi söylemiyor musunuz? Onlar da biliyorlar elbette minarenin kılıfa uymadığını ama hiç olmazsa Danıştayın kararını uyguluyor gözükmek istiyorlar.

Koruma Yüksek Kurulu bu kararı alınca ben ve birkaç arkadaşımız bu kararın iptali için de dava açtık. Değerli arkadaşlarım, Koruma Kurulunun almış olduğu "Atatürk Orman Çiftliği arazisi üzerinde resmî kurum yapılamaz." şeklindeki kararına karşı şahsım da dava açtı. İlk davada enteresan bir şey oldu. Ne oldu? O zaman Başbakanlıktı, Cumhurbaşkanlığından önceki bir dava sürecinde, Başbakanlık o davaya müdahil olarak dedi ki: Bu mahkemeden verilecek karar doğrudan doğruya bizim Atatürk Orman Çiftliği'nde yapmış olduğumuz Başbakanlık konutunu -yani şimdiki Cumhurbaşkanlığı sarayını- etkileyecektir. Burada vereceğiniz karar, bizim bu inşaatın yapımını doğrudan etkileyecektir." Ve davaya müdahil oldular. Böyle bir tabloyla karşı karşıyayız.

Değerli milletvekilleri, açmış olduğum dava sonunda 6. İdare Mahkemesi yürütmeyi durdurma talebimi reddetti. Ben de bunun üzerine Danıştay İdari Dava Daireleri Kuruluna itiraz yoluyla başvurdum ve yaklaşık on gün önce Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu "Siz burada 'resmî kurum' ibaresini de kullanamazsınız." diyerek yürütmeyi durdurdu; karar bu.(CHP sıralarından alkışlar)

Şimdi, değerli milletvekilleri, Cumhurbaşkanlığı sarayına yasal kılıf bulunması amacıyla yapılan bütün değişiklikler hem iptal edildi hem de yürütmesi durduruldu, şu anda Cumhurbaşkanlığı sarayının savunulacak hukuksal hiçbir zemini kalmadı.

Şimdi, mahkeme kararı bu, değerli arkadaşlarım, mahkeme kararı. Bu karar Cumhurbaşkanlığına tebliğ edildi gereği yapılsın diye. Peki, gereği ne burada? Şu andaki Cumhurbaşkanlığı sarayının hukuki statüsü nedir bu kararlarla?

AHMET KAYA (Trabzon) – Kaçak.

LEVENT GÖK (Devamla) – Gecekondudur değerli arkadaşlarım, tam anlamıyla bir kaçak saraydır; gecekondu. Yasal kılıfı olmayan, yasal bir statüye dayanmayan bir saraydan yönetiliyoruz şu anda. Peki, Anayasa nerede, hukuk nerede, yargı nerede, bu kararların uygulanması nerede?

Değerli milletvekilleri, çok ciddi bir konuyu anlattığımı düşünüyorum. Şimdi, sözümde şuraya geliyorum Sayın Cumhurbaşkanının az önce bahsettiğim cümlelerini kurarak: "Bizim mahkeme kararlarımızı tanımayanı biz de tanımayız." diyen Sayın Cumhurbaşkanına "Bu kararı tanıyın." diye bir ihtaratta bulunmak istiyorum.(CHP sıralarından alkışlar) "Türk mahkemelerine saygı duyun." diyen Sayın Cumhurbaşkanına "Sayın Cumhurbaşkanım, siz yürütmenin başısınız, en başta sizin saygı duymanız gerek." diyerek bir çağrıda bulunuyorum.(CHP sıralarından alkışlar)

Peki, ne olacaktır? Bir gecekondu, bir kaçak saray, bu kaçak sarayda… Başka yerde vatandaş gecekondu yapsa tepesine devletin bütün organları çöker, suyunu keser, doğal gazını keser, elektriğini keser ve sonunda yüzlerce polis de yıkmaya gider.

Şu anda sarayın kaçaklığını Meclisteki arkadaşlarıma ifade ediyorum; lütfen, bunları da iletiniz, böyle ciddi bir konuda kaçaklığı tescil edilmiştir. Bu kaçak sarayda hâlen kaçak elektrik kullanılmaktadır, kaçak su kullanılmaktadır, kaçak doğal gaz kullanılmaktadır. Şimdi "Elektriği ödemiyorum." diyenlere…

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – Çözüm önerin nedir Sayın Gök? Çözüm önerinizi, onu söyleyin. Çözüm önerin ne?

LEVENT GÖK (Devamla) – "Elektriği ödemiyorum." diyenlere…

BAKİ ŞİMŞEK (Mersin) – "CHP gelince yıkacağız." de, onu söyle; anlayalım. Millete anlatın, millete anlatın bunu.

LEVENT GÖK (Devamla) – "Elektriği ödemiyorum." diyenlere deniliyor ki: "Elektriğini ödemezsen elektriğini keseriz." Peki, "Kaçak elektrik kullananlara ne yapacaksınız?" soru burada, soru burada. (CHP sıralarından alkışlar) Elektrik kaçak, su kaçak, doğal gaz kaçak.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Başkanım, hukuki tespiti yok mu?

LEVENT GÖK (Devamla) – Ben hukuki yönünü anlatıyorum değerli arkadaşlarım.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Başkanım, yürütmeyi durdurma var, iptal yok ki.

LEVENT GÖK (Devamla) – Yapılacak çare şudur: Yapılacak çare hukuka uymaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayınız lütfen.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Başkanım, yürütmeyi durdurma var, iptal henüz yok; devam ediyor.

LEVENT GÖK (Devamla) – Eğer devletin en üst tepesi hukuk kurallarına uymazsa… Yürütmeyi durdurma kararları da anında hüküm doğuran konulardır ve uygulanması gereken konulardır iptal kararları gibi, aksi yerine gelinceye kadar ama değerli arkadaşlarım, bu hukuk garabetini Türkiye kimseye anlatamaz.

Şimdi, yapılması gereken iş, hukuka uymaktır. Bir kere Cumhurbaşkanımızın "Ben bu kararı tanımıyorum." diyeceğini düşünmek dahi istemiyorum. Çünkü geçtiğimiz ay bütün dünyaya "Türk mahkemelerini tanıyın ve lütfen, ona saygı duyun." diyen bir Cumhurbaşkanına düşen görev, en başta kendisinin bu yargı kararına uymasıdır, bu kararı tanımasıdır. Aksi hâlde, sarayın elektriğinin kesilmesi, doğal gazının kesilmesi, suyunun kesilmesi, gördüğümüz yıkılan gecekondu örnekleri saray için de geçerli olmalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Selamlayalım.

LEVENT GÖK (Devamla) – Türkiye eğer bir hukuk devletiyse ve Anayasa önünde herkes eşit ise bu mahkeme kararlarının uygulanması zorunluluğu karşısında kimse bir yere kımıldayamaz. Uygulanması gereken bir mahkeme kararını bütün kamuoyuyla paylaşıyorum ve Cumhurbaşkanlığı sarayının bir an önce boşaltılması -şu andaki konumuyla- olmazsa elektriğinin kesilmesi, olmazsa suyunun kesilmesi, olmazsa doğal gazının kesilmesi ve icra marifetiyle tahliyesi söz konusudur. Benim uyarım budur. (CHP sıralarından alkışlar) Şunu diyebilirsiniz: "Ben hukuk kurallarını tanımıyorum." diyebilirsiniz.

VECDİ GÜNDOĞDU (Kırklareli) – Kaçak saray.

LEVENT GÖK (Devamla) – O zaman değerli arkadaşlarım, o zaman hiçbir kimseye, dünyaya anlatacak sözünüz kalmaz. Bütün dünyadaki itibarlı hükûmetler hukuka uyarak ayakta kalmıştır, benim de sizlere önerim budur.

Saygılarımla. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederiz.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Buyurun Sayın Can.

RAMAZAN CAN (Kırıkkale) – Sayın Başkanım, sadece tutanağa geçsin: Türkiye bir hukuk devletidir, dava derdesttir, devam etmektedir.

Arz ederim.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Yürütmeyi durdurma, bir geriye işlem oluşturmaz Başkanım, mevcudu durdurur. "Mevcudu durdurur." diyor, bu kadar. Geriye işlem tesis edilmez yürütmeyi durdurma kararında. İptal davası falan…

BAŞKAN – 2'nci madde üzerinde söz talepleri karşılanmıştır.

2'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… 2'nci madde kabul edilmiştir.

3'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN – 3'üncü madde üzerinde İYİ Parti Grubu adına söz talep eden, Kayseri Milletvekili Sayın Dursun Ataş.

Buyurun Sayın Ataş. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA DURSUN ATAŞ (Kayseri) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşülmekte olan uluslararası anlaşma üzerine İYİ Parti Grubu adına söz almış bulunuyorum. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Sayın milletvekilleri, Türk tarihinin en önemli yazılı eserlerinden olan Göktürk Kitabeleri'nin sonunda Bilge Kağan "Türk Oğuz Beyleri, milletim; işitin, üstte mavi gök çökmedikçe, altta yağız yer delinmedikçe senin ilini ve töreni kim bozabilir? Ey Türk, titre ve kendine dön." diye buyurmuştur. Ancak, AKP iktidarında başta dış politika olmak üzere Türk töresi bozulmuş, özellikle dış politikada temayüller hiçe sayılmıştır.

Sayın milletvekilleri, AKP'nin yürüttüğü dış politika tamamen hayal kırıklığıdır. Türk tarihinin en kötü diplomasisini yürüten AKP, ülkemizi bütün komşularıyla sorunlu hâle getirmiş, sürekli U dönüşleri olan, istikrarsız ve kişisel dostluklara dayalı politikasının bedelini vatandaşa yükleyen bir dış politika izlemiştir. Gelinen noktada sözde soykırım açıklamasına tepki dahi veremediğimiz ABD, Türkiye'yi F-35 projesinden çıkardı. "Onun yerine F-16 verecekler." dediniz, o da yalan çıktı, ödediğimiz

milyarlarca dolar bile boşa gitti. Libya'da sesimiz kesildi, Azerbaycan meselesinde masaya alınmadık, Doğu Akdeniz'de geri adımlar attık, Ukrayna-Rusya savaşı kapıda, Türkiye'nin ara buluculuğuna kimse güvenmiyor, kabul etmiyor, rabialı günler geride kaldı, Mısır'la diplomatik ilişkilere başladık.

Sayın milletvekilleri, Mısır'daki U dönüşü gibi, AKP iktidarının dış politikadaki U dönüşleri ilk değildir; daha önce Suriye'de de aynısını yaşadık. Erdoğan ve Esad, aileleriyle birlikte tatil yaparken, Bakanlar Kurulunu birlikte toplarken "kardeşim Esad" birden "katil Esed"e dönüştü. AKP'nin gerçeklerden kopuk "yeni Osmanlıcılık" hayallerinin ve bu U dönüşlerinin bedelini milletimiz çok ağır ödemiştir. AKP'nin Suriye politikası yüzünden 5 milyondan fazla Suriyeli ülkemize getirilmiş, milletimizin 84 milyar dolar parası Suriyelilere harcanmış ve sınırımıza birçok terör örgütü yuvalanmıştır. Suriye'deki yangına körükle giden iktidar, bugün, Suriyelilerin ülkemizde yarattığı ekonomik ve sosyal sıkıntıların başsorumlusudur.

Sayın milletvekilleri, bahsettiğim gibi, AKP'nin dış politikadaki tutarsızlıkları ilk değildir. Mavi Marmara fiyaskosu daha dün gibi aklımızdadır. İktidar ve yandaşlarının inadı ve İsrail'in hukuk tanımayan pervasızlığı nedeniyle 10 Türk vatandaşı uluslararası sularda katledilmiştir. AKP iktidarı göz göre göre gelen facia sonrası 3 şart koşmuştur. AKP'nin şartlarına göre, İsrail özür dileyecekti, dilemedi; ölenlerin yakınlarına tazminat verilecekti, verilmedi, anlaşmaya göre sadece lütuf ödemesi yapıldı; Gazze'ye yönelik abluka kalkacaktı, abluka daha da ağırlaştı. Ancak zamanla AKP ile İsrail'in ilişkileri normale döndü, İsrail'le ekonomik ilişkiler daha da arttı, Filistin'i bombalayan jetlerin yakıtları bile Türkiye üzerinden gitti.

Seçim meydanlarında "one minute" naraları atan Erdoğan, daha sonra Mavi Marmara gemisini organize eden İHH'yi hedef göstererek "Gazze'ye giderken bana mı sordunuz?" dedi. İsrail, Kudüs'ü vururken meydanlarda göstermelik kınamanın arkasında Türkiye'nin İsrail'le olan ekonomik ve askerî anlaşmaları bugün aynen devam ediyor. Diğer taraftan Sayın Cumhurbaşkanı defalarca Gazze'yi ziyaret edeceğini söylemişti, aradan dokuz yıl geçti, Sayın Cumhurbaşkanı, Gazze'yi ziyaret edemedi ama biz İsrail'i sürekli ülkemize davet ediyoruz. Şimdi, İsrail Devlet Başkanının ülkemizi ziyaret etmesini bekliyoruz. Sormadan edemiyoruz: Ne değişti, "one minute"e ne oldu?

Değerli milletvekilleri, tarih 24 Kasım 2015; sınırlarımızı ihlal ettiği gerekçesiyle bir Rus uçağı Türk F-16'ları tarafından düşürüldü. Cumhurbaşkanı Erdoğan iki gün sonra CNN'e verdiği mülakatta Rus uçaklarının düşürülmesiyle ilgili olarak Rusya'dan özür dilemeyeceğini söyledi. Erdoğan "Özür dilemesi gereken bir taraf varsa bu biz değiliz, hava sahamızı ihlal edenler özür dilemeli." ifadelerini kullandı. Rusya Devlet Başkanı Putin ise "Sırtımızdan bıçaklandık, çok ciddi sonuçları olacak." dedi, özür ve tazminat istedi. Bunun üzerine Erdoğan "Özür dilemeyeceğiz, yine olsa yine yaparız." karşılığını verdi ve tarih 27 Haziran 2016, Erdoğan, düşürülen uçak için özür diledi. Sonuç olarak AKP yine dış politikada sert bir U dönüşü yaptı.

Sayın milletvekilleri, Alman bir gazetenin Türkiye temsilcisi Deniz Yücel, 27 Şubat 2017'de tutuklandı; terör örgütü propagandası yapmak, halkı kin ve düşmanlığa tahrikle suçlandı. Yücel'in Almanya'ya iadesi hakkındaki bir soruya Erdoğan "Hiçbir suretle olmayacak, ben bu makamda olduğum sürece asla, elimizde görüntüler, her şey var, bu tam bir ajan, terörist." ifadelerini kullandı. Almanya Başbakanı Merkel Yücel'in tahliyesini istedi, Merkel'in açıklamalarından birkaç gün sonra yurt dışı yasağı bile konmadan tahliye edildi. Tarih 16 Şubat 2018, Deniz Yücel özel bir uçakla Almanya'ya gitti.

Hemen aklımıza çok benzer bir AKP vakası daha geliyor, Rahip Brunson. Rahip Brunson ajanlıkla suçlanıyordu. Erdoğan "Bu fakir görevde olduğu sürece bu teröristi kimse alamaz." dedi. Ne tesadüftür ki ABD Başkanı Trump'ın bir "tweet"i sonrası Rahip Brunson'a ev hapsi kararı çıktı. Yetmedi, 26 Temmuz 2018'de ABD Başkan Yardımcısı çok sert bir açıklama yaptı: "Cumhurbaşkanı Erdoğan ve

Türk Hükûmeti, size bir mesajım var. ABD Başkanı adına konuşuyorum, Brunson'u derhâl serbest bırakın yoksa sonuçlarına katlanmaya hazır olun." dedi, dolar bir anda 7,28'e fırladı. Trump, 17 Ağustos'ta "Bu iş henüz bitmedi, insanlarımızı alıkoyamazlar." ifadesini kullandı. Tarih 12 Ekim 2018, Rahip Brunson tahliye edildi, oysa o fakir hâlâ o görevdeydi.

Değerli milletvekilleri, AKP'nin dış politikadaki hataları saymakla bitmez. Yine, kralları öldüğünde ulusal yas ilan ettiğiniz, krallarına devlet şeref madalyası verdiğiniz Suudi Arabistan. Önce Osmanlı eseri Ecyad Kalesi'ni yıktı, Türk mallarına ambargo koydu, sonra da Yunanistan'la ortak tatbikat yaptı, Türk okullarını yasakladı; bugün ise Suudi Arabistan'ı ziyareti yine gündemde.

Başka bir örnek ise kongrelere onur konuğu olarak çağırıp kafasından konfeti temizlediğiniz Barzani, Papa'nın ziyareti anısına tasarlanan pulda Türkiye'nin doğu ve güneydoğusunu sözde kürdistan sınırlarına dâhil etmiştir.

AKP'nin dış politikada U dönüşlerinin bir başka durağı ise Birleşik Arap Emirlikleri oldu. İktidar, önce çıkıp Birleşik Arap Emirlikleri'ni 15 Temmuzun finansörü, hain darbe girişiminin suç ortağı ilan etti. Ardından AKP'nin meşhur U dönüşü gerçekleşti. Birleşik Arap Emirlikleri'nden swap anlaşmasıyla para aldık, bu hafta Sayın Cumhurbaşkanı Birleşik Arap Emirlikleri'nde resmî ziyaretlerde bulundu. Yani iktidar, dün "15 Temmuzun finansörü" deyip havuz medyasına "Şerefsizler" diye manşet attırdığı Birleşik Arap Emirlikleri'yle bugün milyar dolarlık anlaşmalar yapıyor. İnsanın aklına geliyor; bugün dostunuz olan, tank palet fabrikasından yalılara, fabrikalardan boğazdaki arsalara, fındık bahçelerinden AVM'lere, Borsa İstanbuldan otellere kadar pek çok şeyi sattığınız Katar yarın düşmanımız olursa ne olacak?

Sayın milletvekilleri, AKP, dış politikada Türkiye'yi oradan oraya savurmaktadır. Orta Doğu'da bizden habersiz yaprak kımıldamaz iddiasından, Orta Doğu'da esen rüzgârdan nasıl korunacağız sürecine girildi. Orta Doğu'da AKP'nin hayalleri olan Tunus'ta El Nahda, Libya'da Geçici Konsey, Mısır'da Mursi, Gazze'de Meşal, Filistin'de Hamas, Suriye'de Esad'ın düşme ihtimali, hepsi yalan oldu. Emevi Camisi'nde namaz kılınamadı, Arap Baharı kışa döndü, AKP'nin politikası ülkemize milyarlarca dolara mal oldu. Ülkemizin kaybolan itibarı ise cabası oldu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

DURSUN ATAŞ (Devamla) – Sayın milletvekilleri, diğer bir önemli mesele Doğu Türkistan. Çin, soydaşımız ve dindaşımız olan Uygur Türklerine acımasız zulümler uygulamaktadır. Dilleri, dinleri, bütün özgürlükleri kısıtlanan Uygurların tek umudu Türkiye, dış politikada Doğu Türkistan'ı görmezden gelmektedir. Filistin'den Arakan'a ümmetin haklarının savunucusu olduğunu iddia eden partinin yönettiği bir ülkede, Müslüman Uygur Türklerinin toplama kamplarına kapatılması, sistematik işkencelere, tecavüzlere uğraması neredeyse haber bile olmamaktadır. AKP iktidarı Doğu Türkistan'ı, orada yaşanan zulmü görmezden gelmeye devam etmektedir.

Değerli milletvekilleri, Türkiye'nin güçlü bir dış politika birikimi vardır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

DURSUN ATAŞ (Devamla) – Başkanım, müsaade eder misiniz.

BAŞKAN – Evet, selamlamayı da gelenek hâline dönüştürdük, hadi siz de selamlayın.

DURSUN ATAŞ (Devamla) – Peki.

Büyük Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün dış politikası, dış politikaya ilişkin öğütleri, çizdiği yol haritası bugün de hâlâ geçerlidir, uymak gerekir. Çünkü dış politika hata kaldırmayan bir alandır; ciddiyet ister, kişisel dostluklara dayalı dış politika değil, güçlü, millî, tutarlı ve istikrarlı bir politika izlenmelidir diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

VIII.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Haydar Akar'ın, bundan sonraki birleşimlerde kürsüdeki hatibe selamlama için ek süre vermeyeceğine ilişkin konuşması

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, birleşimin başından beri bu hakkı kullandırdım. Hak değil aslında, öyle bir şey kullandırdığım için, selamlamayı bugüne özel, bitene kadar kullandıracağım, bilginiz olsun ama asla bir dahaki birleşimde böyle bir olay olmayacak, şimdiden bilginiz olsun. Çünkü her ilave ettiğimizde bir sonrasının talebi geliyor, bilginiz olsun.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Erkeklere birse, kadınlara artı bir olmalı Sayın Başkan.

BAŞKAN – Ya, o ayrı bir konu. Pozitif ayrımcılık yapıyoruz zamanı gelince ama bu gelenek hâline dönüşmesin veya bir hak hâline dönüşmesin.

VII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesi Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1797) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 76) (Devam)

BAŞKAN – Şimdi, Millîyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz talep eden Kayseri Milletvekili Sayın İsmail Özdemir.

Buyurun Sayın Özdemir. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA İSMAİL ÖZDEMİR (Kayseri) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemiz ve Moldova Cumhuriyeti arasında Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesi Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesi üzerine Millîyetçi Hareket Partisi Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım. Gazi Meclisimizi sevgi ve saygılarımla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, geride bıraktığımız haftalarda Genel Kurulumuz tarafından kabul edilen Şuşa Beyannamesi'yle Türkiye Cumhuriyeti ve Azerbaycan Cumhuriyeti arasında ilişkilerin daha da güçlendirilmesi ve derinleşmesine yönelik önemli bir dönem başlamıştır. Beyannamenin, 9 Şubat 1994 tarihli Türkiye Cumhuriyeti ve Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında Dostluğun ve Çok Yönlü İşbirliğinin Geliştirilmesine İlişkin Antlaşma, Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında İşbirliği ve Karşılıklı Yardımlaşma Protokolü ve 16 Ağustos 2010 tarihinde imzalanan Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında Stratejik Ortaklık ve Karşılıklı Yardım Antlaşması'na dayanılarak hazırlandığı anlaşılmaktadır. Bunun yanında, 13 Ekim 1921 tarihli Kars Anlaşması'na sadık olunduğuna vurgu yapılması ise son derece hassas dinamiklere bağlı olan Kafkasya'nın huzur, barış ve güvenliğine verilen önemi işaret etmiştir.

Dünya siyasi tarihi boyunca küresel ticaret, göç ve güvenlik konularında öne çıkan Kafkasya bölgesinin, 21'inci yüzyılla birlikte sonraki dönemler için barış iklimini yansıtabilmesi adına geçmişten gelen tecrübelerin korunması büyük önemi haizdir. Bölge devletleri arasındaki ilişkilerin normale dönüştürülmesi ve uzun vadeli barışın tesisi yönündeki çalışmaların da esas olunduğuna beyannamede değinilmesi müşterek niyeti ortaya koymuştur. Ayrıca, taraflardan herhangi birinin bağımsızlığına, egemenliğine, toprak bütünlüğüne, uluslararası düzeyde tanınmış sınırlarının dokunulmazlığına veya güvenliğine karşı üçüncü bir kesimin tehdit ve saldırı gerçekleştirmesi hâlinde birbirlerine yardım

sağlanacağının ilanı "tek millet iki devlet" anlayışının kapsamının artık çok daha ileri bir seviyeye eriştiğine işaret etmektedir. Bu durum memnuniyet verici bir gelişmedir. Kafkasya bölgesindeki Türk mevcudiyeti şimdiye kadar hakkı yenen, zulme uğrayan ve mağdur edilen tarafken bahse konu olan karşılıklı dayanışmanın ne derecede büyük bir anlama sahip olduğu iyi anlaşılmalıdır.

Değerli milletvekilleri, Azerbaycan'la olan stratejik iş birliğimiz bölgesel düzeyde kalmayıp giderek küresel bir boyut kazanan potansiyele sahiptir. 2 ülkenin iş birliğinin gelişmesi Kafkasya bölgesindeki kalıcı barışın sağlanmasında önemli sonuçlar doğurmuştur. Buna ilave olarak, ülkemiz tarafından ilan edilen "3+3" formatındaki bölgesel ilişkilerin geliştirilmesi teklifinin yine bölge ülkeleri tarafından olumlu karşılanması, bir başka değere sahip meseledir. Ermenistan'ın Azerbaycan'la vardığı anlaşma ve akabinde ilişkilerin normalleştirilmesine yönelik sergilenen iradeden sonra ülkemizin de Ermenistan'la müzakerelere başlaması, kalıcı barışın tesisi konusunda bölge ülkelerinin niyet ve irade sahibi olduğunu göstermektedir. Kafkasya dışından oluşturulan yapılanmalarla bölge ülkeleri arasında kalıcı husumet ve aşılamaz sorunlar yaratmak isteyen çevrelerin hesapları bu yüzden şimdilik boşa çıkarılmıştır. Ancak hâlâ önümüzde katedilmesi gereken uzun ve meşakkatli bir yol vardır. Dolayısıyla, bölge ülkelerinin samimiyetle barışın tesisi konusundaki kararlılıklarını sürdürmelerinin kendi lehine olduklarını anlamaları gerekir. Aksi takdirde, bu bölgede yaşamayan sözde temsilcilerin diğer başkentlerde kurdukları yapılanmalar üzerinden tuzu kuru günler geçirmesinin ceremesini gerçekte mensubu olduğunu iddia ettikleri ülkeler çekecektir. Ermenistan'ın, bu anlamda kendi huzur, refah ve kalkınması için malum diasporanın güdümünden kurtulmasının ne derecede değerli olduğunu görmesi kendi yararlarına olacaktır.

İlk etabı Moskova'da gerçekleştirilen, Türkiye ve Ermenistan tarafından tayin edilen özel temsilcilerin buluşmalarında herhangi bir ön şart sunulmamış olması bu sebeple olumlu olarak karşılanmıştır. Bundan sonraki aşamalarda karşılıklı güven artırıcı adımların atılması beklenmektedir. Nitekim, iki ülke arasındaki uçuşların başlamış olması, ilişkilerin pozitif yönde ilerleyişinin bir işaretidir. Türk milleti zengin ve engin bir kültürle, insanı yaşatma merkezli anlayışa sahip; saygılı, nezaketli ve adil bir karakterdedir; olmayan iddialar, asılsız suçlamalarla hedef alınmamız, tarihin ve bugünün hakikatlerine elbette aykırıdır. Dahası, bu mesnetsiz suçlamalar asla ama asla netice vermeyecek uğraşlarla muhataplarına ağır kayıplar sunmaktan başkaca bir işe de yaramayacaktır. Bu anlamdaki haklılığımız ve kararlılığımız elbette ki katidir. Ermenistan tarafı bu gerçeği kabul ettiği gün, kendi adına bölgedeki varlığını sürdürebileceği ve refah seviyesinin artmasını sağlayacağı kalıcı bir barışa varan neticelerle yüzleşebilecektir. Temennimiz, Azerbaycan'ın toprak bütünlüğüne saygı gösterilmesi, saldırgan tutumlardan vazgeçilmesi ve bize karşı yöneltilen asılsız isnatların taraflara katkı sağlamayacağının görülmesi, anlaşılması ve kabul edilmesidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye, 21'inci yüzyıl şartlarında inandığı değerler uğruna millî çıkarlarını korumak, bağımsızlığını muhafaza etmek, istikrarını sağlamlaştırmak ve dünyanın geri kalanına da daha adil bir nizamın gelmesini sağlamak üzere yol almaktadır. Azerbaycan ve Türk dünyası ülkeleri, bu kutlu mücadeledeki yol ve kader arkadaşlarımızdır. Karabağ'da elde edilen zafer bu yolu açmış, Türk dünyası ülkelerinin birlik ve beraberliği pekişmiştir. Birbirini takip eden hızlı silsileler yoluyla Karabağ Zaferi sonrasında Türk dünyası ülkeleri arasında kara ve deniz sınırlarıyla ilgili anlaşmazlıkların çözümü aynı kapsamda memnuniyet verici bir başlangıç olarak yorumlanmalıdır.

Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyinin artık "Türk Devletleri Teşkilatı" adıyla anılacak olması, aynı amaç için verilen eşsiz kıymetini haiz çabaların varlığını işaret etmektedir. Bu düsturla, Türk Devletleri Teşkilatının "Türk Dünyası 2040 Vizyonu" adıyla ortak hedef belirleyerek çalışmalarını hızlandırması tarihî değere sahiptir. Dikkat edilirse, dünya genelinde çok katılımlı ülkeler arasındaki

yapılanmalar; temsil, idare, ortak eylem ve birliktelik gibi farklı sahalarda derin fikir ayrılığı hatta çözülmeler yaşarken Türk dünyası ülkeleri bir araya gelerek yeni bir vizyonu ortaya koymayı başarmıştır. Elbette bu yolda yapılacak kapsamı son derece geniş alandaki faaliyetler mevcuttur. Karşılıklı ticaret hacminin geliştirilmesi maksadıyla, ürünlerin serbest dolaşımı başta olmak üzere ortak üretim, ortak pazar girişimleri gibi hususların ön plana çıktığı malumdur.

Diğer yandan, savunma sanayisi alanındaki iş birliğinin askerî imkân ve kabiliyetlere katkı sağlayarak tüm Türk dünyası ülkelerinin menfaatine olacak ve caydırıcılık yönündeki potansiyellerini artıracak nitelikte olması lazımdır. Kazakistan'ın yaşadığı ve ülkenin istikrarını tehdit eden gelişmelerden de tecrübe ettiğimiz üzere, ihtiyaç hâlinde Türk dünyası ülkelerinin birbirlerine savunma ve güvenlik alanlarında destek olabilecek yasal altyapının hazır olmasının zorunluluğu ortadadır. Bunun yanı sıra küresel enerji güvenliğinin risk altında olduğu, enerji fiyatlarındaki istikrarsızlığın giderek arttığı ve her iki durumun da bazı bölgelerdeki gerginliklerden kaynaklandığı malumumuzdur. Bu durumda "Güney Gaz Koridoru" olarak isimlendirilen ve kaynağı Türk dünyası ülkelerinden oluşan, ülkemiz üzerinden geçerek Avrupa'ya ulaşan hattın önemi giderek artmaktadır. Azerbaycan'la aramızdaki gaz hattı TANAP'a ilave kaynakların eklenmesiyle birlikte şüphe yok ki Türk dünyasının önünde daha pozitif bir iklim vasat bulabilecektir. Böylelikle küresel istikrar ve güvenliğin kaynağı pek tabii Türk dünyası ülkelerinin istikrarına, güvenliğine ve refahına bağlı olacaktır. Zengezur Koridoru'nun taşıdığı büyük anlam kendisini burada göstermektedir. Bahsettiğimiz bu konuların tümü var olan yalınlığıyla karşımızda duran önemli bir fırsattır ve günden güne gelişen koşullar bu fırsatın somut neticelerini almaya hepimizi biraz daha yakınlaştırmaktadır. Ayrıca, Birleşmiş Milletler dâhil olmak üzere çoklu yapılarda Türk dünyası ülkelerinin ortak hareket edebilmelerinin tesisiyle her birimizin etkinliğinin artacağı, sesimizin daha gür çıkabileceği olanaklar da beraberinde gelebilecektir. Dünyanın daha adil bir nizama kavuşabilmesi için tarih Türk milletine yeniden büyük bir sorumluluk, fırsat ve imkân tanımaktadır. İnşallah bu çabalar hedefine ulaşacak, insana insanca bir yaşam Türk dünyasının birliğinden geçecektir. Bu meselelerinin tamamına Şuşa Beyannamesi'nin önemli bir temel vazifesi teşkil ettiğini görüyoruz. Uluslararası konularda ikili iş birliğinin dayanışma ruhuyla ele alınarak karşılıklı desteklerin sunulmasının taahhüt edilmesi, Güney Gaz Koridoru'nun etkin biçimde kullanılması, uluslararası ulaştırma koridorlarının potansiyelinin daha da geliştirilmesi ve ortak bir Türk diasporasının kurularak genel sorunlar karşısında birlikte hareket edilip devamlı dayanışmanın sergilenmesi karara bağlanmıştır. Temennimiz, bu olumlu gelişmelerin sürmesi ve daha ileri bir noktaya, daha ileri bir seviyeye ulaşmasıdır.

Bu vesileyle, ilgili anlaşmaların tamamına olumlu yönde oy kullanacağımızı belirterek Gazi Meclisimizi sevgi ve saygılarımla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyoruz İsmail Bey, süreyi çok düzgün kullandığınız için.

Halkların Demokratik Partisi Grubu adına söz talep eden Muş Milletvekili Sayın Gülüstan Kılıç Koçyiğit.

Buyurun Sayın Koçyiğit. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın vekiller, ekranları başında bizleri izleyen değerli halklarımız; hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Tabii, uluslararası sözleşmeleri konuşuyoruz ama uluslararası sözleşmelerin mahiyetine geçmeden önce AKP'nin genelde dış ilişkileri yürütme biçimine dair birkaç kelam etmek zorunluluk. Şimdi, Türkiye'nin her geçen gün erozyona uğrayan bir dış politikası var. Dış politikayı bir kurumsal akıldan,

bir devletin dış politikasından ziyade, AKP'nin dış ilişkiler komisyonu gibi yürüttüğünü çok iyi biliyoruz. Daha ziyade, AKP Genel Başkanının direktifleri doğrultusunda, AKP'nin güncel ihtiyaçları doğrultusunda ilişkiler bozuluyor, ilişkiler düzenleniyor, işte dün "kardeşim Esad" denilen birdenbire "Esed" oluyor, birdenbire Sisi'yle köprüler atılıyor, Mursi tutuluyor, vesaire vesaire. Yani velhasılıkelam tamamen ideolojik saiklerle, bir partinin ihtiyaçları doğrultusunda, partinin güncel siyasetine odaklı olarak, özellikle de iç politikaya tahvil edilmek üzere, iç politikayı dizayn etmek üzere bir dış siyaset yürüttüğünüzü açık ve net bir şekilde ifade edelim.

Şimdi, konjonktür de bunun için uygundu. Biliyorsunuz, ABD 2003 yılında Irak'a müdahale etti, büyük bir hezimete uğradı, geri çekilmek zorunda kaldı, birçok sorun yaşadı ve en nihayetinde bir hegemonya kaybı yaşadı. Sonra 2011 yılında halkların demokrasi istemi ve demokrasi talebiyle ortaya çıkmaları, "Arap Baharı" denilen süreç ve bu süreçte Rusya'nın uygun bir ortam bularak güneye inmesiyle, aslında Türkiye, daha doğrusu AKP iktidarı, deyim yerindeyse bir taşla birden kuş vurmanın imkânına sahip olmuş oldu. Özellikle, Rusya ile ABD arasındaki tarihsel çelişkiyi kullanan, tarihsel çelişkiyi kendisi için bir fırsat olarak gören anlayış, en nihayetinde günün sonunda aslında şunu hedefliyordu: Kürtler kazanım elde etmesin. Evet, kâh Rusya'ya yanaşırken, kâh ABD'ye yanaşırken, kâh NATO parçası, NATO'nun bir üyesi olduğunu ifade edip, kâh "NATO'ya muhtaç değiliz, bizi niye NATO'yla sınırlandırıyorsunuz." diye ahkâm keserken, en nihayetinde temel motivasyonu Kürtlerin kazanımlarını engellemek, güneydeki olası statüyü, kuzey Suriye'deki olası statüyü engellemek ve tabii ki aslında, Türkiye'deki Kürtlerin kazanımlarını, demokratik siyasetteki kazanımlarını geriletmek üzerine bir pozisyon aldığını çok iyi biliyoruz. Bu çelişkileri kullanma meselesi sürekli gelip Kürtlere takıldığı için, işte, günün sonunda Kürtlerin kaybetmesi için tavizler, Kürtlerin kaybetmesi için yanlış ve yanılgılı pozisyonlar da alınmıştı ki biz, bunu, en özet şekliyle, aslında IŞİD Kobani'ye saldırdığında gördük. Ama sadece orada değil, bakın, 20 Ocak tarihinde IŞİD Haseke'deki Sina Cezaevinde bir isyan başlattı, kurtulmak istedi, orayı bombaladı, birçok elemanı silahlandı, bir saldırı başlattı; eş zamanlı Kobani'den Haseke'ye desteğe giden güçler Türkiye'nin SİHA'ları tarafından bombalandı. Birkaç gün, on gün süren operasyon sonucunda kuzeydoğu Suriye yönetimi açıklama yaptı "Biz IŞİD'i denetim altına aldık, hiçbiri kaçamadı." diye. Türkiye 1 Şubatta Şengal'e, Mahmur'a ve Derik'e operasyon yaptı.

Şimdi soruyoruz: Ne oluyor, ne oluyor? IŞİD'in Şengal'de yarım bıraktığını AKP Hükûmeti tamamlamak mı istiyor? 74 defa fermana maruz kalmış, gün doğduğunda ellerini açıp güneşe dönen, önce bütün dünya insanlığı için dua edip sonra kendi ailesi ve kavmi için dua eden Ezidi halkından ne istiyorsunuz? Bunca zaman silahlanmamış, bunca zaman silahı, şiddeti reddetmiş, bundan dolayı kırıma, soykırıma uğramış Şengal halkından ne istiyorsunuz? Sizi tatmin etmedi mi, 5 bin Ezidi kadının köleleştirilmesi, pazarlarda satılması, küçücük yaşta tecavüze uğraması, istemediği çocukları doğurması yetmedi mi? İnsanların, ailelerinin gözünün önünde, 21'inci yüzyılda diri diri katledilmesi size yetmedi mi değerli arkadaşlar? Ne bekliyorsunuz? Ne olmasını bekliyorsunuz? Gidip çocukların, kadınların, sivil yerleşim yerlerinin başına bombalar yağdırıyorsunuz ama 2 kilometre güneyde IŞİD'liler cirit atıyor, en üst düzeydeki liderlerine Amerika operasyon yapıyor, üstelik operasyonu bir NATO müttefiki olan Türkiye'ye söylemiyor ama bakın, Hükûmetin çıtı çıkmıyor.

Sadece bu değil, sadece bu değil; bunların her birini üst üste koyduğumuzda, yine son dönemde IŞİD'lilerin ailelerine dönük yargılamaları, nasıl bir ayda, iki ayda serbest bırakıldıklarını, "Etkin pişmanlıktan yararlanıyoruz." adı altında nasıl arka kapıdan salındıklarını da çok iyi biliyoruz. Ama sadece onları bilmiyoruz, Ankara Gar katliamının, Suruç katliamının davalarında mahkeme heyetlerinin müştekileri nasıl azarladığını, müştekilere nasıl yaklaştığını ama bu sırada, olayın faili olan IŞİD canilerine nasıl müsamaha gösterdiğini de çok iyi biliyoruz. O zaman soruyoruz: Nedir bu? Açıklayın.

Yüzyıldır Kürtlere özel bir yargı rejimi uyguluyorsunuz, yüzyıldır; istiklâl mahkemelerinden başladı, devlet güvenlik mahkemeleriyle devam etti, özel yetkili mahkemeler arkasından geldi, sonra sulh ceza mahkemeleri ve hâlâ sizin bu özel yargı rejiminiz Kürtlerin başında Demokles'in kılıcı gibi sallanıyor. Sadece yargıda bir özel rejim uygulamadınız, siyasette de özel bir rejim uyguladınız. Sırf Kürtler Parlamentoya girmesin diye yüzde 10 barajını getirdiniz, Aleviler temsil edilmesin diye yüzde 10 barajını getirdiniz. Sonra Aleviler, Kürtler, Ermeniler, diğer bütün halklar birleşip Halkların Demokratik Partisini kurduğunda, eşit, özgür bir yaşam tahayyülünü Meclis sıralarına getirdiğinde ne yaptınız? Bu sefer de "Bu oyunu oynamam." dediniz, kendi koyduğunuz yasaları yeniden ihlal ettiniz ve bu sefer, sonucunu beğenmediğiniz seçimi sopalarla yeniden yaptırdınız ve sonra da dönüp buna "halkın iradesi" dediniz. Bu mudur halkın iradesi? Halkın iradesi nerede? Nerede Selçuk Mızraklı? Selahattin Demirtaş nerede? Figen Yüksekdağ nerede? Gültan Kışanak nerede? Aysel Tuğluk nerede? Hepsi cezaevinde. Hani halkın iradesi? O zaman söyleyin, açık ve net, çıkın söyleyin "Kimliğinde 'Diyarbakır' yazanlar, 'Muş' yazanlar, 'Dersim' yazanlar, 'Ağrı' yazanlar, 'Siirt' yazanlar, 'Van' yazanlar, 'Hakkâri' yazanlar; biz bunların seçme ve seçilme hakkını askıya aldık, geçersizdir." deyin, biz de bilelim. Hani, özel bir rejimle yönetiyorsunuz ya, biz de hakkımızı bilelim en azından.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Saçmalıyorsun, saçmalıyorsun!

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Devamla) – Sadece özel yargı rejimiyle yönetmiyorsunuz. Bakın, siz, özel idari sistemle de yönettiniz; şark ıslahat planları, umumi müfettişlikler, OHAL uygulamaları, bunların hepsi neydi? Bunların hepsi Kürt sorununu görmezden gelen, Kürt sorununu halı altına süpüren anlayışın sonuçlarıydı. Ama bugün, 21'inci yüzyıl, bütün dünya aya çıkmış, şimdi biz aya çıksak, Kürtler bir uydu yapsa aya çıksa, AKP oraya da müdahale edecek. Olur da orada bir çadır kurarız, olur da orada başımızı sokacak bir evimiz olur diye siz buradan kıyameti koparacaksınız. Allah bilir, hangi Marslıyla ittifak yapacaksınız da bizi aydan indirmeye çalışacaksınız; anlayışınız, bakış açınız bu.

Diğer bir mesele, sadece Kürtleri değil, Alevileri de eşit yurttaş görmüyorsunuz. Ya, arkadaşlar, siz niye Aleviliği tarif ediyorsunuz? Siz Aleviliği ya da başka bir inancı tarif etme hakkını, hukukunu kendinizde nasıl görüyorsunuz? Sizin kaymakamınız bir kutsal mekâna gidip silahlarıyla nasıl poz verir ya, nasıl verir, nasıl verir? Bugün cami neyse cemevi de odur, sinagog neyse cemevi de odur, havra neyse cemevi de odur, kilise neyse cemevi de odur ve Alevilerin ibadethanesidir. Orada nasıl ibadet edeceğini, hizmetini nasıl yürüteceğini size de sizin kaymakamınıza da sizin valinize de sormak zorunda değil. Bir kere olsun mütevazılık yapın, bir kere olsun deyin ki: "Ya haddimizi aştık, özür dileriz Alevi toplumundan. Biz kimiz ki bir halkı, bir inancı tanımlamaya çalışıyoruz?" Yetmiyor, uzun namlulu silahlarla kapısına dayanıyorsunuz ya! Elektrik faturasını ticarethane diye gönderiyorsunuz. Avrupa'da, Almanya'da Aleviler inançsal protokolle karşılanıyorlar, biliyor musunuz? Bütün cemevleri, mezarlıkları resmî statüde; inançlarına göre eğitim alabiliyorlar. Burası? Burası Aleviliğin öz yurdu, 20-25 milyon Alevi yaşıyor bu ülkede Kürt'üyle, Türk'üyle, Alevi'siyle, Tahtacı'sıyla, Çepni'siyle; niye bu Meclis üzerine düşeni yapmıyor? Niye sabah akşam, bu toplumun hayrına olmayan, bu toplumun yararına olmayan yasalar getiriyorsunuz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Aleviler kardeşimiz, size rağmen bu kardeşliğe devam edeceğiz biz.

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Devamla) – Bir gün de gelin, deyin ki: "Ya, yüzyıldır bu Alevilere haksızlık ediyoruz; ibadethanelerine el koyduk, dergâhlarına el koyduk, inanç önderlerinin

yetişmesini engelledik, pirlerini, rayberlerini tutukladık. Ya, biz bu inancı tanıyalım, bu inanç bu toprakların inancı, bu ülkenin inancı, bu coğrafyanın inancı; başka bir yerden gelmedi ki!" Size sorarak mı var olacak? Siz "Var olun." dedikçe mi var olacak? Bin yıllardır yaşamış, bin yıllardır baskı görmüş, kurşunlanmış, kılıçtan geçmiş ama yaşamış ve yaşatılmış. Siz sanıyor musunuz ki Çorumlar, Sivaslar, Maraşlar, Gaziler oldu diye Aleviler inancından vazgeçecekler? Siz sanıyor musunuz ki siz Şengal'i bombaladınız, Mahmur'u bombaladınız diye Kürtler Kürtlüğünden vazgeçecekler? (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Koçyiğit, selamlayalım lütfen.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Devamla) – Siz sanıyor musunuz ki Selçuk Mızraklı'yı tutukladığınız için, Selahattin Demirtaş'ı tutukladığınız için, Gültan Kışanak'ı tutukladığınız için Kürtler Kürtlüğünden vazgeçecekler? Ben size söyleyeyim: Bakın, ben Dersim'de doğdum…

O el işaretinizi indirin! Herkes gibi biz de vekiliz, biz de buraya halkın iradesiyle, seçilmiş oylarla geldik; bu üstenci tavrınızı bırakın, siz burada hangi hakka sahipseniz biz de o hakka sahibiz ve biz bu ülkenin sorunlarını dile getiriyoruz.

SABRİ ÖZTÜRK (Giresun) – Biraz birleştirici olun, hep sinir uçlarıyla oynuyorsunuz, hep ayrıştırıyorsunuz. Kardeşliği ön plana çıkarın, birlik beraberliği ön plana çıkarın.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Devamla) – Kim ayrıştırıyor biliyor musunuz Sayın Vekil?

BAŞKAN – Sayın Koçyiğit, Genel Kurula…

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Devamla) – Kaymakam ayrıştırıyor, vali ayrıştırıyor, ayrımcılık yapanlar ayrıştırıyor, cemevinin kapısına silahla gidenler ayrıştırıyor, silahla.

BAŞKAN – Sayın Koçyiğit, teşekkür ediyoruz.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Devamla) – Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Turan, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

33.- Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın, Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in 76 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesi üzerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan, konuşmacının hitabını inanın çok büyük bir üzüntüyle takip ettik. Artık kızmaktan başka acınası bir hâl olduğunu görüyorum. İfadelerin seçildiğini biliyorum, ellerine verilen metin var, aynı iddialar, aynı ithamlar, ağır ifadeler; bunları külliyen reddediyoruz. Örneğin "Kürtleri bombalayan devlet" "Kürtleri bombalayan siz" tarzı ifadeler ne kadar izansız, insafsız yaklaşımlar. 85 milyonun kardeşliğini yirmi yıldan beri haykıran bir ekibiz "Kardeşlerimizin dertleri bizim derdimiz." diyen bir ekibiz. Kürtlere TRT Kurdî'den başlayın da üniversitelerde, benzer çalışmalarda ne haklar verildiğini tüm toplum bilir. Hatta daha ötesi, Kürtçe siyasi propaganda imkânını getiren biziz. O yüzden, 85 milyonu kardeş bilen böyle bir ekibe bu kadar ağır ithamların insaftan ari olduğunu düşünüyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Ayrıca, tekraren söylüyorum, bu memleketin Alevi-Sünni meselesi gibi bir meselesi yoktur. Bu memleketin insan hakları meselesi varsa çözecek olan biziz. Büyük adımlar attık, Alevi Enstitüsü başta olmak üzere çok mesafe aldık. Eksiğimiz varsa yine biz tamamlarız ancak bunu aziz kürsüden itham ederek, hakaret ederek ifade etmenin ne Alevilere ne Kürtlere ne Türklere ne Sünnilere faydası olmadığı kanaatindeyim.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sayın Başkan…

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bülbül.

34.- Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün, Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in 76 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin 3'üncü maddesi üzerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Şimdi, tabii, görüşmelerin, konuşmaların sonuna geldiğimiz bir aşamada… Gerginlik seviyesi bu kadar yüksek bir konuşmayla işlerin sonuna geldik. Şunu söyleyeyim: Sayın Bülent Turan'ın ifade ettiği hususlara bizler de katılıyoruz ama Türk ordusu -yani bunu iftiharla söyleyebiliriz, bu, belgelerle de sabittir- sivil hassasiyetini dünyada yaptığı bütün operasyonlarda, bütün faaliyetlerde -ki bunlar bizzat meşru müdafaa hakkından kaynaklanan operasyonlardır- en üst seviyede gösteren bir ordudur; biz kendi ordumuzla gurur duyuyoruz. Allah'a şükürler olsun ki bir sivil katliamıyla, böyle ithamlarla biz karşı karşıya değiliz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Buradaki sıkıntıların temeli, tabii, terör yuvası olarak bildiğimiz Kandil'den sonra ikinci bir Kandil olarak mamur edilmeye çalışılan, inşa edilmeye çalışılan o Sincar bölgesindeki terör yuvalarına, diğer bölgelerdeki terör faaliyetlerine "Türk ordusu tarafından gelinemez, bu derine kadar inilemez." denilen yerlere inildiği için bu kadar büyük bir rahatsızlığın olduğunu görüyoruz. Yoksa, Türk ordusu dünya da çok iyi bilmektedir ki bu konularda rüştünü ispat etmiş; her operasyonunda önce sivilleri korumak ve sivillere zarar vermemek üzerine planlarını, programlarını yapan ve bunu uygulayan bir ordudur. Bu rahatsızlıkların sebebini biz çok iyi anlıyoruz.

Teşekkür ederim.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Koçyiğit...

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sataşmadık Başkanım.

MUHAMMED LEVENT BÜLBÜL (Sakarya) – Sataşmadım ben, bir şey demedim.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Sayın Başkan, tutanaklara geçirelim en azından...

BAŞKAN – Hayır, niçin, tutanaklara ne geçireceksiniz? Niye geçireceksiniz?

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Evet, şundan: Bizim rahatsızlığımız tam da sivil yerleşim yerlerinin bombalanmasıdır.

BAŞKAN – Onu söylediniz kürsüden.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Tamam, tekrar düzeltme ihtiyacı var çünkü söylendi.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – 5 defa daha söyle, 10 defa daha söylerim.

ÜMİT YILMAZ (Düzce) – Sataşma varsa ona göre söz verin Başkanım.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Muş) – Terörle ilgili bir mesele değildir; Şengal bir sivil yerleşim yeridir, Mahmur bir sivil yerleşim yeridir.

BAŞKAN – Tamam, Sayın Koçyiğit, teşekkür ediyorum.

ARZU ERDEM (İstanbul) – 20 defa aynı şeyi anlattın zaten, yeter ya!

VII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesi Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1797) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 76) (Devam)

BAŞKAN – 3'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 3'üncü madde kabul edilmiştir.

Teklifin tümü açık oylamaya tabidir.

Açık oylamanın ve bugün yapılacak diğer açık oylamaların elektronik oylama cihazıyla yapılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Oylama için üç dakika süre vereceğim. Bu süre içinde sisteme giremeyen üyelerin teknik personelden yardım istemelerini, bu yardıma rağmen de sisteme giremeyen üyelerin oy pusulalarını, oylama için verilen süre içinde Başkanlığa ulaştırmalarını rica ediyorum. Bu açıklama, bugün yapılacak diğer açık oylamalar için de geçerli olacaktır.

Oylama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesi Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi'nin açık oylama sonucu:

"Kullanılan oy sayısı : 259

Kabul : 259 (x)

Kâtip Üye	Kâtip Üye
İshak Gazel	Mustafa Açıkgöz
Kütahya	Nevşehir"

Teklif kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır.

2'nci sırada yer alan Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Karayolları İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesi, Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesine Ek Avrupa Anlaşması ve Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesine Ek Avrupa Anlaşmasına Ek Karayolu Yatay İşaretleme Protokolüne Katılmamızın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi ve Dışişleri Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine başlayacağız.

(x) Açık oylama kesin sonuçlarını gösteren tablo tutanağa eklidir.

2.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Karayolları İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesi, Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesine Ek Avrupa Anlaşması ve Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesine Ek Avrupa Anlaşmasına Ek Karayolu Yatay İşaretleme Protokolüne Katılmamızın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3178) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 273) (x)

BAŞKAN – Komisyon? Yerinde.

Komisyon raporu 273 sıra sayısıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

Teklifin tümü üzerinde söz isteyen yok.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Kabul edilmiştir.

1'inci maddeyi okutuyorum:

KARAYOLU İŞARETLERİ VE SİNYALLERİ SÖZLEŞMESİ, KARAYOLU İŞARETLERİ VE SİNYALLERİ SÖZLEŞMESİNE EK AVRUPA ANLAŞMASI VE KARAYOLU İŞARETLERİ VE SİNYALLERİ SÖZLEŞMESİNE EK AVRUPA ANLAŞMASINA EK KARAYOLU YATAY İŞARETLEME PROTOKOLÜNE KATILMAMIZIN UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- (1) 8 Kasım 1968 tarihinde Viyana'da imzaya açılan "Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesi", 1 Mayıs 1971 tarihinde Cenevre'de imzaya açılan "Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesine Ek Avrupa Anlaşması" ve 1 Mart 1973 tarihinde Cenevre'de imzalanan "Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesine Ek Avrupa Anlaşmasına Ek Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü"ne beyan ve çekincelerle katılmamız uygun bulunmuştur.

BAŞKAN – 1'inci madde üzerinde söz isteyen yok.

Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… 1'inci madde kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – 2'nci madde üzerinde söz isteyen yok.

2'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… 2'nci madde kabul edilmiştir.

3'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN – 3'üncü madde üzerinde söz isteyen yok.

3'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… 3'üncü madde kabul edilmiştir.

Teklifin tümü açık oylamaya tabidir.

Oylama için bir dakika süre veriyorum ve oylama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – 273 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin açık oylama sonucu:

(x) 273 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

“Kullanılan oy sayısı : 272

Kabul : 272 (x)

Kâtip Üye	Kâtip Üye
İshak Gazel	Mustafa Açıkgöz
Kütahya	Nevşehir ”

Teklif, kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır.

3’üncü sırada yer alan, Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop’un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve İsviçre Federal Konseyi Arasında Diplomatik Misyon, Konsolosluk ve Daimi Temsilcilik Mensuplarının Refakatçilerine İlişkin Kazanç Getirici Faaliyetler Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi ve Dışişleri Komisyonu Raporu’nun görüşmelerine başlayacağız.

3.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop’un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve İsviçre Federal Konseyi Arasında Diplomatik Misyon, Konsolosluk ve Daimi Temsilcilik Mensuplarının Refakatçilerine İlişkin Kazanç Getirici Faaliyetler Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2223) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 125) (xx)

BAŞKAN - Komisyon? Yerinde.

Komisyon Raporu 125 sıra sayısıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

Teklifin tümü üzerinde söz isteyen yok.

Maddelerine geçilmesine oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Kabul edilmiştir.

1’inci maddeyi okutuyorum:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ VE İSVİÇRE FEDERAL KONSEYİ ARASINDA DİPLOMATİK MİSYON, KONSOLOSLUK VE DAİMİ TEMSİLCİLİK MENSUPLARININ REFAKATÇİLERİNE İLİŞKİN KAZANÇ GETİRİCİ FAALİYETLER HAKKINDA ANLAŞMANIN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- (1) 22 Mart 2019 tarihinde Ankara’da imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve İsviçre Federal Konseyi Arasında Diplomatik Misyon, Konsolosluk ve Daimi Temsilcilik Mensuplarının Refakatçilerine İlişkin Kazanç Getirici Faaliyetler Hakkında Anlaşma”nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN – 1’inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… 1’inci madde kabul edilmiştir.

2’nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – 2’nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… 2’nci madde kabul edilmiştir.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkanım, 3’üncü maddede, burada bir dakika söz istiyorum sizden 3’üncü maddeyle ilgili.

BAŞKAN – Pardon…

(x) Açık oylama kesin sonuçlarını gösteren tablo tutanağa eklidir.

(xx) 125 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – 3'üncü maddeyle ilgili bir söz talebim var burada efendim.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – İşlem bitmedi Sayın Başkan.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – 3'üncü maddeyle ilgili Başkanım, şu çok önemli bir şey…

BAŞKAN – 3'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Şimdi, hepsinde yapılan hata şu: Yürürlük maddesinde "Cumhurbaşkanı yürütür." diyor, bu yanlış bir deyim. "Cumhurbaşkanı uygular." denilmesi lazım Başkanım.

BAŞKAN – 3'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… 3'üncü madde kabul edilmiştir.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Ama yanlış.

BAŞKAN – Mahmut Bey, oylama işlemini başlatıyorum.

Teklifin tümü açık oylamaya tabidir.

Oylama için bir dakika süre veriyorum ve oylama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – 125 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin açık oylama sonucu:

"Kullanılan oy sayısı : 282

Kabul : 281

Çekimser : 1 (x)

Kâtip Üye	Kâtip Üye
İshak Gazel	Mustafa Açıkgöz
Kütahya	Nevşehir"

Teklif kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır.

Sayın milletvekilleri, 4'üncü sırada yer alan, Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Fildişi Sahili Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ve Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi ve Dışişleri Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine başlayacağız.

4.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Fildişi Sahili Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ve Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2371) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 194)

BAŞKAN – Komisyon? Yok.

Ertelenmiştir.

5'inci sırada yer alan, Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunmasına İlişkin Kanun Teklifi ve Dışişleri Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine başlayacağız.

(x) Açık oylama kesin sonuçlarını gösteren tablo tutanağa eklidir.

5.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunmasına İlişkin Kanun Teklifi (2/2058) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 290)

BAŞKAN – Komisyon? Yok.

Ertelenmiştir.

6'ncı sırada yer alan, Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi ve Dışişleri Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine başlayacağız.

6.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2663) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 291)

BAŞKAN – Komisyon? Yok.

Ertelenmiştir.

7'nci sırada yer alan, Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi ve Dışişleri Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine başlayacağız.

7.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2599) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 190)

BAŞKAN – Komisyon? Yok.

Ertelenmiştir.

8'inci sırada yer alan, Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Gümrük Konularında İş Birliği ve Karşılıklı Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi ve Dışişleri Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine başlayacağız.

8.- Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Gümrük Konularında İş Birliği ve Karşılıklı Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2498) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 172)

BAŞKAN – Komisyon? Yok.

Ertelenmiştir.

9'uncu sırada yer alan, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Cezaî Konularda Adlî Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi ve Dışişleri Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine başlayacağız.

9.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Cezaî Konularda Adlî Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1794) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 98)

BAŞKAN – Komisyon? Yok.

Ertelenmiştir.

10'uncu sırada yer alan, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Zimbabve Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi ve Dışişleri Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine başlayacağız.

10.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Zimbabve Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1455) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 205) (x)

BAŞKAN – Komisyon? Yerinde, gördüğünüz gibi.

Komisyon Raporu 205 sıra sayısıyla bastırılıp dağıtılmıştır.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Komisyon hileli iş yapıyor. Komisyon sabahtan beri burada Başkanım.

BAŞKAN – Teklifin üzerinde söz isteyen yok.

Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Kabul edilmiştir.

1'inci maddeyi okutuyorum:

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE ZİMBABVE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA TİCARET VE EKONOMİK İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- (1) 10 Ekim 2018 tarihinde İstanbul'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Zimbabve Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN – 1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… Kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN – 2'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler… Kabul etmeyenler… 2'nci madde kabul edilmiştir.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – 3'üncü madde üzerinde söz istiyorum, konuşmak istiyorum.

BAŞKAN - 3'üncü maddeyi okutuyorum Mahmut Bey.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN – 3'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler…

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Başkanım, söz istiyoruz ya!

BAŞKAN - Kabul etmeyenler… 3'üncü madde kabul edilmiştir.

Buyurun Mahmut Bey.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Ya, Sayın Başkan, işlem bitmedi daha, bitsin ondan sonra…

BAŞKAN – Şimdi 3'üncü maddeyle ilgili bir görüşü varmış, ondan sonra…

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Değerli Başkanım, çok teşekkür ediyorum.

(x) 205 S. Sayılı Basmayazı tutanağa eklidir.

Yani görüştüğümüz bu uluslararası sözleşmelerle ilgili 3'üncü maddelerde şu deniliyor: "Bu Kanun hükümlerini -yürürlükle ilgili maddedir- Cumhurbaşkanı yürütür." ibaresi var. Bu ibare, hukuk tekniği açısından doğru bir ibare değil.

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Mahmut Tanal mı yürütecek?

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Yani burada "Cumhurbaşkanı uygular." denilmesi lazım.

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – "Mahmut Tanal yürütür." mememiz lazım!

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Cumhurbaşkanı neyi yürütür? Yani burada sözleşmelerde "yürütülür" ibaresi hukuk tekniğine yakışmıyor, doğru bir ibare değil, doğru bir deyim değil, "Cumhurbaşkanı uygular." olması lazım. Bunların hepsinin bu şekilde düzeltilmesini istirham ediyorum sizden.

Teşekkür ediyorum.

Saygılarımı sunuyorum.

BAŞKAN – Peki, değerlendirilecek görüşleriniz.

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Sayın Başkanım, Cumhurbaşkanı yerine, Mahmut Tanal yürütür!

BAŞKAN - Sayın Özdemir, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

35.- Kayseri Milletvekili İsmail Özdemir'in, MHP Kayseri eski İl Başkanı Zeynel Temur'un vefatına ilişkin açıklaması

İSMAİL ÖZDEMİR (Kayseri) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Millîyetçi Hareket Partisinde uzun yıllar Kayseri'de il başkanlığımızı yapmış olan çok değerli gönül ve dava insanı Zeynel Temur'un Hakk'ın rahmetine kavuşması bugün hepimizi üzmüştür. Bu vesileyle ben kendisine Cenab-ı Allah'tan rahmet, Kayseri il teşkilatımız ve camiamıza başsağlığı diliyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

VII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

10.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Zimbabve Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1455) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 205) (Devam)

BAŞKAN – Teklifin tümü açık oylamaya tabidir.

Oylama için bir dakika süre veriyorum ve oylama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, 205 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin açık oylama sonucu:

"Kullanılan oy sayısı : 269

Kabul : 269 (x)

Kâtip Üye	Kâtip Üye
İshak Gazel	Mustafa Açıkgöz
Kütahya	Nevşehir"

Teklif kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır.

(x) Açık oylama kesin sonuçlarını gösteren tablo tutanağa eklidir.

Sayın milletvekilleri, 11'inci sırada yer alan 25 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine başlayacağız.

11.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Brezilya Federatif Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1197) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 25)

BAŞKAN – Komisyon? Yok.

Ertelenmiştir.

12'nci sırada yer alan 31 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine başlayacağız.

12.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Belarus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1363) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 31)

BAŞKAN – Komisyon? Yok.

Ertelenmiştir.

Bundan sonra da komisyonun bulunamayacağı anlaşıldığından, alınan karar gereğince, kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için, 22 Şubat 2022 Salı günü saat 15.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum, iyi akşamlar diliyorum.

Kapanma Saati: 19.33

IX.- OYLAMALAR

1.- (S.Sayısı: 76) Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti İle Moldova Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesi Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifine Verilen Oyların Sonucu

2.- (S.Sayısı: 273) Karayolları İşaretleri Ve Sinyalleri Sözleşmesi, Karayolu İşaretleri Ve Sinyalleri Sözleşmesine Ek Avrupa Anlaşması Ve Karayolu İşaretleri Ve Sinyalleri Sözleşmesine Ek Avrupa Anlaşmasına Ek Karayolu Yatay İşaretleme Protokolüne Katılmamızın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifine Verilen Oyların Sonucu

3.- (S.Sayısı: 125) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Ve İsviçre Federal Konseyi Arasında Diplomatik Misyon, Konsolosluk Ve Daimi Temsilcilik Mensuplarının Refakatçilerine İlişkin Kazanç Getirici Faaliyetler Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifine Verilen Oyların Sonucu

4.- (S.Sayısı: 205) Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İle Zimbabve Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret Ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifine Verilen Oyların Sonucu

Sıra Sayısı	**: 76**
Oylama Saati	: 19:13
Üye Sayısı	: 600
Kabul Edenler	: 260
Reddedenler	: 0
Çekimserler	: 0
Geçersiz Oylar	: 0
Mükerrer Oylar	: 2
Toplam	: 262
Açık Üyelikler	: 19
Kanunlaşmıştır	

Sıra Sayısı	**: 273**
Oylama Saati	: 19:20
Üye Sayısı	: 600
Kabul Edenler	: 270
Reddedenler	: 0
Çekimserler	: 0
Geçersiz Oylar	: 0
Mükerrer Oylar	: 4
Toplam	: 274
Açık Üyelikler	: 19
Kanunlaşmıştır	

Sıra Sayısı	**: 125**
Oylama Saati	: 19:25
Üye Sayısı	: 600
Kabul Edenler	: 272
Reddedenler	: 0
Çekimserler	: 1
Geçersiz Oylar	: 0
Mükerrer Oylar	: 7
Toplam	: 280
Açık Üyelikler	: 19
Kanunlaşmıştır	

Sıra Sayısı	**: 205**
Oylama Saati	: 19:32
Üye Sayısı	: 600
Kabul Edenler	: 267
Reddedenler	: 0
Çekimserler	: 0
Geçersiz Oylar	: 0
Mükerrer Oylar	: 2
Toplam	: 269
Açık Üyelikler	: 19
Kanunlaşmıştır	

İli	Soyadı	Adı	Partisi	S.S. 76	S.S. 273	S.S. 125	S.S. 205
Adana	Barut	Ayhan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Bulut	Burhanettin	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Çulhaoğlu	Mehmet Metanet	İYİ PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Adana	Dağlı	Tamer	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Adana	Doğru	Abdullah	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Adana	Erdinç	Mehmet Şükrü	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Adana	Ersoy	Ayşe Sibel	MHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Adana	Hatımoğulları Oruç	Tulay	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Koncuk	İsmail	ZAFER P	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Peköz	Kemal	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Sarıeroğlu	Jülide	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Sümer	Orhan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Şevkin	Müzeyyen	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Adana	Varlı	Muharrem	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Kabul
Adana	Zenbilci	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Adıyaman	Aydın	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Adıyaman	Fırat	İbrahim Halil	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Adıyaman	Taş	Yakup	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Adıyaman	Toprak	Muhammed Fatih	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Adıyaman	Tutdere	Abdurrahman	CHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Afyonkarahisar	Eroğlu	Veysel	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Afyonkarahisar	Köksal	Burcu	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Afyonkarahisar	Özkaya	Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Afyonkarahisar	Taytak	Mehmet	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Afyonkarahisar	Uysal	Gültekin	DP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Afyonkarahisar	Yurdunuseven	İbrahim	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Ağrı	Çelebi	Ekrem	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Ağrı	Koç	Abdullah	HDP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Ağrı	Öztürk	Berdan	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ağrı	Taşdemir	Dirayet Dilan	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Amasya	Çilez	Hasan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Amasya	Karahocagil	Mustafa Levent	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Amasya	Tuncer	Mustafa	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S.S. 76	S.S. 273	S.S. 125	S.S. 205
Ankara	Akdoğan	Yalçın	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Altıntaş	Ayhan	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Arslan	Ali İhsan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Aydın	Barış	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Aydın	Koray	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Bingöl	Tekin	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Bostancı	Mehmet Naci	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Ceylan	Nevzat	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Ankara	Çam	Lütfiye Selva	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Ankara	Destici	Mustafa	BBP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Durmaz	Sadir	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Emir	Murat	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Erdoğan	Asuman	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Gök	Levent	CHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Ankara	Haberal	Erkan	MHP	Kabul	Kabul	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Hakverdi	Ali Haydar	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	İşler	Emrullah	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Ankara	Karakaya	Mevlüt	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Kaya	Yıldırım	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Kerestecioğlu Demir	Filiz	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Koç	Ahmet Haluk	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Kuşoğlu	Bülent	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Oral	İbrahim Halil	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Polat Düzgün	Arife	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Ankara	Sunat	Şenol	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Şahin	Fatih	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Taşcıer	Gamze	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Taşlıçay	Nevin	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Turan	Hacı	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Ankara	Türkeş	Yıldırım Tuğrul	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Ünsal	Servet	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Yegin	Orhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Ankara	Yeşil	Nihat	CHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S.S. 76	S.S. 273	S.S. 125	S.S. 205
Ankara	Yıldırım	Yaşar	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ankara	Yıldız	Zeynep	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Ankara	Yılmaz	Durmuş	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Arı	Cavit	CHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Antalya	Aydın	İbrahim	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Antalya	Bahşi	Feridun	İYİ PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Antalya	Başkan	Abdurrahman	MHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Antalya	Baykal	Deniz	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Budak	Çetin Osman	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Bülbül	Kemal	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Çelik	Kemal	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Çelik	Sena Nur	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Köse	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Antalya	Özer	Aydın	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Subaşı	Hasan	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Antalya	Uslu	Atay	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Antalya	Vural Çokal	Tuba	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Antalya	Zeybek	Rafet	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Artvin	Balta	Ertunç Erkan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Artvin	Bayraktutan	Uğur	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Aydın	Bülbül	Süleyman	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Aydın	Erim	Bekir Kuvvet	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul/Mük.	Kabul/Mük.
Aydın	Posacı	Rıza	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Aydın	Savaş	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Aydın	Sezgin	Aydın Adnan	İYİ PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Aydın	Tezcan	Bülent	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Aydın	Yavuz	Metin	AK PARTİ	Kabul	Kabul 3 (Mük.2)	Kabul	Kabul
Aydın	Yıldız	Hüseyin	CHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Balıkesir	Akın	Ahmet	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Balıkesir	Aydemir	Pakize Mutlu	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul	Kabul
Balıkesir	Aytekin	Ensar	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Balıkesir	Canbey	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Balıkesir	Çelik	Adil	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Partisi	S.S. 76	S.S. 273	S.S. 125	S.S. 205
Balıkesir	Ok	İsmail	BAĞIMSIZ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Balıkesir	Subaşı	Yavuz	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Balıkesir	Şahin	Fikret	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Balıkesir	Uygur	Belgin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Bilecik	Tüzün	Yaşar	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bilecik	Yağcı	Selim	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bingöl	Aydemir	Erdal	HDP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Bingöl	Berdibek	Feyzi	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Bingöl	Yılmaz	Cevdet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bitlis	Gaydalı	Mahmut Celadet	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bitlis	Kiler	Vahit	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bitlis	Taşar	Cemal	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Bolu	Aydın	Arzu	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Bolu	Küpçü	Fehmi	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Burdur	Göker	Mehmet	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Burdur	Özçelik	Bayram	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Burdur	Uğur	Yasin	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Kabul	Kabul
Bursa	Ala	Efkan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Altaca Kayışoğlu	Nurhayat	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Aydın	Erkan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Aydın	Muhammet Müfit	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Bursa	Büyükataman	İsmet	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Çavuşoğlu	Hakan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Katılmadı
Bursa	Erozan	Ahmet Kamil	İYİ PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Bursa	Esgin	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Bursa	Işık	Zafer	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Bursa	Karabıyık	Lale	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Kılıç	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Bursa	Mesten	Osman	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Ödünç	Atilla	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul	Kabul
Bursa	Özen	Refik	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Bursa	Özkan	Yüksel	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bursa	Sarıbal	Orhan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Partisi	S.S. 76	S.S. 273	S.S. 125	S.S. 205
Bursa	Tatlıoğlu	İsmail	İYİ PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Bursa	Vahapoğlu	Mustafa Hidayet	MHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Bursa	Yavuz Özgeç	Emine	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Bursa	Yılmaz Güzel	Vildan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Çanakkale	Ceylan	Özgür	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Çanakkale	Erkek	Muharrem	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Çanakkale	İskenderoğlu	Jülide	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Çanakkale	Turan	Bülent	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Çankırı	Akbaşoğlu	Muhammet Emin	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Çankırı	Çivicioğlu	Salim	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Çorum	Ceylan	Ahmet Sami	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Çorum	Kavuncu	Erol	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Çorum	Kaya	Oğuzhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Çorum	Köse	Tufan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Denizli	Bıçer Karaca	Gülizar	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Denizli	Ök	Nilgün	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Denizli	Özkan	Cahit	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Denizli	Öztürk	Yasin	İYİ PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Denizli	Sancar	Haşim Teoman	BAĞIMSIZ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Denizli	Tin	Şahin	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Kabul
Denizli	Yıldız	Ahmet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Aydeniz	Salihe	DBP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Bal	Ebubekir	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Dağ	Dersim	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Eker	Mehmet Mehdi	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Diyarbakır	Eronat	Oya	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Diyarbakır	Güzel	Semra	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Özsoy	Hişyar	HDP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Diyarbakır	Paylan	Garo	HDP	Kabul	Kabul	Kabul	Katılmadı
Diyarbakır	Taşçıer	İmam	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Diyarbakır	Tosun	Remziye	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Edirne	Aksal	Fatma	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Kabul	Kabul
Edirne	Çakırlar	Orhan	İYİ PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S.S. 76	S.S. 273	S.S. 125	S.S. 205
Edirne	Gaytancıoğlu	Okan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Elazığ	Ağar	Zülfü Tolga	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Elazığ	Balık	Sermin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Katılmadı	Kabul
Elazığ	Bulut	Metin	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Elazığ	Demirbağ	Zülfü	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Elazığ	Erol	Gürsel	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Erzincan	Çakır	Burhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Katılmadı
Erzincan	Karaman	Süleyman	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Erzurum	Akdağ	Recep	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Erzurum	Altınok	Selami	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Erzurum	Aydemir	İbrahim	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Erzurum	Aydın	Kamil	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Erzurum	Cinisli	Muhammet Naci	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Erzurum	Taşkesenlioğlu Ban	Zehra	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Eskişehir	Avcı	Nabi	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Eskişehir	Çakırözer	Utku	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Eskişehir	Günay	Emine Nur	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Eskişehir	Kabukcuoğlu	Arslan	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Eskişehir	Karacan	Harun	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Eskişehir	Sazak	Metin Nurullah	MHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Eskişehir	Süllü	Jale Nur	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Gaziantep	Atay	Semmet	MHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Gaziantep	Bakbak	Derya	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Gaziantep	Erdoğan	Mehmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Gaziantep	Filiz	İmam Hüseyin	İYİ PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Gaziantep	Kaplan	İrfan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Gaziantep	Kirazoğlu	Mehmet Sait	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Gaziantep	Koçer	Abdullah Nejat	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Gaziantep	Şahin	Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Gaziantep	Taşdoğan	Ali Muhittin	MHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Gaziantep	Toğrul	Mahmut	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Gaziantep	Uzer	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Gaziantep	Yılmazkaya	Bayram	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Partisi	S.S. 76	S.S. 273	S.S. 125	S.S. 205
Gaziantep	Yüksel	Müslüm	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Giresun	Aydın	Kadir	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Giresun	Öztürk	Cemal	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Giresun	Öztürk	Sabri	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Giresun	Tiğli	Necati	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Gümüşhane	Akgül	Hacı Osman	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Gümüşhane	Pektaş	Cihan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Hakkari	Dede	Sait	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Hakkari	Dinç	Husret	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Hatay	Güzelmansur	Mehmet	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Hatay	Kaşıkçı	Lütfi	MHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Hatay	Mengüllioğlu	Barış Atay	TİP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Hatay	Özel	Abdulkadir	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Hatay	Özgürsoy Çelik	Sabahat	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Hatay	Şahin	Suzan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Hatay	Şanverdi	Hüseyin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Hatay	Tokdemir	İsmet	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Hatay	Topal	Serkan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Hatay	Türkoğlu	Hacı Bayram	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Hatay	Yayman	Hüseyin	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Isparta	Bilgiç	Süreyya Sadi	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Isparta	Cesur	Aylin	İYİ PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Isparta	Gökgöz	Mehmet Uğur	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Isparta	Özel	Recep	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Mersin	Antmen	Alpay	CHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Mersin	Başarır	Ali Mahir	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Mersin	Çelik	Behiç	İYİ PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Mersin	Gökçel	Cengiz	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Mersin	Gül Yılmaz	Zeynep	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Mersin	Kılavuz	Olcay	MHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Mersin	Kurtulan	Fatma	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Mersin	Özkan	Hacı	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Mersin	Sıdalı	Zeki Hakan	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S.S. 76	S.S. 273	S.S. 125	S.S. 205
Mersin	Şimşek	Baki	MHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Mersin	Taşkın	Ali Cumhur	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Mersin	Turan	Rıdvan	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Açıkel	Fethi	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Adan	Celal	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Adıgüzel	Onursal	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Ağıralioğlu	Yavuz	İYİ PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Akkuş İlgezdi	Gamze	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Aksu	İsmail Faruk	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Altay	Engin	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Andican	Abdul Ahat	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Arınç	Ahmet Mücahit	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Arkaz	Hayati	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Ataş	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Katılmadı
İstanbul	Aydın	Emine Sare	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Aydoğan	Turan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Ayrım	Şamil	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Babuşcu	Aziz	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Baş	Erkan	TİP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Bayram	Serkan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Bekaroğlu	Mehmet	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Berberoğlu	Kadri Enis	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Beyaz	Ümit	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Boyraz	Osman	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Bozkır	Volkan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Buldan	Pervin	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Canbaz Kaya	Dilşat	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Canikli	Nurettin	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Çamlı	Ahmet Hamdi	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Çelik	Ahmet	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Çetin	Cemal	MHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Çeviköz	Ahmet Ünal	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Çonkar	Ahmet Berat	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S.S. 76	S.S. 273	S.S. 125	S.S. 205
İstanbul	Dalkılıç	Halis	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Dedegil	Alev	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Demir	Mustafa	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Demiröz	Vedat	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Denizolgun	Fatih Süleyman	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Durgut	Müşerref Pervin Tuba	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Emecan	Emine Gülizar	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Emre	Yunus	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Emre	Zeyncl	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Erdem	Arzu	MHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Erdoğdu	Aykut	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Ersoy	Oya	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Güler	Abdullah	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul/Mük.	Kabul
İstanbul	Gülüm	Züleyha	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Hamzaçebi	Mehmet Akif	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	İslam	Nazar Cihangir	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kaboğlu	İbrahim Özden	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kadak	Rümeysa	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Kadıgil Sütlü	Saliha Sera	TİP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kalsın	Canan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Katılmadı
İstanbul	Kandemir	Erkan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Karabat	Özgür	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Karataş	Memet Bülent	MHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Katırcıoğlu	Erol	HDP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Kavakcı Kan	Ravza	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kaya	Erol	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Kaya	Hüda	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kaynarca	Tülay	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Kenanoğlu	Ali	HDP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Kesici	İlhan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Kılıç	Akif Çağatay	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Kılınç	Yüksel Mansur	CHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Kubat	Mehmet Doğan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S.S. 76	S.S. 273	S.S. 125	S.S. 205
İstanbul	Kurtulmuş	Numan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Nuhoğlu	Hayrettin	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Oluç	Hakkı Saruhan	HDP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Özdağ	Ümit	ZAFER P	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Özdemir	Sibel	CHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Özen	Zeynel	HDP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Özsoy	Eyüp	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Piroğlu	Musa	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Polat	İffet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Salıcı	Oğuz Kaan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Satır	Mihrimah Belma	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Katılmadı
İstanbul	Sayan Kaya	Fatma Betül	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Sırakaya	Zafer	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Şatıroğlu	Nevzat	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Şeker	Ali	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Şeker	Fatih Mehmet	BAĞIMSIZ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Şentürk	Hulusi	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Şık	Ahmet	TİP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Tanal	Mahmut	CHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Tanrıkulu	Mustafa Sezgin	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Tekin	Gürsel	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Toprak	Erdoğan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Turan	Hasan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Ünal	Şirin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Yalçın	Edip Semih	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Yaşar	Serap	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İstanbul	Yeneroğlu	Mustafa	DEVA	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Yıldız	Feti	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Yönter	İzzet Ulvi	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İstanbul	Zeybek	Gökan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Arslan	Ednan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Bakan	Murat	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Bayır	Tacettin	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Partisi	S.S. 76	S.S. 273	S.S. 125	S.S. 205
İzmir	Bekle	Cemal	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İzmir	Beko	Kani	CHP	Kabul	Kabul	Kabul 2 (Mük.l)	Kabul
İzmir	Bölünmez Çankırı	Ceyda	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Kabul 2 (Mük.l)	Kabul
İzmir	Çelebi	Mehmet Ali	MEMLEKET P	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Çepni	Murat	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Çıray	Aytun	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Dağ	Hamza	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Dervişoğlu	Dursun Müsavat	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Erdan Kılıç	Seyda	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Kalyoncu	Hasan	MHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İzmir	Kaya	Mahmut Atilla	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İzmir	Kemalbay Pekgözegü	Serpil	HDP	Kabul	Kabul	Kabul	Katılmadı
İzmir	Kılıçdaroğlu	Kemal	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Kırkpınar	Yaşar	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İzmir	Nasır	Necip	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Katılmadı
İzmir	Osmanağaoğlu	Tamer	MHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İzmir	Özalan	Fehmi Alpay	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İzmir	Özkan	Ahmet Tuncay	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Polat	Mahir	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Purçu	Özcan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Sayek Böke	Selin	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Sertel	Atila	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Serter	Bedri	CHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
İzmir	Sındır	Kamil Okyay	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
İzmir	Yıldırım	Binali	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kars	Arslan	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kars	Kılıç	Yunus	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kastamonu	Baltacı	Hasan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kastamonu	Çelik	Metin	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Kabul	Katılmadı
Kastamonu	Köylü	Hakkı	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kayseri	Arık	Çetin	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kayseri	Ataş	Dursun	İYİ PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kayseri	Eltaş	Mustafa	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S.S. 76	S.S. 273	S.S. 125	S.S. 205
Kayseri	Ersoy	Mustafa Baki	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kayseri	Karayel	İsmail Emrah	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kayseri	Nergis	Hülya	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul	Kabul
Kayseri	Özdemir	İsmail	MHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kayseri	Özhaseki	Mehmet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kayseri	Tamer	İsmail	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul	Kabul
Kayseri	Yıldız	Taner	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kırklareli	Gündoğdu	Vecdi	CHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kırklareli	Kayan	Türabi	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kırklareli	Minsolmaz	Selahattin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kırşehir	İlhan	Metin	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kırşehir	Kendirli	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kocaeli	Akar	Haydar	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kocaeli	Çakır	Sami	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kocaeli	Gergerlioğlu	Ömer Faruk	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kocaeli	Işık	Fikri	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kocaeli	Katırcıoğlu	Radiye Sezer	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kocaeli	Sancaklı	Saffet	MHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kocaeli	Şeker	İlyas	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kocaeli	Tarhan	Tahsin	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kocaeli	Türkkan	Lütfü	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kocaeli	Yaman	Cemil	AK PARTİ	Kabul/Mük.	Kabul	Kabul	Kabul
Kocaeli	Yılmaz	Mehmet Akif	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kocaeli	Zeybek	Emine	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Konya	Ağralı	Abdullah	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Konya	Akyürek	Tahir	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Konya	Altunyaldız	Ziya	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Konya	Erdem	Orhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Konya	Etyemez	Halil	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul	Kabul
Konya	Kalaycı	Mustafa	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Konya	Kara	Esin	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Konya	Karaduman	Abdulkadir	SAADET P	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Konya	Özboyacı	Selman	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S.S. 76	S.S. 273	S.S. 125	S.S. 205
Konya	Özdemir	Hacı Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Konya	Samancı	Gülay	AK PARTİ	Kabul	Katılmadı	Kabul	Kabul
Konya	Sorgun	Ahmet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Konya	Şahin Usta	Leyla	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Konya	Şener	Abdüllatif	CHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Konya	Yokuş	Fahrettin	İYİ PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kütahya	Çetin Erenler	Ceyda	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kütahya	Erbaş	Ahmet	MHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kütahya	Gazel	İshak	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kütahya	Kasap	Ali Fazıl	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kütahya	Tan	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Malatya	Ağbaba	Veli	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Malatya	Çakır	Ahmet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Malatya	Çalık	Öznur	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Malatya	Fendoğlu	Mehmet Celal	MHP	Kabul	Kabul	Katılmadı	Kabul
Malatya	Kahtalı	Hakan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Malatya	Tülemkci	Bülent	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Manisa	Akçay	Erkan	MHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Manisa	Akkal	Tamer	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul	Kabul
Manisa	Aydemir	Uğur	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Manisa	Bakırlıoğlu	Ahmet Vehbi	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Manisa	Başevirgen	Bekir	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Manisa	Baybatur	Murat	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Manisa	Bilen	İsmail	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Manisa	Kaplan Kıvırcık	Semra	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Manisa	Özel	Özgür	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Manisa	Özkan	Mehmet Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kahramanmaraş	Aycan	Sefer	MHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kahramanmaraş	Güvenç	Celalettin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kahramanmaraş	Öçal	Habibe	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kahramanmaraş	Özdemir	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kahramanmaraş	Öztunç	Ali	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kahramanmaraş	Sezal	Mehmet Cihat	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S.S. 76	S.S. 273	S.S. 125	S.S. 205
Kahramanmaraş	Ünal	Mahir	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Mardin	Çelik	Tuma	BAĞIMSIZ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Mardin	Demirkaya	Cengiz	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Mardin	Dinçel	Şeyhmus	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Mardin	Dundar	Pero	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Mardin	Günay	Ebrü	HDP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Mardin	Sancar	Mithat	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Muğla	Alban	Mürsel	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Muğla	Demir	Mehmet Yavuz	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Muğla	Erbay	Burak	CHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Muğla	Ergun	Metin	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Muğla	Erol Gökcan	Yelda	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul	Kabul
Muğla	Girgin	Süleyman	CHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Muğla	Özcan	Suat	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Muş	Coşkun	Şevin	HDP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Muş	Işık	Mensur	BAĞIMSIZ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Muş	Kılıç Koçyiğit	Gülüstan	HDP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Muş	Şimşek	Mehmet Emin	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Katılmadı
Nevşehir	Açıkgöz	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Nevşehir	Menekşe	Yücel	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Nevşehir	Sarıaslan	Faruk	CHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Niğde	Ergun	Yavuz	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Niğde	Gültekin	Selim	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Niğde	Gürer	Ömer Fethi	CHP	Kabul	Kabul	Çekinser	Kabul
Ordu	Adıgüzel	Mustafa	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ordu	Enginyurt	Cemal	DP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ordu	Gündoğdu	Metin	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ordu	Taşcı	Ergün	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Ordu	Torun	Seyit	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ordu	Yediyıldız	Şenel	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Rize	Avcı	Muhammed	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Rize	Bak	Osman Aşkın	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Rize	Yazıcı	Hayati	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Partisi	S.S. 76	S.S. 273	S.S. 125	S.S. 205
Sakarya	Bülbül	Muhammed Levent	MHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Sakarya	Dikbayır	Ümit	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Sakarya	Erdoğan Atabek	Çiğdem	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Sakarya	Özkoç	Engin	CHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Sakarya	Sofuoğlu	Kenan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Sakarya	Uncuoğlu	Recep	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Sakarya	Yavuz	Ali İhsan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Samsun	Demircan	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Samsun	Hancıoğlu	Neslihan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Samsun	Karaaslan	Çiğdem	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Samsun	Kırcalı	Orhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Samsun	Köktaş	Fuat	AK PARTİ	Kabul	Kabul/Muk.	Kabul/Muk.	Kabul/Muk.
Samsun	Usta	Erhan	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Samsun	Yaşar	Bedri	İYİ PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Samsun	Yılmaz	Yusuf Ziya	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Samsun	Zeybek	Kemal	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Siirt	Danış Beştaş	Meral	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Siirt	Ören	Osman	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Siirt	Taş	Sadık	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Sinop	Karadeniz	Barış	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Sinop	Maviş	Nazım	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Sivas	Ekinci	Semiha	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Sivas	Karasu	Ulaş	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Sivas	Özyürek	Ahmet	MHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Sivas	Soluk	Mehmet Habib	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul	Kabul
Sivas	Yılmaz	İsmet	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul	Kabul
Tekirdağ	Aygun	İlhami Özcan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Tekirdağ	Kaplan	Enez	İYİ PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Tekirdağ	Konca gül	Çiğdem	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Tekirdağ	Öztrak	Faik	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Tekirdağ	Şentop	Mustafa	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Tekirdağ	Yel	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Tekirdağ	Yüceer	Candan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S.S. 76	S.S. 273	S.S. 125	S.S. 205
Tokat	Arslan	Mustafa	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Tokat	Beyazıt	Yusuf	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Tokat	Bulut	Yücel	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Kabul	Kabul
Tokat	Durmaz	Kadim	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Tokat	Zengin	Özlem	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Trabzon	Ayvazoğlu	Bahar	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Trabzon	Balta	Muhammet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Trabzon	Cora	Salih	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Trabzon	Günnar	Adnan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Trabzon	Kaya	Ahmet	CHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Trabzon	Örs	Hüseyin	İYİ PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Tunceli	Önlü	Alican	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Tunceli	Şaroğlu	Polat	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Açanal	Zemzem Gülender	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Akay	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Şanlıurfa	Aydınlık	Aziz	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Cevheri	Mehmet Ali	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Şanlıurfa	Erdoğmuş	Nimetullah	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Fakıbaba	Ahmet Eşref	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Gülpınar	Mehmet Kasım	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Maçin	Nusrettin	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Öcalan	Ömer	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Özcan	Halil	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Şanlıurfa	Özşavlı	Halil	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Özyavuz	İbrahim	MHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Şanlıurfa	Sürücü	Ayşe	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Şanlıurfa	Yıldız	İbrahim Halil	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Uşak	Altay	Mehmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Uşak	Güneş	İsmail	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Uşak	Yalım	Özkan	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Van	Arvas	Abdulahat	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul	Kabul
Van	Gülaçar	Osman Nuri	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Van	Kartal	İrfan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul

İli	Soyadı	Adı	Parti	S.S. 76	S.S. 273	S.S. 125	S.S. 205
Van	Orhan Işık	Muazzez	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Van	Sarısaç	Murat	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Van	Temel	Tayip	HDP	Kabul/Mük.	Kabul	Kabul	Kabul
Van	Temelli	Sezai	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Yozgat	Başer	Yusuf	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Yozgat	Keven	Ali	CHP	Kabul	Kabul	Kabul 2 (Mük.1)	Kabul
Yozgat	Sedef	İbrahim Ethem	MHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Zonguldak	Çolakoğlu	Ahmet	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Zonguldak	Demirtaş	Ünal	CHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Zonguldak	Türkmen	Polat	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Zonguldak	Uçar	Hamdi	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Zonguldak	Yavuzyılmaz	Deniz	CHP	Katılmadı	Kabul	Kabul	Kabul
Aksaray	Aydoğdu	Cengiz	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Aksaray	Erel	Ayhan	İYİ PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Aksaray	İnceöz	İlknur	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Aksaray	Kaşlı	Ramazan	MHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Bayburt	Battal	Fetani	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Karaman	Eser	Selman Oğuzhan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Karaman	Şeker	Recep	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Karaman	Ünver	İsmail Atakan	CHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kırıkkale	Can	Ramazan	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kırıkkale	Önal	Ahmet	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kırıkkale	Öztürk	Halil	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Batman	Acar Başaran	Ayşe	HDP	Kabul	Kabul/Mük.	Kabul/Mük.	Kabul
Batman	İpekyüz	Necdet	HDP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Batman	Özdemir	Ziver	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Batman	Tiryaki	Mehmet Ruştu	HDP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Batman	Uca	Feleknas	HDP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Şırnak	Birlik	Rızgin	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Şırnak	İmir	Nuran	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Şırnak	Kaçmaz	Hüseyin	HDP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Şırnak	Özgüneş	Hasan	HDP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Bartın	Bankoğlu	Aysu	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı

İli	Soyadı	Adı	Parti	S.S. 76	S.S. 273	S.S. 125	S.S. 205
Bartın	Tunç	Yılmaz	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Ardahan	Atalay	Orhan	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Ardahan	Yılmaz	Öztürk	YENİLİK P	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Iğdır	Eksik	Habip	HDP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Iğdır	Karadağ	Yaşar	MHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Yalova	Akyol	Meliha	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Yalova	Büyükgümüş	Ahmet	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Kabul
Yalova	Özel	Özcan	MEMLEKET P	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Karabük	Aksoy	Hüseyin Avni	MEMLEKET P	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Karabük	Güneş	Niyazi	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Karabük	Ünal	Cumhur	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Kilis	Dal	Ahmet Salih	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Kilis	Dülger	Mustafa Hilmi	AK PARTİ	Katılmadı	Kabul	Kabul	Kabul
Osmaniye	Bahçeli	Devlet	MHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Osmaniye	Dumuşoğlu	Mücahit	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Osmaniye	Kaya	İsmail	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Osmaniye	Ünlü	Baha	CHP	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Düzce	Çakır	Fahri	AK PARTİ	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul
Düzce	Keşir	Ayşe	AK PARTİ	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı	Katılmadı
Düzce	Yılmaz	Ümit	MHP	Kabul	Kabul	Kabul	Kabul

X.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, üniversitelerde akademisyen olarak görev yapan veya dil eğitimi için yurt dışına gönderilen personele ilişkin sorusu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç'in cevabı (7/57620)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda belirtilen sorularımın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın Mustafa ŞENTOP tarafından yazılı olarak cevaplandırılması hususunu; Anayasanın 98. ve İçtüzüğün 96. ve 99. maddeleri gereğince saygılarımla arz ederim. 18.01.2022

Av. Uğur BAYRAKTUTAN
Artvin Milletvekili

1- TBMM'den maaş alıp; üniversitelerde öğretim elemanı olarak görev yapan var mıdır?

2- Bu kişilerin görev almasında Meclis Başkanı sıfatıyla olur veya onayınız var mıdır?

3- TBMM bünyesindeki görevini yapmaktan ziyade tez yazmakla meşgul olacak kişilerin varlığı kamuda israfa örnek teşkil etmekte midir?

4- Yabancı Dil bilgisi şartıyla göreve alınan kişilerin, tekrardan dil öğrenmek amacıyla yurt dışına gönderildiği iddiaları doğru mudur? Bu tanıma uyan TBMM bünyesinde kaç kişi mevcuttur?

5- İlgili kişilerin yurtdışına gönderilmesi ülkemizdeki üniversitelerden aldığı yabancı dil eğitimine güvensizlikten mi kaynaklanmaktadır? Öyle değil ise bu uygulamanın amacı nedir?

6- TBMM bütçesinden yurt dışına gönderilen personel için yılda ne kadar aktarılmaktadır?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI
Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

Sayı : Z-43452547-120.07- 969135 17.02.2022
Konu : Soru Önergesi

Sayın Uğur BAYRAKTUTAN
Artvin Milletvekili

İlgi : 19.01.2022 tarihli ve 7/57620 esas numaralı yazılı soru önergeniz.

Üniversitelerde akademisyen olarak görev yapan veya dil eğitimi için yurt dışına gönderilen personele ilişkin ilgi önergenizde yer alan sorularınız ekte cevaplandırılmıştır.

Bilgilerinizi rica ederim.

Süreyya Sadi BİLGİÇ
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanvekili

Ek: Soru Cevabı

EK

CEVAPLAR:

Cevap 1 ve 2.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı personeli, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanunu'nun 31'inci maddesinde yer alan "*Öğretim görevlileri; üniversitelerde ve bağlı birimlerinde bu Kanun uyarınca atanmış öğretim üyesi bulunmayan dersler veya herhangi bir dersin özel bilgi ve uzmanlık isteyen konularının eğitim-öğretim ve uygulamalar için, kendi uzmanlık alanlarındaki çalışma ve eserleri ile tanınmış kişiler, süreli veya ders saati ücreti ile görevlendirilebilirler.*" hükmü ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 89'uncu maddesinde yer alan "*Her derecedeki eğitim ve öğretim kurumları ile Üniversite ve Akademi (Askeri Akademiler dâhil), okul, kurs veya yaygın eğitim yapan kurumlarda ve benzeri kuruluşlarda öğretmen veya öğretim üyesi bulunmaması halinde öğretmenlere, öğretim üyelerine veya diğer memurlara veyahut açıktan atanacaklara ücret ile ek ders görevi verilebilir.*" hükmü uyarınca, üniversitelerden resmî yazı ile gelen talep ve TBMM Genel Sekreterlik Makamından alınan onay doğrultusunda ders vermek üzere görevlendirilebilmektedir.

Cevap 3.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı personelinin, Kurum bünyesindeki vazifelerini aksatmamaları koşuluyla lisansüstü eğitim almalarının ve bu kapsamda tez yazmalarının önünde hukuki bir engel bulunmadığı gibi, görev alanlarıyla ilgili konularda lisansüstü eğitim almak yoluyla personelin bilgi birikimini artırmasının Kurumumuza fayda sağlayacağı değerlendirilmektedir. Bununla birlikte sorunuzda belirttiğiniz şekilde "tez yazmakla meşgul olması sebebiyle görevini yapmakta ihmal gösteren" bir personelin varlığına ilişkin bilginiz varsa; bu bilgiyi Başkanlığımızla paylaşmanız durumunda konu incelenerek mevzuat hükümleri çerçevesinde gereği yapılacaktır.

Cevap 4, 5 ve 6.- Türkiye Büyük Millet Meclisinde yabancı dil bilgisi şartı ile göreve alınan personel, Kuruma sundukları hizmetin daha nitelikli olması, bilgi ve görgülerinin artırılması, mesleklerine ait hizmetlerde uluslararası kapsamda yetişmeleri, mesleki yabancı dil düzeyini geliştirmeleri ve alanları ile ilgili olmak kaydıyla uluslararası düzeyde gelişim sağlamaları amacıyla, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 78, 79 ve 80'inci maddeleri, 6253 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanunu'nun 31 ve 32'nci maddeleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Yasama Uzmanlığı Yönetmeliği'nin 35'inci maddesi ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı Stenografi Kursu ve Stenografiık Yönetmeliği'nin 33'üncü maddesi kapsamında yurt dışında çeşitli programlar ile yüksek lisans ve doktora programlarına gönderilmektedir. Söz konusu uygulamanın gerçekleştirilmesinde yurt dışına gönderilecek olan personelin sayısı, mevzuat gereği TBMM Başkanlık Divanı kararı ile belirlenmektedir.

Yurt dışına gönderilmek üzere TBMM Başkanlık Divanı tarafından belirlenen personel kontenjanı ve bu kontenjan kapsamında yurt dışına gönderilmeye ilişkin başvuru süreçlerini tamamlayan personelin bütçe aktarımına ilişkin işlemler, TBMM İnsan Kaynakları Başkanlığının ilgili bütçe tertibinden gerçekleştirilmektedir.

2.- İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, İzmir ve ilçelerindeki okullarda karantinada bulunan sınıf sayıları ile Covid-19 vakalarına,

- Diyarbakır Milletvekili Dersim Dağ'ın, seçmeli ders seçimlerinde bazı yerlerde Kürtçenin bulunmamasına,

- Şırnak Milletvekili Nuran İmir'in, okullarda seçmeli ders olarak Kürtçenin seçilmesine ve Kürtçe öğretmeni atamalarına,

- İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'ün, sözleşmeli öğretmenlere eş durumundan dolayı tayin hakkı verilmesi talebine,

İlişkin soruları ve Millî Eğitim Bakanı Mahmut Özer'in cevabı (7/57845), (7/58115), (7/58116), (7/58117)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın, Anayasa'nın 98. TBMM İçtüzüğü'nün 96. Maddeleri gereğince Milli Eğitim Bakanı Sayın Mahmut Özer tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

Av. Sevda ERDAN KILIÇ
İzmir Milletvekili

Yeni tip koronavirüs (Covid-19) salgını sebebiyle eğitime verilen yaklaşık 1,5 yıllık aranın ardından 6 Eylül'de tekrar başlayan yüz yüze eğitimin ilk döneminin bitmesine az bir süre kala Omicron varyantı ülke genelinde baskın hale gelmiştir. Günlük vaka sayısının 70 binlere dayandığı Türkiye'de, okullarda da pozitif vaka sayıları her geçen gün artmaktadır. İzmir'in 9 ilçesinde en az 67 sınıfın karantinaya alındığı, İzmir Anadolu Lisesi'nin 11 dersliğinin karantinaya alındığı ifade edilmektedir.

Bu bağlamda;

1- İzmir ve ilçelerindeki okullarda karantinada bulunan sınıf sayısı kaçtır?
2- Pandeminin başladığı günden bugüne kadar İzmir ve ilçelerindeki okullarda kaç öğrenci, öğretmen ve okul çalışanı koronavirüse yakalanmıştır?
3- Bu öğretmen, öğrenci ve görevlilerden hayatını kaybeden olmuş mudur? Olmuşsa kaç kişi hayatını kaybetmiştir?
4- Okullarda koronavirüse karşı ne gibi tedbirler alınmaktadır?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıda belirtilen sorularımın **Milli Eğitim Bakanı Mahmut Özer** tarafından Anayasanın 98. ve TBMM İçtüzüğü' nün 96. ve 99. Maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 18.01.2022

Dersim DAĞ

Diyarbakır Milletvekili

Türkiye'de Eylül 2012'den beri yönetmenlikle yaşayan dil ve lehçe adı altında Kürtçe seçmeli dersi Millî Eğitim Bakanlığının (MEB) müfredatında yer almaktadır. Bakanlığınız, yayımladığı son genelde de, Yaşayan Diller ve Lehçeler (5, 6, 7 ve 8. sınıflar) dersi kapsamında, Kürtçenin Kurmanci ve Zazaki lehçelerine de yer vermiş bulunmaktadır. 2022-2023 eğitim ve öğretim yılında okutulacak seçmeli dersleri tercih süreci 3 Ocak 2022'de başladı. 21 Ocak 2022 yılında tercih süreci bitecek olan bahsi geçen seçmeli Kürtçe derslerin seçimine ilişkin bakanlığınızın yayımladığı genelgeye aykırı, usulsüz uygulamalar ortaya çıkmaktadır. Sosyal medyada yurttaşların şikayetleri ve Baroların yayımladığı açıklamalara göre birçok okulda, Kürtçe seçmeli ders formu verilmediği gibi, seçmeli derslerin birçoğu okul idaresi tarafından hazırlanıp velilere imzalatılmaktadır. Kürtçe dersinin okul yöneticileri tarafından seçilmesinin engellendiğine dair ciddi şikayetler bulunmaktadır. Birçok okulun idaresi, çeşitli gerekçelerle yayımladığı seçmeli ders formlarında Kürtçeyi çıkartmaktadır. Bazı okullarda, öğretmen yok denilerek, formlarda Kürtçe seçeneği çıkarılmaktadır. Bakanlığınızın yayımladığı yönetmeliğinin 6'ıncı maddesine göre okul idarelerinin, aileleri ve öğrencileri dersler hakkında bilgilendirmesinin zorunlu olduğuna yönelik vurgu söz konusu. Fakat bunun da yapılmadığı, aksine bilgi arayışında olan ailelerin engellendiği bilinmektedir. Bu hukuksuz uygulamalar ve iddialar gündemdeki yerini korurken, bakanlığınızın açıklama ve okullarda denetim yapmaması, kuşkuları derinleştirmiştir.

Bu çerçevede;

1. Bakanlığınıza bağlı okulların seçmeli ders formunda Kürtçenin çıkartıldığına ilişkin iddialar hakkında soruşturma başlatmış mıdır?

2. Okullarda Kürtçe seçmeli ders formunun verilmediği ve okul idarecilerinin kendi doldurdukları formları velilere imzalattıkları doğru mudur?

3. Bakanlığınızın yayımladığı yönetmenliğin 6'ncı maddesini uygulamayan kaç okul vardır? Bunların kaçı hakkında soruşturma başlatılmıştır? Soruşturma açılan kaç okul idarecisine cezai yaptırım uygulanmıştır?

4. Ailelerin Kürtçeyi tercih etmeleri engellenmekte midir? Buna yönelik bakanlığınız bilgi sahibi midir?

5. Bakanlığınız Kürtçe eğitimin önünü açmak için ne gibi çalışmalar yürütmektedir? Seçmeli ders olmasını yeterli bulmakta mıdır?

6. Kürtçe dersinin seçilmesinin çeşitli gerekçelerle ve bazı yerlerde tahammülsüzlük nedeniyle engellenmesinin önüne geçmek için aldığınız tedbirler nelerdir?

7. Türkiye sınırları dahilinde milyonlarca Kürt (Kurmanc, Zaza) yaşamaktadır. Okullarda seçmeli Kürtçe dersinin fiilen işletilmediği görülüyor. Buna göre bakanlığınızın Kürtçe anadilinde eğitimle ilgili yürüttüğü bir çalışma var mıdır? Anayasanın eğitim ve öğretim hakkını düzenleyen ilgili maddeleri anadilde eğitime imkân vermiyor. Buna göre anayasanın yasakladığı Kürtçe anadilinde eğitim meselesine Bakanlığınızın pedagojik-bilimsel bakışı nedir?

8. Seçmeli Kürtçe dersleri için öngörülen derslik sayısı kaçtır? Buna göre yapılacak kaç öğretmen ataması planlanmaktadır?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın ***Milli Eğitim Bakanı Mahmut Özer*** tarafından Anayasanın 98'inci, İçtüzüğün 96 ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Nuran İmir
Şırnak Milletvekili

2012 yılında Milli Eğitim müfredatına seçmeli olarak tanımlanan Kürtçe'nin Kurmanci ve Zazaki lehçelerine ilişkin dersler 9 yıldır Milli Eğitim sisteminde olmasına rağmen okul idareleri tarafından öğrencilere alternatif dersler sunularak Kürtçe derslerin seçilmesinin önüne geçildiği iddiaları 9 yıldır basına ve kamuoyuna yansımış, Bakanlığınıza bu konuda şikayetler iletilmiştir.

Bunun yanı sıra çoğu okulda Kürtçe eğitim verecek öğretmen bulunmadığından kaynaklı okul idareleri ve öğretmeneler öğrencilere öğretmen yok bahanesi ile Kürtçe seçmeli dersleri seçmelerine engel olmaktadırlar.
2022-2023 eğitim öğretim yılında okullarda kayıtlar esnasında Şırnak ili genelinde velilere okul idarecileri tarafından düzenlenen tutanaklarda usulsüzlük yapılarak Kürtçe dersleri seçimlerine engel olduğu iddiaları basına yansıdı ve bizim tarafımıza iletildi. İdarecilerin seçmeli dersleri kendilerinin seçtiği buna yönelik velilere bilgilendirme yapmadıkları iddialar arasındadır.

Türkiye'nin taraf olduğu Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesinde devletin dil ve çocuk eğitimi üzerindeki sorumluluğunu şu şekilde açıklamıştır. *Soya, dine ya da dile dayalı azınlıkların ya da yerli halkların var olduğu Devletlerde, böyle bir azınlığa mensup olan ya da yerli halktan olan çocuk, ait olduğu azınlık topluluğunun diğer üyeleri ile birlikte kendi kültüründen yararlanma, kendi dinine inanma ve uygulama ve kendi dilini kullanma hakkından yoksun bırakılamaz.*
Bunun yanı sıra Anayasanın 42. Maddesinde eğitim hakkı: "kimse, eğitim ve öğretim haklarından yoksun bırakılamaz" amir hükmü ile net bir şekilde belirtilmektedir. Eğitim

hakkının belirlendiği ve güvence altına alındığı uluslararası antlaşmalar da eğitim hakkı konusunda temel güvenceler oluşturmaktadır.

Hem ulusal yasal mevzuat hem de uluslararası sözleşmelere bakıldığında Türkiye'de eğitim hakkı konusunda vatandaşlık bağı ya da yabancı ülke vatandaşı veya vatansızlık konusunda bir ayrıma gidilmediği; "herkes" denilerek bu hakkın herkesi kapsadığı açıkça belirtilmektedir.

Bu bağlamda;

1. Bakanlık olarak 9 yıldır Kürtçe Seçmeli Derslerin tercih edilmesine önem verilmesine ilişkin bir çalışmanız olmuş mudur?
2. Şırnak ve diğer Kürt öğrencilerinin yaşadığı diğer illerde okul idarecilerinin seçmeli dersleri kendi seçtikleri ve velileri bilgilendirmediklerinden haberdar mısınız?
3. Öğrencileri yönlendirerek velilerden habersiz Kürtçeye alternatif dersler seçtiren okul idarecileri hakkında bir yaptırım uygulayacak mısınız?
4. %90'ı Kürt olan Şırnak ve ilçelerinde Kürtçe seçmeli derslerin seçiminde okul idarecileri velilere bu konuda bilgilendirme yapmış mıdır?
5. Velilerden ve öğrencilerden habersiz Kürtçeye alternatif derslerin seçilmesi ve usulsüz bir şekilde tutanakların velilere imzalatıldığı iddialarını araştıracak mısınız?
6. Okul idarecilerinin öğretmen eksikliğinden öğrencilerin Kürtçe seçmeli dersleri seçmelerine izin vermedikleri doğru mu? 2012'den bugüne Kürtçe öğretmenliği ile ilgili açılan bölümlerden kaç kişi mezun oldu bunlardan kaçı atandı?
7. Kürtçe öğretmenlerinin atanmamasının sebebi nedir?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Milli Eğitim Bakanı Sayın Mahmut ÖZER** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğünün 96'ıncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Züleyha GÜLÜM

İstanbul Milletvekili

Türkiye'de Bakanlığınıza bağlı olarak görev yapmasına rağmen sözleşmeli öğretmenlere karşı ayrımcı uygulamalar yapılmış; yıllardır çoğu kez asgari ücretin altında, güvencesiz ve özlük haklarından yoksun bir şekilde çalıştırılmaktadırlar. KPSS'den yüksek puan alsa bile güvenlik soruşturması ve mülakat denilen torpil aşamasını geçemeyen öğretmenler ücretli öğretmenlik yapmaya mecbur kalmakta, kadrolu öğretmenlerden çok daha fazla mesai yapmalarına rağmen emekleri gasp edilmektedir.

Geçtiğimiz hafta meclise sunulan Öğretmenlik Meslek Kanun Teklifi'nde sözleşmeli öğretmenlere bir müjde gibi sunulsa da sözleşmeli öğretmenlerin temel problemleri göz ardı edilmiş ve ayrımcı uygulama ve düzenlemelere çözüm üretilmemiştir. 652 Sayılı ' Özel Barınma Hizmeti Veren Kurumlar ve Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin Geçici 4. maddesinde yer alan '*Sözleşmeli öğretmenler üç yıl boyunca tayin isteyemezler'* hükmüne '*can güvenliği ve sağlık sorunları'* istisnası getirilmiş ancak 'eş tayini' komisyondaki tüm itirazlara rağmen eklenmemiştir. Bu durum aile bireylerini birbirinden uzakta yaşamak zorunda bırakmakta ve mağdur etmektedir.

Bu bağlamda;

1) Sözleşmeli öğretmenlerin zorunlu görev süresindeki tayin hakkı kapsamına 'eş tayini' ibaresi getirilecek midir?
2) Türkiye'de kaç sözleşmeli öğretmen vardır? Görev yerleri dağılımı ve çalışma süreleri nelerdir?
3) Sözleşmeli öğretmen, kadrolu öğretmen ve hiyerarşiği artıracak kademelerin ortadan kaldırılması ve öğretmenler arasındaki ayrımcılığın son bulması için bir girişiminiz olacak mıdır?
4) Siyasi görüşlerine göre karar verilen ve öğretmenlerin ancak torpille geçebildiği bilinen mülakat sisteminin kaldırılmasına yönelik bir planınız var mıdır?

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

17/02/2022

Sayı : E-99074258-610- [illegible]
Konu : Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : a) 06.01.2022 tarihli ve E-43452547-120.07-939093 sayılı yazınız.
b) 24.01.2022 tarihli ve E-43452547-120.07-951484 sayılı yazınız.
c) 31.01.2022 tarihli ve E-43452547-120.07-955485 sayılı yazınız.
ç) 03.02.2022 tarihli ve E-43452547-120.07-959223 sayılı yazınız.

İlgi (a) yazınız ekinde alınan İzmir Milletvekili Murat BAKAN'ın 7/56199, ilgi (b) yazınız ekinde alınan Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk GERGERLİOĞLU'nun 7/57454, ilgi (c) yazınız ekinde alınan İzmir Milletvekili Sevda ERDAN KILIÇ'ın 7/57845, ilgi (ç) yazınız ekinde alınan Diyarbakır Milletvekili Dersim DAĞ'ın 7/58115, Şırnak Milletvekili Nuran İMİR'in 7/58116, İstanbul Milletvekili Züleyha GÜLÜM'ün 7/58117 esas numaralı yazılı soru önergeleri incelenmiş olup konuya ilişkin bilgiler ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Mahmut ÖZER
Millî Eğitim Bakanı

Ek: Bilgi

İZMİR MİLLETVEKİLİ SEVDA ERDAN KILIÇ'IN 7/57845 ESAS NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN BİLGİ

Bakanlığımız ile Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı arasında *"Eğitim Kurumlarında Hijyen Şartlarının Geliştirilmesi ve Enfeksiyonu Önleme İş Birliği Protokolü"* imzalanarak *"Eğitim Kurumlarında Hijyen Şartlarının Geliştirilmesi ve Enfeksiyon Önleme Kılavuzu"* hazırlanmış olup, kılavuz hijyen ve enfeksiyon konularında okullarımızın kurumsal sorumluluklarını yerine getirmesi sürecinde rehberlik etmektedir.

19.08.2021 tarihli Cumhurbaşkanlığı kabine toplantısında alınan karar doğrultusunda, 2021-2022 eğitim öğretim yılında okullarda alınması gereken tedbirlere ilişkin olarak Bakanlığımız ve Sağlık Bakanlığı iş birliğinde *"Covid-19 Salgınında Okullarda Alınması Gereken Önlemler Rehberi"* hazırlanmış olup, 24.08.2021 tarihli *"Covid-19 Salgınında Okullarda Alınması Gereken Önlemler"* konulu yazı ile Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatı ile okul ve kurumlarında, öğrenci, öğretmen ve çalışanların sağlığının korunmasına ilişkin gerekli bilgilendirmeler yapılmıştır.

İzmir Valiliğince konuya ilişkin olarak;

Resmi/özel okul ve kurumların yüz yüze eğitim ortamlarında, öğrenci ve eğitim personelinin Covid-19 salgınının etkilerinden korunmasına yönelik Sağlık Bakanlığı Bilimsel Danışma Kurulu tarafından belirlenen *"Temaslı Takibi, Salgın Yönetimi, Evde Hasta İzleme ve Filyasyon"* rehberinde belirlenen ve düzenleme getirilen hususlar doğrultusunda *"Okullarda Covid-19 Pozitif Vaka Çıkması Durumunda Yapılması Gereken Uygulamalar"* rehberinin günün şartlarına göre güncellenerek tüm eğitim kurumlarında uygulandığı,

Okulların sağlıklı bir şekilde açılmasına yönelik olarak *"Eğitim Kurumlarında Hijyen Şartlarının Geliştirilmesi ve Enfeksiyon Önleme Kılavuzu"*nun hazırlandığı, bu çerçevede, okulların kılavuzda belirtilen şartlara uygun olup olmadığının kontrolünün TSE tarafından online eğitime alınan 140 uzman tarafından gerçekleştirildiği, okullarda yapılan denetimlerden sonra tüm okulların *"Okulum Temiz"* belgesini aldığı,

Ayrıca Bakanlığın talimatı gereği 2021-2022 eğitim öğretim yılı başlamadan önce, belge alan eğitim kurumlarının yeniden tetkiklerinin tamamlandığı, *"Okulum Temiz"* çerçevesinde *"Yeniden Belgelendirme"* işlemlerinin tamamlandığı,

Okul ve kurumlardaki öğrenci ve eğitim çalışanlarının kullanımı için maskelerin İlçe Milli Eğitim Müdürlükleri aracılığı ile düzenli olarak dağıtıldığı, ayrıca okul ve kurumların temizliği için dezenfektan ve diğer temizlik maddelerinin düzenli olarak periyodik aralıklarla dağıtıldığı,

Eğitim kurumlarında öğrenci, öğretmen, çalışan ve velilere bu salgın süreci ile ilgili maske, mesafe temizlik kuralları ve diğer konularla ilgili bilgilendirmelerin yapıldığı,

Okullarda eğitim öğretimin eksiksiz ve sorunsuz yürütülmesi için Bakanlığımız ve Sağlık Bakanlığı ile diğer bakanlıklarla da iş birliği içerisinde ve verilen talimatlar dâhilinde tedbirlerin alınarak sürecin dinamik olarak yürütüldüğü, öğrencilerin ve eğitim çalışanlarının sağlıkları için önlemlerin alınmaya devam edildiği

belirtilmiştir.

DİYARBAKIR MİLLETVEKİLİ DERSİM DAĞ'IN 7/58115 ESAS NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN BİLGİ

"İlköğretim Kurumları (İlkokul ve Ortaokul) Haftalık Ders Çizelgesi"nde seçmeli derslere ilişkin "Dil ve Anlatım" grubunda "Yaşayan Diller ve Lehçeler" seçmeli dersi yer almaktadır.

Adığece ve Abazaca (Kiril Alfabesi); 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar Öğretim Programı 2012/153,

Lazca; 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar Öğretim Programı 2013/119,

Gürcüce 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar Öğretim Programı 2014/89,

Adığece (Latin Alfabesi) 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar Öğretim Programı 2015/18,

Kürtçe (Kurmancca ve Zazaca);

5. Sınıf Öğretim Programı 2012/154,

6. Sınıf Öğretim Programı 2014/5,

7. Sınıf Öğretim Programı 2014/22,

8. Sınıf Öğretim Programı 2015/100,

Arnavutça 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar Öğretim Programı 2017/8,

Boşnakça 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar Öğretim Programı 2017/9 sayılı Talim ve Terbiye Kurulu Kararları doğrultusunda uygulamaya konulmuştur.

İlkokul ve ortaokullarda uygulanan *"İlköğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgesi"*nin Açıklamalar bölümünün 2 nci maddesinde; *"Okullarda seçmeli ders uygulaması konusunda esneklik sağlanacak ve her okul yönetimi kendi imkânları doğrultusunda çizelgenin seçmeli dersler bölümünde yer alan azami 10 dersten bir grup oluşturacaktır. Öğrenciler, kendi okullarında okul yönetimi tarafından oluşturulan gruptan derslerini seçecektir."* ifadesine yer verilmiştir. Bununla birlikte her öğretim yılının Ocak ayı içerisinde bir sonraki eğitim öğretim yılında okullarda okutulacak seçmeli derslerin seçiminde uygulanacak esas ve usullere yönelik okul müdürlüklerine detaylı açıklama gönderilmektedir. Açıklamalar doğrultusunda belirlenen tarihlerde okul müdürlüklerince seçmeli derslere yönelik gerçekleştirilen iş ve işlemler e-okul sistemine de işlenmektedir.

ŞIRNAK MİLLETVEKİLİ NURAN İMİR'İN 7/58116 ESAS NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN BİLGİ

"İlköğretim Kurumları (İlkokul ve Ortaokul) Haftalık Ders Çizelgesi"nde seçmeli derslere ilişkin "Dil ve Anlatım" grubunda "Yaşayan Diller ve Lehçeler" seçmeli dersi yer almaktadır.

Adığece ve Abazaca (Kiril Alfabesi); 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar Öğretim Programı 2012/153,

Lazca; 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar Öğretim Programı 2013/119,

Gürcüce 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar Öğretim Programı 2014/89,

Adığece (Latin Alfabesi) 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar Öğretim Programı 2015/18,

Kürtçe (Kurmancca ve Zazaca);

5. Sınıf Öğretim Programı 2012/154,

6. Sınıf Öğretim Programı 2014/5,

7. Sınıf Öğretim Programı 2014/22,

8. Sınıf Öğretim Programı 2015/100,

Arnavutça 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar Öğretim Programı 2017/8,

Boşnakça 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar Öğretim Programı 2017/9 sayılı Talim ve Terbiye Kurulu Kararları doğrultusunda uygulamaya konulmuştur.

İlkokul ve ortaokullarda uygulanan *"İlköğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgesi"*nin Açıklamalar bölümünün 2 nci maddesinde; *"Okullarda seçmeli ders uygulaması konusunda esneklik sağlanacak ve her okul yönetimi kendi imkânları doğrultusunda çizelgenin seçmeli dersler bölümünde yer alan azami 10 dersten bir grup oluşturacaktır. Öğrenciler, kendi okullarında okul yönetimi tarafından oluşturulan gruptan derslerini seçecektir."* ifadesine yer verilmiştir. Bununla birlikte her öğretim yılının Ocak ayı içerisinde bir sonraki eğitim öğretim yılında okullarda okutulacak seçmeli derslerin seçiminde uygulanacak esas ve usullere yönelik okul müdürlüklerine detaylı açıklama gönderilmektedir. Açıklamalar doğrultusunda belirlenen tarihlerde okul müdürlüklerince seçmeli derslere yönelik gerçekleştirilen iş ve işlemler e-okul sistemine de işlenmektedir.

Eğitim kurumlarının öğretmen ihtiyacı Bakanlığımıza kullanım izni verilen öğretmen kadroları çerçevesinde karşılanabilmektedir. Kontenjanlar ise öncelikle öğretmen istihdamında güçlük çekilen ve kalkınmada birinci derecede öncelikli yöreler olmak üzere, ihtiyaç olan alanlarda illerin doluluk oranları dikkate alınarak belirlenmektedir. 2021 yılı içinde 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu gereği şehit yakını ataması, engelli öğretmen ataması, 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu kapsamında korunmaya muhtaç çocuk ataması, millî sporcu ataması ve ilk atama olmak üzere toplam 21.353 öğretmen ataması yapılmıştır. Son olarak Bakanlığımıza bağlı eğitim kurumlarına 15.000 sözleşmeli öğretmen ataması 31 Ocak 2022 tarihinde yapılmıştır.

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ ZÜLEYHA GÜLÜM'ÜN 7/58117 ESAS NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN BİLGİ

Eğitim kurumlarının öğretmen ihtiyacı Bakanlığımıza kullanım izni verilen öğretmen kadroları çerçevesinde karşılanabilmektedir. Kontenjanlar ise öncelikle öğretmen istihdamında güçlük çekilen ve kalkınmada birinci derecede öncelikli yöreler olmak üzere, ihtiyaç olan alanlarda illerin doluluk oranları dikkate alınarak belirlenmektedir. Bu çerçevede 2021 yılı içinde 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu gereği şehit yakını ataması, engelli öğretmen ataması, 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu kapsamında korunmaya muhtaç çocuk ataması, millî sporcu ataması ve ilk atama olmak üzere toplam 21.353 öğretmen ataması yapılmıştır. Son olarak Bakanlığımıza bağlı eğitim kurumlarına 15.000 sözleşmeli öğretmen ataması 31 Ocak 2022 tarihinde yapılmıştır.

652 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 4 üncü maddesinin ikinci fıkrasında; "*Sözleşmeli öğretmenlerin, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 48 inci maddesinde öngörülen genel şartlar ile öğretmen kadrosuna atanabilmek için aranan özel şartları taşıyanlardan Kamu Personel Seçme Sınavı puan sırasına konulmak kaydıyla alım yapılacak her bir pozisyonun üç katına kadar aday arasından Bakanlık tarafından yapılacak sözlü sınav başarı sırasına göre atanır.*" hükmüne yer verilmiştir.

Sözlü sınavlar ise 03.08.2016 tarih ve 29790 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "*Sözleşmeli Öğretmen İstihdamına İlişkin Yönetmelik*" hükümleri çerçevesinde gerçekleştirilmektedir.

Sözleşmeli Öğretmen İstihdamına İlişkin Yönetmeliğin 12 nci maddesinin birinci fıkrasında *"KPSS sonucunda her alan için oluşan puan sıralamasına göre en yüksek puan alandan başlamak üzere, alanlar için belirlenen kontenjan sayısının üç katı aday sözlü sınava çağrılır."* hükmü ile dördüncü fıkrasında; *"Sözleşmeli öğretmenliğe atama için yapılacak sözlü sınava katılmaya hak kazanan adaylar, sözlü sınav komisyonunca yüz tam puan üzerinden değerlendirilir. Sözlü sınavda 60 ve üzerinde puan alanlar başarılı sayılır ve sözleşmeli öğretmenliğe atanmak üzere tercih yapma hakkına sahip olur."* hükmü yer almaktadır. Sözleşmeli öğretmen istihdamı, yukarıda belirtilen hükümler çerçevesinde gerçekleştirilmektedir.

652 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin Ek 4 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında ise; "*Bu madde uyarınca atanan sözleşmeli öğretmenler, can güvenliği ve sağlık mazeretleri hariç olmak üzere üç yıl süreyle başka bir yere atanamaz. Aile birliği mazeretine bağlı yer değiştirmelerde bu madde uyarınca istihdam edilen öğretmenin eşi bu öğretmene tabidir. Sözleşmeli öğretmenler, aday öğretmenler için öngörülen adaylık sürecine tabi tutulur. Sözleşmeli öğretmenlerden sözleşme gereği üç yıllık çalışma süresini tamamlayanlar talepleri halinde bulundukları yerde öğretmen kadrolarına atanır. Öğretmen kadrolarına atananlar, aynı yerde en az bir yıl daha görev yapar, bunlar hakkında adaylık hükümleri uygulanmaz."* hükmü çerçevesinde sözleşmeli öğretmenlerin mazerete bağlı yer değiştirme talepleri değerlendirilmektedir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının *"Kanunların teklif edilmesi ve görüşülmesi"* başlıklı 88 inci maddesinde; "*Kanun teklif etmeye milletvekilleri yetkilidir. Kanun tekliflerinin Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüşülme usul ve esasları içtüzükle düzenlenir.*" hükmü yer almaktadır. Bu hüküm çerçevesinde Konya Milletvekili Sayın Orhan Erdem ve 76 milletvekili tarafından teklif edilen ve TBMM tarafından kabul edilen Öğretmenlik Meslek Kanunu 14.02.2022 tarihli ve 31750 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

3.- Adana Milletvekili Tulay Hatımoğulları Oruç'un, Temel Eğitim Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Birim Faaliyet Raporu'nda yer alan bazı hedeflerin gerçekleştirilememesine,

- İstanbul Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu'nun, 2012-2022 yılları arasında Kürtçeyi seçmeli ders olarak seçenlere ve Kürtçe öğretmeni atamalarına,

İlişkin soruları ve Millî Eğitim Bakanı Mahmut Özer'in cevabı (7/58119), (7/58222)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın, **Milli Eğitim Bakanı Mahmut Özer** tarafından Anayasa'nın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96 ile 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim. 27.01.2022

Tulay HATIMOĞULLARI ORUÇ
HDP Adana Milletvekili

Temel Eğitim Genel Müdürlüğü 2020 Yılı Birim Faaliyet Raporuna göre; Milli Eğitim Bakanlığı'nın birçok hedefinin yüzde 50 düzeyinde bile tutturulamamıştır. Rapora göre uluslararası sınavlardan kültürel ve sanatsal faaliyetlere kadar birçok konudaki hedeflerin çok uzağında kalınmıştır.

Raporda hedefler ve gerçekleşme durumları: ilköğretimde destekleme ve yetiştirme kurslarına katılan öğrenci sayısında hedefi 2 milyon 928 bin iken, gerçekleşen 2 milyon 504 bin; ilköğretimde bilim, kültür, sportif alanlarda en az bir faaliyete katılan öğrenci oranında hedef yüzde 65 iken, gerçekleşen yüzde 55,85; ortaokul yabancı dil dersi yılsonu puanı ortalamasında hedef 73 iken gerçekleşen 64,5; Uluslararası Matematik ve Fen Eğilimleri Araştırması 4'üncü sınıf fen bilimleri alt ve alt yeterlik düzeyindeki toplam öğrenci oranında hedeflenen 38, gerçekleşen 25 ve Uluslararası TIMSS sınavına göre 4'üncü sınıf matematikte yeterlilik düzeyinde yüzde 38 hedeflenirken, gerçekleşen yüzde 30 şeklinde olmuştur.

Raporsa gerçekleşmeyen hedefler için Kovid-19 gerekçe olarak gösterilmiş, uluslararası sınavlarda hedefler tutturulamamasına rağmen "Gösterge başarılı şekilde gerçekleştirilmiştir" ifadeleri kullanılmıştır.

Bu bağlamda;

1. Hedeflerin hiçbirinin gerçekleşmemesinin nedeni sadece Kovid salgını mıdır?

2. Uluslararası sınavlarda hedefler gerçekleşmemiş olmasına rağmen neden raporda başarılı şekilde gerçekleştiği ifade edilmiştir?

3. Faaliyetleri/hedefleri gerçekleştirecek yeterli bütçe ayrılmış mıdır? Bunun için ayrılan bütçe ne kadardır?

4. Raporda ifade edilen mesleki gelişim faaliyetlerinin nitelik ve nicelik açısından yetersizliği sorununu çözmek üzere Bakanlığınız tarafından atılacak adımlar olacak mıdır?

5. İkili öğretim nedeni ile ders başlangıç ve bitiş saatlerinin yaş gruplarına uygun olmaması, ders dışı etkinliklere ayrılacak yeterli zamanın olmaması konusunda çalışmalarınız var mıdır?

6. Raporda yer verildiği üzere neden ar-ge faaliyetleri yapılmamakta ve ar-ge faaliyetlerine yeterince kaynak ayrılmamaktadır?

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Milli Eğitim Bakanı **Sayın Mahmut ÖZER** tarafından yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

Av. Dr. M. Sezgin TANRIKULU
İstanbul Milletvekili

1. 2012 -2022 tarihi arasında ve iller bazında toplamda devlet ve özel okullarda kaç öğrenci seçmeli Kürtçe dersini seçti, kaç okulda aktif oldu?
2. 2012 -2022 tarihi arasında ve iller bazında atama döneminde toplamda kaç Kürtçe öğretmeni atandı?
3. 2012 -2022 tarihi arasında ve iller bazında toplamda atanmış kaç Kürtçe öğretmeni görev yapmaktadır?
4. 2012 -2022 tarihi arasında ve iller bazında toplamda atanmış kaç Kürtçe öğretmeni hangi nedenle branş değiştirmiştir?
5. 2022 Ocak döneminde (seçmeli dersin açılması için tercih eden azami 10 sayısının tamamlanması önemsenmeden) devlet ve özel okullarda toplamda kaç öğrenci iller bazında seçmeli Kürtçe dersini tercih etmiştir?
6. 2012 -2022 tarihi arasında ve iller bazında toplamda vakıf ve devlet üniversitelerinde kaç öğrenci seçmeli Kürtçe dersini seçti, kaç üniversitede Kürtçe dersini aktif etmiştir?
7. Uzaktan, örgün ve/veya lisansüstü eğitimi tamamlamış; İl Milli Eğitim Müdürlüğü ve Halk Eğitim Merkezi onaylı sertifika sahibi ve branşlarına göre (Kürtçe: Kurmancca ve Zazaca) öğretmen sayısı kaçtır?
8. 2012 -2022 tarihi arasında ve iller bazında toplamda üniversitelerin Kürt dili ve Edebiyatı Lisans programlarından kaç öğretmen adayı mezun olmuştur?
9. Kürt Dili ve Edebiyatı Lisans bölümlerinin yıllara göre kontenjan değişimleri ve doluluk oranları nedir?

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı : E-99074258-610- 39 17/02/2022
Konu : Soru Önergesi

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : a) 03.02.2022 tarihli ve E-43452547-120.07-959223 sayılı yazınız.
b) 08.02.2022 tarihli ve E-43452547-120.07-961116 sayılı yazınız.

İlgi (a) yazınız ekinde alınan Adana Milletvekili Tulay HATIMOĞULLARI ORUÇ'un 7/58119, ilgi (b) yazınız ekinde alınan İstanbul Milletvekili M. Sezgin TANRIKULU`nun 7/58222 esas numaralı yazılı soru önergeleri incelenmiş olup konuya ilişkin bilgiler ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Mahmut ÖZER
Millî Eğitim Bakanı

Ek: Bilgi

ADANA MİLLETVEKİLİ TULAY HATIMOĞULLARI ORUÇ'UN 7/58119 ESAS NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN BİLGİ

Virüsün etkilerinden çocuklarımızı korumak amacı ile Bakanlığımıza bağlı resmi/özel okul ve kurumlarda öğrenci, öğretmen ve okul yöneticilerinin katılımı ile yapılması planlanan il/ilçe, ulusal ve uluslararası düzeydeki sosyal etkinlikler (toplantı, çalıştay, sempozyum, konferans, forum, ödül töreni, spor müsabakası, yarışma vb.) tedbiren iptal edilmiştir.

Uluslararası sınavlarda alt, orta, üst ve ileri yeterlik düzeyleri bulunmaktadır. 4. Sınıf Matematik alt düzey yeterlik seviyesi *"Öğrenciler matematiğe ilişkin başlangıç düzeyindeki bilgilere sahiptir. Öğrenciler doğal sayılarda toplama, çıkarma, çarpma ve en fazla iki basamaklı doğal sayılarla bölme işlemlerini yapabilirler. Basit kesirler ve sık kullanılan geometrik şekillere ilişkin temel bilgilere sahiptirler. Öğrenciler basit çubuk grafikleri ve tabloları okuyabilir ve bu tabloları gerekli bilgilerle tamamlayabilirler."* 4. Sınıf Fen Bilimleri alt düzey yeterlik seviyesi ise *"Öğrenciler fen kavramlarına ve olgularına ilişkin sınırlı düzeydeki bilgileri problemleri çözmek için kullanırlar."* olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımlara göre alt düzey seviyesinde bulunan öğrenci oranı başlangıç düzeyinde bulunan problemleri yapabilen öğrenci oranını göstermektedir. Sınav sonuçlarının yayınlandığı rapor kontrol edildiğinde alt düzey seviyesinde bulunan öğrenci oranı düşerken ileri düzeyde bulunan öğrenci oranının arttığı görülmektedir. Bu açıklamalara göre söz konusu gösterge hedeflenen düzeyi aşarak başarılı olmuştur.

"5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu" ve *"Kamu İdarelerince Hazırlanacak Stratejik Planlar ve Performans Programları ile Faaliyet Raporlarına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik"* hükümleri çerçevesinde Strateji Geliştirme Başkanlığınca hazırlanan *"Birim Faaliyet Raporu Hazırlama Rehberi"*nde gösterge hedeflerinin gerçekleşme durumlarını *"aşıldı, başarılı, makul"* ve *"iyileştirilmeli"* olarak belirlemede kullanılacak yöntem olarak performans göstergesinin gerçekleşme oranı %100'ü aşarsa *"Hedef Aşıldı"*; performans göstergesinin gerçekleşme oranı %80-%100 arasında olursa *"Hedefe Ulaşıldı (Başarılı)"*; performans göstergesinin gerçekleşme oranı %50-%79 arasında olursa *"Hedefe Makul Düzeyde Ulaşıldı (Makul)"* ve performans göstergesinin gerçekleşme oranı %0-%49 arasında olursa *"Ulaşılamadı (İyileştirilmeli)"* olarak belirlendiği için gerçekleşme durumlarıyla ilgili değerlendirmeler bu kapsamda yapılmaktadır.

Bakanlığımıza 2020 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu ile tahsis edilen ödenekten 61.759.352.000 TL'lik kısım faaliyetlerini gerçekleştirebilmesi için Temel Eğitim Genel Müdürlüğüne ayrılmıştır.

Bakanlığımızca öğretmenlerimizin kişisel ve mesleki gelişimlerini desteklemek amacıyla çeşitli projeler/eğitimler yürütülmektedir. Bunlara örnek olarak;

Okul Öncesi ve Sınıf Öğretmenlerinin Uzaktan Eğitim Süreçlerinde Okuma Yazma ve Matematik Öğretimi Becerilerinin Geliştirilmesi Projesi kapsamında okul öncesi ve sınıf öğretmenlerine; temel okuma/yazma ve matematik öğretiminde harmanlanmış modelin kullanımı becerilerinin kazandırılması, temel okuma/yazma ve matematik eğitimi için "uzaktan eğitim ortamlarında" öğretim yöntemleri ve tekniklerinin geliştirilmesi, öğrenmenin yönetimi materyal geliştirme becerilerinin kazandırılması, harmanlanmış ortamlarda öğrencilerin sağlığı, güvenliği ve okula uyumlarına yönelik becerilerin kazandırılması, harmanlanmış ortamlarda öğrencilerin ve öğrenmenin izlenmesi ve dönüt sağlanması, harmanlanmış ortamlarda öğretmen-öğrenci ve öğrenciler arası etkileşim ortamının

sağlanması, harmanlanmış ortamlarda velilerin katılımı ve desteğinin sağlanması ve okul öncesi eğitim ve ilkokul temel okuma/yazma ve matematik müfredatının harmanlanması amaçlanmıştır.

Bahsedilen proje ile oluşturulan eğitim programları kapsamında 3.021 sınıf öğretmenine ve 1.238 okul öncesi öğretmeni olmak üzere toplam 4.259 öğretmene eğitici eğitimleri verilmiştir. Bu eğitimler çevrimiçi eğitimlere de dönüştürülmüş; 132.023 sınıf öğretmeni ve 32.084 okul öncesi öğretmeni olmak üzere toplam 164.107 öğretmene sunulmuştur. Eğitici eğitimleri 81 ilden gelen öğretmenlerle gerçekleştirilmiş ve bu sayede 81 ilde ihtiyaç duyulması halinde eğitimlerin yüz yüze gerçekleştirilmesi ile ilgili kapasite oluşturulmuştur. Eğitimler uzaktan eğitime çevrilerek öğretmen bilişim ağına yüklenmiş ve tüm öğretmenlerin erişimine açılmıştır.

Öğretmenlerin Uzaktan Eğitim Süreçlerinde Öğretim Becerilerinin Geliştirilmesi Projesi ile öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde eğitim öğretim faaliyetlerini daha etkili bir şekilde gerçekleştirmeleri hedeflenmektedir. Bu kapsamda harmanlanmış ortamlarda ilkokul düzeyinde öğretimi farklılaştırma eğitici eğitimi kursu, harmanlanmış ortamlarda okul öncesi düzeyinde öğretimi farklılaştırma eğitici eğitimi kursu, uzaktan eğitim süreçlerinde öğretim becerilerinin geliştirilmesi eğitici eğitimi kursu verilmiştir. Bahsedilen kurs ile öğretmenlere güvenli internet kullanımı becerisi kazandırma, etkileşimli içerik oluşturma ve içeriklerin senaryolaştırma (story board) becerisini kazandırma, içerik oluşturmada bilişim etiği (internet kullanımında hukuki bağlamlar) bilgisini kazandırma, öğretim yönetim sisteminin etkin kullanım becerilerinin geliştirilmesi, canlı bağlantı ve iş birliğine dayalı çalışmayı destekleyen programları kullanma becerisi kazandırma ve harmanlanmış ortamlarda farklılaştırılmış eğitim verilmesi amaçlanmıştır.

Proje kapsamında oluşturulan eğitim programları ile 1.587 sınıf öğretmeni, 732 okul öncesi öğretmeni ve 2.237 branş öğretmeni olmak üzere toplam 4.556 öğretmene eğitici eğitimi verilmiştir. Eğitimler çevrimiçi eğitimlere dönüştürülmüş ve 85.098 sınıf öğretmeni, 17.020 okul öncesi öğretmeni ve 78.771 branş öğretmeni olmak üzere toplam 180.889 öğretmene çevrimiçi olarak sunulmuştur. Eğitici eğitimleri 81 ilden gelen öğretmenlerle gerçekleştirilmiş ve bu sayede 81 ilde ihtiyaç duyulması halinde eğitimlerin yüz yüze gerçekleştirilmesi ile ilgili kapasite oluşturulmuştur. Eğitimler uzaktan eğitime çevrilerek öğretmen bilişim ağına yüklenmiş ve tüm öğretmenlerin erişimine açılmıştır.

Birlikte İngilizce Projesi ile Bakanlığımıza bağlı tüm okullarda görev yapan İngilizce öğretmenlerinin mesleki becerilerinin geliştirilmesi, usta eğitici eğitimlerinin tasarlanması ve gerçekleştirilmesi, usta eğiticiler ve Birleşik Krallık Uzman eğiticileri ile birlikte eğitici eğitimlerinin tasarlanması ve gerçekleştirilmesi, mesleki öğrenme topluluklarının (Professional Learning Communities-PLC) oluşturulması, eğitici eğitimi alan öğretmenler tarafından mesleki öğrenme toplulukları yoluyla öğretmenlere eğitim verilmesi, mesleki öğrenme toplulukları yürütücülerini desteklemek için mesleki gelişim kılavuz kitabı ve seminerlerinin hazırlanması ve gerçekleştirilmesi, mesleki öğrenme toplulukları pilot uygulamasının Ankara genelinde yapılması ve proje uygulamalarının Türkiye geneline yayılımının sağlanması uygulamaları gerçekleştirilmiştir.

Proje kapsamında 81 il genelinde Bakanlığımıza bağlı ortaokullarda görev yapan 764 İngilizce öğretmenine eğitim verilmiştir. 2021 Şubat - Haziran arasında aylık olarak Ankara ilinde 57 eğitici tarafından EBA mesleki gelişim alanında çevrimiçi toplantılar gerçekleştirilmiştir. Aylık gerçekleştirilen toplantılarda ortalama 1.200 öğretmene ulaşılmıştır. 2021 Kasım - Aralık aylarında da 31 ilde 264 eğitici öğretmen tarafından yüz yüze Mesleki Öğrenme Toplulukları toplantıları başlatılmış olup hali hazırda devam etmektedir.

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ M. SEZGİN TANRIKULU'NUN 7/58222 ESAS NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN BİLGİ

"İlköğretim Kurumları (İlkokul ve Ortaokul) Haftalık Ders Çizelgesi"nde seçmeli derslere ilişkin "Dil ve Anlatım" grubunda "Yaşayan Diller ve Lehçeler" seçmeli dersi yer almaktadır.

Adığece ve Abazaca (Kiril Alfabesi); 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar Öğretim Programı 2012/153,

Lazca; 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar Öğretim Programı 2013/119,

Gürcüce 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar Öğretim Programı 2014/89,

Adığece (Latin Alfabesi) 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar Öğretim Programı 2015/18,

Kürtçe (Kurmancca ve Zazaca);

5. Sınıf Öğretim Programı 2012/154,

6. Sınıf Öğretim Programı 2014/5,

7. Sınıf Öğretim Programı 2014/22,

8. Sınıf Öğretim Programı 2015/100,

Arnavutça 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar Öğretim Programı 2017/8,

Boşnakça 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar Öğretim Programı 2017/9 sayılı Talim ve Terbiye Kurulu Kararları doğrultusunda uygulamaya konulmuştur.

İlkokul ve ortaokullarda uygulanan *"İlköğretim Kurumları Haftalık Ders Çizelgesi"*nin Açıklamalar bölümünün 2 nci maddesinde; *"Okullarda seçmeli ders uygulaması konusunda esneklik sağlanacak ve her okul yönetimi kendi imkânları doğrultusunda çizelgenin seçmeli dersler bölümünde yer alan azami 10 dersten bir grup oluşturacaktır. Öğrenciler, kendi okullarında okul yönetimi tarafından oluşturulan gruptan derslerini seçecektir."* ifadesine yer verilmiştir. Bununla birlikte her öğretim yılının Ocak ayı içerisinde bir sonraki eğitim öğretim yılında okullarda okutulacak seçmeli derslerin seçiminde uygulanacak esas ve usullere yönelik okul müdürlüklerine detaylı açıklama gönderilmektedir. Açıklamalar doğrultusunda belirlenen tarihlerde okul müdürlüklerince seçmeli derslere yönelik gerçekleştirilen iş ve işlemler e-okul sistemine de işlenmektedir.

2021-2022 eğitim öğretim yılında; 20.265 öğrenci seçmeli Kürtçe (Kurmancca+Zazaca) dersini seçmiştir.

DÖNEM: 27 **YASAMA YILI: 5**

55'İNCİ BİRLEŞİM
17 ŞUBAT 2022 PERŞEMBE
SAAT: 14.00

GRUP ÖNERİSİ

1.- Genel Kurulun,

17, 22, 23 ve 24 Şubat 2022 Salı, Çarşamba ve Perşembe günkü birleşimlerinde denetim konularının görüşülmeyerek Gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmında yer alan işlerin görüşülmesi,

17, 22, 23 ve 24 Şubat 2022 Salı, Çarşamba ve Perşembe günkü Birleşimlerinde saat 24:00'e kadar çalışmalarını sürdürmesi,

önerilmiştir.

(Genel Kurulun 02.02.2022 tarihli 51'inci Birleşiminde kabul edilmiştir.)

KOMİSYON TOPLANTILARI

***Anayasa ve Adalet Komisyonları Üyelerinden Kurulu Karma Komisyon**
17.02.2022 Perşembe - Saat: 11.00

***Dışişleri Komisyonu**
17.02.2022 Perşembe - Saat: 15.00

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GÜNDEMİ

55'İNCİ BİRLEŞİM 17 ŞUBAT 2022 PERŞEMBE SAAT: 14.00

1 – BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

❊ ❊ ❊

2 – ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

❊ ❊ ❊

3 – SEÇİM

❊ ❊ ❊

4 – OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

❊ ❊ ❊

5 – MECLİS SORUŞTURMASI RAPORLARI

❊ ❊ ❊

6 – GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

❊ ❊ ❊

7 – KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

1.- **(S. Sayısı: 76)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesi Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1797) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) **(X)**

2.- **(S. Sayısı: 273)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Karayolları İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesi, Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesine Ek Avrupa Anlaşması ve Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesine Ek Avrupa Anlaşmasına Ek Karayolu Yatay İşaretleme Protokolüne Katılmamızın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3178) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.06.2021) **(X)**

3.- **(S. Sayısı: 125)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve İsviçre Federal Konseyi Arasında Diplomatik Misyon, Konsolosluk ve Daimi Temsilcilik Mensuplarının Refakatçilerine İlişkin Kazanç Getirici Faaliyetler Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2223) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 06.11.2019) **(X)**

4.- **(S. Sayısı: 194)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Fildişi Sahili Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ve Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2371) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 02.03.2020) **(X)**

5.- **(S. Sayısı: 290)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunmasına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunmasına İlişkin Kanun Teklifi (2/2058) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.12.2021) **(X)**

6.- **(S. Sayısı: 291)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Askerî Çerçeve Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2663) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.12.2021) **(X)**

7.- **(S. Sayısı: 190)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2599) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 27.02.2020) **(X)**

8.- **(S. Sayısı: 172)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Gümrük Konularında İş Birliği ve Karşılıklı Yardım Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2498) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 03.02.2020) **(X)**

9.- **(S. Sayısı: 98)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Katar Devleti Hükümeti Arasında Cezaî Konularda Adlî Yardımlaşma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1794) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 12.07.2019) **(X)**

10.- **(S. Sayısı: 205)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Zimbabve Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1455) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.04.2020) **(X)**

(X) Açık oylamaya tâbi işleri gösterir.

11.- **(S. Sayısı: 25)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Brezilya Federatif Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1197) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.11.2018) **(X)**

12.- **(S. Sayısı: 31)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Belarus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1363) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.12.2018) **(X)**

13.- **(S. Sayısı: 245)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3053) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.12.2020) **(X)**

14.- **(S. Sayısı: 21)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik Alanında Eğitim ve Öğretime İlişkin İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1191) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.11.2018) **(X)**

15.- **(S. Sayısı: 26)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Mali Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1194) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 26.11.2018) **(X)**

16.- **(S. Sayısı: 72)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Belarus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Uluslararası Kombine Yük Taşımacılığı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1773) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) **(X)**

17.- **(S. Sayısı: 136)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında İşgücü Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2023) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 22.11.2019) **(X)**

18.- **(S. Sayısı: 191)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ortak Devriye Polis Hizmetlerinin Uygulanması Hususunda Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2600) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 27.02.2020) **(X)**

19.- **(S. Sayısı: 95)** İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Pakistan İslam Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hükümlülerin Nakli Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1593) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 12.07.2019) **(X)**

20.- **(S. Sayısı: 153)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon ve Konsolosluk Mensuplarının Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişilerin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmalarına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2025) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) **(X)**

21.-**(S. Sayısı: 47)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kazakistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür Merkezlerinin Kuruluşu, İşleyişi ve Faaliyetleri Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1411) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.03.2019) **(X)**

22.- **(S. Sayısı: 55)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tunus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür Merkezlerinin Kuruluşu, İşleyişi ve Faaliyetleri Hakkında Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1543) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.03.2019) **(X)**

23.- **(S. Sayısı: 70)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Macaristan Hükümeti Arasında Savunma Sanayinde Gizlilik Dereceli Bilgilerin Karşılıklı Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1548) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) **(X)**

24.- **(S. Sayısı: 73)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon ve Konsolosluk Mensuplarının Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişilerin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmaları Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1774) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) **(X)**

25.- **(S. Sayısı: 74)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Estonya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon ve Konsolosluk Mensuplarının Bakmakla Yükümlü Oldukları Kişilerin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1777) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) **(X)**

26.- **(S. Sayısı: 75)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Belarus Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Nükleer Enerjinin Barışçıl Amaçlı Kullanımı İçin İşbirliği Anlaşması ile Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1778) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 31.05.2019) **(X)**

27.- **(S. Sayısı: 86)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Hindistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Diplomatik Misyon veya Konsolosluk Mensuplarının Aile Üyelerinin Kazanç Getirici Bir İşte Çalışmalarına Dair Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna İlişkin Kanun Teklifi (2/1772) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 14.06.2019) **(X)**

28.- **(S. Sayısı: 114)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Genelkurmay Başkanlığı ile Moldova Cumhuriyeti Savunma Bakanlığı Arasında Askerî Eğitim İş Birliği Tamamlayıcı Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2021) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.10.2019) **(X)**

29.- **(S. Sayısı: 119)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Gine Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kalkınma İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1539) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 06.11.2019) **(X)**

30.- **(S. Sayısı: 127)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un İslam İşbirliği Teşkilatı Polis İşbirliği ve Koordinasyon Merkezi Tüzüğünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2034) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 06.11.2019) **(X)**

31.- **(S. Sayısı: 147)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Güney Sudan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1536) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) **(X)**

32.- **(S. Sayısı: 148)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültür Merkezlerinin Kuruluşu, İşleyişi ve Faaliyetleri Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1545) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) **(X)**

33.- **(S. Sayısı: 152)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Tayland Krallığı Hükümeti Arasında Hükümlülerin Nakli Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1949) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) **(X)**

34.- **(S. Sayısı: 154)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti ve Sudan Cumhuriyeti Arasında Ticaret ve Ekonomik Ortaklık Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna ve Anlaşmanın Eklerine İlişkin Değişikliklerin Cumhurbaşkanınca Doğrudan Onaylanmasına Dair Yetki Verilmesine İlişkin Kanun Teklifi (2/2278) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.12.2019) **(X)**

35.- **(S. Sayısı: 169)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Filistin Devleti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma ve Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2370) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 03.02.2020) **(X)**

36.- **(S. Sayısı: 178)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Uganda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1458) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) **(X)**

37.- **(S. Sayısı: 179)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Sudan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Savunma Sanayi İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1532) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) **(X)**

38.- **(S. Sayısı: 181)** İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Enerji ve Madencilik Alanında İşbirliğine Dair Mutabakat Zaptı ile Mutabakat Zaptında Değişiklik Yapılmasına Dair Notaların Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1588) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) **(X)**

39.- **(S. Sayısı: 183)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Svaziland Krallığı Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1781) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) **(X)**

40.- **(S. Sayısı: 184)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı ile Ekvator Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2026) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 25.02.2020) **(X)**

41.- **(S. Sayısı: 186)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bolivarcı Venezuela Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1898) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 27.02.2020) **(X)**

42.- **(S. Sayısı:187)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ruanda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1947) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 27.02.2020) **(X)**

43.- **(S. Sayısı: 189)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Zambiya Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Güvenlik İş Birliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2219) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 27.02.2020) **(X)**

44.- **(S. Sayısı: 202)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Özel Sektörün Geliştirilmesi İslami Kurumu Kurucu Anlaşmanın 26 ncı ve 31 inci Maddelerinin Tadiline İlişkin Olarak Özel Sektörün Geliştirilmesi İslami Kurumunun 17 nci Genel Kurul Toplantısında Kabul Edilen 18/5/2017 Tarihli ve GA17/7/438 Sayılı Kararının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1912) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.04.2020) **(X)**

45.- **(S. Sayısı: 206)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Uluslararası Ticaret Finansmanı İslami Kurumu Kurucu Anlaşmasının 25. Maddesinin Tadiline İlişkin Olarak Uluslararası Ticaret Finansmanı İslami Kurumunun 12. Genel Kurul Toplantısında Kabul Edilen 18/5/2017 Tarihli ve GA12/6-438 Sayılı Kararın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1897) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 08.04.2020) **(X)**

46.- **(S. Sayısı: 208)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Myanmar Birliği Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2033) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 10.04.2020) **(X)**

47.- **(S. Sayısı: 209)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Nijer Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Hava Ulaştırma Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2225) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 10.04.2020) **(X)**

48.- **(S. Sayısı: 211)** İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Somali Federal Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Elektrik Alanında İşbirliğine İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1586) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 10.04.2020) **(X)**

49.- **(S. Sayısı: 241)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Macaristan Hükümeti Arasında Yolcu ve Eşyanın Karayolu ile Uluslararası Taşınmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2704) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.12.2020) **(X)**

50.- **(S. Sayısı: 165)** Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile TANAP Doğalgaz İletim Anonim Şirketi Arasında "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile TANAP Doğalgaz İletim Anonim Şirketi Arasında Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Sistemi Hakkında Ev Sahibi Hükümet Anlaşması" Hakkında Değişikliğin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1246) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 30.01.2020) **(X)**

51.- **(S. Sayısı: 243)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ruanda Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2848) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.12.2020) **(X)**

52.- **(S. Sayısı: 257)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Özbekistan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansının Özbekistan Cumhuriyeti'ndeki Faaliyeti Hakkında Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3057) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2021) **(X)**

53.- **(S. Sayısı: 258)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Karşılıklı Kültür Merkezlerinin Kuruluşu ve Faaliyetlerine İlişkin Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3056) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 19.04.2021) **(X)**

54.- **(S. Sayısı: 261)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti ile Fas Krallığı Arasındaki Serbest Ticaret Anlaşmasını Tadil Eden Anlaşmanın Notalarla Birlikte Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3323) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 04.05.2021) **(X)**

55.- **(S. Sayısı: 270)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Ekonomik İşbirliği Teşkilatı Eğitim Enstitüsü (EİTEE) Arasında EİTEE'nin Hak, Ayrıcalık ve Bağışıklıklarına Dair Ev Sahibi Ülke Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3168) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 18.06.2021) **(X)**

56.- **(S. Sayısı: 288)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un A400M Uçağı'nın İş Birliği İçinde Geliştirilmesi, Üretimi Evresi ve Başlangıç Desteğine İlişkin A400M Program Üst Kurulu Kararına Dair 1, 2 ve 3 Sayılı Değişiklik Metinlerinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna İlişkin Kanun Teklifi (2/2220) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.12.2021) **(X)**

57.- **(S. Sayısı: 289)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un A400M Uçağı'nın İş Birliği İçinde Geliştirilmesi, Üretimi Evresi ve Başlangıç Desteğine İlişkin A400M Program Üst Kurulu Kararına Dair 4 Sayılı Değişikliğin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna İlişkin Kanun Teklifi (2/3670) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.12.2021) **(X)**

58.- **(S. Sayısı: 292)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kültürel İş Birliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2756) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.12.2021) **(X)**

59.- **(S. Sayısı: 296)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesinin KKTC'de Eğitim-Araştırma Yerleşkeleri (ASBÜ-KKTC) Kurmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3668) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.12.2021) **(X)**

60.- **(S. Sayısı: 297)** Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Katar Devleti Hükûmeti Arasında Katar Askeri Hava Aracı ve Destek Personelinin Türkiye Cumhuriyeti Topraklarında Geçici Konuşlanması Konusunda Teknik Düzenlemenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3669) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 21.12.2021) **(X)**

TBMM Basımevi / 2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ	YASAMA YILI
27	2

SIRA SAYISI: 76

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesi Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1797) ve Dışişleri Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda "http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic" internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

İÇİNDEKİLER

Sayfa

- **2/1797 Esas Numaralı Teklifin**

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı **4**

- Genel Gerekçesi **4**

- **Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi** **5**

- **Dışişleri Komisyonu Raporu** **6**

- **Muhalefet Şerhi** **8**

- **Teklif Metni** **9**

- **Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin** **9**

- **Mutabakat Zaptı** **10**

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gelen Kâğıtlar Listesi'nde yayımlanan 456083 evrak numaralı "Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesi Mutabakat Zaptı"nın onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim. *26.04.2019*

Mustafa Şentop
Tekirdağ
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/1797)	
ESAS	Dışişleri Komisyonu
TALİ	Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu

GENEL GEREKÇE

"Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesi Mutabakat Zaptı" 17 Ekim 2018 tarihinde Kişinev'de imzalanmıştır.

Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesinin faaliyetlerine ilişkin hukuki çerçeveyi düzenleyen söz konusu Mutabakat Zaptı ile esas olarak; Lisenin eğitim kalitesinin artırılması, Türk eğitim-öğretim sisteminin Moldova'da tanıtılması, Moldova'da yaşayan vatandaşlarımıza, soydaşlarımıza ve Moldova vatandaşlarına kaliteli eğitim imkânı sunulması, Lisenin öğrencilerine Moldova'nın resmi dilinin yanı sıra Türkçe'nin de öğretilmesi ve Lise tarafından mezunlarına verilecek diplomanın ülkemizce tanınması amaçlanmaktadır.

Bahse konu Mutabakat Zaptının Moldova ile eğitim alanında ikili ilişkilerimizin gelişmesine katkı sağlayacağı ve söz konusu Lisenin faaliyetlerinden edinilen tecrübenin diğer Avrupa ülkelerinde benzer okulların açılmasında yol gösterici olacağı değerlendirilmektedir.

T.C.

Cumhurbaşkanlığı

Sayı: 68244839-599-66218 *12 Nisan 2019*

Konu: Mutabakat Zaptı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

17 Ekim 2018 tarihinde Kişinev'de imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesi Mutabakat Zaptı"nı Anayasanın 90 ıncı maddesi gereğince onaylanması uygun bulunmak üzere ilişikte bilgilerinize sunarım.

Recep Tayyip ERDOĞAN

Cumhurbaşkanı

Dışişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışişleri Komisyonu *24/5/2019*

Esas No: 2/1797

Karar No: 47

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Cumhurbaşkanlığınca 12/4/2019 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesi Mutabakat Zaptı" 26/4/2019 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop imzasıyla "Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesi Mutabakat Zaptının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi" olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuştur. 8/5/2019 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Milli Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonuna havale edilen 2/1797 esas numaralı Kanun Teklifi, Komisyonumuzun 27'nci Yasama Dönemi 22/5/2019 tarihli 8'inci toplantısında Dışişleri Bakanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığı yetkililerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

Komisyonumuza havale edilen metinler incelendiğinde Teklif ile; Kongaz Süleyman Demirel Türk Lisesinin eğitim kalitesinin artırılmasını, Türk eğitim-öğretim sisteminin Moldova'da tanıtılması, Lisenin öğrencilerine kaliteli eğitim imkânı sunulması ve Türkçe'nin öğretilmesi ile Lise tarafından mezunlarına verilecek diplomanın ülkemizce tanınmasını teminen imzalanan Kongaz Süleyman Demirel Türk Lisesinin faaliyetlerine ilişkin hukuki çerçeveyi düzenleyen Mutabakat Zaptının onaylanmasının uygun bulunmasının amaçlandığı görülmektedir.

Komisyonumuzda Teklifin tümü üzerinde yapılan görüşmelerde;

Moldova ile ilişkilerimizin her düzeyde iyi seyretmekte olduğu ve Moldova'nın, ortak sınırımız olmamasına rağmen komşu olarak kabul ettiğimiz bir ülke olduğu,

İkili ziyaretlerle Moldova'yla ilişkilerimizin stratejik ortaklık seviyesine çıkarıldığı, ziyaretler sırasında imzalanan bir anlaşmayla vatandaşlarımızın karşılıklı olarak vizesiz, kimlikle seyahat etme imkânına kavuştuğu; bunun da ilişkilerimizin düzeyini, karşılıklı güveni gösteren bir unsur olduğu,

2016 yılında imzalanan Serbest Ticaret Anlaşmasının yürürlüğe girmesiyle ikili ticaretimizde önemli bir gelişme yaşandığı, ticaret hacmimizin 426 milyon ABD dolarına ulaştığı; 2018 yılında ithalatımızın 160 milyon dolar, ihracatımızın ise 266 milyon dolar olarak gerçekleştiği,

Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesi Mutabakat Zaptının 17 Ekim 2018 tarihinde Kişinev'de imzalandığı,

Mutabakat Zaptı ile; iki ülke arasında eğitim alanında iş birliğinin geliştirilmesinin, eğitim sistemimizin Moldova'da tanıtılmasının, Moldova'da yaşayan vatandaşlarımıza, soydaşlarımıza ve Moldova vatandaşlarına nitelikli eğitim imkânı sunulmasının hedeflendiği,

Moldova'yla ilişkilerimizin ana gündem maddelerinden birinin de Gagavuz soydaşlarımızın refahı ve kalkınması olduğu, bu nedenle Gagavuz soydaşlarımızın hayat standartlarının yükseltilmesi için TİKA aracılığıyla önemli çalışmaların yapıldığı,

Gagavuz Yeri'nin başkenti Komrat'ta muvazzaf bir başkonsolosluk açılması yönündeki çalışmaların sürdüğü,

Mutabakat Zaptıyla, 1999 yılından bugüne faaliyetlerine devam eden okulun çok daha nitelikli bir seviyeye gelmesinin amaçlandığı, aynı zamanda burada yapılacak olan başarılı çalışmaların Avrupa'nın birçok yerinde de örnek teşkil edeceği, diğer yerlerdeki soydaşlarımıza ve vatandaşlarımıza nitelikli hizmet götürmemiz noktasında bize yol gösterici olacağı,

Moldova tarafında Mutabakat Zaptının onay sürecinin tamamlandığı,

İfade edilmiştir.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Teklif ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek oy çokluğu ile maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Teklifin 1'inci, 2'nci ve 3'üncü maddeleri ile tümü aynen ve oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Komisyon üyelerinden Bursa Milletvekili Atilla Ödünç, Gaziantep Milletvekili Ali Şahin, Karabük Milletvekili Niyazi Güneş ve Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan Teklif ile ilgili özel sözcü seçilmişlerdir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
Volkan Bozkır	*Ahmet Yıldız*	*Sena Nur Çelik*
İstanbul	Denizli	Antalya
Üye	Üye	Üye
Asuman Erdoğan	*Aydın Adnan Sezgin*	*Mustafa Canbey*
Ankara	Aydın	Balıkesir
(Bu raporun özel sözcüsü)		
Üye	Üye	Üye
Atilla Ödünç	*Kamil Aydın*	*Utku Çakırözer*
Bursa	Erzurum	Eskişehir
(Bu raporun özel sözcüsü)		(Muhalefet şerhim var)
Üye	Üye	Üye
Ali Şahin	*Ahmet Hamdi Çamlı*	*Ahmet Ünal Çeviköz*
Gaziantep	İstanbul	İstanbul
(Bu raporun özel sözcüsü)		(Muhalefet şerhimiz vardır)
Üye	Üye	Üye
Ahmet Berat Çonkar	*Ümit Özdağ*	*Serpil Kemalbay Pekgözegü*
İstanbul	İstanbul	İzmir

Üye	Üye
Niyazi Güneş	*Radiye Sezer Katırcıoğlu*
Karabük	Kocaeli
(Bu raporun özel sözcüsü)	

MUHALEFET ŞERHİ

Moldova'yla imzalanan söz konusu mutabakat zaptının 'Genel Gerekçe' bölümünde 'Türk eğitim-öğretim sisteminin Moldova'da tanıtılması amaçlanmaktadır' ifadesi yer almaktadır.

Türk eğitim-öğretim sistemi AKP Hükümetleri döneminde gerilemiştir. PISA sonuçları başta olmak üzere, eğitim alanındaki uluslararası endeksler Türkiye'nin dünya sıralamalarında eğitim alanında gerilediğini ortaya koymaktadır. Laik ve bilimsel eğitim-öğretimden uzaklaşan Türkiye'nin, eğitim alanında başka ülkelere tanıtacağı bir husus kalmamıştır.

Örneğin, Eğitim-Sen'in OECD tarafından yapılan PISA 2015 sınav sonuçlarını değerlendirdiği raporunda şu ifadeler kullanmıştır: "OECD üyesi 35 ülkenin de aralarında bulunduğu 72 ülkede uygulanan ve öğrencilerin okuma becerileri, matematik ile fen bilimleri alanlarındaki seviyelerinin ölçüldüğü PISA sınavlarında, Türkiye'den katılan öğrenciler fen bilimlerinde 52., okuma becerilerinde 50., matematikte ise 49. sırada yer aldı. Türkiye, üç ders alanında da OECD ortalamasının çok gerisinde kalırken, 2003 yılındaki başarı seviyesinin bile gerisine düştü. Eğitim sisteminin düşünmeyen, sorgulamayan, eleştirmeyen nesiller yetiştirmeyi hedeflemesi bu sonucun ortaya çıkmasında belirleyici olmuştur."

Yukarıdaki sunulan gerekçeyle söz konusu anlaşmaya muhalifiz *(22.05.2019)*.

Ahmet Ünal Çeviköz	*Utku Çakırözer*
İstanbul	Eskişehir

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANI TEKİRDAĞ MİLLETVEKİLİ MUSTAFA ŞENTOP'UN TEKLİFİ	DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN
TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÛMETİ İLE MOLDOVA CUMHURİYETİ HÜKÛMETİ ARASINDA KONGAZ SÜLEYMAN DEMİREL MOLDOVA TÜRK LİSESİ MUTABAKAT ZAPTININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ	**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÛMETİ İLE MOLDOVA CUMHURİYETİ HÜKÛMETİ ARASINDA KONGAZ SÜLEYMAN DEMİREL MOLDOVA TÜRK LİSESİ MUTABAKAT ZAPTININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ**
MADDE 1- (1) 17 Ekim 2018 tarihinde Kişinev'de imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükûmeti Arasında Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesi Mutabakat Zaptı"nın onaylanması uygun bulunmuştur.	**MADDE 1-** Teklifin 1'inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.
MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.	**MADDE 2-** Teklifin 2'nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.
MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.	**MADDE 3-** Teklifin 3'üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÛMETİ

İLE

MOLDOVA CUMHURİYETİ HÜKÛMETİ

ARASINDA KONGAZ SÜLEYMAN DEMİREL MOLDOVA TÜRK LİSESİ

MUTABAKAT ZAPTI

Bundan sonra "Taraflar" olarak anılacak olan Türkiye Cumhuriyeti Hükûmeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükûmeti,

22 Mayıs 1996 tarihinde imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı ile Moldova Cumhuriyeti Eğitim Bakanlığı arasında Eğitim Alanında İşbirliği Anlaşması",

ve 26 Ağustos 1999 tarihinde imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı ile Moldova Cumhuriyeti Eğitim ve Bilim Bakanlığı Arasında Yapılan Daimî Komisyon Toplantı Tutanağı" ve

01 Kasım 2012 tarihinde imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Moldova Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Eğitim İşbirliği Protokolü" temelinde,

Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesinin eğitim kalitesinin arttırılması amacıyla aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır.

Madde 1

Taraflar, Moldova Cumhuriyetinin mevzuatı doğrultusunda, Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesinin eğitim kalitesini arttırmak üzere işbirliği yapacaktır.

Taraflar, Okul Yönetmeliğinin hazırlanmasında işbirliği içerisinde çalışacaktır.

Madde 2

Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk, lise müfredatının uygulandığı 3 yıllık genel eğitim veren bir devlet okuludur.

Öğrenciler, Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesine sınav ile alınacaktır.

Okula alınacak öğrenci sayısını belirleyecek ve öğrencilerin nakil ve kayıt işlemlerini yürütecek Sınav Komisyonu, Okulda görevli Türk ve Moldovalı öğretmenler ve yöneticilerden oluşur. Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesinde; Türkçe, Rumence, Rusça ve İngilizce dillerinde eğitim yapılır.

Madde 3

Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesi, Moldova Cumhuriyeti mevzuatına göre tüzel kişiliği haizdir.

Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesinde öğrenciler için yurt imkânı sağlanır.

Madde 4

Türkiye tarafından sağlanması öngörülen mali kaynaklar, Moldova Cumhuriyeti'ndeki Türkiye Cumhuriyeti Büyükelçiliği veya Türkiye Cumhuriyeti Eğitim Müşavirliği hesabına aktarılır. Türkiye tarafından sağlanacak mali kaynakların harcamaları, Büyükelçilik/Müşavirlik onayı ile Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Müdürlüğü tarafından Türkiye Cumhuriyeti mevzuatına uygun olarak yapılır.

Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesine Moldova tarafınca sağlanması öngörülen mali kaynakların harcamaları, Moldova Cumhuriyeti mevzuatı uyarınca yapılır.

Madde 5

Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesinde eğitim-öğretim faaliyetleri, okulun sınıf ve şube sayıları, sınıf mevcudu, müfredatı, haftalık ders çizelgelerinin (eğitim planı) hazırlanması, okulun fiziki durumu, öğretmen kadrosu, eğitim araç-gereç ve donatım ihtiyacı ve kaliteli eğitim için diğer gereksinimler, Moldova Cumhuriyeti mevzuatı doğrultusunda hazırlanan Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesinin Yönetmeliği ile belirlenir.

Madde 6

Ulusal lise bitirme sınavlarında başarılı olan öğrencilere, Moldova Cumhuriyeti Eğitim, Kültür ve Araştırma Bakanlığı Lise Diploması verilir. Bu diploma, Moldova Cumhuriyeti mevzuatı doğrultusunda yükseköğrenim ve meslekî eğitim programlarına kayıt hakkı sağlar.

Taraflar, Okul tarafından verilen diploma, transkript, sertifika ve diğer belgelerin denkliklerini karşılıklı olarak tanırlar.

Madde 7

Teknik donanım, materyaller, eğitim gereçleri veya Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesinde eğitim-öğretimin devam etmesi için gerekli diğer tüm materyaller Türk tarafınca temin edilir. Moldova Tarafı ilgili malları ulusal mevzuata uygun olarak, tüm gümrük vergilerinden muaf şekilde gümrük beyanı rejimi kapsamına alır.

Moldova Cumhuriyetinden gelen öğretmenlerin öğreteceği derslere yönelik öğretim materyalleri ve gereçleri Moldova Tarafınca temin edilecektir.

Madde 8

Taraflar; Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesi öğrencilerinin, ulusal ve uluslararası spor müsabakaları, sempozyum, konferans, olimpiyat, yarışma, festival, konser, halk oyunları, sergi vb. çalışmalara katılmalarını teşvik eder ve imkânlar dâhilinde gerekli her türlü kolaylığı sağlar.

Madde 9

Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesinde Türkiye tarafından görevlendirilecek yönetici ve öğretmenler Türkiye tarafından sınavla seçilir ve ücretleri Türkiye tarafından ödenir. Bu yönetici ve öğretmenlerin görev süreleri Türk mevzuatına göre belirlenir.

Moldova tarafından atanacak yönetici ve öğretmenler Moldova Cumhuriyeti mevzuatı uyarınca görevlendirilir ve ücretleri Moldova tarafından ödenir.

Madde 10

Moldova Tarafı Türk Tarafınca görevlendirilen Türk öğretmenlere Moldova Cumhuriyeti mevzuatına uygun şekilde geçici çalışma izni ve bakmakla yükümlü oldukları aile üyelerine geçici oturma izni almaları için destek sağlayacaktır.

Madde 11

Okula, Türkiye tarafından Türk vatandaşı bir Genel Müdür ve Moldova tarafından Moldova vatandaşı bir İdarî Müdür atanır.

Madde 12

Yardımcı ve teknik personel, Moldova Cumhuriyeti'nin yürürlükteki mevzuatına uygun olarak, Okul Müdürünün onayıyla Okulun İdarî Müdürü tarafından görevlendirilir ve ücretleri Moldova tarafından ödenir.

Madde 13

Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesinde görevli personele ait işlemler, Tarafların mevzuatı doğrultusunda yürütülür.

Madde 14

Taraflar; eğitim-öğretim yılı başında, Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesinde görevlendirilen yönetici ve öğretmenler için, her iki ülkenin kültürleri, eğitim sistemleri ve genel mevzuatı konularında seminerler düzenler.

Madde 15

Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesi, Moldova'daki diğer eğitim kurumlarının sahip olduğu her türlü hak ve muafiyetten yararlanır.

Madde 16

Kongaz Süleyman Demirel Moldova Türk Lisesinin denetimleri, her iki ülkenin mevzuatına uygun olarak taraflarca ortaklaşa görevlendirilecek bir Komisyon vasıtasıyla gerçekleştirilir.

Madde 17

Bu Mutabakat Zaptı'nın yorumlanmasından veya uygulanmasından kaynaklanabilecek anlaşmazlıklar karşılıklı müzakere ve görüşmeler yoluyla çözülür.

Madde 18

Tarafların mutabakatı ile bu Mutabakat Zaptında ilaveler ve değişiklikler yapılabilir. Bu ilave ve değişiklikler, bu Mutabakat Zaptı'nın ayrılmaz bir parçası olarak protokoller şeklinde yapılır ve Mutabakat Zaptı'nın 19. maddesi hükümlerine göre yürürlüğe girer.

Madde 19

Bu Mutabakat Zaptı, yürürlüğe girmesi için gerekli iç hukuki prosedürlerin tamamlandığını tarafların birbirlerine diplomatik yollarla bildirdikleri son yazılı bildirimin alındığı tarihte yürürlüğe girer.

Bu Mutabakat Zaptı süresiz akdedilmiş olup, Taraflardan biri feshetme niyetini 1 (bir) yıl önceden karşı tarafa diplomatik kanallardan yazılı olarak bildirmediği sürece geçerliliği devam eder.

Bu Mutabakat Zaptı 17 Ekim 2018 tarihinde Kişinev şehrinde eşit derecede geçerli olmak üzere Türkçe, Rumence ve İngilizce dillerinde iki asıl nüsha halinde imzalanmıştır. Yorum farklılıkları halinde İngilizce metin esas alınacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ADINA

ZİYA SELÇUK
MİLLİ EĞİTİM BAKANI

MOLDOVA CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ADINA

MONİCA BABUC
EĞİTİM, KÜLTÜR VE ARAŞTIRMA BAKANI

TBMM Basımevi - 2019

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ	YASAMA YILI
27	4

SIRA SAYISI: 273

Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Karayolları İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesi, Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesine Ek Avrupa Anlaşması ve Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesine Ek Avrupa Anlaşmasına Ek Karayolu Yatay İşaretleme Protokolüne Katılmamızın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3178) ve Dışişleri Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
“http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic”
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

- **2/3178 Esas Numaralı Teklifin**

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı **4**

- Genel Gerekçesi **4**

- **Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi** **5**

- **Dışişleri Komisyonu Raporu** **6**

- **Teklif Metni** **9**

- **Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin** **9**

- **Sözleşme Metni** **11**

- **Anlaşma Metni** **110**

- **Protokol Metni** **128**

- **Beyan** **206**

- **Çekinceler** **207**

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gelen Kâğıtlar Listesi'nde yayımlanan 731810 evrak numaralı "Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesi, Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesine Ek Avrupa Anlaşması ve Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesine Ek Avrupa Anlaşmasına Ek Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü"ne beyan ve çekincelerle katılmamızın onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Mustafa Şentop

Tekirdağ

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/3178)	
ESAS	Dışişleri Komisyonu
TALİ	Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Karayolu güvenliğinin etkili ve sürdürülebilir biçimde sağlanması, karayollarının yapımı, araçların üretimi ve karayolu trafiğinin düzenlenmesine yönelik hukuki metinlerin yeterli ve uyumlaştırılmış olmasını gerektirmektedir. Bu itibarla, uluslararası ticaretin artışı nedeniyle sınır ötesi bir boyut kazanan karayolu trafiğinin uluslararası düzeyde uyumlaştırılmış ve andlaşmalara dayanan bir çerçeve ile düzenlenmesi önem arz etmektedir.

Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu tarafından hazırlanan "Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesi" 8 Kasım 1968 tarihinde Viyana'da imzaya açılmış ve 6 Haziran 1978 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Sözleşme, karayolu trafiğinin kolaylaştırılması ve karayolu güvenliğinin artırılması amacıyla karayolu düşey işaretleri, sinyalleri ve sembolleri ile yatay işaretlemelerine uluslararası bir standart getirilmesine yönelik düzenlemeler içermektedir. Sözleşmeye hâlihazırda 68 ülke taraftır.

Sözleşmenin imzalanmasının ardından Avrupa'daki karayolu işaretleri ve sinyallerini düzenleyen kurallarda daha fazla yeknesaklık sağlanması amacıyla "Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesine Ek Avrupa Anlaşması" 1 Mayıs 1971 tarihinde imzaya açılmış ve 3 Ağustos 1979 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Anlaşmaya hâlihazırda 36 ülke taraftır. Ek Avrupa Anlaşması, 1 Mart 1973 tarihinde imzalanan ve 25 Nisan 1985 tarihinde yürürlüğe giren "Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesine Ek Avrupa Anlaşmasına Ek Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü" ile tamamlanmıştır. Bahse konu Protokole hâlihazırda 31 ülke taraftır.

Sözleşme, Ek Anlaşma ve Ek Protokol, uyumlaştırılmış kurallar yoluyla ticaret ve taşımacılığın kolaylaştırılmasının yanı sıra yol kazalarının ve kaza mağdurlarının sayısının azaltılmasını teminen karayolu güvenliği politikalarının geliştirilmesini sağlayan önemli hukuki araçlardır. Söz konusu metinlere taraf olan ülkelerin sayısının artması ile karayolu güvenliğinin de artacağı kabul edilmektedir. Diğer taraftan, bahse konu Sözleşme ve eklerine taraf olunmasının, Avrupa ve Asya arasında bir köprü konumunda bulunan ülkemizin transit ülke konumunu güçlendirmesine katkıda bulunacağı değerlendirilmektedir.

T.C.
Cumhurbaşkanlığı
Sayı: 90666677-599-41089 *22 Ekim 2020*
Konu: Sözleşme, Ek Anlaşma
ve Ek Protokol

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

8 Kasım 1968 tarihli "Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesi", 1 Mayıs 1971 tarihli "Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesine Ek Avrupa Anlaşması" ve 1 Mart 1973 tarihli "Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesine Ek Avrupa Anlaşmasına Ek Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü"nü, beyan ve çekincelerle katılmamız uygun bulunmak üzere Anayasanın 90 ıncı maddesi gereğince ilişikte bilgilerinize sunarım.

Recep Tayyip ERDOĞAN
Cumhurbaşkanı

Dışişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışişleri Komisyonu *17/6/2021*

Esas No: 2/3178

Karar No: 175

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

1. Giriş

Cumhurbaşkanlığınca 30/10/2020 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan "Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesi", "Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesine Ek Avrupa Anlaşması" ve "Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesine Ek Avrupa Anlaşmasına Ek Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü", 5/11/2020 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop imzasıyla "Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesi, Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesine Ek Avrupa Anlaşması ve Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesine Ek Avrupa Anlaşmasına Ek Karayolu Yatay İşaretleme Protokolüne Katılmamızın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi" olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuştur. 6/11/2020 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonuna havale edilen 2/3178 esas numaralı Kanun Teklifi, Komisyonumuzun 27'nci Yasama Dönemi 2/6/2021 tarihli 29'uncu toplantısında Dışişleri Bakanlığı ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı yetkililerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

2. Teklifin İçeriği

Komisyonumuza havale edilen metinler incelendiğinde Teklif ile karayolu trafiğinin kolaylaştırılması ve güvenliğinin artırılması amacıyla karayolu düşey işaretleri, sinyalleri ve sembolleri ile yatay işaretlemelerine uluslararası bir standart getirilmesini ve bu kurallarda daha fazla yeknesaklık sağlanmasını amaçlayan Sözleşme'ye, Ek Anlaşma'ya ve Ek Protokol'e beyan ve çekincelerle birlikte katılmamızın uygun bulunmasının amaçlandığı anlaşılmaktadır.

3.Komisyon Görüşmeleri

Komisyonumuzda Teklifin tümü üzerinde yapılan görüşmelerde;

Dışişleri Bakan Yardımcısı Yavuz Selim Kıran ve Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı temsilcisi tarafından;

Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu tarafından hazırlanan Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesinin 1968 yılında Viyana'da imzalandığı ve 66 ülkenin taraf olduğu, ülkemizin Sözleşme'yi 2012 yılında imzaladığı,

Karayolu İşaretleri ve Sinyal Sinyalleri Sözleşmesi, Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesine Ek Avrupa Anlaşması ve yine buna ek olarak Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü'nün imzalanmasıyla ilgili 2012/16 sayılı Başbakanlık Genelgesindeki yayınlanan 2011-2020 Karayolu Güvenliği Stratejisi ve 2020-2030 Kara Yolları Karayolu Güvenliği Stratejisi Planı'nda da bu sözleşmelerin imzalanmasıyla ilgili çalışmaların yürütüldüğü,

Ülkemizin batı ile doğuyu birbirine bağlayan bir geçiş güzergâhı olması nedeniyle, kara yolu taşımacılığında transit ülke konumunda olduğu ve uluslararası koridor olarak ülkemizde 13 bin kilometre

yol ağının bulunduğu; bu nedenle, kara yolu ulaştırma hatlarında uluslararası standartlara uyumun, hem trafik güvenliğimiz hem uluslararası taşımacılık bağlamındaki ticari ilişkilerimiz açısından son derece önemli olduğu,

Dış ticaretimizin yüzde 30'dan fazlasının kara yolu taşımacılığıyla gerçekleştirildiği, 514 milyar TL büyüklüğündeki lojistik sektörümüzün ülkemizi Avrupa ile Asya arasındaki ticari bağlantıların merkezinde konumlandırdığı, kara yolu taşımacılığımızın ülke içi ticaretteki payının yüzde 90'lara ulaştığı, yine ihracatımızın yarıya yakınını yaptığımız Avrupa Birliğiyle ticaretimizde kara yolu taşımacılığının payının yüzde 50'den fazla olduğu,

Birleşmiş Milletlerin trafik güvenliğinin küresel ölçekte ele alınmasına ilişkin 2010 yılında gerçekleşen oturumunda, trafik kazası kaynaklı ölümlerin yüzde 50 oranında azaltılması amacıyla küresel yol güvenliğinin iyileştirilmesi üzerinde görüş birliği sağlandığı, bu çerçevede, Yol Güvenliği İçin On Yıllık Küresel Eylem Planı'nın açıklandığı, yine devletlerin de on yıllık eylem planlarını açıklamaya davet edildiği,

Bu kapsamda, Ulaştırma Bakanlığımızın 2011-2020 dönemi için Karayolu Trafik Güvenliği Stratejisi Eylem Planı ile yolcu ve yük taşımacılığında etkin, güvenli, ekonomik bir kara yolları politikasını hayata geçirdiği,

28 bin kilometreye ulaşan bölünmüş yollarımızda, taşıt hareketliliği artmasına rağmen, trafik kazalarında bugün yüzde 70'lik bir azalma gerçekleştiği,

Trafik güvenliğini artırmak hedefiyle yol işaretlerinin uluslararası standartlara uygun şekilde yenilendiği,

Sözleşme'nin, uluslararası standartlar koyarak kara yollarında işaret, sinyal ve sembolleri yeknesak hâle getirdiği, yazılar yerine grafik ve sembollerin kullanılmasını teşvik ettiği, dolayısıyla işaretlerin uluslararası düzeyde anlaşılmasını kolaylaştırdığı,

Sözleşme ülkemizde yürürlüğe girmemesine rağmen kara yollarımızdaki trafik işaretleri, sinyaller ve sembollerin Sözleşme'yle uyumlu hâle getirildiği, bu bakımdan Sözleşme'nin ülkemize getireceği ek bir maliyetin olmadığı,

ifade edilmiş;

Komisyon üyeleri tarafından; sözleşmenin elli üç, anlaşmanın elli, protokolün kırk sekiz sene önce imzalanmış olması dikkate alındığında, ülkemizce imzalanması için neden bu kadar beklendiği sorusuna cevaben Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı temsilcisi tarafından;

Sürecin esasen 2003 yılında başlatıldığı, öncesinde bazı eksikliklerin olduğu, geçen süre zarfında Sözleşmenin gereklerinin tıpkı imzalanmış gibi yerine getirildiği, uygulamada bir eksiklik olmamakla beraber mevzuattaki eksikliğin de bu vesileyle tamamlanacağı,

ifade edilmiştir.

4. Teklif Metnine İlişkin Değişiklikler

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Teklif ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek oy birliği ile maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Teklifin Başlığı ve l'inci maddesi, Sözleşme ve ek anlaşmaların yürürlüğe girmiş olması sebebiyle ülkemizin ilgili metinlere "katılmasının" uygun bulunmasını teminen kabul edilen önerge doğrultusunda değiştirilerek;

2’nci ve 3’üncü maddeleri ile tümü aynen ve oy birliği ile kabul edilmiştir.

Komisyon üyelerinden Bursa Milletvekili Atilla Ödünç, Karabük Milletvekili Niyazi Güneş, Balıkesir Milletvekili Mustafa Canbey ve Gaziantep Milletvekili Derya Bakbak, Teklif ile ilgili özel sözcü seçilmişlerdir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Akif Çağatay Kılıç	*Ahmet Berat Çonkar*	*Ahmet Haluk Koç*
İstanbul	İstanbul	Ankara
Üye	Üye	Üye
Aydın Adnan Sezgin	*Mustafa Canbey*	*Ahmet Kamil Erozan*
Aydın	Balıkesir (Bu raporun özel sözcüsü)	Bursa
Üye	Üye	Üye
Atilla Ödünç	*Kamil Aydın*	*Utku Çakırözer*
Bursa (Bu raporun özel sözcüsü)	Erzurum	Eskişehir
Üye	Üye	Üye
Derya Bakbak	*Ahmet Hamdi Çamlı*	*Ahmet Ünal Çeviköz*
Gaziantep (Bu raporun özel sözcüsü)	İstanbul	İstanbul
Üye	Üye	Üye
Yunus Emre	*Hasan Turan*	*Serpil Kemalbay Pekgözegü*
İstanbul	İstanbul	İzmir
Üye		Üye
Niyazi Güneş		*İsmail Özdemir*
Karabük (Bu raporun özel sözcüsü)		Kayseri

TEKİRDAĞ MİLLETVEKİLİ MUSTAFA ŞENTOP'UN TEKLİFİ	DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN
KARAYOLU İŞARETLERİ VE SİNYALLERİ SÖZLEŞMESİ, KARAYOLU İŞARETLERİ VE SİNYALLERİ SÖZLEŞMESİNE EK AVRUPA ANLAŞMASI VE KARAYOLU İŞARETLERİ VE SİNYALLERİ SÖZLEŞMESİNE EK AVRUPA ANLAŞMASINA EK KARAYOLU YATAY İŞARETLEME PROTOKOLÜNE KATILMAMIZIN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ	**KARAYOLU İŞARETLERİ VE SİNYALLERİ SÖZLEŞMESİ, KARAYOLU İŞARETLERİ VE SİNYALLERİ SÖZLEŞMESİNE EK AVRUPA ANLAŞMASI VE KARAYOLU İŞARETLERİ VE SİNYALLERİ SÖZLEŞMESİNE EK AVRUPA ANLAŞMASINA EK KARAYOLU YATAY İŞARETLEME PROTOKOLÜNE KATILMAMIZIN UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ**
MADDE 1- (1) 8 Kasım 1968 tarihinde Viyana'da imzaya açılan "Karayolu işaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesi", 1 Mayıs 1971 tarihinde Cenevre'de imzaya açılan "Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesine Ek Avrupa Anlaşması" ve 1 Mart 1973 tarihinde Cenevre'de imzalanan "Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesine Ek Avrupa Anlaşmasına Ek Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü"ne katılmamızın beyan ve çekincelerle onaylanması uygun bulunmuştur.	**MADDE 1-** (1) 8 Kasım 1968 tarihinde Viyana'da imzaya açılan "Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesi", 1 Mayıs 1971 tarihinde Cenevre'de imzaya açılan "Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesine Ek Avrupa Anlaşması" ve 1 Mart 1973 tarihinde Cenevre'de imzalanan "Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesine Ek Avrupa Anlaşmasına Ek Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü"ne beyan ve çekincelerle katılmamız uygun bulunmuştur.
MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.	**MADDE 2-** Teklifin 2'nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.
MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.	**MADDE 3-** Teklifin 3'üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesi
1968

Sözleşmeye Ek Avrupa Anlaşması

ve

Avrupa Anlaşmasına Ek Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü

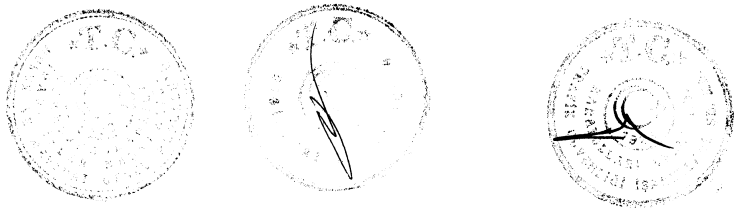

KISIM I

8 KASIM 1968 TARİHİNDE VİYANA'DA İMZALANAN KARAYOLU İŞARETLERİ VE SİNYALLERİ SÖZLEŞMESİ

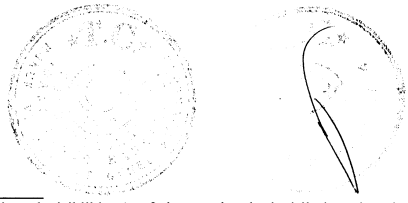

*30 Kasım 1995'te yürürlüğe giren değişiklikler (sayfa kenarında tek çizgi ile işaretlenmiş) ile 28 Mart 2006'da yürürlüğe giren değişiklikler (sayfa kenarında çift çizgi ile işaretlenmiş) dahildir.

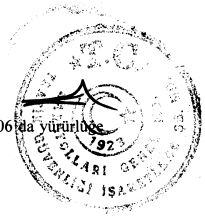

KARAYOLU İŞARETLERİ VE SİNYALLERİ SÖZLEŞMESİ

Sözleşme Tarafları,

Uluslararası karayolu trafiğinin kolaylaştırılması ve karayolu güvenliğinin artırılması amacıyla karayolu düşey işaretleri, sinyalleri ve sembolleri ile yatay işaretlemelerinin tek tip olmasının gerekli olduğunu kabul ederek,

Aşağıdaki hükümler üzerinde mutabık kalmışlardır:

Bölüm I

GENEL HÜKÜMLER

MADDE 1

Tanımlar

İşbu Sözleşme'nin amaçları doğrultusunda aşağıdaki ifadeler, burada kendilerine verilmiş olan anlamları taşımaktadır:

(a) Bir Sözleşme Tarafının "iç mevzuatı", bu Sözleşme Tarafının ülkesinde yürürlükte bulunan bütün ulusal veya iç yasalar ve yönetmelikler anlamını taşımaktadır;

(b) "Meskûn mahal" tabiri, bu özelliği giriş ve çıkışlarında levhalarla özellikle belirtilmiş olan veya iç mevzuatta başka şekilde tanımlanmış olan bir alan anlamını taşımaktadır[1];

[2]*Bkz. dipnot*

(c) "Karayolu" tabiri, genel trafiğe açık olan bir yolun ya da bir caddenin tüm yüzeyi anlamını taşımaktadır;

(d) "Taşıt yolu" tabiri, yolun normal olarak araçlar tarafından kullanılan kısmı anlamını taşımaktadır. Bir karayolu, birbirinden bölme şeridi ya da seviye farkı ile bariz olarak ayrılan birkaç taşıt yolundan oluşabilir;

(e) "Şerit" tabiri, tek bir sıra halinde hareket eden ve motosiklet dışında kalan motorlu taşıtları kapsayacak kadar geniş olan boyuna yol işaretleriyle tanımlanmış ya da tanımlanmamış taşıt yolunun bölündüğü boyuna şeritlerden herhangi biri anlamını taşımaktadır;

(e) 2.ek. "Bisiklet şeridi" tabiri, taşıt yolunun bisiklet için ayrılmış bölümü anlamını taşımaktadır. Bisiklet şeridi, taşıt yolundan yatay işaretlemeler ile ayrılmaktadır.

(e) 3.ek."Bisiklet yolu" tabiri, bisiklet için ayrılan bağımsız yol veya yolun bir bölümü anlamını taşımaktadır. Bisiklet yolu, diğer yollardan veya yolun diğer bölümlerinden yapısal araçlar ile ayrılmaktadır.

(f) "Kavşak" tabiri, hemzemin kesişmesi, birleşmesi veya ayrılmasının oluşturduğu alanlar da dâhil olmak üzere, yolların her türlü hemzemin kesişmesi, birleşmesi veya ayrılması anlamını taşımaktadır.

(g) "Hemzemin geçit" tabiri, bir karayolu ve bir demiryolu ya da kendi rayına sahip tramvay hattının kesiştiği aynı seviyedeki kavşak anlamını taşımaktadır.

[1] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 3. madde, bent (b).
[2] Eklenen tanım Avrupa Anlaşması Ekinde yer almaktadır (bkz. 3. madde).

(h) "Otoyol" tabiri, özellikle motorlu taşıt trafiği için projelendirilmiş ve inşaa edilmiş ve sınırının dışında kalan yerlerin hizmetine açık olmayan ve

(i) bazı noktalar veya geçici olması haricinde trafiğin akan iki yönü için trafik amacını taşımayan bir bölme şeridi veya istisnai olarak başka şekilde birbirlerinden ayrılmış, ayrı taşıt yollarına sahip olan;

(ii) başka bir karayolu, demiryolu veya tramvay hattı, ya da yaya yoluyla aynı seviyede kesişmeyen; ve

(iii) işaretlerle özellikle otoyol olarak belirtilmiş yol anlamını taşımaktadır.

(i) Bir aracın:

(i) insanları bindirmek ya da indirmek, ya da eşyaları yüklemek veya boşaltmak için gereken süre boyunca hareketsiz kaldığı takdirde "durakladığı"; ve

(ii) başka bir karayolu kullanıcısına müdahale etmekten veya bir engelle çarpışmaktan kaçınma veya trafik kurallarına uyma gereksinimi dışındaki herhangi bir nedenle hareketsiz kaldığı takdirde ve bu taşıtın hareketsiz kaldığı sürenin, insanları veya eşyaları almak veya indirmek için gerekli süre ile sınırlandırılmamış olduğu takdirde "parkedilmiş" olduğu kabul edilir.

Ancak, Sözleşme Tarafları, iç mevzuatla belirlenmiş olan süreyi aşmayan bir süre için yukarıdaki (ii) fıkrasında belirtilen koşullar çerçevesinde hareketsiz olan bir aracı "duraklamış" ve iç mevzuatla belirlenmiş olan süreyi aşan bir süre için yukarıdaki (i) fıkrasında belirtilen koşullar çerçevesinde hareketsiz olan bir aracı "park etmiş" olarak kabul edebilirler.

(j) "Bisiklet" tabiri, en az iki tekerleği olan ve sadece bu aracın üzerindeki kişilerin kas gücüyle ve özellikle pedallar ve hareket kolu ile çalışan taşıt anlamını taşımaktadır;

(k) "Moped (Motorlu bisiklet)" tabiri, silindir hacmi 50 cc'yi geçmeyen içten yanmalı bir motora sahip ve maksimum tasarım hızı saatte 50 km'yi (30 mil) geçmeyen iki tekerlekli ya da üç tekerlekli taşıt anlamını taşımaktadır. Ancak, Sözleşme Tarafları kendi iç mevzuatları çerçevesinde kullanım amacına göre bisiklet özelliklerine, özellikle pedallarla hareket ettirilebilme özelliğine sahip olmayan veya azami tasarım hızı, ağırlığı veya motor özelliklerinin bazıları belirli sınırları aşan taşıtları moped olarak değerlendirmemekte serbesttirler. Bu tanımdaki hiçbir şey, Sözleşme Taraflarının karayolu trafiğiyle ilgili kendi iç mevzuat hükümlerini uygularken mopedleri bisiklet olarak değerlendirmelerini engellediği şeklinde yorumlanmamalıdır;

(l) "Motosiklet" tabiri, bir çekiş motoru ile donatılmış olan sepetli ya da sepetsiz iki tekerlekli taşıt anlamını taşımaktadır. Sözleşme Tarafları kendi iç mevzuatlarında boş ağırlığı 400 kg'yi geçmeyen üç tekerlekli taşıtları da motosiklet olarak tanımlayabilirler. "Motosiklet" tabiri mopedleri kapsamaz. Ancak, Sözleşme Tarafları bu Sözleşme'nin 46. Madde, 2. fıkrasına uygun bir beyanda bulunmaları koşulu ile bu Sözleşme amaçları doğrultusunda mopedlere motosiklet muamelesi yapabilirler[3];

(m) "Motor tahrikli araç" tabiri, mopedleri motosiklet olarak kabul etmeyen Sözleşme Taraflarının ülkelerindeki bir moped ve ray üzerinde hareket eden bir araç dışındaki herhangi bir kendinden tahrikli araç anlamını taşımaktadır;

(n) "Motorlu taşıt" tabiri, karayolunda insan veya yük taşımak ya da insan veya yük taşıyan araçları çekmek için kullanılan motor tahrikli taşıt anlamını taşımaktadır. Bu tabir, troleybüsleri, yanı bir elektrik iletkene bağlı olan ve ray üzerinde hareket etmeyen taşıtları da kapsamaktadır. Ancak, sadece tesadüfen karayolunda insan veya yük taşımak ya da karayolunda insan veya yük taşımak için kullanılan taşıtları çekmek için kullanılan tarım traktörleri gibi taşıtları kapsamamaktadır;

[3] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 3. madde, bent (l).

(o) "Römork" tabiri, motorla çalışan bir taşıt tarafından çekilmek üzere tasarlanmış olan ve yarı römorkları da içeren taşıt anlamını taşımaktadır;

(p) "Yarı römork" tabiri, motorlu bir taşıta bağlanacak şekilde tasarlanmış, ağırlığının ve taşıdığı yükün büyük bir kısmı öndeki motorlu taşıt tarafından taşınacak şekilde motorlu taşıta eklenen römork anlamını taşımaktadır;

(q) "Sürücü" tabiri, bir karayolu üzerinde motorlu bir taşıt ya da diğer taşıtları (bisiklet dahil) kullanan ya da hayvan veya hayvan sürülerini yönlendiren kişi anlamını taşımaktadır;

(r) "İzin verilen maksimum ağırlık" tabiri, aracın kayıtlı olduğu ülkedeki yetkili merci tarafından izin verilen yüklü taşıtın azami ağırlığı anlamını taşımaktadır;

(s) "Yüklü ağırlık" tabiri, bir aracın içindeki görevli kişi ve yolcularla birlikte yüklü olduğu haldeki gerçek ağırlığı anlamını taşımaktadır;

(t) "Trafik yönü" ve "trafik yönüne uygun" tabiri, eğer iç mevzuata göre bir aracın sürücüsü, karşıdan gelen araca kendisinin solundan geçme iznini vermek zorunda ise yolun sağ tarafı, aksi taktirde ise yolun sol tarafı anlamını taşımaktadır;

(u) Bir sürücünün diğer araçlara "yol verme" zorunluluğu, eğer bu sürücü kendi ilerlemesine ya da manevrasına devam etmesi durumunda diğer araç sürücülerinin araçlarının yönlerini ve hızlarını ani olarak değiştirmek zorunda bırakıyorsa, bu sürücünün ilerlemesine ya da manevrasına devam etmemesi gerektiği anlamını taşımaktadır.

(v) Bkz. dipnot 4[4]

MADDE 2

Sözleşme'nin Ekleri

İşbu Sözleşme'nin ekleri olan,

Ek 1: Karayolu işaretleri;

Kısım A: Tehlike uyarı işaretleri;

Kısım B: Öncelik bildiren işaretler;

Kısım C: Yasaklayıcı veya kısıtlayıcı işaretler;

Kısım D: Zorunluluk bildiren işaretler;

Kısım E: Özel tanzim işaretleri;

Kısım F: Bilgi, tesis veya hizmet işaretleri;

Kısım G: Yön, konum veya belirtme işaretleri;

Kısım H: İlave paneller;

Ek 2: Yatay işaretlemeler;

Ek 3: Ek 1'de belirtilen işaretler, semboller ve panellerin renkli örnekleri;

İşbu Sözleşme'nin ayrılmaz parçalarını oluşturmaktadır.

[4] Eklenen tanım Avrupa Anlaşması Ekinde yer almaktadır (bkz. 3. madde).

MADDE 3

Sözleşme Taraflarının Yükümlülükleri

1. (a) İşbu Sözleşme'nin Tarafları, burada belirtilen karayolu işaretleri, sinyalleri ve sembolleri ile yatay işaretleme sistemini kabul etmekte ve bunu mümkün olan en kısa süre içinde benimsemeyi taahhüt etmektedirler. Bu amaçla,

(i) İşbu Sözleşme' de karayolu kullanıcılarına belirli bilgileri iletmek veya belirli bir kuralı belirtmek amacıyla bir işaret, sembol veya çizgi öngörüldüğünde Sözleşme Tarafları, bu Madde'nin 2 ve 3'üncü fıkralarında belirtilen süre sınırlamalarına tabi olarak söz konusu kuralın belirtilmesi veya bu bilginin iletilmesi için başka herhangi bir işaret sembol veya çizgi kullanmamayı taahhüt ederler.

(ii) işbu Sözleşme' de karayolu kullanıcılarına belirli bilgileri iletmek veya belirli bir kuralı belirtmek amacıyla bir işaret, sembol veya çizgi öngörülmediği takdirde Sözleşme Tarafları, bu amaçlar doğrultusunda istedikleri herhangi bir işaret, sembol veya çizgiyi, bu işaret, sembol veya çizgiye işbu Sözleşme' de farklı bir anlam verilmemiş olması ve işbu Sözleşme' de öngörülen sisteme uygun olması koşulu ile kullanabilirler.

(b) Trafik denetim tekniklerinin iyileştirilmesi amacıyla ve işbu Sözleşme' de değişiklik yapılması önerisinde bulunmadan önce deneyler yapılmasının sağlayacağı yararlar dikkate alınarak Sözleşme Tarafları, karayolunun belirli kesimlerinde deney amaçları için ve geçici olarak işbu Sözleşme hükümlerinden farklı hareket edebilirler.

2. Sözleşme Tarafları, işbu Sözleşme'nin ülkelerinde yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en geç dört yıl içinde işbu Sözleşme' de öngörülen sisteme ait bir işaret, sembol, tesisat veya çizginin özelliklerine sahip olmasına karşın, işbu Sözleşme' de verilmiş olan anlamdan farklı bir anlam için kullanılan her türlü işaret, sembol, tesisat veya çizgiyi değiştirmeyi veya tamamlamayı taahhüt ederler.

3. Sözleşme Tarafları, işbu Sözleşme'nin ülkelerinde yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 15 yıl içinde işbu Sözleşme' de öngörülen sisteme uygun olmayan her türlü işaret, sembol, tesisat veya çizgiyi değiştirmeyi taahhüt ederler. Bu süre içinde, karayolu kullanıcılarına işbu Sözleşme' de öngörülen sistemin tanıtılması amacıyla daha önceki işaret ve semboller, işbu Sözleşme' de öngörülenlerle birlikte muhafaza edilebilir[5].

4. İşbu Sözleşme' de yer alan hiçbir şey Sözleşme Taraflarını, işbu Sözleşme' de öngörülen bütün işaret ve çizgi türlerini benimsemekle yükümlü kıldığı şeklinde yorumlanamaz. Aksine, Sözleşme Tarafları benimsedikleri işaret veya çizgi türlerinin sayısını, kesinlikle gerekli olan miktarla sınırlayacaktır.

MADDE 4

Sözleşme Tarafları, aşağıdakilerin yasaklanmasını taahhüt edecektir:

(a) Bir işarete, onu taşıyan desteğe veya başka herhangi bir trafik denetim aracına, bu işaret veya aracın amacı ile ilgili olmayan bir şey takılması. Ancak, Sözleşme Tarafları veya bunların kuruluşları, kâr amacı gütmeyen bir kuruluşa bilgilendirici işaretler yerleştirmeleri için izin verdikleri takdirde bu kuruluşun ambleminin, bunun işaretin anlaşılmasını güçleştirmemesi koşulu ile işaret veya onu taşıyan destekte görünmesine müsaade edebilirler.

(b) İşaretler veya başka trafik kontrol cihazları ile karıştırılabilecek, onların görünmesini güçleştirebilecek veya etkinliklerini azaltabilecek veya karayolu kullanıcılarını şaşırtabilecek veya trafik güvenliğine zarar verecek şekilde dikkatlerini dağıtabilecek herhangi bir pano, duyuru, çizgi veya araç konulması.

[5] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 4. madde.

Bölüm II

KARAYOLU İŞARETLERİ

MADDE 5

1. İşbu Sözleşme' de öngörülen sistem, aşağıdaki farklı karayolu işaret sınıflarını oluşturmaktadır:

(a) Tehlike uyarı işaretleri: bu işaretler, karayolu kullanıcılarını yol üzerindeki bir tehlike konusunda uyarmak ve bunun özelliği hakkında onlara bilgi vermek amacını taşımaktadır;

(b) Tanzim işaretleri: bu işaretler, karayolu kullanıcılarına uymaları gereken özel yükümlülükler, kısıtlamalar veya yasaklar konusunda bilgi vermeyi amaçlamaktadır. Bunlar, aşağıdaki gruplara ayrılmaktadır:

(i) Öncelik bildiren işaretler;

(ii) Yasaklayıcı veya kısıtlayıcı işaretler;

(iii) Zorunluluk bildiren işaretler;

(iv) Özel tanzim işaretleri;

(c) Bilgi veren işaretler: bu işaretler, yol kullanıcılarını, seyahat ederken yönlendirmeyi veya yararlı olabilecek başka herhangi bir bilgi vermeyi amaçlamaktadır. Bunlar, şu gruplara ayrılmaktadır:

(i) Bilgi, tesis veya servis alanı işaretleri;

(ii) Yön, konum veya belirtme işaretleri;

Ön yön işaretleri;
Yön işaretleri;
Yol belirtme işaretleri;
Yer belirtme işaretleri;
Mesafe belirtme işaretleri;
Belirtme işaretleri;

(iii) İlave paneller.

2. İşbu Sözleşme'nin birçok işaret veya sembol arasında bir seçim yapılmasına izin vermesi durumunda,

(a) Sözleşme Tarafları, ülkelerinin tamamı için söz konusu işaret veya sembollerden sadece birini seçebilirler;

(b) Sözleşme Tarafları, aynı seçim konusunda bölgesel anlaşmalar yapılması için çaba gösterecektir.

(c) İşbu Sözleşme'nin 3. Maddesinin 3. fıkrasının hükümleri, seçilmemiş olan işaret ve sembol türleri için geçerli olacaktır.

MADDE 6

1. İşaretler, hitap ettikleri sürücülerin bunları kolaylıkla ve zamanında görebilmelerini sağlayacak şekilde yerleştirilecektir. Bunlar, normalde yolun trafik yönüne uygun tarafına yerleştirilecektir. Ancak, taşıt yolunun üzerine (baş üstü) yerleştirilebilirler veya tekrarlanabilirler. Yolun trafik yönüne uygun tarafına yerleştirilmiş olan bir işaret, yol şartları nedeniyle hitap ettikleri sürücülerin bunu zamanında görememesi olasılığı bulunması halinde taşıt yolunun üzerinde veya diğer tarafında tekrarlanacaktır.

2. Bütün işaretler, taşıt yolunun trafiğe açık olan tüm genişliği boyunca hitap ettikleri sürücüler için geçerli olacaktır. Ancak işaretler, şeritlerin boyuna çizgilerle tanımlanmış olması halinde taşıt yolunun sadece bir veya birkaç şeridi için geçerli olabilir.
Bu durumda, aşağıdaki üç seçenekten biri kullanılacaktır:

(a) Gerektiği takdirde dikey bir ok işaretinin ilave edildiği bir levha, ilgili şeridin üzerine yerleştirilecektir veya

(b) Yatay işaretlemenin kuşkuya yer vermeyecek şekilde işaretin, taşıt yolunun sadece en kenarındaki trafik şeridi için geçerli olduğunu ve bu işaretin yegâne amacının yatay işaretleme ile belirtilmiş olan bir iç düzenlemeyi teyit etmek olduğunu göstermesi durumunda bu işaret, taşıt yolunun kenara en yakın bölümüne yerleştirilecektir veya

(c) İşbu Sözleşme' deki Ek 1, kısım E, alt kısım II, fıkra 1 ve 2'de tanımlanan E, 1 veya E, 2 işaretleri ve Ek 1, kısım G, alt kısım V, fıkra 1 ve 2'de tanımlanan G, 11 ve G, 12 işaretleri, taşıt yolunun kenarına yerleştirilecektir.

3. Yetkili makamların, bir işaretin taşıt yolları bölünmüş bulunan bir karayolunun kenarına yerleştirildiği takdirde etkili olmayacağı görüşüne varması durumunda bu işaret, bölme şeridinin (orta refüj) üzerine yerleştirilebilir ve bu durumda kenarda tekrarlanması gerekmez.

4.[6] İç mevzuatta aşağıdaki hususların öngörülmesi tavsiye edilmektedir:

(a) İşaretler, taşıt yolundaki taşıt trafiğini engellemeyecek ve kenarlara yerleştirildikleri takdirde yayaları mümkün olduğu kadar az engelleyecek şekilde yerleştirilecektir. Bir levhanın yerleştirilmiş olduğu tarafta taşıt yolu ile işaretin alt kenarı altındaki seviye farkı, aynı güzergâh üzerinde yer alan aynı sınıftaki işaretler için mümkün olduğu ölçüde aynı olacaktır.

(b) İşaret levhalarının ebatları, işaretin kendisine yaklaşmakta olan bir kişi tarafından kolayca anlaşılabilmesini ve belirli bir mesafeden kolaylıkla görünmesini sağlayacak şekilde olacaktır. Bu fıkranın (c) bendi hükümlerine tabi olarak bu ebatlar, taşıtların normal hızına uyarlanacaktır.

(c) Tehlike uyarı işaretleri ve tanzim işaretlerinin (özel düzenleme işaretleri hariç) ebatları, her Sözleşme Tarafının ülkesinde standart hale getirilecektir.
Genel bir kural olarak her tür işaret için dört ebat olacaktır: Küçük, normal, büyük ve çok büyük. Küçük işaretler, koşulların normal işaretler kullanılmasına izin vermediği veya trafiğin sadece yavaşça hareket edebildiği durumlarda kullanılacaktır. Bunlar ayrıca bir önceki işaretin tekrarlanması için kullanılabilir. Büyük işaretler, yüksek hızlı trafiğin bulunduğu çok geniş yollar üzerinde kullanılacaktır. Çok büyük işaretler, otoyollar gibi çok hızlı akan trafiğin bulunduğu yollar üzerinde kullanılacaktır.

MADDE 7

1. İç mevzuatta, karayolu işaretlerinin, özellikle tehlike uyarı, tanzim ve yön işaretlerinin geceleri daha kolay görünmelerinin ve okunmalarının sağlanması amacıyla karayolu kullanıcılarının gözlerini kamaştırmaması koşulu ile aydınlatılması ya da yansıtıcı malzeme veya yansıtıcı araçlarla donatılmasını sağlaması tavsiye edilmektedir.[7]

2. Sözleşme Tarafları floresan malzemenin kullanımına da izin verebilir; bu takdirde Sözleşme Tarafları, floresan malzemenin kullanılacağı işaretleri belirleyecektir.

3. İç mevzuat, aydınlatılmış, yansıtıcı ve floresan işaretlerin kullanım kurallarını tanzim etmelidir. Ayrıca, iç mevzuat her bir yansıtıcı malzeme sınıfının kullanılacağı durumları belirlemelidir.

4. İşaretlerdeki farklı renklerin koyu veya açık renkteki grafik unsurları, sırasıyla kontrast oluşturan açık veya koyu dar şeritlerle ayırt edilebilir.

[6] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 5. madde.
[7] Eklenen cümle Avrupa Anlaşması Ekinde yer almaktadır (bkz. 6. madde).

5. İşbu Sözleşme' de yer alan hiçbir hüküm, sadece belirli saatlerde veya belirli günlerde geçerli olan bilgiler, uyarılar veya kuralların iletilmesi amacıyla sadece ilettikleri bilginin geçerli olduğu dönemde görünebilen işaretlerin kullanılmasını yasaklamayacaktır.

MADDE 8

1. İşaretlerin uluslararası düzeyde anlaşılmasını kolaylaştırmak amacıyla işbu Sözleşme' de öngörülen işaretler ve sinyaller sistemi, her kategorideki işarete özgü şekiller ve renkler kullanılması ve mümkün olduğunda yazılar yerine grafik semboller kullanılması esasına dayanmaktadır. Sözleşme Taraflarının, öngörülen sembollerde değişiklik yapılmasını gerekli görmesi durumunda yapılan değişiklikler, bunların temel özelliklerini değiştirmeyecektir.

1. 2.ek. Değişken mesajlı işaretlerin kullanıldığı durumlarda bunlar üzerinde yer alan yazılar ve semboller de işbu Sözleşme' de öngörülen işaretler ve sinyaller sistemine uygun olmalıdır. Ancak, belirli bir türde işaret ve sinyal sisteminin teknik şartlarının gerektirmesi durumunda, özellikle yeterli okunabilirlik sağlanması amacıyla ve herhangi bir yorumlama hatasının mümkün olmaması koşulu ile öngörülen koyu renkli işaretler veya semboller, açık renkte görünebilir. Bu durumda, açık renkli fonlar koyu renk fonlarla değiştirilecektir. Bir levhanın sembolünün ve kenarının kırmızı rengi değiştirilmeyecektir.

2. İşbu Sözleşme' deki Madde 3, fıkra 1 (a) (ii) uyarınca, işbu Sözleşme' de öngörülmeyen herhangi bir işaret veya sembolü kabul etmek isteyen Sözleşme Tarafları, söz konusu yeni işaret veya sembol konusunda bölgesel anlaşmaya varılması için çaba harcayacaklardır.

3. İşbu Sözleşme' de yer alan hiçbir hüküm, işaretlerin yorumlanmasını kolaylaştırmak amacıyla işaretin altında yer alan veya işareti içeren dikdörtgen şeklindeki bir panele yazı ilave edilmesini engellemeyecektir. Bu yazı, yazıyı anlayamayan sürücüler için işaretin anlaşılmasını zorlaştırmazsa, işaretin üzerine de yerleştirilebilir.[8]

4. Yetkili makamların, bir işaret veya sembolün anlamının daha açık hale getirilmesini veya bir işaretin geçerliliğinin belirli dönemlerle sınırlandırılmasını gerekli görmeleri halinde, bu, işbu Sözleşme' deki Ek 1'de öngörüldüğü şekilde işaretin üzerine konulacak yazılarla veya ilave bir panel ile yapılabilir. Tanzim işaretlerinin belirli karayolu kullanıcıları ile sınırlanacak olması veya belirli karayolu kullanıcılarının düzenlemeden muaf tutulacak olması durumunda, bu, Ek 1, kısım H, fıkra 4'e göre ilave panellerle (H, 5^a; H 5^b; ve H, 6 panelleri) yapılır.

5. Bu maddedeki fıkra 3 ve 4'te belirtilen yazılar, ulusal dilde veya bir veya daha fazla ulusal dilde ve ayrıca ilgili Sözleşme Tarafının gerekli görmesi halinde diğer dillerde, özellikle Birleşmiş Milletlerin resmi dillerinde yazılacaktır.

TEHLİKE UYARI İŞARETLERİ

MADDE 9

1. İşbu Sözleşme' deki Ek 1'in A kısmının I. alt kısmı, tehlike uyarı işaretlerine ilişkin modelleri belirtmekte; A kısmının II. alt kısmı, bu işaretler üzerine konulacak sembolleri belirtmekte ve bunların kullanımına ilişkin bazı talimatları içermektedir. İşbu Sözleşme' deki 46. Maddenin 2. fıkrası uyarınca her Devlet, tehlike uyarı işaretleri için model olarak A^a veya A^b'yi seçtiğini Genel Sekreter'e bildirecektir.[9]

2. Tehlike uyarı işaretlerinin sayısı gereksiz şekilde artırılmayacaktır. Ancak söz konusu işaretler, dikkatli bir şekilde ilerlemekte olan bir sürücüye zamanında algılaması güç olan muhtemel yol tehlikeleri konusunda uyarıda bulunacak şekilde yerleştirilecektir.

[8] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 7. madde.
[9] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 8. madde.

3. Tehlike uyarı işaretleri, taşıtların normal hızı ve işaretin görülebildiği mesafe dâhil olmak üzere yol ve trafik şartları dikkate alınarak tehlike noktasından gerek gündüz gerekse gece en etkin olacakları mesafeye yerleştirilecektir.

4. İşaret ve yolun tehlikeli bir kesiminin başlangıcı arasındaki mesafe, işbu Sözleşme' deki Ek 1'in H kısmında yer alan bir H, 1 ilave panelinde gösterilebilir ve bu panel, söz konusu kısım hükümlerine göre yerleştirilir. Bu bilgi, işaret ile tehlikeli yol kesiminin başlangıcı arasındaki mesafenin sürücüler tarafından tahmin edilememesi ve bu mesafenin normalde öngörülebilir bir mesafe olmaması durumunda verilmelidir.

5. Tehlike uyarı işaretleri, özellikle otoyollarda ve otoyol olarak iyileştirilen karayollarında tekrarlanabilir. Bunların tekrarlanması durumunda işaret ile karayolunun tehlikeli kısmı arasındaki mesafe, bu Maddenin 4. fıkrası hükümlerine uygun olarak gösterilecektir.
Ancak, açılıp kapanabilen köprüler ve hemzemin geçitler konusunda uyarıda bulunan tehlike uyarı işaretleri hususunda Sözleşme Tarafları, aşağıdaki hükümleri uygulamakta serbest olacaktır:

Uzun kenarları dikey olan ve beyaz veya sarı bir zemin üzerinde üç eğik kırmızı çizgi bulunan dikdörtgen şeklinde bir levha, işbu Sözleşme' deki Ek 1, kısım A, alt kısım II, fıkra 5, 25, 26 ve 27'de tanımlanan A, 5; A, 25; A, 26 veya A, 27 sembollerinden birinin yer aldığı herhangi bir tehlike uyarı işaretinin altına konulabilir. Ancak, bunun için beyaz veya sarı bir zemin üzerinde sırası ile bir veya iki eğik kırmızı çizgi bulunan aynı şekildeki levhalardan oluşan ilave işaretlerin, işaret ve demiryolu hattı arasındaki mesafenin yaklaşık üçte biri ve üçte ikisine tekabül eden noktalarına yerleştirilmesi gerekmektedir. Bu levhalar, taşıt yolunun karşı tarafında tekrarlanabilir. Bu bentte belirtilen levhalar, işbu Sözleşme' deki Ek 1, kısım A, alt kısım II, fıkra 29'da daha ayrıntılı olarak gösterilmektedir.

6. Belirli bir uzunluktaki bir yol kesimindeki tehlike konusunda uyarıda bulunmak amacıyla tehlike uyarı işaretinin kullanılması (örneğin bir dizi tehlikeli viraj veya taşıt yolunun bir kesiminin kötü durumda olması) ve söz konusu kesimin uzunluğunun gösterilmesinin gerekli görülmesi durumunda bu uzunluk, işbu Sözleşme' deki Ek 1, H kısmında belirtilen ve söz konusu kısım hükümlerine uygun olarak yerleştirilmiş ilave bir H, 2 paneli üzerinde gösterilir.

TANZİM İŞARETLERİ

MADDE 10

Öncelik bildiren işaretler

1. Kavşaklarda özel öncelik kurallarının yol kullanıcılarına bildirilmesi amacıyla kullanılan işaretler, B, 1; B, 2; B, 3 ve B, 4 levhalarıdır. Yol kullanıcılarına karayolunun dar kesimlerinde bir öncelik kuralı konusunda bilgi verilmesini amaçlayan işaretler, B, 5 ve B, 6'dır. Bu işaretler, işbu Sözleşme' deki Ek 1, kısım B'de tanımlanmaktadır.

2. B, 1 "YOL VER" işareti, sürücülere, işaretin yerleştirilmiş olduğu kavşakta, yaklaşmakta oldukları yol üzerinde bulunan taşıtlara yol vermeleri gerektiğinin bildirilmesi amacıyla kullanılacaktır.

3. B, 2 "DUR" işareti, sürücülere, işaretin yerleştirilmiş olduğu kavşakta, kavşağa girmeden önce durmaları ve yaklaşmakta oldukları yol üzerindeki taşıtlara yol vermeleri gerektiğinin bildirilmesi amacıyla kullanılacaktır. İşbu Sözleşme'nin 46. Maddesinin 2. fıkrasına uygun olarak her Devlet, "DUR" levhası için model olarak B, 2[a] veya B, 2[b]'yi seçtiğini Genel Sekreter'e bildirecektir.[10]

4. İşaret B, 1 veya B, 2, yetkili makamların gerekli görmesi halinde kavşak dışında bir yere yerleştirilebilir.

5. B, 1 ve B, 2 işaretleri, mümkün olduğu takdirde taşıtların durması gereken veya yol verirken ötesine geçmemeleri gereken nokta ile aynı seviyede kavşağa yerleştirilecektir.

[10] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 9. madde.

6. B, 1 levhası konusunda önceden uyarıda bulunmak için bu levha, Sözleşme' deki Ek 1, kısım H'de tanımlanan ilave H, 1 paneli ile tamamlanarak kullanılacaktır. B, 2 levhası konusunda önceden uyarıda bulunmak için "DUR" sembolünün ve B, 2 levhasına olan mesafeyi belirten bir rakamın bulunduğu dikdörtgen şeklinde bir panel ile tamamlanan B, 1 levhası kullanılacaktır.[11]

7. B, 3 "ÖNCELİKLİ YOL" levhası, bir karayolunun kullanıcılarına, söz konusu yolun diğer yollarla olan kesişim noktalarında, diğer yollarda hareket halinde olan veya diğer yollardan gelen taşıtların sürücülerinin, söz konusu yol üzerinde hareket etmekte olan taşıtlara yol vermek zorunda olduklarını bildirmek amacıyla kullanılacaktır. Bu levha, yolun başına konulabilir ve her kavşaktan sonra tekrarlanabilir. Ayrıca, kavşağa veya kavşak öncesine de konulabilir. B, 3 levhasının bir yol üzerine yerleştirilmesi halinde B, 4 "ÖNCELİKLİ YOL SONU" levhası, bu yolun diğer yollara göre önceliğinin sona erdiği noktaya yaklaşımda konulacaktır.
B, 4 levhası, önceliğin sona erdiği noktadan önce bir kez veya daha fazla tekrarlanabilir. Bu durumda söz konusu noktadan önce yerleştirilmiş olan levha veya levhalarda Ek 1, Kısım H'de belirtilen ilave H paneli bulunacaktır.

8. Bir kavşak konusundaki uyarının karayolu üzerinde A, 19 sembollerinden birinin bulunduğu bir tehlike uyarı levhası ile verilmesi veya kavşakta bu yolun öncelikli yol olması ve bu Maddenin 7. fıkrasında öngörüldüğü şekilde B, 3 levhası ile bu şekilde işaretlenmiş olması durumunda bir B, 1 veya B, 2 levhası, kavşakta bütün diğer yollara yerleştirilecektir. Ancak, B, 1 veya B, 2 levhalarının yerleştirilmesi, sürücülerin, bu tür levhalar bulunmasa bile kavşakta yol vermek zorunda oldukları patikalar veya toprak yollar gibi yollar üzerinde zorunlu olmayacaktır.
Bir B, 2 levhası, sadece yetkili makamların, özellikle yol kesimlerinde sürücüler için görüş mesafesinin yetersiz olması nedeniyle sürücülerin yaklaşmakta oldukları kavşağın her iki tarafında durmalarını sağlamak için gerekli görmeleri durumunda yerleştirilecektir.

MADDE 11

Yasaklayıcı veya kısıtlayıcı işaretler

İşbu Sözleşme' deki Ek 1'in C kısmı, yasaklayıcı ve kısıtlayıcı işaretleri tanımlamakta ve bunların anlamlarını açıklamaktadır. Ayrıca, bu yasaklamaların ve kısıtlamaların veya herhangi birinin sona erdiğini bildiren işaretleri açıklamaktadır.

MADDE 12

Zorunluluk bildiren işaretler

İşbu Sözleşme' deki Ek 1'in D kısmı, zorunluluk bildiren işaretleri ve bunların anlamlarını açıklamaktadır.

MADDE 13

İşbu Sözleşme' deki Ek 1'in C ve D kısımlarında tanımlanan işaretler için genel olarak geçerli olan hükümler

1. Yasaklayıcı, kısıtlayıcı ve zorunluluk bildiren işaretler; zorunluluk, kısıtlama veya yasağın başladığı noktanın hemen yakınına yerleştirilecektir ve yetkili makamların gerekli görmesi halinde tekrarlanabilir. Bununla birlikte, yetkili makamların görüş mesafesi ile ilgili nedenlerden dolayı veya kullanıcılara önceden uyarıda bulunulması amacıyla gerekli görmesi halinde bu işaretler, zorunluluk, kısıtlama veya yasaklamanın geçerli olduğu noktadan önce uygun bir mesafeye yerleştirilebilir.
Zorunluluk, kısıtlama veya yasaklamanın geçerli olduğu noktadan önce yerleştirilen işaretlerin altına Ek 1, kısım H'de belirtilen ilave bir H, 1 paneli yerleştirilecektir.

[11] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 9. madde.

2. Bir meskûn mahallin ismini belirten bir işaret ile aynı hizada veya bundan hemen sonra yerleştirilmiş olan tanzim işaretleri, meskûn mahaldeki yolun belirli kesimlerindeki diğer işaretlerle farklı bir kural bildirilmediği sürece, bu kuralın bütün meskûn mahal boyunca geçerli olduğu anlamını taşıyacaktır.

3. Yasaklayıcı ve kısıtlayıcı işaretler, konuldukları yerden aksini belirten bir işaretin konulmuş olduğu noktaya kadar; aksi takdirde bir sonraki kavşağa kadar geçerli olacaktır. Bu yasak veya kısıtlamanın kavşaktan sonra geçerli olmaya devam etmesi gerekiyorsa işaret, iç mevzuat hükümlerine uygun olarak tekrarlanacaktır.

4. Bir tanzim işaretinin, bir bölgedeki bütün karayolları için geçerli olması durumunda (bölgesel geçerlilik), bu işaret işbu Sözleşme' deki Ek 1, kısım E, alt kısım II, fıkra 8(a)'da açıklandığı şekilde yerleştirilecektir.

5. Yukarıdaki fıkra 4'te belirtilen bölgelerden çıkış, işbu Sözleşme' deki Ek 1, kısım E, alt kısım II, fıkra 8(b)'de açıklandığı şekilde belirtilecektir.

MADDE 13 2.ek

Özel tanzim işaretleri

1. İşbu Sözleşme' deki Ek 1'in E kısmı, özel tanzim işaretlerini tanımlamakta ve anlamlarını açıklamaktadır.

2. E, 7^a; E, 7^b; E, 7^c veya E, 7^d ve E, 8^a; E, 8^b; E, 8^c veya E, 8^d işaretleri, karayolu kullanıcılarına, ilgili ülkenin meskûn mahallerinde trafiği düzenleyen genel düzenlemelerin, farklı düzenlemelerin bu meskûn mahaldeki belirli yol kesimlerinde başka işaretlerle bildirilmesi dışında E, 7^a; E, 7^b; E, 7^c veya E, 7^d'den E, 8^a; E, 8^b; E, 8^c veya E, 8^d'ye kadar geçerli olduğunu bildirecektir. Ancak, yolun meskûn mahalden geçtiği kısımda, B, 3 levhası ile işaretlenmiş olan bir öncelikli yolda önceliğin sona ermesi durumunda daima B, 4 levhası yerleştirilecektir. Bu levhalar için 14. Maddenin, 2, 3 ve 4'üncü fıkralarındaki hükümler geçerlidir.[12]

2. 2.ek. E 11^a işareti, iç mevzuatın öngördüğü durumlarda, uzunluğu 1,000 m veya üzeri olan tüneller için kullanılacaktır. Uzunluğu 1,000 m veya üzeri olan tünellerin uzunluğu, işaretin alt bölümünde veya işbu Sözleşme'nin 1. Eki, H kısmında belirtilen ilave H panelinde yer alacaktır. Tünelin ismi, işbu Sözleşme'nin 8. Maddesi 3'üncü fıkrasına göre belirtilecektir.

3. E 12^a, E 12^b veya E 12^c işaretleri yaya geçitlerine, yetkili makamların bu işaretlerin yerleştirilmesini tavsiye etmeleri halinde yerleştirilecektir.

4. Özel tanzim işaretleri sadece yetkili makamların bunu gerekli görmesi halinde ve 6. Maddenin 1. fıkrası şartları dikkate alınarak yerleştirilecektir. Bu işaretler tekrar edilebilir. İşaretin altına yerleştirilmiş ilave bir panel, işaret ile belirttiği nokta arasındaki uzaklığı gösterebilir. Bu mesafe ayrıca işaretin alt kısmına da yazılabilir.

BİLGİ İŞARETLERİ

MADDE 14

1. İşbu Sözleşme'nin 1. Ekinin F ve G kısımları, yol kullanıcılarına yararlı bilgiler ileten işaretleri açıklamakta veya bu tür işaretlerin örneklerinin yanı sıra bunların kullanımı konusunda bazı talimatlar vermektedir.

2. Latin alfabesi kullanmayan ülkelerde 5. Maddenin 1 (c) fıkrasının (ii) şıkkında belirtilen bilgilendirme işaretleri üzerindeki yazılar gerek ulusal dilde gerekse ulusal dilde okunuşunu mümkün olduğu ölçüde yansıtacak şekilde Latin alfabesi ile yazılacaktır.

[12] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 9. 2.ek. madde.

3. Latin alfabesini kullanmayan ülkelerde Latin harfleri ile yazılmış kelimeler, ulusal dilde yazılmış kelimelerle aynı levha üzerine veya bir tekrar levhası üzerine yazılabilir.

4. Bir işaretteki yazılar en fazla iki dilde yazılacaktır.

MADDE 15

Ön yön işaretleri

Ön yön işaretleri, taşıtların hızı ve işaretlerin görünebildiği mesafe dâhil olmak üzere yol ve trafik koşulları dikkate alınarak kavşaklara bunların gece ve gündüz en etkili olmasını sağlayacak bir mesafede yerleştirilir. Bu mesafenin meskûn mahallerde yaklaşık 50 metreyi (55 yarda) geçmesi zorunlu değildir; ancak otoyollar ve trafiğin hızlı aktığı diğer yollarda 500 metreden (550 yarda) daha az olmayacaktır. Bu işaretler tekrarlanabilir. İşaretin altına yerleştirilmiş ilave bir panel, işaret ve kavşak arasındaki mesafeyi gösterebilir. Bu mesafe ayrıca işaretin alt bölümünde gösterilebilir.

MADDE 16

Yön işaretleri

1. Bir yön işaretinde birkaç yerin ismi bulunabilir. Bu isimler, işaret üzerinde alt alta sıralanacaktır. Bir yer ismi için kullanılan harfler, sadece söz konusu yerin diğerlerinden daha büyük olması halinde, diğer yerler için kullanılan harflerden daha büyük olabilir.

2. Mesafeler gösterildiğinde, bunları ifade eden rakamlar yerin adı ile aynı yükseklikte yazılacaktır. Bu rakamlar, ok şeklindeki yön işaretlerinde yerin adı ve okun ucu arasına yerleştirilecektir. Dikdörtgen şeklindeki işaretlerde ise yerin adından sonra yazılacaktır.

MADDE 17

Yol belirtme işaretleri

Yolları, rakamlardan, harflerden veya harf ve rakamların bileşiminden oluşan numaraları ile veya isimleri ile belirtmek için kullanılan işaretler, bir dikdörtgen veya muhafaza ile çerçeve içine alınmış söz konusu sayı veya isimden oluşacaktır. Ancak, bir güzergâh sınıflandırma sistemine sahip olan Sözleşme Tarafları, bu dikdörtgenin yerine bir güzergâh sınıflandırma sembolü koyabilirler.

MADDE 18

Yer belirtme işaretleri

Yer ismi belirtme işaretleri, iki ülke arasındaki sınırı veya aynı ülkenin iki idari bölümü arasındaki sınırı veya bir nehir, dağ geçidi, doğal manzara vb.nin gösterilmesi amacıyla kullanılabilir. Bu işaretler, işbu Sözleşme' deki Madde 13 2.ek, fıkra 2'de belirtilen işaretlerden belirgin bir şekilde farklı olacaktır. [13]

MADDE 19

Mesafe belirtme işaretleri

İlgili idarelerin gerekli görmesi durumunda yolun yönünü teyit etme amacıyla, örneğin, büyük bir yerleşim yerinden çıkışlarda, "mesafe belirtme işaretleri" kullanılır. İşbu Sözleşme'nin 16. Maddenin 1. fıkrasında belirtildiği üzere bu işaretler, bir ya da birden fazla yerin ismini taşıyacaktır. Mesafelerin belirtildiği yerlerde, mesafe belirten rakamlar yerleşim yerinin isminden sonra konulacaktır.

[13] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 10. madde.

MADDE 20

[Çıkarılmıştır]

MADDE 21

Genel olarak bilgi işaretleri için geçerli olan hükümler

1. İşbu Sözleşme'nin 15'den 19'a kadar olan Maddelerinde belirtilen bilgilendirici işaretler, yetkili makamların gerekli görmesi halinde yerleştirilecektir.
Diğer bilgilendirici işaretler, 6. Maddenin 1. fıkrasında belirtilen şartlar dikkate alınarak sadece yetkili makamların bunu zorunlu görmesi halinde yerleştirilecektir. Özellikle F, 2'den F, 7'ye kadar olan işaretler, sadece acil onarım, benzinlik, konaklama ve dinlenme tesislerinin nadiren yer aldığı karayolları üzerine yerleştirilecektir.

2. Bilgilendirici işaretler tekrarlanabilir. İşaretin altına yerleştirilen ilave bir panel, işaret ve belirttiği nokta arasındaki mesafeyi gösterebilir. Bu mesafe, işaretin alt bölümünde de yazılı olabilir.

[Başlık çıkarılmıştır]

MADDE 22

[Çıkarılmıştır]

Bölüm III

TRAFİK IŞIĞI SİNYALLERİ

MADDE 23

Taşıt trafiği sinyalleri

1. Bu Maddenin 12. fıkrası hükümlerine tabi olarak sadece toplu taşıma araçlarına yönelik olanlar dışında taşıt trafiğini düzenlemek amacıyla ışıklı sinyal olarak kullanılabilecek yegâne ışıklar, kendilerine burada verilen anlamları taşıyan aşağıdaki ışıklardır:

(a) Yanıp sönmeyen ışıklar:

(i) Bir yeşil ışık, trafiğin ilerleyebileceği anlamını taşıyacaktır. Ancak, bir kavşakta trafiği denetlemek için kullanılan yeşil ışık, sürücülere, ilerlemek üzere oldukları istikamette trafiğin, kavşağa girdikleri takdirde muhtemelen bir sonraki ışık değişimine kadar kavşaktan geçmelerini engelleyecek kadar tıkanmış olması durumunda ilerleme izni vermeyecektir.

(ii) Bir kırmızı ışık, trafiğin ilerlemeyeceği anlamını taşıyacaktır. Taşıtlar, durma çizgisini veya bir durma çizgisi yoksa sinyalin hizasını geçmeyecektir veya sinyalin bir kavşağın ortasına veya aksi tarafına yerleştirildiği durumda kavşağa girmeyecektir veya kavşaktaki bir yaya geçidine ilerlemeyecektir.

(iii) Tek başına veya kırmızı ışıkla aynı anda yanan bir sarı ışık, tek başına yandığında bir taşıtın ışık yandığında durma çizgisini veya sinyal hizasını geçmeden önce, emniyetli bir şekilde durdurulması mümkün olmayacak ölçüde durma hattına veya sinyale çok yakın olması dışında, hiçbir taşıtın durma çizgisini veya sinyal hizasını geçemeyeceği anlamını taşıyacaktır. Sinyalin, bir kavşağın ortasına veya aksi tarafına yerleştirilmiş olması halinde, sarı ışığın yanması, bir taşıtın, ışık göründüğünde kavşağa girmeden önce veya yaya geçidine geçmeden önce emniyetli bir şekilde durdurulması mümkün olmayacak ölçüde yaya geçidine veya kavşağa çok yakın olması dışında hiçbir taşıtın kavşağa giremeyeceği veya yaya geçidine geçemeyeceği anlamını

taşıyacaktır. Kırmızı ışıkla aynı anda yandığında, sinyalin değişmek üzere olduğu anlamını taşıyacaktır, ancak kırmızı ışıkla belirtilen geçme yasağını etkilemeyecektir.

(b) Yanıp sönen ışıklar:

(i) Kırmızı yanıp sönen ışık veya bir ışık söndüğünde diğer ışık yanacak şekilde sıra ile yanıp sönen ve aynı destek üzerine aynı yükseklikte yerleştirilen ve aynı yöne bakan iki kırmızı ışık, taşıtların, durma çizgisini geçmemeleri veya durma çizgisi yoksa sinyalin hizasından öteye geçmemeleri gerektiği anlamını taşıyacaktır. Bu ışıklar, sadece hemzemin geçitlerde, açılır kapanır köprülere veya feribot iskelelerine yaklaşırken ve trafiğin, yola girmekte olan itfaiye araçları veya karayolunu düşük bir irtifa ile geçecek olan bir uçağın yaklaşması nedeniyle ilerlemeyebileceğini belirtmek amacıyla kullanılacaktır.

(ii) Tek bir yanıp sönen sarı ışık veya sıra ile yanıp sönen iki sarı ışık, sürücülerin ilerleyebileceğini, ancak bunu özel bir dikkat göstererek yapmaları gerektiğini anlamını taşıyacaktır.

2. Üç renkli sistemin sinyalleri, sırası ile kırmızı, sarı ve yeşil renkte üç yanıp sönmeyen ışıktan oluşacaktır. Yeşil ışık, sadece kırmızı ve sarı ışıklar söndükten sonra yanacaktır.

3. İki renkli sistemin sinyalleri, yanıp sönmeyen bir kırmızı ışık ve yanıp sönmeyen bir yeşil ışıktan oluşacaktır. Kırmızı ışık ve yeşil ışık, aynı anda yanmayacaktır. İki renkli sistemin sinyalleri, mevcut tesisatların değiştirilmesi amacıyla bu Sözleşme' deki Madde 3, fıkra 3 kapsamında öngörülen süreye tabi olarak sadece geçici tesisat olarak kullanılacaktır.

3. 2.ek. (a) Sözleşme'nin karayolu işaretlerine ilişkin 6. Maddesinin 1, 2 ve 3'üncü fıkraları, hemzemin geçitlerde kullanılanlar dışındaki trafik ışığı sinyalleri için geçerli olacaktır.

(b) Kavşaklardaki trafik ışığı sinyalleri, kavşaktan önce veya kavşağın ortasına veya üzerine yerleştirilmelidir. Bunlar, kavşağın uzak tarafında ve/veya sürücünün göz seviyesinde tekrarlanabilirler.

(c) İlave olarak, iç mevzuatta trafik ışığı sinyallerinin:

(i) taşıt yolu üzerindeki trafikte hareket eden taşıtları engellemeyecek ve sinyallerin kenarlarda bulunması halinde yayaları mümkün olduğu kadar az engelleyecek şekilde yerleştirilmesinin;

(ii) yaklaşan sürücüler için belirli bir mesafede görünebilir ve kolaylıkla anlaşılabilir olmalarının ve

(iii) çeşitli sınıflardaki karayolları için her Sözleşme Tarafının ülkesinde standartlaştırılmasının öngörülmesi tavsiye edilmektedir.

4. Bu Maddenin 2. ve 3'üncü fıkralarında belirtilen üç renkli ve iki renkli ışıklar, düşey veya yatay olarak düzenlenecektir.

5. Işıkların düşey olarak yerleştirilmesi durumunda kırmızı ışık en üstte bulunacaktır. Işıkların yatay olarak yerleştirilmesi halinde ise kırmızı ışık, trafik yönünün aksi tarafına yerleştirilecektir.

6. Üç renkli sistemde, sarı ışık ortaya konulacaktır.

7. Bu Maddenin 2 ve 3'üncü fıkralarında belirtilen üç renkli ve iki renkli sinyallerin bütün ışıkları, daire şeklinde olacaktır. Bu Maddenin 1'inci fıkrasında belirtilen kırmızı yanıp sönen ışık da daire şeklinde olacaktır.

8. Yanıp sönen bir sarı ışık, tek başına konulabilir. Bu tür bir ışık, trafiğin yoğun olmadığı saatlerde üç renkli bir sistemin yerine de kullanılabilir.

9. Üç renkli bir sistemde, kırmızı, sarı ve yeşil ışıkların yerine, siyah bir zemin üzerine aynı renklerde oklar konulabilir. Işık yandığında bu oklar, ışıklarla aynı anlamı taşıyacak, ancak yasaklama veya izin, ok veya okların belirttiği yön veya yönlerle sınırlı olacaktır. Trafiğin ilerleyebileceğini veya ilerlememesi gerektiğini belirten oklar yukarıyı gösterecektir. Kırmızı, sarı veya yeşil zemin üzerinde siyah oklar kullanılabilir. Bu oklar, yukarıda belirtilen oklarla aynı anlamı taşır.

10. Üç renkli bir sistemin sinyalinin, bir veya birden fazla oku gösteren bir veya daha fazla ilave yeşil ışığı içermesi durumunda bu ilave ok veya okların yanması, aynı anda üç renkli sistemin hangi aşamada olduğuna bakılmaksızın trafiğin, ok veya okların belirttiği yön veya yönlere doğru ilerleyebileceği anlamını taşıyacaktır. Ayrıca, taşıtların okun gösterdiği yöndeki veya bu trafiğin izlemesi gereken yöndeki trafik için ayrılmış bir şeritte bulunmaları halinde, bu taşıtların sürücülerinin durmaları halinde aynı şeritte arkalarından gelmekte olan taşıtların hareketini engelleyecek olmaları durumunda belirtilen yönde ilerlemeleri gerektiği anlamını taşıyacaktır. Ancak, katılmakta oldukları trafik akışında bulunan taşıtların geçmesine izin verilmesi ve yayaların tehlikeye düşürülmemesi gerekmektedir. Bu ilave yeşil ışıklar, tercihen normal yeşil ışık gibi aynı seviyeye yerleştirilmelidir.

11. (a) Yeşil veya kırmızı ışıkların, ikiden fazla şeridi bulunan bir taşıt yolu üzerindeki boyuna çizgilerle gösterilen trafik şeritlerinin üstüne yerleştirilmesi halinde, kırmızı ışık; trafiğin, üzerine yerleştirilmiş olduğu şeritte ilerleyemeyeceği, yeşil ışık da trafiğin ilerleyebileceği anlamını taşıyacaktır. Bu şekilde yerleştirilmiş olan kırmızı ışık, bir çarpı işareti şeklinde, yeşil ışık da aşağıyı gösteren bir ok şeklinde olacaktır.

(b) Yetkili makamların, ışıklı sinyaller için bir "ara" veya "geçici" sinyalin kullanılmasını gerekli görmeleri durumunda bu sinyal, sola veya sağa aşağıya doğru enine yerleştirilmiş olan sarı veya beyaz bir ok şeklinde veya her biri birer yönü gösteren iki ok şeklinde olmalıdır. Bu sarı veya beyaz oklar, şeridin trafiğe kapanmak üzere olduğunu ve karayolunu kullananların okun belirttiği şeride geçmeleri gerektiği anlamını taşımaktadır.

[14] *Bkz. dipnot*

12. İç mevzuatta, belirli hemzemin geçitlerde trafiğin ilerleyebileceği anlamını taşıyan gümüş beyazı renkli yavaş yanıp sönen bir ışık yerleştirilmesi öngörülebilir.

13. Trafik ışığı sinyallerinin sadece bisikletliler için geçerli olması halinde bu kısıtlama, karışıklığa yol açmamak için, sinyalin üzerinde bir bisiklet silueti konularak veya bir bisikleti gösteren dikdörtgen şeklinde bir levha ile tamamlanmış küçük bir sinyal kullanılarak açıklanabilir.

MADDE 24

Sadece yayalara yönelik sinyaller

1. Sadece yayalar için ışıklı sinyal olarak kullanılabilecek yegâne ışıklar, aşağıda belirtilmektedir. Bu ışıklar, burada kendilerine verilmiş olan anlamı taşıyacaktır.

(a) Yanıp sönmeyen ışıklar:

(i) Bir yeşil ışık, yayaların geçebileceği anlamını taşıyacaktır;

(ii) Bir sarı ışık, yayaların geçemeyeceği, ancak o anda taşıt yolu üzerinde bulunanların diğer tarafa geçebileceği anlamını taşıyacaktır;[15]

(iii) Bir kırmızı ışık, yayaların taşıt yoluna giremeyeceği anlamını taşıyacaktır.

(b) Yanıp sönen ışıklar: yanıp sönen bir yeşil ışık, yayaların taşıt yolunu geçebileceği sürenin sona ermek üzere olduğu ve kırmızı ışığın yanmak üzere olduğu anlamını taşıyacaktır.

[14] Eklenen fıkra Avrupa Anlaşması Ekinde yer almaktadır (bkz. 11. madde).
[15] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 12. madde.

2. Yayalar için kullanılan ışıklı sinyaller, tercihen kırmızı ve yeşil renkten oluşan iki renkli sistem olacaktır. Ancak, kırmızı, sarı ve yeşil renklerden oluşan üç renkli sistem de olabilirler. İki ışık, hiç bir zaman aynı anda yanmayacaktır.[16]

3. Işıklar, düşey olarak yerleştirilecektir ve kırmızı ışık her zaman yukarıda, yeşil ışık da aşağıda bulunacaktır. Kırmızı ışık, tercihen duran bir yaya veya duran yayalar şeklinde, yeşil ışık da yürüyen bir yaya veya yürüyen yayalar şeklinde olacaktır.[17]

4. Yayalara yönelik ışıklı sinyaller, sürücüler tarafından taşıt trafiğine yönelik ışıklı sinyallerle karıştırılması olasılığını ortadan kaldıracak şekilde tasarlanacak ve düzenlenecektir.

5. Yayalara yönelik ışıklı sinyaller, görme engelli kişilerin taşıt yolunu geçmelerini kolaylaştırmak amacıyla yaya geçitlerinde sesli veya dokunulan sinyallerle tamamlanabilir.

Bölüm IV

YATAY İŞARETLEMELER

MADDE 25

Taşıt yolları çizgileri (yatay işaretleme), yetkili makamca gerekli görülmesi halinde trafiği düzenlemek veya karayolunu kullananları uyarmak veya yönlendirmek amacıyla kullanılacaktır. Bunlar, tek başlarına veya anlamlarını vurgulamak veya açıklamak için diğer işaretler veya sinyallerle birlikte kullanılabilirler.

MADDE 26

1. Taşıt yolu üzerinde devamlı bir çizgiden oluşan boyuna bir çizgi, taşıtların bu çizgiyi geçmelerine veya üzerinde gitmelerine izin verilmediğini ve bu çizginin trafiğin iki yönünü ayırması durumunda taşıtların, çizginin sürücüye göre taşıt yolunun trafik yönündeki kenarının karşısındaki tarafında gitmelerine izin verilmediğini gösterecektir. İki devamlı çizgiden oluşan boyuna bir çizgi de aynı anlamı taşıyacaktır.

2. (a) Taşıt yolu üzerinde kesikli bir çizgiden oluşan boyuna bir çizgi, yasaklayıcı bir anlam taşımayacaktır. Ancak, şunlardan biri için kullanılacaktır:

(i) trafiğin yönlendirilmesi amacıyla şeritlerin bölünmesi veya

(ii) devamlı bir çizgiye yaklaşıldığı ve bu çizginin belirttiği yasak veya belirli bir tehlike oluşturan başka bir karayolu kesimine yaklaşıldığı konusunda uyarıda bulunulması.

(b) Çizgi parçaları arasındaki boşlukların uzunluğu ve çizgi parçalarının uzunluğu arasındaki oran, kesikli işaretlerin bu fıkranın, (a) (ii) bendinde belirtilen amaçlar doğrultusunda kullanılması durumunda, (a) (i) bendinde belirtilen amaçlarla kullanılmasına göre oldukça küçük olacaktır.

[18] *Bkz. dipnot*

(c) Çift kesik çizgi, trafik akışı yönünün, bu Sözleşme' deki Madde 23, fıkra 11 uyarınca aksi yöne döndürülebileceği bir şerit veya şeritleri ayırmak amacıyla kullanılabilir.

3. Bir boyuna çizginin, taşıt yolu üzerinde kesikli bir çizgiye bitişik devamlı bir çizgiden oluşması durumunda sürücüler, sadece kendi taraflarında bulunan çizgiyi dikkate alacaktır. Bu hüküm, izin verilen şekilde öndeki aracı geçmiş olan sürücülerin, taşıt yolu üzerinde kendi normal konumlarını almalarını engellemeyecektir.

[16] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 12. madde.
[17] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 12. madde.
[18] Eklenen fıkra Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Ekinde yer almaktadır (bkz. 3. madde).

4. Bu maddenin amaçları doğrultusunda, daha kolay görünmelerini sağlamak amacıyla taşıt yolunun kenarlarının işaretlenmesi amacıyla kullanılan çizgiler, taşıt yolu üzerindeki park alanlarının ayrılması için kullanılan enine çizgilere bağlı çizgiler ve durma veya park etme konusundaki bir yasaklamayı veya kısıtlamayı gösteren çizgiler; boyuna çizgiler olarak kabul edilmeyecektir.[19]

MADDE 26 2.ek

1. Bisiklet şeritleri dâhil olmak üzere belirli taşıt sınıflarına ayrılmış olan şeritlerin işaretlenmesi, taşıt yolu üzerindeki diğer devamlı veya kesikli çizgilere göre çok daha geniş olmaları ve şeritleri arasında daha kısa mesafe bulunması sayesinde açıkça ayırt edilebilecek çizgilerle yapılacaktır.

2. Bir şeridin, düzenli toplu taşıma araçlarına tahsis edilmesi halinde yazı ile yazılan yol işareti, "OTOBÜS" veya "A" harfi şeklinde olacaktır. Böyle bir şeridi gösteren işaret, mavi bir zemin üzerinde bir otobüsün beyaz sembolünü gösterecek şekilde, bu Sözleşme' deki Ek 1, kısım E'de belirtilen kare veya Ek 1, kısım E'de belirtilen yuvarlak biçimde olmalıdır. Bu Sözleşme' deki Ek 2'de gösterilen 28[a] ve 28[b] şekilleri, düzenli toplu taşıma araçlarına ayrılmış olan bir şeride ilişkin çizgilerin örneklerini vermektedir.

3. İç mevzuat, diğer taşıtların hangi koşullarda fıkra 1'de belirtilen şeridi kullanabileceğini veya geçebileceğini belirtecektir.

MADDE 27

1. [20] Bir veya birden fazla trafik şeridi boyunca devamlı bir çizgiden oluşan enine çizgi, bu Sözleşme' deki Madde 10, fıkra 3'de belirtilen B, 2, "DUR" levhası ile sürücülerin arkasında durmak zorunda olduğu hattı belirtecektir.
Böyle bir çizgi, ışıklı bir sinyal veya trafiği yöneten yetkili bir memurun verdiği bir işaret uyarınca veya bir hemzemin geçitten önce sürücülerin arkasında durması gerekebilecek hattı göstermek amacıyla da kullanılabilir. "DUR" kelimesi, B, 2 işaretine eşlik eden çizgilerden önce taşıt yoluna yazılabilir.

2. Bu Madde'nin 1'inci fıkrasında belirtilen enine çizgi, bunun teknik olarak imkânsız olması dışında, taşıt yolu üzerine B, 2 işaretinin yerleştirilmiş olduğu her kısma konulacaktır.

3. [21] Bir veya birden fazla trafik şeridi boyunca kesikli bir çizgiden oluşan enine bir çizgi, bu Sözleşme' deki Madde 10, fıkra 2'de belirtilen B, 1 "YOL VER" levhasına uygun olarak yol verirken taşıtların normal olarak geçmeyeceği hattı gösterecektir.
Bu çizgiden önce, geniş kenarlı ve bir kenarı, çizgiye paralel olan ve aksi ucu yaklaşmakta olan taşıtları gösteren bir üçgen, B, 1 işaretini simgelemek amacıyla taşıt yolu üzerine çizilebilir.

4. Yaya geçitlerini işaretlemek amacıyla, tercihen taşıt yolunun eksenine paralel olan oldukça geniş şeritler kullanılmalıdır.

5.[22] Bisikletli geçitlerini işaretlemek amacıyla, enine çizgiler veya yaya geçitleri işaretleri ile karıştırılması mümkün olmayan başka çizgiler kullanılacaktır.

MADDE 28

1. Taşıt yolu üzerine oklar, paralel veya eğik şeritler veya yazılar gibi diğer işaretler, işaretlerle verilen talimatları tekrarlamak veya karayolunu kullananlara işaretlerle uygun şekilde iletilmesi mümkün olmayan bilgileri iletmek amacıyla kullanılabilir. Bu işaretler, özellikle park alanları veya şeritlerinin sınırlarının gösterilmesi, park etmenin yasak olduğu otobüs veya troleybüs duraklarının belirtilmesi ve kavşaklardan önce ön seçim yapılması amacıyla kullanılacaktır. Ancak, boyuna çizgilerle trafik

[19] Ayrıca bkz. Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Eki, 3. madde.
[20] Ayrıca bkz. Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Eki, 4. madde.
[21] Ayrıca bkz. Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Eki, 4. madde.
[22] Ayrıca bkz. Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Eki, 4. madde.

şeritlerine bölünmüş olan taşıt yolu üzerinde bir ok bulunması halinde sürücüler, üzerinde seyahat etmekte oldukları şeritte belirtilen istikameti veya istikametlerden birini izleyecektir.

2. Bu Sözleşme' de yaya geçitlerine ilişkin Madde 27, fıkra 4 hükümlerine tabi olarak taşıt yolunun bir bölümünün veya taşıt yolunun seviyesinin üzerine hafifçe yükseltilmiş bir alanın, devamlı veya kesikli çizgilerle çerçevelenmiş paralel eğik şeritlerle işaretlenmesi, devamlı bir çizgi ile çerçevelenmiş alanlarda taşıtların bu alana girmemesi gerektiği ve kesikli çizgilerle çerçevelenmiş alanlarda da taşıtların, bunun emniyetli bir şekilde yapılmasının mümkün olması veya taşıt yolunun karşı tarafındaki bir bitişik yola dönülmesi dışında, bu alana girmemesi gerektiği anlamını taşıyacaktır.

3. Taşıt yolunun kenarındaki bir zikzaklı çizgi, taşıt yolunun bu tarafında park etmenin, bu çizgi boyunca yasak olduğunu gösterecektir. Bu çizgi, muhtemelen "OTOBÜS" kelimesi veya "A" harfi ile birlikte, bir otobüs veya troleybüs durağının belirtilmesi için kullanılabilir.

[23] *Bkz. dipnot*

MADDE 29

1. Bu Sözleşme' deki Madde 26 ve 28'de belirtilen yatay işaretlemeler, taşıt yoluna boyanabilir veya aynı derecede etkili olması koşulu ile başka herhangi bir şekilde uygulanabilir.

2.[24] Yatay işaretlemede çizgiler, sarı veya beyaz renkte olacaktır. Ancak, bazı koşullara veya kısıtlamalara (süre kısıtlaması, park ücreti, yol kullanıcısı sınıfı vb.) tabi olarak park etmeye izin verilen yerlerin belirtilmesi amacıyla kullanılan çizgiler mavi renkte olabilir.
Bir Sözleşme Tarafının ülkesinde hem sarı hem de beyaz rengin kullanılması durumunda, aynı sınıfta yer alan çizgiler aynı renkte olacaktır. Bu fıkranın amaçları doğrultusunda "beyaz" terimi, gümüş veya açık grinin tonlarını içerecektir.

[25] *Bkz. dipnot*

3. Yatay işaretlemelerde kullanılan yazılar, semboller ve oklar çizilirken, sürücüler tarafından görüldükleri açının çok dar olması nedeniyle trafiğin hareket yönüne doğru önemli ölçüde uzatılmaları gerektiği dikkate alınacaktır.

4. Hareket etmekte olan taşıtlar için yapılan yatay işaretlemeler, sürücüler tarafından kolaylıkla ve zamanında fark edilebilir olacaktır. Yatay işaretlemeler gündüz ve geceleyin görünebilir olmalıdır. Aydınlatmanın yetersiz olduğu alanlarda, işaretlerin yansıtmalı olması tavsiye edilmektedir.

MADDE 29 2.ek

1. Kalıcı yatay işaretlemelerin, özellikle yol çalışmaları veya trafik yönünün değiştirilmesi nedeniyle belirli bir süre için değiştirilmesi gerektiğinde, kalıcı işaretlemelerden farklı renkte olan geçici işaretlemeler kullanılacaktır.

2. Geçici işaretlemeler, kalıcı işaretlemelere göre öncelikli olacaktır ve yol kullanıcılarının bu işaretlere uyması gerekmektedir. Kalıcı ve geçici yatay işaretlemelerin aynı anda uygulanması karışıklık yaratabileceğinden, kalıcı işaretlerin üzeri kapanacaktır veya işaretler kaldırılacaktır.

3. Geçici işaretlerde tercihen yansıtıcı malzeme kullanılacaktır. Geçici işaretler, trafik akışını yönlendirmek amacıyla flaşör, kedigözü veya yansıtıcı ile tamamlanabilir.

[23] Eklenen fıkralar Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Ekinde yer almaktadır (bkz. 5. madde).
[24] Ayrıca bkz. Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Eki, 6. madde.
[25] Eklenen fıkralar Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Ekinde yer almaktadır (bkz. 6. madde).

MADDE 30

Bu Sözleşme' deki Ek 2, yatay işaretlemelerinin düzenlenmesi ve tasarımına ilişkin tavsiyeleri içermektedir.

Bölüm V

ÇEŞİTLİ

MADDE 31

Yol çalışmalarına ilişkin işaretler

1. Taşıt yolu üzerinde yapılan yol çalışmalarının sınırları açıkça gösterilecektir.

2.[26] Yol çalışmaları ve trafik hacminin bunu gerektirmesi durumunda, çalışmaların sınırları, sıra ile birbirini izleyen kırmızı ve beyaz, kırmızı ve sarı, siyah ve beyaz veya siyah ve sarı şeritlerle boyanmış sürekli veya sürekli olmayan bariyerler konularak ve bunlara ilave olarak geceleri bu bariyerlerin yansıtıcılı olmaması durumunda ışıklar ve yansıtıcılı araçlarla gösterilecektir. Bu amaçla kullanılan yansıtıcı araçlar ve sabit ışıklar, kırmızı veya koyu sarı, yanıp sönen ışıklar da koyu sarı renkte olacaktır. Ancak:

(a) Sadece bir yönde hareket etmekte olan trafik için görünebilir olan ve yolun, bu trafiğe göre karşı tarafında bulunan yol çalışmalarının sınırlarını gösteren ışıklar ve araçlar beyaz renkte olabilir.

(b) Trafiğin iki yönünü ayıran yol çalışmalarının sınırlarını belirten ışıklar ve araçlar, beyaz veya açık sarı renkte olabilir.

MADDE 32

Işıklı veya yansıtıcı araçlarla işaretleme

Her Sözleşme Tarafı, ülkesinin tamamı için, taşıt yolunun kenarını işaretlemek amacıyla kullanılan ışıklı veya yansıtıcı araçlar için aynı rengi veya aynı renkler sistemini benimseyecektir.[27]

HEMZEMİN GEÇİTLER

MADDE 33

1. (a)[28] Bir sinyal sisteminin, trenlerin yaklaştığı veya kapıların (bariyerlerin) veya yarım kapıların (yarım bariyerlerin) kapanmak üzere olduğu konusunda uyarıda bulunmak amacıyla bir hemzemin geçide yerleştirilmesi durumunda bu sistem, bu Sözleşme' deki Madde 23, fıkra 1(b)'de belirtildiği şekilde sıra ile yanıp sönen kırmızı ışıklar veya yanıp sönen bir kırmızı ışıktan oluşacaktır. Ancak:

(i) Bu Sözleşme' deki Madde 23, fıkra 2'de tanımlanan üç renkli kırmızı- sarı- yeşil sistemin ışıklı sinyalleri veya diğer üç renkli ışıklı sinyallerin yolda hemzemin geçit yakınlarına yerleştirilmiş olması veya geçitte kapılar (bariyer) bulunması durumunda yeşil ışığı olmayan böyle bir sinyal, yanıp sönen kırmızı ışıkları tamamlayabilir veya bunların yerini alabilir;

(ii) Trafiğin çok az olduğu toprak yollarda sadece sesli bir sinyalin kullanılması gerekmektedir.

(b) Her türlü durumda ışıklı sinyaller, sesli bir sinyalle tamamlanabilir.

[26] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 13. madde.
[27] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 14. madde.
[28] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 15. madde.

2. Işıklı sinyaller, taşıt yolunun trafiğin yönüne uygun kenarına yerleştirilecektir. Sinyallerin görünür olma durumu veya trafiğin yoğunluğu gibi koşullar gerektirdiğinde ışıklar, yolun diğer tarafında tekrarlanacaktır. Ancak, yerel koşullar nedeniyle tercih edilebilir olduğu kanısına varıldığı takdirde ışıklar, taşıt yolunun ortasındaki bir adanın üzerinde tekrarlanabilir veya taşıt yolunun üzerine yerleştirilebilir.[29]

3. Bu Sözleşme' deki Madde 10, fıkra 4 uyarınca B, 2 "DUR" levhası, trenlerin yaklaştığı konusunda uyarıda bulunan ışıklı sinyaller, kapılar (bariyerler) veya yarım kapılar (yarım bariyerler) bulunmayan bir hemzemin geçide yerleştirilebilir. Sürücüler, durma hattında veya böyle bir hat bulunmaması durumunda levha ile aynı seviyede duracak ve bir trenin yaklaşmadığından emin olmadıkça tekrar hareket etmeyecektir.

MADDE 34

1. Demiryolu hattının her iki tarafında kapıları (bariyerleri) veya kanatlı kapıları (kanatlı bariyerleri) bulunan hemzemin geçitlerde, yol üzerinde bu kapıların (bariyerlerin) veya kanatlı kapıların (kanatlı bariyerlerin) varlığı, hiçbir yol kullanıcısının en yakın kapı veya yarım kapının ötesine geçemeyeceği anlamını taşıyacaktır. Kapıların (bariyerlerin), yol üzerinde bir konuma doğru hareket etmesi ve yarım kapıların hareket etmesi de aynı anlamı taşıyacaktır.

2. Bu Sözleşme' deki Madde 33, fıkra 1, bent (a)'da belirtilen kırmızı ışık veya ışıkların yanması veya söz konusu fıkra 1'de belirtilen sesli sinyalin çalışması da hiçbir yol kullanıcısının durma hattından veya bir durma hattı yoksa sinyalin hizasından öteye geçemeyeceği anlamını taşıyacaktır. Madde 33, fıkra 1 (a) (i)'de belirtilen üç renkli sistemin sarı ışığının yanması, hiçbir yol kullanıcısının, ilgili taşıtın sarı ışık yandığında sinyali geçmeden önce emniyetli bir şekilde durdurulmasının mümkün olamayacağı kadar sinyale yakın olması dışında durma hattından veya bir durma hattı yoksa sinyalin hizasından öteye geçemeyeceği anlamını taşıyacaktır.

MADDE 35

1. Hemzemin geçitlerin kapıları (bariyerleri) ve yarım kapıları (yarım bariyerleri), sıralı kırmızı ve beyaz, kırmızı ve sarı, siyah ve beyaz veya siyah ve sarı şeritlerle açıkça işaretlenecektir. Ancak, bunlar merkezde büyük bir kırmızı disk gösterilmesi koşulu ile sadece beyaz veya sarı renkli olabilir.[30]

2. Kapıları (bariyerleri) veya yarım kapıları (yarım bariyerleri) olmayan bütün hemzemin geçitlere, demiryolu hattının hemen yakınına Ek 1, kısım A'da tanımlanan A, 28 işareti yerleştirilecektir. Trenlerin yaklaştığı konusunda uyarıda bulunan bir ışıklı sinyal veya B, 2, "DUR" işareti bulunması durumunda A, 28 işareti, ışıklı sinyal veya B, 2 işareti ile aynı direğin üzerine yerleştirilecektir. A, 28 işaretinin yerleştirilmesi aşağıdaki yerlerde zorunlu değildir:

(a) Demiryolu trafiğinin çok yavaş hareket ettiği ve karayolu trafiğinin gerekli el işaretlerini yapan bir demiryolcu tarafından düzenlendiği bir karayolu ve demiryolu kavşağında veya

(b) Trafiğin çok az olduğu bir toprak yol veya patika ile bir demiryolu arasındaki bir kavşakta.

3. [Çıkarılmıştır]

MADDE 36

1. Hemzemin geçitlerin oluşturduğu özel tehlike nedeniyle Sözleşme Tarafları, aşağıdaki hususları taahhüt ederler:

(a) Bütün hemzemin geçitlerden önce A, 25; A, 26 veya A, 27 sembollerinden birini taşıyan tehlike uyarı işaretlerinden birinin yerleştirilmesi. Ancak:

[29] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 15. madde.
[30] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 16. madde.

(i) meskûn mahallerde ortaya çıkabilecek özel durumlarda ve

(ii) motorlu taşıt trafiğinin istisnai olduğu toprak yollar ve patikalarda işaret yerleştirilmesi gerekmemektedir;

(b) Karayolu kullanıcılarının trenlerin azami hızı dikkate alındığında herhangi bir taraftan bir demiryolu hattına yaklaşmakta olan bir karayolu taşıtı sürücüsünün, bir tren göründüğü takdirde hemzemin geçide girmeden önce zamanında durmalarına ve ayrıca bir tren göründüğünde hemzemin geçit üzerinde bulunan yol kullanıcılarının diğer tarafa zamanında ulaşmalarına imkân veren bir mesafeden demiryolunun her iki tarafını görebilmeleri dışında bütün hemzemin geçitlere kapılar (bariyerler) veya yarım kapılar (bariyerler) veya trenlerin yaklaştığını haber veren bir sinyal konulması. Ancak, Sözleşme Tarafları, trenlerin oldukça yavaş seyrettiği veya karayolu üzerindeki motorlu taşıt trafiğinin yoğun olmadığı hemzemin geçitlerde bu bent hükümlerine uymamakta serbest olacaktır;

(c) Kapıları (bariyerleri) veya yarım kapıları (yarım bariyerleri), bunların görülemeyeceği bir yerden çalıştırılan her bir hemzemin geçide, bu Sözleşme' deki Madde 33, fıkra 1'de belirtilen trenlerin yaklaştığını haber vermeyi amaçlayan sistemlerden birinin yerleştirilmesi;

(d) Trenler yaklaştığında otomatik olarak çalışan kapıları (bariyerleri) veya yarım kapıları (yarım bariyerleri) bulunan her bir hemzemin geçide, bu Sözleşme' deki Madde 33, fıkra 1'de belirtilen trenlerin yaklaştığının haber verilmesini amaçlayan sistemlerden birinin yerleştirilmesi;

(e) Kapıların (bariyerlerin) ve yarım kapıların (yarım bariyerlerin) daha görünür kılınması amacıyla bunlara yansıtıcı malzeme veya yansıtıcı araçlar yerleştirilmesi ve gerektiği takdirde geceleri aydınlatılması. Ayrıca, geceleri motorlu taşıt trafiğinin yoğun olduğu yollar üzerinde hemzemin geçitten önce yerleştirilmiş olan tehlike uyarı işaretlerine, yansıtıcı malzeme veya yansıtıcı araçlar yerleştirilmesi ve gerektiği takdirde bunların geceleri aydınlatılması;

(f) Mümkün olduğunda yarım kapılı (yarım bariyerli) hemzemin geçitlerin yakınına, hemzemin geçide yaklaşan taşıtların, taşıt yolunun aksi istikametteki trafik için ayrılmış olan diğer yarısı üzerine gelmelerini engelleyen boyuna çizgilerin taşıt yolunun ortasına yerleştirilmesi veya trafiğin iki karşıt kesimini ayıran yön adaları konulması.

2. Bu Madde hükümleri, bu Sözleşme' deki Madde 35, fıkra 2'nin son cümlesinde belirtilen durumlarda uygulanmayacaktır.

Bölüm VI

NİHAİ HÜKÜMLER

MADDE 37

1. İşbu Sözleşme, Birleşmiş Milletler veya uzmanlaşmış kurumların veya Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı'nın bütün Üye Devletleri veya Uluslararası Adalet Divanı Sözleşmesi'nin Tarafları ve Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından Sözleşmeye taraf olmak üzere davet edilen başka herhangi bir Devlet tarafından imzalanmak üzere New York'taki Birleşmiş Milletler Genel Merkezi'nde, 31 Aralık 1969'a kadar imzaya açık olacaktır.

2. Bu Sözleşme, onaya tabidir. Onay belgeleri, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne tevdi edilecektir.

3. Bu Madde'nin 1'inci fıkrasında belirtilen Devletler, bu Sözleşmeye katılabilecektir. Katılım belgeleri, Genel Sekreter'e tevdi edilecektir.

MADDE 38

1. Herhangi bir Devlet, bu Sözleşmeyi imzaladığında veya onayladığında veya katıldığında veya bundan sonraki herhangi bir zamanda Genel Sekreter'e hitaben yazılmış bir bildirimle Sözleşme'nin, uluslararası ilişkilerinden sorumlu olduğu ülkelerin tamamı veya herhangi biri için uygulanabilir olduğunu ilan edebilir. Sözleşme, hangisi daha sonra ise bu bildirimin Genel Sekreter'e iletildiği tarihten 30 gün sonra veya Sözleşme'nin bildirimini yapan Devlet için yürürlüğe girdiği tarihte bildirimde belirtilen ülke veya ülkeler için uygulanabilecektir.

2. Bu Madde'nin 1'inci fıkrasında belirtilen bildirimde bulunan bir Devlet, bu bildirim adlarına yapılmış olduğu ülkeler adına bu Sözleşme' deki Madde 46, fıkra 2'de öngörülen beyanları bildirecektir.

3. Bu Madde'nin 1'inci fıkrası uyarınca bir beyanda bulunan bir Devlet, bundan sonra herhangi bir zamanda Genel Sekreter'e bir bildirim göndererek Sözleşme'nin bildirimde belirtilen ülkede yürürlükten kalktığını bildirebilir ve Sözleşme, söz konusu bildirimin Genel Sekreter'e iletildiği tarihten bir yıl sonra söz konusu ülkede yürürlükten kalkacaktır.

MADDE 39

1. Bu Sözleşme, on beşinci onay veya katılma belgesinin verildiği tarihten 12 ay sonra yürürlüğe girecektir.

2. On beşinci onay veya katılma belgesinin verilmesinden sonra bu Sözleşmeyi onaylayan veya Sözleşmeye katılan her Devlet için, Sözleşme, söz konusu Devlet'in, kendi onay veya katılma belgesini verdiği tarihten 12 ay sonra yürürlüğe girecektir.

MADDE 40

Bu Sözleşme, yürürlüğe girdiğinde Sözleşme Tarafları arasındaki ilişkilerde, 30 Mart 1931'de Cenevre'de imzaya açılmış olan Karayolu İşaretlerinin Birleştirilmesine ilişkin Sözleşme veya 19 Eylül 1949'da Cenevre'de imzaya açılmış olan Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Protokolünü yürürlükten kaldıracak ve onların yerini alacaktır.

MADDE 41

1. Bu Sözleşme'nin bir yıl süre ile yürürlükte kalmasından sonra herhangi bir Sözleşme Tarafı, Sözleşme' de bir veya daha fazla değişiklik yapılmasını önerebilir. Önerilen değişikliğin metni, açıklayıcı bir notla birlikte Genel Sekreter'e iletilecektir. Genel Sekreter, bunu bütün Sözleşme Taraflarına gönderecektir. Sözleşme Tarafları, bunun iletildiği tarihten sonra 12 aylık bir dönem içinde (a) değişikliği kabul ettiklerini veya (b) değişikliği reddettiklerini veya (c) değişikliğin görüşülmesi için bir konferans düzenlenmesini isteyip istemediklerini Genel Sekreter'e bildirebilirler. Genel Sekreter, ayrıca önerilen değişikliğin metnini, bu Sözleşme' deki Madde 37, fıkra 1'de belirtilen bütün diğer Devletlere gönderecektir.

2. (a) Yukarıdaki fıkra uyarınca iletilen her türlü değişiklik önerisinin, yukarıdaki fıkrada belirtilen 12 aylık dönem içinde Sözleşme Taraflarının üçte birinden daha az sayıdaki Sözleşme Tarafının, Genel Sekreter'e değişikliği reddettiklerini veya bunun incelenmesi amacıyla bir konferans düzenlenmesini istediklerini bildirmeleri halinde kabul edildiği varsayılacaktır. Genel Sekreter, değişiklik önerisi konusundaki her kabul ya da reddi ve bir konferans düzenlenmesi taleplerini bütün Sözleşme Taraflarına bildirecektir. Belirtilen 12 aylık süre içinde alınan bu ret ve taleplerin toplam sayısının, Sözleşme Taraflarının toplam sayısının üçte birinden az olması durumunda Genel Sekreter, bütün Sözleşme Taraflarına, değişikliğin belirtilen süre içinde değişikliği reddetmiş veya incelenmesi amacıyla bir konferans düzenlenmesini talep etmiş olanlar dışında, bütün Sözleşme Tarafları için yukarıda belirtilen 12 aylık sürenin dolmasından altı ay sonra yürürlüğe gireceğini bildirecektir.

(b) Söz konusu 12 aylık süre içinde değişiklik önerisini reddetmiş veya incelenmesi için bir konferans düzenlenmesini talep etmiş olan herhangi bir Sözleşme Tarafı, söz konusu sürenin dolmasından sonra herhangi bir zamanda, Genel Sekreter'e değişikliği kabul ettiğini bildirebilir ve Genel Sekreter, bu

bildirimi bütün diğer Sözleşme Taraflarına iletecektir. Değişiklik, kabul ettiklerini bildirmiş olan Sözleşme Tarafları için bildirimlerinin Genel Sekreter tarafından alınmasından altı ay sonra yürürlüğe girecektir.

3. Bir değişiklik önerisinin, bu Maddenin 2. fıkrası uyarınca kabul edilmemesi ve bu Maddenin 1.fıkrasında belirtilen 12 aylık süre içinde Sözleşme Taraflarının toplam sayısının yarısından azının Genel Sekreter'e değişiklik önerisini reddettiklerini bildirmiş olmaları ve Sözleşme Taraflarının üçte birinden daha azının, ancak en az 10'unun, Genel Sekreter'e bunu kabul ettiklerini veya incelenmesi amacıyla bir konferans düzenlenmesini talep ettiklerini bildirmiş olmaları durumunda Genel Sekreter, değişiklik önerisinin veya bu Madde'nin 4'üncü fıkrası uyarınca kendisine sunulabilecek başka herhangi bir önerinin görüşülmesi amacıyla bir konferans düzenleyecektir.

4. Bu Madde'nin 3'üncü fıkrası uyarınca bir konferans düzenlenmesi durumunda Genel Sekreter, bu Sözleşme' deki Madde 37, fıkra 1'de belirtilen bütün Devletleri davet edecektir. Genel Sekreter, konferansa davet edilmiş olan bütün Devletlerden, konferansın başlamasından en az altı ay önce değişiklik önerisine ilave olarak konferansta ele alınmasını isteyebilecekleri bütün önerileri kendisine sunmalarını isteyecektir ve bu önerileri konferansın başlamasından en az üç ay önce konferansa davet edilmiş olan bütün Devletlere gönderecektir.

5. (a) İşbu Sözleşme' deki her türlü değişikliğin, Konferansta temsil edilen Devletlerin üçte iki çoğunluğu tarafından benimsenmesi durumunda kabul edildiği varsayılacaktır. Ancak, bu çoğunluğun, konferansta temsil edilen Sözleşme Taraflarının en az üçte ikisini kapsaması gerekecektir. Genel Sekreter, bütün Sözleşme Taraflarına değişikliğin kabul edildiğini bildirecek ve değişiklik, söz konusu süre içinde Genel Sekreter'e değişikliği reddettiklerini bildirmiş olanlar dışında, Genel Sekreter'in bütün Sözleşme Taraflarına bildirimde bulunduğu tarihten 12 ay sonra yürürlüğe girecektir.

(b) Söz konusu 12 aylık dönem içinde bir değişikliği reddetmiş olan bir Sözleşme Tarafı, herhangi bir zamanda, değişikliği kabul ettiğini bildirebilir ve Genel Sekreter, bu bildirimi bütün diğer Sözleşme Taraflarına iletecektir. Değişiklik, kabul ettiğini bildirmiş olan Sözleşme Tarafı için hangisi daha sonra ise Genel Sekreter'in bildirimi aldığı tarihten altı ay sonra veya söz konusu 12 aylık sürenin sonunda yürürlüğe girecektir.

6. Değişiklik önerisi, bu Madde'nin 2'inci fıkrası uyarınca kabul edilmiş sayılmamışsa ve bir konferans düzenlenmesine ilişkin olarak bu Madde'nin 3'üncü fıkrasında öngörülen koşullar yerine getirilmemişse, değişiklik önerisi reddedilmiş sayılacaktır.

MADDE 42

Herhangi bir Sözleşme Tarafı, Genel Sekreter'e yazılı bildirimde bulunarak bu Sözleşmeyi sonlandırabilir. Bu sonlandırma, Genel Sekreter tarafından alındığı tarihten bir yıl sonra yürürlüğe girecektir.

MADDE 43

Bu Sözleşme, birbirini izleyen herhangi bir 12 aylık dönemde Sözleşme Taraflarının sayısının beşten az olması durumunda yürürlükten kalkacaktır.

MADDE 44

Bu Sözleşme'nin yorumlanması veya uygulanmasına ilişkin olan ve Tarafların müzakerelerle veya başka şekilde halledemedikleri iki veya daha fazla Sözleşme Tarafı arasındaki bir ihtilaf, ilgili Sözleşme Taraflarından birinin talebi üzerine karar alınmak üzere Uluslararası Adalet Divanı'na havale edilebilir.

MADDE 45

Bu Sözleşme' de yer alan hiçbir hüküm, bir Sözleşme Tarafının, Birleşmiş Milletler Sözleşmesi hükümlerine uygun olarak ve durumun gerekleri ile sınırlı olarak dış veya iç güvenliği için gerekli gördüğü şeyleri yapmaktan alıkoyduğu şeklinde yorumlanmayacaktır.

MADDE 46

1. Herhangi bir Devlet, bu Sözleşmeyi imzaladığında veya onaylama veya katılma belgesini tevdi ettiğinde kendisini bu Sözleşme'nin 44'üncü Maddesi ile bağlı saymadığını beyan edebilir. Diğer Sözleşme Tarafları, böyle bir beyanda bulunmuş olan bir Sözleşme Tarafına karşı 44'üncü Madde ile bağlı olmayacaktır.

2. (a) Her Devlet, onay veya katılma belgesini tevdi ettiğinde, bu Sözleşme'nin uygulanması amacıyla Genel Sekreter'e hitaben yazılmış bir bildirimle:

(i) tehlike uyarı işareti (Madde 9, fıkra 1) olarak A^a ve A^b modellerinden hangisini seçtiğini ve

(ii) dur levhası (Madde 10, fıkra 3) olarak B, 2^a ve B, 2^b modellerinden hangisini seçtiğini beyan edecektir.

Herhangi bir Devlet, daha sonra herhangi bir zamanda Genel Sekreter'e bildirimde bulunarak beyanını değiştirme yoluyla seçiminde değişiklik yapabilir.

(b) Herhangi bir Devlet, onay veya katılma belgesini tevdi ettiğinde Genel Sekreter'e bildirimde bulunarak bu Sözleşme'nin uygulanması amacıyla Mopedleri motosiklet olarak (madde 1, (1)) kabul ettiğini beyan edebilir.

Herhangi bir Devlet, Genel Sekreter'e bildirimde bulunarak sonradan herhangi bir zamanda beyanını geri çekebilir.

3. Bu Maddenin 2. fıkrasında öngörülen beyanlar, hangisi daha sonra ise, Genel Sekreter tarafından alınmasından altı ay sonra veya Sözleşme'nin beyanda bulunan Devlet için yürürlüğe girdiği tarihte yürürlüğe girecektir.

4. Bu Maddenin 1.fıkrasında öngörülen çekince dışında bu Sözleşme ve ekleri konusundaki çekincelerin konulmasına, bunların yazılı olmaları ve onay veya katılma belgesinin verilmesinden önce belirlenmiş olmaları durumunda, söz konusu belgede teyit edilmeleri koşulu ile izin verilecektir. Genel Sekreter, bu çekinceleri işbu Sözleşme' deki Madde 37, fıkra 1'de belirtilen bütün Devletlere iletecektir.

5. Bu Maddenin 1. ve 4'üncü fıkraları kapsamında bir çekince koymuş veya beyanda bulunmuş olan bir Sözleşme Tarafı, Genel Sekreter'e bildirimde bulunarak bunu herhangi bir zamanda geri çekebilir.

6. Bu Madde'nin 4'üncü fıkrası uyarınca konulmuş olan bir çekince:

(a) çekinceyi koymuş olan Sözleşme Tarafı için, Sözleşme'nin çekincenin ilgili olduğu hükümlerini çekincenin kapsamı ölçüsünde değiştirir;

(b) bu hükümleri, diğer Sözleşme Tarafları için, çekinceyi koymuş olan Sözleşme Tarafı ile ilişkilerinde aynı ölçüde değiştirir.

MADDE 47

Bu Sözleşme'nin 41 ve 46'ıncı Maddelerinde öngörülen beyanlar, bildirimler ve yazışmalara ilave olarak Genel Sekreter, Madde 37, fıkra 1'de belirtilen bütün Devletlere aşağıdakileri bildirecektir:

(a) 37. Madde uyarınca yapılan imzalar, onaylar ve katılımlar;

(b) 38. Maddeye göre beyanlar;

(c) 39. Maddeye uygun olarak bu Sözleşme'nin yürürlüğe giriş tarihleri;

(d) 41. Madde, fıkra 2 ve 5 uyarınca bu Sözleşme' deki değişikliklerin yürürlüğe giriş tarihi;

(e) 42. Madde' ye göre kaldırılacağının duyurulması;

(f) 43. Madde' ye göre bu Sözleşme'nin sonlandırılması.

MADDE 48

Bu Sözleşme'nin, tek bir suret olarak hazırlanmış Çince, İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca metinlerinin eşit derecede geçerli olduğu aslı, bunun onaylanmış gerçek suretlerini bu Sözleşme' deki Madde 37, fıkra 1'de belirtilen tüm Devletlere gönderecek olan Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine tevdi edilecektir.

Aşağıda imzaları bulunan ve kendi hükümetleri tarafından usulüne uygun olarak yetkili kılınmış olan Diplomatik Temsilciler*, işbu Sözleşmeyi imzalamışlardır.

Viyana'da bin dokuz yüz altmış sekiz yılının Kasım ayının sekizinci gününde İMZALANMIŞTIR.

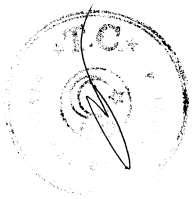

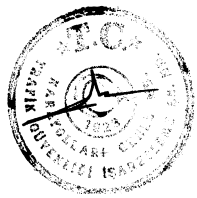

* E/CONF.56/17/Rev.1 belgesine bakınız.

EKLER

Ek 1

KARAYOLU İŞARETLERİ

Kısım A

TEHLİKE UYARI İŞARETLERİ

I. Modeller

1. "A" TEHLİKE UYARI işaretleri, sırası ile aşağıdaki 28 ve 29'uncu fıkralarda tanımlanan A, 28 ve A, 29 işaretleri dışında her ikisi de burada tanımlanan ve Ek 3'de örnekleri verilen A^a veya A^b modeli olacaktır. A Modeli, bir tarafı yatay, aksi taraftaki ucu da bunun üzerinde yer alacak şekilde konulmuş bir eşkenar üçgendir. Zemini beyaz veya sarı, kenarı ise kırmızıdır. A^b modeli, dikey diyagonal kenarlı bir karedir. Zemini sarı, sadece bir kenar olan sınırı ise siyah renktedir. Tanımda aksi belirtilmediği takdirde, bu işaretlerin üzerinde gösterilen semboller, siyah veya lacivert renkte olacaktır.

2. A^a modelinin normal ebattaki işaretinin büyüklüğü yaklaşık 0.90 m; A^a modelinin küçük ebattaki işaretinin büyüklüğü ise en az 0.60 m olacaktır. A^b modelinin normal ebattaki işaretinin büyüklüğü yaklaşık 0.60 m; A^a modelinin küçük ebattaki işaretinin büyüklüğü ise en az 0.40 m olacaktır.

3. A^a ve A^b modelleri arasındaki seçim hususunda, bu Sözleşme' deki Madde 5, fıkra 2'ye ve Madde 9, fıkra 1'e bakınız.

II. Semboller ve işaretlerin kullanılmasına ilişkin talimatlar

1. Tehlikeli viraj veya virajlar

Tehlikeli bir viraj veya birbirini izleyen tehlikeli virajlar konusundaki uyarı, aşağıdaki sembollerden uygun olanlardan biri ile verilecektir:

(a) A, 1^a: sol viraj

(b) A, 1^b: sağ viraj

(c) A, 1^c: iki veya ikiden fazla birbirini izleyen viraj, ilk olarak sola

(d) A, 1^d: iki veya ikiden fazla birbirini izleyen viraj, ilk olarak sağa.

2. Tehlikeli iniş[31]

(a) Dik bir iniş konusunda uyarıda bulunmak amacıyla A, 2^a sembolü ile birlikte A^a modeli işareti veya A, 2^b ile birlikte A^b modeli işareti kullanılacaktır.

(b) A, 2^a sembolünün sol tarafı, işaret panosunun sol köşesinde bulunacak ve tabanı, panonun bütün genişliği boyunca uzanacaktır. A, 2^a ve A, 2^b sembollerindeki şekil, yüzde olarak eğimi gösterir; bunun yerine bir oranda konulabilir (1:10). Ancak, Sözleşme Tarafları, bu Sözleşme' deki Madde 5, fıkra 2 (b) hükümlerini mümkün olduğu ölçüde dikkate alarak A, 2^a veya A, 2^b sembolü yerine A^a modeli işaretini benimsedikleri takdirde A, 2^c sembolünü ve A^b modeli işaretini seçtikleri takdirde A, 2^d sembolünü kullanabilirler.

3. Tehlikeli çıkış[32]

(a) Dik bir yokuş konusunda uyarıda bulunmak amacıyla A, 3^a sembolü ile birlikte A^a modeli işareti veya A, 3^b ile birlikte A^b modeli işareti kullanılacaktır.

[31] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 17. madde.
[32] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 17. madde.

(b) A, 3^a sembolünün sağ tarafı, işaret panosunun sağ köşesinde bulunacak ve tabanı, panonun bütün genişliği boyunca uzanacaktır. A, 3^a ve A, 3^b sembollerindeki şekil, yüzde olarak eğimi gösterir; bunun yerine bir oran konulabilir (1:10). Ancak, tehlikeli bir iniş için sembol olarak A, 2^c sembolünü seçmiş olan Sözleşme Tarafları, A, 3^a yerine A, 3^c sembolünü, A, 2^d sembolünü seçmiş olan Sözleşme Tarafları, A, 3^b yerine A, 3^d sembolünü kullanabilirler.

4. Daralan Kaplama

Taşıt yolunun ileride daralacağı konusundaki uyarı, A, 4^a sembolü ile veya A, 4^b gibi karayolunun biçimini daha açık olarak gösteren bir sembolle verilecektir.

5. Açılır kapanır köprü

(a) Bir açılır kapanır köprü konusundaki uyarı, A, 5 sembolü ile verilecektir.

(b) Aşağıdaki fıkra 29'da tanımlanan A, 29^a modelinin dikdörtgen şeklindeki bir panosu, A, 5 sembolünün bulunduğu tehlike uyarı işaretinin altına yerleştirilebilir. Ancak bunun için söz konusu bentte tanımlanan A, 29^b ve A, 29^c modeli panoların, A, 5 sembolünün bulunduğu levha ile açılır kapanır köprü arasındaki mesafenin üçte biri ve üçte ikisine yerleştirilmesi gerekir.

6. İskele veya nehir kıyısına giden yol

Yolun bir iskele veya nehir kıyısına ulaşmak üzere olduğu konusundaki uyarı, A, 6 sembolü ile verilecektir.

7. Bozuk yol

(a) Çukurlar, tümsekli köprüler veya tepeler ya da taşıt yolunun kötü bir durumda bulunan kesimleri konusundaki uyarı A, 7^a sembolü ile verilecektir.

(b) Bir tümsekli köprü veya tepe konusunda uyarıda bulunmak amacıyla A, 7^a sembolü yerine A, 7^b sembolü kullanılabilir.

(c) Bir çukur konusunda uyarıda bulunmak amacıyla A, 7^a sembolü yerine A, 7^c sembolü kullanılabilir.

8. Tehlikeli banketler

(a) Banketlerin özellikle tehlikeli olduğu bir yol kesimi konusundaki uyarı, A, 8 sembolü ile verilecektir.

(b) Bu sembolün simetrisi kullanılabilir.

9. Kaygan yol

İlerideki yol kesiminin özellikle kaygan olabileceği konusundaki uyarı, A, 9 sembolü ile verilecektir.

10. Gevşek malzeme

Üzerinde gevşek malzeme bulunan bir yol kesimi konusundaki uyarı, A^a modeli işareti ile birlikte kullanılan A, 10^a sembolü ile veya A^b modeli işareti ile birlikte kullanılan A, 10^b sembolü ile verilecektir.

11. Düşen kayalar

(a) Taşıt yolu üzerine düşmüş olan veya düşebilecek kayalardan kaynaklanan tehlikenin yer aldığı bir yol kesimi konusundaki uyarı, A^a modeli işareti ile birlikte kullanılan A, 11^a sembolü veya A^b modeli işareti ile birlikte kullanılan A, 11^b sembolü ile verilecektir.

(b) Sembolün sağ tarafı, her iki durumda da işaret panosunun sağ köşesinde bulunacaktır.

(c) Bu sembolün simetrisi kullanılabilir.

12. Yaya geçidi[33]

(a) Yatay işaretleme çizgileri veya E, 12 işareti ile belirtilen bir yaya geçidi uyarısı, A, 12^a ve A, 12^b şeklinde iki modeli bulunan A, 12 sembolü ile verilecektir.

(b) Bu sembolün simetrisi kullanılabilir.

13. Çocuklar

(a) Bir okul çıkışı veya park gibi çocukların yoğun şekilde yer aldığı bir yol kesimi konusundaki uyarı, A, 13 sembolü ile verilecektir.

(b) Bu sembolün simetrisi kullanılabilir.

14. Yola giren veya yoldan geçen bisikletliler

(a) Bisikletlilerin sık sık girdikleri veya geçtikleri bir nokta konusundaki uyarı, A, 14 sembolü ile verilecektir.

(b) Bu sembolün simetrisi kullanılabilir.

15. Büyükbaş veya diğer hayvanların geçişi

(a) Yola giren veya yolu geçen hayvanların özel bir tehlike oluşturduğu yol kesimi konusundaki uyarı, bir evcil hayvan için A, 15^a sembolü ve yabani bir hayvan için A, 15^b sembolü gibi en çok karşılaşılan evcil veya yabani hayvanın siluetini temsil eden bir sembolle verilecektir.

(b) Bu sembolün simetrisi kullanılabilir.

16. Yol çalışmaları

Yolun ilerideki bölümünde çalışmaların devam ettiği yolundaki uyarı, A, 16 sembolü ile verilecektir.

17. Işıklı sinyaller

(a) Yol kullanıcılarının böyle bir yol kesimini beklememeleri nedeniyle trafiğin üç renkli ışıklı sinyalle düzenlendiği bir karayolu kesimi konusunda uyarıda bulunulması gerekli görüldüğü takdirde A, 17 sembolü kullanılacaktır. A, 17 sembolünün üç modeli bulunmaktadır: bunlar, işbu Sözleşme' deki Madde 23'ün 4'den 6'ya kadar olan fıkralarında tanımlanan üç renkli sistemdeki ışık düzenlemelerine tekabül eden A, 17^a; A, 17^b ve A, 17^c'dir.

(b) Bu sembol, uyarıda bulunduğu ışıkların üç renginde olacaktır.

18. Önceliğin genel öncelik kuralına göre belirlendiği kavşak[34]

(a) Önceliğin, ülkede yürürlükte bulunan genel öncelik kuralına göre belirlendiği bir kavşak konusundaki uyarı, A^a işareti ile birlikte kullanılan A, 18^a sembolü veya A^b işareti ile birlikte kullanılan A, 18^b sembolü ile verilecektir.

(b) A, 18^a ve A, 18^b sembollerinin yerine, A, 18^c; A, 18^d; A, 18^e; A, 18^f ve A, 18^g gibi bu kavşağın özelliğini daha açık bir şekilde gösteren semboller kullanılabilir.

[33] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 17. madde.
[34] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 17. madde.

19. Kullanıcılarına yol verilmesi gereken bir kavşak

(a) Kullanıcılarına yol verilmesi gereken bir kavşak konusundaki uyarı, A, 19[a] sembolü ile verilecektir.

(b) A, 19[a] sembolü yerine, A, 19[b] ve A, 19[c] gibi kavşağın özelliğini daha açık olarak gösteren semboller konulabilir.

(c) Bu semboller bir yol üzerinde, B, 1 levhası veya B, 2 levhasının uyarıda bulunulan kavşağı oluşturduğu yol veya yollar üzerine yerleştirilmiş olması veya bu karayollarının (örneğin patikalar veya toprak yollar) iç mevzuat uyarınca bunları kullanan sürücülerin bu tür işaretler bulunmasa bile kavşakta yol vermeleri gereken yollar olması halinde kullanılabilir. Bu sembollerin, B, 3 işaretinin yerleştirilmiş olduğu karayolları üzerinde kullanılması, belirli istisnai durumlarla sınırlı olacaktır.

20. Sürücülerin yol vermeleri gereken bir kavşak[35]

(a) B, 1 "YOL VER" işaretinin kavşağa yerleştirilmiş olması durumunda A, 20 sembolü, yaklaşma noktasında kullanılacaktır.

(b) B, 2 "DUR" işaretinin kavşağa yerleştirilmiş olması durumunda yaklaşma noktasında kullanılan sembol, yerleştirilmiş olan hangi B, 2 işareti modeline uyuyorsa A, 21[a] veya A, 21[b] olacaktır.

(c) Ancak, bu sembollerin yer aldığı A[a] işareti yerine B, 1 işareti veya B, 2 işareti, işbu Sözleşme' deki Madde 10, fıkra 6 uyarınca kullanılabilir.

21. Dönel kavşak

Dönel kavşak konusundaki uyarı, A, 22 sembolü ile verilecektir.

22. Trafiğin bir ışıklı sinyalle düzenlendiği kavşak[36]

Kavşaktaki trafiğin, bir ışıklı sinyalle düzenlenmesi durumunda, yukarıdaki fıkra 17'de tanımlanan A, 17 sembolünün bulunduğu bir A[a] veya A[b] işareti, yukarıda 18'den 21'e kadar olan fıkralarda tanımlanan işaretlere ilave olarak veya onların yerine konulabilir.

23. İki yönlü trafik

(a) Bir önceki kesimde trafiğin tek yönlü bir veya birden fazla şeridi olan bir yolda hareket ettiği durumda, aynı taşıt yolu üzerinde geçici veya sürekli olarak iki yönlü trafiği taşıyan bir yol kesimi konusundaki uyarı A, 23 sembolü ile verilecektir.

(b) Bu sembolün bulunduğu işaret, yol kesiminin başlangıcında ve bu yol kesimi boyunca gerekli sıklıkta tekrar edilecektir.

24. Trafik sıkışıklığı

(a) Yolun ileri kesiminde trafik sıkışıklığı olabileceği konusundaki uyarı, A, 24 sembolü ile verilecektir.

(b) Bu sembolün simetrisi kullanılabilir.

25. Kapılı (bariyerli) hemzemin geçitler

Demiryolu hattının her iki tarafında kapıları (bariyerleri) veya yarım kapıları (yarım bariyerleri) bulunan hemzemin geçitler konusundaki uyarı A, 25 sembolü ile verilecektir.

[35] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 17. madde.
[36] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 17. madde.

26. Diğer hemzemin geçitler[37]

Diğer hemzemin geçitler konusundaki uyarı, uygun görüldüğü şekilde A, 26^a veya A, 26^b sembolü veya A, 27 sembolü ile verilecektir.

27. Bir tramvay hattı ile kesişme

Tramvay hattının bulunduğu bir kavşak konusunda uyarıda bulunmak için, söz konusu kavşağın Sözleşme'nin 1'inci Maddesinde tanımlanan bir hemzemin geçit olmaması durumunda, A, 27 sembolü kullanılabilir.

NOT - Demiryolu trafiğinin çok yavaş ilerlediği ve karayolu trafiğinin demiryolu taşıtlarına eşlik eden ve gerekli el işaretlerini yapan bir demiryolcu tarafından düzenlendiği bir karayolu ve demiryolu arasındaki kavşaklar konusunda uyarıda bulunmanın gerekli görülmesi durumunda, aşağıdaki fıkra 32'de tanımlanan A, 32 işareti kullanılacaktır.

28. Hemzemin geçitlerin hemen yakınına yerleştirilecek olan işaretler[38]

(a) Bu Sözleşme' deki Madde 35, fıkra 2'de belirtilen A, 28 işaretinin üç modeli bulunmaktadır: A, 28^a; A, 28^b ve A, 28^c.

(b) A, 28^a ve A, 28^b modellerinin beyaz veya sarı bir zemini ve kırmızı veya siyah kenarı; A, 28^c modelinin beyaz veya sarı zemini ve siyah kenarı olacak; A, 28^c modeli üzerindeki yazı, siyah harflerle yazılmış olacaktır. A, 28^b modeli, demiryolu hattının en az iki raydan oluşması halinde kullanılacaktır. A, 28^c modeli ile ilave panel, sadece hattın en az iki raydan oluşması durumunda yerleştirilecektir. Bu durumda ilave panel rayların sayısını belirtecektir.

(c) A, 28^c işaretinin kollarının normal uzunluğu 1.20 m'den az olmayacaktır. Yeterli alan mevcut değilse levha, uçları aşağıyı ve yukarıyı gösterecek şekilde yerleştirilebilir.

29. Hemzemin geçitler veya açılır kapanır köprülere yaklaşma noktalarındaki ilave işaretler

(a) Bu Sözleşme' deki Madde 9, fıkra 5'de belirtilen panolar, A, 29^a, A, 29^b ve A, 29^c işaretleridir. Çizgiler, taşıt yoluna doğru aşağıya meyilli olacaktır.

(b) Hemzemin geçit veya açılır kapanır köprü konusundaki tehlike uyarı işareti, A, 29^a işaretinin üzerine yerleştirildiği gibi, A, 29^b ve A, 29^c işaretinin üzerine de yerleştirilebilir.

30. Havaalanı

(a) Karayolunun, bir havayolundan kalkan veya inen uçakların alçak irtifada uçmaları muhtemel olan kesimi konusundaki uyarı, A, 30 sembolü ile verilecektir.

(b) Bu sembolün simetrisi kullanılabilir.

31. Çapraz rüzgâr

(a) Yolun, genellikle güçlü çapraz rüzgâr bulunan kesimi konusundaki uyarı, A, 31 sembolü ile verilecektir.

(b) Bu sembolün simetrisi kullanılabilir.

[37] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 17. madde.
[38] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 17. madde.

32. Diğer tehlikeler

(a) Yukarıda 1'den 31'e kadar olan fıkralarda veya bu ekin B kısmında belirtilenler dışındaki bir tehlikenin bulunduğu yol kesimleri konusundaki uyarı, A, 32 sembolü ile verilecektir.

(b) Ancak, Sözleşme Tarafları, bu Sözleşme' deki Madde 3, fıkra 1 (a) (ii) hükümleri uyarınca grafik semboller kullanmakta serbest olacaktır.

(c) A, 32 işareti, özellikle demiryolu trafiğinin çok yavaş ilerlediği ve karayolu trafiğinin demiryolu taşıtlarına eşlik eden ve gerekli el işaretlerini yapan bir demiryolcu tarafından düzenlendiği bir karayolu ve demiryolu arasındaki kavşaklar konusunda uyarıda bulunmak amacıyla kullanılabilir.

Kısım B

ÖNCELİK BİLDİREN İŞARETLER

NOT- Öncelikli yolun dönüş yaptığı bir kavşakta, öncelikli yolun biçimini gösteren kavşağın bir krokisinin bulunduğu ilave bir H, 8 panosu, kavşak konusunda uyarıda bulunan tehlike işaretlerinin veya bir kavşakta yerleştirilip yerleştirilmediklerine bakılmaksızın öncelik işaretlerinin altına yerleştirilebilir.

1. "YOL VER" işareti[39]

(a) "YOL VER" işareti, B, 1 işareti olacaktır. Bu işaret, bir tarafı yatay olan ve bunun karşısındaki ucu altta bulunan eşkenar bir üçgenden oluşacaktır. Zemini beyaz veya sarı ve kenarları kırmızı olacaktır. Levhada hiçbir sembol yer almayacaktır.

(b) Normal ebattaki bir işaretin kenarı, yaklaşık 0.90 m; küçük işaretin kenarı ise en az 0.60 m ebadında olacaktır.

2. "DUR" işareti[40]

(a) "DUR" işareti, iki modeli bulunan B, 2 işaretidir:

(i) B, 2^a modeli, İngilizce dilinde veya ilgili Devletin dilinde beyaz renkli "DUR" kelimesinin yer aldığı kırmızı zeminli bir sekizgendir. Kelimenin yüksekliği, panonun yüksekliğinin üçte birinden daha az olmayacaktır;

(ii) B, 2^b modeli, beyaz veya sarı zemin üzerinde sarı kenarlı bir dairedir. İçinde yazı bulunmayan B, 1 levhasını ve üst kısmın yakınında siyah veya lacivert renkle İngilizce dilinde veya ilgili Devletin dilinde büyük harflerle yazılmış olan "DUR" kelimesini içerir.

(b) Normal ebatlı B, 2^a işaretinin yüksekliği ve normal ebatlı B, 2^b işaretinin çapı, yaklaşık 0.90 m olacaktır. Küçük işaretlerin aynı ebatları, 0.60 m'den az olmayacaktır.

(c) B, 2^a ve B, 2^b modelleri arasında seçim hususunda, işbu Sözleşme' deki Madde 5, fıkra 2 ve Madde 10, fıkra 3'e bakınız.

3. "ÖNCELİKLİ YOL" işareti

(a) "ÖNCELİKLİ YOL" işareti, B, 3 işareti olacaktır. Bu işaret, bir köşegeni düşey olan bir kareden oluşacaktır. İşaretin kenarı siyah renkli olacak ve işaretin merkezinde siyah kenarlı sarı veya turuncu bir kare bulunacaktır. İki kare arasındaki aralık beyaz renkli olacaktır.

[39] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 18. madde.
[40] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 18. madde.

(b) Normal ebatlı işaretin kenarı yaklaşık 0.50 m olacaktır. Küçük işaretin kenarı 0.35 m'den az olmayacaktır.

4. "ÖNCELİKLİ YOL SONU" işareti

"ÖNCELİKLİ YOL SONU" işareti, B, 4 işareti olacaktır. Bu işaret, yukarıda belirtilen B, 3 işaretinden oluşacak ve karenin alt sol ve üst sağ kenarlarına dikey uzanan siyah veya gri orta bant veya böyle bir bant oluşturan siyah veya gri paralel çizgiler ilave edilecektir.

5. Karşı yönden gelen trafik için öncelik gösteren işaret

(a) Yolun, geçişin güç veya imkânsız olduğu dar bir kesiminde trafiğin düzenlenmesi ve sürücülerin gece ve gündüz bu kesimin bütün uzunluğunu tamamen görebilmeleri durumunda bu düzenleme, trafik ışıklı sinyalleri konularak değil, bir yönde hareket eden trafiğe öncelik verilerek yapılır. B, 5 "GELEN TRAFİK İÇİN ÖNCELİK" işareti, yüzü önceliğe sahip olmayan taraftaki trafiğe gelecek şekilde yerleştirilecektir. Bu işaret, gelmekte olan araçları durmak zorunda bırakmadan bu kesimden geçmek mümkün değilse, bu dar kesime girişin yasaklanmış olduğu anlamını taşıyacaktır.

(b) Bu işaret, beyaz veya sarı zemin ve kırmızı kenarlı bir daire olacak, önceliğe sahip olan istikameti gösteren ok siyah, diğer yönü gösteren ok ise kırmızı renkli olacaktır.

6. Karşı yönden gelen trafik üzerinde öncelik belirten işaret

(a) Yolun dar bir kesiminde karşıdan gelmekte olan taşıtlara göre önceliğe sahip olduklarını sürücülere bildirmek için B, 6 işareti kullanılacaktır.

(b) Bu işaret, mavi zeminli bir dikdörtgen olacak, yukarıya doğru olan ok beyaz, diğer ok ise kırmızı olacaktır.

(c) B, 6 işareti kullanıldığında B, 5 işareti, karşı istikametten gelen trafik için dar kesimin diğer ucunda yola yerleştirilecektir.

Kısım C

YASAKLAYICI VEYA KISITLAYICI İŞARETLER

I. Genel özellikler ve semboller

1. Yasaklayıcı ve kısıtlayıcı işaretler daire şeklinde olacaktır. Bunların çapı, meskûn mahaller dışında en az 0.60 m, meskûn mahallerde durma ve park etmeyi yasaklayan veya kısıtlayan levhaların çapı da en az 0.40 m veya 0.20 m olacaktır.

2. Aksi belirtilmediği takdirde, yasaklayıcı veya kısıtlayıcı işaretlerin zemini beyaz veya sarı, durma ve park etmeyi yasaklayan veya kısıtlayan işaretlerin zemini ise mavi ve kenarları kırmızı olacaktır. Eğer varsa, semboller ve yazılar siyah veya lacivert renkli ve eğer varsa, eğik çizgiler kırmızı renkli olacak ve soldan sağa doğru eğimli olacaktır.

II. Tanımlar

1. Giriş yasağı ve kısıtlaması[41]

(a) Bütün taşıtlar için girişin yasak olduğu şeklindeki bildirim, C, 1[a] ve C, 1[b] şeklinde iki modeli bulunan C, 1 "GİRİŞ YASAK" işareti ile yapılacaktır.

[41] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 19. madde.

(b) Bütün taşıt trafiğinin her iki yönde de yasaklanmış olduğu şeklindeki bildirim, C, 2, "HER İKİ YÖNDE DE BÜTÜN TAŞITLARA KAPALIDIR" işareti ile yapılacaktır.

(c) Sadece belirli bir taşıt veya yol kullanıcısı için girişin yasak olduğu yolundaki bildirim, sembol olarak girişleri yasaklanmış olan taşıt veya yol kullanıcı siluetlerinin bulunduğu bir işaret ile yapılacaktır. C, 3^a; C, 3^b; C, 3^c; C, 3^d; C, 3^e; C, 3^f; C, 3^g; C, 3^h; C, 3^i; C 3^j; C, 3^k ve C, 3^l levhaları, aşağıdaki anlamları taşıyacaktır:

C, 3^a "YANINDA SEPETİ BULUNMAYAN İKİ TEKERLEKLİ MOTORSİKLETLER DIŞINDA HİÇ BİR MOTORLU TAŞIT GİREMEZ"

C, 3^b "MOTORSİKLETLER GİREMEZ"

C, 3^c "BİSİKLETLER GİREMEZ"

C, 3^d "MOPEDLER GİREMEZ"

C, 3^e "YÜK TAŞITLARI GİREMEZ"

Taşıtın silueti veya bu Sözleşme' deki Madde 8, fıkra 4 uyarınca C, 3^e işareti altına yerleştirilmiş ilave bir panel üzerine açık bir renkle yazılmış bir tonaj rakamı, yasağın sadece taşıtın veya taşıt bileşiminin izin verilen azami ağırlığı bu rakamı aştığı takdirde geçerli olduğu anlamını taşıyacaktır.

C, 3f "BİR YARI RÖMORK VEYA BİR TEK DİNGİLLİ RÖMORK DIŞINDA BİR RÖMORK ÇEKEN MOTORLU TAŞITLAR GİREMEZ"

Römorkun silueti veya bu Sözleşme' deki Madde 8, fıkra 4 uyarınca C, 3^f işareti altına yerleştirilmiş ilave bir panel üzerine açık bir renkle yazılmış bir tonaj rakamı, yasağın sadece römorkun izin verilen azami ağırlığı bu rakamı aştığı takdirde geçerli olduğu anlamını taşıyacaktır.

Sözleşme Tarafları, bunu yapmayı uygun gördükleri durumlarda, sembolde yer alan kamyonun arka tarafının silueti yerine özel bir otomobilin arka tarafının siluetini ve römork siluetinin yerine de özel bir otomobile takılmış olan bir römorkun siluetini koyabilirler.

C, 3^g "BİR RÖMORK ÇEKEN MOTORLU TAŞITLAR GİREMEZ"

Römorkun silueti veya bu Sözleşme' deki Madde 8, fıkra 4 uyarınca C, 3^g levhası altına yerleştirilmiş ilave bir panel üzerine açık bir renkle yazılmış bir tonaj rakamı, yasağın sadece römorkun izin verilen azami ağırlığı bu rakamı aştığı takdirde geçerli olduğu anlamını taşıyacaktır.

C, 3^h "ÖZEL İŞARET GEREKTİREN TEHLİKELİ MADDE TAŞIYAN TAŞITLAR GİREMEZ"

Belirli türde tehlikeli madde taşıyan taşıtların giremeyeceğinin belirtilmesi amacıyla C, 3^h işareti, gerektiğinde ilave bir panel ile birlikte kullanılabilir. Bu ilave panelde yer alan bilgiler, bu yasağın sadece iç mevzuatta tanımlanan tehlikeli maddelerin taşınması için geçerli olduğunu belirtir.

C, 3^i "YAYALAR GİREMEZ"

C, 3^j "HAYVANLAR TARAFINDAN ÇEKİLEN TAŞITLAR GİREMEZ"

C, 3^k "EL ARABALARI GİREMEZ"

C, 3^l "MOTORLU TARIM TAŞITLARI GİREMEZ"

NOT- Sözleşme Tarafları, üst sol çeyrek daire ile alt sağ çeyrek daireyi birleştiren kırmızı eğik çubuğu C, $3^{a'}$dan C, $3^{l'}$ye kadar olan levhalardan çıkarabilirler veya bu sembolün görülmesi veya anlaşılmasını güçleştirmemesi koşulu ile çubuğun sembolün üzerindeki bölümünü kesmeyebilirler.

(d) Bazı taşıt sınıflarının veya karayolu kullanıcısının girmesinin yasak olduğu yolundaki bildirim, yasaklanan sınıf kadar yasaklayıcı işaret veya girmeleri yasak olan taşıt sınıflarının veya karayolu kullanıcılarının siluetlerini gösteren tek bir levha konularak yapılabilir. C, 4^a "MOTORLU TAŞITLAR GİREMEZ" levhası ve C, 4^b "MOTORLU TAŞIT VEYA HAYVAN TARAFINDAN ÇEKİLEN TAŞITLAR GİREMEZ" levhası, bu levhalara örnek oluşturmaktadır.

İkiden fazla siluetin yer aldığı işaretler meskûn alanların dışına konulamaz ve üçten fazla silueti gösteren işaretler meskûn alanların içine yerleştirilemez.

(e) Ağırlıkları veya ebatları belirli sınırları geçen taşıtların girmesinin yasak olduğu yolundaki bildirim, aşağıdaki işaretlerle yapılacaktır:

C, 5 "TOPLAM GENİŞLİĞİ... METREYİ GEÇEN TAŞITLAR GİREMEZ"

C, 6 "TOPLAM YÜKSEKLİĞİ... METREYİ GEÇEN TAŞITLAR GİREMEZ"

C, 7 "YÜKLÜ AĞIRLIĞI... TONU GEÇEN TAŞITLAR GİREMEZ"

C, 8 "TEK BİR DİNGİL ÜZERİNDEKİ AĞIRLIĞI... TONU GEÇEN TAŞITLAR GİREMEZ"

C, 9 "UZUNLUĞU... METREYİ GEÇEN TAŞITLAR VEYA TAŞIT BİLEŞİMLERİ GİREMEZ"

(f) Taşıtların işarette belirtilen mesafeden daha yakın sürülmemesi gerektiği yolundaki bildirim C, 10 "ARADA... METREDEN AZ MESAFE BIRAKILARAK TAŞIT SÜRÜLMESİ YASAKTIR" işareti ile yapılacaktır.

2. Dönüş yasağı

Dönüşün yasak olduğu şeklindeki bildirim (okun yönüne göre sağa veya sola), C, 11^a "SOLA DÖNÜŞ YASAK" veya C, 11^b "SAĞA DÖNÜŞ YASAK" işareti ile yapılacaktır.

3. U-dönüş yasağı

(a) U dönüşlerin yasak olduğu şeklindeki bildirim, C, 12 "U DÖNÜŞÜ YASAK" işareti ile yapılacaktır.

(b) Uygun olduğu takdirde sembolün simetrisi kullanılabilir.

4. Öndeki taşıtı geçme yasağı[42]

(a) Yürürlükteki mevzuatta belirtilen genel kurallara ilave olarak bir yol üzerinde hareket etmekte olan iki tekerlekli mopedler ve yanda sepeti bulunmayan iki tekerlekli motosikletler dışındaki motorlu taşıtların öndeki taşıtı geçmesinin yasak olduğu yönündeki bildirim, C, 13a "ÖNDEKİ TAŞITI GEÇMEK YASAKTIR" işareti ile yapılacaktır.

Bu levhanın iki modeli bulunmaktadır: C, 13^{aa} ve C, 13^{ab}.

(b) Öndeki taşıtı geçmenin sadece izin verilen azami ağırlığı 3.5 tonu aşan yük taşıtları için yasak olduğu yönündeki bildirim C, 13^b "YÜK TAŞITLARININ ÖNDEKİ TAŞITI GEÇMESİ YASAKTIR" işareti ile yapılacaktır.

Bu işaretin iki modeli bulunmaktadır: C, 13^{ba} ve C, 13^{bb}.

[42] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 19. madde.

Bu Sözleşme' deki Madde 8, fıkra 4 uyarınca işaretin altına yerleştirilen ilave bir panel üzerindeki yazı, yukarıdaki yasakların uygulandığı izin verilen azami ağırlığı değiştirebilir.

5. Hız sınırı

(a) Hız sınırı konusundaki bildirim, C, 14 "AZAMİ HIZ, BELİRTİLEN RAKAMLA SINIRLANDIRILMIŞTIR" işareti ile yapılacaktır. İşarette görünen rakam, ilgili ülkede taşıtların hızının ifade edilmesi için en yaygın olarak kullanılan ölçü birimi cinsinden azami hızı belirtecektir. Hızı ifade eden rakamdan sonra veya altına, örneğin, "Km" (Kilometre) veya "m" (Mil) harfleri eklenebilir.

(b) Sadece izin verilen azami ağırlığı, belirtilen bir rakamı geçen taşıtlar için geçerli olan bir hız limitini belirtmek amacıyla bu rakamı içeren bir yazı, bu Sözleşme' deki Madde 8, fıkra 4 uyarınca işaretin altındaki ilave bir panele yerleştirilecektir.

6. Sesli uyarı cihazlarının kullanılması konusundaki yasak

Bir kazadan kaçınma dışında sesli uyarı cihazlarının kullanılmasının yasak olduğu şeklindeki bildirim, C, 15 "SESLİ UYARI CİHAZLARININ KULLANILMASI YASAKTIR" işareti ile verilecektir. Bu işaret, bir meskûn mahallin başlangıcında, bu meskûn mahalli belirten işaretin yanına veya hemen sonrasına yerleştirilmediği takdirde, bu ekin H kısmında tanımlanan ve yasağın geçerli olduğu mesafeyi gösteren ilave bir H, 2 paneli ile birlikte konulacaktır. Yasağın, bütün meskûn mahallerde geçerli olması durumunda bu işaretin meskûn mahallerin başlangıcına yerleştirilmemesi ve yol kullanıcılarına bir meskûn mahallin başlangıcına yerleştirilmiş olan ve bu alanı belirten işaretin bu ülkedeki meskûn mahaller için geçerli olan trafik kurallarının bu noktadan sonra uygulandığının bildirilmesi tavsiye edilmektedir.

7. Durmadan geçme yasağı

(a) Durmanın zorunlu olduğu bir Gümrük binasına yaklaşılmakta olduğu yönündeki bildirim, "DURMADAN GEÇMEK YASAKTIR" C, 16 işareti ile yapılacaktır. Bu Sözleşme' deki Madde 8'e bağlı kalmaksızın, bu işaretin sembolünde, tercihen iki dilde yazılmış "Gümrük" kelimesi bulunmalıdır. C, 16 işaretlerini kullanan Sözleşme Tarafları, bu kelimenin kullanıldığı bütün işaretlerde aynı dilin görünmesi konusunda bölgesel bir anlaşmaya varmak için gayret göstereceklerdir.

(b) Bu işaret, ayrıca, sürücülere durmadan geçmenin başka nedenlerle yasak olduğunun bildirilmesi amacıyla kullanılabilir. Bu durumda "Gümrük" kelimesi, durma gerekçesini belirten başka birçok kısa yazı ile değiştirilecektir.

8. Yasak veya kısıtlamanın sona ermesi

(a) Hareket halindeki taşıtlar için yasaklayıcı işaretlerle belirtilen bütün yasakların geçerliliğinin sona erdiği nokta, C, 17^a "HAREKET HALİNDEKİ TAŞITLARA UYGULANAN BÜTÜN YASAKLARIN SONU" işareti ile belirtilir. Bu işaret, daire şeklinde olacak ve beyaz veya sarı bir zemini bulunacaktır. İşaretin sınırı olmayacak veya sadece bir siyah kenarı bulunacaktır. İşarette sağdan sola doğru aşağıya doğru meyilli bir köşegen bant yer alacaktır. Bu bant siyah veya koyu gri olabilir veya siyah veya gri paralel çizgilerden oluşabilir.

(b) Yasaklayıcı veya kısıtlayıcı bir işaret ile hareket halindeki taşıtlara bildirilmiş olan belirli bir yasak veya kısıtlamanın geçerliliğinin sona erdiği nokta, C, 17^b "HIZ SINIRI SONU" işareti veya C, 17^c "ÖNDEKİ TAŞITI GEÇME YASAĞI SONU" işareti veya C, 17^d "YÜK TAŞITLARI İÇİN ÖNDEKİ TAŞITI GEÇME YASAĞI SONU" işareti ile belirtilecektir. Bu işaretler, C17^a işaretine benzer olacak, ancak ilave olarak sona eren yasak veya kısıtlamanın sembolünü açık gri renkte gösterecektir.

(c) Bu Sözleşme' deki Madde 6, fıkra 1 hükümlerine bağlı kalmaksızın, işbu 8. fıkrada belirtilen işaretler, karşı istikametten gelen trafiğe yönelik olan yasaklayıcı veya kısıtlayıcı işaretin aksi tarafına yerleştirilebilir.

9. Durma ve park etme yasağı veya kısıtlaması

(a) (i) Park etmenin yasak olduğu yerler C, 18 "PARK ETMEK YASAKTIR" işareti ile durmanın ve park etmenin yasak olduğu yerler de C, 19 "DURMAK VE PARK ETMEK YASAKTIR" işareti ile belirtilecektir.

(ii) C, 18 işaretinin yerine, ilgili Devlette "Park etme" için kullanılan harf veya sembolün bulunduğu beyaz veya sarı bir zemin üzerine kırmızı sınırlı ve kırmızı bir çapraz çizgili daire şeklinde bir levha konulabilir.[43]

(iii) Yasağın kapsamı, duruma göre yasağın geçerli olduğu hafta veya ayın günlerini veya günün saatlerini belirten levhanın altındaki ilave bir panel üzerinde yer alan yazılarla sınırlandırılabilir.

Azami park etme süresi, C, 18 işareti veya azami durma ve park etme süresi de C, 19 işareti ile gösterilir.

Belirli karayolu kullanıcısı sınıflarına istisnalar tanınır.

(iv) Azami park etme veya durma süresi, ilave bir levha yerine işaretin kırmızı dairesinin alt kısmına da yazılabilir.

(b) (i) Yolun karşı taraflarında sıralı olarak park etmeye izin verilmesi durumunda C, 18 işareti yerine C, 20^a ve C, 20^b "SIRALI PARK" işaretleri kullanılacaktır.

(ii) Park etme yasağı, tek sayılı günlerde C, 20^a işaretinin bulunduğu tarafta, çift sayılı günlerde de C, 20^b işaretinin bulunduğu tarafta uygulanacaktır. Değişikliklerin saati, iç mevzuata belirtilecektir ve mutlaka gece yarısı olması gerekmemektedir. İç mevzuatta ayrıca, park etmeye ilişkin günlük bir değişim dışında bir sıralama uygulaması öngörülebilir. Bu durumda işaretlerin I ve II rakamlarının yerine her ayın ilk ve on altıncı günlerindeki bir değişim için sıralama süresi, örneğin 1-15 ve 16-31 rakamları yazılacaktır.

(iii) C, 19, C, 20^a ve C, 20^b işaretini kabul etmemiş olan Devletler, bu Sözleşme' deki Madde 8, fıkra 4'de öngörüldüğü şekilde C, 18 işaretini ilave yazılarla tamamlanmış şekilde kullanabilirler.[44]

(c) (i) Özel durumlar dışında işaretler, diskleri yolun eksenine dikey şekilde veya bu eksene dik düzleme hafif bir açı ile yerleştirilecektir.

(ii) Park etme konusundaki bütün yasaklamalar ve kısıtlamalar, taşıt yolunun sadece bu işaretlerin yerleştirilmiş olduğu tarafı için geçerli olacaktır.

(iii) Başka şekilde belirtilmiş olması dışında:
Bu ekin H kısmında belirtilen ve yasağın geçerli olduğu mesafeyi gösteren ilave bir H, 2 paneli üzerinde veya

Bu fıkranın (c) (v) bentlerine uygun olarak, işaret ile aynı hizadaki bir noktadan bir yolun sonraki giriş noktasına kadar yasaklar geçerli olacaktır.

(iv) Bu ekin H kısmında gösterilen ilave bir H, 3^a veya H, 4^a paneli, yasağın başladığı noktada işaretin altına yerleştirilebilir. Bu ekin H kısmında gösterilen ilave bir H, 3^b veya H, 4^b paneli, yasağı tekrarlayan işaretlerin altına konulabilir. Bu ekin H kısmında gösterilen ilave bir H, 3^c veya H, 4^c paneli ile tamamlanan başka bir yasak işareti, yasağın yürürlükten kalktığı noktaya konulabilir. H, 3 panelleri, yolun eksenine paralel olarak, H, 4 panelleri de bu eksene dikey olarak yerleştirilecektir. Eğer varsa H, 3 panelleri ile gösterilen mesafeler, yasağın ok istikametinde geçerli olduğu mesafeler olacaktır.

[43] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 19. madde.
[44] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 19. madde.

(v) [45] Yasağın, bir yolun bir sonraki giriş noktasından önce yürürlükten kalkması durumunda, yukarıdaki (c) (iv) bendinde tanımlanan ilave yasak sonu paneli yerleştirilir. Ancak, yasağın sadece kısa bir mesafe için geçerli olması halinde sadece:

Geçerli olduğu mesafeyi kırmızı bir daire içerisinde gösteren veya

İlave bir H, 3 paneli bulunan bir işaret konulmasına izin verilecektir.

(vi) Park sayaçlarının tesis edildiği yerlerde, park sayaçlarının mevcudiyeti, park etmenin ödemeye tabi olduğu ve sayacın çalıştığı süre ile sınırlı olduğu anlamına gelecektir.

(vii) *[Çıkarılmıştır]*

D Kısmı

ZORUNLULUK BİLDİREN İŞARETLER

I. Genel özellikler ve semboller

1. Zorunluluk bildiren işaretler, bu kısmın II. alt kısmı, 10. fıkrasında tanımlanan ve dikdörtgen şeklinde olması gereken D, 10 işaretleri dışında, daire şeklinde olacaktır. Bunların çapı, meskûn mahallerin dışında en az 0.60 m, meskûn mahallerde de en az 0.40 m olacaktır. Ancak, çapı 0.30 m'den az olmayan işaretler, trafik ışıklı sinyal veya trafik adaları üzerindeki direkler üzerinde kullanılabilir.

2. Aksi öngörülmediği takdirde, işaretler mavi renkte, semboller de beyaz veya açık bir renkte olacak veya alternatif olarak, levhalar kırmızı çerçeve içinde beyaz, semboller de siyah renkte olacaktır. [46]

II. Tanımlar

1. Mecburi yön[47]

Taşıtların ilerlemek zorunda oldukları istikamet veya ilerlemelerine izin verilen istikametler, üzerinde yer alan ok veya okların ilgili istikamet veya istikametleri göstermesi gereken D, 1 "MECBURİ YÖN" işaretinin D, 1^a modeli ile belirtilecektir. Ancak, D, 1^a işaretinin kullanılması yerine, bu kısmın I. alt kısmı hükümlerine bakılmaksızın D, 1^b işareti kullanılabilir. D, 1^b işareti, üzerinde beyaz bir sembolün bulunduğu beyaz kenar içinde siyah renkli olacaktır.

2. Sağdan/Soldan gidiniz

Taşıt yolu üzerindeki bir engelden önce veya bir ada üzerine yerleştirilmiş olan D, 2 "SAĞDAN/SOLDAN GİDİNİZ" işareti, bu Sözleşme' deki Madde 6, fıkra 1 hükümlerine bağlı kalmaksızın, taşıtların, ada veya engelin okun gösterdiği tarafından geçmeleri gerektiği anlamını taşıyacaktır.

3. Dönel kavşak

D, 3 "DÖNEL KAVŞAK" işareti, sürücülere dönel kavşaklarda oklarla gösterilen yönleri takip etmeleri gerektiğini bildirecektir. Dönel kavşak B, 1 veya B, 2 işareti ile birlikte D, 3 işareti ile gösterilmişse, dönel kavşak içerisindeki sürücü geçiş önceliğine sahiptir.

[45] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 19. madde.
[46] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 20. madde.
[47] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 21. madde.

4. Mecburi bisiklet yolu

D, 4 "MECBURİ BİSİKLET YOLU" işareti, bisikletlilere, girişine yerleştirilmiş olduğu yolun kendilerine ait olduğunu, diğer taşıtların sürücülerine de bu yolu kullanma hakkına sahip olmadıklarını bildirecektir. Bisikletliler, bu yolun bir taşıt yolu, patika veya ata binenlere ayrılan bir yola paralel olması ve aynı istikamette devam etmesi durumunda bu yolu kullanmak zorunda olacaktır. Ancak, iç mevzuatta bu şekilde öngörülmesi veya bu zorunluluk konusundaki bildirimin C, 3^d işareti sembolü veya yazısı bulunan ilave bir panel ile yapılması durumunda, mopedlerin sürücüleri de aynı koşullarda bisiklet yolunu kullanmak zorunda olacaktır.

5. Mecburi yaya yolu

D, 5 "MECBURİ YAYA YOLU" işareti, yayalara, girişine yerleştirilmiş olduğu yolun kendilerine ait olduğunu, diğer yol kullanıcılarına da bu yolu kullanma hakkına sahip olmadıklarını bildirecektir. Yayalar, bu yolun bir taşıt yolu, bisiklet yolu veya ata binenlere ayrılan bir yola paralel olması ve aynı istikamette devam etmesi durumunda bu yolu kullanmak zorunda olacaktır.

6. Mecburi atlı yolu

D, 6 "MECBURİ ATLI YOLU" işareti, ata binenlere, girişine yerleştirilmiş olduğu yolun kendilerine ait olduğunu, diğer yol kullanıcılarına da bu yolu kullanma hakkına sahip olmadıklarını bildirecektir. Ata binenler, bu yolun bir taşıt yolu, bisiklet yolu veya patikaya paralel olması ve aynı istikamette devam etmesi durumunda bu yolu kullanmak zorunda olacaktır.

7. Mecburi asgari hız

D, 7 "MECBURİ ASGARİ HIZ" işareti, girişine yerleştirilmiş olduğu yolu kullanan taşıtların, belirtilen hızdan daha düşük bir hızda seyredemeyecekleri anlamını taşıyacaktır. İşaret üzerinde görünen rakam, bu hızı ilgili ülkede taşıtların hızının ifade edilmesi için en yaygın olarak kullanılan ölçüm birimi cinsinden gösterecektir. Hızı belirten rakamdan sonra, örneğin, "Km" (Kilometre) veya "m" (Mil) harfleri ilave edilebilir.

8. Mecburi asgari hız sonu

D, 8 "MECBURİ ASGARİ HIZ SONU" işareti, D, 7 işareti ile konulan zorunlu asgari hızın artık geçerli olmadığı anlamını taşıyacaktır. D, 8 işareti, D, 7 işareti ile aynı olacak ancak, üzerinde üst sağ kenardan alt sol kenara doğru uzanan eğik bir kırmızı çizgi yer alacaktır.

9. Mecburi zincir takma

D, 9 "MECBURİ ZİNCİR TAKMA" işareti, girişine yerleştirilmiş olduğu yol üzerinde hareket etmekte olan taşıtların, çekiş tekerleklerinin en az ikisine takılmış kar zincirleri bulunması gerektiği anlamını taşıyacaktır.

10. Tehlikeli madde taşıyan taşıtlar için mecburi yön

D, 10^a; D, 10^b ve D, 10^c işaretleri, tehlikeli madde taşıyan taşıtların ilerlemek zorunda oldukları istikameti gösterecektir.

11. D, 4; D, 5 ve D, 6 işaretlerinin birleşimine ilişkin notlar

(a) Bir iz veya yolun, iki kategorideki karayolu kullanıcılarına ayrılmış olduğu ve diğer kullanıcılara yasaklandığı yolundaki bildirim, girişine yerleştirilmiş olduğu izi veya yolu kullanma hakkına sahip olan kullanıcı kategorilerine ilişkin iki sembolün bulunduğu zorunlu bir işaret ile belirtilecektir.

(b) Sembollerin, işaret üzerine yan yana yerleştirilmiş ve işaretin merkezinden geçen düşey bir çizgi ile ayrılmış olmaları durumunda her sembol ilgili kategorinin, izin veya yolun bu kategoriye ayrılmış olan tarafını kullanmaları gerektiği anlamını taşıyacaktır ve diğer yol kullanıcılarına bu taraftan kullanma

hakkına sahip olmadıklarını bildirecektir. İz veya yolun iki tarafı, fiziki engeller veya yol işaret çizgileri ile açıkça ayrılacaktır.

(c) Sembollerin üst üste yerleştirilmesi durumunda işaret, ilgili kullanıcı kategorilerinin iz veya yolu birlikte kullanabileceklerini gösterecektir. Sembollerin yerleştirilme sırası tercihe bağlı olacaktır. Gerektiği takdirde, her iki kategorideki kullanıcıların almaları gereken önlemler iç mevzuatta belirtilecektir.

D, 11^a ve D, 11^b, D, 4 ve D, 5 işaretlerinin birleşiminin örnekleridir.

Kısım E

ÖZEL TANZİM İŞARETLERİ

I. Genel özellikler ve semboller

Özel düzenleme işaretleri, genellikle mavi bir zemin üzerinde açık renkli bir sembol veya yazının yer aldığı veya açık renkli bir zemin üzerinde koyu renkli bir sembol veya yazının bulunduğu kare veya dikdörtgen şeklindeki işaretlerdir.

II. Tanımlar

1. Bir veya daha fazla trafik şeridi için geçerli olan bir düzenlemeyi veya tehlike uyarısını belirten işaretler

Aşağıda belirtilen işaretler gibi işaretler, bir düzenleme veya tehlike uyarısının, aynı istikamette hareket eden trafik için birden fazla şeritli bir taşıt yolu üzerinde boyuna şerit çizgileri ile tanımlanmış bir veya daha fazla şerit için geçerli olduğu anlamını taşıyacaktır. Bunlar ayrıca, gelen trafiğe tahsis edilmiş olan şeridi belirtebilirler. Düzenleme veya tehlikeye ilişkin işaret, ilgili okların her biri üzerinde gösterilecektir:

(i) E, 1^a "FARKLI ŞERİTLER İÇİN GEÇERLİ ASGARİ MECBURİ HIZ"

(ii) E, 1^b "TEK BİR ŞERİT İÇİN GEÇERLİ MECBURİ ASGARİ HIZ". Bu işaret, bir "yavaş şerit" oluşturma yöntemi olarak kullanılabilir.

(iii) E, 1^c "FARKLI ŞERİTLER İÇİN GEÇERLİ HIZ SINIRLARI". Dairelerin sınırları kırmızı renkli, harfler de siyah renkli olacaktır.

2. Otobüslere ayrılmış olan şeritleri gösteren işaretler

E, 2^a ve E, 2^b gibi işaretler, Madde 26 2.ek, fıkra 2 uyarınca otobüsler için ayrılmış olan şeridin konumunu gösteren işaretlerin örnekleridir.

3. "TEK YÖN" işareti

(a) Tek yönlü bir taşıt yolunu veya karayolunu belirtmek amacıyla gerektiğinde iki farklı "TEK YÖN" işareti konulabilir:

(i) Taşıt yolunun eksenine dikey yerleştirilmiş E, 3^a işareti. İşaretin paneli kare şeklinde olacaktır.

(ii) Taşıt yolunun eksenine yaklaşık olarak paralel yerleştirilmiş E, 3^b işareti. İşaretin paneli, uzun tarafı yatay olan uzun bir dikdörtgen şeklinde olacaktır. "Tek yön" kelimeleri, E, 3^b işareti okunun üzerine, ilgili ülkenin ulusal dilinde veya ulusal dillerinden biri ile yazılabilir[48].

[48] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 22. madde.

(b) E, 3^a ve E, 3^b işaretleri, söz konusu yolun girişine yasaklayıcı veya zorunlu işaretlerin konulup konulmadığına bakılmaksızın yerleştirilebilir.

4. Şerit seçimi işareti

Birkaç şeridi bulunan yollara sahip kavşaklarda şerit seçimi için kullanılan işaret örneği: E, 4.

5. Bir otoyola girişi veya çıkışı bildiren işaretler

(a) E, 5^a "OTOYOL" işareti, bir otoyolda uyulacak özel kuralların geçerli olmaya başladığı noktaya yerleştirilecektir.

[49] *Bkz. dipnot*

(b) E, 5^b "OTOYOL SONU" işareti, bu kuralların yürürlükten kalktığı noktaya konulacaktır.

(c) E, 5^b işareti, ayrıca bir otoyolun sona erdiği konusunda uyarıda bulunmak amacıyla kullanılabilir ve tekrarlanabilir. Bu amaçla yerleştirilen her işaret ve otoyolun sonu arasındaki mesafe, işaretin alt kısmına yazılacaktır.

(d) Bu işaretlerin zemini mavi veya yeşil olacaktır.

6. Trafik kurallarının bir otoyoldaki kurallarla aynı olduğu bir karayoluna girişi veya çıkışı bildiren işaretler

(a) E, 6^a "MOTORLU TAŞIT YOLU" işareti, motorlu taşıt trafiğine ayrılmış olan ve karayolu kenarındaki yerleşim birimlerine hizmet etmeyen otoyollar dışındaki yollarda özel trafik kurallarının geçerli olmaya başladığı noktaya yerleştirilecektir. İstisnai olarak motorlu taşıtların karayolunun kenarındaki yerleşim birimlerine girmelerine izin verildiğini göstermek amacıyla E, 6^a işaretinin altına ilave bir panel yerleştirilebilir.

[50] *Bkz. dipnot*

(b) E, 6^b "MOTORLU TAŞIT YOLU SONU" işareti, yolun sona erdiği konusunda uyarıda bulunmak amacıyla kullanılabilir ve tekrarlanabilir. Bu amaçla yerleştirilen her işaret ve yolun sonu arasındaki mesafe, işaretin alt kısmına yazılacaktır.

(c) Bu işaretlerin zemini mavi veya yeşil olacaktır.

7. Bir meskûn mahallin başlangıcını ve sonunu gösteren işaretler[51]

(a) Bir meskûn mahallin başladığını belirten işarette, bu meskûn mahallin veya bir alanın siluetini gösteren sembol veya her ikisi de bulunacaktır. Bir meskûn mahallin başladığını gösteren işaretler, E, 7^a; E, 7^b; E, 7^c ve E, 7^d'dir.

(b) Bir meskûn mahallin sona erdiğini gösteren işaret, yukarıda belirtilen işaretin aynısı olacak, sadece üzerinde üst sağ kenardan alt sol kenara uzanan kırmızı renkli çizgi veya kırmızı renkli paralel çizgiler bulunacaktır. Bir meskûn mahallin sona erdiğini gösteren işaretler, E, 8^a; E, 8^b; E, 8^c ve E, 8^d'dir. Bu Sözleşme' deki Madde 6, fıkra 1 hükümlerine bağlı kalmaksızın bu işaretler, bir meskûn alanı belirten işaretlerin arka tarafına konulabilir.

(c) Bu fıkra kapsamındaki işaretler, bu Sözleşme' deki Madde 13 2.ek, fıkra 2 hükümlerine uygun olarak kullanılacaktır.

[49] Eklenen bent Avrupa Anlaşması Ekinde yer almaktadır (bkz. 22. madde).
[50] Eklenen bent Avrupa Anlaşması Ekinde yer almaktadır (bkz. 22. madde).
[51] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 22. madde.

8. Bölgesel geçerliliği olan işaretler

(a) Bir bölgenin başlaması

(i) Bir işaretin, bir bölgedeki bütün karayollarında geçerli olduğunun (bölgesel geçerlilik) belirtilmesi amacıyla bu işaret, açık renk zeminli dikdörtgen şeklindeki bir pano üzerinde gösterilecektir. "BÖLGE" kelimesi veya bunun ulusal dildeki karşılığı, panodaki işaretin üzerinde ve altında gösterilebilir. İşaretin belirttiği kısıtlamalar, yasaklar veya yükümlülüklere ilişkin ayrıntılar, panel veya ilave bir panel üzerinde işaretin altında verilebilir.
Bir bölgedeki bütün karayolları için geçerli olan işaretler (bölgesel geçerlilik), ilgili bölgeye erişim sağlayan bütün yollara yerleştirilecektir. Bu bölge, tercihen sadece benzeri özellikleri bulunan yolları içerecektir.

(ii) E, 9^a; E, 9^b; E, 9^c ve E, 9^d işaretleri, bir bölgedeki bütün yollar için geçerli olan (bölgesel geçerlilik) işaretlerin örnekleridir.

E, 9^a - Park etmenin yasak olduğu bölge;

E, 9^b - Park etmenin belirli saatlerde yasak olduğu bölge;

E, 9^c - Park etme alanı;

E, 9^d - Azami hız bölgesi.

(b) Bir bölgeden çıkış

(i) Bir işaretin bölgesel geçerliliği bulunan bir bölgeden çıkışı belirtmesi amacıyla, bu bölgenin girişine yerleştirilmiş olan aynı işaret dikdörtgen şeklinde bir panonun üzerinde gösterilecektir. Ancak, bu işaret, açık renk zeminli dikdörtgen şeklinde bir pano üzerinde gri renkli olacaktır. Siyah veya koyu gri bir köşegen bant veya böyle bir bant oluşturan paralel gri veya siyah çizgiler, işaretin üzerinde sağdan sola doğru aşağıya meyilli şekilde görünmelidir.

Bir bölgeden çıkışı gösteren işaretler, bu bölgeden çıkış için kullanılabilecek bütün karayolları üzerine yerleştirilecektir.

(ii) E, 10^a; E, 10^c ve E, 10^d işaretleri, bir işaretin bütün yollar için geçerli olduğu (bölgesel geçerlilik) bir bölgeden çıkışı gösteren işaretlerin örnekleridir.

E, 10^a - Park etmenin yasak olduğu bölgenin sonu;

E, 10^b - Park etmenin belirli saatlerde yasak olduğu bölgenin sonu;

E, 10^c - Park etme alanı sonu;

E, 10^d - Azami hız bölgesi sonu.

9. Özel kuralların geçerli olduğu bir tünele girişi veya çıkışı belirten işaretler

(a) E, 11^a "TÜNEL" işareti, özel trafik kurallarının uygulandığı ve tünel içinden geçen yol bölümünü belirtmek amacıyla kullanılır ve bu kuralların uygulanmaya başladığı noktaya yerleştirilir.

(b) E, 11^a işareti, yol kullanıcılarını önceden uyarmak amacıyla özel kuralların uygulanmaya başladığı noktadan önce uygun bir mesafede yerleştirilebilir. Bu amaçla yerleştirilmiş olan her işaretin alt kısmında veya bu ekin H kısmında tanımlanan ilave bir H, 1 panosunda, özel kuralların geçerli olduğu nokta ile işaretin yerleştirildiği nokta arasındaki mesafe belirtilecektir.

(c) E, 11^b "TÜNEL SONU" işareti, özel kuralların artık geçerli olmadığı noktaya yerleştirilebilir.

10. "YAYA GEÇİDİ" işareti[52]

(a) E, 12[a] "YAYA GEÇİDİ" işareti, yayalara ve sürücülere bir yaya geçidinin konumunu göstermek amacıyla kullanılacaktır. Levhanın zemini mavi veya siyah, üçgen beyaz veya sarı ve sembol de siyah veya lacivert olacaktır. Gösterilen sembol A, 12 sembolü olacaktır.

(b) Ancak, düzensiz beşgen şeklindeki mavi zeminli ve beyaz sembollü E, 12[b] işareti veya koyu zeminli ve beyaz sembollü E, 12[c] işareti de kullanılabilir.

11. "HASTANE" işareti

(a) Bu işaret, taşıtların sürücülerine sağlık tesisleri yakınlarında gerekli önlemleri almaları gerektiğini, özellikle gereksiz gürültü yapmamaları gerektiğini bildirmek amacıyla kullanılacaktır. Bu işaretin iki modeli bulunmaktadır: E, 13[a] ve E, 13[b].

(b) E, 13[b] işaretinin üzerindeki kırmızı artı işareti yerine kısım F, alt kısım II, fıkra 1'de belirtilen sembollerden herhangi biri konulabilir.

12. "PARK ETME" işareti

(a) Yol eksenine paralel olarak yerleştirilebilecek E, 14[a] "PARK" işareti, taşıtların park etmesine izin verilen yerleri gösterecektir. İşaret, kare şeklinde olacaktır[53] ve üzerinde ilgili Devlette "Park" için kullanılan harf veya sembol bulunacaktır. Bu işaretin zemini mavi olacaktır.

(b) Park yerinin bulunduğu istikamet veya tahsis edilmiş olduğu taşıt kategorileri, işaretin üzerinde veya işaretin altındaki ilave bir panelle gösterilebilir. Bu yazılar, ayrıca park etmeye izin verilen süreyi sınırlandırabilir veya bir "+" sembolünden sonra taşıma aracının türü, yazı veya sembol şeklinde belirtilerek park yerinden bir toplu taşıma aracına ulaşılabileceğini belirtir.

E, 14[b] ve E, 14[c] işaretleri, sürücülerinin özellikle bir toplu taşıma aracı kullanmak istediği taşıtlara tahsis edilmiş olan bir otoparkın belirtilmesi için kullanılan işaretlerin örnekleridir.

13. Bir otobüs veya tramvay durağını belirten işaretler

E, 15 "OTOBÜS DURAĞI" işareti ve E, 16 "TRAMVAY DURAĞI" işareti.

[54] *Bkz. dipnot*

14. Acil durum veya tehlike anında durma yerini gösteren işaretler

E, 18[55] "ACİL DURMA YERİ" işareti, acil durum veya tehlike anında, sadece sürücüler tarafından durma veya park etme amacıyla kullanılacak olan alanı belirtir. Durma alanında acil durum telefonu ve/veya yangın söndürücü bulunması halinde, işaretin alt kısmında veya işaretin altına yerleştirilecek olan dikdörtgen şeklindeki panelde F, 14 ve/veya F, 15[56] sembolleri kullanılacaktır. Bu işaretin E, 18[a57] ve E, 18[b58] şeklinde iki modeli bulunmaktadır.

[52] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 22. madde.
[53] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 22. madde.
[54] Eklenen fıkra Avrupa Anlaşması Ekinde yer almaktadır (bkz. 22. madde).
[55] Bkz. düzeltme ECE/TRANS/WP.1/2003/3/Rev.4/Corr.1. Bir önceki atfedilen numara E, 17'dir.
[56] Bkz. dipnotlar 63 ve 64.
[57] Bkz. düzeltme ECE/TRANS/WP.1/2003/3/Rev.4/Corr.1. Bir önceki atfedilen numara E, 17[a]'dır.
[58] Bkz. düzeltme ECE/TRANS/WP.1/2003/3/Rev.4/Corr.1. Bir önceki atfedilen numara E, 17[b]'dir.

Kısım F

BİLGİ, TESİS VEYA SERVİS ALANI İŞARETLERİ

I. Genel özellikler ve semboller

1. "F" işaretleri, mavi veya yeşil bir zemine sahip olacaktır. Bu işaretler üzerinde, sembolün gösterileceği beyaz veya sarı bir dikdörtgen bulunacaktır.

2. Levhanın altındaki mavi veya yeşil bant üzerinde belirtilen tesise veya bu tesise giden bir yolun girişine olan mesafe beyaz renkle yazılabilir. F, 5 sembolünün bulunduğu levhada "OTEL" veya "MOTEL" kelimesi de aynı şekilde yazılabilir. Bu işaretler, tesise giden yolun girişine de konulabilir ve bu durumda alttaki mavi veya yeşil bölümde beyaz bir istikamet oku bulunabilir.
Kırmızı olması gereken F, 1^a, F, 1^b ve F, 1^c ve F, 15 sembolleri dışında sembol, siyah veya lacivert olacaktır. F, 14 sembolü kırmızı olabilir.

II. Tanımlar

1. "İLK YARDIM İSTASYONU" sembolü[59]

İlgili Devletlerde ilk yardım istasyonlarını tasvir eden semboller kullanılacaktır. Bu semboller kırmızı olacaktır. Bu sembollerin örnekleri F, 1^a, F, 1^b ve F, 1^c'dir.

2. Çeşitli semboller

F, 2 "ARIZA SERVİSİ"

F, 3 "TELEFON"

F, 4 "DOLUM İSTASYONU"

F, 5 "OTEL veya MOTEL"

F, 6 "RESTORAN"

F, 7 "DİNLENME TESİSİ VEYA KAFETERYA"

F, 8 "PİKNİK ALANI"

F, 9 "YÜRÜYÜŞ İÇİN BAŞLANGIÇ NOKTASI"

F, 10 "KAMP ALANI"

F, 11 "KARAVAN ALANI"

F, 12 "KAMP VE KARAVAN ALANI"

F, 13 "GENÇLER İÇİN HOSTEL"

F, 14[60] *bkz. dipnot*

F, 15[61] *bkz. dipnot*

[59] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 23. madde.
[60] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 23. madde.
[61] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 23. madde.

F, 16[62] *bkz. dipnot*

F, 17[63] "ACİL DURUM TELEFONU"

F, 18[64] "YANGIN SÖNDÜRÜCÜ"

[65] *Bkz. dipnot*

Kısım G

YÖN, KONUM VEYA BELİRTME İŞARETLERİ

I. Genel özellikler ve semboller

1. Bilgi vermeyi amaçlayan işaretler genellikle dikdörtgen şeklindedir. Ancak, yön işaretleri, uzun kenarı yatay olan ve bir ok başı şeklinde sona eren uzun bir dikdörtgen şeklinde olabilir.

2. Bilgi vermeyi amaçlayan işaretlerde koyu renk bir zemin üzerinde beyaz veya açık renkli semboller veya beyaz veya açık renkli bir zemin üzerinde koyu renkli semboller veya yazılar bulunacaktır. Kırmızı renk sadece istisnai olarak kullanılmalı ve hiçbir zaman baskın renk olmamalıdır.

3. Otoyollara veya otoyol olarak kabul edilen karayollarında kullanılan ön yön levhaları veya yön levhalarında mavi veya yeşil zemin üzerinde beyaz semboller veya yazılar bulunacaktır. Bu işaretlerde, E, 5[a] ve E, 6[a] işaretlerinde kullanılan semboller küçültülmüş olarak kullanılabilir.

4. Yol çalışmaları, servis yolu veya geçici yol gibi geçici koşulları belirten işaretlerin zemini turuncu veya sarı, üzerindeki semboller ve yazılar da siyah renkli olacaktır.

5. G, 1; G, 4; G, 5; G, 6 ve G, 10 işaretlerinde yer isimlerinin, belirtilen yerlerin bulunduğu ülkenin veya siyasi alt biriminin dilinde yazılması tavsiye edilmektedir.

II. Ön yön işaretleri

1. Genel durum

Ön yön işaretlerinin örnekleri: G, 1[a]; G, 1[b] ve G, 1[c].

2. Özel durumlar

(a) "ÇIKIŞI OLMAYAN YOL" için ön yön işaretleri örnekleri: G, 2[a] ve G,2[b].[66]

(b) Bir sonraki kavşakta sola dönüşün yasak olması durumunda sola dönmek için izlenmesi gereken güzergâh için ön yön işareti örneği: G, 3.

NOT: G, 1 ön yön işaretlerinde, yol kullanıcılarına güzergâhın özellikleri veya trafik koşulları konusunda bilgi veren diğer işaretlerde kullanılan semboller bulunabilir (örneğin: A, 2; A, 5; C, 3[e]; C, 6; E, 5[a]; F, 2 işaretleri).

[62] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 23. madde.
[63] Bkz. düzeltme ECE/TRANS/WP.1/2003/3/Rev.4/Corr.1. Bir önceki atfedilen numara F, 14'dür.
[64] Bkz. düzeltme ECE/TRANS/WP.1/2003/3/Rev.4/Corr.1. Bir önceki atfedilen numara F, 15'dir.
[65] Eklenen metin Avrupa Anlaşması Ekinde yer almaktadır (bkz. 23. madde).
[66] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 24. madde.

III. Yön işaretleri

1. Bir yerin yönünü gösteren işaretlerin örnekleri: G, 4^a; G, 4^b; G, 4^c ve G, 5.[67]

2. Bir havaalanının yönünü gösteren işaretlerin örnekleri: G, 6^a; G, 6^b ve G, 6^c.[68]

3. G, 7 işareti, bir kamp alanının yönünü gösterir.

4. G, 8 işareti, bir gençlik hostelinin yönünü gösterir.

5. Sürücülerinin toplu taşıma araçlarını kullanmak istediği taşıtlara yönelik bir otoparkın yönünü gösteren işaretlerin örnekleri: G, 9^a ve G, 9^b. Toplu taşıma aracının türü, işaret üzerinde bir yazı veya sembolle belirtilebilir.

NOT: G, 4; G, 5 ve G, 6 yön işaretlerinde, yol kullanıcılarına güzergâhın özellikleri veya trafik koşulları konusunda bilgi veren semboller bulunabilir (örneğin: A, 2; A, 5; C, 3^e; C, 6; E, 5^a; F, 2 işaretleri).

IV. Mesafe belirtme işaretleri

G, 10 işareti, mesafe belirtme işaretlerinin bir örneğidir.

Bu Sözleşme' deki Madde 6, fıkra 1 hükümlerine bağlı kalmaksızın bu işaret, aksi yönde ilerlemekte olan trafiğe yönelik başka bir işaretin arka tarafına yerleştirilebilir.

V. Belirtme işaretleri

1. Trafik şeritlerinin sayısını ve yönünü belirten işaretler

G, 11^a; G, 11^b ve G, 11^c gibi işaretler, sürücülere trafik şeritlerinin sayısı ve yönü konusunda bilgi vermek amacıyla kullanılacaktır. Bunlar, aynı yöndeki trafiğe tahsis edilmiş olan şeritlerin sayısına eşit sayıda oklar içermelidir. Bu işaretler, ayrıca gelen trafiğe tahsis edilmiş olan şeritleri belirtebilirler.

2. Bir trafik şeridinin kapandığını gösteren işaretler

G, 12^a ve G, 12^b gibi işaretler, sürücülere bir trafik şeridinin kapandığını gösterecektir.

3. "ÇIKIŞI OLMAYAN YOL" işareti[69]

Bir yolun girişine yerleştirilmiş olan G, 13 "ÇIKIŞI OLMAYAN YOL" işareti, yolun ileride çıkışının olmadığını belirtecektir.

4. "GENEL HIZ SINIRLAMASI" işareti

G, 14 "GENEL HIZ SINIRLAMASI" işareti, özellikle ulusal sınırların yakınında bir ülkede veya bu ülkenin siyasi alt biriminde yürürlükte bulunan genel hız sınırlamalarını bildirmek amacıyla kullanılacaktır. Muhtemelen ulusal amblemle birlikte gösterilen bu ülkenin adı veya ayırt edici işareti, işaretin en üstüne konulacaktır. Bu işarette, bir ülkede yürürlükte bulunan genel hız sınırları, aşağıdaki sıra ile gösterilecektir: (i) meskûn alanlarda; (2) meskûn alanların dışında; (3) otoyollar üzerinde. Mümkün olduğu takdirde E, 6^a "Motorlu taşıt yolu" işaretinin sembolü, motorlu taşıtlara ait yollardaki genel hız sınırını belirtmek amacıyla kullanılabilir.

İşaretin kenarı ve üst kısmı mavi renkte, ülkenin adı ve üç dikdörtgenin zemini ise beyaz renkte olacaktır. Üst ve orta karelerde kullanılan semboller siyah olacak, orta karedeki sembolün üzerinde de eğik bir kırmızı çizgi bulunacaktır.

[67] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 25. madde.
[68] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 25. madde.
[69] Ayrıca bkz. Avrupa Anlaşması Eki, 26. madde.

5. "AÇIK VEYA KAPALI YOL" işareti

(a) G, 15 "AÇIK VEYA KAPALI YOL" işareti, dağ yolunun, özellikle bir geçit üzerindeki kesimin açık veya kapalı olup olmadığını göstermek amacıyla kullanılacaktır. Bu işaret, söz konusu yol kesimine giden yol veya yolların girişine konulacaktır.

Yol (veya geçit) kesiminin adı beyaz renkle yazılacaktır. Gösterilen levhada, "Furka" adı örnek olarak verilmiştir.

1, 2 ve 3'üncü panolar sökülüp takılabilir olacaktır.

(b) Karayolu kesimin kapalı olması halinde 1. pano kırmızı olacak ve üzerinde "KAPALI" yazısı bulunacaktır. Kesimin açık olması durumunda 1. pano yeşil renkli olacak ve üzerinde "AÇIK" yazısı bulunacaktır. Yazılar beyaz renkte ve tercihen birkaç dilde olacaktır.

(c) 2 ve 3'üncü panoların zemini beyaz, üzerindeki yazılar ve semboller de siyah renkte olacaktır.

Karayolu kesiminin açık olması durumunda 3. pano boş kalacak, 2. pano yolun durumuna göre boş olacak veya D, 9 "ZİNCİR TAKMAK ZORUNLUDUR" işareti veya G, 16 "ZİNCİR VEYA KAR LASTİKLERİ TAKILMASI TAVSİYE EDİLMEKTEDİR" sembolü bulunacaktır. Bu sembol, siyah renkli olacaktır.

Yol kesiminin kapalı olması durumunda 3. pano yolun açıldığı yerin ismini gösterecek, 2. panoda da yolun durumuna göre "...'E KADAR AÇIK" yazısı veya G, 16 sembolü veya D, 9 işareti yer alacaktır.

6. "TAVSİYE EDİLEN HIZ" işareti

G, 17 "TAVSİYE EDİLEN HIZ" işareti, koşulların elvermesi ve sürücünün kendi taşıt sınıfına özgü daha düşük bir sınıra uymak zorunda olmaması durumunda, aracın kullanılması tavsiye edilen hızı göstermek amacıyla kullanılacaktır. İşarette görünen rakam veya rakamlar, ilgili ülkede taşıtların hızının ifade edilmesi için en yaygın olarak kullanılan ölçüm birimi cinsinden hızı belirtecektir. Bu birim, işaret üzerinde belirtilebilir.

7. Ağır taşıtlar için tavsiye edilen güzergâhı gösteren işaret

G, 18 "AĞIR TAŞITLAR İÇİN TAVSİYE EDİLEN GÜZERGÂH"

8. Bir kaçış rampasını gösteren işaret

G, 19 "KAÇIŞ RAMPASI" işareti, dik bir inişteki bir kaçış rampasını belirtmek amacıyla kullanılacaktır. Bu işaret, kaçış rampasına olan mesafeyi gösteren bir işaret ile birlikte tehlike bölgesinin başladığı inişin en üst noktasına ve kaçış rampasının girişine A, 2 işareti ile birlikte konulacaktır. İnişin uzunluğuna bağlı olarak bu işaret, yine bir mesafe işareti ile birlikte gerektiği şekilde tekrarlanmalıdır.

Sembolde, kaçış şeridinin ilgili yola göre durumuna tekabül edecek şekilde değişiklik yapılabilir.

9. Bir yaya üst geçidi veya alt geçidini belirten işaretler.

(a) G, 20 işareti, bir yaya altgeçidi veya üstgeçidini belirtmek amacıyla kullanılır.

(b) G, 21 işareti, merdivenli olmayan bir altgeçidi veya üstgeçidi belirtmek amacıyla kullanılır. Engelli kişilere ilişkin sembol de bu işaret üzerinde kullanılabilir.

10. Bir otoyoldan çıkışı gösteren işaretler

G, 22[a], G, 22[b] ve G, 22[c] işaretleri, bir otoyoldan çıkışı önceden gösteren işaretlerin örnekleridir. Bu işaretler, iç mevzuata göre belirlenmiş olan bir otoyoldan çıkışa olan mesafeyi göstererecektir. Ancak, sırası ile bir veya iki eğik çubuğun yer aldığı işaretlerin, üç eğik çubuğun bulunduğu işaret ile bir otoyoldan çıkış arasındaki mesafenin üçte biri ve üçte ikisine yerleştirilmesi gerekmektedir.

11. Acil çıkış yönünü gösteren işaretler

(a) G, 23[a] ve G, 23[b] işaretleri, acil çıkışların yerini belirtmek amacıyla kullanılır.

(b) G, 24[a], G 24[b] ve G 24[c] işaretleri, en yakın acil çıkış yönünü ve acil çıkış mesafesini belirtmek amacıyla kullanılan işaretlere örnek teşkil etmektedir. Bu işaretler, tünel içlerinde azami 50 m aralıklarla ve kenar duvarlarda 1 ila 1,5 m yüksekliğe yerleştirilecektir.

(c) G, 23 ve G, 24 işaretlerinin zemini yeşil, sembol, ok ve mesafe göstergeleri ise beyaz veya açık renkten oluşmaktadır.

Kısım H

İLAVE PANELLER

1. Bu panellerin zemini beyaz veya sarı, çevreleri de siyah, lacivert veya kırmızı olacak ve bu durumda mesafe veya uzunluk veya sembol, siyah veya lacivert renkle yazılacak veya zeminleri siyah veya lacivert, çevreleri de beyaz, sarı veya kırmızı olacak ve bu takdirde de mesafe veya uzunluk veya sembol, beyaz veya sarı renkle yazılacaktır.

[70] *Bkz. dipnot*

2. (a) İlave H, 1 panelleri, işaret ile yolun tehlikeli kesiminin veya düzenlemenin geçerli olduğu alanın başlangıcı arasındaki mesafeyi gösterir.

(b) İlave H, 2 panelleri, düzenlemenin geçerli olduğu tehlikeli karayolu kesimi veya alanın uzunluğunu gösterir.

(c) İlave paneller, işaretlerin altına yerleştirilir. Ancak, A[b] modelindeki tehlike uyarı işaretleri söz konusu olduğunda, ilave paneller üzerinde verilecek bilgiler işaretin alt kısmına yazılabilir.

3. Park yasakları veya kısıtlamalarına ilişkin ilave H, 3 ve H, 4 panellerinin modelleri sırası ile H, 3[a]; H, 3[b] ve H, 3[c] ve H, 4[a]; H, 4[b] ve H, 4[c]'dir. (Bu ek 'deki kısım C, fıkra 9 (c)'ye bakınız).

4. Tanzim işaretleri, belirli yol kullanıcıları ile sınırlandırılabilirler ve bu kullanıcıların sınıflarına ilişkin sembolü gösterirler. Örneğin: H, 5[a] ve H, 5[b].
Tanzim işaretinin, belirli yol kullanıcıları için geçerli olmadığının kabul edileceği durumlarda, söz konusu kullanıcılara ilişkin sembol ve ilgili ülkenin dilinde yazılmış "hariç" kelimesi ile bu durum belirtilir. Örneğin, H, 6 işareti. Gerektiği takdirde, bu sembolün yerine söz konusu dilde bir yazı yazılabilir.

5. Engelli kişilere ayrılmış park alanının gösterilmesi amacıyla H, 7 paneli, C, 18 veya E, 14 işaretleri ile birlikte kullanılmalıdır.

6. İlave H, 8 panelinde kalın çizgilerin öncelikli yolları, ince çizgilerin de B, 1 veya B, 2 işaretlerinin üzerine yerleştirilmiş olduğu yolları belirttiği bir şema yer alır.

7. Yolun ilerideki kısmının buz veya kar nedeniyle kaygan olduğunun gösterilmesi amacıyla ilave H, 9 paneli kullanılmalıdır.

[70] Eklenen fıkra Avrupa Anlaşması Ekinde yer almaktadır (bkz. 27. madde).

EK I'İN TAMAMI İÇİN GEÇERLİ NOT: Trafiğin soldan aktığı ülkelerde işaretler ve/veya semboller buna uygun şekilde ters çevrilecektir.

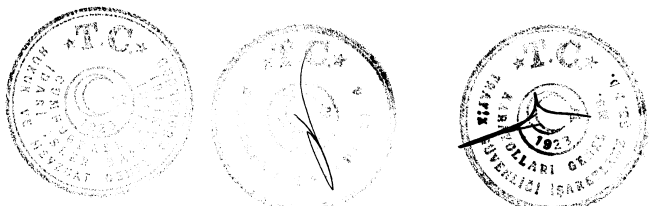

Ek 2

YATAY İŞARETLEMELER

BÖLÜM I

GENEL

1. Yol yüzeyi çizgileri (yatay işaretlemeler) kaymayan malzemeden olmalı ve taşıt yolu seviyesinden 6 mm'den fazla çıkıntı yapmamalıdır. İşaretleme için kullanılan butonlar veya benzeri araçlar, taşıt yolu seviyesinden 1.5 cm'den (geri yansıtıcıları içeren butonlar için 2.5'cm'den) fazla çıkıntı yapmayacaktır. Bunlar, karayolu trafik güvenliğine uygun olarak kullanılmalıdır.

BÖLÜM II

BOYUNA YATAY İŞARETLEMELER

A. EBATLAR

2.[71] Boyuna çizgiler için kullanılan devamlı veya kesikli çizgilerin genişliği, en az 0.10 m olmalıdır.

3. İki bitişik uzunlamasına çizgi (çift çizgi) arasındaki mesafe 0.10 m ila 0.18 m. arasında olmalıdır.

4. Kesikli bir çizgi, aynı uzunluktaki boşluklarla ayrılmış eşit uzunluktaki çizgilerden oluşacaktır. Bu çizgilerin uzunluğu ve aralarındaki boşlukların belirlenmesinde, söz konusu karayolu kesiminde veya bölgede bulunan taşıtların hızı dikkate alınmalıdır.

5.[72] Meskûn mahallerin dışında kesikli bir çizgi, 2 m ila 10 m arasında uzunluğa sahip olan çizgilerden oluşmalıdır. Bu Ek' in 23. fıkrasındaki yaklaşma çizgisini oluşturan çizgilerin uzunluğu, boşlukların uzunluğunun iki ila üç katı olmalıdır.

6.[73] Meskûn mahallerde çizgilerin uzunluğu ve aralarındaki boşluk, meskûn olmayan mahallere göre daha kısa olmalıdır. Bu çizgilerin uzunluğu 1 metreye kadar indirilebilir. Ancak trafiğin hızlı seyrettiği bazı ana kent yollarında boyuna çizgiler, meskûn olmayan mahallerdeki çizgilerle aynı özelliklere sahip olabilirler.

B. TRAFİK ŞERİDİ İŞARETLEMELERİ[74]

7. Trafik şeritleri; kesikli çizgilerle, devamlı çizgilerle veya diğer uygun araçlarla işaretlenecektir.

(i) Meskûn mahallerin dışında

8. İki şeride sahip olan iki yönlü yollarda, taşıt yolunun orta hattı, uzunlamasına bir çizgi ile belirtilmelidir.[75] Bu çizgi, normalde kesikli bir çizgiden oluşacaktır. Devamlı çizgiler, bu amaçla sadece özel koşullarda kullanılmalıdır.

9.[76] Genel bir kural olarak, üç şeritli yollarda şeritler, görüş mesafesinin normal olduğu kesimlerde kesikli çizgilerle gösterilmelidir. Özel durumlarda ve trafik güvenliğinin artırılması amacıyla devamlı çizgiler veya devamlı çizgilere bitişik kesikli çizgiler kullanılabilir.

[71] Ayrıca bkz. Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Eki, 7. madde.
[72] Ayrıca bkz. Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Eki, 7. madde.
[73] Ayrıca bkz. Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Eki, 7. madde.
[74] Ayrıca bkz. Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Eki, 7. madde.
[75] Ayrıca bkz. Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Eki, 7. madde.
[76] Ayrıca bkz. Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Eki, 7. madde.

10.[77] Üçten fazla şeridi olan taşıt yollarında trafiğin iki yönü, orta şeritteki trafiğin yönünün tersine çevrilebildiği durumlar dışında tek bir devamlı çizgi ile veya iki devamlı çizgi ile ayrılmalıdır. Ayrıca, trafik şeritleri kesikli çizgilerle işaretlenmelidir (şekil 1a ve 1b).

(ii) Meskûn mahallerde

11.[78] Meskûn mahallerde bu Ek' in 8'den 10'a kadar olan fıkralarında yer alan tavsiyeler, iki yönlü sokaklar ve en az iki trafik şeridi bulunan tek yönlü sokaklar için geçerlidir.

[79] *Bkz. dipnot*

12. Trafik şeritleri, yolun genişliğinin kaldırım taşları, adalar veya yönlendirme adaları nedeniyle daralmış olduğu noktalarda işaretlenmelidir.

13. Genişliğin iki veya daha fazla sıra oluşturan taşıtlar için yeterli olduğu büyük kavşaklara (özellikle trafiğin denetlendiği kavşaklar) yaklaşma noktalarında trafik işaretleri, şekil 2 ve 3'de[80] gösterildiği şekilde işaretlenmelidir. Bu tür durumlarda şeritleri gösteren çizgilere ok şeklinde işaretler ilave edilebilir (bkz. bu Ek' in 39. fıkrası).

[81] *Bkz. dipnot*

C. BELİRLİ DURUMLARDA KULLANILAN ÇİZGİLER

(i) Devamlı çizgilerin kullanılması

14. Trafik güvenliğinin artırılması amacıyla belirli kavşaklardaki kesikli orta çizgilerin (şekil 4) yerine devamlı bir çizgi konmalı veya bunlar devamlı bir çizgi ile tamamlanmalıdır (şekil 5 ve 6)[82].

15.[83] Görüş mesafesinin kısıtlı olduğu yerlerde (tepe tipi düşey kurp, yatay kurplar vb.) veya taşıt yolunun dar olduğu veya başka bir özelliği sahip olduğu yol kesimlerinde, taşıt yolunun karşı yönden gelen trafik için ayrılmış olan bölümün kullanımının yasaklanması gerektiğinde kısıtlamalar, görüş mesafesinin belirli bir asgari M mesafesinden az olduğu kesimlerde, 7a'dan 16'ya[84] kadar olan şekillere uygun şekilde yerleştirilmiş devamlı bir çizgi ile uygulanmalıdır. Motorlu taşıtların tasarımının buna imkân verdiği ülkelerde 7a'dan 10a'ya kadar olan şekillerde belirtilen 1 metrelik göz seviyesi, 1.20 metreye çıkarılabilir.

16.[85] M için kabul edilecek değer yol koşullarına göre değişkenlik gösterir. 7a, 7b, 8a, 8b, 8c ve 8d şekilleri, sırası ile iki ve üç şeritli karayolları için görüş mesafesinin kısıtlı olduğu bir tepe tipi düşey kurbda şeritlerin biçimini göstermektedir. Bu şekiller, aynı sayfanın en üstündeki boyuna kesime ve aşağıdaki 24. fıkrada belirtilen M mesafesine tekabül etmektedir: A (veya D), görüş mesafesinin M'nin altına düştüğü nokta iken C (veya B), görüş mesafesinin tekrar M' yi[86] aşmaya başladığı noktadır.

[77] Ayrıca bkz. Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Eki, 7. madde.
[78] Ayrıca bkz. Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Eki, 7. madde.
[79] Eklenen fıkra Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Ekinde yer almaktadır (bkz. 7. madde).
[80] Ayrıca bkz. Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Eki, 7. madde.
[81] Eklenen fıkra Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Ekinde yer almaktadır (bkz. 7. madde).
[82] Ayrıca bkz. Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Eki, 7. madde.
[83] Ayrıca bkz. Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Eki, 7. madde.
[84] Bu fıkrada kullanılan görüş mesafesi tanımı, taşıt yolunun yüzeyinin 1 metre (3 fit, 4 inç) üzerinde bulunan bir nesnenin gözü taşıt yolunun 1 metre (3 fit, 4 inç) üzerinde bulunan bir gözlemci tarafından görülebildiği mesafedir.
[85] Ayrıca bkz. Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Eki, 7. madde.
[86] 7a ve 7b şekillerinde gösterilen A ve D arasındaki işaretin yerine, en az üç çizgili kesikli bir merkez hattını izleyen ve kenarında kesikli bir çizgi olmayan tek bir devamlı merkez çizgisi konulabilir. Bununla birlikte, bu basitleştirilmiş düzenleme, sürücünün görüş mesafesinin yeterli olmasına karşın belirli bir mesafede öndeki taşıtın geçilmesini engellediği için dikkatli bir şekilde ve sadece istisnai durumlarda kullanılmalıdır. Karışıklığa yol açabileceği için her iki yöntemin de aynı güzergâh üzerinde veya aynı bölgedeki aynı tipteki güzergâhlar üzerinde kullanılmaması tavsiye edilmektedir.

17.[87] AB ve CD kesimlerinin çakışması durumunda, başka bir deyişle, her iki istikamette de ileriye görüş mesafesinin, tepe tipi düşey kurbun en üst kotuna ulaşmadan önce M'den daha fazla olması halinde, çizgiler aynı şekilde düzenlenmelidir. Ancak, kesik bir çizgi boyunca uzanan devamlı çizgiler çakışmamalıdır. Bu durum, 9, 10a ve 10b şekillerinde gösterilmektedir.

18.[88] 11a ve 11b şekilleri, iki şeritli bir yol üzerinde görüş mesafesinin sınırlı olduğu bir yatay kurbda aynı durum için çizgilerin konumunu göstermektedir.

19.[89] Üç şeritli yollarda iki yöntem mümkündür. Bunlar, 8a, 8b, 8c ve 8d (veya 10a ve 10b) şekillerinde gösterilmektedir. 8a (veya 8b veya 10a) şekli, büyük ölçüde iki tekerlekli taşıtların yol aldığı yollarda, 8c ve 8d (veya 10b) şekilleri de trafiğin çoğunlukla dört tekerlekli taşıtlardan oluştuğu yollarda kullanılmalıdır. 11c şekli, aynı durum için üç şeritli bir yolda görüş mesafesinin kısıtlı olduğu bir yatay kurbda çizgilerin düzenlenme şeklini göstermektedir.

20.[90] Şekil 12, 13 ve 14, taşıt yolunun daraldığını gösteren çizgileri göstermektedir.

21.[91] 8a, 8b, 8c, 8d, 10a ve 10b şekillerinde, merkez hattına doğru olan eğik geçiş çizgilerinin eğimi, 1/20'yi aşmamalıdır.

22. Mevcut taşıt yolunun genişliğindeki bir değişikliği belirtmek için kullanılan çizgileri gösteren 13 ve 14'üncü şekillerin yanı sıra devamlı çizgi(ler)den sapmayı gerektiren engelleri gösteren 15, 16 ve 17'inci şekillerde hat(lar)ın eğim açısı, tercihen hızlı yollarda 1/50'den az ve hızın saatte 50 km'yi (30 mil/s) aşmadığı yollarda 1/20'den az olmalıdır.[92] Ayrıca, eğik devamlı çizgilerden önce, bunların geçerli olduğu istikamette karayolunun merkez hattına paralel olan devamlı bir çizgi yer almalıdır. Devamlı çizginin uzunluğu, kabul edilen sürüş hızında bir saniyede alınan mesafedir.

23.[93] Trafik şeritlerinin, normal bir yol kesiminde kesikli çizgilerle işaretlenmesinin gerekli olmaması durumunda devamlı çizgiden önce, yolu kullanan taşıtın normal hızına bağlı olarak en az 50 metrelik bir mesafe boyunca kesikli bir çizgiden oluşan bir yaklaşma çizgisi yer almalıdır. Normal bir yol kesiminde trafik işaretlerinin kesikli çizgilerle işaretlenmiş olması durumunda devamlı çizgiden önce de yolu kullanan taşıtların normal hızına bağlı olarak en az 50 metrelik bir mesafe boyunca bir yaklaşma çizgisi bulunmalıdır. Bu çizgi, sürücülere hangi şeride girmeleri gerektiğini gösteren bir veya daha fazla okla tamamlanabilir.

(ii) Devamlı çizgilerin kullanılmasına ilişkin şartlar

24. Devamlı bir çizginin gerekli görüldüğü veya görülmediği kesimlerin belirlenmesinde kullanılacak görüş mesafesi seçeneği ve bu çizginin uzunluğunun seçilmesi, bir uzlaşmaya dayanacaktır. Aşağıdaki tablo, çeşitli yaklaşma hızları için M'nin tavsiye edilen değerini vermektedir.[94]

Yaklaşma hızı	M değerleri aralığı
100 km/s (60 mil/s)	160 m ila 320 m
80 km/s (50 mil/s)	130 m ila 260 m
65 km/s (40 mil/s)	90 m ila 180 m
50 km/s (30 mil/s)	60 m ila 120 m

25. Yukarıdaki tabloda verilmeyen hızlar için M değeri, ara değeri bulma veya bilinene dayalı tahmin yoluyla hesaplanmalıdır.

[87] Ayrıca bkz. Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Eki, 7. madde.
[88] Ayrıca bkz. Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Eki, 7. madde.
[89] Ayrıca bkz. Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Eki, 7. madde.
[90] Ayrıca bkz. Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Eki, 7. madde.
[91] Ayrıca bkz. Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Eki, 7. madde.
[92] Ayrıca bkz. Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Eki, 7. madde.
[93] Ayrıca bkz. Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Eki, 7. madde.
[94] Bu hesaplamada kullanılan yaklaşma hızı, taşıtların yüzde 85'inin aşmadığı hız veya daha yüksekse tasarım hızıdır.

D. Taşıt yolunun sınırlarını gösteren kenar çizgileri

26. Taşıt yolunun sınırları tercihen devamlı çizgilerle işaretlenecektir. Bu çizgilerle birlikte kedigözü, butonlar veya reflektörler kullanılabilir.[95]

E. Engellerin işaretlenmesi

27.[96] Şekil 15, 16 ve 17, taşıt yolu üzerindeki bir ada veya başka herhangi bir engel yakınında kullanılacak işaretleri göstermektedir.

F. Dönüş yapan taşıtlar için talimatlar

28.[97] Belirli kavşaklarda trafiğin sağdan aktığı ülkelerde sola, soldan aktığı ülkelerde de sağa nasıl dönüleceğinin gösterilmesi yararlıdır.

G. Belirli taşıt sınıflarına ayrılmış bir şerit için yol çizgileri

28 2.ek. Belirli taşıt sınıflarına ayrılmış olan şeritlerin işaret çizgilerinin konulması, özellikle daha geniş olmaları ve çizgiler arasında daha az mesafe bulunması nedeniyle taşıt yolunun diğer devamlı veya kesikli çizgilerinden açıkça ayırt edilmeleri gereken çizgilerle yapılacaktır. Büyük ölçüde otobüslere ayrılmış olan bir şerit için "OTOBÜS" veya "A" harfi, gereken her yerde ve özellikle şeridin başlangıcında ve kavşaklardan sonra konulacaktır. 28a ve 28b şekilleri, düzenli toplu taşıma araçlarına ayrılmış olan bir şeride ilişkin işaret çizgileri örneklerini göstermektedir.

BÖLÜM III

ENİNE YATAY İŞARETLEMELER

A. GENEL

29. Sürücünün taşıt yolu üzerindeki işaret çizgilerini gördüğü açı nedeniyle enine çizgiler, uzunlamasına çizgilerden daha geniş olacaktır.

B. DUR ÇİZGİLERİ

30. Bir dur çizgisinin genişliği asgari 0.20 m ve azami 0.60 m olacaktır. Genişliğin 0.30 m olması tavsiye edilmektedir.[98]

31. Dur çizgisi DUR işareti ile birlikte kullanıldığında, çizginin hemen arkasında duran bir sürücünün, kavşağın diğer kolları üzerindeki taşıt ve yaya trafiğini en iyi şekilde görebileceği yere yerleştirilmelidir.

32.[99] Dur çizgileri, uzunlamasına çizgilerle tamamlanabilir (şekil 18 ve 19). Bunlar ayrıca, şekil 20 ve 21'de verilen örneklerde gösterildiği şekilde taşıt yolunun üzerine yazılan "DUR" kelimesi ile tamamlanabilirler. "DUR" kelimesinin harflerinin en üstü ile dur çizgisi arasındaki mesafe 2 m ila 25 m arasında olmalıdır.

[95] Eklenen cümleler Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Ekinde yer almaktadır (bkz. 7. madde).
[96] Ayrıca bkz. Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Eki, 7. madde.
[97] Ayrıca bkz. Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Eki, 7. madde.
[98] Ayrıca bkz. Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Eki, 7. madde.
[99] Ayrıca bkz. Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Eki, 7. madde.

C. SÜRÜCÜLERİN YOL VERMELERİ GEREKEN NOKTALARI GÖSTEREN ÇİZGİLER

33.[100] Bu çizgilerin genişliği asgari 0.20 m ve azami 0.60 m olmalıdır. İki çizgi olması durumunda bunların arasındaki mesafe en az 0.30 m olmalıdır. Bu çizginin yerine uçları yol vermesi gereken sürücüye yönelik olan, zemine yan yana çizilmiş üçgenler konulabilir. Bu üçgenlerin tabanlarının uzunluğu en az 0.40 m, en fazla 0.60 m, yükseklikleri de en az 0.60 m, en fazla 0.70 m olmalıdır.

34. Enine işaret çizgileri, bu Ek' in 31. fıkrasında belirtilen dur çizgileri ile aynı konumda yerleştirilmelidir.

35.[101] Yukarıdaki fıkra 34'de belirtilen işaret çizgileri, şekil 22'de verilen örnekte gösterildiği şekilde taşıt yoluna çizilen bir üçgenle tamamlanabilir. Üçgenin tabanı ve enine işaret çizgisi arasındaki mesafe, 2 m ila 25 m arasında olmalıdır. Üçgenin tabanı en az 1 m, yüksekliği de tabanının üç katı olmalıdır.

36. Bu enine işaret çizgisi, uzunlamasına çizgilerle tamamlanabilir.

D. YAYA GEÇİTLERİ

37.[102] Bir yaya geçidini gösteren şeritler arasındaki mesafe, en az bu şeritlerin genişliğine eşit olmalı ve bu genişliğin iki katından fazla olmamalıdır. Bir boşluk ve bir şeridin birlikte genişliği 1 m ila 1.40 m arasında olmalıdır. Yaya geçitleri için tavsiye edilen asgari boy, hız sınırının 60 km/s olduğu karayollarında 2.5 m, hız sınırının daha yüksek olduğu veya hiç bir hız sınırının olmadığı yollarda ise 4 m'dir.

E. BİSİKLETLİ GEÇİTLERİ

38.[103] Bisikletli geçitleri, iki kesikli çizgi ile belirtilmelidir. Kesikli çizgi, tercihen karelerden (0.40-0.60) x (0.40-0.60) m oluşmalıdır. Kareler arasındaki mesafe, 0.40 m - 0.60 m olmalıdır. Geçitlerin genişliği, 1.80 m' den az olmamalıdır. Kedigözleri ve butonlar tavsiye edilmemektedir.

BÖLÜM IV

DİĞER YATAY İŞARETLEMELER

A. OK İŞARETLERİ

39.[104] Bir kavşağa yaklaşmakta olan taşıtları ayırmak amacıyla yeterli trafik şeridi olan yollarda trafiğin kullanması gereken şeritler, taşıt yolunun yüzeyindeki ok şeklindeki işaret çizgileri ile belirtilebilir (şekil 2, 3, 19 ve 23). Oklar, tek yönlü bir yol üzerinde de trafiğin yönünün teyit edilmesi amacıyla kullanılabilir. Ok, en az 2 m uzunluğunda olmalıdır. Bunlar, taşıt yolu üzerine yapılan yazılı işaretler ile tamamlanabilir.

B. TARAMA ÇİZGİLERİ

40.[105] Şekil 24 ve 25, taşıtların girmemesi gereken alanların örneklerini vermektedir.

[100] Ayrıca bkz. Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Eki, 7. madde.
[101] Ayrıca bkz. Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Eki, 7. madde.
[102] Ayrıca bkz. Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Eki, 7. madde.
[103] Ayrıca bkz. Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Eki, 7. madde.
[104] Ayrıca bkz. Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Eki, 7. madde.
[105] Ayrıca bkz. Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Eki, 7. madde.

C. YAZILI İŞARETLER

41. Taşıt yolu üzerine yazılan yazılı işaretler, trafiğin düzenlenmesi veya uyarı yapılması veya yol kullanıcılarının yönlendirilmesi amacıyla kullanılabilir. Kullanılan kelimeler, tercihen yer isimleri, karayolu numaraları veya uluslararası alanda kolaylıkla anlaşılabilir kelimeler (örneğin "Dur", "Otobüs", "Taksi") olmalıdır.

42.[106] Harfler, yaklaşan sürücülerin bunları gördüğü küçük açı nedeniyle trafiğin hareket ettiği yöne doğru uzatılmalıdır (şekil 20).

43.[107] Yaklaşma hızlarının 50 km/s'yi (30 mil/s) aşması durumunda, harflerin yüksekliği en az 2.5 m olmalıdır.

D. DURMA VE PARK ETME DÜZENLEMELERİ

44. Durma ve park etme kısıtlamaları, kaldırım kenar taşları veya taşıt yolu üzerindeki işaret çizgileri ile belirtilebilir. Park etme alanı sınırları, uygun çizgilerle taşıt yolunun yüzeyinde gösterilebilir.

E. TAŞIT YOLU VE BİTİŞİK YAPILAR ÜZERİNDEKİ İŞARET ÇİZGİLERİ

(i) Park etme kısıtlamalarını gösteren işaret çizgileri

45.[108] Şekil 26, bir zikzak çizgisinin örneğini vermektedir.

(ii) Engellerin işaretlenmesi

46.[109] Şekil 27, bir engel üzerindeki işaretin örneğini vermektedir.

[106] Ayrıca bkz. Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Eki, 7. madde.
[107] Ayrıca bkz. Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Eki, 7. madde.
[108] Ayrıca bkz. Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Eki, 7. madde.
[109] Ayrıca bkz. Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Eki, 7. madde.

EK 2'YE AİT ŞEKİLLER

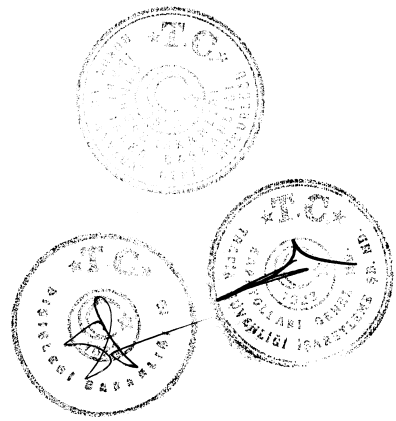

Diagram 1 a
Diagramme 1 a
Диаграмма 1 a

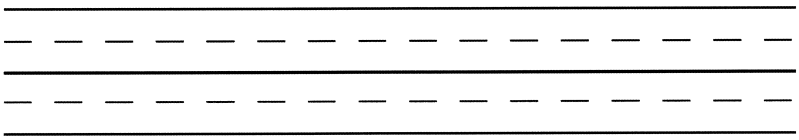

Diagram 1 b
Diagramme 1 b
Диаграмма 1 b

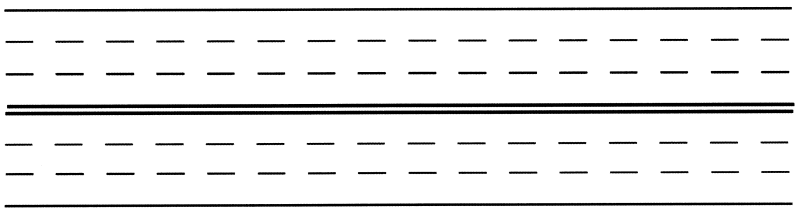

Diagram 2
Diagramme 2
Диаграмма 2

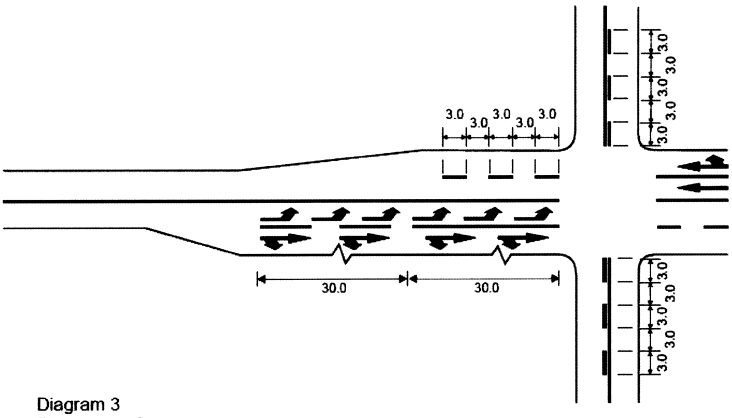

Diagram 3
Diagramme 3
Диаграмма 3

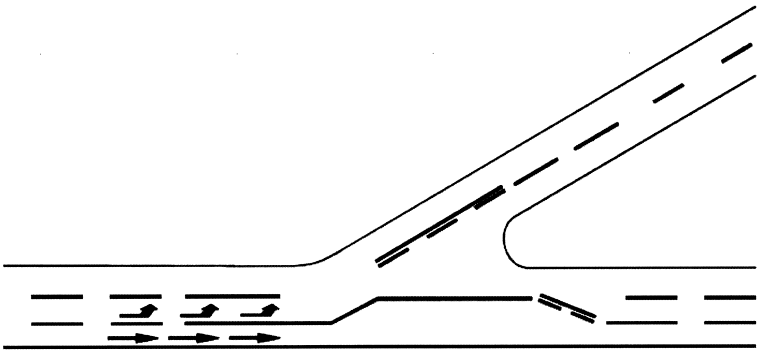

Diagram 4
Diagramme 4
Диаграмма 4

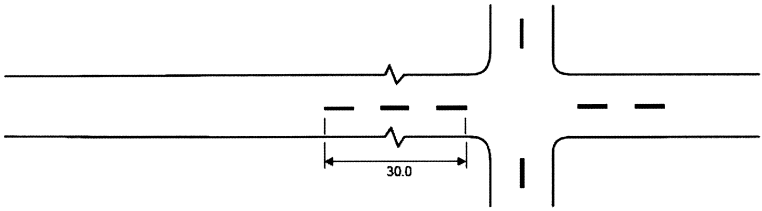

Diagram 5
Diagramme 5
Диаграмма 5

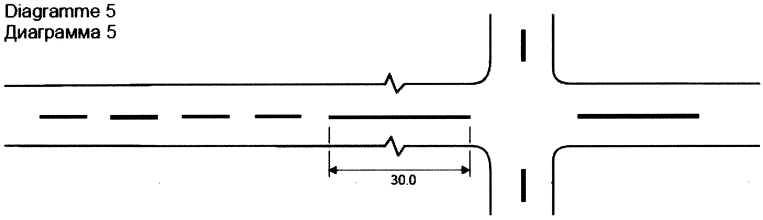

Diagram 6
Diagramme 6
Диаграмма 6

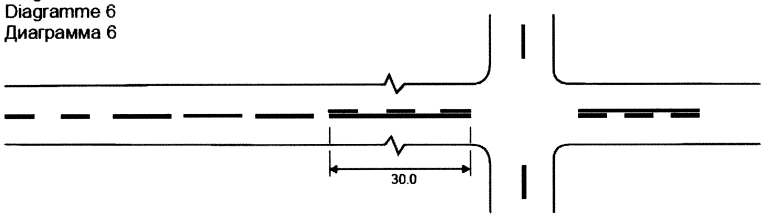

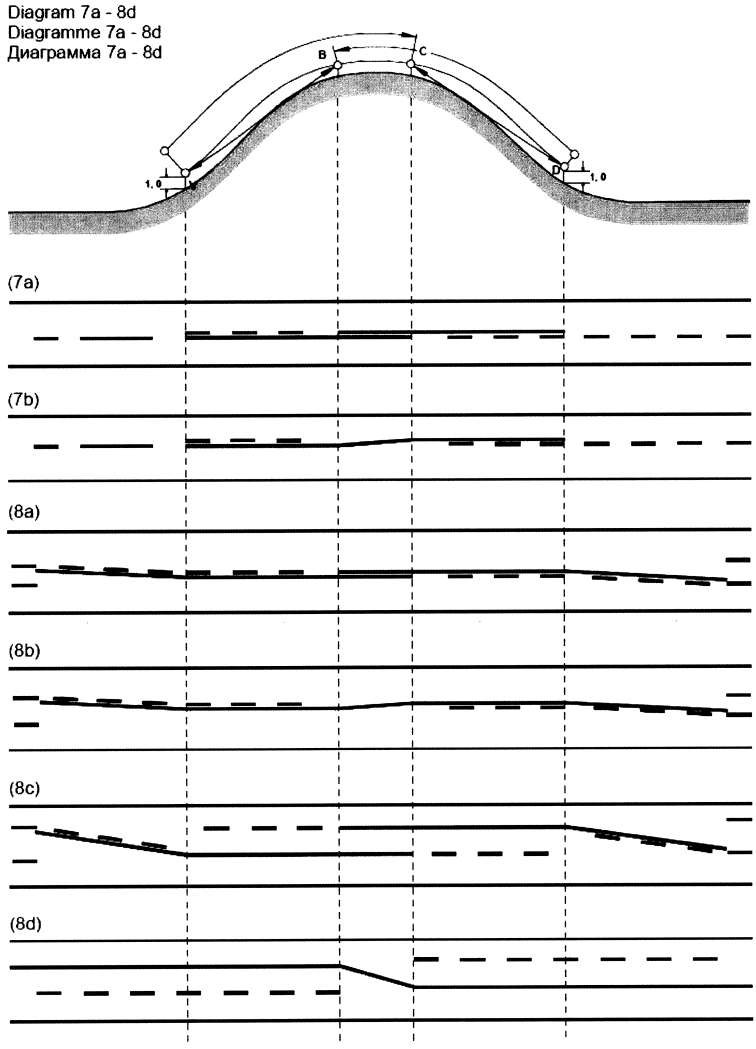
Diagram 7a - 8d
Diagramme 7a - 8d
Диаграмма 7a - 8d
B
C
D
1,0
1,0
(7a)
(7b)
(8a)
(8b)
(8c)
(8d)

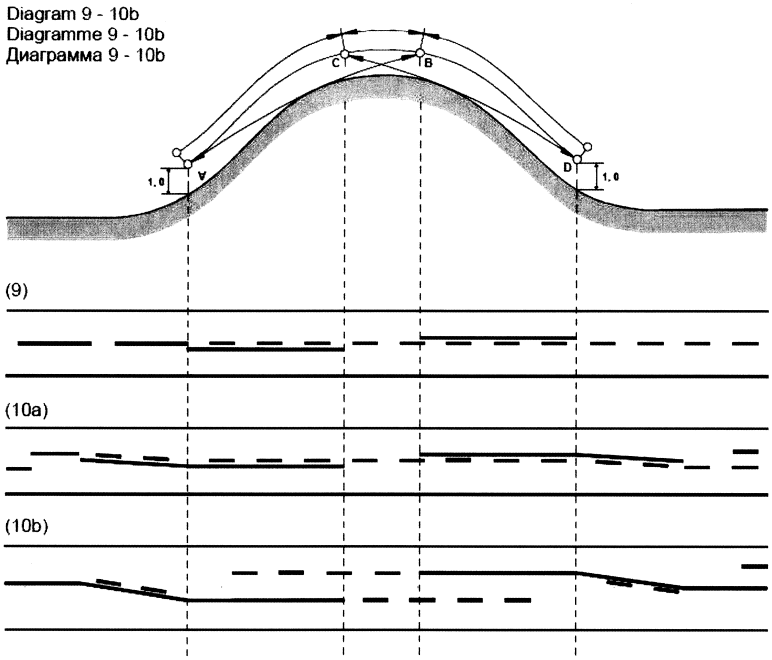
Diagram 9 - 10b
Diagramme 9 - 10b
Диаграмма 9 - 10b
C
B
A
D
1.0
1.0
(9)
(10a)
(10b)

Diagram 11a - 11c
Diagramme 11a - 11c
Диаграмма 11a - 11c

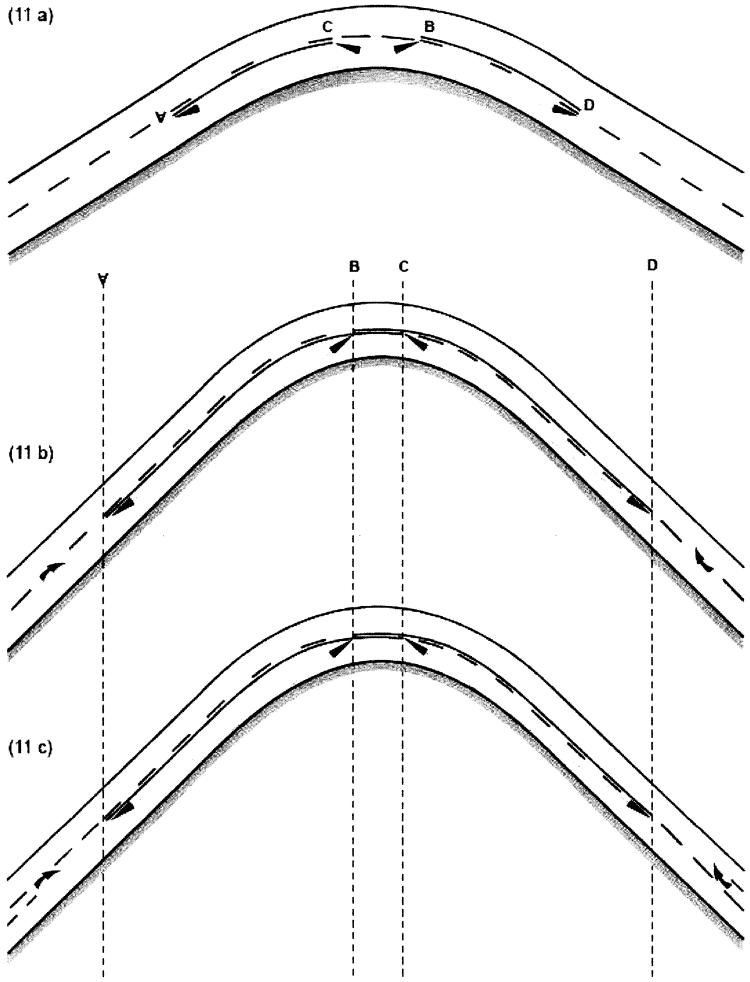

Diagram 12 - 15
Diagramme 12 - 15
Диаграмма 12 - 15

(12)

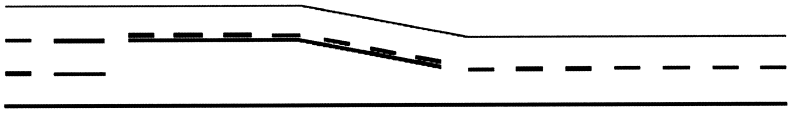

(13)

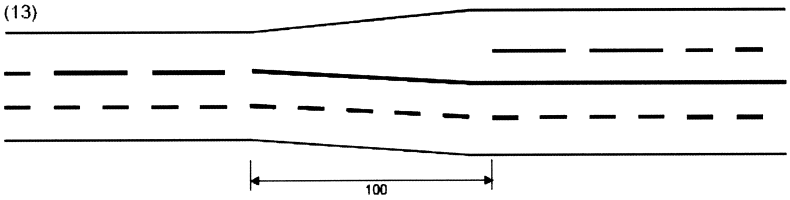

(14)

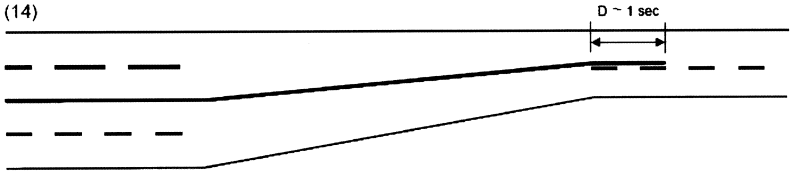

(15)

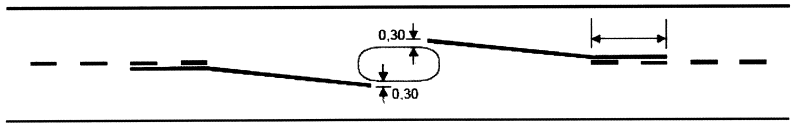

Diagram 16 - 18
Diagramme 16 - 18
Диаграмма 16 - 18

(16)

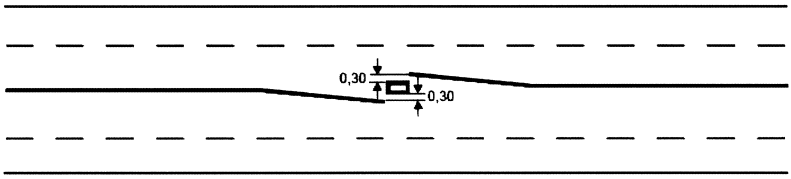

(17)

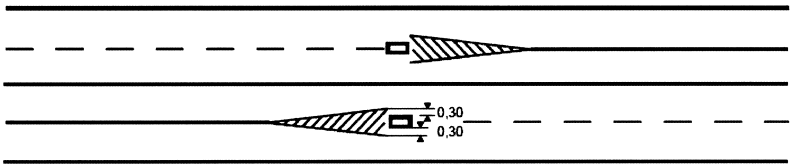

(18)

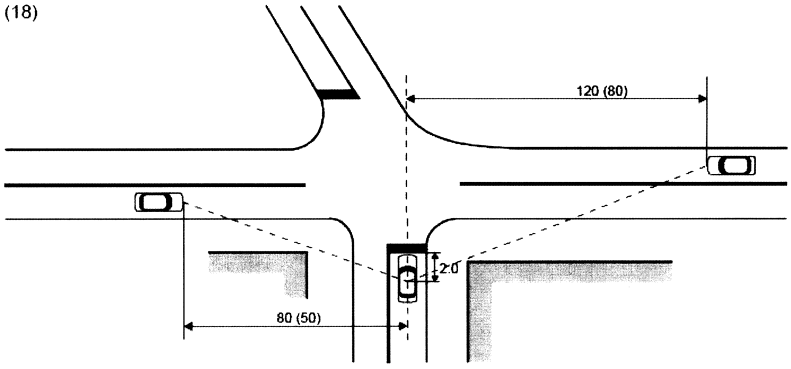

Diagram 19
Diagramme 19
Диаграмма 19

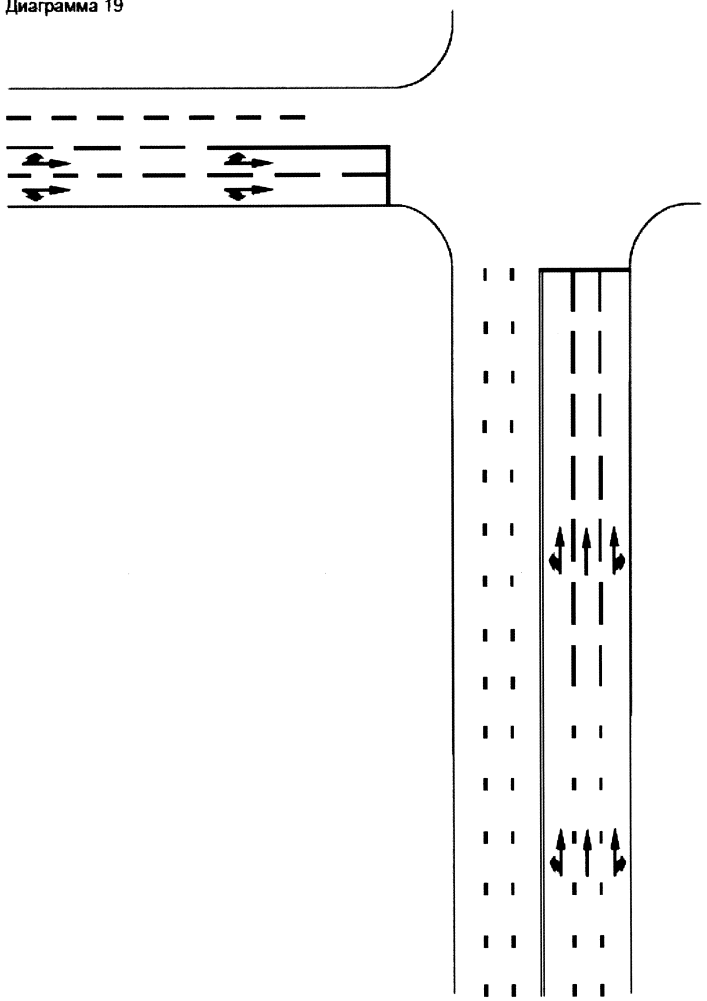

Diagram 20
Diagramme 20
Диаграмма 20

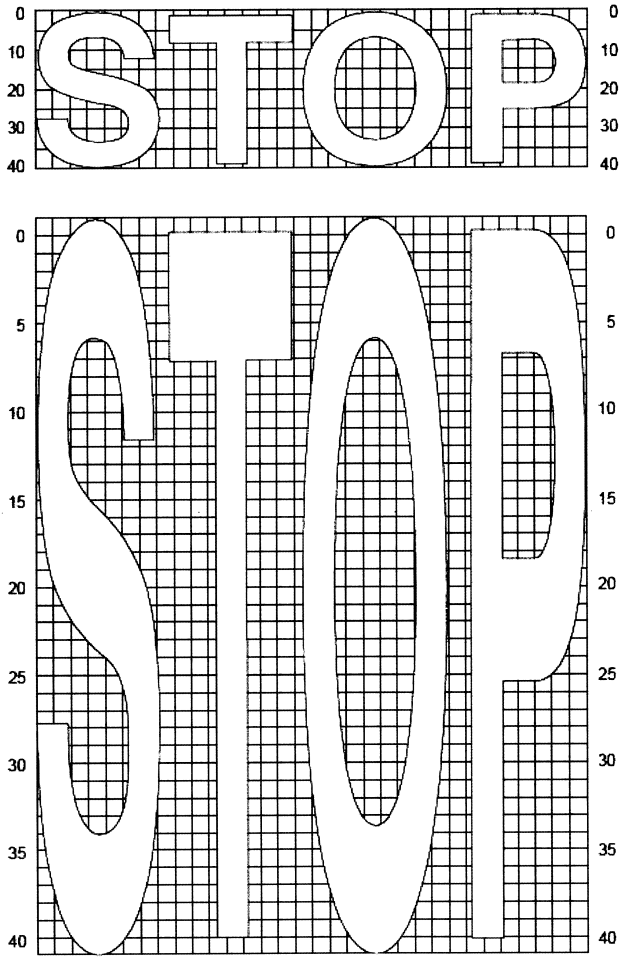

Diagram 21
Diagramme 21
Диаграмма 21

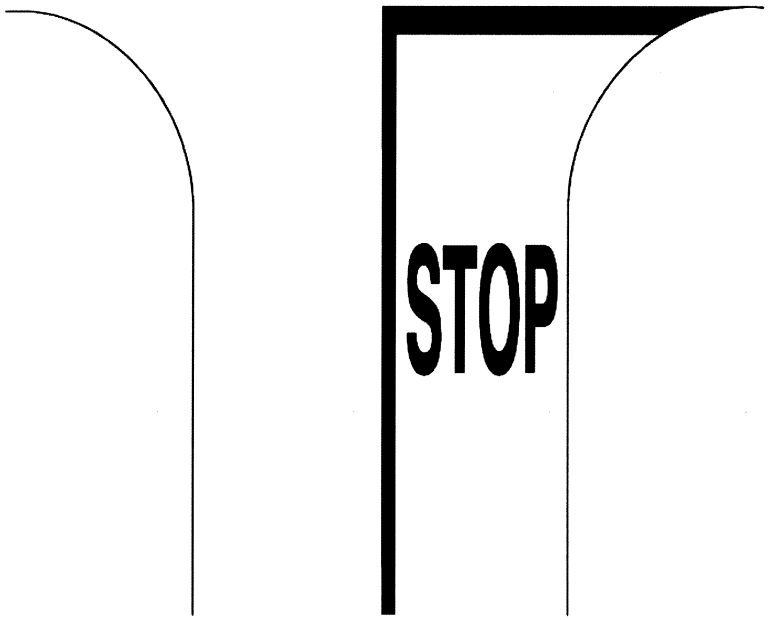

Diagram 22
Diagramme 22
Диаграмма 22

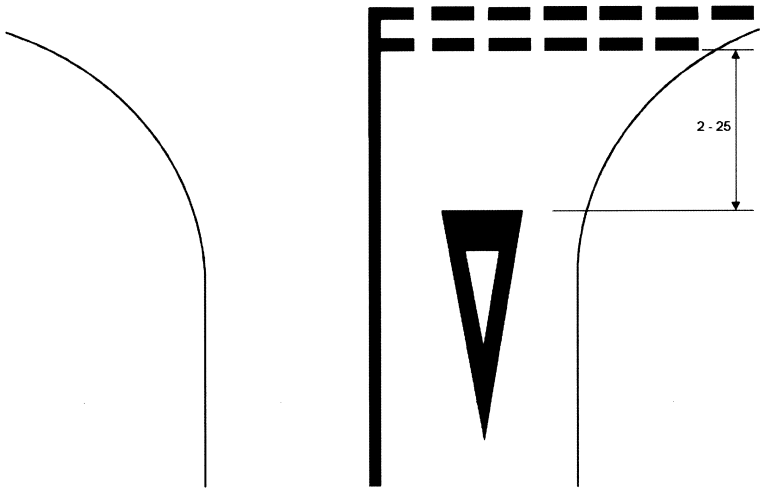

Diagram 23
Diagramme 23
Диаграмма 23

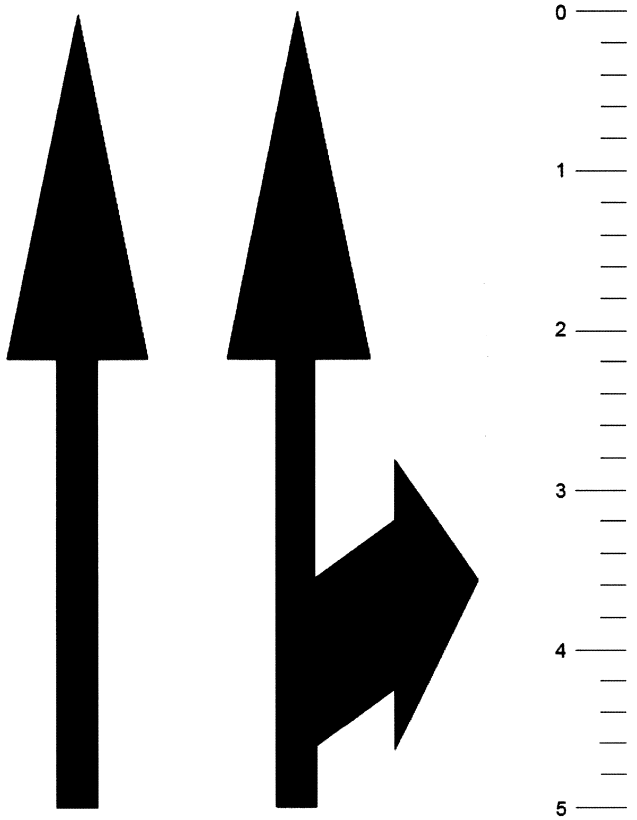

Diagram 24
Diagramme 24
Диаграмма 24

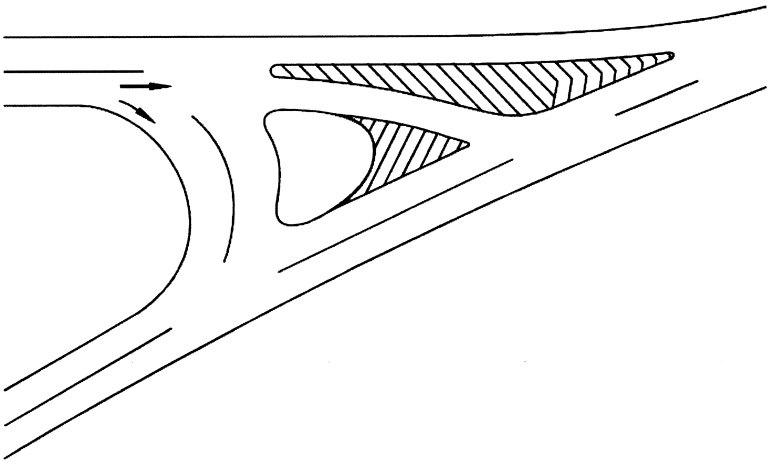

Diagram 25
Diagramme 25
Диаграмма 25

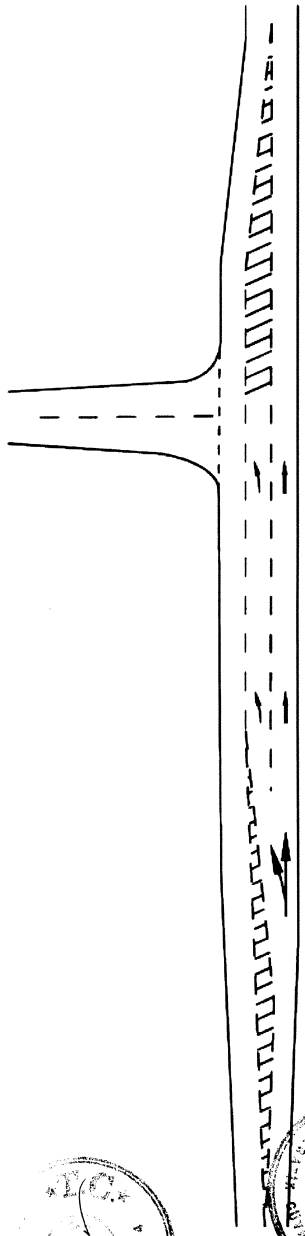

Diagram 26
Diagramme 26
Диаграмма 26

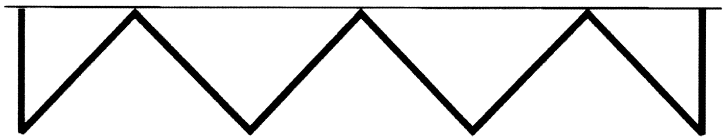

Diagram 27
Diagramme 27
Диаграмма 27

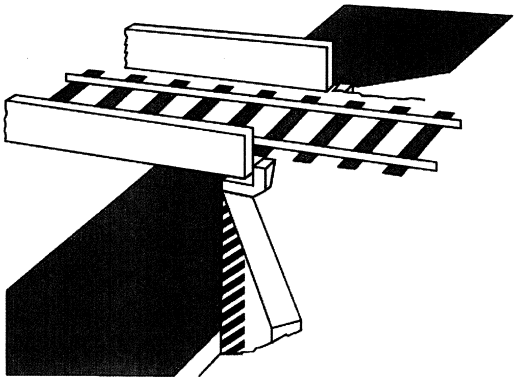

Diagram 28 a
Diagramme 28 a
Диаграмма 28 a

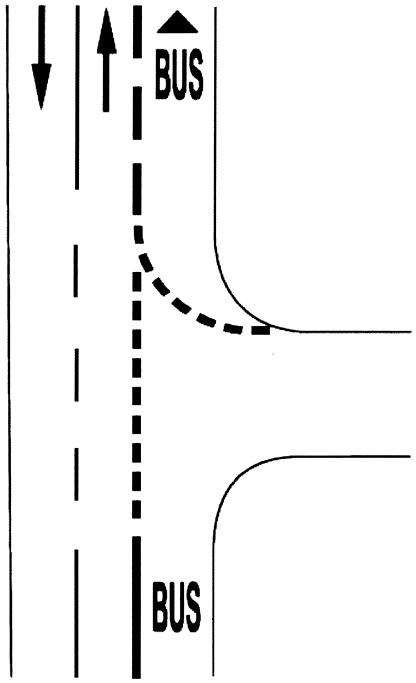

Diagram 28 b
Diagramme 28 b
Диаграмма 28 b

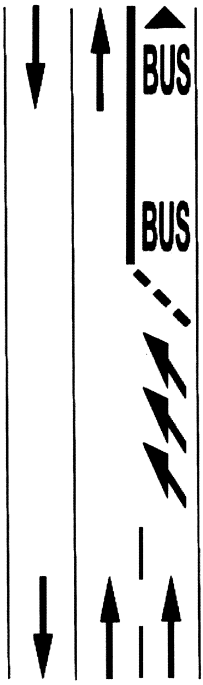

Ek 3

EK1'DE BELİRTİLEN İŞARET, SEMBOL VE PANELLERE AİT ŞEKİLLER

A[a]

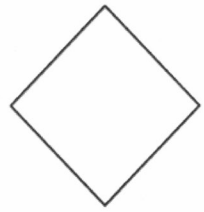

A[b]

A, 1[a]

A, 1[b]

A, 1[c]

A, 1[d]

A, 2[a]

A, 2[b]

A, 2[c]

A, 2[d]

A, 3[a]

A, 3[b]

A, 3[c]

A, 3[d]

A, 4[a]

A, 4[b]

A, 5

A, 6

A, 7[a]

A, 7[b]

A, 7[c]

A, 8

A, 9

A, 10[a]

A, 10[b]

A, 11[a]

A, 11[b]

A, 12[a]

A, 12[b]

A, 13

A, 14

A, 15[a]

A, 15[b]

A, 16

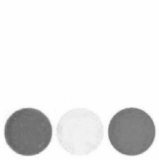

A, 17 b

A, 17 a

A, 17 c

A, 18 a

A, 18 b

A, 18 c

A, 18 d

A, 18 e

A, 18 f

A, 18 g

A, 19 a

A, 19 b

A, 19c

A, 20

A, 21a

A, 21b

A, 22

A, 23

A, 24

A, 25

A, 26a

A, 26b

A, 27

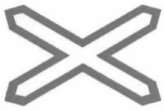

A, 28a

A, 28b

A, 28c

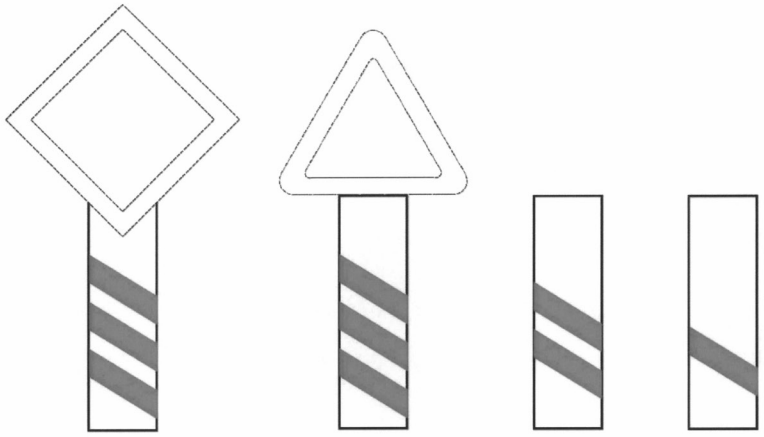

A, 29[a] A, 29[b] A, 29[c]

A, 30 A, 31 A, 32

B, 1

B, 2ª

B, 2ᵇ

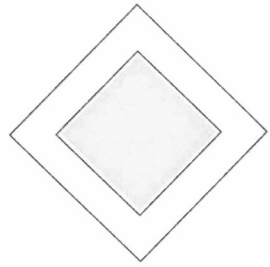

B, 3

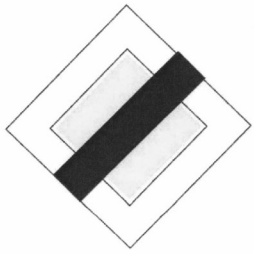

B, 4

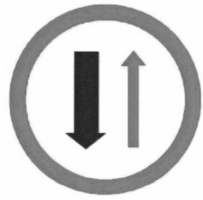

B, 5

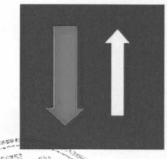

B, 6

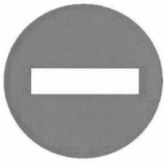

C, 1[a]

C, 1[b]

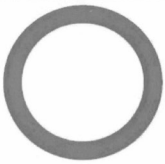

C, 2

C, 3[a]

C, 3[b]

C, 3[c]

C, 3[d]

C, 3[e]

C, 3[f]

C, 3[g]

C, 3[h]

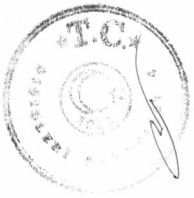

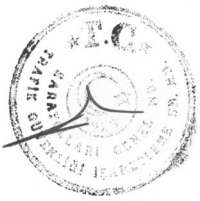

C, 3[i]

C, 3[j]

C, 3[k]

C, 3[l]

C, 4[a]

C, 4[b]

C, 5

C, 6

C, 7

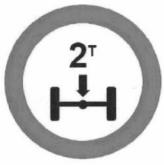

C, 8

C, 9

C, 10

C, 11[a]

C, 11[b]

C, 12

C, 13[aa]

C, 13[ab]

C, 13[ba]

C, 13[bb]

C, 14

C, 15

C, 16

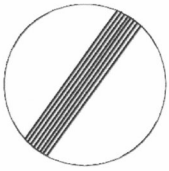

C, 17[a]

C, 17[b]

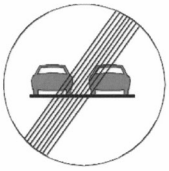

C, 17[c]

C, 17[d]

C, 18

C, 19

C, 20[a]

C, 20[b]

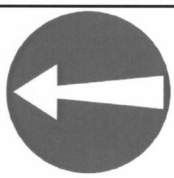

D, 1[a]

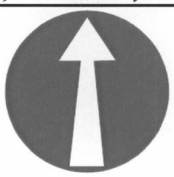

D, 1[a]

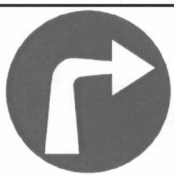

D, 1[a]

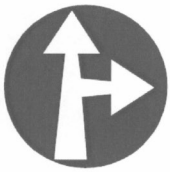

D, 1[a]

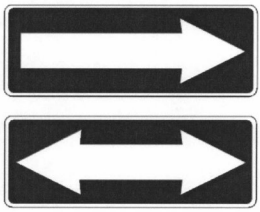

D, 1[b]

D, 2

D, 3

D, 4

D, 5

D, 6

D, 7

D, 8

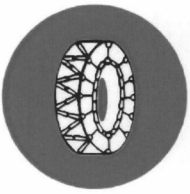

D, 9

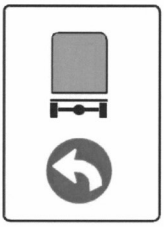

D, 10[a]

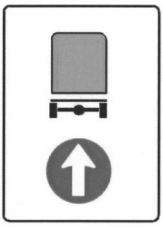

D, 10[b]

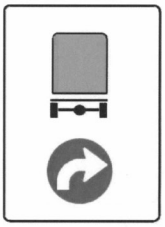

D, 10[c]

D, 11[a]

D, 11[b]

Türkiye Büyük Millet Meclisi (Sıra Sayısı: 273)

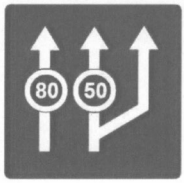

E,1[a]

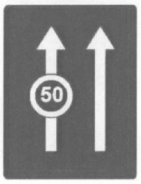

E,1[b]

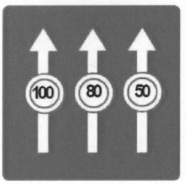

E,1[c]

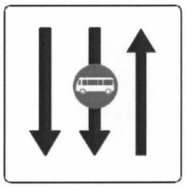

E, 2[a]

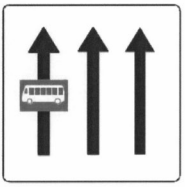

E, 2[b]

E, 3[a]

E, 3[b]

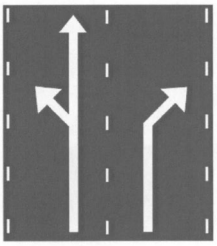

E, 4

E, 5[a]

E, 5[b]

E, 6[a]

E, 6[b]

E, 7[a]

E, 7[b]

E, 7[c]

E, 7[d]

E, 8[a]

E, 8[b]

E, 8[c]

E, 8[d]

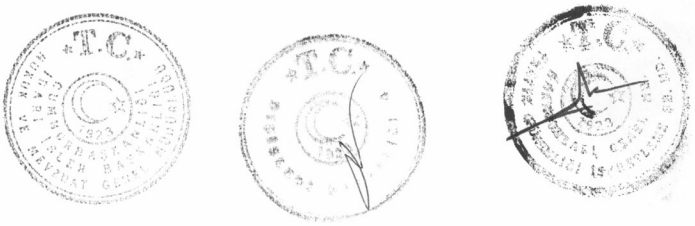

E, 9[a]

E, 9[b]

E, 9[c]

E, 9[d]

E, 10[a]

E, 10[b]

E, 10[c]

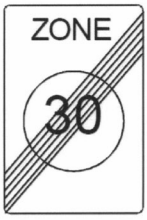

E, 10[d]

E, 11[a]

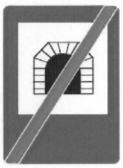

E, 11[b]

E, 12[a]

E, 12[b]

E, 12[c]

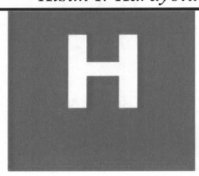

E, 13 [a]

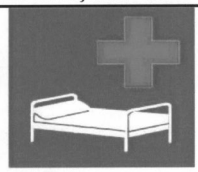

E, 13 [b]

E, 14 [a]

E, 14 [b]

E, 14 [c]

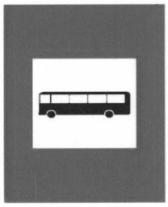

E, 15

E, 16

E, 18 [a]

E, 18 [b]

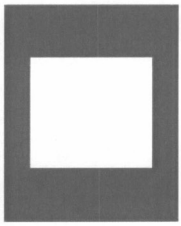

F

F, 1a

F, 1b

F, 1c

F, 2

F, 3

F, 4

F, 5

F, 6

F, 7

F, 8

F, 9

F, 10

F, 11

F, 12

F, 13

F, 17

F, 18

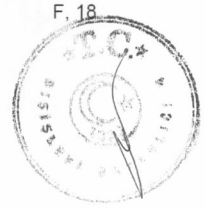

G, 1[a]

G, 1[b]

G, 1[c]

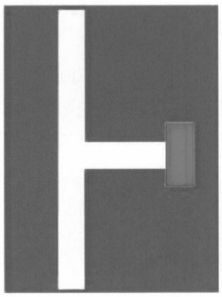

G, 2[a]

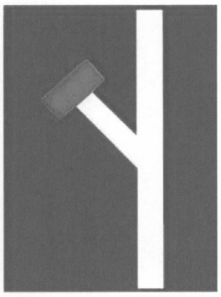

G, 2[b]

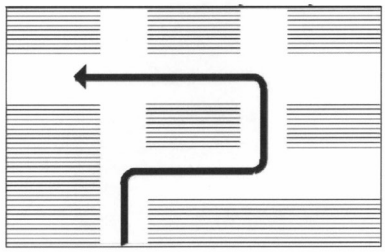

G, 3

G, 4[a]

G,4[b]

G, 4[c]

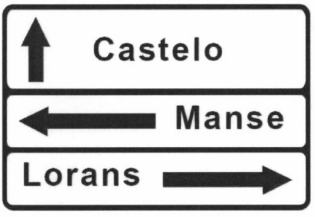

G, 5

G, 6[a]

G, 6[b]

G, 6[c]

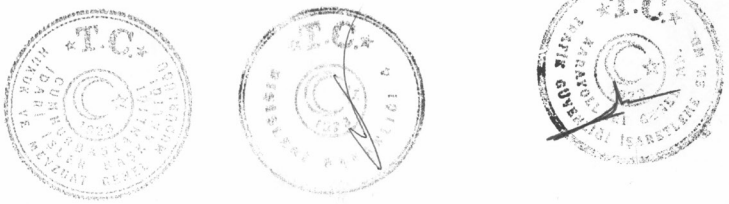

G, 7

G, 8

G, 9[a]

G, 9[b]

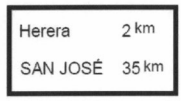

G, 10

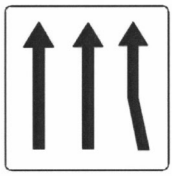

G, 11[a]

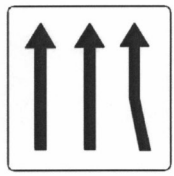

G, 11[b]

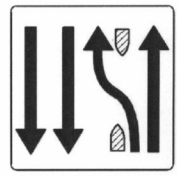

G, 11[c]

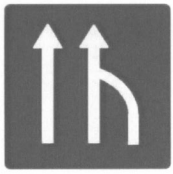

G, 12[a]

G, 12[b]

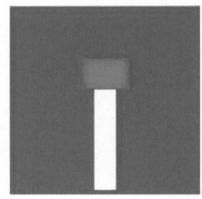

G, 13

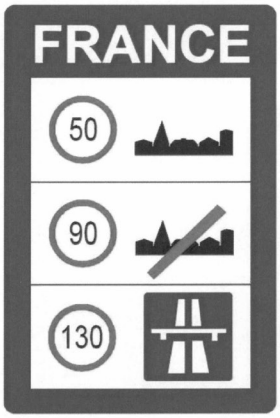

G, 14

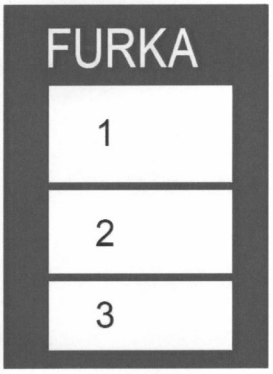

G, 15

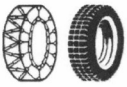

G, 16

G, 17

G, 18

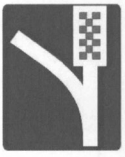

G, 19

G, 20

G, 21

G, 22[a]

G, 22[b]

G, 22[c]

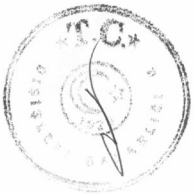

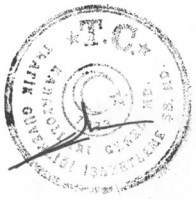

G, 23[a]

G, 23[b]

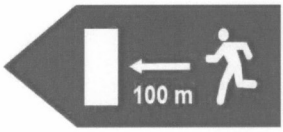

G, 24[a]

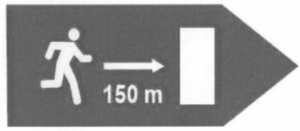

G, 24[b]

G, 24[c]

H, 1

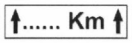

H, 2

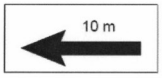

H, 3 a

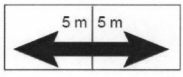

H, 3 b

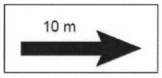

H, 3 c

H, 4 a

H, 4 b

H, 4 c

H, 5[a]

H, 5[b]

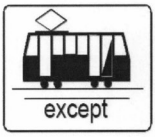

H, 6

H, 7

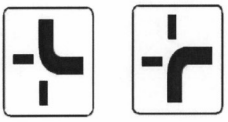

H, 8

H, 9

KISIM II

1968 KARAYOLU İŞARETLERİ VE SİNYALLERİ SÖZLEŞMESİNE EK AVRUPA ANLAŞMASI

1 MAYIS 1971 TARİHİNDE CENEVRE'DE İMZALANMIŞTIR

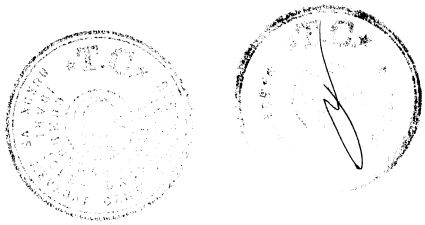

**27 Kasım 1995'te yürürlüğe giren değişiklikler (sayfa kenarında tek çizgi ile işaretlenmiş) ile 28 Mart 2006 da yürürlüğe giren değişiklikler (sayfa kenarında çift çizgi ile işaretlenmiş) dahildir.

8 KASIM 1968 TARİHİNDE VİYANA'DA İMZAYA AÇILAN KARAYOLU İŞARETLERİ VE SİNYALLERİ SÖZLEŞMESİNE EK AVRUPA ANLAŞMASI

8 KASIM 1968 TARİHİNDE VİYANA'DA İMZAYA AÇILAN KARAYOLU İŞARETLERİ VE SİNYALLERİ SÖZLEŞMESİNE'DE TARAF OLAN SÖZLEŞME TARAFLARI

Avrupa'daki karayolu işaretleri, sinyalleri ve sembolleri ve karayolu işaretlemelerinde uygulanan kurallarda daha büyük ölçüde yeknesaklık sağlamak AMACIYLA

Aşağıdaki hükümler üzerinde MUTABIK KALMIŞLARDIR:

1. Madde

1. 8 Kasım 1968 tarihinde Viyana'da imzaya açılan Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesine de taraf olan Sözleşme Tarafları, kendi ülkelerinde yürürlükte olan karayolu işaretleri ve sinyalleri ve karayolu işaretlemeleri sisteminin bu Anlaşmanın eki hükümlerindeki esaslara uymasını sağlamak amacıyla gerekli önlemleri alacaktır.

2. Madde

1. Bu Anlaşma, 8 Kasım 1968 tarihinde Viyana'da imzaya açılan Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesini imzalayan veya işbu Sözleşmeye katılan veya Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu üyesi ya da Komisyonun iş tanımının 8. fıkrasındaki hükümler uyarınca danışman sıfatıyla Komisyona kabul edilen Devletler için 30 Nisan 1972 tarihine kadar imzaya açık olacaktır.

2. İşbu Anlaşma, ilgili Devletin 8 Kasım 1968 tarihinde Viyana'da imzaya açılan Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesini onaylaması ya da katılımından sonra onaya tabi olacaktır. Onay belgeleri, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine tevdi edilecektir.

3. İşbu Anlaşma, bu maddenin 1. fıkrasında belirtilen 8 Kasım 1968 tarihinde Viyana'da imzaya açılan Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesine taraf olan tüm Devletlerin katılımı için imzaya açık kalacaktır. Katılım belgeleri, Genel Sekreter'e tevdi edilecektir.

3.Madde

1. Herhangi bir Devlet işbu Anlaşmayı imzalarken veya onaylarken veya katılırken veya bundan sonraki herhangi bir zamanda, Genel Sekreter'e hitaben bir bildirimle uluslararası ilişkiler adına kendisinin sorumlu olduğu ülkelerin tamamında veya bir kısmında Anlaşma uygulanabilir olacaktır şeklinde beyan edebilir. Anlaşma bildirimin Genel Sekreter'in eline geçmesinden otuz gün sonra veya hangisi daha sonra ise bildirimde bulunan Devlet için yürürlüğe girdiği tarihte bildirimde belirtilen ülke veya ülkelerde uygulanabilir olacaktır.

2. Bu maddenin 1. fıkrasına göre bildirimde bulunan herhangi bir Devlet bundan sonraki herhangi bir zamanda Genel Sekreter'e hitaben bildirimde bulunarak Anlaşmanın bildirimde belirtilen ülkelerde uygulanabilirliğinin kalkacağını ilan edebilir ve Genel Sekreter'in bildirimi aldığı tarihten bir yıl sonra bu ülkelerde Anlaşmanın uygulanabilirliği kalkacaktır.

4. Madde

1. Bu Anlaşma, onuncu onay veya katılım belgesinin tevdi edildiği tarihten on iki ay sonra yürürlüğe girecektir

2. Bu Anlaşmayı onaylayan veya katılan herhangi bir Devlet için onuncu onay veya katılım belgesinin tevdi edilmesinden sonra Anlaşma, bu tür bir Devletin kendi onay veya katılım belgesini tevdi ettiği tarihten on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.

3. Bu maddenin 1. ve 2. fıkralarını ifa ederken uygulanabilir yürürlüğe giriş tarihi 8 Kasım 1968 tarihinde Viyana'da imzaya açılan Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesinin 39. maddesinin uygulanmasından daha önce meydana gelirse, her iki tarihten daha sonra bu Anlaşma, bu maddenin 1. fıkrasındaki anlamıyla yürürlüğe girecektir.

5. Madde

İşbu Anlaşma yürürlüğe girdiğinde Sözleşme Tarafları arasındaki ilişkileri sonlandıracak ve Karayolu Trafiği Sözleşmesine ek Avrupa Anlaşmasının içerdiği hükümlerin Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Protokolüne ilişkin hükümlerinin ve 16 Eylül 1950 tarihinde Cenevre'de imzalanan 1949 Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Protokolü hükümlerinin ve 16 Aralık 1955 tarihinde Cenevre'de imzalanan Karayolu Çalışmaları için İşaretlere ilişkin Anlaşma ve 13 Aralık 1957 tarihinde Cenevre'de imzalanan Karayolu İşaretlemelerine ilişkin Avrupa Anlaşması hükümlerinin yerine geçecektir.

6. Madde

1. Bu Anlaşmanın yürürlüğe girişinden 12 ay sonra herhangi bir Sözleşme Tarafı, Anlaşmada bir veya daha çok değişiklik önerebilir. Herhangi bir değişiklik önerisi, açıklayıcı bir nota ile birlikte, bunu tüm Sözleşme Taraflarına iletecek olan Genel Sekreter'e gönderilecektir. Sözleşme Tarafları değişiklik teklifinin dağıtım tarihinden sonraki on iki aylık dönem içerisinde (a) değişikliği kabul edip etmediklerini veya (b) değişikliği reddedip etmediklerini veya (c) değişikliğin görüşülmesi amacıyla bir toplantı talep edip etmediklerini Genel Sekreter'e bildirme fırsatına sahip olacaklardır. Genel Sekreter değişiklik önerisi metnini bu Anlaşmanın 2. maddesinde belirtilen Devletlere de gönderecektir.

2. (a) Bu maddenin 1. fıkrası uyarınca tebliğ edilen herhangi bir değişiklik önerisi, önceki fıkrada belirtilen on iki aylık dönem içerisinde Sözleşme Taraflarının üçte birinden daha azı Genel Sekreter'e ya bu değişikliği reddettiklerini ya da değişikliği görüşmek üzere toplantı düzenlenmesini istediklerini bildirirse kabul edilmiş sayılacaktır. Genel Sekreter her bir değişiklik önerisinin kabulünü veya reddini ve toplantı yapılması önerisini tüm Sözleşme Taraflarına bildirecektir. Belirlenen on iki aylık dönem içerisinde ulaşan tüm ret ve toplantı düzenlenmesi taleplerinin toplam sayısı Sözleşme Taraflarının toplam sayısının üçte birinden daha az ise, bu maddenin 1. fıkrasında belirtilen 12 aylık sürenin bitmesinden sonraki altı ayda, belirlenen dönem süresinde öneriyi reddeden veya görüşülmesi amacıyla toplantı yapılmasını talep eden ülkeler hariç tüm Sözleşme Tarafları için bu değişikliğin yürürlüğe gireceğini Genel Sekreter tüm Sözleşme Taraflarına bildirecektir.

(b) Söz konusu on iki aylık dönem içerisinde değişiklik önerisini reddeden veya görüşülmesi amacıyla toplantı yapılmasını talep eden herhangi bir Sözleşme Tarafı, bu dönemin bitmesinden sonraki herhangi bir zamanda Genel Sekreter'e değişikliği kabul ettiğini bildirebilir ve Genel Sekreter bu bildirimi tüm diğer Sözleşme Taraflarına tebliğ edecektir. Değişiklik, değişikliği kabul bildiriminde bulunan Sözleşme Tarafı için Genel Sekreter'in bildirimi aldığı tarihten altı ay sonra yürürlüğe girecektir.

3. Bir değişiklik önerisi bu maddenin 2. fıkrası uyarınca kabul edilmemişse ve şayet bu maddenin 1. fıkrasında belirtilen on iki aylık dönem içerisinde Sözleşme Taraflarının toplam sayısının yarısından daha azı Genel Sekreter'e değişiklik önerisini reddettiklerini bildirirse ve şayet Sözleşme Taraflarının toplam sayısının üçte birinden daha azı ancak beşten az olmayanı Genel Sekreter'e onu kabul ettiklerini veya görüşülmesi amacıyla toplantı düzenlenmesini talep ettiklerini bildirirse Genel Sekreter değişiklik önerisinin görüşülmesi amacıyla veya bu maddenin 4. fıkrası uyarınca kendisine takdim edilen herhangi bir öneri için bir toplantı düzenleyecektir.

4. Bu maddenin 3. fıkrası uyarınca bir toplantı düzenlendiğinde, Genel Sekreter toplantıya tüm Sözleşme Taraflarını ve bu Anlaşmanın 2. maddesinde belirtilen diğer Devletleri davet edecektir. Genel Sekreter toplantıya davet edilen Devletlerden toplantının başlayacağı tarihten en az altı ay önce değişiklik önerisine ilaveten toplantıda görüşülmesini isteyebilecekleri tüm önerileri kendisine takdim etmelerini talep edecek, bu tür önerileri toplantının başlayacağı tarihten en az üç ay önce toplantıya davetli tüm Devletlere iletecektir.

5. (a) Bu Anlaşmadaki herhangi bir değişiklik toplantıda temsil edilen Devletlerin üçte iki çoğunluğu tarafından benimsenmişse, bu çoğunluğun toplantıda temsil edilen Sözleşme Taraflarının en az üçte ikisini kapsaması şartıyla kabul edilmiş sayılacaktır. Genel Sekreter benimsenen değişikliği tüm Sözleşme Taraflarına bildirecektir ve değişiklik bildirim tarihinden on iki ay sonraki dönem içerisinde Genel Sekreter'e değişikliği reddettiklerini bildirenler hariç tüm Sözleşme Tarafları için yürürlüğe girecektir.

(b) Söz konusu on iki aylık dönem içerisinde bir değişikliği reddeden Sözleşme Tarafı herhangi bir zamanda değişikliği kabul ettiğini Genel Sekreter'e bildirebilir ve Genel Sekreter bu tür bildirimi tüm diğer Sözleşme Taraflarına tebliğ edecektir. Değişikliği kabul ettiğini bildiren Sözleşme Tarafı için bildirimin Genel Sekreter'in eline geçtiği tarihten altı ay sonra veya hangisi daha sonra ise on iki aylık dönemin sonunda yürürlüğe girecektir.

6. Eğer değişiklik önerisi bu maddenin 2. fıkrası uyarınca kabul edilmiş sayılmazsa ve bu maddenin 3. fıkrasında tanımlanan toplantı düzenlenmesi koşulu yerine getirilmezse, değişiklik önerisi reddedilmiş sayılacaktır.

7. Bu maddenin 1-6 fıkralarında tanımlanan değişiklik işlemlerinden bağımsız olarak, bu Anlaşmanın eki tüm Sözleşme Taraflarının yetkili idareleri arasındaki anlaşmayla değiştirilebilir. Eğer bir Sözleşme Tarafının yetkili idaresi kendi ulusal kanununun anlaşmaya belirli bir izin verilmesi veya anlaşmanın bir yasama organının onayına bağlamasını zorunlu kıldığını beyan ederse, söz konusu Sözleşme Tarafının yetkili idaresi ancak Genel Sekreter'e gereken izni ya da onayı aldığını bildirdiği zaman ekteki değişikliği kabul etmiş olduğu dikkate alınacaktır. Yetkili idareler arasındaki anlaşma geçiş dönemi boyunca ekteki eski hükümlerin bütün olarak ya da kısmen, yeni hükümlerle aynı anda yürürlükte kalmasını sağlayabilir. Genel Sekreter, yeni hükümlerin yürürlüğe giriş tarihlerini kararlaştıracaktır.

8. Her bir Devlet Anlaşmayı imzalarken, onaylarken veya bu anlaşmaya katılırken bu maddenin 7. fıkrasında belirtildiği gibi anlaşma konusunda yetkili idaresinin adını ve adresini Genel Sekreter'e bildirecektir.

7. Madde

Herhangi bir Sözleşme Tarafı bu Anlaşmayı Genel Sekreter'e hitaben yazılı bir bildirimle sonlandırabilir. Sonlandırma, bu tür bildirimin Genel Sekreter'in eline geçtiği tarihten bir yıl sonra yürürlüğe girecektir. 8 Kasım 1968 tarihinde Viyana'da imzaya açılan Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesine Taraf olmayı sonlandıran herhangi bir Sözleşme Tarafı aynı gün bu Anlaşmaya da Taraf olmayı sona erdirecektir.

8. Madde

Bu Anlaşma, Sözleşme Taraflarının sayısının takip eden on iki ay boyunca beşten az olması veya 8 Kasım 1968 tarihinde Viyana'da imzaya açılan Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesinin de yürürlükten kalkması halinde yürürlükten kalkacaktır.

9. Madde

1. Anlaşmanın yorumlanması veya uygulanmasına ilişkin iki veya daha fazla Sözleşme Tarafı arasında çıkan uyuşmazlık ve Taraflarınca müzakere veya başka uzlaşma yollarıyla çözüme kavuşturulamayan herhangi bir uyuşmazlık için Sözleşme Taraflarından birinin talep etmesi halinde hakeme başvurulacak ve bu amaçla uyuşmazlık Taraflarınca seçilecek bir veya daha fazla hakeme sunulacaktır. Uzlaştırma talebinden itibaren üç ay içerisinde uyuşmazlık Tarafları, hakem veya hakemlerin seçimi konusunda anlaşmaya varamazsa, uyuşmazlık Taraflarından herhangi biri Birleşmiş Milletler Genel Sekreter'inden uyuşmazlığın karar için sunulacağı tek bir hakem tayin etmesini talep edebilir.

2. Bu maddenin 1. fıkrasına göre tayin edilen hakem veya hakemlerin kararı, uyuşmazlık içinde olan Sözleşme Taraflarını bağlayıcı olacaktır.

10. Madde

Bu Anlaşmada geçen hiçbir madde, Sözleşme Taraflarından birinin iç ya da dış güvenliği tehlikeye girdiğinde, durumun gereklerine ve Birleşmiş Milletler Kuruluş hükümlerine uygun olarak harekete geçmesini engelleyici unsur teşkil edecek şekilde yorumlanmayacaktır.

11. Madde

1. Bu Anlaşmanın imza edilmesi ya da onay, kabul, izin ya da katılım belgesinin sunulması sırasında herhangi bir ülke bu Anlaşmanın 9. maddesinin kendileri için bağlayıcı olmadığını açıklayabilir. Bu açıklamayı yapan herhangi bir Sözleşme Tarafına göre diğer Sözleşme Tarafları 9. maddeyle ilgili yükümlülük altında olmayacaktır.

2. Bu maddenin 1. fıkrasında belirtilenlerin dışındaki Anlaşma çekincelerine, yazılı olarak düzenlenmeleri ve onay veya katılım belgesinin tevdi edilmesinden önce düzenlenip bu belgede teyit edilmeleri şartıyla izin verilecektir.

3. Herhangi bir Devlet işbu Anlaşmanın onay veya katılım belgesinin tevdi edilmesi sırasında 8 Kasım 1968 tarihinde Viyana'da imzaya açılan Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesine konmuş olan çekincelerin, ne ölçüde bu Anlaşma için de geçerli olacağını yazılı olarak Genel Sekreter'e bildirecektir. Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesine getirilen tüm çekinceler bu Anlaşmanın onay veya katılım belgesinin tevdi edilmesi sırasındaki bildirimde yer almıyorsa bu Anlaşma için uygulanamaz sayılacaktır.

4. Genel Sekreter çekinceleri ve bu madde uyarınca yapılan bildirimleri, bu Anlaşmanın 2. maddesinde belirtilen tüm Devletlere tebliğ edecektir.

5. Bu maddeye göre bir beyan, bir çekince veya bir bildirimde bulunan herhangi bir Devlet, herhangi bir zamanda onu Genel Sekreter'e hitaben bir bildirimle geri alabilir.

6. Bu maddenin 2. fıkrasına uygun olarak yapılan veya 3. fıkrasına uygun olarak bildirilen herhangi bir çekince,

(a) Çekinceyi yapan veya bildiren Sözleşme Tarafının çekincesi ölçüsünde ilgili Anlaşma hükümlerini değiştirir.

(b) Diğer Sözleşme Tarafları için çekinceyi yapan veya bildiren Sözleşme Tarafı ile olan ilişkileri o hükümler için aynı ölçüde değiştirir.

12. Madde

Genel Sekreter, işbu Anlaşmanın 6. ve 11. maddelerindeki beyanlara, bildirimlere ve tebliğlere ilaveten, Sözleşme Taraflarına ve 2. maddede belirtilen Devletlere aşağıdakileri bildirecektir:

(a) 2. madde uyarınca yapılan imzalar, onaylar ve katılımlar,
(b) 3. maddeye göre bildirimler ve beyanlar,
(c) 4. maddeye uygun olarak bu Anlaşmanın yürürlüğe giriş tarihleri,
(d) 6. maddenin 2. 5. ve 7. fıkraları uyarınca bu Anlaşmadaki değişikliklerin yürürlüğe giriş tarihi,
(e) 7. maddeye göre kaldırılacağının duyurulması,
(f) 8. maddeye göre bu Anlaşmanın sonlandırılması.

13. Madde

30 Nisan 1972 tarihinden sonra bu Anlaşmanın aslı, bu Anlaşmanın 2. maddesinde belirtilen tüm Devletlere aslına uygun onaylı bir kopyasını gönderecek olan Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine tevdi edilecektir.

YUKARIDAKİ HUSUSLARI TASDİKEN aşağıda imzaları bulunan tam yetkili kişiler, işbu Anlaşmayı imzalamıştır.

Cenevre'de, bin dokuz yüz yetmiş bir yılının Mayıs ayının birinci günü, üçü de eşit derecede geçerli olmak üzere İngilizce, Fransızca ve Rusça dillerinde tek nüsha halinde DÜZENLENMİŞTİR.

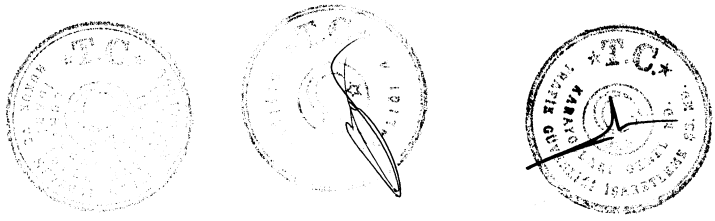

AVRUPA ANLAŞMASI EKİ

1. Bu ek çerçevesinde "Sözleşme" kelimesi, 8 Kasım 1968 tarihinde Viyana'da imzaya açılan Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesi anlamını taşımaktadır.

2. Bu ek, sadece Sözleşme'nin ilgili hükümlerine yapılan ilaveleri ve değişiklikleri içermektedir.

3. Sözleşme'nin değişik 1. Maddesi (Tanımlar)

Bent (b)

Bu bent aşağıdaki gibi olacaktır:

" 'Meskûn mahal', girişleri ve çıkışlarına özellikle bunu belirten işaretlerin yerleştirilmiş olduğu bir bölge anlamını taşımaktadır;"

Bu maddenin (b) bendinden hemen sonra eklenecek olan ilave bent

Bu bent aşağıdaki gibi olacaktır:

" 'Yerleşim alanı', özel trafik kurallarının geçerli olduğu ve girişlerine ve çıkışlarına bunu belirten işaretlerin yerleştirilmiş olduğu özel olarak belirlenmiş bir bölge anlamını taşımaktadır."

Bent (1)

Yüksüz ağırlığı 400 kg' yi geçmeyen üç tekerlekli taşıtlar, motosiklet olarak kabul edilecektir.

Bu maddenin sonuna eklenecek olan ilave bent

Bu bent aşağıdaki gibi olacaktır:

"Bir çocuk arabasını, bir tekerlekli sandalyeyi veya bir bedensel engelli sandalyesini veya motorsuz başka bir küçük taşıtı iten veya çeken veya bir bisiklet veya mopedi çeken kişiler ve bu kişiler tarafından itilen veya yürüme hızında hareket eden bedensel engelli sandalyesinde seyahat eden kişiler yaya olarak kabul edilecektir."

4. Sözleşme'nin değişik 3. Maddesi (Sözleşme Taraflarının Yükümlülükleri)

Fıkra 3

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"Sözleşme' de ve işbu Anlaşma' da öngörülen sisteme uygun olmayan her türlü işaret, sembol, tesisat veya işaret çizgisi, işbu Anlaşma'nın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on yıl içinde değiştirilecektir. Bu süre içinde karayolu kullanıcılarının Sözleşme' de ve işbu Anlaşma' da öngörülen sistem konusunda bilgi edinmeleri amacıyla daha önceki işaretler, semboller ve yazılar, Sözleşme' de ve işbu Anlaşma' da öngörülenlerin yanında muhafaza edilebilir."

5. Sözleşme'nin değişik 6. Maddesi

Fıkra 4

Sözleşme' de tavsiye şeklinde olan bu fıkra hükümleri zorunlu olacaktır.

6. Sözleşme'nin değişik 7. Maddesi

Fıkra 1

Bu fıkranın sonuna eklenecek olan ilave cümle

Bu cümle aşağıdaki gibi olacaktır:

"Ayrıca, işaretler söz konusu olduğunda ışıklandırılmış veya yansıtıcı malzeme veya yansıtıcı araçlarla donatılmış işaretlerin ve bu şekilde aydınlatılmamış veya donatılmamış işaretlerin, yolun aynı kesiminde kullanılmaması tavsiye edilmektedir."

7. Sözleşme'nin değişik 8. Maddesi

Fıkra 3

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"Bu ekin 4. maddesinde öngörülen on yıllık geçiş dönemi içinde ve daha sonra olağanüstü koşullarda işaretlerin anlaşılmasını kolaylaştırmak amacıyla bir yazı dikdörtgen şeklindeki bir panelde işaretin altına veya bu işareti içeren dikdörtgen şeklindeki bir panele ilave edilebilir. Bu yazı, ayrıca işaretin yazıyı anlamayan sürücüler tarafından anlaşılmasını güçleştirmemesi koşulu ile işaretin üzerine yazılabilir."

8. Sözleşme'nin değişik 9. Maddesi

Fıkra 1

Her Devlet, tehlike uyarı işaretleri için model olarak A^a'yı seçecektir.

9. Sözleşme'nin değişik 10. Maddesi (Öncelik bildiren işaretler)

Fıkra 3

Her Devlet, "DUR" işareti için model olarak B, 2^a'yı seçecektir.

Fıkra 6

B, 1, işareti konusunda önceden uyarıda bulunmak amacıyla, Sözleşme' deki ek 1, kısım H'de tanımlanan ilave bir H, 1 paneli ile tamamlanmış aynı işaret kullanılacaktır.

B, 2^a işareti konusunda uyarıda bulunmak amacıyla "DUR" sembolünün ve B, 2^a işaretine olan mesafeyi gösteren bir rakamın bulunduğu dikdörtgen şeklinde bir panel ile tamamlanmış B, 1 levhası kullanılacaktır.

9 2.ek. Sözleşme'nin değişik 13. 2.ek. Maddesi (Özel tanzim işaretleri)

Fıkra 2

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"E, 7^a; E, 7^b veya E, 7^c ve E, 8^a; E, 8^b veya E, 8^c işaretleri, karayolu kullanıcılarına, ilgili Devletin ülkesindeki meskûn mahallerde trafiği düzenleyen genel düzenlemelerin, farklı düzenlemelerin bu meskûn mahaldeki belirli yol kesimlerinde başka işaretlerle bildirilmesi dışında E, 7^a; E, 7^b veya E, 7^c'den E, 8^a; E, 8^b veya E, 8^c'ye kadar geçerli olduğunu bildirir. Bu levhalarda, beyaz veya açık renkli bir zemin üzerinde koyu harfli yazılar bulunmalı ve bir meskûn mahallin girişine ve çıkışına yerleştirilmelidir. Ancak, B, 3 işareti ile işaretlenmiş olan bir öncelikli yol üzerine, bu yolun meskûn mahalden geçtiği kısımda önceliğinin sona ermesi durumunda her zaman B, 4 işareti yerleştirilmelidir."

10. Sözleşme'nin değişik 18. Maddesi (Yer belirtme işaretleri)

Yer belirtme işaretlerinde, koyu renkli bir zemin üzerinde beyaz veya açık renkli yazılar bulunacaktır.

11. Sözleşme'nin değişik 23. Maddesi (Taşıt trafiğine yönelik levhalar)

[fıkralar çıkarılmıştır]

Bu maddenin 11. fıkrasından hemen sonra eklenecek olan ilave fıkra

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"Işıklı sinyallerin sürekli olarak kullanılmasının gerekli olmadığı özel durumlarda, yanıp sönmeyen kırmızı bir ışıktan önce yerleştirilmiş yanıp sönmeyen sarı ışık şeklinde bir sinyal kullanılabilir. Yanıp sönmeyen sarı ışıktan önce yanıp sönen bir sarı ışık konulabilir."

12. Sözleşme'nin değişik 24. Maddesi (Sadece yayalara yönelik sinyaller)

Fıkra 1, bent (a) (ii)

Bu hüküm uygulanmayacaktır.

Fıkra 2

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"Yayalara yönelik ışıklı sinyaller, sırası ile kırmızı ve yeşil olmak üzere iki ışıktan oluşan iki renkli sistem olacaktır. İki ışık, hiçbir zaman aynı anda yanmayacaktır."

Fıkra 3

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"Işıklar düşey olarak düzenlenecek, kırmızı ışık her zaman üstte, yeşil ışık da her zaman altta olacaktır. Kırmızı ışık, duran bir yaya veya duran yayalar, yeşil ışık ise yürüyen bir yaya veya yürüyen yayalar şeklinde olacaktır."

13. Sözleşme'nin değişik 31. Maddesi (Yol çalışmalarına ilişkin işaretler)

Fıkra 2

Bariyerler, sıralı siyah ve beyaz veya siyah ve sarı şeritlerle boyanmayacaktır.

14. Sözleşme'nin değişik 32. Maddesi (Işıklı veya yansıtıcı araçlarla işaretleme)

Bu madde aşağıdaki gibi olacaktır:

"1. Taşıt yolu üzerinde yer alan direk ve adalara, beyaz veya sarı ışıklarla ya da beyaz veya sarı yansıtıcı araçlarla dikkat çekilmesi tavsiye edilmektedir.

2. Taşıt yolunun kenarlarının ışıklar veya yansıtıcı araçlarla işaretlenmiş olması halinde bu ışıklar veya yansıtıcı araçlar:

(a) tamamen beyaz veya açık sarı veya

(b) taşıt yolunun trafiğin akış yönünün aksi istikametindeki kenarının işaretlenmesi için beyaz veya açık sarı ve taşıt yolunun trafiğin akış yönü tarafındaki kenarının işaretlenmesi için de kırmızı veya koyu sarı olacaktır.

(c) işbu Anlaşmaya Taraf olan her Devlet, ülkesinin tamamında bu maddede belirtilen ışıklar veya yansıtıcı araçlar için aynı rengi veya aynı renk sistemini benimseyecektir."

15. Sözleşme'nin değişik 33. Maddesi

Fıkra 1, bent (a)

Bu bent aşağıdaki gibi olacaktır:

"Bir sinyal sisteminin, trenlerin yaklaştığı veya kapıların (bariyerlerin) veya yarım kapıların (yarım bariyerlerin) kapanmak üzere olduğu konusunda uyarıda bulunmak amacıyla bir hemzemin geçide yerleştirilmesi durumunda, bu sistem, bu Sözleşme' deki Madde 23, fıkra 1(b)'de belirtildiği şekilde sıra ile yanıp sönen kırmızı ışıklar veya yanıp sönen bir kırmızı ışıktan oluşacaktır. Kapıları (bariyerleri) veya yarım kapıları (yarım bariyerler) olmayan hemzemin geçitlerde sinyal sistemi, tercihen sıralı olarak yanıp sönen iki kırmızı ışıktan oluşacaktır. Ancak:

(i) Bu Sözleşme' deki Madde 23, fıkra 2'de tanımlanan üç renkli kırmızı- sarı- yeşil sistemin ışıklı sinyallerin veya diğer üç renkli ışıklı sinyallerin yolda hemzemin geçit yakınlarına yerleştirilmiş olması veya geçitte kapılar (bariyerler) bulunması durumunda yeşil ışığı olmayan bir sinyal, yanıp sönen kırmızı ışıkları tamamlayabilir veya bunların yerini alabilir. Yarım kapıları (yarım bariyerleri) bulunan hemzemin geçitlerdeki yanıp sönen kırmızı ışıklar, bir önceki cümlede belirtilen şekilde değiştirilemez. Ancak bunlar, hemzemin geçit yakınında yol üzerine diğer üç renkli ışıklı sinyallerin yerleştirilmiş olması koşulu ile bu şekilde tamamlanabilirler;

(ii) Trafiğin çok az olduğu toprak yollarda sadece sesli bir sinyalin kullanılması gerekmektedir."

Fıkra 2

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"Işıklı sinyaller, taşıt yolunun trafiğin yönüne uygun kenarına yerleştirilecektir. Sinyallerin görünür olma durumu veya trafiğin yoğunluğu gibi koşullar gerektirdiğinde ışıklar, yolun diğer tarafında tekrarlanacaktır. Ancak, yerel şartlar nedeniyle tercih edilebilir olduğu kanısına varıldığı takdirde ışıklar, taşıt yolunun üzerinde veya taşıt yolunun üzerindeki bir ada üzerinde tekrarlanabilir."

16. Sözleşme'nin değişik 35. Maddesi

Fıkra 1

Hemzemin geçitlerin kapıları (bariyerleri) ve yarım kapıları (yarım bariyerleri), sıralı siyah ve beyaz veya siyah ve sarı şeritlerle işaretlenmeyecektir.

17. Sözleşme'nin değişik 1.Eki, kısım A, alt kısım II

Fıkra 2 (Tehlikeli iniş)

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"(a) Dik bir tırmanma konusunda uyarıda bulunmak amacıyla A, 2ª sembolü kullanılacaktır.

(b) A, 2ª sembolünün sol tarafı, işaret panosunun sol köşesinde bulunacak ve tabanı, panonun bütün eni boyunca uzanacaktır. Bu rakam, yüzde olarak eğimini gösterir."

Fıkra 3 (Tehlikeli çıkış)

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"(a) Dik bir tırmanma konusunda uyarıda bulunmak amacıyla A, 3ª sembolü kullanılacaktır.

(b) A, 3ª sembolünün sağ tarafı, işaret panosunun sağ köşesinde bulunacak ve tabanı panonun bütün eni boyunca uzanacaktır. Bu rakam, eğimi yüzde olarak gösterir."

Fıkra 12 (Yaya geçidi)

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"(a) Bir yaya geçidi konusundaki uyarı, A, 12[a] sembolü ile verilecektir.

(b) Sembolün simetrisi kullanılabilir."

Fıkra 18 (Önceliğin geçiş önceliği kuralına göre belirlendiği kavşak)

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"Önceliğin ülkede yürürlükte bulunan geçiş önceliği kuralına göre belirlendiği bir kavşak konusundaki uyarı, A, 18[a] sembolü ile verilecektir."

Fıkra 20 (Sürücülerin yol vermeleri gereken bir kavşak)

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

B, 1 işareti veya B, 2[a] işareti, bu ekin 9. hükmüne uygun olarak kullanılacaktır."

Fıkra 22 (Trafiğin bir ışıklı sinyalle düzenlendiği kavşak)

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"Kavşaktaki trafiğin ışıklı bir sinyalle düzenlenmesi durumunda, yukarıdaki fıkra 17'de tanımlanan A, 17 sembolünün bulunduğu bir A[a] işareti, yukarıda 18'den 21'e kadar olan fıkralarda tanımlanan işaretleri tamamlayabilir veya bunların yerini alabilir."

Fıkra 26 (Diğer hemzemin geçitler)

Bent (b)

Bu bent aşağıdaki gibi olacaktır:

"Diğer hemzemin geçitler konusundaki uyarı, uygun görüldüğü şekilde, A, 26[a] veya A, 27 sembolü ile verilecektir. "

Fıkra 28 (Hemzemin geçitlerin çok yakınına yerleştirilecek olan işaretler)

A, 28 işaretinin A, 28[c] modeli kullanılmayacaktır.

A, 28[a] ve A, 28[b] modellerinde, işaretin genel görünüşüne veya etkinliğine zarar vermemesi koşulu ile kırmızı şeritler bulunabilir.

18. Sözleşme'nin değişik 1.Eki, kısım B

Fıkra 1 ("YOL VER" işareti)

B, 1 işaretinde sembol veya yazı bulunmayacaktır.

Fıkra 2 ("DUR" işareti)

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"'DUR' işareti, B, 2 işaretinin B, 2[a] modeli olacaktır. B 2 işaretinin B, 2[a] modeli, dar bir beyaz veya açık sarı kenarla çevrilmiş kırmızı bir zemine sahip sekizgen olacak ve beyaz veya açık sarı renkte

"DUR" sembolü bulunacaktır. Sembolün yüksekliği, levhanın yüksekliğinin üçte birinden az olmayacaktır. Normal ebattaki B, 2^a işaretinin yüksekliği yaklaşık 0.90 m olacak, küçük işaretlerin yüksekliği ise en az 0.60 m olacaktır."

19. Sözleşme'nin değişik 1.Eki, kısım C, alt kısım II

Fıkra 1 (Giriş yasağı ve kısıtlaması)

C, 1 işaretinin C, 1^b modeli kullanılmayacaktır.

Bu ekin ek bölümünde gösterilen ve aşağıdaki anlamı taşıyan C, 3^m ve C, 3^n işaretleri kullanılabilir:

C, 3^m "BELİRLİ BİR MİKTARDAN FAZLA PATLAYICI VEYA PARLAYICI MADDE TAŞIYAN TAŞITLAR GİREMEZ"

C, 3^n "BELİRLİ BİR MİKTARDAN FAZLA SU KİRLİLİĞİNE YOL AÇABİLECEK MADDE TAŞIYAN TAŞITLAR GİREMEZ"

(c) bendinin sonundaki not aşağıdaki gibi olacaktır:

"C, 3^a'dan C, 3^l 'ye kadar olan işaretlerin yanı sıra bu maddede belirtilen C, 3^m ve C, 3^n işaretlerinde eğik bir kırmızı çizgi bulunmayacaktır."

Fıkra 4 (Öndeki taşıtı geçme yasağı)

C, 13^a ve C, 13^b işaretlerinin C, 13^{ab} ve C, 13^{bb} modelleri kullanılmayacaktır.

Fıkra 9, bent (a) (ii)

Bu hüküm uygulanmayacaktır.

Fıkra 9, bent (b) (iii)

Bu hüküm uygulanmayacaktır.

Fıkra 9, bent (c) (v)

Yasağın kısa bir mesafede geçerli olması durumunda, kırmızı bir daire içinde yasağın geçerli olduğu mesafeyi gösteren sadece tek bir işaret kullanılmayacaktır.

20. Sözleşme'nin değişik 1. Eki, kısım D, alt kısım I

Fıkra 2

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"Aksi öngörülmediği takdirde işaretler mavi, semboller de beyaz veya açık bir renkte olacaktır."

21. Sözleşme'nin değişik 1.Eki, kısım D, alt kısım II

Fıkra 1 (Mecburi yön)

D, 1^b işareti kullanılmayacaktır.

Fıkra 3 (Dönel kavşak)

[Çıkarılmıştır]

22. Sözleşme'nin değişik 1.Eki, kısım E, alt kısım II

Fıkra 3 ("TEK YÖN" işareti), bent (a) (ii)

E, 3^b işaretinin okunda, işaretin etkinliğine zarar vermemesi koşulu ile bir yazı bulunacaktır.

Fıkra 5 (Bir otoyola girişi veya çıkışı belirten işaretler)

Bu fıkranın (a) bendinden hemen sonra eklenecek olan ilave bent

Bu bent aşağıdaki gibi olacaktır:

"Bir otoyola yaklaşıldığı konusunda uyarıda bulunmak amacıyla E, 5^a işareti kullanılabilir ve tekrarlanabilir. Bu amaçla yerleştirilen her işaretin altında, işaret ile otoyolun başlangıcı arasındaki mesafeyi gösteren bir yazı veya Sözleşme' deki ek 1, kısım H'de belirtilen ilave bir H, 1 paneli bulunacaktır."

Fıkra 6 (Trafik kurallarının bir otoyolla aynı olduğu bir karayoluna giriş veya çıkışı gösteren işaretler)

Bu fıkranın (a) bendinden hemen sonra eklenecek olan ilave bent

Bu bent aşağıdaki gibi olacaktır:

"Trafik kurallarının bir otoyolla aynı olduğu bir karayoluna yaklaşıldığı konusunda uyarıda bulunmak amacıyla E, 6^a işareti kullanılabilir ve tekrarlanabilir. Bu amaçla yerleştirilen her işaretin altında işaret ile trafik kurallarının bir otoyolla aynı olduğu yolun başlangıcı arasındaki mesafeyi gösteren bir yazı veya Sözleşme' deki ek 1, kısım H'de belirtilen ilave bir H, 1 paneli bulunacaktır."

Fıkra 7 (Bir meskûn mahallin başlangıcını ve sonunu gösteren işaretler)

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"(a) Bir meskûn mahallin başlangıcını gösteren işarette, bu meskûn mahallin adı veya bir meskûn mahallin siluetini gösteren sembol veya her ikisi de yer alacaktır.

Yazılar, beyaz veya açık renkli bir zemin üzerinde koyu renkli olacak ve işaretin kenarları koyu renkli olacaktır.

"E, 7^a, E, 7^b ve E, 7^c işaretleri, bir meskûn mahallin başlangıcını gösteren işaretlerin örnekleridir.

(b) Bir meskûn mahallin sonunu gösteren işaret aynı olacak ancak üzerinde üst sağ kenardan alt sol kenara doğru uzanan kırmızı renkli çizgi veya kırmızı renkli paralel çizgiler bulunacaktır.

"E, 8^a, E, 8^b ve E, 8^c işaretleri, bir meskûn mahallin sonunu gösteren işaretlerin örnekleridir.

Bu Sözleşme' deki madde 6, fıkra 1 hükümlerine bağlı kalmaksızın bu işaretler, bir meskûn mahalli tanımlayan işaretlerin ters tarafına konulabilir.

(c) Bu kısım kapsamında bulunan işaretler, Sözleşme' deki madde 13 2.ek, fıkra 2 hükümlerine uygun olarak kullanılacaktır."

Fıkra 10 (Yaya geçidi)

E, 12[b] işareti kullanılmayacaktır.

Fıkra 12 ("PARK" işareti)

Bu fıkranın birinci bendinde belirtilen kare şeklindeki levha üzerinde "P" harfi bulunacaktır.

Fıkra 13'den hemen sonra eklenecek olan ilave fıkra

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"Özel trafik kurallarının geçerli olduğu bir yerleşim alanına girişi veya çıkışı gösteren işaretler

E, 17[a] "YERLEŞİM ALANI" işareti, Avrupa Anlaşması ile tamamlanan Karayolu Trafik Sözleşmesi'nin 27. 2.ek. maddesinde belirtilen bir yerleşim alanında uygulanacak özel kuralların geçerli olmaya başladığı noktaya konulacaktır. E, 17[b] "YERLEŞİM ALANININ SONU" işareti, bu kuralların yürürlükten kalktığı noktaya konulacaktır."

23. Sözleşme'nin değişik 1. Eki, kısım F, alt kısım II

Fıkra 1 ("İLK YARDIM İSTASYONU" sembolü)

F, 1[b] ve F, 1[c] sembolleri kullanılmayacaktır.

Fıkra 2 (Çeşitli semboller)

Bu fıkranın sonuna eklenecek olan ilave metin

F, 14 "TRAFİK BİLGİLERİNİ VEREN RADYO İSTASYONLARI"

Beyaz kare üzerindeki yazı: "Radyo" kelimesinin altında gerektiği takdirde radyo istasyonunun kısaltılmış adı veya kodu ile programın sayısı yazılabilir. "Radyo" kelimesi, ulusal dilde de tekrarlanabilir.

Mavi zemin üzerindeki yazı: Yerel radyo istasyonunun frekansı ve gerektiği takdirde dalga uzunluğunu belirten yazı.

VHF istasyonları konusunda "MHz" yazısının veya bölge kodunun orta dalga veya uzun dalga istasyonları için de "kc/s" ibaresinin ilave edilmesi ülkelerin takdirine bırakılmıştır.

Dalga uzunluğu, m harfi ile rakamla verilebilir (örneğin 1500m).

F, 15 UMUMİ TUVALET
F, 16 PLAJ VEYA YÜZME HAVUZU

24. Sözleşme'nin değişik 1. Eki, kısım G, alt kısım II

Fıkra 2 (Özel durumlar), bent (a)

G, 2[a] ve G, 2[b] levhalarının kırmızı çubuğu, beyaz bir kenarla çevrili olacaktır.

25. Sözleşme'nin 1. Eki, kısım G, alt kısım III

Fıkra 1

G, 4[c] işareti kullanılmayacaktır.

Fıkra 2

G, 6[c] işareti kullanılmayacaktır.

26. Sözleşme'nin değişik 1. Eki, kısım G, alt kısım V

Fıkra 3 ("ÇIKIŞI OLMAYAN YOL" işareti)

G, 13 işaretinin kırmızı çubuğu, beyaz bir kenarla çevrili olacaktır.

27. Sözleşme'nin değişik 1. Eki, kısım H

Fıkra 1'den hemen sonra eklenecek olan ilave fıkra

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"İlave panoların zemini, tercihen birlikte kullanıldıkları belirli işaret gruplarının zeminleri ile aynı renkte olacaktır."

Avrupa Anlaşması Ekine İlave

"İlave işaret No.1" ve "İlave işaret No.2" kelimeleri sırasıyla "C,3[m]" ve "C,3[n]" ile değiştirilecektir.

Bu belgenin sonunda yer alan yeni işaretler konulacaktır: E 17[a]; E 17[b]; F,14; F,15 ve F,16.

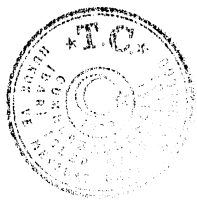

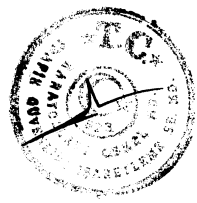

EK-EK BÖLÜM

C, 3[m]

C, 3[n]

E, 17[a]

E, 17[b]

F, 14

F, 15

F, 16

KISIM III

1968 KARAYOLU İŞARETLERİ VE SİNYALLERİ SÖZLEŞMESİNE EK AVRUPA ANLAŞMASINA EK KARAYOLU YATAY İŞARETLEME PROTOKOLÜ

CENEVRE'DE 1 MART 1973 TARİHİNDE İMZALANMIŞTIR

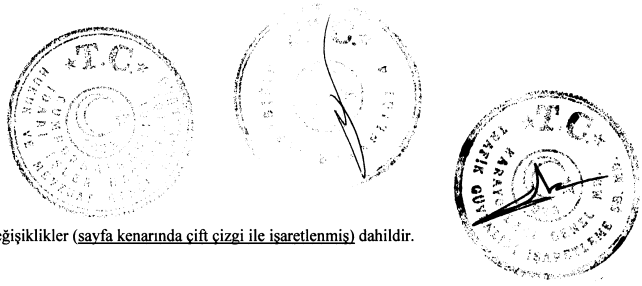

***28 Mart 2006'da yürürlüğe giren değişiklikler (sayfa kenarında çift çizgi ile işaretlenmiş) dahildir.

8 KASIM 1968 TARİHİNDE VİYANA'DA İMZAYA AÇILAN KARAYOLU İŞARETLERİ VE SİNYALLERİ SÖZLEŞMESİNE EK AVRUPA ANLAŞMASINA EK KARAYOLU YATAY İŞARETLEME PROTOKOLÜ

BU PROTOKOLÜN, 8 KASIM 1968 TARİHİNDE VİYANA'DA İMZAYA AÇILAN KARAYOLU İŞARETLERİ VE SİNYALLERİ SÖZLEŞMESİNE VE 1 MAYIS 1971 TARİHİNDE CENEVRE'DE İMZAYA AÇILAN SÖZLEŞMEYE EK AVRUPA ANLAŞMASINA'DA TARAF OLAN SÖZLEŞME TARAFLARI,

Avrupa'da yatay işaretlemeler konusunda daha fazla uyum sağlanmasını AMAÇLAYARAK,

Aşağıdaki hükümler üzerinde MUTABIK KALMIŞLARDIR:

Madde 1

Bu Protokolün, aynı zamanda 8 Kasım 1968 tarihinde Viyana'da imzaya açılan Karayolu İşaretleri ve Sinyallerine ilişkin Sözleşme' ye ve 1 Mayıs 1971 tarihinde Cenevre'de imzaya açılan Sözleşmeyi tamamlayan Avrupa Anlaşmasına da taraf olan Sözleşme Tarafları, kendi ülkelerinde uygulanan yatay işaretleme sistemlerinin bu Protokolün ekinde belirtilen hükümlere uymasını sağlamak üzere uygun önlemleri alacaktır.

Madde 2

1. Bu Protokol 1 Mart 1974 tarihine kadar, 8 Kasım 1968 tarihinde Viyana'da imzaya açılan Karayolu İşaretleri ve Sinyallerine ilişkin Sözleşmeyi ve 1 Mayıs 1971 tarihinde Cenevre'de imzaya açılan Sözleşmeyi tamamlayan Avrupa Anlaşmasını imzalayan veya bunlara katılan veya Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonu üyesi olan ya da Komisyon'un görev tanımının 8. fıkrası uyarınca Komisyon'a danışman statüsünde kabul edilmiş olan Devletlerin imzasına açık olacaktır.

2. Bu Protokol, ilgili Devlet 8 Kasım 1968 tarihinde Viyana'da imzaya açılan Karayolu İşaretleri ve Sinyallerine ilişkin Sözleşmeyi ve 1 Mayıs 1971 tarihinde Cenevre'de imzaya açılan bu Sözleşmeyi tamamlayan Avrupa Anlaşmasını onayladıktan veya bunlara katıldıktan sonra onaylanacaktır. Onay belgeleri, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne tevdi edilecektir.

3. Bu Protokol, bu maddenin 1. fıkrasında belirtilen ve 8 Kasım 1968 tarihinde Viyana'da imzaya açılan Karayolu İşaretleri ve Sinyallerine ilişkin Sözleşmeyi ve 1 Mayıs 1971 tarihinde Cenevre'de imzaya açılan bu Sözleşmeyi tamamlayan Avrupa Anlaşmasına taraf olan Devletlerden herhangi birinin katılımına açık kalacaktır. Katılım belgeleri, Genel Sekreter'e tevdi edilecektir.

Madde 3

1. Herhangi bir Devlet, bu Protokolün imzalanması veya onaylanması sırasında veya bu Protokole katılırken, ya da bundan sonraki herhangi bir zamanda, Genel Sekreter' e yapılacak bir bildirimle Protokolün uluslararası ilişkilerinden sorumlu olduğu bütün ülkeler veya bunlardan herhangi birinde geçerli olacağını beyan edebilir. Protokol, hangisi daha sonra ise, bildirimin Genel Sekreter tarafından alınmasını izleyen otuz günün sonunda veya Protokolün bildirimi yapan Devlet'te yürürlüğe girdiği tarihte, bildirimde belirtilen ülke veya ülkelerde uygulamaya konmuş olacaktır.

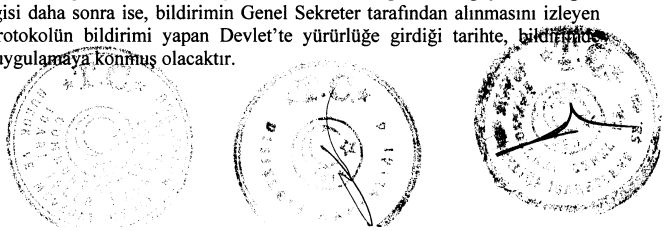

2. Bu maddenin 1. fıkrası uyarınca bir bildirim yapmış olan herhangi bir Devlet, bundan sonraki herhangi bir zamanda Genel Sekreter' e yapılacak bir bildirimle Protokolün bildirimde belirtilen ülkede bundan böyle uygulanmayacağını beyan edebilir ve Protokol söz konusu ülke için bildirimin Genel Sekreter tarafından alındığı tarihi izleyen bir yılın sonundan itibaren yürürlükten kalkmış olacaktır.

Madde 4

1. Bu Protokol, onuncu onay veya katılım belgesinin tevdi tarihini izleyen on iki ay sonunda yürürlüğe girecektir.

2. Protokol, bu Protokolü onuncu onay veya katılım belgesinin tevdi edilmesinden sonra onaylayan veya ona katılan her Devlet için, söz konusu Devletin onay veya katılım belgesini tevdi ettiği tarihi izleyen on iki ay sonunda yürürlüğe girmiş olacaktır.

3. Bu maddenin 1. ve 2. fıkraları kapsamındaki yürürlüğe girme tarihi, 8 Kasım 1968 tarihinde Viyana'da imzaya açılan Karayolu İşaretleri ve Sinyallerine ilişkin Sözleşme'nin 39. Maddesinin uygulanması sonucu ortaya çıkan tarihten önceyse, bu Protokol, bu maddenin 1. fıkrasının özü bağlamında, bu iki tarihten hangisi daha sonra ise, o tarihte yürürlüğe girecektir.

Madde 5

Bu Protokol, yürürlüğe girdikten sonra, Sözleşme Tarafları arasındaki ilişkiler açısından, 16 Eylül 1950 tarihinde Cenevre'de imzalanan 1949 tarihli Karayolu İşaretleri ve Sinyallerine ilişkin Protokol, Karayolu Trafiği Sözleşmesini tamamlayan Avrupa Anlaşması'nın içerdiği Karayolu İşaretleri ve Sinyallerine ilişkin Protokol, 16 Aralık 1955 tarihinde Cenevre'de imzalanan Karayolu Çalışmalarına ilişkin İşaretler Konusunda Anlaşma ve 13 Aralık 1957 tarihinde Cenevre'de imzalanan Karayolu İşaretlemelerine ilişkin Avrupa Anlaşması hükümlerini sonlandıracak ve bunların yerini alacaktır.

Madde 6

1. Bu Protokol on iki ay yürürlükte kaldıktan sonra, Sözleşme Taraflarından herhangi biri bu Protokolde bir veya daha fazla değişiklik yapılmasını önerebilir. Önerilen herhangi bir değişikliğin metni, açıklayıcı bir bilgi notu ile birlikte, bunları bütün Sözleşme Taraflarına iletecek olan Genel Sekreter'e iletilecektir. Sözleşme Taraflarının bu önerilerin dağıtım tarihini izleyen on iki ay içinde: (a) değişikliği kabul ettiklerini veya (b) değişikliği ret ettiklerini veya (c) değişiklik önerilerini ele almak üzere bir konferans düzenlenmesini istediklerini Genel Sekreter'e bildirme fırsatı olacaktır. Genel Sekreter, değişiklik önerilerinin metinlerini aynı zamanda bu Protokolün 2.maddesinde sözü edilen Devletlere de aktaracaktır.

2. (a) Bir önceki fıkrada belirtilen on iki aylık süre içerisinde Sözleşme Taraflarının üçte birinden daha azı Genel Sekreter'e değişikliği kabul etmediklerini veya öneriyi ele almak üzere bir konferans düzenlenmesini istediklerini bildirdiği takdirde, bu maddenin 1. fıkrası uyarınca iletilen herhangi bir değişiklik önerisi kabul edilmiş sayılacaktır. Genel Sekreter bütün Sözleşme Taraflarına getirilen herhangi bir değişiklik önerisine ilişkin bütün kabul veya ret bildirimleri ya da konferans istemleri konusunda bilgi verecektir. On iki ay olarak belirlenen süre içinde bu tür retlerin ve konferans istemlerinin toplam sayısı Sözleşme Tarafı sayısının üçte birinden daha az ise, Genel Sekreter bütün Sözleşme Taraflarına değişikliğin, bu maddenin 1. fıkrasında sözü edilen on iki aylık sürenin sona ermesinden altı ay sonra, değişikliği kabul etmeyen ya da öneriyi ele almak üzere bir konferans talep edenler hariç, bütün Sözleşme Tarafları için yürürlüğe gireceğini bildirecektir.

(b) Söz konusu on iki aylık süre içinde önerilen değişikliği kabul etmeyen ya da bu önerinin ele alınması amacıyla bir konferans düzenlenmesini talep eden herhangi bir Sözleşme Tarafı, bu sürenin bitiminden sonraki herhangi bir zamanda Genel Sekreter'e değişikliği kabul ettiğini bildirebilir ve bu bildirim Genel

Sekreter tarafından bütün diğer Sözleşme Taraflarına iletilecektir. Değişiklik, değişikliği kabul ettiğini bildiren Sözleşme Tarafı açısından, Genel Sekreter'in bu bildirimi aldığı tarihten altı ay sonra yürürlüğe girecektir.

3. Bir değişiklik önerisi bu maddenin 2. fıkrası uyarınca kabul edilmemişse ve eğer bu maddenin 1. fıkrasında belirtilen on iki aylık süre içinde toplam Sözleşme Tarafı sayısının yarısından daha azı Genel Sekretere önerilen değişikliği kabul etmediklerini bildirmişse ve eğer beşten az olmamak kaydı ile toplam Sözleşme Tarafı sayısının en az üçte biri, değişikliği kabul ettiklerini veya değişikliği görüşmek üzere bir konferans toplanmasını istediklerini bildirdiği takdirde, Genel Sekreter önerilen değişiklik tekliflerini ya da kendisine bu maddenin 4. fıkrası uyarınca sunulan başka önerileri görüşmek üzere bir konferans düzenleyecektir

4. Bu maddenin 3. fıkrası uyarınca bir konferans düzenlendiği takdirde, Genel Sekreter bütün Sözleşme Taraflarını ve bu Protokolün 2. maddesinde belirtilen diğer Devletleri bu toplantıya davet edecektir. Genel Sekreter, konferansa davet edilen bütün Devletlerden, değişiklik önerilerine ilaveten Konferansta ele alınmasını istedikleri diğer önerileri de görüşmelerin başlayacağı tarihten en az altı ay önce kendisine iletmelerini isteyecek ve bu tür önerileri toplantının başlama tarihinden en az üç ay önce Konferansa davet edilmiş olan bütün Devletlere yollayacaktır.

5. (a) İşbu Protokoldeki her türlü değişikliğin konferansta temsil edilen Devletlerin üçte iki çoğunluğu tarafından benimsenmesi durumunda kabul edildiği varsayılacaktır. Ancak, bu çoğunluğun konferansta temsil edilen Sözleşme Taraflarının en az üçte ikisini kapsaması gerekmektedir. Genel Sekreter, bütün Sözleşme Taraflarına değişikliğin kabul edildiğini bildirecek ve değişiklik bu bildirim tarihini izleyen on iki aylık süre sonunda, bu süre içinde Genel Sekreter'e değişikliği kabul etmediklerini bildirenler hariç bütün Sözleşme Tarafları için yürürlüğe girmiş olacaktır.

(b) Söz konusu on iki aylık süre içinde bir değişikliği reddeden bir Sözleşme Tarafı, herhangi bir zamanda Genel Sekreter'e değişikliği kabul ettiğini bildirebilir ve bu bildirim Genel Sekreter tarafından bütün diğer Sözleşme Taraflarına iletilecektir. Değişiklik, bu değişikliği kabul ettiğini bildiren Sözleşme Tarafı için Genel Sekreter'in bildirimi aldığı tarihi izleyen altı ayın sonunda, ya da hangisi daha sonra ise, sözü edilen on iki aylık sürenin bitiminde yürürlüğe girecektir.

6. Önerilen değişikliğin bu maddenin 2. fıkrası uyarınca kabul edilmiş sayılmaması durumunda ve bir konferansın toplanmasına ilişkin olarak bu maddenin 3. fıkrasında belirtilen koşullar gerçekleşmemişse, önerilen değişiklik reddedilmiş sayılacaktır.

7. Bu maddenin 1-6. fıkralarında tanımlanan değişiklik yapma sürecinden bağımsız olarak, bu Protokolün ekinde bütün Sözleşme Taraflarının yetkili makamları arasında sağlanacak mutabakatla değişiklik yapılabilir. Bir Sözleşme Tarafının yönetimi kendi ulusal mevzuatının yaptığı anlaşmayla ilgili olarak belirli bir yetkinin verilmesi ile veya anlaşmayı bir yasama organının onayına sunmakla yükümlü kıldığını beyan ettiği takdirde, söz konusu Sözleşme Tarafının yetkili makamı ancak gerekli yetki veya onayı aldığını Genel Sekreter'e bildirdiği zaman değişikliği kabul etmiş sayılacaktır. Yetkili makamlar arasında varılan anlaşma, bir geçiş döneminde, ekin eski hükümlerinin de tümü ile veya kısmen, yeni hükümlerle birlikte yürürlükte kalmasını sağlayabilir. Yeni hükümlerin yürürlüğe gireceği tarihi Genel Sekreter belirleyecektir.

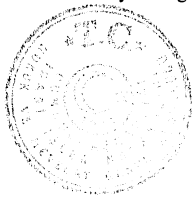

8. Her Devlet, bu Protokolü imzalarken, onaylarken ya da ona katılırken Genel Sekreter'e bu maddenin 7. fıkrası uyarınca Protokol ile ilgili konularda yetkili olarak addedilecek makamın adı ve adresini de bildirecektir.

Madde 7

Sözleşme Taraflarından herhangi biri, Genel Sekreter'e yapılacak yazılı bir bildirimle bu Protokolü sonlandırabilir. Bu sonlandırma, söz konusu bildirimin Genel Sekreter tarafından alındığı tarihi izleyen bir yılın sonunda yürürlüğe girmiş olacaktır. 8 Kasım 1968 tarihinde Viyana'da imzaya açılmış olan Karayolu İşaretleri ve Sinyallerine ilişkin Sözleşme' ye ve bu Sözleşmeyi tamamlayan 1971'de Cenevre'de imzaya açılan Avrupa Anlaşmasına artık taraf olmayan herhangi bir Sözleşme Tarafı, aynı tarihten itibaren bu Protokolün de Tarafı olmayacaktır.

Madde 8

Bu Protokol, birbirini izleyen herhangi bir on iki aylık süre içinde Sözleşme Tarafı sayısı beşten az olduğu veya 8 Kasım 1968 tarihinde Viyana'da imzaya açılmış olan Karayolu İşaretleri ve Sinyallerine ilişkin Sözleşme yürürlükten kalktığı takdirde yürürlükten kalkmış olacaktır.

Madde 9

1. Bu Protokolün yorumu ya da uygulanması ile ilgili olarak iki veya daha fazla Sözleşme Tarafı arasında çıkan ve uyuşmazlığa düşen Tarafların müzakere veya diğer uzlaşma yolları ile çözümleyemediği anlaşmazlıklar için, uyuşmazlığa taraf olan Sözleşme Taraflarından birinin talep etmesi durumunda, hakeme başvurulacaktır ve konu, uyuşmazlığa düşen Tarafların karşılıklı anlaşmayla seçtikleri bir veya daha çok sayıdaki hakeme havale edilecektir. Uyuşmazlığa düşen Tarafların, hakemlik talebinin yapılmasını izleyen üç aylık süre içinde hakem veya hakemlerin seçimi konusunda anlaşmaya varamamaları durumunda, bu Taraflardan herhangi biri Birleşmiş Milletler Genel Sekreterinden uyuşmazlığın karara bağlanmak üzere havale edileceği tek bir hakem atamasını talep edebilir.

2. Bu maddenin 1. fıkrası uyarınca atanacak olan hakemin veya hakemlerin kararları, uyuşmazlık içinde olan Sözleşme Tarafları için bağlayıcı olacaktır.

Madde 10

Bu Protokol ile ilgili hiçbir husus, bir Sözleşme Tarafının Birleşmiş Milletler Şartı hükümlerine uygun olan ve durumun zarureti ile sınırlı olmak koşulu ile iç ve veya dış güvenliği için gerekli gördüğü uygulamaları yapmasını kısıtladığı şeklinde yorumlanamaz.

Madde 11

1. Herhangi bir Devlet, bu Protokolü imzalarken ya da onay veya katılım belgelerini tevdi ederken, kendisini bu Protokolün 9. maddesi ile bağlı addetmediğini beyan edebilir. Diğer Sözleşme Tarafları böyle bir beyan yapan Sözleşme Tarafına karşı, 9. madde hükümleri kapsamında bağlı olmayacaktır.

2. Bu Protokole konacak olan ve bu maddenin 1. fıkrasında belirtilenler dışındaki çekincelere ancak, yazılı olarak ifade edilmeleri ve eğer onay veya katılım belgesinin tevdi edilmesinden önce belirlenmişlerse, söz konusu belgede teyit edilmeleri koşulu ile izin verilecektir.

3. Herhangi bir Devlet, bu Sözleşme ile ilgili onay veya katılım belgesini tevdi ederken, kendisi tarafından 8 Kasım 1968 tarihinde Viyana'da imzaya açılmış olan Karayolu İşaretleri ve Sinyallerine ilişkin Sözleşme' ye ve bu Sözleşmeyi tamamlayan 1971'de Cenevre'de imzaya açılan Avrupa Anlaşmasına konmuş olan çekincelerin, ne ölçüde bu Protokol için de geçerli olacağını yazılı olarak Genel Sekreter'e bildirecektir. Karayolu İşaretleri ve Sinyallerine ilişkin Sözleşme' ye konmuş olan ancak bu Protokol ile ilgili onay veya katılım belgesi tevdi edilirken verilen bildirimde yer almayan herhangi bir çekince, bu Protokol için geçerli sayılmayacaktır.

4. Genel Sekreter, bu madde uyarınca konacak olan çekinceleri ve yapılacak bildirimleri, bu Protokolün 2. maddesinde belirtilen bütün Devletlere iletecektir.

5. Bu madde uyarınca bir beyanda bulunan, çekince koyan veya bildirim yapan herhangi bir Devlet, bunları herhangi bir zamanda Genel Sekreter'e yapılacak olan yazılı bir bildirimle geri çekebilir.

6. Bu maddenin 2. fıkrası uyarınca konacak veya 3. fıkrası uyarınca bildirilecek olan herhangi bir çekince,

(a) Çekinceyi koyan veya bildiren Sözleşme Tarafı için, Protokolün çekinceyle ilgili hükmünü, çekincenin sınırları kapsamında değiştirmiş olacaktır;

(b) Bu hükümleri diğer Sözleşme Tarafları için de çekinceyi koyan veya bildiren Sözleşme Tarafıyla olan ilişkileri bağlamında aynı ölçüde değiştirmiş olacaktır.

Madde 12

Bu Protokolün 6. ve 11. maddelerinde hükme bağlanan beyan, bildirim ve yazışmalara ek olarak, Genel Sekreter, Taraflara ve 2. maddede belirtilen diğer Devletlere aşağıdaki hususlarda bilgi verecektir:

(a) 2. madde uyarınca yapılan imzalar, onaylar ve katılımlar,
(b) 3. maddeye göre bildirimler ve beyanlar,
(c) 4. maddeye uygun olarak bu Protokolün yürürlüğe giriş tarihi,
(d) 6. maddenin 2, 5 ve 7. bentleri uyarınca bu Protokol'deki değişikliklerin yürürlüğe giriş tarihi,
(e) 7. maddeye göre kaldırılacağının duyurulması,
(f) 8. maddeye göre bu Protokolün sonlandırılması.

Madde 13

1 Mart 1974 tarihinden sonra bu Protokolün aslı, aslına uygun onaylı kopyalarını bu Protokolün 2. maddesinde belirtilen tüm Devletlere yollayacak olan Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine tevdi edilecektir.

YUKARIDAKİ HUSUSLARI TASDİKEN aşağıda imzaları bulunan tam yetkili kişiler, işbu Protokolü imzalamışlardır.

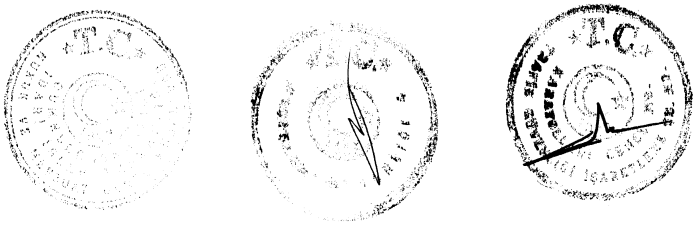

Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Eki

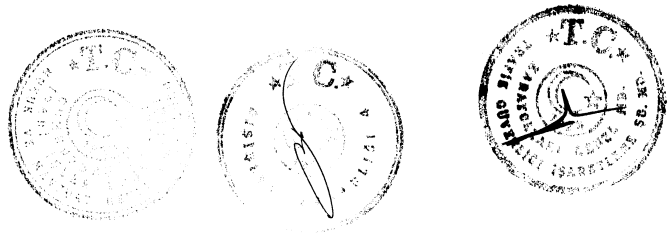

1. Bu ekin uygulanması bağlamında, "Sözleşme" terimi, 8 Kasım 1968 tarihinde Viyana'da imzaya açılan Karayolu İşaretleri ve Sinyallerine ilişkin Sözleşme anlamına gelmektedir.

2. Bu ek sadece Sözleşme'nin ilgili hükümlerine yapılan eklemeleri ve bunlardaki değişiklikleri içermektedir.

3. Sözleşme'nin değişik 26. Maddesi

Fıkra 2

Bu fıkranın (b) bendinin hemen arkasına eklenecek olan ilave bent

Bu ek bent aşağıdaki gibi olacaktır:

"Trafik akışının yönünün Sözleşme'nin Madde 23, fıkra 11 hükümlerine uygun olarak trafik akımının yönünün değiştirilebileceği şerit veya şeritleri belirlemek için kesikli çift çizgi kullanılabilir."

Fıkra 4

"Taşıt yolu" ile "sayılmayacaktır" kelimeleri arasına eklenecek olan ilave ifade

Bu ifadenin eklenmesiyle fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"Bu madde bağlamında, taşıt yollarının kenarlarına bunları daha görünür kılmak amacıyla çekilecek olan çizgiler, taşıt yolundaki park alanlarını işaretlemek amacıyla kullanılan enine çizgilere bağlanan çizgiler ve durma veya park yasağı veya sınırlamasını belirten çizgiler, boyuna işaretlemeler kapsamında sayılmayacaktır."

4. Sözleşme'nin değişik 27. Maddesi

Fıkra 1

Dur çizgisini işaretlemek üzere yan yana iki düz çizgi kullanılmayacaktır.

Fıkra 3

B,1 "Yol Ver" işareti uyarınca, yol veren taşıtların normal olarak geçmeyeceği çizgiyi belirtmek amacı ile yan yana iki kesikli çizgi kullanılmayacaktır.

Fıkra 5

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"Bisiklet geçitlerini işaretlemek üzere, karelerden veya paralel kenarlardan oluşan kesikli çizgiler kullanılacaktır."

5. Sözleşme'nin değişik 28. Maddesi

Bu maddenin 3. fıkrasından hemen sonra eklenecek olan ilave fıkralar:

Bu fıkralar aşağıdaki gibi olacaktır:

"Bir taşıt yolunun kenarındaki veya kaldırımdaki devamlı bir çizgi, bu çizgi boyunca ve taşıt yolunun çizginin uygulandığı tarafında, durma ve park etmenin yasak olduğu veya başka bir şekilde belirtilen sınırlamalara tabi olduğu anlamına gelecektir.

Bir taşıt yolunun kenarındaki veya kaldırımdaki kesikli bir çizgi, bu çizgi boyunca ve taşıt yolunun çizginin uygulandığı tarafında, park etmenin yasak olduğu veya başka bir şekilde belirtilen sınırlamalara tabi olduğu anlamına gelecektir.

Bir trafik şeridinin devamlı veya kesikli çizgi ile işaretlenmiş olmasının yanı sıra, otobüs, taksi, vb. gibi belirli taşıt kategorilerini tanımlayan işaretler veya yazılı yatay işaretlemelerin bulunması, şeridin bu şekilde belirtilen taşıtların kullanımına ayrılmış olduğu anlamına gelmektedir."

6. Sözleşme'nin değişik 29. Maddesi

Fıkra 2

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"Yatay işaretlemeler beyaz olacaktır. "Beyaz" sözcüğü gümüş rengi tonlarını veya açık gri rengi de içermektedir. Ancak:

- Park edilmesine izin verilen veya yasaklanan yerleri gösteren işaretlemeler mavi renkte olabilir;"

- Park etmenin yasak olduğu yerleri gösteren zikzaklı çizgiler sarı renkte olacaktır;

- Taşıt yolunun kenarındaki veya kaldırımdaki durma veya park etmenin yasak veya sınırlandırılmış olduğunu gösteren devamlı ya da kesikli bir çizgi sarı renkte olacaktır."

Bu Maddenin 2. fıkrasından hemen sonra eklenecek olan ilave fıkra

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"Durma veya park etme yasağını ya da sınırlandırılmasını belirtmek üzere sarı çizgi kullanılıyorsa ve taşıt yolunun kenarını belirleyen beyaz bir çizgi varsa, sarı çizgi beyaz çizginin dış tarafında ve ona bitişik olacaktır.

7. Sözleşme'nin değişik 8.Eki (Yatay İşaretlemeler) - Bölüm II (Boyuna yatay işaretlemeler) (Şekil A-1)

A. Ebatlar

Fıkra 2

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"Boylamasına giden işaretlemeler için kullanılan devamlı veya kesikli çizgilerin genişliği en az 0.10 m (4 inç) olmalıdır. Bir asıl gidiş şeridi ile bir hızlanma şeridini, yavaşlama şeridini veya hızlanma ve yavaşlama kombinasyonu olan bir şeridi ayırmak için kullanılan kesikli çizginin genişliği, normal bir kesikli çizgi genişliğinin en az iki katı olmalıdır."

Fıkra 5

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"(a) Trafiği, Sözleşme'nin 26. Madde, fıkra 2 (a) (i) hükmü uyarınca yönlendiren bir kesikli çizginin parçalarının uzunluğu 1 metreden (3 fit, 4 inç) daha az olmayacaktır. Çizgi parçaları arasındaki açıklık normal olarak çizgi parçasının uzunluğunun iki ila dört katı kadar olacaktır. Çizgi parçaları arasındaki açıklık 12 metreyi (40 fit) geçmemelidir.

(b) Sözleşme'nin Madde 26, fıkra 2 (a) (ii) hükmüne göre uyarı amacıyla kullanılan bir kesikli çizgideki çizgi parçalarının uzunluğu, çizgi parçaları arasındaki açıklığın iki ila dört katı kadar olmalıdır."

Fıkra 6

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"Bir düz çizginin uzunluğu 20 metreden (65 fit) daha az olmamalıdır."

B. Trafik şeridi işaretlemeleri

(i) "Meskûn mahallerin dışında" ve (ii) "Meskûn mahallerin içinde" şeklindeki ayırım uygulanmayacaktır.

Fıkra 8, birinci cümle

Bu cümle aşağıdaki gibi olacaktır: "İki şeritli çift yönlü taşıt yollarında taşıt yolunun orta çizgisi, boylamasına giden bir işaretleme ile belirlenmelidir (şekil A-2)."

Fıkra 9

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"Genel bir kural olarak, üç şeritli çift yönlü trafik yollarındaki şeritler, kesikli çizgilerle belirlenmelidir (şekil A-3). Bir veya iki devamlı çizgi veya devamlı bir çizgiye bitişik giden bir kesikli çizgi sadece belirli durumlarda kullanılmalıdır. Düşey kurbun tepe noktalarına yaklaşımlarda, kavşaklarda, hemzemin geçitlerde ve görüşün azaldığı yerlerde iki devamlı çizgi kullanılabilir."

Fıkra 10

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"Üçten fazla şeridi olan çift yönlü taşıt yollarında, trafiğin iki yönü, devamlı bir çizgi ile ayrılmalıdır. Ancak, hemzemin geçitlere yaklaşımlarda ve diğer özel durumlarda, iki devamlı çizgi kullanılabilir. Şeritler kesikli çizgilerle belirlenecektir (şekil A-4). Tek bir devamlı çizginin kullanıldığı durumlarda bu çizgi, yolun o kısmında kullanılan şerit belirleme çizgilerinden daha geniş olacaktır."

Fıkra 11

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"Sözleşme'nin 26. Maddesinin 2 (b) fıkrasından hemen sonra konulan ek bendin uygulanması durumunda, yönü değiştirilerek kullanılabilen şeridin (veya şeritlerin) kenarları, Sözleşme'nin 26. Maddesi fıkra 2 (a) (ii) hükmüne uygun olarak çift kesikli uyarı çizgisi ile işaretlenebilir (şekil A-5 ve A-6)."

Fıkra 11'den hemen sonra eklenecek olan ilave fıkra

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"Şekil A-7 de tek yönlü bir yolun işaretlenmesine örnek verilmektedir. Şekil A-8 de bir otoyolda taşıt yolunun işaretlenmesine örnek verilmektedir."

Fıkra 13

"Şekil 2 ve 3" sözcükleri, "Şekil A-31" olarak değiştirilecektir.

Fıkra 13'den hemen sonra eklenecek olan ilave fıkra

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"Şekil A-9 ve A-10'da hızlanma şeritleri ile yavaşlama şeritlerinin işaretlenmesine örnekler verilmektedir. Şekil A-11'de katılma ve ayrılma şeridi kombinasyonuna örnek verilmektedir."

C. Belirli durumlara göre yapılacak işaretlemeler

Fıkra 14

"şekil A-33 sözcüğü "şekil 4" ile "şekil 5 ve 6" sözcüklerinin yerini alacaktır.

Fıkra 15

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

" 'Görüş mesafesi', taşıt yolu üzerindeki belirli yükseklikteki bir objenin, gözü aynı hizada veya daha alçakta olan bir gözlemci tarafından görülebildiği mesafe anlamına gelmektedir.[110] Belirli bazı kavşaklarda, ya da görüş mesafesinin kısıtlandığı yerlerde (düşey kurpların tepe noktaları, yoldaki yatay kurplar, vb.) ya da taşıt yolunun dar olduğu ya da başka özelliklere sahip olduğu kesimlerde, taşıt yolunun karşıdan gelen trafiğe ayrılan kısmının kullanılmasının kısıtlanması gerekiyorsa, yolun görüş mesafesinin belirli bir minimum M değerinden az olduğu kesimlerinde şekil A-12 – A-19'a uygun şekilde düzenlenecek olan devamlı çizgilerle bu kısıtlama uygulanmalıdır. Yerel koşulların devamlı çizgilerin kullanılmasını olanaksız kıldığı durumlarda, Sözleşme'nin Madde 26, fıkra 2 (a) (ii) hükümlerine uygun olarak, uyarı çizgileri kullanılmalıdır."

Fıkra 16

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"M için kabul edilecek değer, yol ve trafik koşullarına göre değişiklik gösterecektir. Şekil A-12 – A-19 da, A (veya D) görüş uzaklığının M'den daha düşük olduğu noktayı, C (veya B) ise görüş uzaklığının tekrar M değerini aşmaya başladığı noktayı belirtmektedir."

Fıkra 17

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

[110] Motorlu taşıt tasarımının günümüzdeki özellikleri göz önüne alındığında, göz yüksekliği olarak 1 metre (3 fit 4 inç) ve nesne yüksekliği olarak da 1.20 metre (4 fit) alınması önerilmektedir.

"Şekil A-12(a), A-12 (b), A-13 (a) ve A-16, iki şeritli yolların farklı durumlarda (yatay veya düşey kurplar, görüş hizasının her iki yönde de M değerini aştığı bir orta alanın var veya yok olması) nasıl işaretlenebileceğine ilişkin örnekleri vermektedir."

Fıkra 18

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"Üç şeritli yollarda iki yöntem kullanılabilir:

(a) Taşıt yolu iki geniş şeride indirilebilir. Taşıt yolunun daha büyük oranda iki tekerlekli araçlar taşıması ve/veya iki şeride indirilen yol kesiminin göreceli olarak kısa herhangi bir başka benzer yol kesiminden uzak olması durumunda bu yöntem tercih edilebilir (şekil A-12 (c), A-12(d), A-13 (b), A-17 ve A-18).

(b) Taşıt yolunun tüm genişliğinden yararlanabilmek amacıyla trafiğin iki yönünden bir tanesine iki şerit verilebilir. Düşey kurplarda bu avantajın tanındığı yön, yukarı çıkış (tırmanma) yönü olmalıdır. Şekil A-12 (e) de AB ve CD kesitlerinin üst üste çakışmadığı bir tepe noktasına örnek verilmektedir. Bunların çakıştığı yerlerde, bu tür bir işaretleme araçların görüş mesafesinin her iki yönde de yeterli olduğu orta alanda birbirini geçmesini engellemektedir. Bundan kaçınmak için, şekil A-13 (c) de verilen işaretleme şekli kullanılabilir. Şekil A-14 yol eğimindeki bir dışbükey değişikliğin nasıl işaretleneceğini göstermektedir. AB ve CD üst üste çakışsa da çakışmasa da işaretleme aynı olacaktır. Aynı zamanda oldukça fazla bir eğimin de olduğu yatay kurplarda aynı ilkeler benimsenebilir. Eğimsiz yatay kurplarda, bu araçlar birbirini geçerken daha iyi görme olanağına sahip olacakları için, kurbun dış kısmındaki araçlara iki şerit verilebilir. Şekil A-19 da, AB ve CD çakışsa da çakışmasa da aynı olan bu şekildeki bir işaretlemenin örneği verilmektedir."

Fıkra 19- 21

Bu fıkraların hükümleri geçerli değildir.

Fıkra 22, birinci cümle

Bu cümle aşağıdaki gibi olacaktır:

"Mevcut taşıt yolunun genişliğindeki değişiklikleri belirtmek amacıyla kullanılan çizgileri gösteren şekil A-20 ve A-21'de ve devamlı çizgide (veya çizgilerde) sapma olmasını gerekli kılan bir engeli veya yol ortasındaki ayrılmış bir alanın başlangıcını gösteren şekil A-22 de, çizginin (veya çizgilerin) sapması, tercihen hızlı yollarda 1/50 veya daha az ve hızın 60 km/saati (37 mil/saat) geçmediği yollarda 1/20 olmalıdır."

Fıkra 23

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"Sözleşme'nin Madde 26, fıkra 2 (a) (ii) hükmü uyarınca, devamlı bir çizgiden önce, hızlı yollarda en az 100 m (333 fit) ve hızın 60 km/saati (37 mil/saat) geçmediği yollarda en az 50 m (166 fit) uzunluğunda bir uyarı çizgisi olmalıdır. Bu uyarı çizgisi sapma okları (eğik oklar) ile takviye edilebilir veya oklar uyarı çizgisi yerine kullanılabilir. Şekil A-23 ve A-24'de bu tür oklara örnek verilmektedir. İki taneden daha fazla ok kullanıldığı takdirde, birbirini izleyen oklar arasındaki mesafe engele yaklaşıldıkça azalmalıdır (şekil A-25 ve A-26)."

D. Taşıt yollarının sınırlarını belirleyen kenar çizgileri

Fıkra 26

Bu fıkradan hemen sonra eklenecek olan ilave cümleler

Bu cümleler aşağıdaki gibi olacaktır:

"Sınır çizgisinin genişliği en az 0.10 m. (4 inç) olmalıdır. Bir otoyol veya benzeri yolda kullanılan sınır çizgisinin genişliği en az 0.15 m. (6 inç) olmalıdır."

E. Engellerin işaretlenmesi

Fıkra 27

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"Şekil A-22 ve A-27 de taşıt yolundaki bir trafik adasının veya başka bir engelin yakınında kullanılacak olan işaretlemelerin örnekleri verilmektedir."

F. Kavşaklardaki kılavuz çizgileri ve oklar

Fıkra 28

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"Bazı kavşaklarda, sürücülere kavşağı nasıl geçeceklerini ve trafiğin sağdan gittiği ülkelerde sola, trafiğin soldan gittiği ülkelerde sağa nasıl dönecekleri gösterilmek isteniyorsa, kılavuz çizgileri veya oklar kullanılabilir. Çizgi parçaları ve aralarındaki boşluklar için tavsiye edilen uzunluk 0.50 metredir (1 fit, 8 inç). Şekil A-29 (a) da gösterilen kılavuz çizgileri, oklarla takviye edilebilir. Şekil A-29 (b) de gösterilen oklar, kılavuz çizgileri ile takviye edilebilir."

Sözleşme'nin değişik 8. Eki (Yatay işaretlemeler)- Bölüm III (Enine yatay işaretlemeler)

B. Dur çizgileri

Fıkra 30

Bu fıkranın sonunda, şekil A-30' a bir referans eklenecektir.

Fıkra 32

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"Dur çizgileri boylamasına çizgilerle takviye edilebilir (şekil A-31). Bunlara ayrıca taşıt yoluna yazılacak olan "DUR" sözcüğü de eklenebilir (şekil A-32)."

C. Sürücülerin yol vermesi gereken noktaları gösteren çizgiler

Fıkra 33

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

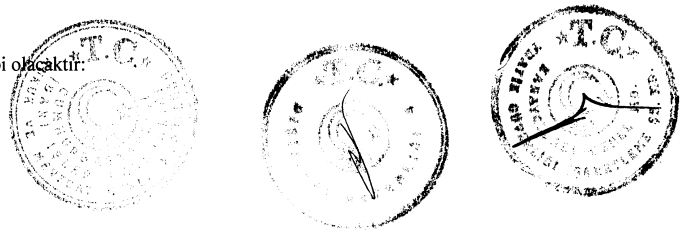

"Çizginin minimum genişliği 0.20 m (8 inç) ve maksimum genişliği 0.60 m (24 inç) olmalıdır (şekil A-34 (a)). Kesikli çizginin parçalarının boyu en az genişliklerinin iki katı olmalıdır. Bu çizgi yerine yolun üzerinde yan yana ve tepe noktaları yol vermesi gereken sürücüye doğru olan üçgenler de kullanılabilir. Bu üçgenlerin tabanları en az 0.40 m (16 inç) olmalı ancak 0.60 metreyi (24 inç) geçmemeli ve yükseklikleri de en az 0.60 m (24 inç) olmalı, ancak 0.70 metreyi (28 inç) geçmemelidir (şekil A-34 (b))."

Fıkra 35

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"Yukarıdaki 34. fıkrada sözü edilen işaret(ler), şekil A-34 ve A-35'deki örneklerde gösterildiği şekilde, taşıt yolu üzerine çizilecek bir üçgenle takviye edilebilir."

D. Yaya geçitleri

Fıkra 37

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"Bir yaya geçidini işaretleyen çizgiler arasındaki açıklık en az çizginin genişliğine eşit olmalı ve bu genişliğin iki katını geçmemelidir: bir çizgi ve ara boşluğundan oluşan genişliği 0.80 m (2 fit, 8 inç) ila 1.40 m (4 fit, 8 inç) arasında olmalıdır. Yaya geçitleri için tavsiye edilen minimum boy, hız sınırının 60 km/saat (37 mil/saat) veya daha düşük olduğu yollar için 2.50 metredir (8 fit), (şekil A-36). Diğer yollarda yaya geçitlerinin minimum boyu 4 metredir (13 fit). Güvenlik nedeniyle, bu tür yollardaki yaya geçitleri trafik ışığı sinyalleri ile donatılmalıdır."

E. Bisiklet geçitleri

Fıkra 38

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"Bisiklet geçitleri çift kesikli çizgi ile belirtilmelidir. Kesikli çizgi tercihen aralarındaki mesafe dikdörtgenlerin kenar uzunluğuna eşit olan dikdörtgenden (0.40-0.60) x (0.40 – 0.60) m [(16-24) x (16-24) inç] oluşmalıdır. Geçitlerin genişliği, tek yönlü bisiklet yolları için 1.80 metreden (6 fit), çift yönlü bisiklet yolları için 3 metreden (9 fit) daha az olmamalıdır. Eğik geçitlerde, dikdörtgenlerin yerine kenarları sırası ile yolun orta çizgisine ve bisiklet yolunun orta çizgisine paralel olan paralel kenarlar kullanılabilir (şekil A-37). Kedigözü ve butonlar kullanılmamalıdır. Şekil A-38'de, bisiklet yolunun öncelikli bir yolun parçası olduğu bir kavşağa örnek verilmektedir."

9. Sözleşme'nin değişik 8. Eki (Yatay işaretlemeler)- Bölüm IV (Diğer işaretlemeler)

A. Şerit seçme okları

Fıkra 39

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"Bir kavşağa yaklaşan araçları ayırmaya yetecek kadar şeridi olan yollarda, kullanılacak olan şeritler yol yüzeyinde işaretlenecek şerit seçme okları ile belirtilebilir (şekil A-39 – A-41). Şerit seçme okları aynı zamanda trafik yönünü teyit etmek amacı ile tek yönlü bir yolda da kullanılabilir. Şerit seçme okları 2 metreden (6 fit, 7 inç) daha kısa olmamalıdır. Bunlar taşıt yolundaki yazılı işaretlerle takviye edilebilir."

B. Tarama çizgileri

Fıkra 40

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"Tarama çizgilerinin eğimi, trafiği tanımladıkları alandan saptıracak şekilde olmalıdır. Aynı şekilde, ayrılma ve birleştirme noktalarında trafiği tehlike noktasından saptıracak şekilde ofset tarama işaretleri de kullanılabilir (şekil A-42). Şekil A-42'de devamlı çizgi boyunca hareket eden araçların girmemesi gereken ve kesikli çizgi boyunca hareket eden araçların ancak dikkatle girebileceği bir alana örnek verilmektedir. Şekil A-21, girilmesi kesin olarak yasak olan alanların işaretlenmesini göstermektedir."

C. Yazılı işaretler

Fıkra 42

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"Harfler ve rakamlar, yaklaşan sürücüler tarafından küçük bir açıdan görülecekleri için, trafiğin seyrettiği yönde önemli bir ölçüde uzatılmalıdır. Yaklaşım hızının 60 km/saati (37 mil/saat) aşmadığı yerlerde, harfler ve rakamlar en az 1.60 m (5 fit, 4 inç) yüksekliğinde olmalıdır (şekil A-43 – A-48). Yaklaşım hızının 60 km/saati aştığı yerlerde, harfler ve rakamlar en az 2.50 m (8 fit) uzunluğunda olmalıdır. 4 m yüksekliğinde harfler ve rakamlarla ilgili örnekler, şekil A-49 – A-54'de verilmektedir."

Fıkra 43

Bu fıkranın hükümleri uygulanmayacaktır.

E. Taşıt yolu ve yola bitişik yapılar üzerindeki işaretlemeler

(i) Park yasağını gösteren işaretlemeler

Fıkra 45

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"Şekil A-55 ve A-56'da park yasağını gösteren işaretlemelerden örnekler verilmektedir."

(ii) Engellerin işaretlenmesi

Fıkra 46

Bu fıkra aşağıdaki gibi olacaktır:

"Şekil A-57, bir engel üzerindeki işaretleme örneğini göstermektedir. Bu tür işaretler sırayla giden siyah- beyaz veya siyah- sarı renkli şeritler şeklinde olmalıdır."

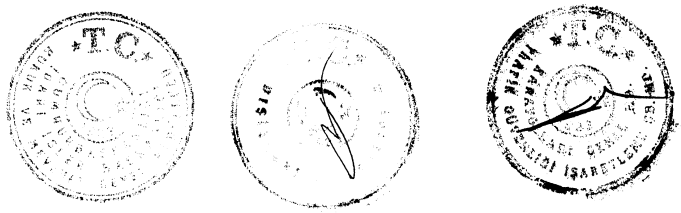

ŞEKİLLER

Boyuna çizgiler

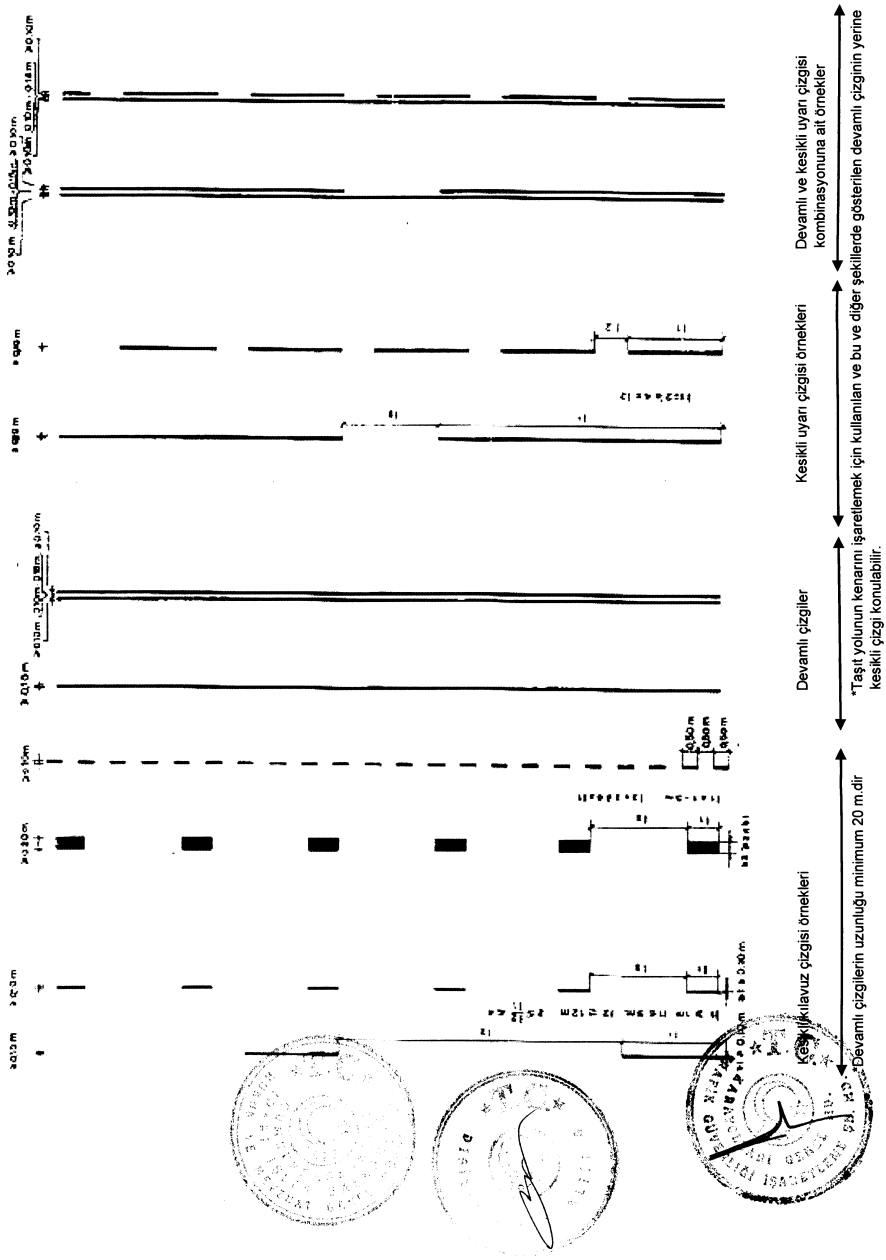

İki şeritli iki yönlü taşıt yollarının işaretlenmesi

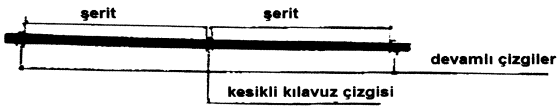

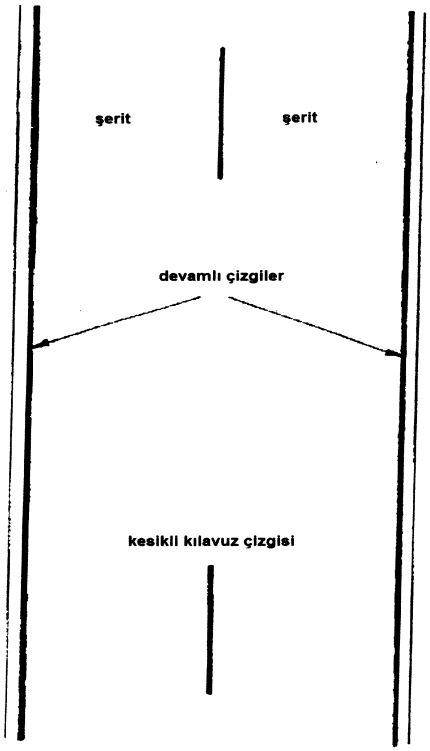

Şekil A-2

Üç şeritli iki yönlü taşıt yollarının işaretlenmesi

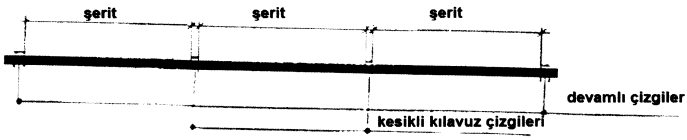

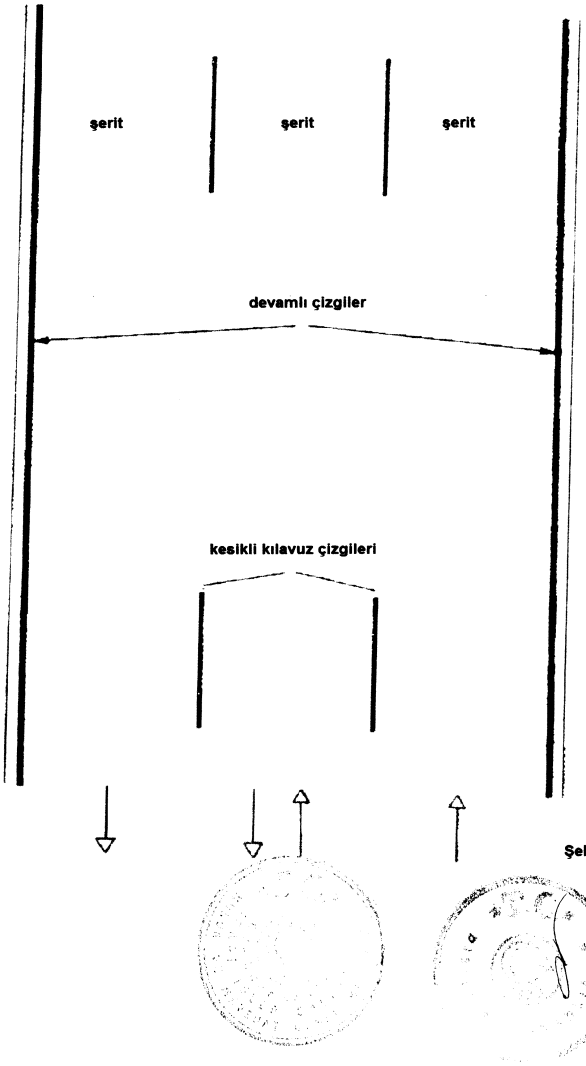

Şekil A-3

Dört veya daha fazla şeritli iki yönlü taşıt yollarının işaretlenmesi

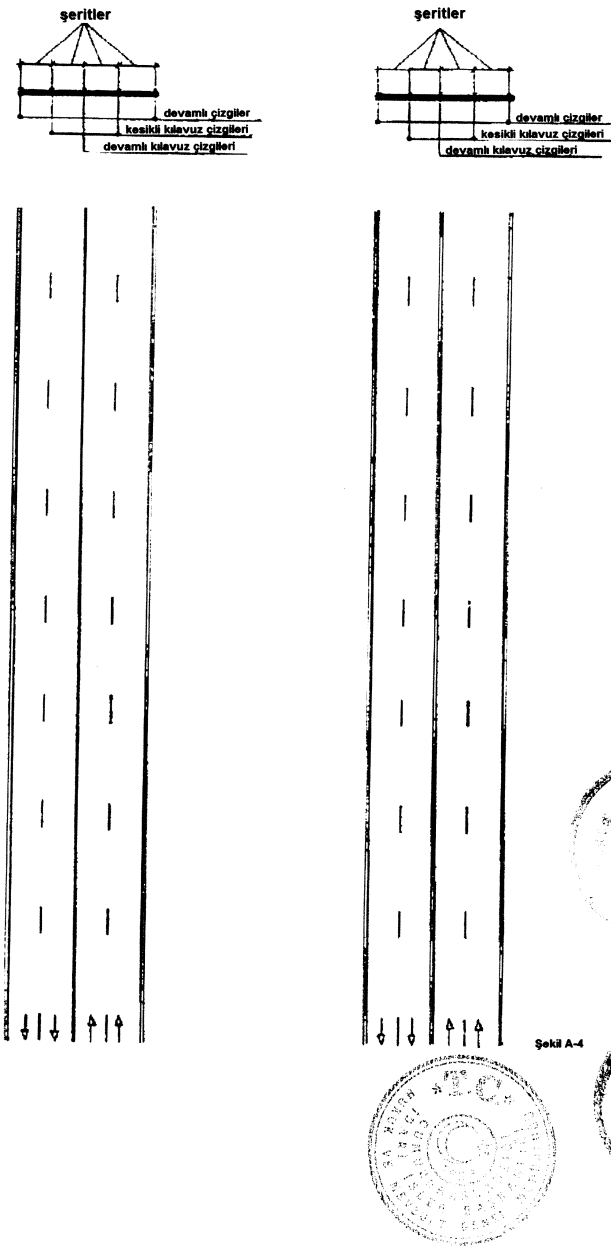

Şekil A-4

İki şeridi ve yönü değiştirilerek kullanılabilen şeridi olan iki yönlü taşıt yollarının işaretlenmesi

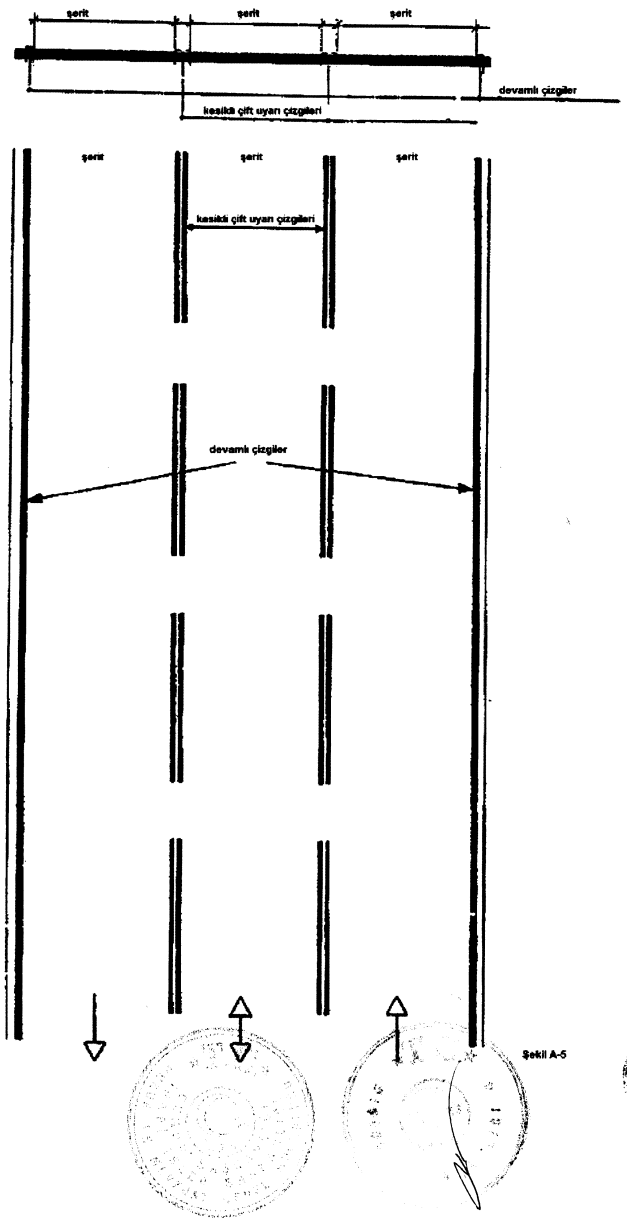

Şekil A-5

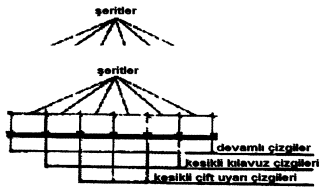

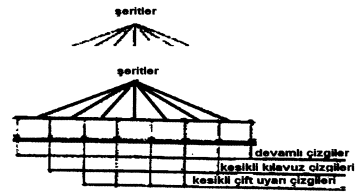

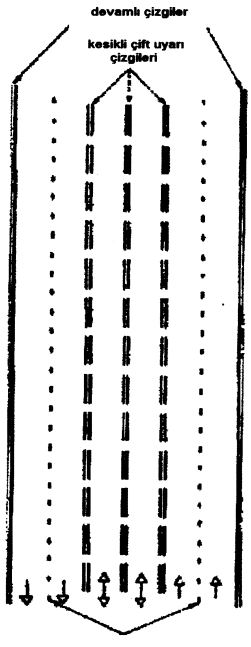

ikisinin yönü değiştirilerek kullanılabilen altı şeritli iki yönlü taşıt yollarının işaretlenmesi

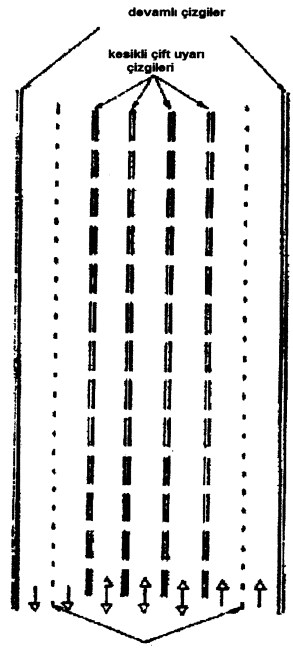

üçünün yönü değiştirilerek kullanılabilen yedi şeritli iki yönlü taşıt yollarının işaretlenmesi

Tek yönlü taşıt yollarının işaretlenmesi

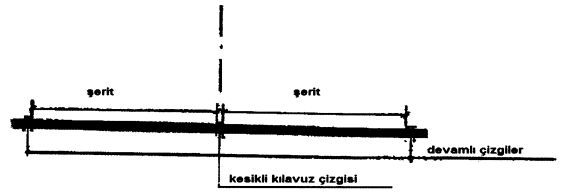

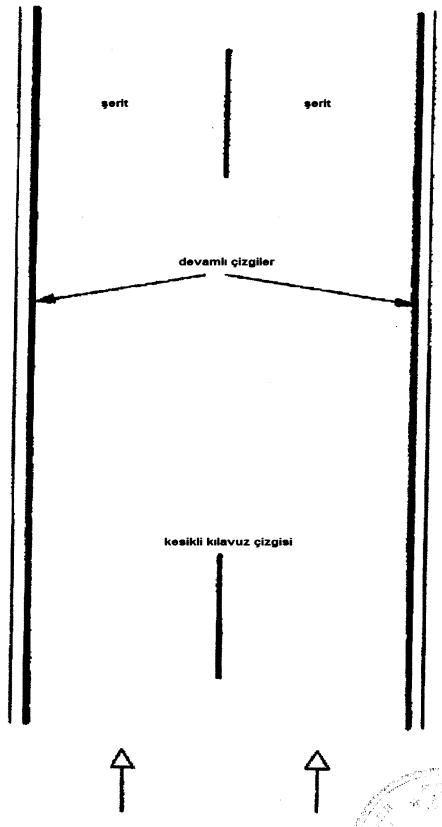

Şekil A-7

Bir otoyolda taşıt yolunun işaretlenmesi

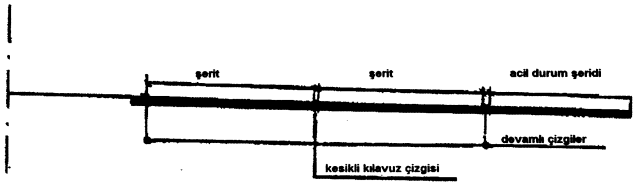

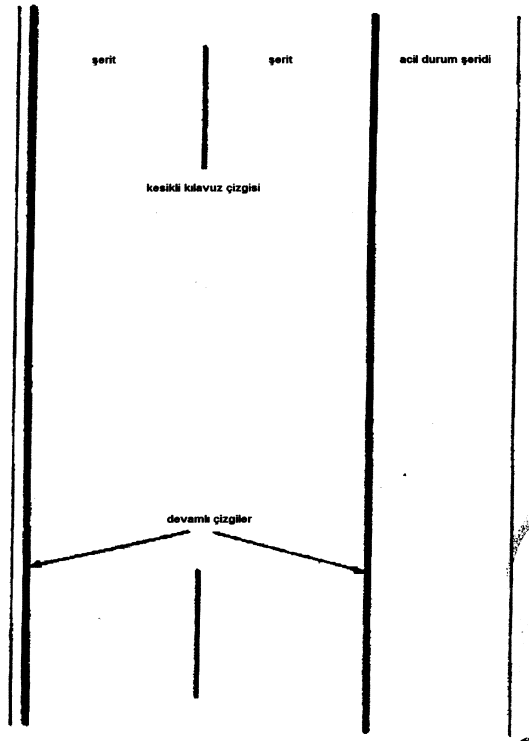

Şekil A-5

Hızlanma şeritleri

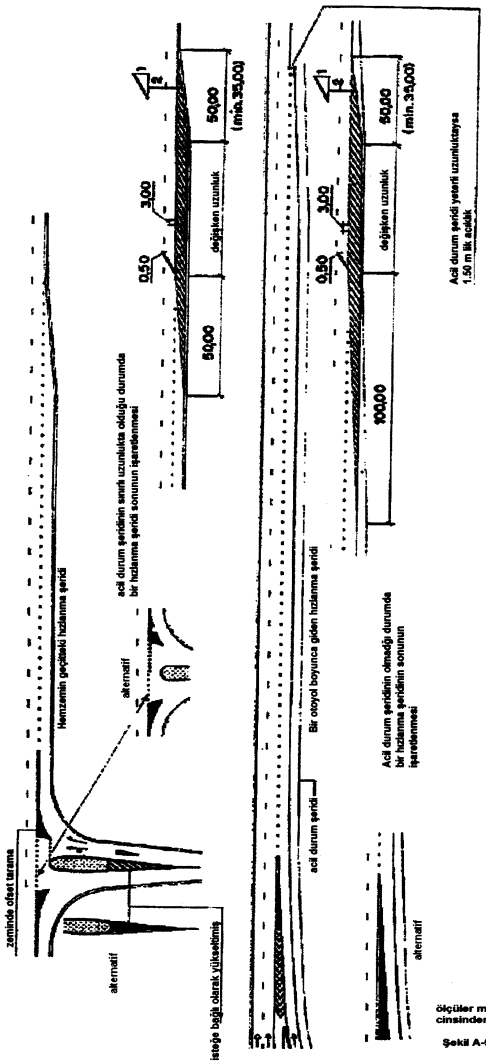

Yavaşlama şeritleri

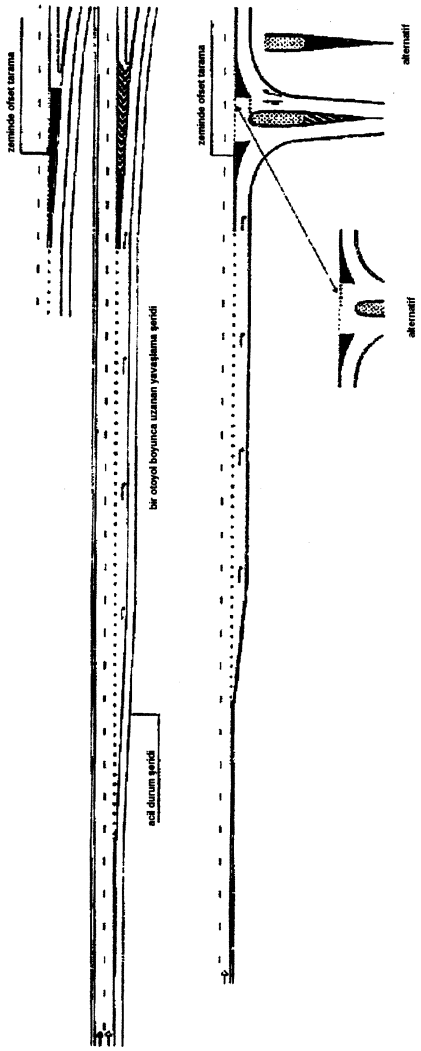

Şekil A-10

Katılma şeridi ile ayrılma şeridinin birleşimi (kapalı alanlar)

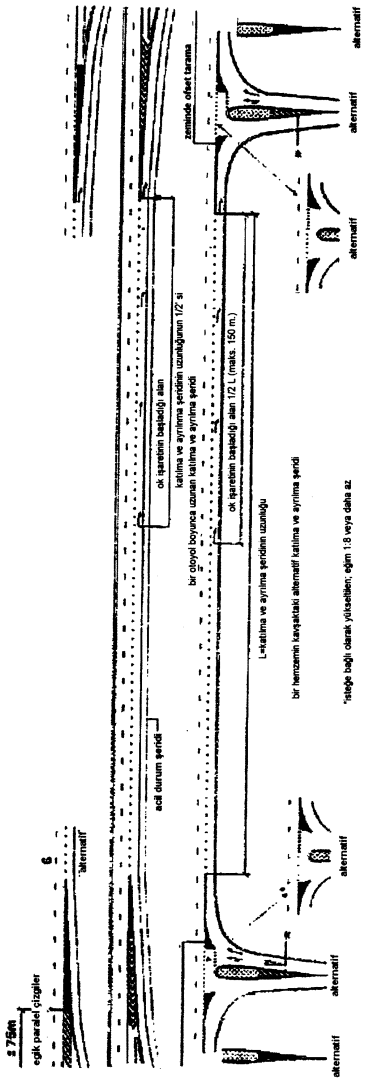

Şekil A-11

Görüş mesafesinin yetersiz olduğu düşey kurplarda iki yönlü taşıt yollarının işaretlenmesi

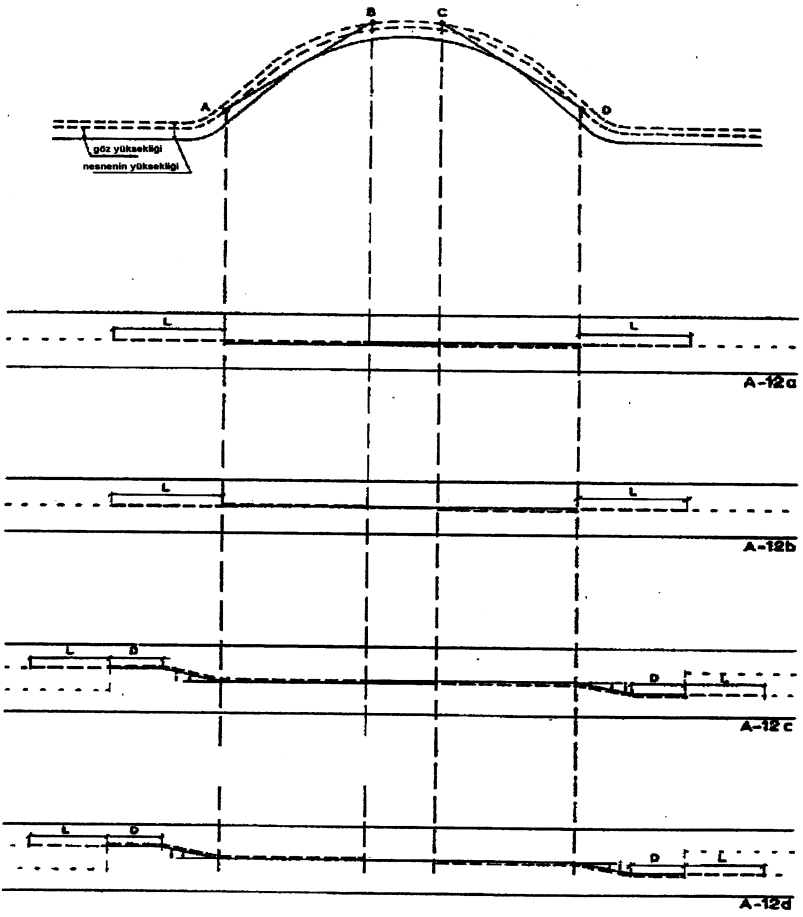

D: 1 saniyede kat edilen mesafe
L: V > 60 km/s: L ≥ 100 m
V ≤ 60 km/s: L ≥ 50 m
i: V > 60 km/s: eğim 1:50 veya daha az
V ≤ 60 km/s: eğim 1:20 veya daha az
Oklar isteğe bağlıdır.

Şekil A-12

Görüş mesafesinin yetersiz olduğu düşey kurplarda iki yönlü taşıt yollarının işaretlenmesi

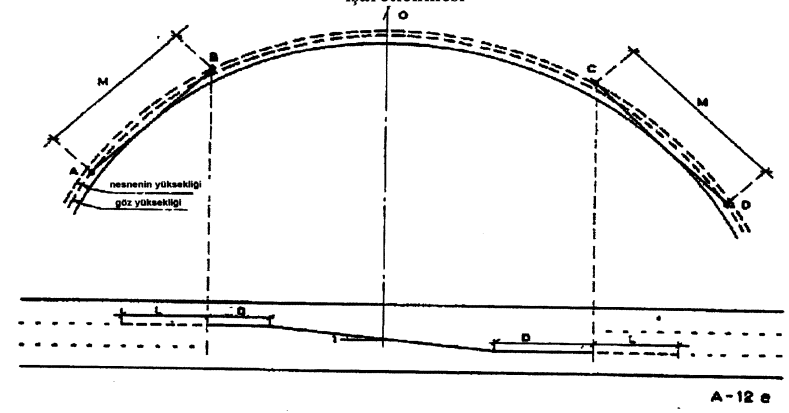

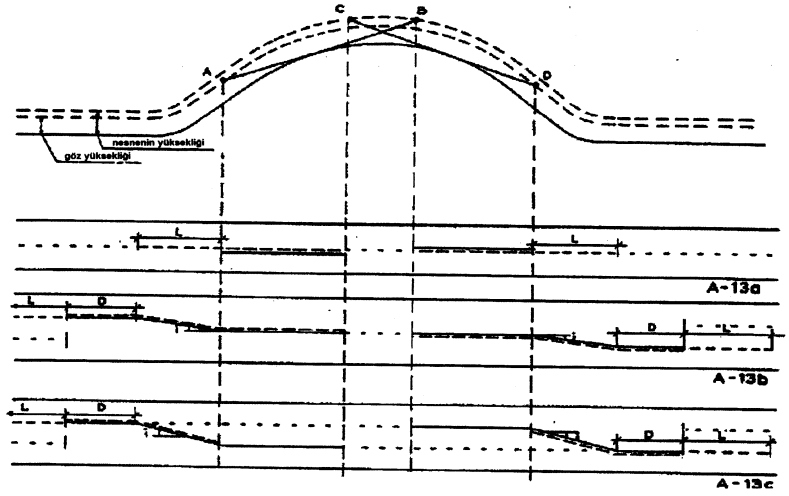

M: görüş mesafesi
L: V > 60 km/s: L ≥ 100 m
V ≤ 60 km/s: L ≤ 50 m
D: 1 saniyede kat edilen mesafe
i: V > 60 km/s: eğim 1:50 veya daha az
V ≤ 60 km/s: eğim 1:20 veya daha az
Oklar isteğe bağlıdır

Şekil A-13

Görüş mesafesinin yetersiz olduğu düşey kurplarda iki yönlü taşıt yollarının işaretlenmesi

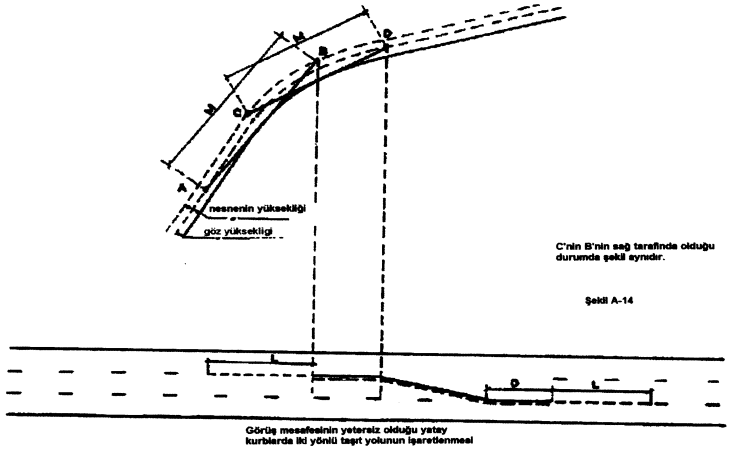

Görüş mesafesinin yetersiz olduğu yatay kurplarda iki yönlü taşıt yollarının işaretlenmesi

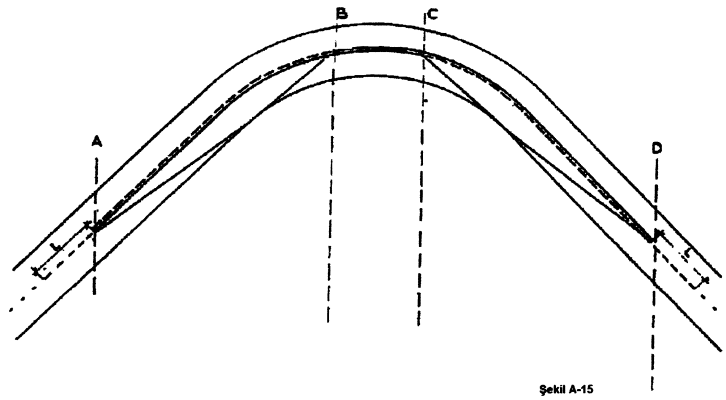

M : görüş mesafesi
L : V > 60 km/s: L ≥ 100 m
V ≤ 60 km/s: L ≥ 50 m
D : 1 saniyede kat edilen mesafe
İ : V > 60 km/s: eğim 1:50 veya daha az
V ≤ 60 km/s: eğim 1:20 veya daha az
Oklar isteğe bağlıdır.

Görüş açısının yetersiz olduğu yatay kurplarda iki yönlü taşıt yollarının işaretlenmesi

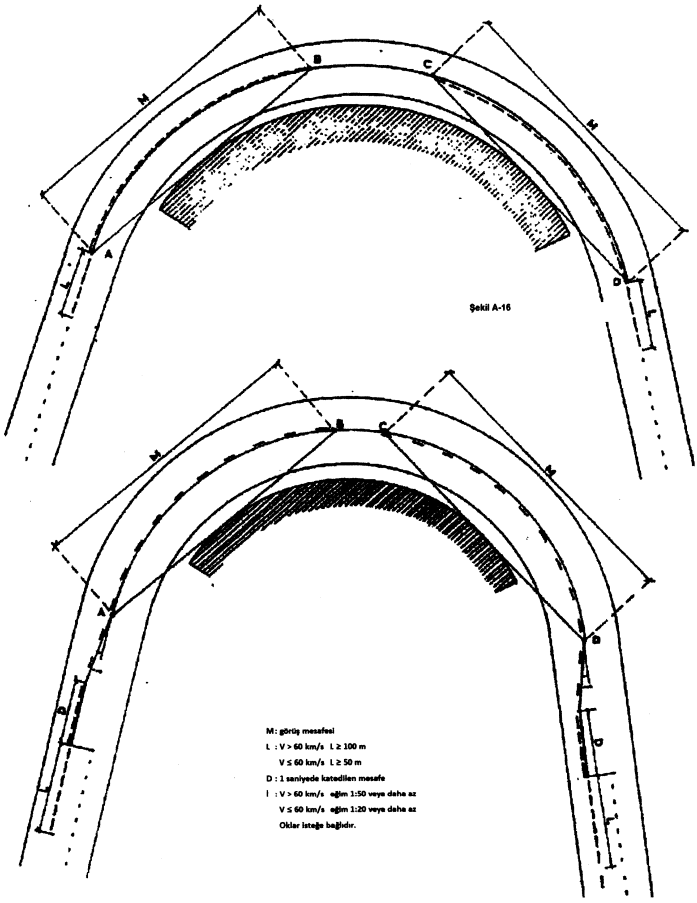

Şekil A-16

Şekil A-17

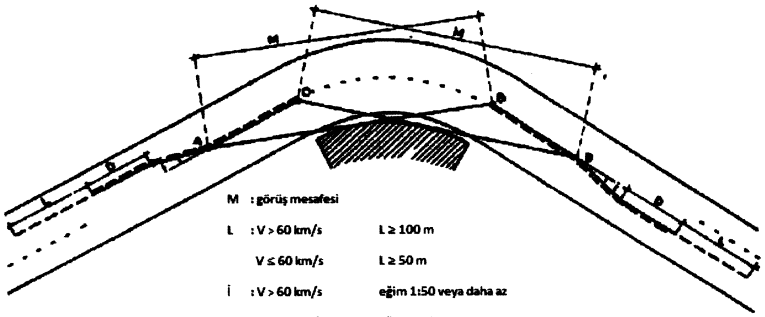

M : görüş mesafesi

L : V > 60 km/s L ≥ 100 m

V ≤ 60 km/s L ≥ 50 m

İ : V > 60 km/s eğim 1:50 veya daha az

V ≤ 60 km/s eğim 1:20 veya daha az

D : 1 saniyede katedilen mesafe

Oklar isteğe bağlıdır.

Şekil A-18

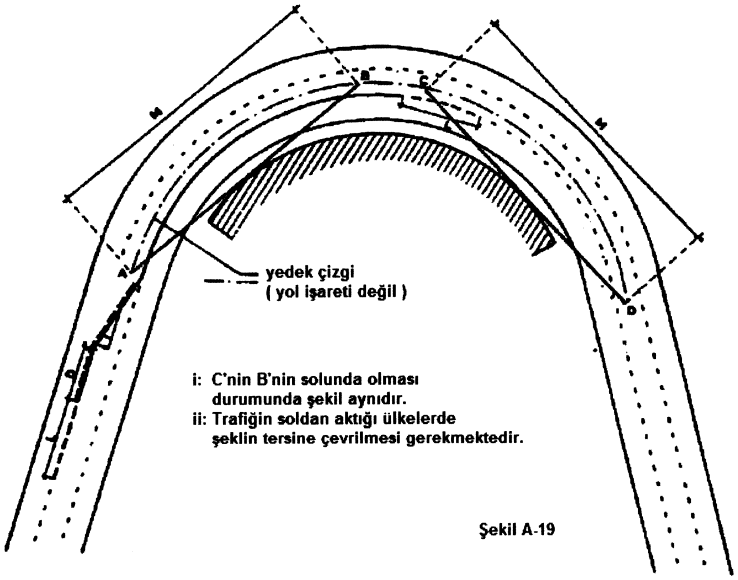

i: C'nin B'nin solunda olması durumunda şekil aynıdır.

ii: Trafiğin soldan aktığı ülkelerde şeklin tersine çevrilmesi gerekmektedir.

Şekil A-19

Mevcut taşıt yolunun genişliğinin değişmesi

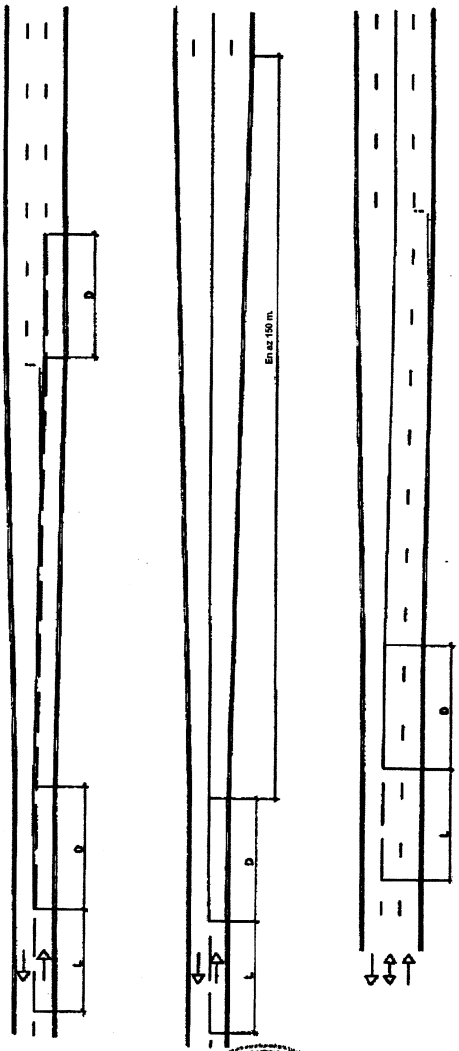

L: V > 60 km/s: L ≥ 100 m
V ≤ 60 km/s: L ≥ 50 m
i: V > 60 km/s: eğim 1:50 veya daha az
V ≤ 60 km/s: eğim 1:20 veya daha az
D: 1 saniyede kat edilen mesafe
Oklar isteğe bağlıdır

Şekil A-2

Mevcut taşıt yolunun genişliğinin değişmesi

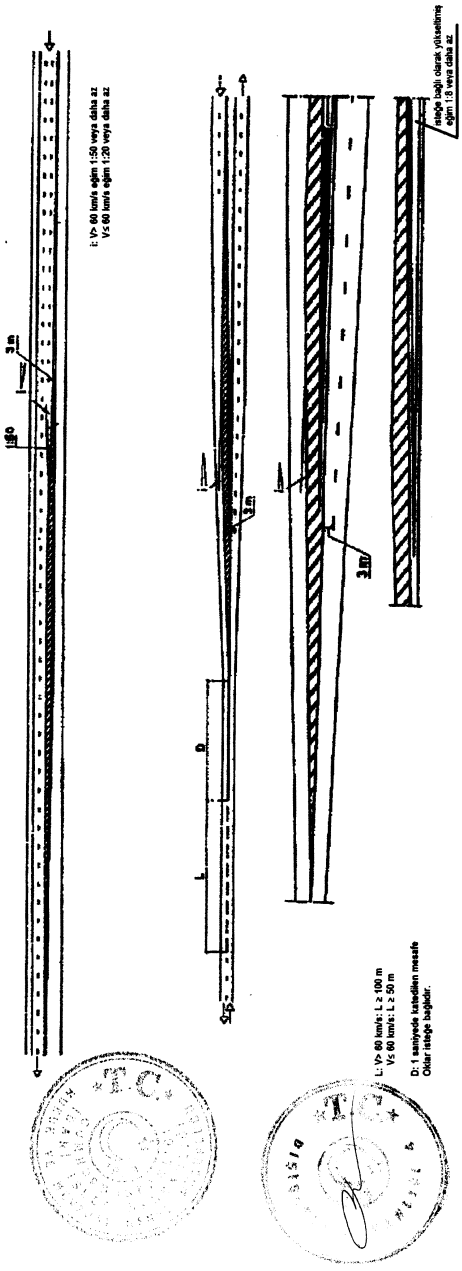

Şekil Ax.21

Bir engelin yanındaki taşıt yolunun işaretlenmesi

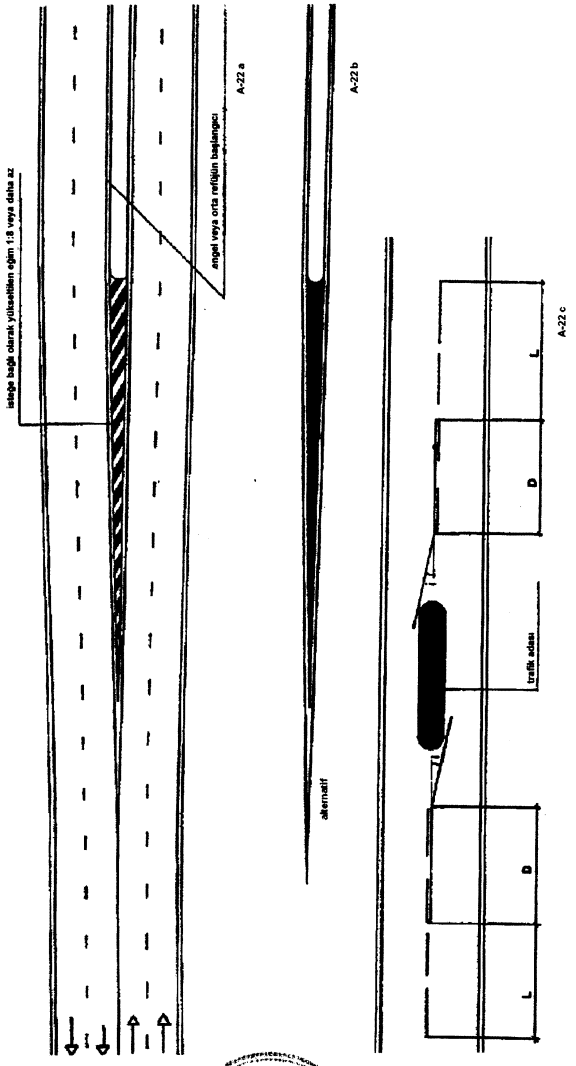

L: V > 60 km/s: L ≥ 100 m
V ≤ 60 km/s: L ≥ 50 m
i: V > 60 km/s: eğim 1:50 veya daha az
V ≤ 60 km/s: eğim 1:20 veya daha az
D: 1 saniyede kat edilen mesafe

Şekil A-22

Yönlendirme Oku

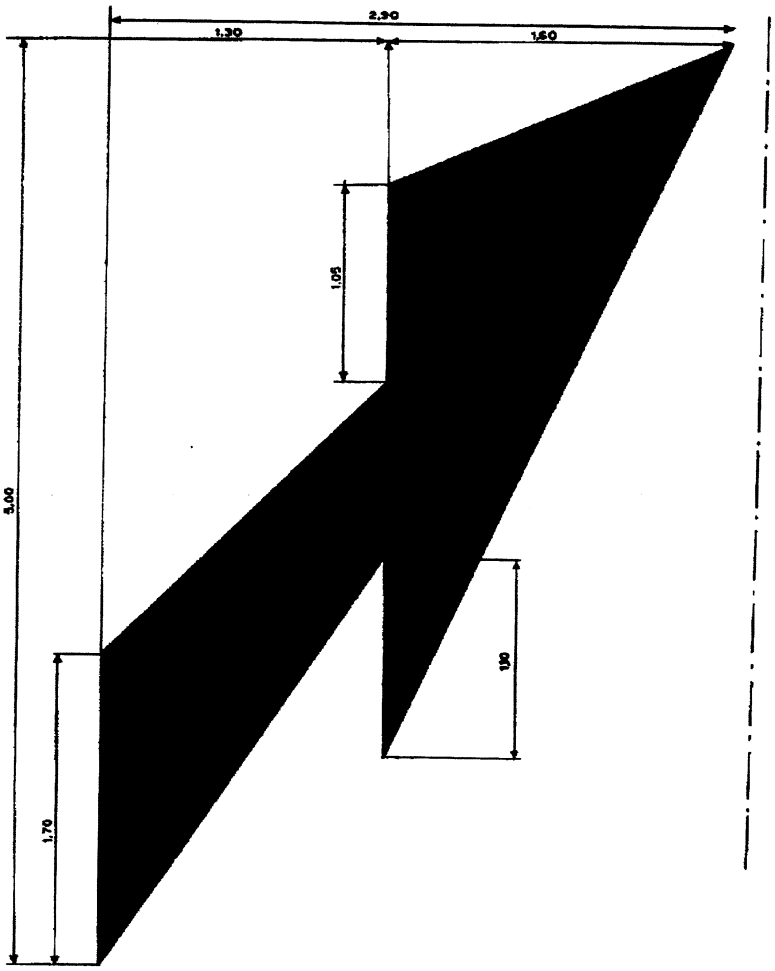

ölçüler metre cinsindendir.

Şekil A-23

Yönlendirme Oku

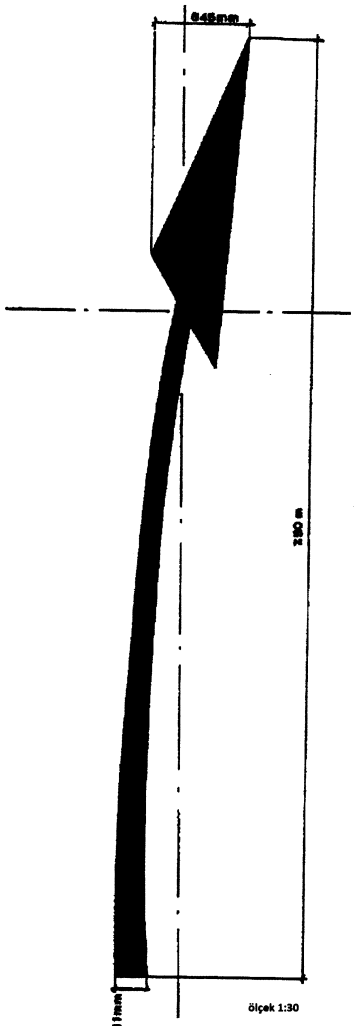

Şekil A-24

Yönlendirme oklarının kullanımı

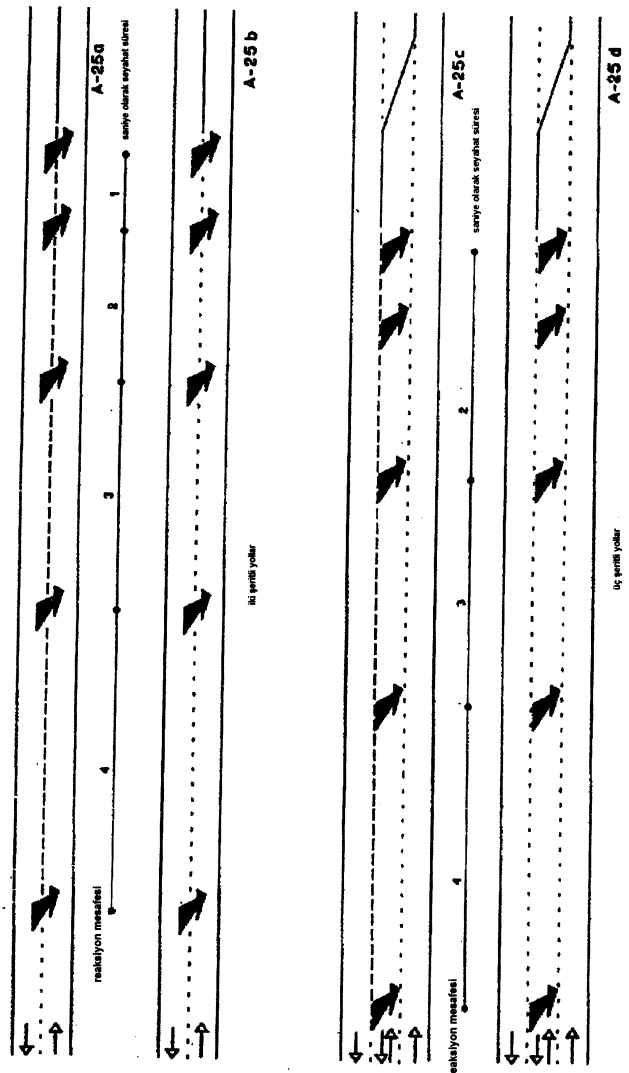

Şekil A-25

Yönlendirme oklarının kullanımı

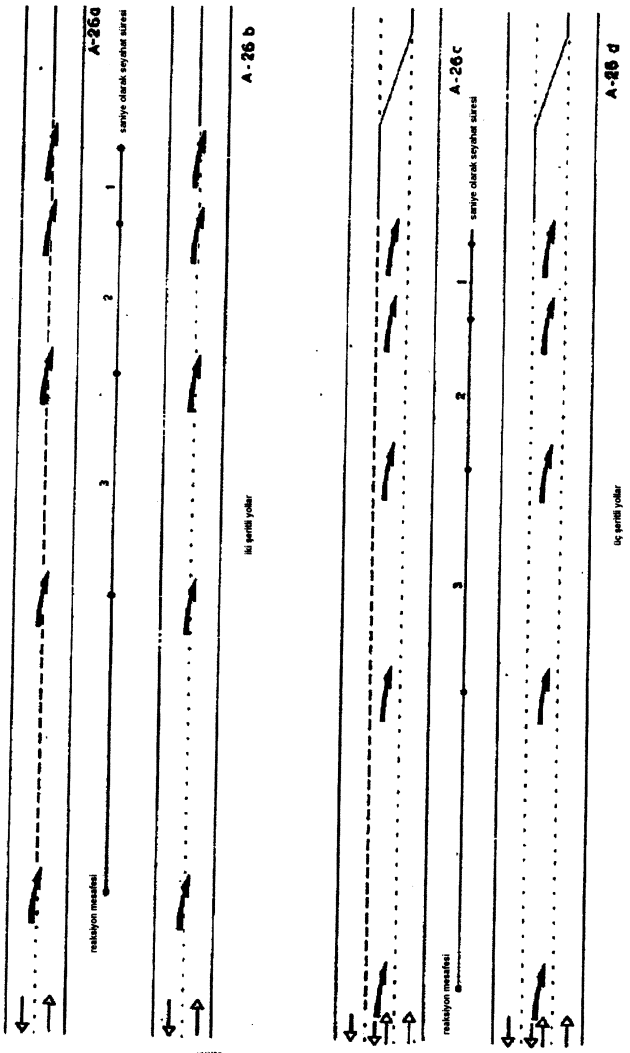

Şekil A-26

Bir engelin yanındaki taşıt yolunun işaretlenmesi

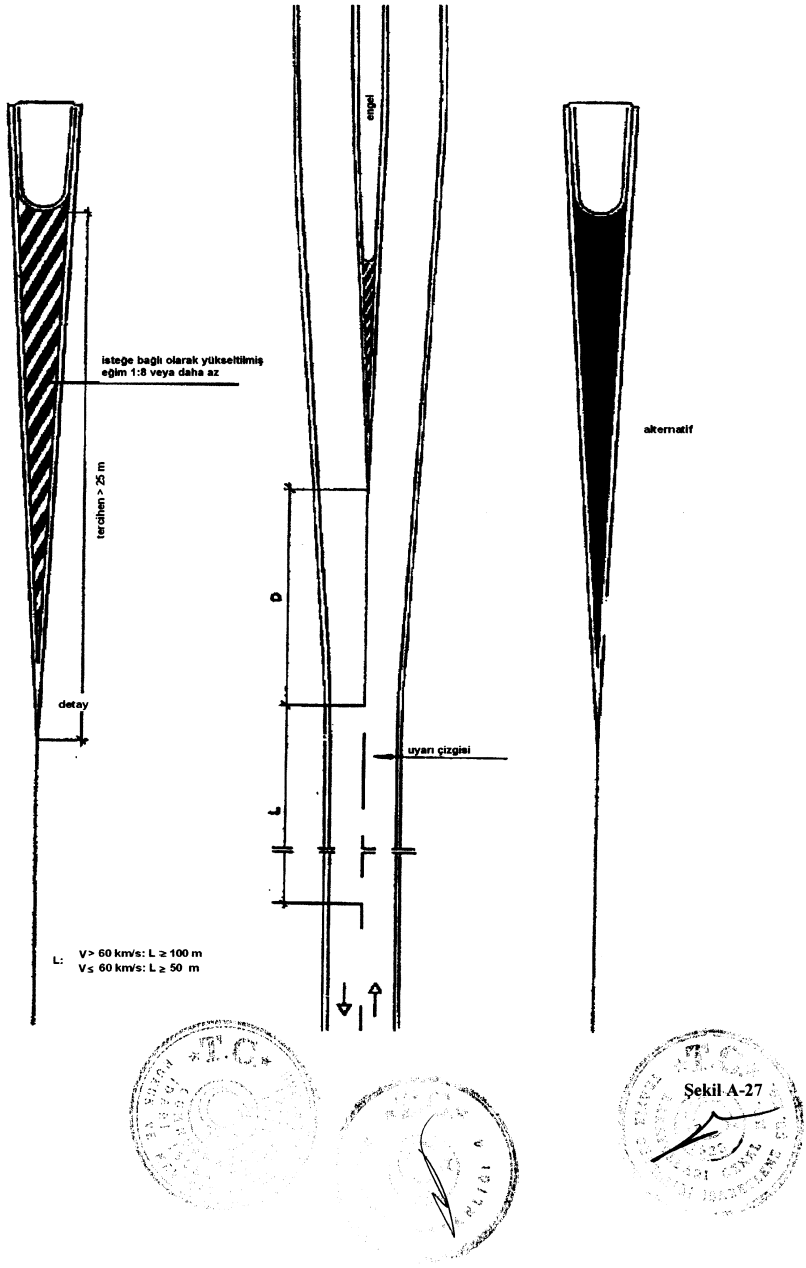

Şekil A-27

Kavşaklarda kılavuz çizgileri ile işaretleme

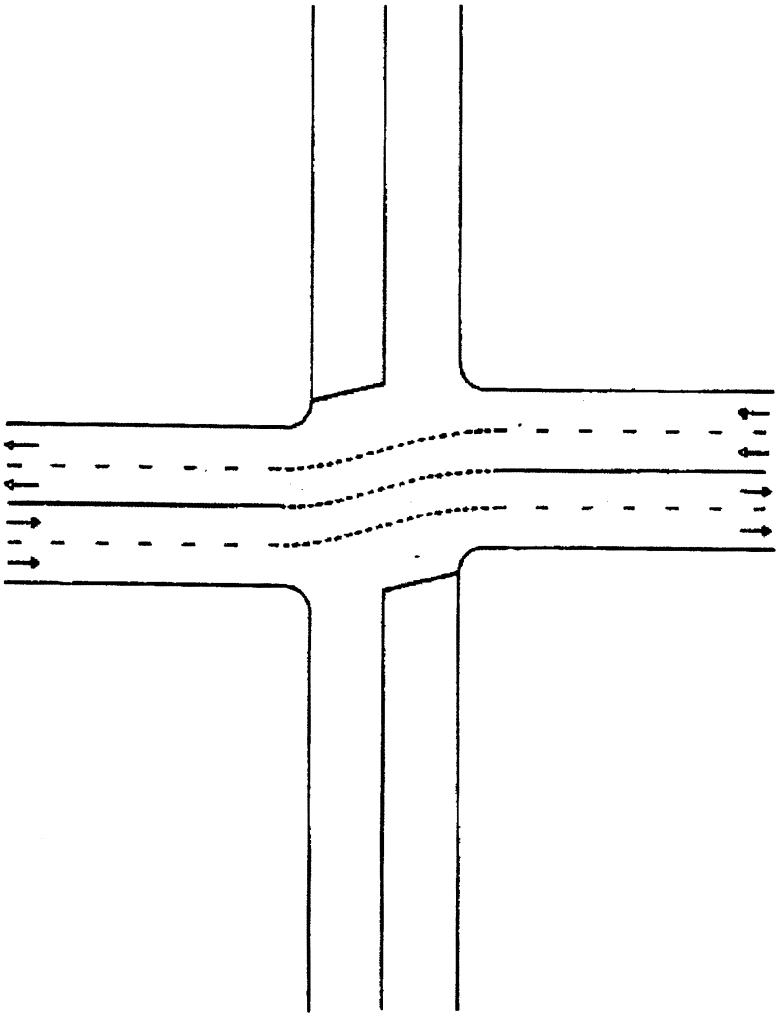

Şekil A-28

Kavşaklarda kılavuz çizgileri ve oklarla işaretleme

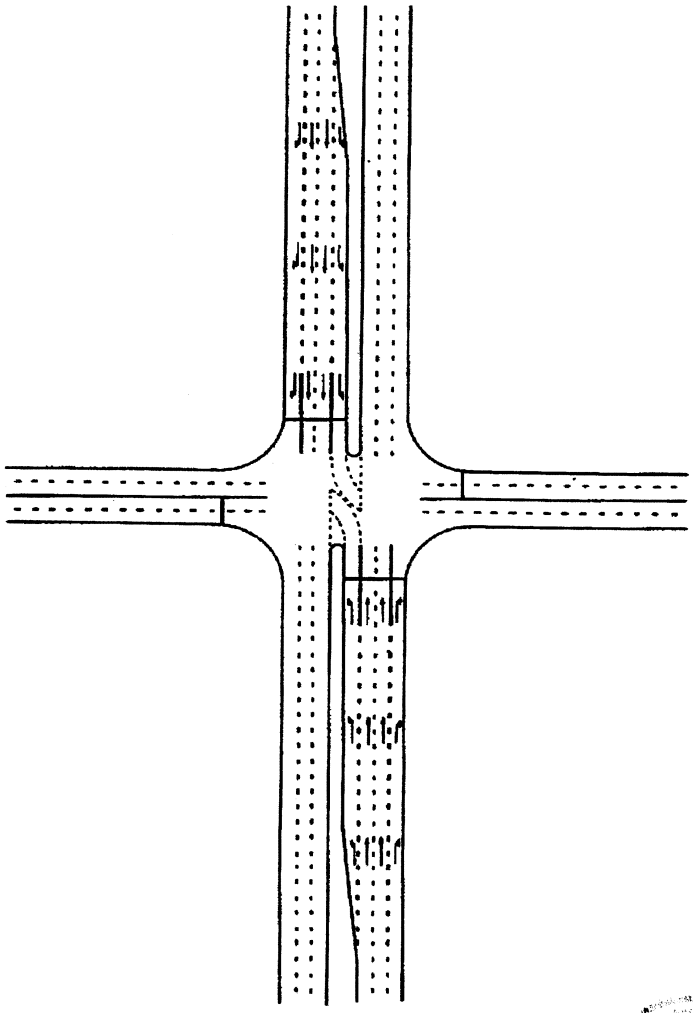

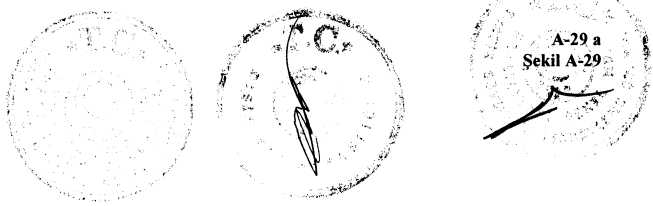

Kavşaklarda kılavuz çizgileri ve oklarla işaretleme

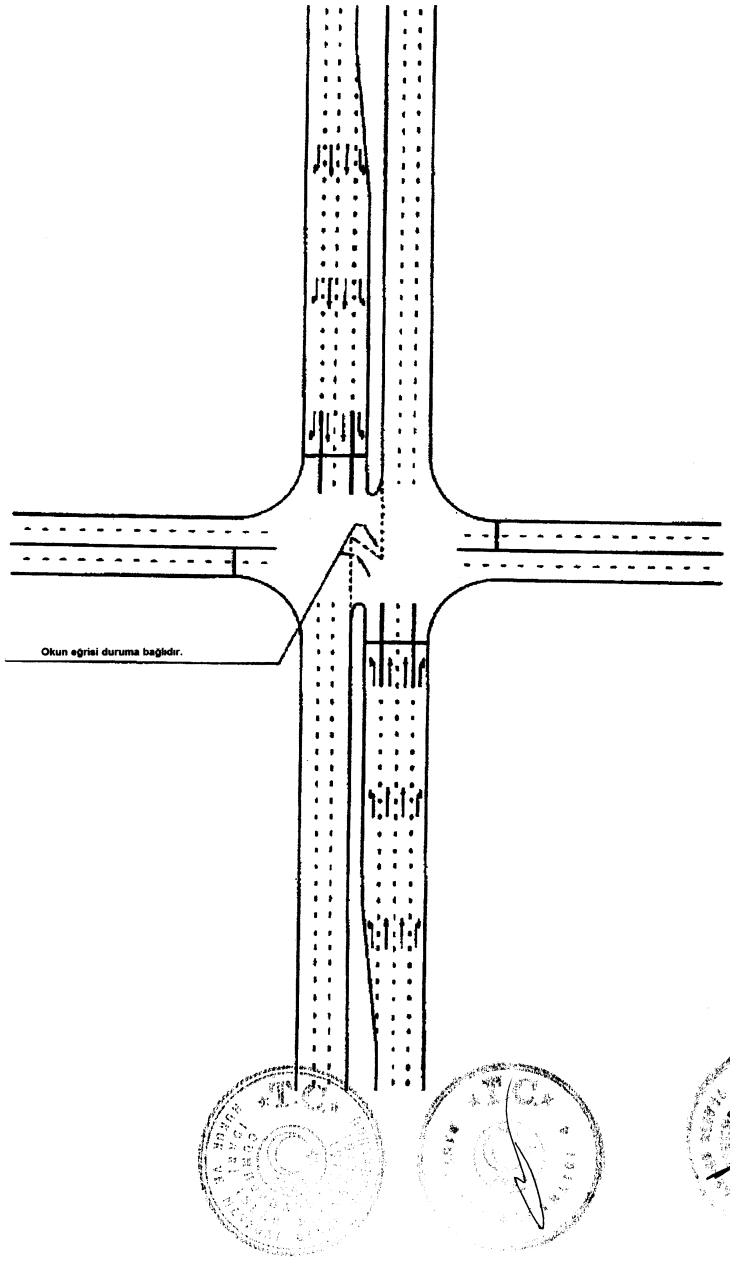

A-29 b
Şekil A-29

Dur çizgisi

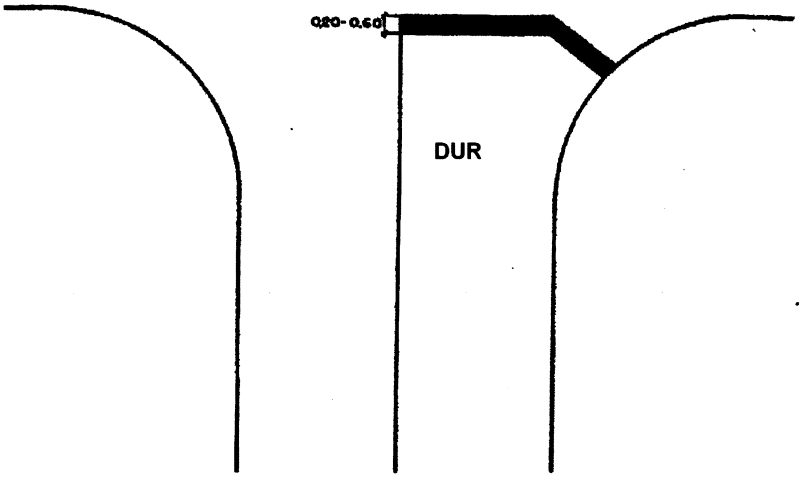

Şekil A-30

Kavşaklarda yaklaşım şeritleri

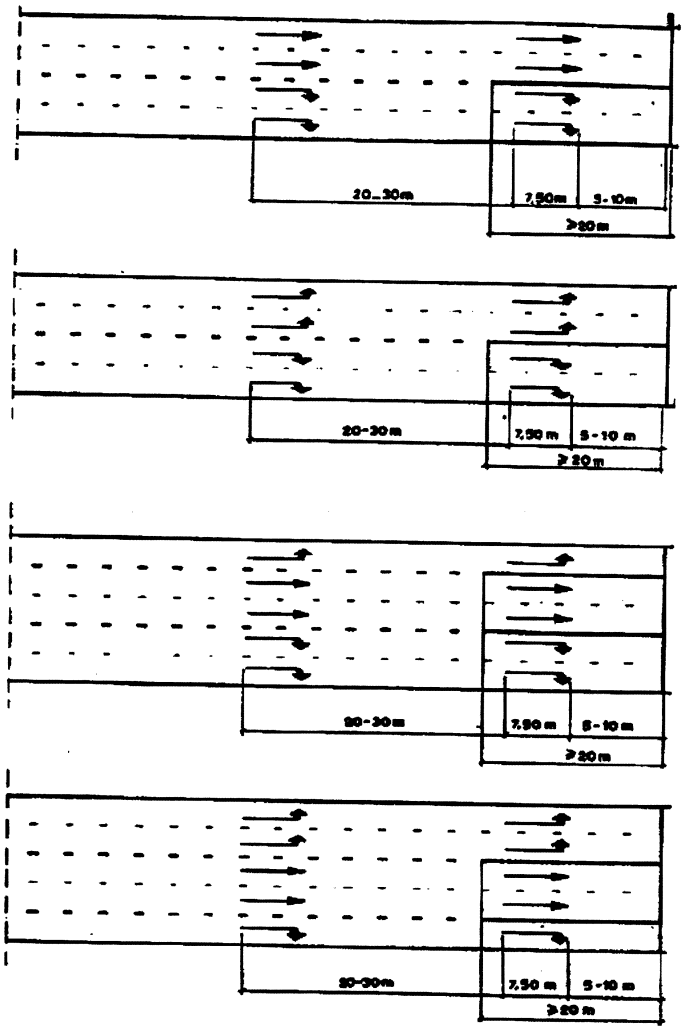

Şekil A-31

Anayoldaki T Kavşak

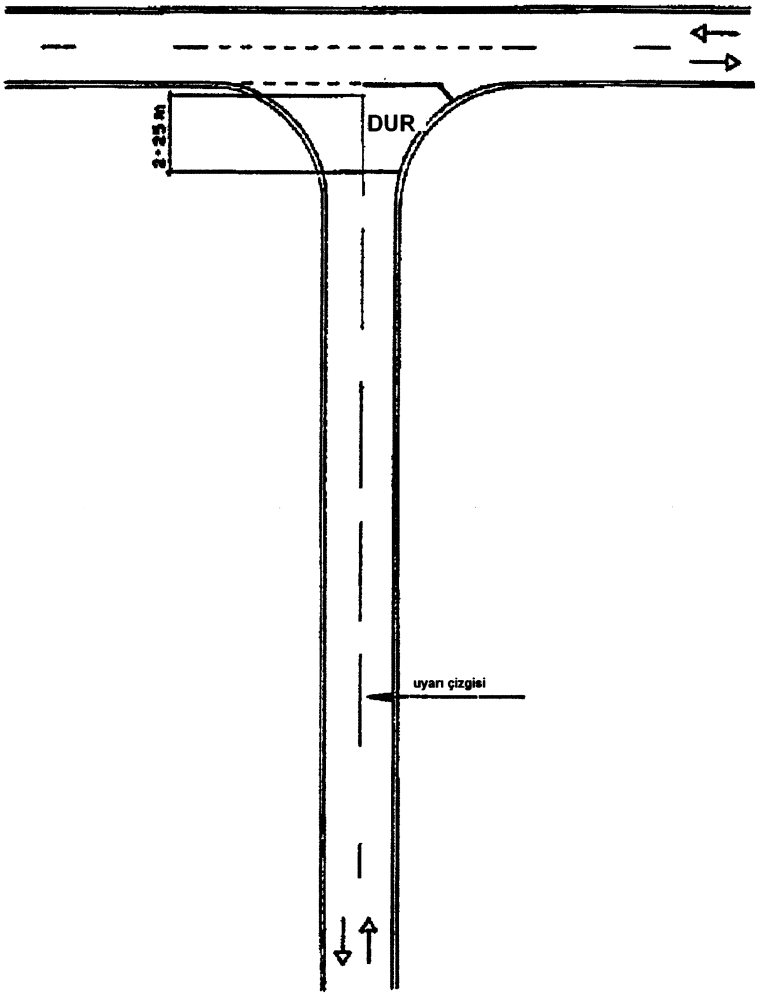

Şekil A-32

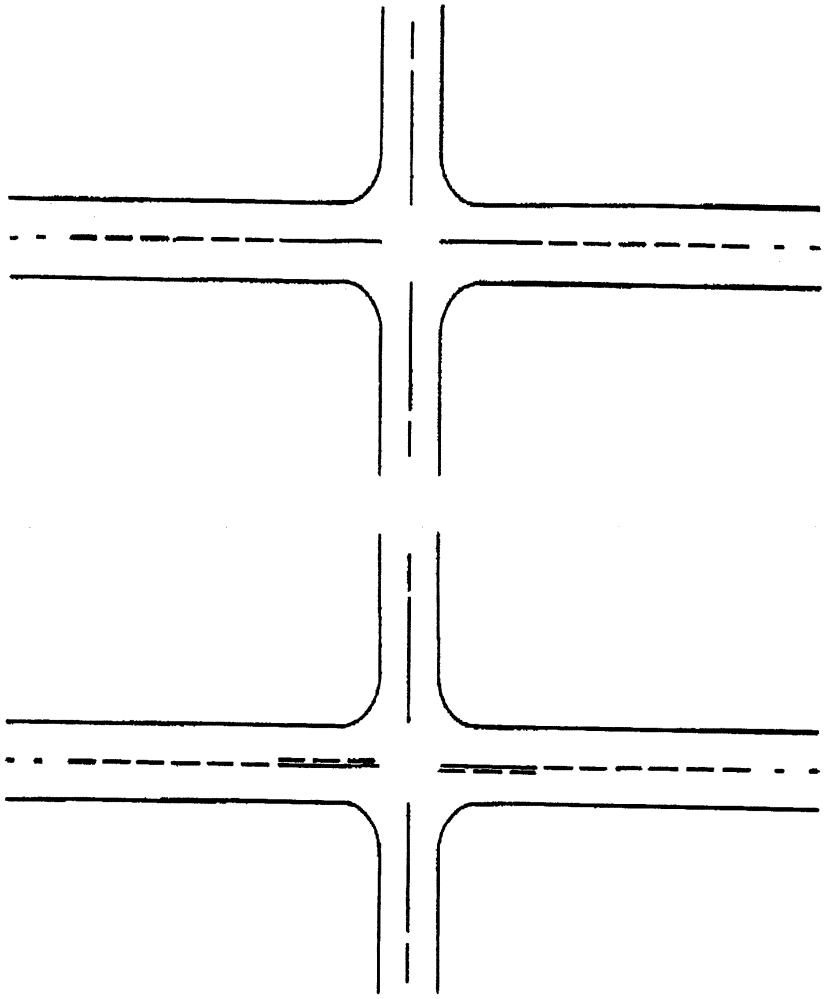

Şekil A-33

Geçiş öncelikli kavşakta işaretleme

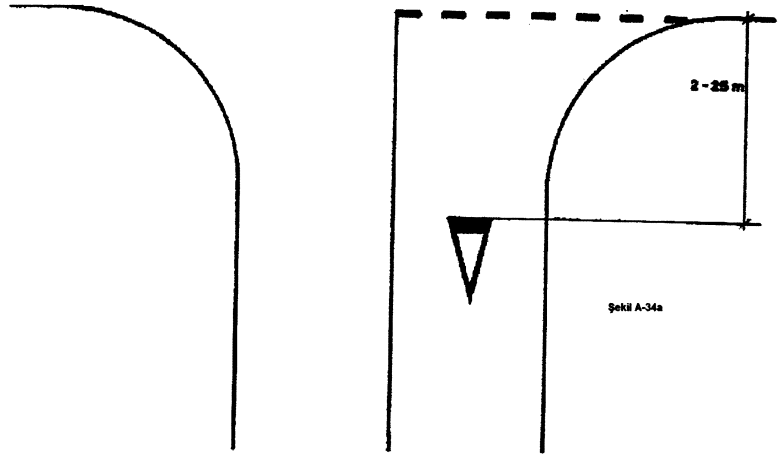

Şekil A-34a

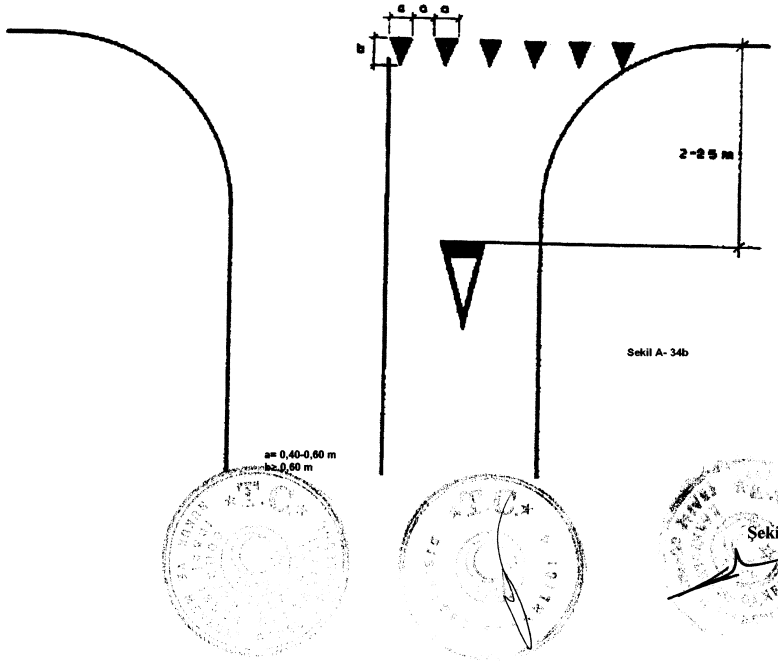

Şekil A- 34b

Şekil A-34

Geçiş öncelikli kavşağa yaklaşımda uyarı olarak kullanılan üçgen

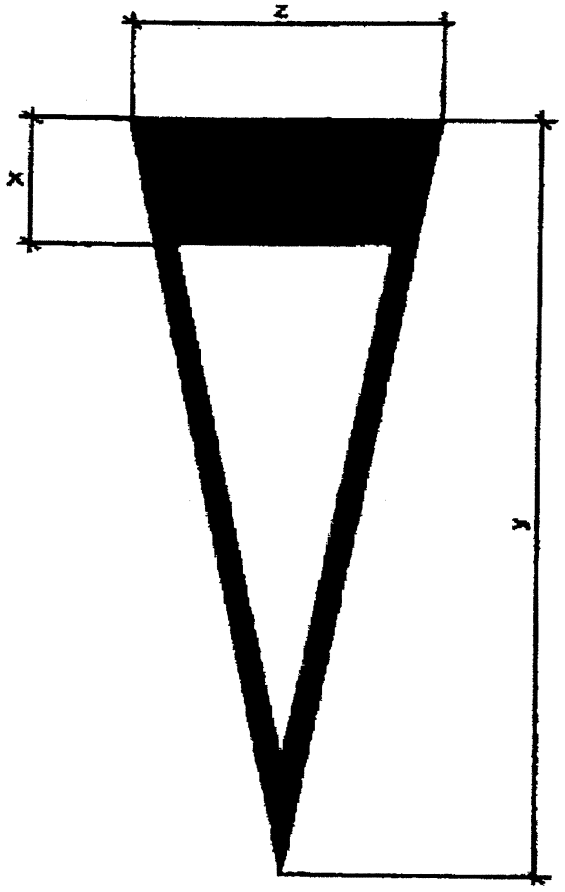

V > 60 km x= 1.00 m y= 6 x
V ≤ 60 km x= 0.50 m y= > 4 x
Z=2 x

Şekil A-35

Yaya geçitleri

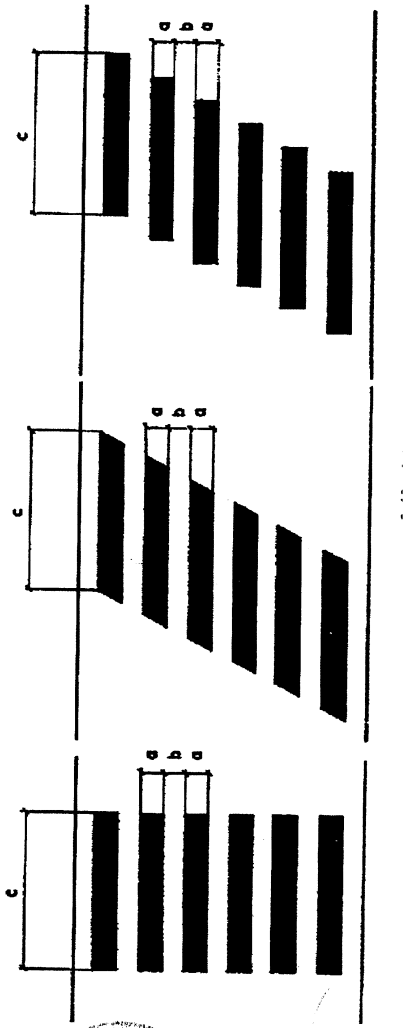

a= 0,40 - 0,60 m
a ≤ b ≤ 2a
0,80 ≤ a+b ≤ 1,40
V ≤ 60 km/s c ≥ 2,50 m
V > 60 km/s c ≥ 4,00 m

Şekil A-36

Bisikletli Geçitleri

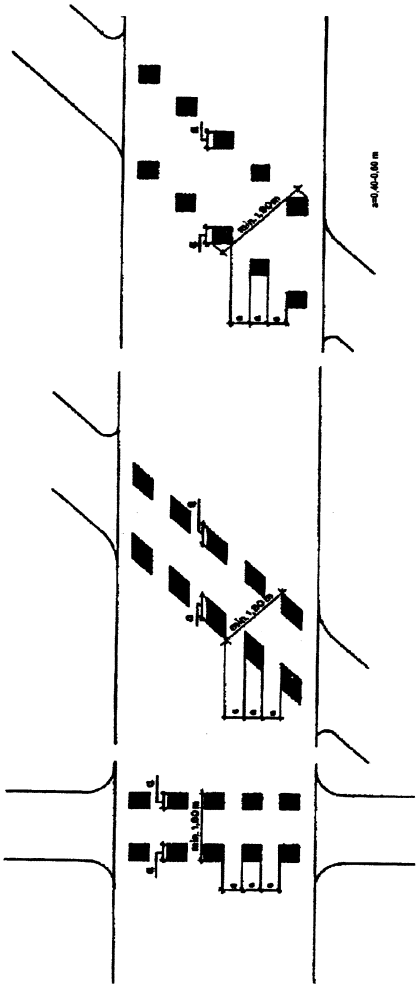

a=0,40-0,60 m

(İki yönlü bisiklet yolları için minimum genişlik 3,00 m olmalıdır)

Şekil A-37

Bisiklet yolunun geçiş önceliğine sahip olduğu T kavşak

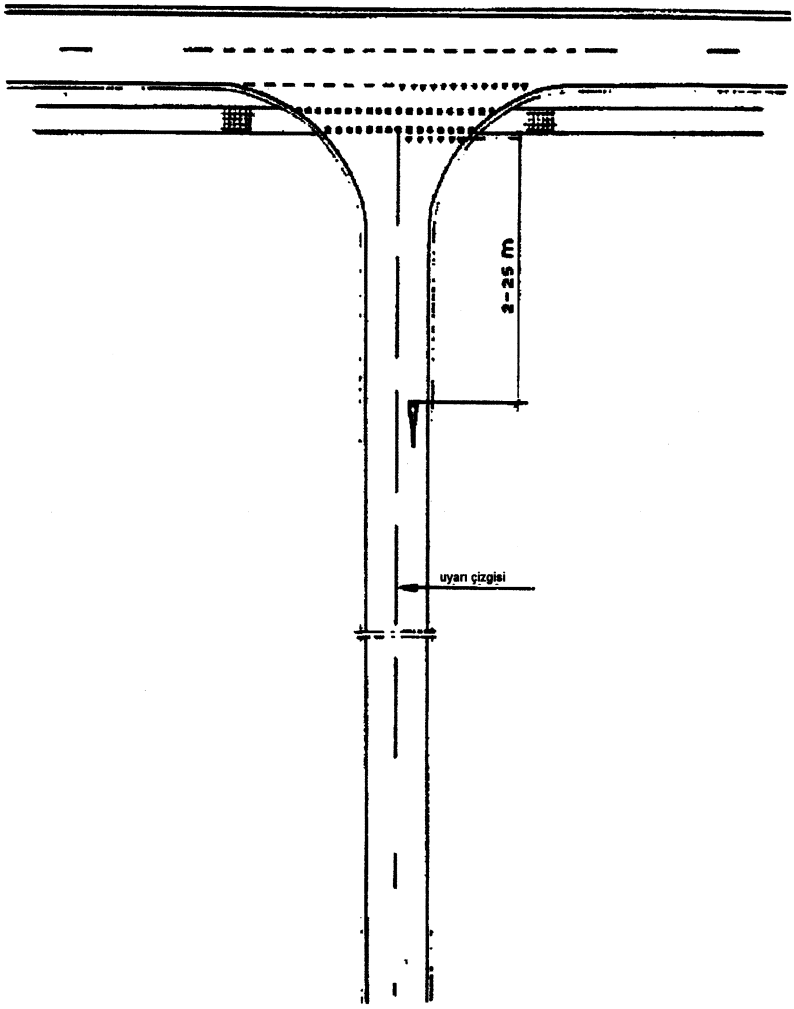

Şekil-A-38

Şerit seçme okları örnekleri

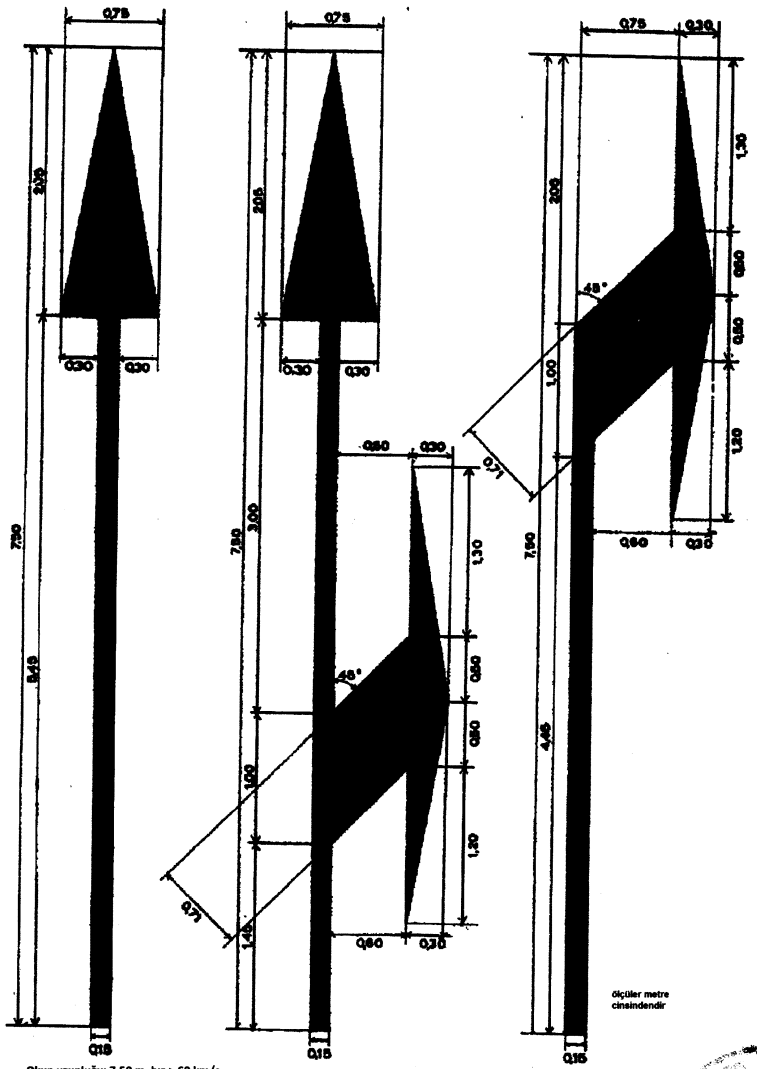

Şekil A.3.6

Şerit seçme okları örnekleri

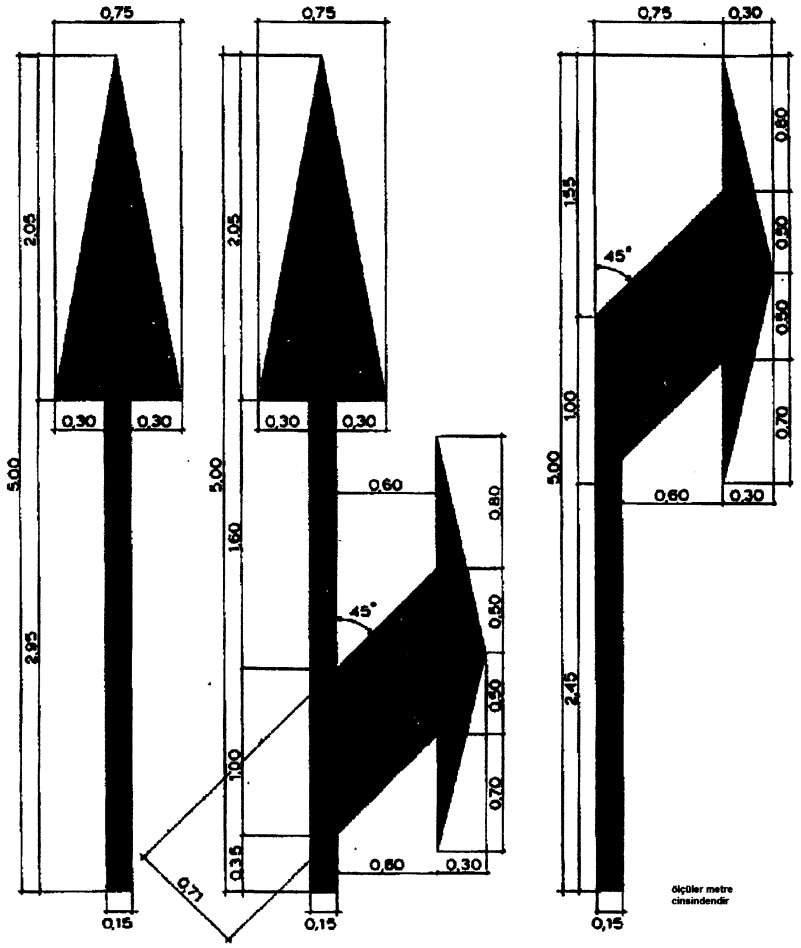

Şekil A-40
ölçek 1:25

İki kavşak için şerit seçme okları örnekleri

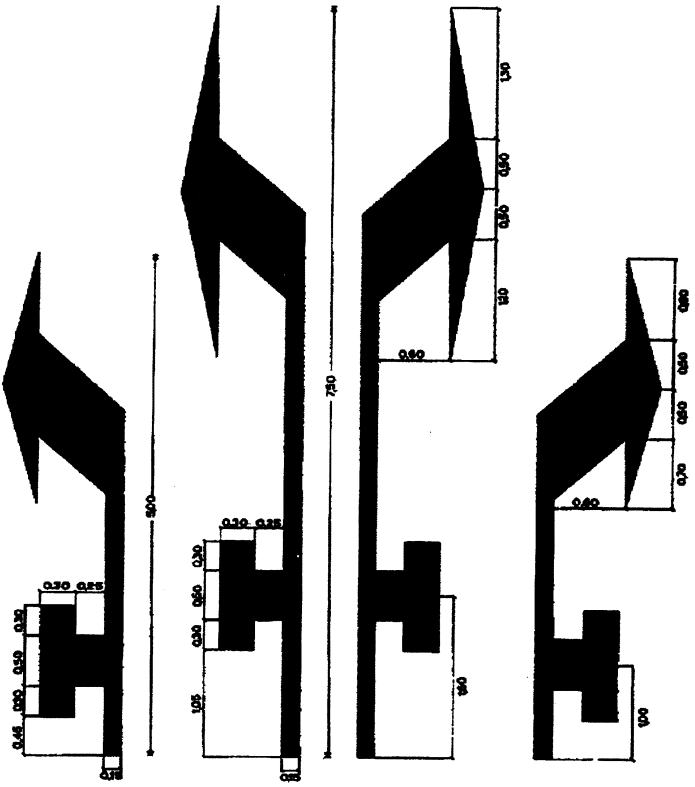

Şekil A-41

Eğik paralel çizgi örneği

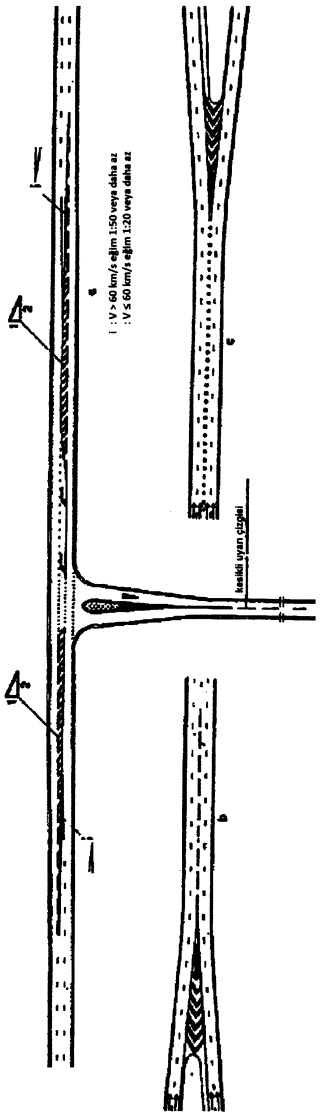

Şekil A-42

Hız sınırı 60 km/s veya daha az olan yollardaki yazılı işaretlemeler

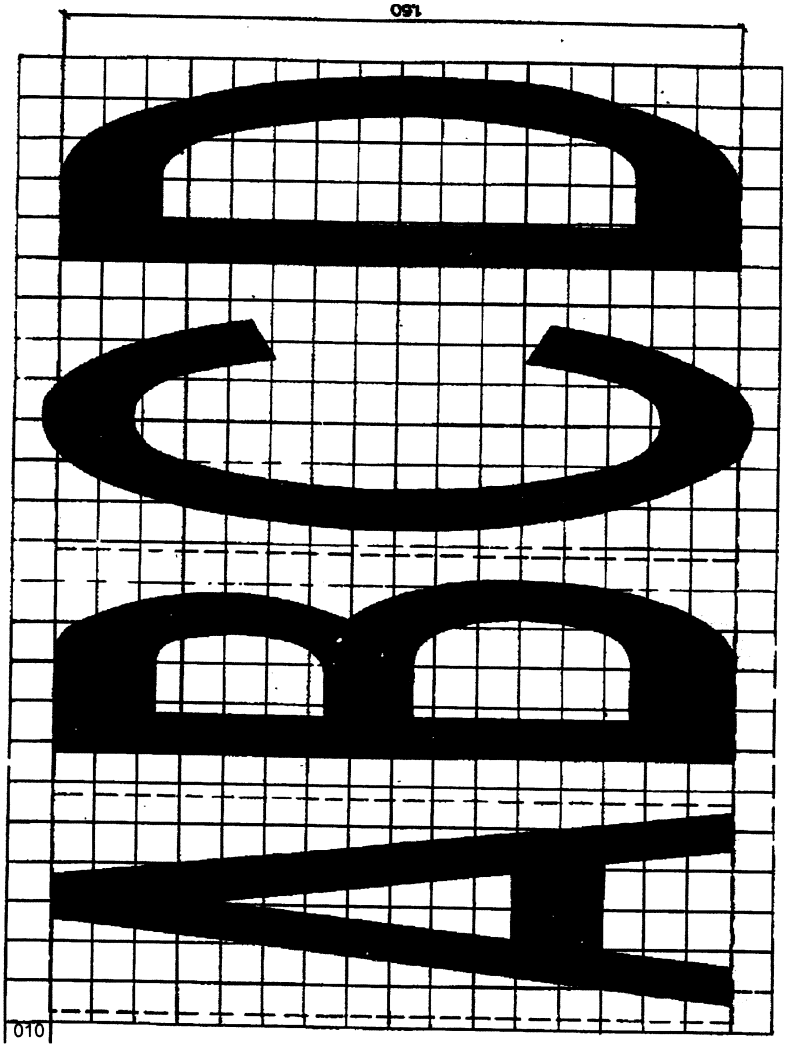

ölçüler metre cinsindendir

Şekil A-43a

Türkiye Büyük Millet Meclisi (Sıra Sayısı: 273)

Hız sınırı 60 km/s veya daha az olan yollardaki yazılı işaretlemeler

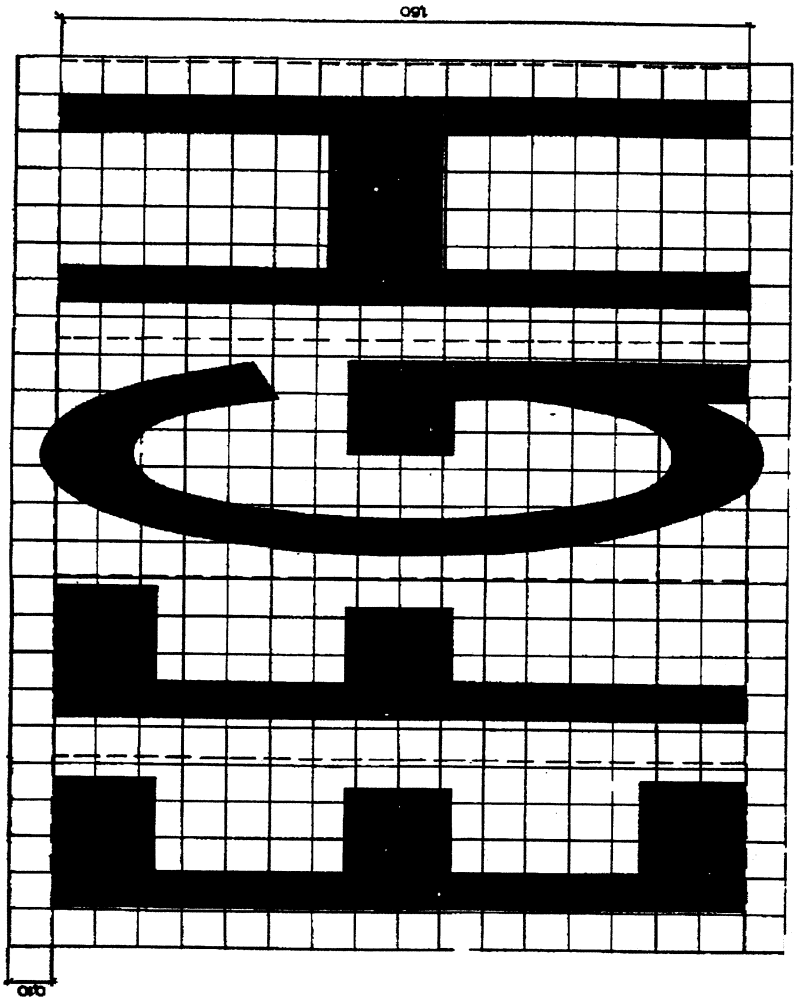

ölçüler metre cinsindendir

Şekil A-43b

Hız sınırı 60 km/s veya daha az olan yollardaki yazılı işaretlemeler

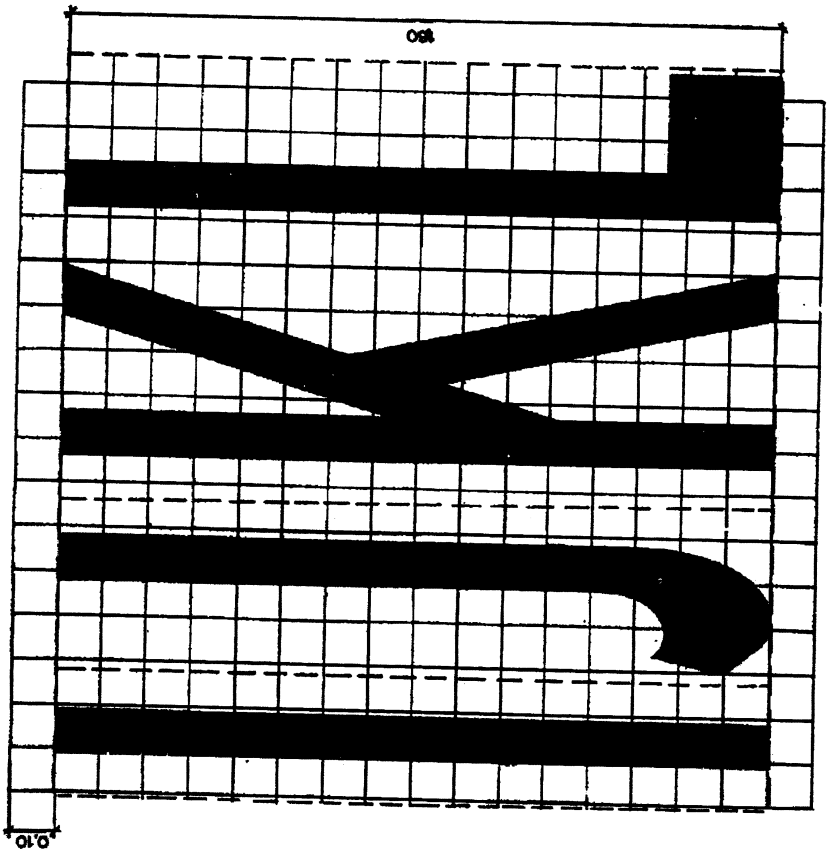

ölçüler metre cinsindendir

Şekil A-43c

Hız sınırı 60 km/s veya daha az olan yollardaki yazılı işaretlemeler

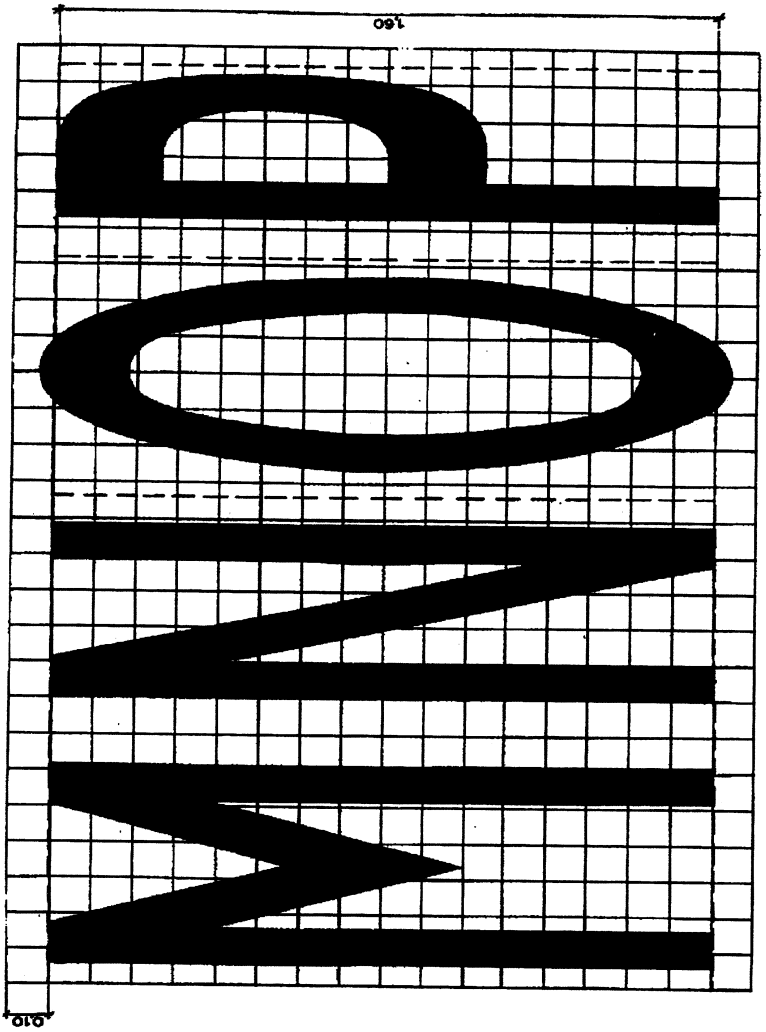

ölçüler metre cinsindendir

Şekil A-43d

Hız sınırı 60 km/s veya daha az olan yollardaki yazılı işaretlemeler

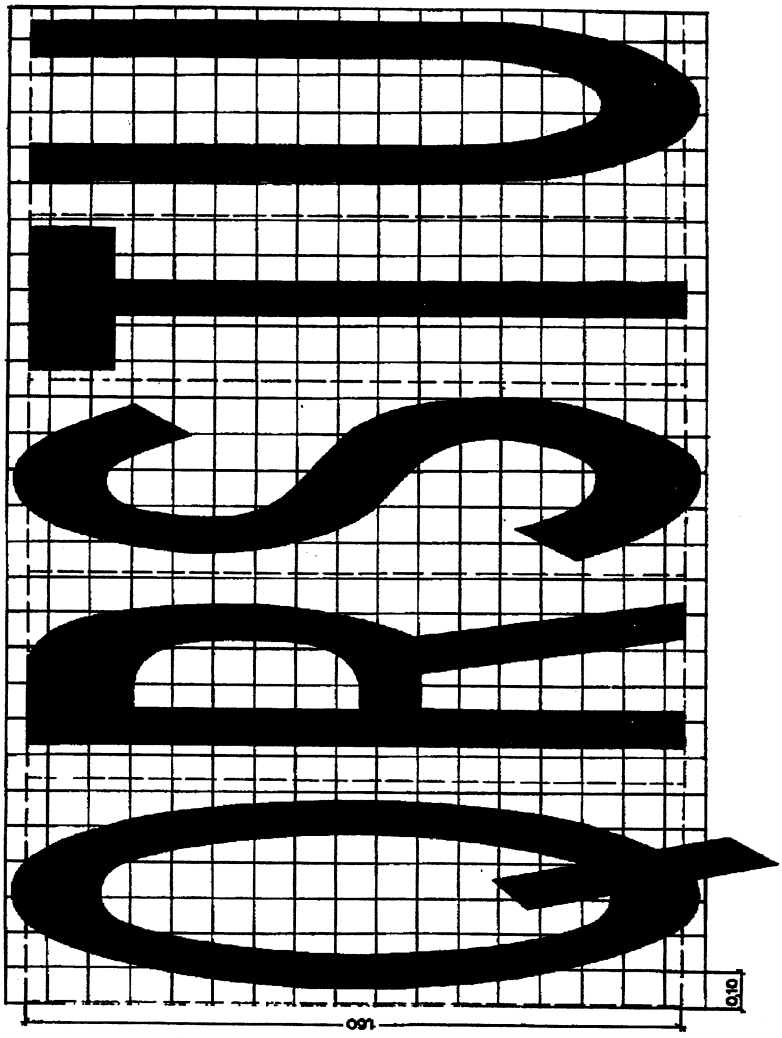

ölçüler metre cinsindendir

Şekil A-44a

Hız sınırı 60 km/s veya daha az olan yollardaki yazılı işaretlemeler

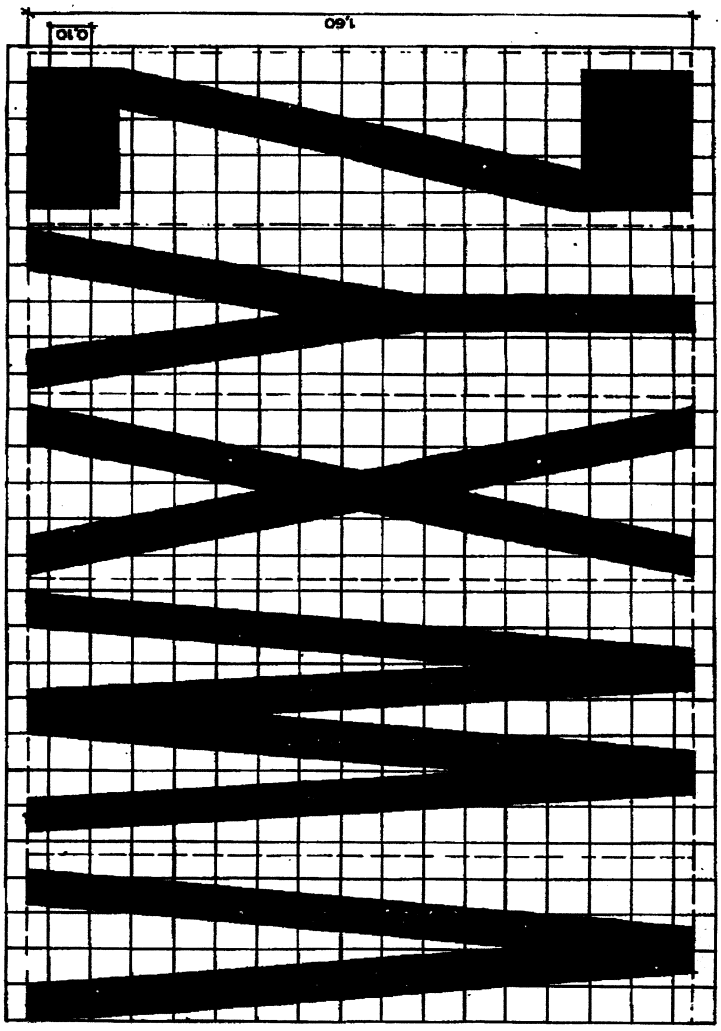

ölçüler metre cinsindendir

Şekil A-44b

Hız sınırı 60 km/s veya daha az olan yollardaki yazılı işaretleme örneği

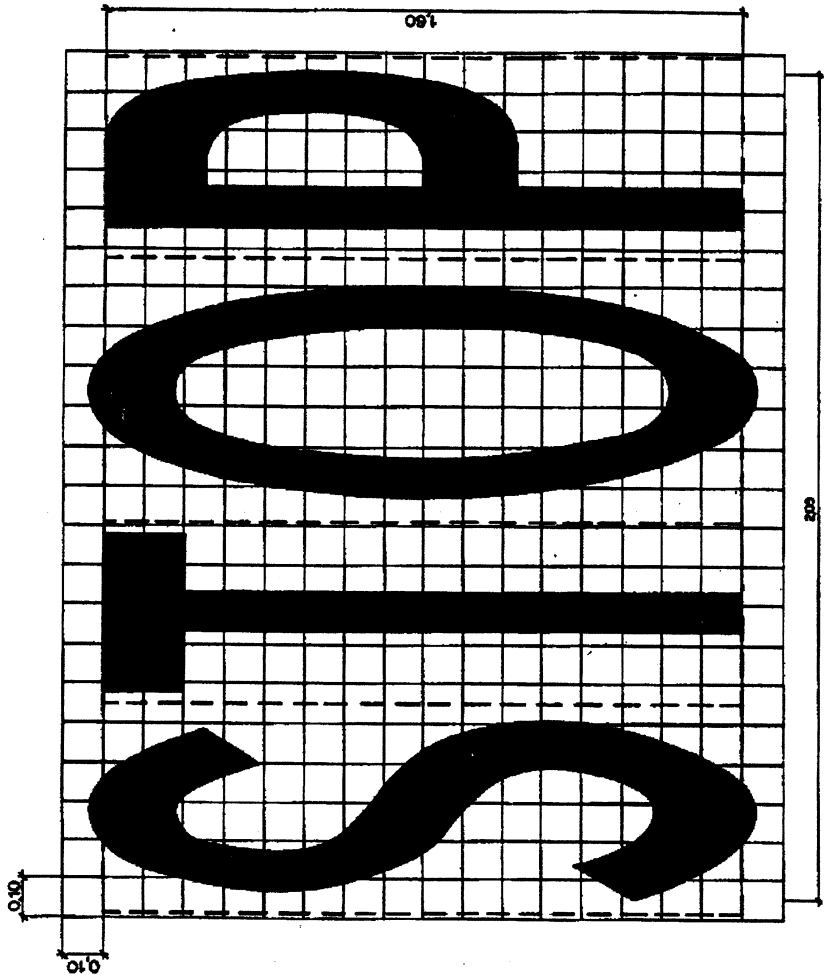

ölçüler metre cinsindendir

Şekil A-45

Hız sınırı 60 km/s veya daha az olan yollardaki yazılı işaretleme örneği

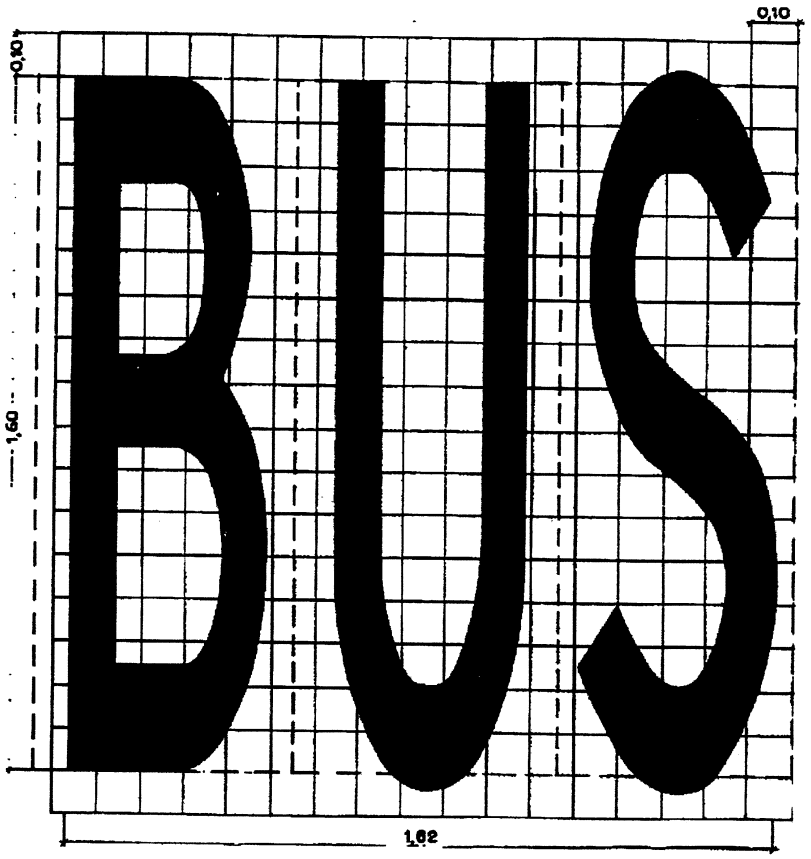

ölçüler metre cinsindendir
Şekil A-46

Hız sınırı 60 km/s veya daha az olan yollardaki rakamlı işaretlemeler

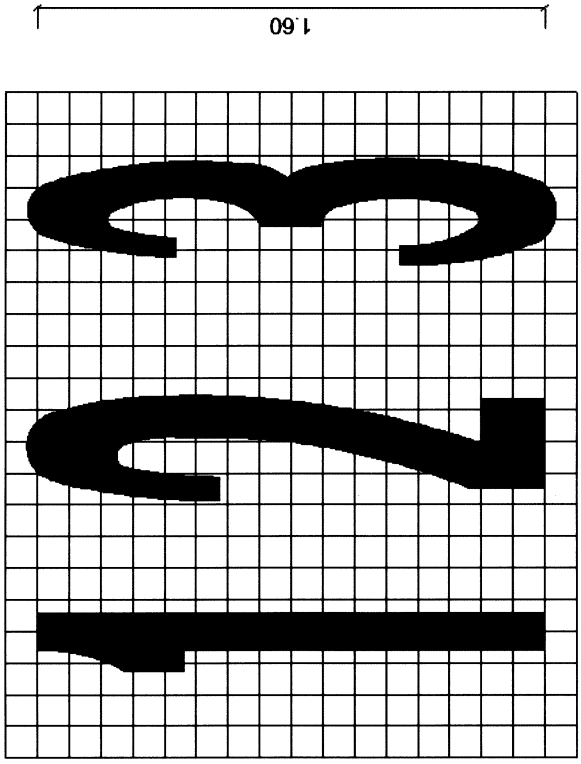

ölçüler metre cinsindendir
Şekil A-47a

Hız sınırı 60 km/s veya daha az olan yollardaki rakamlı işaretlemeler

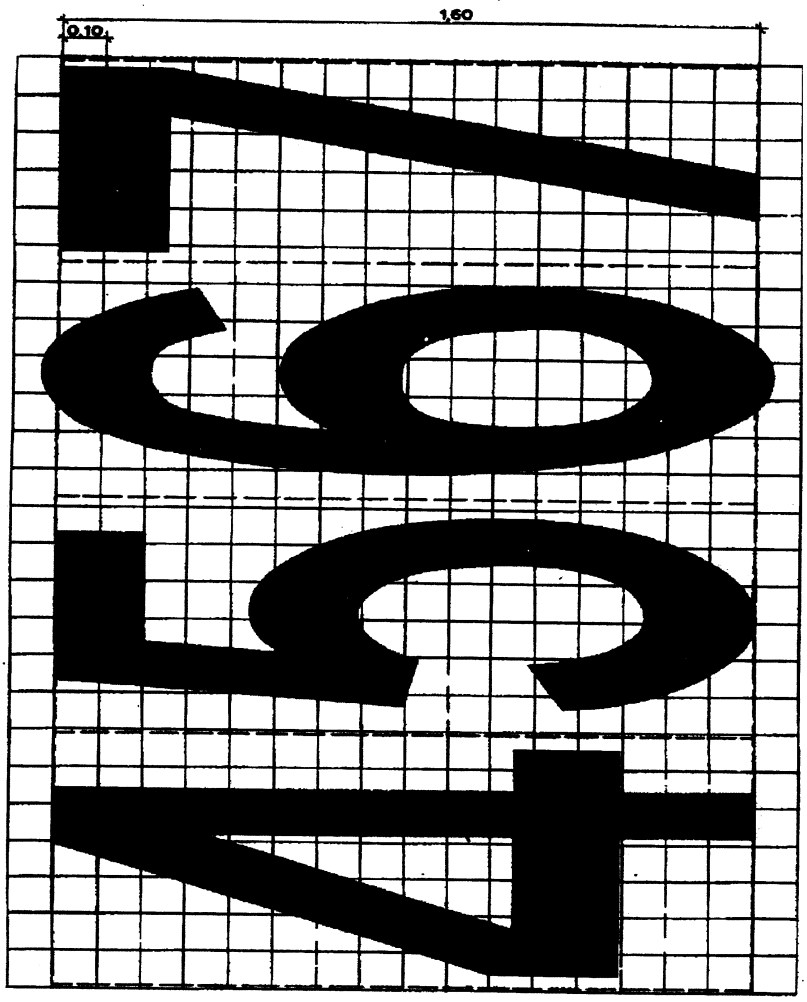

ölçüler metre cinsindendir

Şekil A-47b

Hız sınırı 60 km/s veya daha az olan yollardaki rakamlı işaretlemeler

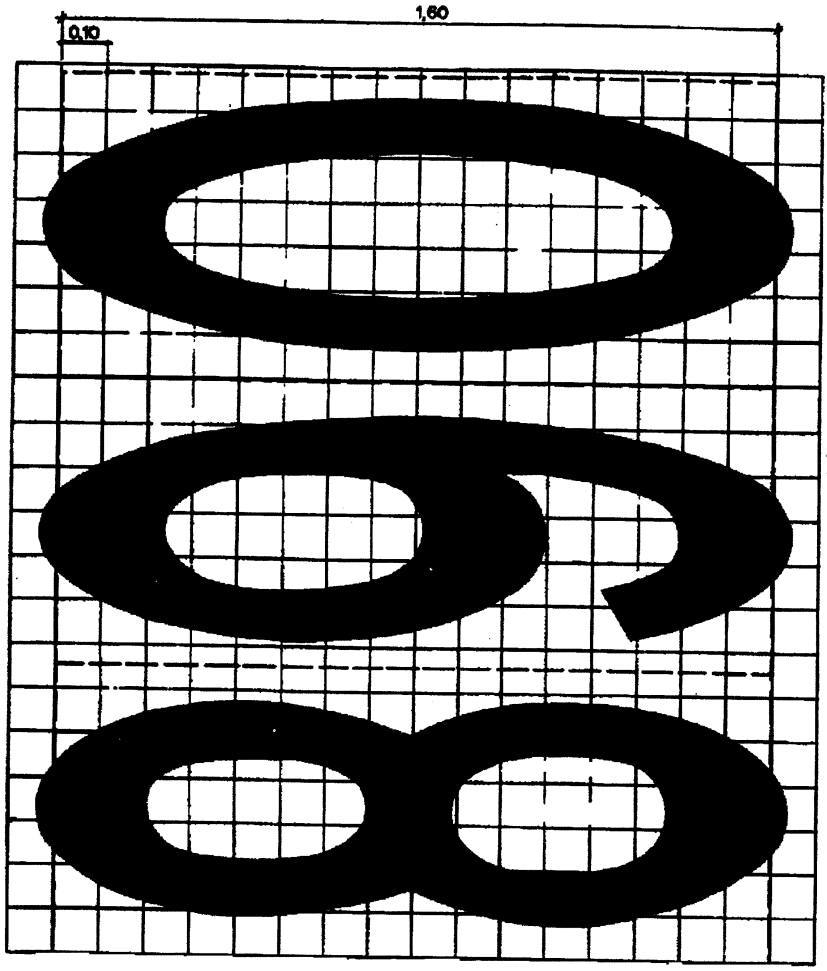

ölçüler metre cinsindendir

Şekil A-47c

Hız sınırı 60 km/s veya daha az olan yollardaki rakamlı işaretlemeler

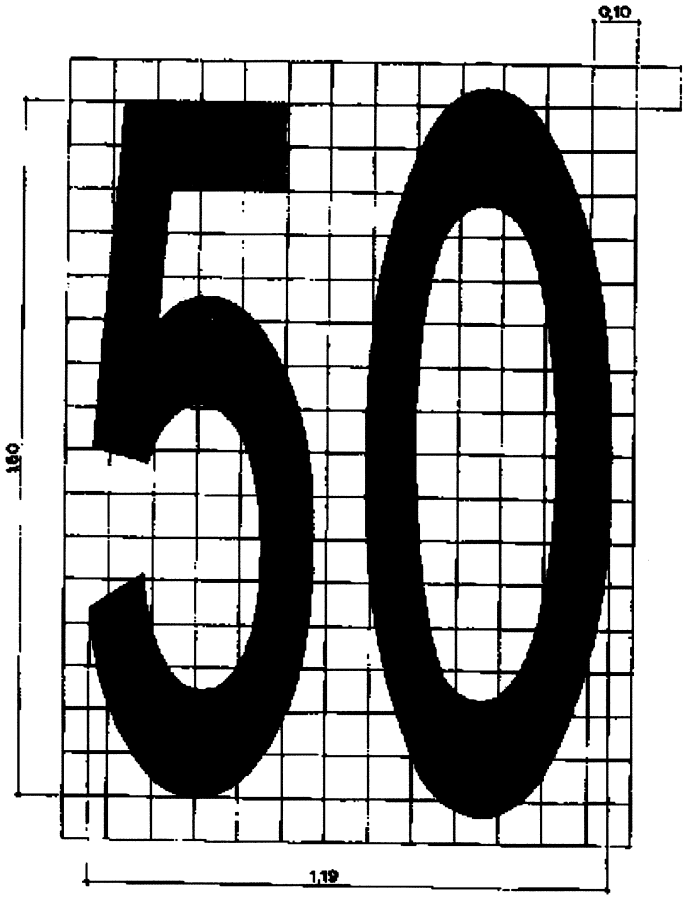

ölçüler metre cinsindendir
Şekil A-48

Hız sınırı 60 km/s' in üzerinde olan veya hız sınırı olmayan yollardaki yazılı işaretlemeler

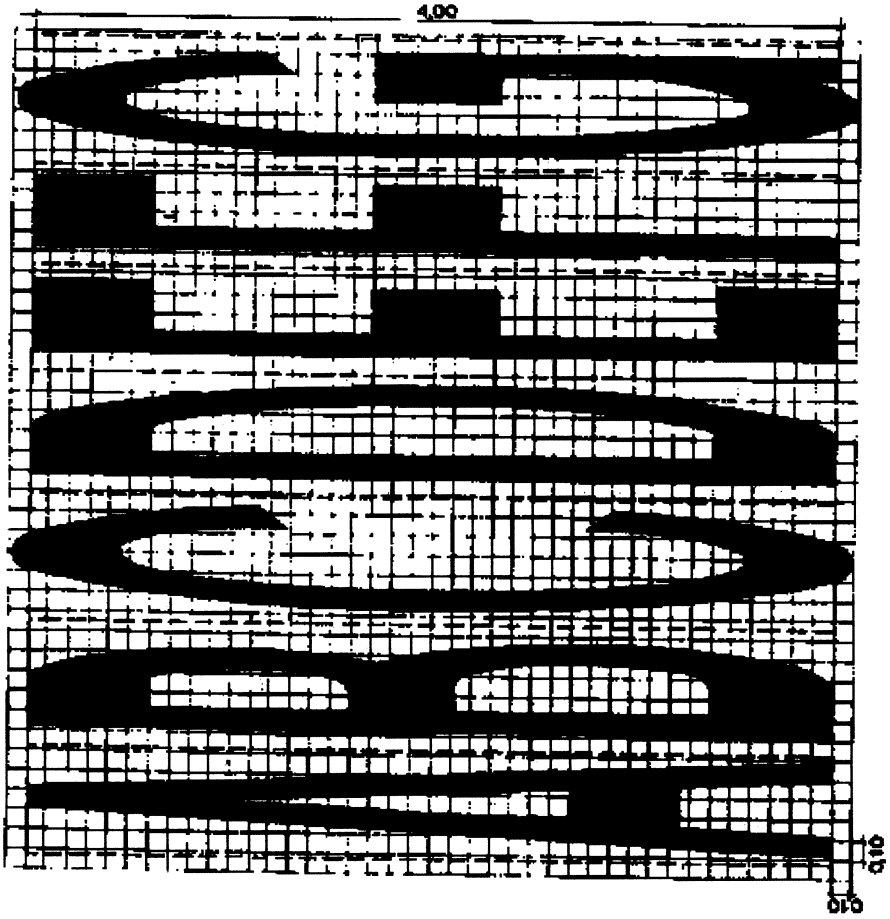

ölçüler metre cinsindendir

Şekil A-49a

Hız sınırı 60 km/s' in üzerinde olan veya hız sınırı olmayan yollardaki yazılı işaretlemeler

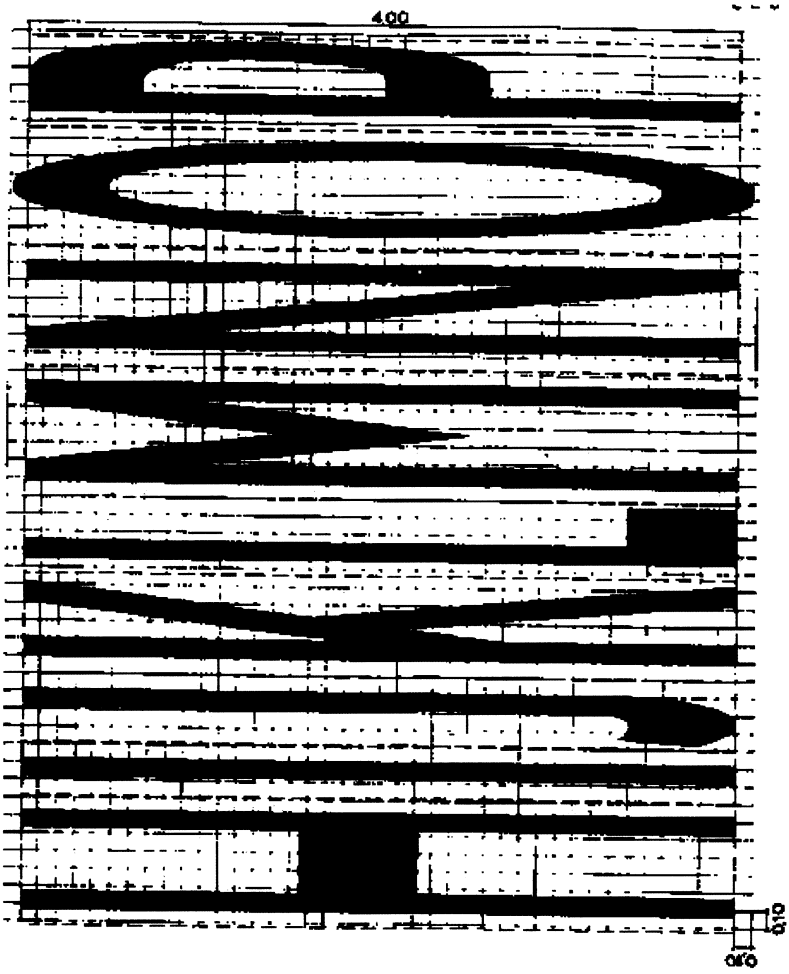

ölçüler metre cinsindendir

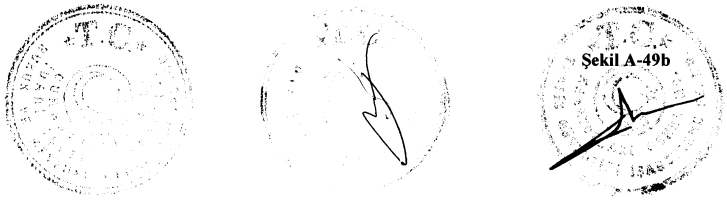

Şekil A-49b

Hız sınırı 60 km/s' in üzerinde olan veya hız sınırı olmayan yollardaki yazılı işaretlemeler

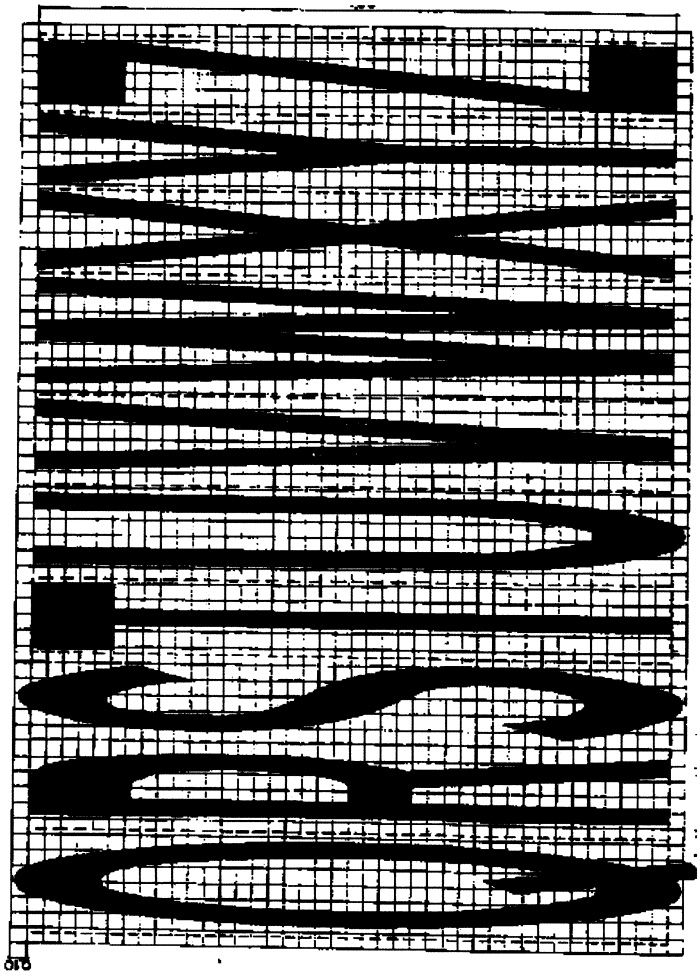

ölçüler metre cinsindendir

Şekil A-50

Hız sınırı 60 km/s'in üzerinde olan veya hız sınırı olmayan yollardaki yazılı işaretleme örneği

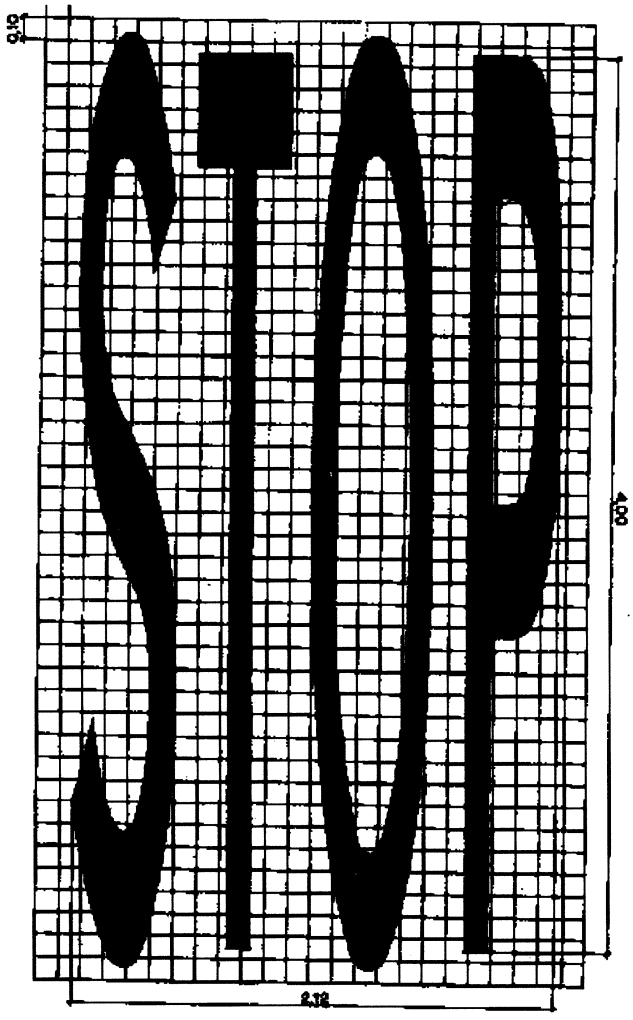

ölçüler metre cinsindendir
Şekil A-51

Hız sınırı 60 km/s' in üzerinde olan veya hız sınırı olmayan yollardaki yazılı işaretleme örneği

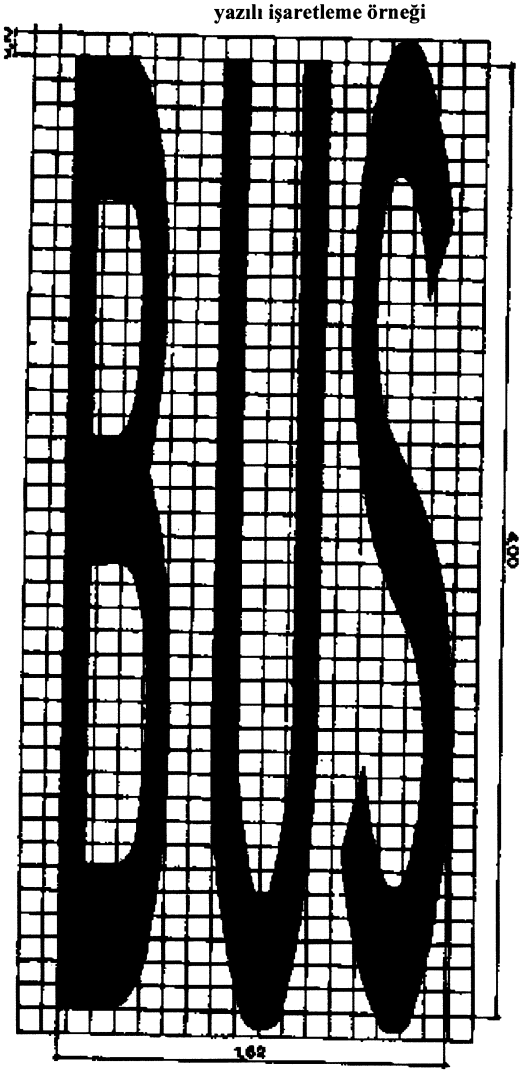

ölçüler metre cinsindendir
Şekil A-52

Hız sınırı 60 km/s' in üzerinde olan veya hız sınırı olmayan yollardaki rakamlı işaretlemeler

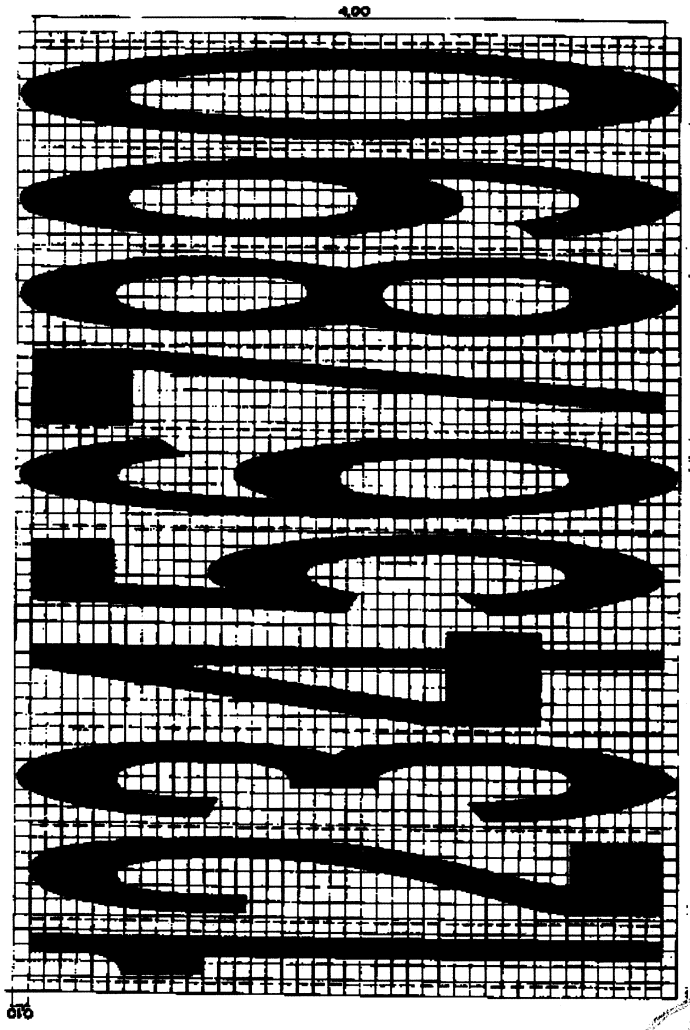

Hız sınırı 60 km/s' in üzerinde olan veya hız sınırı olmayan yollardaki rakamlı işaretleme örneği

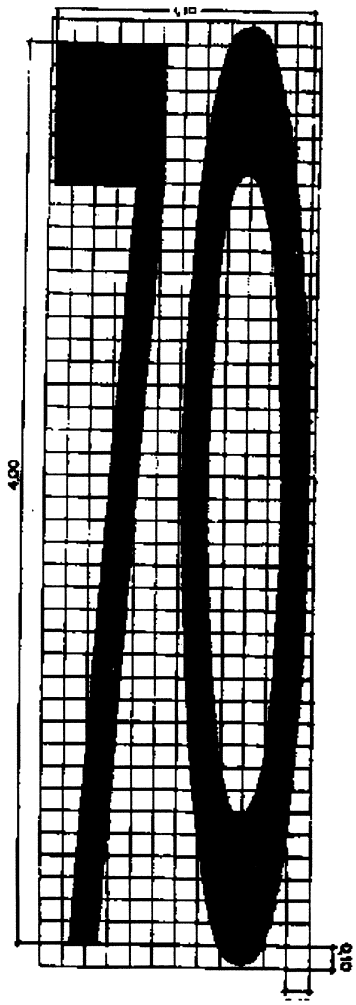

ölçüler metre cinsindendir
Şekil A-54

Park yasağının işaretlenmesi

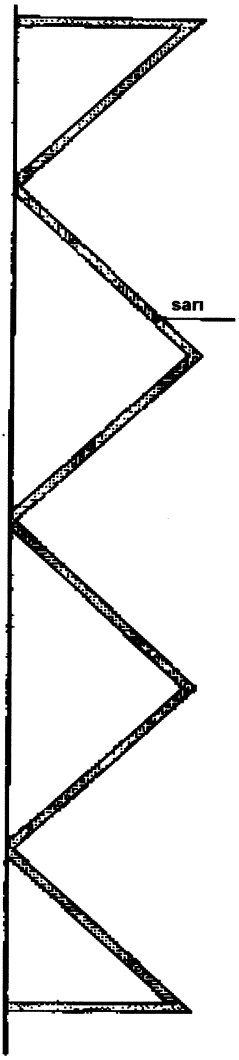

Şekil A-55

Park etmenin yasak olduğu şeridin işaretlenmesi

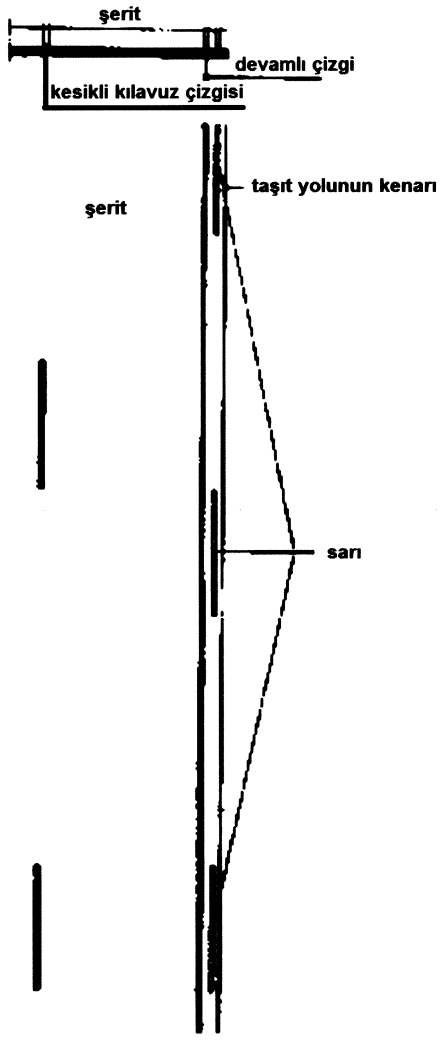

Şekil A-56

Bir engelin işaretlenmesi

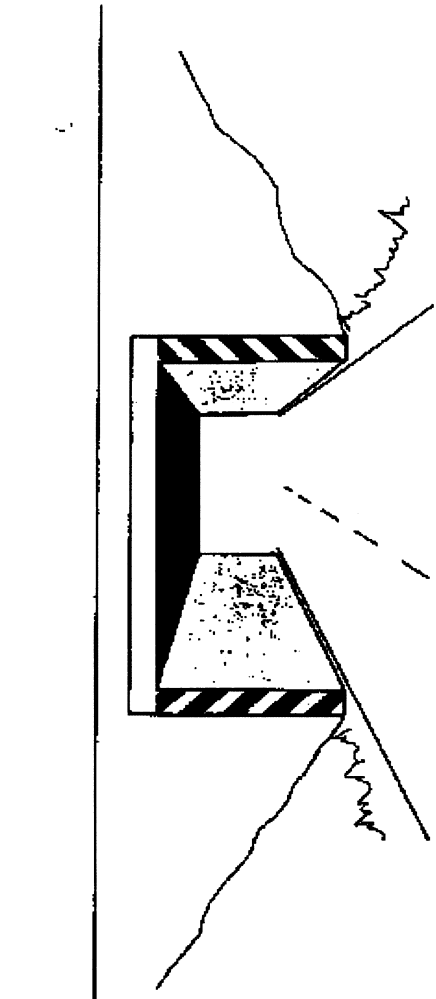

Şekil A-57

BEYAN

Türkiye'nin Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesi ile eklerine taraf olma kararı, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nin "Kıbrıs Cumhuriyeti"ni temsil etme iddiasının herhangi bir şekilde kabul edildiği veya Türkiye'nin söz konusu Sözleşme ile eklerinde belirtilen faaliyetler çerçevesinde sözde "Kıbrıs Cumhuriyeti" makamları veya kurumlarıyla herhangi bir ilişkiye girmeye yükümlü olduğu şeklinde yorumlanmamalıdır.

Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesinin 44. Maddesi ile Teknik Hükümlerine Yönelik Çekinceler

1. Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesinin 46. maddesinin 1. fıkrası çerçevesinde, Türkiye Cumhuriyeti, Sözleşmenin 44. maddesiyle kendini bağlı saymadığını bildirir.

2. Türkiye Cumhuriyeti, Sözleşmenin 15. maddesinin, ön yön işaretlerinin kavşaklardan önceki yerleştirilme mesafesinin, otoyollar ve trafiğin hızlı aktığı diğer yollarda 500 metreden daha az olmaması gerektiğine ilişkin hükmüyle kendini bağlı addetmemektedir. Türkiye Cumhuriyeti bu hükmü, trafiğin hızlı aktığı otoyollar haricindeki diğer yollarda uygulamama hakkını saklı tutmaktadır.

3. Türkiye Cumhuriyeti, Sözleşmenin 23. maddesinin 8. fıkrası ile ilgili olarak, trafiğin yoğun olmadığı saatlerde tali yollarda yanıp sönen kırmızı ışık ve ana yollarda yanıp sönen sarı ışık kullanma hakkını saklı tutmaktadır.

Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesine Ek Avrupa Anlaşmasının 9. Maddesi ile Teknik Hükümlerine Yönelik Çekinceler

1. Avrupa Anlaşmasının 11. maddesinin 1. fıkrası çerçevesinde, Türkiye Cumhuriyeti, Anlaşmanın 9. maddesiyle kendini bağlı saymadığını bildirir.

2. Türkiye Cumhuriyeti, Avrupa Anlaşması Ekinin 22. maddesi (Sözleşmenin 1. Eki, E kısmı, II. alt kısmı, 7. fıkrası, (a) ve (b) bentlerinde yapılan değişiklik) ile ilgili olarak, E, 7^{d} ve E, 8^{d} işaretlerini kullanma hakkını saklı tutmaktadır.

3. Türkiye Cumhuriyeti, Avrupa Anlaşması Ekinin 23. maddesi (Sözleşmenin 1. Eki, F kısmı, II. alt kısmı, 1. fıkrasında yapılan değişiklik) ile ilgili olarak, F, 1^{b} sembolünü kullanma hakkını saklı tutmaktadır.

4. Türkiye Cumhuriyeti, Avrupa Anlaşması Ekinin 25. maddesi (Sözleşmenin 1. Eki, G kısmı, III. alt kısmı, 1. ve 2. fıkralarında yapılan değişiklik) ile ilgili olarak, G, 4^{c} ve G, 6^{c} işaretlerini kullanma hakkını saklı tutmaktadır.

Karayolu İşaretleri ve Sinyalleri Sözleşmesine Ek Avrupa Anlaşmasına Ek Karayolu Yatay İşaretleme Protokolünün 9. Maddesi ile Teknik Hükümlerine Yönelik Çekinceler

1. Karayolu Yatay İşaretleme Protokolünün 11. maddesinin 1. fıkrası çerçevesinde, Türkiye Cumhuriyeti, Protokolün 9. maddesiyle kendini bağlı saymadığını bildirir.

2. Türkiye Cumhuriyeti, Karayolu Yatay İşaretleme Protokolü Ekinin 6. maddesi (Sözleşmenin 29. maddesinin 2. fıkrasında yapılan değişiklik) ile ilgili olarak, "yatay işaretlemeler beyaz olacaktır" ile "park etmenin yasak olduğu yerleri gösteren zikzaklı çizgiler sarı renkte olacaktır" hükümleriyle kendini bağlı addetmemektedir. Türkiye Cumhuriyeti, yatay işaretlemelerde sarı renk ve park etmenin yasak olduğu yerleri gösteren zikzaklı çizgilerde beyaz renk kullanma hakkını saklı tutmaktadır.

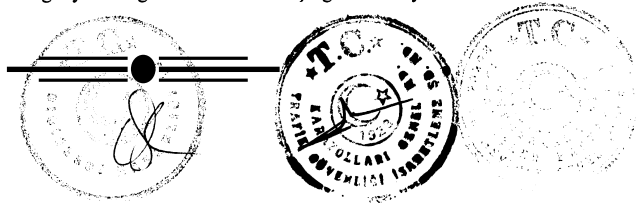

TBMM Basımevi - 2021

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ	YASAMA YILI
27	3

SIRA SAYISI: 125

Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve İsviçre Federal Konseyi Arasında Diplomatik Misyon, Konsolosluk ve Daimi Temsilcilik Mensuplarının Refakatçilerine İlişkin Kazanç Getirici Faaliyetler Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/2223) ve Dışişleri Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda "http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic" internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

İÇİNDEKİLER **Sayfa**

- **2/2223 Esas Numaralı Teklifin**

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı 4

- Genel Gerekçesi 4

• Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi 5

• Dışişleri Komisyonu Raporu 6

• Muhalefet Şerhi 8

• Teklif Metni 9

• Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin 9

• Anlaşma Metni 10

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gelen Kâğıtlar Listesi'nde yayımlanan 535976 evrak numaralı "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve İsviçre Federal Konseyi Arasında Diplomatik Misyon, Konsolosluk ve Daimi Temsilcilik Mensuplarının Refakatçilerine İlişkin Kazanç Getirici Faaliyetler Hakkında Anlaşma"nın onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Mustafa Şentop

Tekirdağ

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/2223)	
ESAS	Dışişleri Komisyonu
TALİ	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Büyükelçiliklerde ve başkonsolosluklarda çalışan diplomat, idari-teknik ve diğer personel ile aile bireyleri (eş-çocuk) bulundukları ülkede 1961 tarihli Diplomatik İlişkiler Hakkında Viyana Sözleşmesi ile 1963 tarihli Konsolosluk İlişkileri Hakkında Viyana Sözleşmesinde öngörülen ayrıcalık ve bağışıklıklardan yararlanmaktadırlar. Viyana Sözleşmeleri diplomat, idari-teknik ve diğer personelin eş ve çocuklarının ev sahibi ülkede kazanç getirici bir işte çalışmaları halinde, sahip olmaları gereken ayrıcalık ve bağışıklıklardan feragat etmelerini öngörmekte, ayrıca bu sistemde çalışma izni, süresi ve alanı ev sahibi ülkenin takdirinde bulunmaktadır.

Günümüzde birçok ülke, diplomatik misyonlarda görevli memurların eşleri ve bakımıyla yükümlü olunan belirli yaşlardaki çocuklarının ev sahibi ülkede kazanç getirici bir işte çalışmalarına izin verilmesi hususunda ikili düzenleme yapmaktadır. Söz konusu düzenlemelerin amacı, kazanç getirici bir işte çalışmanın ev sahibi ülkenin takdirinden çıkarılarak mütekabiliyet ilkesi çerçevesinde bir düzenlemeye bağlanması, çalışma talebi uygun bulunan aile bireylerinin 1961 ve 1963 tarihli Viyana Sözleşmeleri ile tanınan temel ayrıcalık ve bağışıklıklarının devam ettirilmesi, sınırlamanın sadece çalışılan iş ile bağlantılı olarak getirilmesidir.

Diğer taraftan, ülkemizin diplomatlarının eş ve çocukları için misyon şefinin takdiri gözönünde bulundurulmak suretiyle 12 Şubat 1998 tarihinden itibaren yurt dışında çalışma imkânı sağlanmış bulunmakta ve uygun görülen ülkelerle bu konuda ikili anlaşmalar akdedilmektedir.

Bu kapsamda "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve İsviçre Federal Konseyi Arasında Diplomatik Misyon, Konsolosluk ve Daimi Temsilcilik Mensuplarının Refakatçilerine İlişkin Kazanç Getirici Faaliyetler Hakkında Anlaşma" 22 Mart 2019 tarihinde Ankara'da imzalanmıştır.

T.C.
Cumhurbaşkanlığı
Sayı: 68244839-599-153268 *18 Eylül 2019*
Konu: Anlaşma

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

22 Mart 2019 tarihinde Ankara'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve İsviçre Federal Konseyi Arasında Diplomatik Misyon, Konsolosluk ve Daimi Temsilcilik Mensuplarının Refakatçilerine İlişkin Kazanç Getirici Faaliyetler Hakkında Anlaşma"yı Anayasanın 90 ıncı maddesi gereğince onaylanması uygun bulunmak üzere ilişikte bilgilerinize sunarım.

Recep Tayyip ERDOĞAN
Cumhurbaşkanı

Dışişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Dışişleri Komisyonu *25/10/2019*
Esas No: 2/2223
Karar No: 91

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Cumhurbaşkanlığınca 18/9/2019 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve İsviçre Federal Konseyi Arasında Diplomatik Misyon, Konsolosluk ve Daimi Temsilcilik Mensuplarının Refakatçilerine İlişkin Kazanç Getirici Faaliyetler Hakkında Anlaşma", 2/10/2019 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop imzasıyla "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve İsviçre Federal Konseyi Arasında Diplomatik Misyon, Konsolosluk ve Daimi Temsilcilik Mensuplarının Refakatçilerine İlişkin Kazanç Getirici Faaliyetler Hakkında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi" olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuştur. 7/10/2019 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonuna havale edilen 2/2223 esas numaralı Kanun Teklifi, Komisyonumuzun 27'nci Yasama Dönemi 23/10/2019 tarihli 13'üncü toplantısında Dışişleri Bakanlığı yetkililerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

Komisyonumuza havale edilen metinler incelendiğinde Teklif ile; Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve İsviçre Federal Konseyi arasındaki diplomatik ilişkilerin güçlendirilmesi yönünde yeni mekanizmalar kurulması için daimi temsilcilik mensuplarının refakatçilerinin iş gücü piyasasına erişiminin sağlanması suretiyle yaşam koşullarının iyileştirilmesini teminen imzalanan Anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunmasının amaçlandığı görülmektedir.

Komisyonumuzda Teklifin tümü üzerinde yapılan görüşmelerde;

Anlaşmanın Ankara'da gerçekleştirilen siyasi istişareler kapsamında Mart 2019'da imzalandığı,

Anlaşmanın yürürlüğe girmesiyle her iki ülkede görev yapan diplomatik personelin aile üyelerinin işiyle ilgili alanlar dışında Diplomatik ve Konsolosluk İlişkileri Hakkında Viyana Sözleşmelerinden kaynaklanan ayrıcalık ve bağışıklarını muhafaza ederek gelir getirici bir işte çalışma imkânını kazanacakları,

Anlaşmanın hâlihazırda İsviçre'nin ülkemizdeki 14 diplomatik personeli ile İsviçre'de görev yapan 54 misyon mensubumuz olmak üzere toplam 68 kişiyi kapsadığı,

İsviçre'de görevli diplomatların aile bireylerinin çalışması hususunun mevcut bir ikili anlaşma olmasa dahi (192/121) sayılı Ev Sahibi Ülke Yasasının 22'nci maddesi çerçevesinde mümkün olduğu, Federal Dışişleri Bakanlığı tarafından verilen diplomatik kart hamili aile üyeleri ile İsviçre'ye ailesinin görevi sebebiyle gelen ve ülkeye girişinde 21 yaşından küçük olan evlenmemiş çocuklarının belirli koşullar dâhilinde iş piyasasında erişim sağlayabildiği,

Ülkemiz ile İsviçre arasında imzalanan ikili istihdam Anlaşmasının yürürlüğe girmesiyle mütekabiliyet ilkesi gereği ülkemizdeki İsviçreli diplomatların aile bireylerinin de ülkemizde çalışabileceği,

İsviçre tarafının Nisan 2019 tarihli Notayla Anlaşmayı onayladığını bildirdiği, böylece İsviçre bakımından Anlaşmanın iç hukuk onay sürecinin tamamlandığı,

İfade edilmiştir.

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Teklif ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek oy çokluğu ile maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Teklifin 1'inci, 2'nci ve 3'üncü maddeleri ile tümü aynen ve oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Komisyon üyelerinden Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan, Gaziantep Milletvekili Ali Şahin, Karabük Milletvekili Niyazi Güneş ve Bursa Milletvekili Atilla Ödünç Teklif ile ilgili özel sözcü seçilmişlerdir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
Volkan Bozkır	*Ahmet Yıldız*	*Sena Nur Çelik*
İstanbul	Denizli	Antalya
Üye	Üye	Üye
Asuman Erdoğan	*Ahmet Haluk Koç*	*Mustafa Canbey*
Ankara	Ankara	Balıkesir
(Bu raporun özel sözcüsü)	(Muhalefet şerhi ektedir)	
Üye	Üye	Üye
Atilla Ödünç	*Kamil Aydın*	*Ali Şahin*
Bursa	Erzurum	Gaziantep
(Bu raporun özel sözcüsü)		(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
Mehmet Güzelmansur	*Ahmet Hamdi Çamlı*	*Yunus Emre*
Hatay	İstanbul	İstanbul
(Muhalefet şerhi ektedir)		(Muhalefet şerhi ektedir)
Üye	Üye	Üye
Ümit Özdağ	*Niyazi Güneş*	*İsmail Özdemir*
İstanbul	Karabük	Kayseri
	(Bu raporun özel sözcüsü)	

MUHALEFET ŞERHİ

İsviçre Federal Konseyi'yle imzalanan söz konusu anlaşmayla diplomatik misyon ve konsolosluk mensuplarının bakmakla yükümlü oldukları kişilerin kazanç getirici bir işte çalışmaları ev sahibi ülkenin takdirinden çıkarılmaktadır.

Söz konusu kişilerin hangi alanlarda çalışabileceklerinin anlaşmada açık bir şekilde yazılmaması belirsizlik yarattığı gibi, Madde 1'de belirtilen 'Kazanç Getiren İş' kavramının tanımı geniş ve muğlaktır.

Çalışma talebi kabul edilen aile bireylerinin 1961 ve 1963 Viyana Sözleşmeleri ile tanınan temel ayrıcalık ve bağışıklıklarının (çalışılan işle bağlantılı bir şekilde sınırlansa da) devam ettirilmesi, bu ayrıcalıkların istismar edilmesine yönelik bir risk yaratmaktadır. Daha açık bir ifadeyle, diplomatik ayrıcalıkların maddi kazanç için bir örtü olmasından endişe duyulmaktadır.

Yukarıdaki sunulan gerekçelerle söz konusu anlaşmaya muhalifiz.

23.10.2019

Ahmet Haluk Koç	*Yunus Emre*	*Mehmet Güzelmansur*
Ankara	İstanbul	Hatay

TEKİRDAĞ MİLLETVEKİLİ MUSTAFA ŞENTOP'UN TEKLİFİ	DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN
TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ VE İSVİÇRE FEDERAL KONSEYİ ARASINDA DİPLOMATİK MİSYON, KONSOLOSLUK VE DAİMİ TEMSİLCİLİK MENSUPLARININ REFAKATÇİLERİNE İLİŞKİN KAZANÇ GETİRİCİ FAALİYETLER HAKKINDA ANLAŞMANIN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ	**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ VE İSVİÇRE FEDERAL KONSEYİ ARASINDA DİPLOMATİK MİSYON, KONSOLOSLUK VE DAİMİ TEMSİLCİLİK MENSUPLARININ REFAKATÇİLERİNE İLİŞKİN KAZANÇ GETİRİCİ FAALİYETLER HAKKINDA ANLAŞMANIN ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ**
MADDE 1- (1) 22 Mart 2019 tarihinde Ankara'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve İsviçre Federal Konseyi Arasında Diplomatik Misyon, Konsolosluk ve Daimi Temsilcilik Mensuplarının Refakatçilerine İlişkin Kazanç Getirici Faaliyetler Hakkında Anlaşma"nın onaylanması uygun bulunmuştur.	**MADDE 1-** Teklifin 1'inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.
MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.	**MADDE 2-** Teklifin 2'nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.
MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.	**MADDE 3-** Teklifin 3'üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
VE
İSVİÇRE FEDERAL KONSEYİ
ARASINDA
DİPLOMATİK MİSYON, KONSOLOSLUK VE DAİMİ TEMSİLCİLİK MENSUPLARININ REFAKATÇİLERİNE İLİŞKİN KAZANÇ GETİRİCİ FAALİYETLER HAKKINDA ANLAŞMA

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti

ve

İsviçre Federal Konseyi
(bundan böyle "Taraflar" olarak anılacaktır)

İki ülke arasındaki karşılıklı anlayışın özellikle daha gelişmiş olduğunu göz önünde bulundurarak,

Diplomatik ilişkilerini güçlendirme yönünde yeni mekanizmalar kurmak amacıyla ve

Diplomatik misyon, konsolosluk ve daimi temsilcilik mensuplarının yaşam koşullarını, rekafakatçilerinin işgücü piyasasına erişimini sağlayarak iyileştirmek amacıyla,

aşağıdaki hususlarda mutabakata varmıştır:

MADDE 1

1. Taraflardan birinin, diğer Tarafa resmi olarak akredite olan bir uluslararası kuruluş nezdindeki daimi temsilciliklerinin veya kabul eden Devletçe tanınan veya burada bulunan bir uluslararası örgütün daimi temsilciliklerinin veya diplomatik misyonlarının ve konsolosluklarının mensuplarının refakatçilerine, kabul eden Devlette ikamet etmesi ve refakat ettiği kişiyle aynı meskende yaşaması şartıyla, bu Anlaşma gereğince ve mütekabiliyet esasına dayalı olarak, kabul eden Devlette kazanç getiren işte çalışmasına izin verilir.

2. Bu Anlaşmanın amaçları çerçevesinde, "diplomatik misyon, konsolosluk veya uluslararası bir örgüt nezdindeki daimi temsilcilik mensubu", 18 Nisan 1961 tarihli Diplomatik İlişkiler Hakkında Viyana Sözleşmesi, 24 Nisan 1963 tarihli Konsolosluk İlişkileri Hakkında Viyana Sözleşmesi veya uygulanabilir diğer uluslararası anlaşmalar kapsamında kullanılan anlama sahiptir.

3. Bu Anlaşmanın amaçları çerçevesinde, "refakatçiler" kavramı;

a) Kabul eden Devletin yasaları uyarınca mensubun eşi;

b) Kabul eden Devlete 21 yaşın altında resmi izin almış refakatçi olarak giriş yapmışsa, diplomatik misyon, konsolosluk veya daimi temsilcilik mensuplarının 25 yaşından küçük bekâr çocuğu;

c) Kabul eden Devlete 21 yaş altında resmi izin almış refakatçi olarak giriş yapmışsa, eşin 25 yaşından küçük bekâr çocuğu;

d) Kabul eden Devletin, yürürlükteki iç düzenlemelerle uyumlu olarak, karşılığı ödenmiş bir faaliyete başlama izni verebileceği, diplomatik misyon, konsolosluk veya daimi temsilcilik mensubunun diğer herhangi bir refakatçisi anlamına gelir.

4. Bu Anlaşmanın amaçları çerçevesinde, "kazanç getiren iş" ifadesi, tam zamanlı veya yarı zamanlı olarak icra edilen, gelir getiren herhangi bir bağımlı veya bağımsız faaliyet anlamına gelir.

MADDE 2

1. Bir refakatçinin Türkiye'de kazanç getiren bir işte çalışmasından önce, İsviçre Büyükelçiliği refakatçi adına Türkiye Dışişleri Bakanlığı'ndan resmi talepte bulunur. Talep, sözkonusu kişinin refakatçi olduğu bilgisini ve çalışılması öngörülen işin türüne ilişkin kısa bir açıklamayı içeren bilgiyi kapsamalıdır. Sözkonusu şahsın bu Anlaşmada tanımlanan kategoriye dâhil olduğu teyit edildikten ve ilgili iç usuller yerine getirildikten sonra Türkiye Dışişleri Bakanlığı, sözkonusu refakatçinin, kabul eden Devletin ilgili mevzuatına tabi olmak kaydıyla kazanç getirici bir işte çalışmasına izin verildiğini İsviçre Büyükelçiliği'ne ivedilikle ve resmi olarak bildirir. Aynı şekilde, İsviçre Büyükelçiliği, Türkiye Dışişleri Bakanlığı'na, refakatçinin çalıştığı kazanç getiren işin sona erdiğini bildirmeli ve refakatçinin herhangi yeni bir işte çalışmaya karar vermesi halinde yeni bir talepte bulunmalıdır. Çalışma izni ilk iki yıllığına verilir ve öngörülen koşullar yenilenme zamanında yerine getirildiği takdirde bu izin uzatılır.

2. İsviçre'de, İsviçre'deki Türk temsilciliği refakatçi adına, İsviçre Federal Dışişleri Bakanlığı'ndan sözkonusu kişinin yabancı işçi kotasına tabi olmadığını beyan eden bir belge tebliğ etmesini talep eder. İş sözleşmesinin, iş teklifinin veya kendi işini kurma niyetini belirten ve bunu açıklayan bir beyanın takdim edilmesinin akabinde, refakatçi yetkili kantonal makamlardan karşılığı ödenecek bir faaliyetin başlamasına izin veren Ci iznini alır. Ci izni ilk olarak iki yıllığına verilir ve öngörülen koşullar yenilenme zamanında yerine getirildiği takdirde bu izin uzatılır.

MADDE 3

1. Bu Anlaşma uyarınca, kazanç getiren bir işte çalışma izni; faydalanıcının bağlı olduğu diplomatik misyon, konsolosluk veya uluslararası kuruluş nezdindeki daimi temsilciğinde görevli üyenin görevi sona erdiğinde, kabul eden Devlette çalışmaya veya ikamet etmeyi sürdürme hakkını vermez.

2. Her iki Taraf, kendi ulusal mevzuatlarına uygun olarak; karşılığı ödenen belirli faaliyetlerin gerçekleştirilmesi koşullarına ilişkin kabul eden Devletin ulusal mevzuatından kaynaklanan sebeplerden, ulusal güvenlik sebeplerinden dolayı veya talepte bulunulan işin yalnızca kabul eden Devletin vatandaşlarına mahsus olması halinde, bu Anlaşmada atıfta bulunulan kazanç getiren işte çalışma iznini kabul etmeme hakkını saklı tutar.

MADDE 4

Kazanç getiren bir işte çalışmasına izin verilen refakatçinin, Diplomatik İlişkiler ve Konsolosluk İlişkileri Hakkında Viyana Sözleşmeleri veya başka uygulanabilir uluslararası anlaşmalara uygun olarak, kabul eden Devletin yargısından bağışık olması durumunda;

a) bu refakatçi, doğrudan kazanç getiren bir işte çalışmasına ilişkin eylemlerle ilgili olarak, kabul eden Devlette hukuki veya idari yargıdan bağışık olmaz ve

b) gönderen Devlet, bu tür bir kazanç getiren işin icrası esnasında ceza gerektiren bir suç işlemekle suçlanan refakatçinin cezai yargıdan bağışıklığının kaldırılması hususunda kabul eden Devletten gelecek her türlü talebi dikkatle değerlendirir. Bağışıklıktan feragat edilmediği takdirde ve bu durumun kabul eden Devlet açısından ciddi bir sorun teşkil etmesi halinde, kabul eden Devlet ilgili refakatçinin ülkeyi terk etmesini talep edebilir.

MADDE 5

1. Uluslararası anlaşmalarla ve özellikle 18 Haziran 2010 tarihli "Türkiye Cumhuriyeti ile İsviçre Konfederasyonu arasında Gelir Üzerinden Alınan Vergilerde Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşması" ile tutarlı olduğu ölçüde; kazanç getiren işle iştigal eden refakatçiler kabul eden Devlette faaliyetlerini gerçekleştirirken kazandıkları gelire uygulanan tüm vergileri kabul eden Devletin vergi mevzuatına göre ödemelidir.

2. Bu Anlaşma kapsamında kazanç getiren işte çalışan refakatçiler kabul eden Devletin sosyal güvenlik mevzuatına tabi olur.

MADDE 6

Bu Anlaşma, yurtdışında alınan unvan ve derecelerin re'sen tanınmasını gerektirmez. Bu tanıma ancak kabul eden Devletin bu hususları düzenleyen yürürlükteki ilgili mevzuatına uygun olarak yapılabilir; ilgili şahsın kazanç getirici bir işte çalışabilmesi için sahip olması gereken kişisel özellikler, mesleki veya diğer niteliklere ilişkin yasal veya diğer koşullardan muafiyet anlamına gelmez.

MADDE 7

1. Kazanç getiren işte çalışma izni aşağıdaki hallerde sona erer:

a) izinden faydalanan kişinin, bu Anlaşmada yer alan tanımlar kapsamında, refakatçi statüsü ortadan kalkar kalkmaz,

b) karşılığı ödenen faaliyetlerin gerçekleştirilmesinin bittiği tarihte ve işsizlik yardımı hakkının geçerliliği sona erdiğinde,

c) izinden faydalanan kişinin, refakat ettiği bireyin hanehalkının bir üyesi olarak kabul eden Devlette ikametini sona erdirmesi halinde,

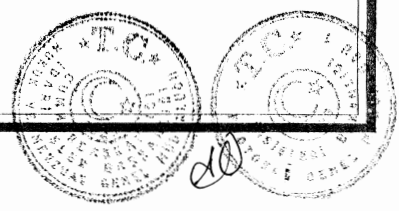

d) her halükarda, izinden faydalanan kişinin bağımlı olduğu çalışanın görev süresi sona erdiğinde.

2. İznin sona ermesi, üç ayı aşmayacak şekilde, Diplomatik İlişkiler ve Konsolosluk İlişkileri Hakkında Viyana Sözleşmeleri uyarınca öngörülen makul gecikmeyi sağlar.

MADDE 8

1. Bu Anlaşmanın yorumlanması veya uygulanmasından ortaya çıkabilecek anlaşmazlıklar diplomatik yöntemlerle çözümlenir.

2. Bu Anlaşma Tarafların karşılıklı rızasıyla ve diplomatik nota teatisi ile tadil edilebilir. Yapılacak tadiller, Madde 9 kapsamında belirtilen usule uygun olarak yürürlüğe girer.

MADDE 9

Bu Anlaşma gerekli anayasal ve hukuki usullerin tamamlandığına dair son yazılı bildirimin teati edilmesini takip eden otuzuncu (30) günde yürürlüğe girer.

MADDE 10

Bu Anlaşma, Taraflardan birinin, diğer Tarafa diplomatik yollardan yüz seksen (180) gün önceden yazılı bildirimde bulunarak anlaşmayı sona erdirmesine kadar süresiz olarak yürürlükte kalır.

Bu durumda, bu Anlaşma sözkonusu bildirim tarihinden itibaren yüz seksen (180) gün sonra yürürlükten kalkar.

Ankara'da 22 Mart 2019 tarihinde Türkçe, Fransızca ve İngilizce dillerinde, ikişer nüsha halinde ve tüm metinler eşit derecede geçerli olmak üzere imzalanmıştır. Yorum farklılığı olması durumunda, İngilizce metin geçerlidir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ADINA	İSVİÇRE FEDERAL KONSEYİ ADINA
Faruk KAYMAKCI Dışişleri Bakan Yardımcısı ve AB Başkanı	Pascale BAERISWYL Federal Dışişleri Bakanlığı Devlet Sekreteri ve Siyasi Direktörü

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ	YASAMA YILI
27	3

SIRA SAYISI: 205

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım'ın Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Zimbabve Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1455) ve Dışişleri Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
“http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic”
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• **2/1455 Esas Numaralı Teklifin**

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı **4**

- Genel Gerekçesi **4**

• **Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi** **5**

• **Dışişleri Komisyonu Raporu** **6**

• **Teklif Metni** **9**

• **Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin** **9**

• **Anlaşma Metni** **10**

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gelen Kâğıtlar Listesi'nde yayımlanan 398967 evrak numaralı "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Zimbabve Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması"nın onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim. *17/12/2018*

Binali Yıldırım
İzmir
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/1455)	
ESAS	Dışişleri Komisyonu
TALİ	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Ülkemiz tarafından 2003 yılında uygulamaya konulan "Afrika Ülkeleri ile Ekonomik İlişkilerin Geliştirilmesi Stratejisi" kapsamında, Afrika kıtasında yer alan ülkeler ile ticari ve ekonomik ilişkilerimizin hukuki altyapısının tahkim edilmesi öngörülmektedir. Bu çerçevede, "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Zimbabve Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması" 10 Ekim 2018 tarihinde İstanbul'da imzalanmıştır.

Söz konusu Anlaşma ile iki ülke arasındaki ticari ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi kararlaştırılmıştır. Ayrıca, Anlaşmanın başarılı bir şekilde uygulanması, uygulamadan kaynaklanabilecek sorunların incelenmesi ve iki ülke arasında yeni işbirliği imkânlarının belirlenmesi için Türkiye-Zimbabve Karma Ekonomik Komisyonu kurulması konusunda mutabık kalınmıştır.

Ülkemiz ile Zimbabve arasındaki ticaret hacmi 2017 yılında 16,1 milyon dolar olarak kaydedilmiş olup bu rakamın yaklaşık üçte birini (5,4 milyon dolar) Ülkemizin Zimbabve'ye gerçekleştirdiği ihracat oluşturmaktadır. Bahse konu Anlaşma ile iki ülke arasındaki ticaret hacminin artırılması, yatırım ve müteahhitlik ilişkilerinin tesis edilmesi hedeflenmektedir.

T.C.
Cumhurbaşkanlığı
Sayı: 68244839-599-153045 *14 Aralık 2018*
Konu: Anlaşma

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

10 Ekim 2018 tarihinde İstanbul'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Zimbabve Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması"nı Anayasanın 90 ıncı maddesi gereğince onaylanması uygun bulunmak üzere ilişikte bilgilerinize sunarım.

Recep Tayyip ERDOĞAN
Cumhurbaşkanı

Dışişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışişleri Komisyonu *2/4/2020*

Esas No: 2/1455

Karar No: 146

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

1. Giriş

Cumhurbaşkanlığınca 14/12/2018 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Zimbabve Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması", 17/12/2018 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı İzmir Milletvekili Binali Yıldırım imzasıyla "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Zimbabve Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi" olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuştur. 19/12/2018 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna havale edilen 2/1455 esas numaralı Kanun Teklifi, Komisyonumuzun 27'nci Yasama Dönemi 11/3/2020 tarihli 21'inci toplantısında Ticaret Bakanlığı yetkililerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

2. Teklifin İçeriği

Komisyonumuza havale edilen metinler incelendiğinde Teklif ile; Türkiye Cumhuriyeti ile Zimbabve Cumhuriyeti arasındaki ticari ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesini, iki ülke arasındaki ticaret hacminin artırılmasını ve yatırım ve müteahhitlik ilişkilerinin tesis edilmesini öngören Anlaşma'nın onaylanmasının uygun bulunmasının amaçlandığı görülmektedir.

3. Komisyon Görüşmeleri

Komisyonumuzda Teklifin tümü üzerinde yapılan görüşmelerde;

Afrika'nın güneyinde yer alan Zimbabve'nin verimli topraklarıyla bölgesinin tahıl ambarı olarak bilindiği, maden bakımından da son derece zengin olan bu ülkenin dünyanın ikinci büyük platinyum rezervine ve en verimli altın madenlerine sahip olduğu,

Zimbabve'nin başkenti Harare'de Büyükelçiliğimizin 2011 yılında açıldığı, Zimbabve'nin de Ankara Büyükelçiliğini geçtiğimiz yıl Ekim ayında açarak Ankara'da büyükelçilik açan 36'ncı Afrika ülkesi olduğu,

Zimbabve ile ikili ticaret hacmimizin 2002 yılında yaklaşık 5 milyon dolar iken Büyükelçiliğimizin açıldığı 2011 yılından itibaren yaklaşık yüzde 48 artarak 2019 yılında 18,9 milyon dolar olarak kaydedildiği, Zimbabve'nin Türkiye'ye ihracatının yoğunlukta olduğu, esas itibarıyla bu ülkeden tütün ithal edildiği, ülkemizin ihracatında da traktör ve tarım makinelerinin dikkat çektiği,

Bu ülkedeki yatırımlarımızın madencilik, inşaat ve hizmet sektöründe faaliyet gösteren küçük ve orta büyüklükteki işletmelerden oluştuğu,

Zimbabve Cumhurbaşkanı nezdindeki yeni yönetimin yabancı yatırımcıları ülkeye çekmek, teşvik etmek ve bürokratik engelleri kaldırmak için "ZIDA" olarak bilinen Zimbabve Yatırım ve Kalkınma Ajansını kurduğu; Zimbabve'nin ülkemizle ilişkilerini geliştirmek için, eğitim ve tarım başta olmak üzere çeşitli alanlarda mutabakat zabıtları imzalama talebini ilettiği,

Yerel Yönetimler Bakanı Moyo'nun geçtiğimiz ay Konya Ticaret Odasını ziyaretinde Zimbabve'nin bu arzusunun tekrar üst düzeyde gündeme getirildiği,

Ankara Büyükelçiliğinin de ülkemizdeki ticaret ve sanayi odalarıyla, Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu ile çok sayıda görüşme gerçekleştirdiği ve ortak çalışmalar başlatılması için önemli girişimlerde bulunduğu,

Ülkenin potansiyelini değerlendirmek ve iş birliği talebini karşılamak üzere 2018 yılının Ekim ayında Ekonomik İşbirliği Anlaşması'nın imzalandığı,

Bu Anlaşmayla, ülkelerimiz arasındaki ekonomik ve ticari ilişkilerin hukuki dayanağının oluşturulduğu,

Anlaşma'nın ticareti geliştirme, karşılıklı yatırım, tarım ve hayvancılık, balıkçılık ve ormancılık, enerji, mineral kaynaklar, turizm, sanayi, küçük ve orta ölçekli işletmeleri geliştirme gibi konularda iş birliğimizi güçlendirmeyi hedeflediği,

Ayrıca Anlaşmayla öngörülen Karma Ekonomik Komisyon mekanizmasının, Anlaşma'nın uygulanmasından kaynaklanabilecek sorunların siyasi düzeyde incelenip desteklenmesini ve yeni iş birliği imkânlarının belirlenmesini sağlayacağı,

Komisyon üyeleri tarafından, görüşülen Anlaşma'nın 13'üncü maddesinde başka anlaşmalardan farklı olarak gizlilik hükmüne yer verilmesinin sebebine ve nelerin madde kapsamında gizli bilgi olabileceğine ilişkin olarak yöneltilen soruya cevaben; Anlaşma'nın ticari iş birliğini öngördüğü, bu kapsamdaki bilgi değişiminin zaman zaman ticari firmalarımızın verilerini ya da bir yatırımcımızın kişisel bilgilerini içerebildiği, bu bilgi değişimi kapsamında tarafların birbirlerine karşılıklı saygısını kayda geçirmek açısından mezkûr 13'üncü maddenin ihdas edildiği,

ifade edilmiştir.

4. Teklif Metnine İlişkin Değişiklikler

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Teklif ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek oy birliği ile maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Teklifin l'inci, 2'nci ve 3'üncü maddeleri ile tümü redaksiyon yetkisiyle birlikte aynen ve oy birliği ile kabul edilmiştir.

Komisyon üyelerinden Karabük Milletvekili Niyazi Güneş, İstanbul Milletvekili Ahmet Berat Çonkar, Gaziantep Milletvekili Ali Şahin ve İzmir Milletvekili Ceyda Bölünmez Çankırı, Teklif ile ilgili özel sözcü seçilmişlerdir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
Volkan Bozkır	*Ahmet Yıldız*	*Sena Nur Çelik*
İstanbul	Denizli	Antalya
Kâtip	Üye	Üye
Ceyda Bölünmez Çankırı	*Tulay Hatımoğulları Oruç*	*Asuman Erdoğan*
İzmir	Adana	Ankara

(Bu raporun özel sözcüsü)

Üye	Üye	Üye
Ahmet Haluk Koç	*Mustafa Canbey*	*Atilla Ödünç*
Ankara	Balıkesir	Bursa
Üye	Üye	Üye
Kamil Aydın	*Utku Çakırözer*	*Ali Şahin*
Erzurum	Eskişehir	Gaziantep
		(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
Mehmet Güzelmansur	*Ahmet Ünal Çeviköz*	*Ahmet Berat Çonkar*
Hatay	İstanbul	İstanbul
		(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
Yunus Emre	*Ümit Özdağ*	*Zafer Sırakaya*
İstanbul	İstanbul	İstanbul

Üye	Üye
Niyazi Güneş	*İsmail Özdemir*
Karabük	Kayseri
(Bu raporun özel sözcüsü)	

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANI İZMİR MİLLETVEKİLİ BİNALİ YILDIRIM'IN TEKLİFİ	DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN
TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE ZİMBABVE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA TİCARET VE EKONOMİK İŞBİRLİĞİ ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ	**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE ZİMBABVE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA TİCARET VE EKONOMİK İŞ BİRLİĞİ ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ**
MADDE 1- (1) 10 Ekim 2018 tarihinde İstanbul'da imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Zimbabve Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması"nın onaylanması uygun bulunmuştur.	**MADDE 1-** Teklifin 1'inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.
MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.	**MADDE 2-** Teklifin 2'nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.
MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.	**MADDE 3-** Teklifin 3'üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ

İLE

ZİMBABVE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ

ARASINDA

TİCARET VE EKONOMİK İŞBİRLİĞİ

ANLAŞMASI

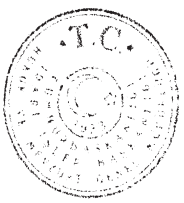

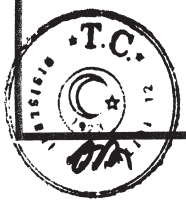

GİRİŞ

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Zimbabve Cumhuriyeti Hükümeti, (bundan böyle müştereken "Taraflar" ve münferiden "Taraf" olarak anılacaktır) eşitlik ve karşılıklı fayda esası ile;

Karşılıklı yarar temelinde ticari ve ekonomik işbirliğinin geliştirilmesi yönündeki ortak çıkarlarını göz önünde bulundurarak;

Her iki ülkenin Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) üyesi olduğunun bilincinde olarak;

İki ülke arasındaki dostane ilişkileri daha da güçlendirme ve işbirliğini pekiştirme kararlılığı ile,

aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır.

MADDE 1
AMAÇ

İşbu Anlaşmanın amacı ticari ve ekonomik işbirliğini, her iki ülkenin yerel hukuku ile taraf oldukları uluslararası anlaşma ve sözleşmelere bağlı yükümlülüklerine uygun tedbirler aracılığıyla geliştirmek ve kolaylaştırmaktır.

MADDE 2
TİCARİ VE EKONOMİK İŞBİRLİĞİ

Taraflar aşağıdaki alanlarda işbirliğini güçlendireceklerdir:

a) Ticareti Geliştirme
b) Karşılıklı Yatırım
c) Tarım ve Hayvancılığın Geliştirilmesi
d) Balıkçılık ve Ormancılık
e) Enerji ve Mineral Kaynaklar
f) Sanayi ve Küçük-Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme
g) Bilim ve Teknoloji
h) Turizm Geliştirme
i) İnsan Kaynaklarını Geliştirme

MADDE 3
YETKİLİ KURUMLAR

İşbu Anlaşmanın uygulanmasından sorumlu yetkili kurumlar aşağıda belirtilmektedir:

a) Türkiye Cumhuriyeti için Ticaret Bakanlığı
b) Zimbabve Cumhuriyeti için Sanayi ve Ticaret Bakanlığı,

MADDE 4
EN ÇOK KAYRILAN ÜLKE MUAMELESİ

1. Taraflar, GATT/DTÖ yükümlülükleri ve ulusal mevzuatları ile uyumlu olarak, iki ülke arasındaki mal ihracatı ve ithalatına konu gümrük vergileri, resim ve diğer harçlara ilişkin birbirlerine en çok kayrılan ülke statüsü vereceklerdir.

2. Bu madde hükmü, serbest ticaret alanı, gümrük birliği ve diğer bölgesel anlaşmalar kapsamında üçüncü ülkelere hâlihazırda tanınan ya da gelecekte sağlanacak ayrıcalık ve avantajlar ile gelişme yolundaki ülkeler ile yapılan özel anlaşmalar ve sınır ticareti konularına uygulanmayacaktır.

MADDE 5
TİCARETİN KOLAYLAŞTIRILMASI VE TEŞVİKİ

1. Madde 2 altında zikredilen alanlarda işbirliği yapabilmek ve ticaretin kolaylaştırılmasını sağlamak amacıyla Taraflar, ilgili firma ve kuruluşlarını, sergi, fuar ve diğer tanıtıcı faaliyetlere mümkün olduğu ölçüde katılmaları ve iki ülke arasında ticaret heyeti organizasyonları ile özel sektör temasları için teşvik edeceklerdir.

2. Taraflardan her biri, kendi ülkesinde diğer Tarafın gerçekleştireceği milli sergi organizasyonlarını mümkün olduğu ölçüde kolaylaştıracaktır.

3. İşbu Anlaşma çerçevesinde ekonomik ve ticari işbirliğine ilişkin üzerinde mutabık kalınan projelerin uygulanması, iki ülkenin ilgili özel sektör kuruluşları ve/veya kamu kurumları arasında imzalanacak sözleşmeler veya diğer düzenlemeler temelinde gerçekleştirilecektir.

MADDE 6
ÖDEME YÖNTEMİ

İki ülke arasında mübadele edilecek mal ve hizmetlere ilişkin tüm ödemeler, her iki ülkede yürürlükte bulunan kambiyo kanunları ve yönetmeliklere uygun olarak serbest konvertibl para birimleri üzerinden yapılacaktır.

MADDE 7
GEÇİCİ İTHALAT

Taraflar, ulusal mevzuatlarına uygun olarak, fuarlar, sergiler, heyetler ve seminerler gibi ticari tanıtım faaliyetlerinde kullanılmak üzere geçici olarak ithal edilen mal ve ekipmanların, ticari işlemlere tabi tutulmaması ve sergilendikten sonra tekrar ihraç edilmesi kaydıyla, gümrük vergileri, resim ve diğer harçlardan muaf tutulması konusunda mutabakatlarını teyit ederler.

MADDE 8
BİLGİ TEATİSİ

Taraflar, aralarındaki ikili ticareti artırmak ve çeşitlendirmek ve iki ülke arasındaki ekonomik işbirliğini geliştirmek amacıyla, başta mevzuatları ve ekonomik programları olmak üzere, ilgili alanlarda bilgi teatisini kolaylaştıracak ve hızlandıracaklardır.

MADDE 9
YAZIŞMA

Bu Anlaşma çerçevesinde Taraflar arasındaki yazışma ve iletişim diplomatik kanallar üzerinden gerçekleştirilecektir.

MADDE 10
KARMA EKONOMİK KOMİSYONU

1. Taraflar, iki ülke arasındaki ticari ve ekonomik işbirliğinin geliştirilmesi ve kolaylaştırılması için Bakanlar düzeyinde bir Türkiye-Zimbabve Karma Ekonomik Komisyonunu (Komisyon) bu Anlaşma ile kurarlar.

2. Komisyon, bu Anlaşmanın yerine getirilmesini denetleyecek, ikili ticaretin teşvik edilmesi ve ekonomik işbirliğinin geliştirilmesi ve bu kapsamda ortaya çıkabilecek zorlukların ele alınması için gerekli teklifleri yapacaktır.

3. Komisyon, dönüşümlü olarak Türkiye Cumhuriyeti ve Zimbabve Cumhuriyeti'nde, Taraflardan birinin talebi üzerine toplanacaktır.

MADDE 11
ULUSLARASI YÜKÜMLÜKLÜKLER VE ULUSAL MEVZUAT İLE UYGUNLUK

1. Bu Anlaşma çerçevesinde Taraflar arasındaki işbirliği, her iki ülkede yürürlükte olan kanun, tüzük ve yönetmeliklere uygun olarak gerçekleştirilecek ve Tarafların uluslararası yükümlülükleri ile uyumlu olacaktır.

2. Bu Anlaşmadaki hiçbir şey, herhangi bir Tarafa, Anlaşmanın imzalandığı tarihte yürürlükte olan mevzuatını değiştirme yükümlülüğü getirecek şekilde yorumlanamayacaktır.

MADDE 12
ANLAŞMAZLIKLARIN HALLİ

Bu Anlaşmanın yorumlanması ya da uygulanmasına ilişkin olarak Taraflar arasında ortaya çıkabilecek anlaşmazlıklar, makul olmayan bir gecikmeye mahal vermeksizin karşılıklı istişareler ve görüşmeler yoluyla dostane bir şekilde çözülecektir.

MADDE 13
GİZLİLİK

Tarafların gizliliği üzerinde mutabık kaldığı tüm bilgiler, Taraflardan biri yazılı olarak sözkonusu bilginin gizliliğinden feragat etmediği sürece, gizli muamelesi görecektir.

MADDE 14
TADİLAT

Bu Anlaşma üzerinde herhangi bir değişiklik ya da tadil diplomatik kanallardan yapılacak ve bu tadil veya değişiklik Tarafların sözkonusu değişiklik ya da tadilin yürürlüğe girmesi için gerekli iç yasal prosedürlerin tamamlandığına dair birbirlerine diplomatik kanallarla yaptığı son yazılı bildirimin alındığı tarihte yürürlüğe girecektir.

MADDE 15
YÜRÜRLÜĞE GİRİŞ VE GEÇERLİLİK

1. İşbu Anlaşma, Tarafların anılan belgenin yürürlüğe girmesi için gerekli iç yasal prosedürlerinin tamamlandığına dair birbirlerine diplomatik kanallarla yaptıkları son yazılı bildirimin alındığı tarihte yürürlüğe girecektir.

2. İşbu Anlaşma beş (5) yıl süre ile yürürlükte kalacaktır ve İşbu Anlaşmanın 16. Maddesi uyarınca feshedilmediği takdirde, Anlaşmanın geçerliliği bir (1) yıllık sürelerle kendiliğinden yenilenecektir.

MADDE 16
ANLAŞMANIN FESHİ

1. Taraflardan biri Anlaşmayı sona erdirme niyetini diğer Tarafa yazılı olarak altı (6) ay önce bildirmek kaydıyla İşbu Anlaşmayı feshedebilir.

2. Taraflarca aksi kararlaştırılmadığı sürece, Anlaşmanın sona ermesi İşbu Anlaşmanın maddeleri veya ona bağlı olarak akdedilmiş ayrı bir protokol, akit ya da anlaşma maddeleri ile başlatılan ve hâlihazırda devam eden tamamlanmamış faaliyet ve projeleri etkilemeyecektir.

***

Kendi Hükümetleri tarafından usulüne uygun olarak yetkilendirilen aşağıdaki imza sahibi temsilciler tarafından İşbu Anlaşma Türkçe ve İngilizce dillerinde eşit derecede geçerli iki orijinal metin halinde imzalanmıştır.

İstanbul'da, 10 Ekim 2018 tarihinde düzenlenmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ADINA	ZİMBABVE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ADINA
RUHSAR PEKCAN	NQOBIZITHA MANGALISO NDHLOVU
TİCARET BAKANI	SANAYİ VE TİCARET BAKANI

TBMM Basımevi - 2020